

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. et Mgr. Leoš Bednář

**Aktuální otázky audiovizuálních děl
s přihlédnutím k filmovým koprodukcím
včetně otázek týkajících se jejich financování**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Veronika Křesťanová, Dr.

Tematický okruh: Právo k nemotným statkům a právo autorské

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. 8. 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 1,044.746 znaků včetně mezer (vlastní text této práce bez poznámek pod čarou má 578.357 znaků včetně mezer).

V Praze dne 9. 9. 2020

Mgr. et Mgr. Leoš Bednář

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí mé rigorózní práce JUDr. Veronice Křest'ánové, Dr. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a komentáře a dále za její ochotu a vstřícnost.

Děkuji také mé manželce Klárce, dcerce Františce, rodičům a širší rodině za podporu při psaní této rigorózní práce.

OBSAH

1. Úvod	4
2. Obecné vymezení sousloví „audiovizuální dílo“	9
3. Vývoj autorskoprávní úpravy audiovizuálních, respektive filmových, děl v našich zemích	13
3.1 Vývoj zákonné autorskoprávní úpravy v oblasti institutů týkajících se audiovizuálních, respektive filmových, děl.....	13
3.2 Historické autorskoprávní knihy vztahující se k tématu filmového práva.....	20
3.3 Vybrané historické autorskoprávní texty vztahující se k tématu filmového práva.....	23
4. Vybrané (autorskoprávní) mezinárodní dokumenty a dokumenty Evropské unie dopadající na oblast audiovize, aktuální legislativa Evropské unie a vybraná judikatura SDEU	31
4.1 Vybrané (autorskoprávní) mezinárodní dokumenty a dokumenty Evropské unie dopadající na oblast audiovize.....	31
4.2 Aktuální legislativa Evropské unie.....	40
4.3 Vybraná judikatura SDEU.....	46
5. Právní úprava audiovizuálních děl dle současného autorského zákona	59
5.1 Postavení audiovizuálních děl v zákoně č. 121/2000 Sb.	59
5.2 Definice pojmu „audiovizuální dílo“ dle současné právní úpravy a rozdělení děl audiovizuálních.....	60
5.3 Autor audiovizuálního díla.....	64
5.4 Dílo audiovizuálně užitě.....	75
5.5 Výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla a výrobce zvukově obrazového záznamu.....	81
5.6 Vybrané novely autorského zákona.....	88
5.6.1 Zákon č. 228/2014 Sb.	88
5.6.2 Zákon č. 102/2017 Sb. a zákon č. 50/2019 Sb.	98
6. Filmové koprodukce v kontextu práva autorského a dalších právních souvislostí	102
6.1 Úvod.....	102
6.2 Definice pojmu „koprodukce“ a vymezení dalších způsobů výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl.....	103
6.3 Historický exkurz.....	106
6.4 Koprodukční vztahy a jejich nejčastější forma.....	114
6.5 Zařazení „koprodukčního audiovizuálního, respektive filmového, díla“ do systému autorského práva a několik poznámek k autorskoprávním institutům	

týkajícím se koprodukcí.....	127
6.6 Poznámky k mezinárodním aspektům koprodukcí.....	131
7. Užití audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů.....	142
7.1 Oprávněné užití předmětů ochrany.....	142
7.1.1 Licenční smlouva.....	149
7.1.1.1 Obecně o institutu licenční smlouvy.....	149
7.1.1.2 Předchozí právní úprava.....	152
7.1.1.3 Současná právní úprava institutu licenční smlouvy (především z pohledu předmětů autorskoprávní ochrany).....	154
7.1.2 Digitální služby s vypořádanými právy.....	171
7.2 Neoprávněné užití předmětů ochrany.....	177
8. Ochrana autorských práv a práv s autorským právem souvisejících.....	180
8.1 Soukromoprávní ochrana.....	180
8.2 Veřejnoprávní ochrana.....	190
8.2.1 Trestné činy v odvětví audiovize.....	190
8.2.2 Přestupky v odvětví audiovize.....	195
8.3 Vybrané subjekty zabývající se ochranou práv k duševnímu vlastnictví.....	201
8.4 Vybraná tuzemská judikatura týkající se oblasti audiovize.....	204
9. Kolektivní správa práv.....	221
9.1 Směrnice o kolektivní správě práv.....	221
9.2 Novela autorského zákona ve světle transpozice Směrnice o kolektivní správě práv.....	231
9.3 Obecně o kolektivní správě.....	233
9.4 Kolektivní správce.....	241
9.5 Vybrané aspekty uzavírání smluv s uživateli.....	250
9.6 Dohled nad výkonem kolektivní správy.....	258
9.7 Kolektivní správa v oblasti audiovize v České republice.....	260
10. Veřejnoprávní úprava audiovize.....	265
10.1 Geneze zákona o audiovizi.....	265
10.2 Zákon o audiovizi.....	270
10.3 Zákon o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl.....	297
10.4 Státní fond kinematografie.....	299
10.5 Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.....	308
10.6 Podpora filmového průmyslu a filmové pobídky.....	311
11. Závěr.....	340

Seznam vybraných zkratk	359
Seznam použité literatury a pramenů	374
Aktuální otázky audiovizuálních děl s přihlédnutím k filmovým koprodukcím včetně otázek týkajících se jejich financování - Abstrakt	403
Klíčová slova	406
Current issues of audiovisual works with reference to film co-productions including issues of their financing - Abstract	407
Keywords	410

1. Úvod

Audiovizuální odvětví je díky rozvoji moderních technologií a digitálních služeb již delší dobu na vzestupu. Ovlivňuje naše životy a stalo se dosti podstatnou oblastí, jež formuje naše nazírání na svět a naše vnímání kultury, sociálních vazeb, mezilidských vztahů, společenských konvencí, světa v jeho geografickém měřítku apod. Mnohé obory se věnují audiovizí v její šíři, a to jak z hlediska teoretického vymezení hlavních otázek tohoto oboru, tak z hlediska jejich praktického zacílení. V případě praktické stránky věci lze tuto oblast nahlížet především z perspektivy jejího „partikulárního formování“ vyúsťujícího ve vytvoření audiovizuálního díla.

Rigorózní práce vychází z diplomové práce s názvem „*Audiovizuální díla s přihlédnutím k filmovým koprodukcím*“, kterou jsem obhájil na Právnické fakultě Univerzity Karlovy dne 7. prosince 2011. Text je značně rozšířen a doplněn. Novými pasážemi jsou kupříkladu kapitoly o aktuální legislativě EU, vybrané judikatuře SDEU, novelách AZ, užití audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů, ochraně autorských práv a práv s autorským právem souvisejících, vybrané tuzemské judikatuře, kolektivní správě práv a veřejnoprávní úpravě audiovize.

Tato práce je spíše rázu teoretického, protože v ní dochází k rozboru několika vybraných oblastí především tuzemské právní úpravy, v níž je možno se setkat s instituty týkajícími se „audiovize“ jako takové. Teoretické vymezení jednotlivých oblastí s přihlédnutím k relevantním aktuálním skutečnostem [např. přijetí Pekingské smlouvy o ochraně uměleckých výkonů v audiovizí, přijetí revidované Úmluvy o filmové koprodukci, přijetí Nařízení o portabilitě a Nařízení o geoblokaci, přijetí Směrnice o kolektivní správě práv, Směrnice o osiřelých dílech, Směrnice o prodloužení doby ochrany, Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808, Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770, Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771, Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 a Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, přijetí nyní účinného občanského zákoníku, přijetí zákona o audiovizí, novely zákona o audiovizí účinné od 6. května 2016, novel autorského zákona účinných od 7. listopadu 2014, od 20. dubna 2017 a od 15. února 2019, přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, přijetí zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, přijetí nyní účinného

zákona o mezinárodním právu soukromém, zřízení Státního fondu kinematografie, rozvoj digitálních služeb s vypořádanými právy – to vše jsou „aktuální“ legislativní (aj.) problémy/otázky či již vyřešené „koncepce“ dotýkající se oblasti audiovizí¹ je nezbytným předpokladem pro budoucí praktické uplatnění právních rámců v realitě tvorby audiovizuálních děl, výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl a pro případ jejich ochrany.

Z praktického hlediska je v práci zásadní nastínění institutu koprodukcí, jež jsou neodmyslitelnou součástí audiovizuálního průmyslu. Stejně tak lze za praktickou považovat otázku financování a podpory tvorby audiovizuálních děl (respektive zahraničních produkcí a koprodukcí). Právní úprava audiovizuálního odvětví je pomyslným „poslem dobrých zpráv“ v této oblasti, jež je některými kulturními odvětvími a částí veřejnosti považována za umění sice kulturně svébytné a ve své podstatě samostatné, s tím je však pro mnohé na druhou stranu spojena jeho domnělá finanční nezávislost a soběstačnost. Tyto úvahy se ukazují jako zcela liché a dokázala to i situace ve Státním fondu kinematografie a jeho v minulosti přijímaná rozhodnutí o udělování konkrétních subvencí, s nimiž byly spojeny protesty „filmařské obce“, jež chrání audiovizí jako kulturní dědictví naší společnosti, podobně jako je tomu v případech jiných druhů umění.

Rád bych nejprve zmínil vymezení některých pojmů, které jsou v práci užity. V případě pojmu „*audiovizuální dílo*“ mám tímto na mysli v podstatě obecnou kategorii, do níž spadá mimo jiné i „*dílo filmové*“ (pod pojem „*audiovizuální dílo*“ náleží ještě další díla, nejen „*díla filmová*“, těmi jsou např. díla videografická, tzv. videoart, experimentální audiovizuální díla, seriálové produkce, televizní tvorba, videoklipy, reklamy). „*Dílo filmové*“ je tedy podmnožinou „*děl audiovizuálních*“. Pod pojmem „*film*“ mám v práci na mysli „*dílo filmové*“, nikoliv „*zvukově obrazový záznam*“. Pojem „*film*“ je v práci užit např. v kontextu některých starších publikací zabývajících se předmětnou materií nebo také v kontextu některých mezinárodních úmluv či unijních směrnic, které pojem obsahují. Ojediněle je užit pojem „*snímek*“, jímž je myšlena rozmnoženina prvotního záznamu audiovizuálního díla. Ve spojitosti s „*audiovizuálními díly*“ v práci používám slovesa odvozená od infinitivu tvořit / vytvořit, jelikož v případě realizace takového díla se jedná o tvůrčí proces. V případě

¹ Mezi tyto „aktuální skutečnosti“ řadím ty, které se „objevily“ od doby obhájení mé diplomové práce.

„zvukově obrazových záznamů“, respektive v případě „prvotních záznamů audiovizuálních děl“, používám slovesa odvozená od infinitivu vyrobit, jelikož se jedná o výsledek hospodářsko-organizační činnosti výrobce zvukově obrazových záznamů.

Z obsahového vymezení práce lze poukázat na jedenáct kapitol (včetně úvodu a závěru). Na počátku se zaměřuji na vymezení sousloví „audiovizuální dílo“, které nemůže být omezeno pouze na legální definici, ale musí na něj být nazíráno z perspektivy více oborů. Následující historická část pojednávající o institutu audiovizuálních děl zmiňuje fakt, že v minulosti se v zákonných úpravách a v odborných publikacích objevovala pouze ustanovení o dílech filmových. V historickém exkurzu poukazuji na jednotlivé původské (autorskoprávní) zákony a úpravu tohoto institutu v nich a dále pak na historické právní publikace a články. Díky uvedeným materiálům je možné pozorovat genezi názorů na audiovizuální díla (respektive na díla filmová) a jejich instituty v běhu času.

Ve čtvrté kapitole jsou nastíněny vybrané části jednotlivých mezinárodních dokumentů (smluv) a „legislativy Evropské unie“, jež se alespoň v určitém ohledu zabývají oblastí audiovize či specificky oblastí kinematografie (děl kinematografických). V případě aktuální legislativy EU se práce zaměřuje na vybraná nařízení a na směrnice, u nichž jde především o stanovené cíle, kterých je stát ve své legislativě povinen dosáhnout díky jejich transpozici a následné implementaci. Předmětná kapitola pojednává také o rozhodnutích SDEU, kterých by bylo možno uvést značné množství, protože se vztahují na mnoho institutů, jež se alespoň částečně týkají oblastí audiovize. Uveden je tak pouze výběr rozhodnutí SDEU, která by z mého pohledu mohla být relevantní pro oblast audiovizuálních děl jako takových a pro jejich užití v prostředí sítě internet.

Nezbytnou součástí této práce je aktuální úprava audiovizuálních děl v současném tuzemském autorském zákoně. Po základním vymezení pojmu a rozdělení děl audiovizuálních je popsáno postavení autora audiovizuálního díla, dílo audiovizuálně užitá jakožto nezbytná součást audiovizuálního díla a také výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla (respektive výrobce zvukově obrazového záznamu) a jeho postavení. Kapitola je zakončena pojednáním o novelách autorského zákona z listopadu 2014, z dubna 2017 a z února 2019, jež se oblasti audiovize, zjednodušeně řečeno, částečně také týkají.

Esenciální součástí práce je literaturou i nadále opomíjená oblast filmových koprodukcí. Obsáhlejší kapitola je systematicky zařazena za text týkající se audiovizuálních děl a jejich rozboru z hlediska práva autorského a s ním spojených dalších otázek týkajících se práv s autorským právem souvisejících. Koprodukční výrobní vztah je zde nahlížen nejen z perspektivy autorskoprávní, ale i z perspektivy dalších právních souvislostí. Kapitola obsahuje vymezení pojmu, historický exkurz, rozbor nejčastější formální podoby koprodukčních vztahů, zařazení díla vzniklého v koprodukcí do systému autorského práva a dále například několik poznámek k mezinárodním aspektům koprodukcí a k aspektům týkajícím se mezinárodního práva soukromého.

Po vymezení konkrétních institutů navazuje kapitola sedmá pojednávající o možnostech oprávněného (legálního) užití předmětů ochrany. Rozsáhlý prostor je věnován především licenční smlouvě, jejíž právní úprava je součástí zákona č. 89/2012 Sb. (účinného od 1. ledna 2014) a která je jednou z forem oprávněného užití děl, záznamů apod. V případě děl audiovizuálních je při jejich tvorbě užito velké množství právem chráněných nehmotných statků a následné hospodářské zhodnocování takovýchto děl je vcelku komplikované. Je potřeba upozornit na to, že i v případě autorů audiovizuálních děl a autorů děl audiovizuálně užitých se často v praxi uzavírá s výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla „klasická“ licenční smlouva. Pojednání o licenčních smlouvách má v této práci své místo, a to především v případě předmětu ochrany, kterým je například zvukově obrazový záznam (např. se zachyceným audiovizuálním dílem), jenž je dále užíván. Podkapitola 7.1.2 může v rámci struktury kapitoly a celé práce navozovat tak trochu nepatřičný dojem, osobně se však domnívám, že zde má své místo a opodstatnění, a to především z hlediska praktické ukázky možností oprávněné nabídky digitálního právně chráněného obsahu, jenž se v posledních letech tolik rozšířil a díky němuž zpřístupňování obsahu jako takového dostalo a i nadále dostává jiný (časově, místně a technicky zcela flexibilní) ráz. Závěr kapitoly je pak v kontrastu její první (obsáhlejší) části věnován neoprávněnému užití předmětů ochrany.

Ruku v ruce s neoprávněným zásahem a hrozícím neoprávněným zásahem do autorských práv a práv s autorským právem souvisejících jde možnost „dotčených“ subjektů domáhat se ochrany svých práv. Osmá kapitola tak vymezuje soukromoprávní

ochranu a možnosti ochrany veřejnoprávní. V případě veřejnoprávní ochrany se věnuji trestným činů a přestupkům na poli audiovize. Vedle komparace skutkových podstat trestných činů obsažených v původním znění trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb.) a v současném trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) nahlédnu i do zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a dále do oblasti přestupků. Z hlediska přestupků dojde vedle pojednání o obecných ustanoveních zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich především k analýze autorského zákona a v něm obsažených ustanovení § 105a AZ až § 105d AZ. Závěrem osmé kapitoly pojednávám o vybrané tuzemské judikatuře týkající se audiovize, a to jak z oblasti práva soukromého, tak z oblasti práva veřejného, respektive trestního.

Jak kapitola sedmá, tak kapitola osmá v podstatě souvisejí s následující kapitolou devátou, jež se zaměřuje na oblast kolektivní správy práv. Tato oblast slouží především k snadnějšímu nakládání s autorskými díly a dalšími předměty ochrany v rámci široké veřejnosti, jež by je chtěla užít. Kolektivní správci zároveň do jisté míry v určitých případech dohlížejí na oprávněnost výkonu práva dílo (respektive jiný předmět ochrany) užít. Kapitola v sobě zahrnuje pojednání o Směrnici o kolektivní správě práv a také informace o novele autorského zákona z dubna 2017, jež obsahuje transpozici ustanovení Směrnice o kolektivní správě práv, v kapitole nechybí ani pojednání o kolektivní správě v oblasti audiovize v České republice.

Závěrečná kapitola (vyjma závěru jako takového) uvádí fakta o veřejnoprávní úpravě týkající se oblasti audiovize, protože by bylo mylné se domnívat, že se v případě audiovizuálních děl (z hlediska práva) jedná pouze o zákonnou úpravu soukromoprávní. Dojde především k popisu struktury, jednotlivých pojmů zde užitých a do jisté míry i ke zhodnocení přínosu zákona o audiovizi. Mimo to je předmětná část věnována Státnímu fondu kinematografie. Pro srovnání s předchozí právní úpravou se zaměřuji na zákon č. 273/1993 Sb., jenž pojednával o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, a zákon č. 241/1992 Sb., který upravoval Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie. Se zákonem o audiovizi a také s (do jisté míry nově fungujícím) Státním fondem kinematografie se pojí i „instituty filmových podpor a pobídek“.

2. Obecné vymezení sousloví „audiovizuální dílo“

Audiovizuální tvorba je neodmyslitelnou součástí našich každodenních životů. Řadu let utváří naše povědomí o morálce, etice, historii, kultuře apod. Díky audiovizuálním dílům je sdílena společná historická zkušenost s ostatními členy společnosti. Množství dokumentárních filmů přináší mnohdy i nové poznatky a pohledy na dobu dávno již minulou. Minulost je tak audiovizuálně zpřítomněna pomocí přehrávačů v našich televizních přijímačích. Všechny výše zmíněné poznatky obecně vymezují úlohu audiovizuálních děl ve společnosti. Úloha to je nejen kulturní (pro mnohé omezena pouze na rovinu zábavy), ale především edukativní, sociální a politická. Potenciál výchovného prvku audiovizuální tvorby je odhalován především od nedávné doby, kdy došlo k začlenění výuky filmové historie do osnov výuky českého jazyka. Jedná se hlavně o učivo středních škol². Rozšířenost audiovize do téměř všech oblastí lidského života nás nutí k častějšímu a hlubšímu zamyšlení se nad její úlohou a místem ve společnosti, které je díky naší neustálé kooperaci s audiovizuálními díly nezastupitelné.

Dle ustanovení § 62 odst. 1 autorského zákona může být audiovizuální dílo vymezeno jako řada zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu³. Tyto mohou, ale i nemusí být doprovázeny zvukem. Musí být vnímatelné zrakem, a pokud jsou doprovázeny zvukem, musí být vnímatelné i sluchem⁴. Pod pojem audiovizuální dílo nelze podřadit pouze dílo filmové. Je nutné na sousloví pohlížet širěji. V minulosti, především v souvislosti s ještě ne příliš rozvinutou audiovizuální technikou, byl tento pojem „okleštěn“ pouze na oblast kinematografie, tedy na oblast tvorby filmových děl.⁵ V dnešní době je pole audiovizuálních děl značně rozšířeno

2 K tomuto tématu viz informace o vzdělávacím programu „Filmová/Audiovizuální výchova pro gymnázia“, který je dostupný na:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/GK/9953/FILMOVAAUDIOVIZUALNI-VYCHOVA-PRO-GYMNAZIA.html/> [cit. dne 7. července 2020].

3 Vymezení audiovizuálního díla dle zákona se budu rozsáhleji věnovat v jedné z dalších kapitol.

4 Zákon o audiovizi nenabízí obecnou definici audiovizuálního díla. V základních pojmech obsažených v ustanovení § 2 však lze nalézt např. definici pojmu „české audiovizuální dílo“ [§ 2 odst. 1 písm. e) ZoA].

5 Pro doplnění uvádím definici filmového díla (cinematographic work) dle knihy S. P. Ladase s názvem „The International Protection of Literary and Artistic Property“:

“...: a series of photographs, projected in such a rapid succession as to give the illusion of animated photographs in distinction to the ordinary inanimate photographs. ... Sound motion pictures involve an audible presentation in conjunction with the visual one. ... The creative element in this work is one

především díky novým a překotně se vyvíjejícím audiovizuálním technologiím. Audiovizuální díla se neobjevují již pouze v oblasti kinematografie, ale také v oblasti reklamy, výtvarného umění, experimentální tvorby a videoartu či např. v oblasti hudebního průmyslu (videoklipy).

Již více než sto let je kinematografie jako jedno z odvětví umění součástí našich životů. „Kinematografie je stále ještě relativně mladý obor, ale její dějiny dnes už zaujímají v lidské paměti rozsáhlé území. Vývoj filmu a kinematografie nabral hned z počátku mimořádnou dynamiku, která odpovídala tempu moderní doby: umění se mísilo s průmyslem, originál s kopií, hluk s tichem. Velké a malé věci lidského života si začaly vyměňovat pozice tak nečekaně, že právě proměny obrazů a zvuků ve filmu dokázaly nejlépe vystihnout situaci, v níž se ocitl člověk 20. století. Zrodilo se nové médium, jehož estetika ovlivnila nejnovější dějiny lidstva podobně jako knihtisk, automobilismus nebo letectví.“⁶. Ve své šíři obsahuje např. díla dokumentární, publicistická, narativní hrané filmy, avantgardní a umělecké filmy⁷. Film (jako dílo technologicky náročné na vytvoření) prošel zásadním vývojem a stal se rovnocenným uměleckým tvůrčím počinem, jakým jsou např. díla hudební, díla malířská či díla literární⁸. Pro přehlednost a pro uvědomění si dopadu filmového umění na naši

of selection and combination of the pictures taken, with the view to presentation on the screen, and this element usually exists with ordinary photographs as well. ... Second, the material of the cinematographic film may be taken from a literary or artistic work. In such case, the producer will hardly be able to use this material directly. It will have to be prepared for, and "adapted" to the cinematograph.

Ladas, P. S.: The International Protection of Literary and Artistic Property. Volume I, The Macmillan Company, New York, 1938, s. 441-442.

Pro zajímavost dále uvádím obecnou definici audiovizuálního díla dle knihy autora M. A. Leaffera s názvem „*Understanding Copyright Law*“ (kapitola § 3.22 s názvem „*Motion pictures and other audiovisual works*“): „*The broader category of audiovisual works is defined as works that consist of a series of related images that are intrinsically intended to be shown by the use of machines or device such as projectors, viewers, or electronic equipment, together with accompanying sounds, if any, regardless of the nature of the material objects, such as films or tapes, in which the works are embodied*“

Leaffer, S. M.: *Understanding Copyright Law*. 5th edition, LexisNexis, United States, 2010, s. 141.

6 Thompson, K., Bordwell, D.: *Dějiny filmu. Přehled světové kinematografie*, Akademie múzických umění v Praze / Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2007, s. 5.

7 Monaco, J.: *Jak číst film. Svět filmů, médií a multimédií*, Nakladatelství Albatros, a.s., Praha, 2004, s. 226-229.

8 Film (respektive filmové dílo) je od počátku do jisté míry srovnáván s fotografií, to zdůrazňuje např. K. Teige ve svém textu z roku 1922 „*Foto kino film*“: „*Film je uměním kinoplastickým, tak jako tanec je meloplastickým, je živoucí světelnou malbou, oživeným obrazem. Jeho technický pokrok, tak rychlý a podivuhodný od počátků až po současné produkty, je především podmíněn pokračujícím zdokonalováním fotografie, neboť krása filmu není především ani literární, ani dramatická, ale fotogenická.*“

společnost je vhodné si vymezit etapy vývoje kinematografie. Každá z etap je ovlivněna ekonomickými, politickými, sociálními a estetickými tendencemi dané společnosti a kultury. Nejde říci, že by film vznikal v jakémsi vákuu, které by nebylo ničím ovlivněno a „proniknuto“. Ba naopak je třeba na něj hledět jako na komplexní a interdisciplinární umění, které má svoji historii a své individuální nároky. James Monaco v knize „*Jak číst film. Svět filmů, médií a multimédií.*“⁹ uvádí následující dělení¹⁰:

- 1) Období prehistorie filmu, kam spadá i vývoj všech předchůdců kinematografu (např. zoopraxiscope nebo praxinoscope).
- 2) Léta 1895 až 1912, kdy se film vyvíjí od laciné pouťové atrakce k ekonomicky výnosnému umění (koncem tohoto období je příchod celovečerního filmu). Od jednoduchých přístrojů, které „rozpohybují obrázky“, se lze díky bratrům Lumiérovým dostat k zachycování jednoduchých momentů, jakými jsou např. příjezd vlaku či odchod z továrny¹¹.
- 3) Léta 1913 až 1927, která jsou obdobím rozkvětu němého filmu.
- 4) Léta 1928 až 1932, která jsou obdobím přechodu mezi němým a zvukovým filmem (velice významná fáze z hlediska technologie, jejího využití a její ekonomické stránky).
- 5) Léta 1932 až 1946, která jsou označována jako období „zlatého věku“ Hollywoodu (největší ekonomický úspěch filmových děl).
- 6) Léta 1947 až 1959, která provází konkurenční boj filmového umění a televizního média. Hollywood zároveň ztrácí dominantní postavení.

Sczapanik, P., Anděl, J.: *Stále kinema. Antologie českého myšlení o filmu 1904 – 1950*, Národní filmový archiv, Praha, 2008, s. 138.

9 Monaco, J.: *Jak číst film. Svět filmů, médií a multimédií*, Nakladatelství Albatros, a.s., Praha, 2004, s. 227- 228.

10 Dělení necitují v přesném znění dle knihy (to jistě není ani účelem), ve vlastní parafrázi bych však rád uvedl tyto „stěžejní body“ vývoje kinematografie. Mnoho jiných filmových publikací uvádí podobná dělení i třeba s drobnými odlišnostmi, není tak vhodné nahlížet na výše uvedené dělení jako na dogmaticky nezměnitelnou danost, ale jako na možný pohled na historii vývoje tohoto poměrně nového druhu umění.

11 „*Louis Lumière byl fotografem a k tomu, aby sestrojil svůj kinematograf, nepotřeboval studovat dlouho zootropy. Jeho filmy měly původní rys: byly to systematicky vytvářené „oživující fotografie“.* Louis Lumière, jenž vytvořil v roce 1895 několik desítek filmů, vybíral si náměty po způsobu amatérských fotografů, kteří vydělávali jmění díky jeho továrně na fotografické výrobky.“
Sadoul, G.: *Dějiny filmu. Od Lumiéra až do doby současné*. Nakladatelství Orbis, Praha, 1958, s. 20.

7) Období let 1960 až 1980, které je především ve znamení rozkvětu tzv. nových vln (hlavní byla francouzská nová vlna).

Od posledního z výše uvedených období lze také hovořit o tzv. postmoderním (světě) filmu, který je typický propojením několika možných technologických přístupů, uměleckých stylů, využitím záznamových médií a nejrůznějších typů projekční techniky. Dominantní místo získává televize a internet. Nový mediální svět nelze již zaměřovat pouze na „omezené filmové dílo“ určené pro projekci v kinosálech. Je nutné na toto místo zařadit i videokazety, DVD, Blue-Ray disky, digitální disky určené pro projekci v multikinech, tvorbu a projekce audiovizuálních děl technikou 3-D, možnost on-line přehrávání filmů, možnost streamování videa na internetu, kabelové a internetové televize, satelitní vysílání apod. Posledních několik desetiletí je v důsledku digitálního záznamu autorských děl na pevné disky označováno jako období digitalizace (digitálního světa)¹².

Mezi díla audiovizuální je v dnešní době nutné zařadit i díla videografická, tzv. videoart, experimentální audiovizuální díla, seriálové produkce¹³, televizní tvorbu, videoklipy, reklamy a jiné audiovizuální spoty sloužící k prezentaci výrobků a k jejich širšímu prodeji a rozšíření mezi uživatele a spotřebitele.

12 „Po většinu prvních sta let své existence byl film analogovým médiem. Fotochemickým procesem zachycoval na pás filmu souvislý otisk světla a zvukových vln. Od 80. let se ale film stává stále více digitálním médiem – zachycuje informace v binární formě jedniček a nul. Každý obraz nebo zvuk je v podstatě možné zachytit adekvátně v obou formátech, ale digitální záznam vyžadoval ohromnou kapacitu paměti, a proto byl jeho nástup pomalý.“

Thompson, K., Bordwell, D.: Dějiny filmu. Přehled světové kinematografie, Akademie múzických umění v Praze / Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2007, s. 728 - 729.

13 Seriálová produkce je dramatickým audiovizuálním dílem, které se dělí na několik částí. Ty mají většinou podobnou stopáž odpovídající zpravidla středometrážním dílům.

3. Vývoj autorskoprávní úpravy audiovizuálních, respektive filmových, děl v našich zemích¹⁴

3.1 Vývoj zákonné autorskoprávní úpravy v oblasti institutů týkajících se audiovizuálních, respektive filmových, děl

V této části uvedu jednotlivé „autorské zákony“, které se v českém právu v minulosti vyskytovaly a z nichž většina obsahovala ustanovení o dílech kinematografických. Z dnešního pohledu je možné říci, že se jedná o ustanovení o dílech audiovizuálních. Autorské právo bylo v historii označováno jako právo původské, protože se jednalo o práva původců (autorů) děl. V textu práce uvádím jak slovo původce, tak nověji užívané slovo autor (převážně však zmiňuji pojem autor). Stejně tak užívám sousloví právo původské, právo autorské, autorské dílo apod.

Prvním zákonem, jenž je v této části nutné zmínit, je autorský zákon č. 197 ř. z. z 26. prosince 1895. Na základě prvního zákona Československé republiky z 28. října 1918 č. 11 Sb. z. a nař. zůstaly dosavadní zákony po vzniku nové Československé republiky zachovány. Toto „rakouské právo“, které bylo platné v zemích historických (v dnešní době se jedná o území Čech, Moravy a Slezska; na území Slovenska a Podkarpatské Rusi platilo právo uherské, respektive zákon č. XVI z roku 1884), vzniká v době, kdy se ve světě teprve pozvolna rodí nový „hospodářský a umělecký“ obor – kinematografie. Zjednodušeně lze říci, že kinematografie jako taková ještě neexistuje. Není tedy divu, že tento zákon vůbec neupravuje právní aspekty vztahující se k oboru kinematografie a k dílům filmovým.

Jinak je tomu ovšem v případě zákona č. 218/1926 Sb., který již tuto úpravu obsahuje. Zákon byl vyhlášen 18. prosince 1926 a účinnosti nabyl dne 1. března 1927. V souvislosti s díly kinematografickými a se zařazením jejich právní úpravy do zákona o autorském právu je nutné zmínit především ustanovení § 4¹⁵ odst. 2, § 21¹⁶ a § 37¹⁷.

14 V Rakousku-Uhersku, Československu, Československé republice, České socialistické republice, Československé federativní republice, České a Slovenské Federativní Republice a v České republice.

15 Ustanovení § 4 „(1) Literárními neb uměleckými díly po rozumu tohoto zákona jsou všechny výtvořiny z oboru krásné i vědecké literatury a umění (hudebního i výtvarného), nehledíc k jejich rozsahu, účelu anebo stupni hodnoty.

(2) Jsou jimi zejména: 1. díla slovesná (knihy, brožury, časopisy, články a jiná); 2. díla dramatická a dramaticko-hudební, choreografická a pantomimická (díla divadelní), pak kinematografická nebo podobným postupem vytvořená díla tehdy, jsou-li pro své uspořádání nebo spojení předvedených

V ustanovení § 4 odst. 2 části druhé jsou díla kinematografická nebo díla vytvořená podobným způsobem zařazena vedle děl dramatických, dramaticko – hudebních, děl choreografických a pantomimických. Podstatným prvkem, který je zmíněn v závěru této (druhé) části, je důležitost uspořádání nebo spojení jednotlivých předvedených příběhů tak, aby se díla stala „zvláštními výtvoři“. J. Löwenbach v komentáři k zákonu č. 218/1926 Sb. uvádí následující: „*Do skupiny této náležejí i díla kinematografická nebo podobným postupem vytvořená díla, avšak jen tehdy, jestliže uspořádáním nebo spojením předváděných příběhů možno je považovati za zvláštní výtvoři; zde má zákon na mysli ustálení díla filmového tiskem nebo písmem; není-li této podmínky, požívají filmy ochrany jako díla fotografická dle odst. (3.) a § 37.*“¹⁸ Oproti dosavadní právní úpravě je okruh autorských děl, která jsou chráněna, rozšířen. Do doby vzniku tohoto zákona si praxe v oboru filmového práva pomáhala analogií (předešlý zákon z roku 1895 ustanovení vztahující se ke kinematografii neobsahoval). Autor jednotlivých kinematografických snímků (děl), respektive kamerou zachycených sekvencí, měl stejná autorská práva jako autor fotografií (děl fotografických). Zákon však v ustanovení § 37 zákona č. 218/1926 Sb. stanoví, že autorská práva má autor díla kinematografického jakožto celku (ne pouze autor jednotlivého snímku). Musí se však

příběhů výtvoři zvláštními; 3. literárním účelům sloužící kresby, plány, mapy, plastická vyobrazení, náčrtky, zeměpisné a místopisné plány, globy, fotografie a jiná zobrazení vědeckého nebo technického obsahu, nepovažují-li se podle svého účelu za díla umělecká; 4. přednášky pro povzbuzení, poučení nebo zábavu; 5. díla umění hudebního s textem anebo bez textu; 6. díla umění výtvarných, jako sochařského, kreslířského, malířského, grafického, ryteckého, medailéřského a plastického, díla umění stavitelského, umělecké výrobky zhotovené litografií nebo podobným postupem, jakož i plány a náčrtky pro všeliká umělecká díla výtvarná a plány na celkovou nebo částečnou úpravu obcí a vůbec větších oblastí, pokud nejde o úkoly povahy výhradně technické; 7. díla umění užitého, zahradní architektury a uměleckého průmyslu, jakož i plány a náčrtky pro taková díla.

(3) Fotografickými díly po rozumu tohoto zákona jsou všechny výrobky a výtvoři, při nichž bylo užito fotografického nebo jiného postupu jemu podobného jako nutného pomocného prostředku.“

16 Oddíl II - Obsah původského práva

a) U děl literárních

Ustanovení § 21 „Výhradné právo“: „Původce má výhradné právo dílo uveřejniti, rozmnožovati, odbývati, užívati ho k přenesení na nástroje nebo na jejich zařízení, určené k mechanickému přednesu, jakož i k veřejnému přednesu takovými nástroji, nebo k znázornění obsahu díla kinematografií nebo podobným postupem, šířiti je rozhlasem nebo jinými technickými prostředky a veřejně je přednáseti, a dílo divadelní a kinematografické (§ 4, odst. 2, č. 2) také veřejně provozovati. Oprávnění tato vztahují se na dílo jak v původní podobě, tak i v překladu nebo v jiném zpracování (§ 7) bez újmy práva zpracovatele (§ 9), jakož i s výhradou případu uvedeného v § 23, č. 1.“

17 Ustanovení § 37 „Kinematografická a podobná díla“:

„Táž práva má původce samostatného díla kinematografického nebo zhotoveného podobným postupem, jakož i takovýchto děl zhotovených podle díla literárního neb uměleckého, pokud dal uspořádáním anebo spojením vylíčených událostí dílu ráz osobitého díla samostatného.“

18 Löwenbach, J.: Právo autorské, Nakladatelství Československý kompas, Praha, 1927, s. 35 – 36.

Dále viz Löwenbach, J.: Novela k zákonu o právu autorském, Nakladatelství Československý kompas, Praha, 1937.

jednat o dílo samostatné (výsledek samostatné tvůrčí činnosti) a dílo zhotovené sice např. dle díla literárního nebo jiného uměleckého díla, avšak jen potud, pokud autor spojením či uspořádáním vyličených událostí vtiskne kinematografickému dílu ráz samostatného osobitého díla¹⁹. Dále je ještě nutné zmínit ustanovení § 21, které ve své podstatě pojednává o dílech literárních. Je však nutné pozorně pročíst celý paragraf, aby došlo k pochopení toho, že jde o výhradní právo autora literárního díla. Autor má vedle práva na uveřejnění díla, rozmnožování atd. ještě právo užívat dílo k znázornění jeho obsahu kinematografií nebo podobným postupem a toto vzniklé dílo kinematografické zároveň i veřejně provozovat. Dle J. Löwenbacha se v tomto případě mluví o díle kinematografickém jako o díle literárním, tedy o scénáři, literární formou vyjádřeném vyličení děje, filmových nápisech apod.²⁰ Ustanovení § 21 stojí v pomyslné opozici k ustanovení § 37, které se týká díla kinematografického jako optického produktu, tedy produktu, který je fixován na filmový pás a následně je promítán divákům v kinosále.

Zákon č. 115/1953 Sb. je alespoň z mého pohledu podstatně rozvinutějším zákonem, který obsahuje i více ustanovení vztahujících se k filmovému dílu. Přijat byl dne 22. prosince 1953 a účinným byl od 1. ledna 1954. Zmiňovanými podstatnými ustanoveními jsou především²¹: § 2²², § 9²³, § 34²⁴, § 46 až § 49²⁵, § 69²⁶ a § 89²⁷.

19 Löwenbach, J.: Právo autorské, Nakladatelství Československý kompas, Praha, 1927, s. 179.

20 Löwenbach, J.: Právo autorské, Nakladatelství Československý kompas, Praha, 1927, s. 180.

21 Uvádím pouze nejdůležitější ustanovení vztahující se k tématu práce.

22 ČÁST PRVÁ - AUTOR A DÍLO

Dílo § 2 „(1) Předmětem autorského práva jsou díla literární, vědecká a umělecká, která jsou výsledkem tvůrčí činnosti autora.

(2) Jsou jimi zejména a) díla slovesná, vyjádřená slovem, písmem, tiskem nebo jiným mechanickým způsobem, b) díla dramatická a hudebně dramatická, choreografická a pantomimická, c) díla hudební, d) díla výtvarných umění, včetně děl umění architektonického a děl umění užitého, e) díla filmová, f) díla fotografická.“

23 Ustanovení § 9 „Díla filmová“

„(1) U filmového nebo podobně vytvořeného díla přísluší práva zahrnutá v právu autorském výrobcí.

(2) Tím nejsou dotčena práva autorů literární předlohy, filmové povídky a literárního scénáře, ani práva autorů slovesné, hudební, výtvarné a fotografické složky filmového díla, zejména ani jejich práva na autorské odměny.“

24 Ustanovení § 34 „Smlouvami o rozšiřování díla jsou zejména smlouva nakladatelská, smlouva o divadelním provozování díla, smlouva scénární, smlouva o promítání filmového díla, smlouva o šíření díla rozhlasem nebo televizí a smlouva o přenosu díla na zvukový snímek nebo na podobné záznamy.“

25 3. Smlouva scénární a smlouva o promítání filmového díla

Ustanovení § 46 „Smlouvou scénární převádí autor literární předlohy, filmové povídky, literárního scénáře, díla hudebního, díla výtvarných umění a díla fotografického na výrobce filmu právo užít těchto děl k vytvoření filmového díla (právo k zfilmování) a výrobce filmu se zavazuje vyplatit autorům honoráře za užití jejich děl.“

Ustanovení § 47 „(1) Smlouvu scénární lze sjednat nejdéle na dobu pěti let.

Ustanovení § 2 na rozdíl od předešlé právní úpravy vyjmenovává mezi jednotlivými díly samostatně pod bodem e) i díla filmová. Nejsou tak již pouze „doplňkem“ nějaké širší skupiny uměleckých děl, ale stojí svébytně jako již hojně rozvinutý druh autorských děl. Ustanovení § 9 s názvem „*Díla filmová*“ stanovuje nový autorskoprávní prvek vztahující se k filmovým dílům, a to určení osoby, které přísluší práva zahrnutá v právu autorském u děl filmových či podobně vytvořených děl. První odstavce paragrafu za takovouto osobu určuje výrobce díla. Práva autorů literární předlohy, filmové povídky, scénáře, hudby, výtvarných dekorací a doplňků a ani práva kameramanů tímto nejsou dotčena. Autor knihy z roku 1960 „*Autorské právo*“²⁸ K. Knap uvádí, že výrobce je osobou (ať už fyzickou či právnickou)²⁹ povahy hospodářsko-administrativní, která nikdy nemůže být (dle autora již pojmově) tvůrcem. V případě výrobců se tak nejedná o zákonnou fikci autorství, ale o autorské právo odvozené „zákonou cesí“ od autorských práv opravdového „fyzického“ autora (autorů)³⁰. Předmětem autorského práva jsou díla literární, vědecká a umělecká, která jsou výsledkem tvůrčí činnosti autora (autorem dle § 2 odst. 1 je autor díla, tedy ten, kdo dílo vytvořil). Knap dále poukazuje na druhý odstavec ustanovení § 9, kde zákon pro dílo filmové přijal konstrukci díla souborného. Samostatně existují (vedle práva autorského k filmovému dílu) i práva autorská k dílům, která byla pro vytvoření filmu použita (autor tato díla označuje jako filmově užitá díla v širším smyslu). Musí se však samozřejmě jednat o díla, která mají svoji individualitu a jsou sama o sobě autorskoprávně chráněna. Autor knihy ještě připomíná následující fakta: „*Tato díla*

(2) *Dokud trvá poměr založený smlouvou scénární, může autor o témž díle sjednat takovou smlouvu s výrobcem jiným jen se svolením výrobce, s nímž smlouvu dříve uzavřel.*“

Ustanovení § 48 „*Nebude-li film vyroben do tří let ode dne, kdy byla scénární smlouva sjednána, může autor od smlouvy odstoupit; tím není dotčen jeho nárok na honorář.*“

Ustanovení § 49 „*Smlouvou o promítání filmového díla převádějí autoři jednotlivých složek tohoto díla právo dílo veřejně promítat a podnik promítající filmy se zavazuje vyplatit autorům provozovací honorář za veřejné promítání filmu.*“

26 Ustanovení § 69 „*Doba ochrany u díla filmového a díla fotografického končí uplynutím deseti let po jejich uveřejnění.*“

27 Ustanovení § 89 „(1) *Podnik pro výrobu snímků, jakož i podnik vyrábějící filmy je povinen na každé rozmnoženině snímku nebo filmu a podnik pro šíření děl rozhlasem a televizí je povinen při každém vysílání uvést jméno (krycí jméno) výkonného umělce.*

(2) *Tohoto práva se může výkonný umělec vzdát.*“

28 Knap, K.: *Autorské právo*, Nakladatelství Orbis, Praha, 1960.

29 V případě státního monopolu, který na poli „oficiální audiovizuální tvorby“ v našem tehdejší zřízení převládal, se jako o výrobcích prvotních záznamů audiovizuálního díla, respektive filmu, dalo hovořit pouze o právnických osobách. Na druhou stranu však nesmí být opomenuta existence amatérského filmu, jehož tvorba byla v případě fyzických osob hojně zastoupena.

30 Knap, K.: *Autorské právo*. Nakladatelství Orbis, Praha, 1960, s. 98.

mohou být použita pro film ovšem výlučně na základě svolení jejich autorů. Toto autorskoprávní svolení získává výrobce filmu pravidelně na základě smlouvy (§§ 46 – 48, kde je tato smlouva označována pojmově nepřesně jako „smlouva scénární“).³¹ Š. Luby v knize „Autorské právo“³² poukazuje na stále přetrvávající spornou otázku, zda za autory filmového díla považovat osoby, které autorskou prací přispěly ke vzniku filmu, či zda za autora takového díla považovat výrobce (toto dilema již v dnešní době není aktuální, respektive odpadlo, neboť výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla má svá vlastní práva), který vytváří hospodářsko-organizační podmínky pro výrobu jednotlivých prvotních záznamů. Dle Lubyho je výrobce zároveň osobností, která je schopná co nejlépe zajistit rozmnožování a exploataci (záznamů) filmových děl³³. Část nauky se přiklání k faktu, že režisér je pokládán za jediného autora filmového díla především proto, že tvořivou autorskou prací dotváří a zpracovává jednotlivá díla, a tak vytváří dílo zcela nové a svébytné. Na druhou stranu se ozývaly a i nadále ozývají hlasy, které tvrdí, že filmový režisér je vcelku podobný režisérovi divadelnímu, který samozřejmě není tvůrcem díla dramatického, tudíž ani režisér filmový nemůže být považován za autora výsledného díla. Odpověď na tuto mylnou domněnku je třeba hledat především v kompozici těchto děl, v jejich technickém vyjádření a v možnosti jejich (ne)fixace na určité médium. Luby se závěrem myšlenky o autorství filmových děl přiklání na stranu režiséra jako autora filmového díla, který tvořivě formuje jak obsah, tak formu nově vznikajícího díla. V opačném názoru na osobu autora filmového díla figuruje producent, jenž se organizačně-hospodářskou činností přibližuje tvořivé intelektuální práci na tvorbě filmu³⁴. Převážná část právních nauk tehdejší doby se však ve výsledku přiklání k názoru, že většinu autorských práv, která se pojí s audiovizuálním, respektive filmovým, dílem, by měl mít právo vykonávat výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive filmu, (nejčastěji tedy producent či filmová společnost, která vyrábí prvotní záznam audiovizuálního díla apod.). Závěrem Luby k této problematice ještě připomíná, že režisér, jenž tvořivým použitím jiných děl vytváří nové dílo, originárním způsobem nabývá jak práva osobnostní, tak práva majetková. Vzápětí je však většinou ztrácí na základě ustanovení § 9 odst.

31 Knap, K.: Autorské právo. Nakladatelství Orbis, Praha, 1960, s. 99.

32 Luby, Š.: Autorské právo. Vydavatelstvo Slovenskej Akadémie Vied, Bratislava, 1962.

33 Luby, Š.: Autorské právo. Vydavatelstvo Slovenskej Akadémie Vied, Bratislava, 1962, s. 163.

34 Luby, Š.: Autorské právo. Vydavatelstvo Slovenskej Akadémie Vied, Bratislava, 1962, s. 173.

l zákona č. 115/1953 Sb. Osobnostní práva režisér sice ztrácí, ale ihned je nabývá výrobce, protože z povahy osobnostních práv jejich převod nepřichází v úvahu. Výrobce má dále právo filmové dílo označit svým jménem, může rozhodnout o uveřejnění díla, může do díla zasahovat, učinit v něm změny a naopak jej chránit před cizím zásahem. Získává i právo na rozmnožování a rozšiřování záznamů díla.

V ustanoveních § 46 až § 49 jsou uvedeny dva typy smluv³⁵, které jsou z autorskoprávního hlediska pro kinematografii významné. Jedná se o tzv. smlouvu scénární (§ 46 až § 48) a smlouvu o promítání filmového díla (§ 49). První ze smluv je nesprávně pojmově označena a Knap uvádí, že by se měla spíše nazývat „smlouvou o zfilmování“³⁶. Smlouvou poskytují autoři děl filmově užitých svolení výrobcí k užití děl ke zfilmování díla (mohli bychom také uvést, že pravděpodobně půjde o právo filmově - ve filmovém zpracování - dílo zaznamenat, tedy rozmnožit). Výrobce získává právo ke zfilmování, nejedná se o povinnost, aby toto určité dílo musel při výrobě prvotního záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla použít. Stejně tak druhá ze smluv není pojmově vztažena k promítání díla, nejde o převod práv k filmovému dílu, ale o nakládání s autorskými právy k dílům filmově užitým. Smlouva je jakýmsi „doplněním“ práva poskytnutého smlouvou o zfilmování (dílo zachycené na filmový pás může být zároveň i užito při promítání filmového díla). Doba ochrany díla filmového trvá dle ustanovení § 69 deset let od uveřejnění díla³⁷. Jako poslední uvádím ustanovení § 89 týkající se podniků vyrábějících prvotní záznamy filmových děl a jejich povinnosti uvést na každé z rozmnoženin zvukově obrazového záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla jméno výkonného umělce.

Posledním z řady zákonů, které předcházely současnému zákonu č. 121/2000 Sb., je zákon č. 35/1965 Sb. V tomto zákoně se filmových děl především týkají ustanovení § 2³⁸ odst. 1, § 6³⁹ a § 33⁴⁰. Díla filmová jsou samostatně uvedena

35 Tyto smlouvy jsou již vyjmenované v ustanovení § 34.

36 K výše zmíněným druhům smluv viz komentář K. Knapa v knize „Autorské právo“.

Knap, K.: Autorské právo. Orbis-Praha, Praha, 1960, s. 158-165.

37 J. Löwenbach v komentáři z roku 1927 k zákonu. č. 218/1926 Sb. uvádí k době ochrany u filmových děl následující: „*Je tedy možno, že k dílu kinematografickému existuje dvojitá právo: jako k dílu literárnímu a jako k dílu sui generis, ... Rozlišování bude vždy prakticky důležité, ježto kinematografickému dílu literárnímu příslušetí bude ochrana 50letá dle § 38., resp. § 39., fotografickému pouze desetiletá dle § 41.*“

Löwenbach, J.: Právo autorské. Nakladatelství Československý kompas, Praha, 1927, s. 180.

38 ČÁST I - Právo autorské

v demonstrativním výčtu prvního odstavce ustanovení § 2, jenž jako nový druh autorských děl, která podléhají autorskoprávní ochraně, uvádí počítačové programy. Ustanovení § 6 podobně jako ustanovení § 9 v předcházejícím zákoně vymezuje (alespoň dle názvu paragrafu) filmové dílo. Při detailním čtení paragrafu však lze zjistit další souvislosti. Ustanovení § 6 jako určitá specifická úprava nezakotvuje pouze autorské filmové dílo a díla vyjádřená podobným způsobem v autorském zákoně, pojednává také obecně především o autorství zmíněných děl⁴¹. Jsou zde jednak uvedeni autoři jednotlivých složek filmového díla a autor celku (celého filmového díla), jímž je (zpravidla) režisér. Ti všichni udílejí prostřednictvím smlouvy výrobcí svolení k užití díla. Autorské právo náleží autorovi, ten však nemá právo výkonu autorského práva jako takového. Právo výkonu shodně s předešlou úpravou náleží výrobcí. „V kontextu uvedeného pak při jazykovém výkladu § 6 AutZ nelze dospět k jinému závěru, než že zákon svěřuje výkon výrobcí pouze ve vztahu k dílu filmovému jako takovému coby dílu střešnímu, nikoli však již k dílům do něj zařazeným (složkám). Tento výklad, uvedený pod písm. c), podporují další skutečnosti.“⁴² K zásadní změně dochází v případech trvání autorských práv k dílům filmovým, která dle čtvrtého odstavce

Ustanovení § 2 „Dílo“

„(1) Předmětem autorského práva jsou díla literární, vědecká a umělecká, která jsou výsledkem tvůrčí činnosti autora, zejména díla slovesná, divadelní, hudební, výtvarná včetně děl umění architektonického a děl umění užitého, díla filmová, fotografická a kartografická. Za předmět ochrany se považují i programy počítačů, pokud splňují pojmové znaky děl podle tohoto zákona; nestanoví-li tento zákon jinak, jsou chráněny jako díla literární.

(2) Ustanovení tohoto zákona se nevztahují na právní předpisy a rozhodnutí, veřejné listiny, úřední spisy, denní zprávy, ani na projevy přednesené při projednávání veřejných záležitostí; k soubornému vydání takových projevů nebo k jejich zařazení do sborníku je však třeba svolení toho, kdo je proslovil.“

39 Ustanovení § 6 „Dílo filmové“

„Autoři jednotlivých složek filmového díla nebo díla vyjádřeného podobným způsobem a autor díla takto nově vytvořeného, kterým je zpravidla režisér, udílejí výrobcí svolení k užití díla smlouvou. Autorské právo k dílu takto vytvořenému jako celku vykonává výrobce.“

40 „Trvání práv“

Ustanovení § 33 „(1) Autorské právo trvá, pokud není dále stanoveno jinak, po dobu života autora a 50 let po jeho smrti, u děl spoluautorů a u spojených děl vytvořených pro účely užívání v tomto spojení 50 let po smrti toho z nich, který ostatní přežil.

(2) Trvání autorského práva k pozůstalému dílu, uveřejněnému poprvé v posledních deseti letech lhůty podle odstavce 1, prodlužuje se na 10 let od uveřejnění díla.

(3) U děl anonymních a pseudonymních, u nichž totožnost autora není známa, trvá autorské právo 50 let po uveřejnění díla.

(4) Autorské právo k dílům filmovým trvá 50 let po uveřejnění díla.

(5) U sborníků a časopisů vydaných organizacemi trvá autorské právo 10 let po uveřejnění díla.

(6) Právo na ochranu autorství je však časově neomezené.“

41 Kříž, J.: Ochrana autorských práv v informační společnosti. Linde Praha a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha, 1999, s. 45.

42 Nerudová, V., Holcová, I.: Oprávnění výrobce k výkonu autorského práva. Strategie, č. 5, 1999, s. 85.

ustanovení § 33 trvají 50 let od uveřejnění díla⁴³. Před novelou tohoto zákona z roku 1990 trvala doba ochrany „pouhých“ 25 let po uveřejnění díla⁴⁴. Uplynutím doby ochrany končí právo výrobce k výkonu autorského práva k filmovému dílu jako celku. Tímto nejsou dotčena práva autorů děl filmově užitých. Dílo se nestává volným, je třeba v případě jeho dalšího užití žádat o svolení všechny autory děl audiovizuálně užitých (tato jednotlivá díla podléhají obecné době ochrany)⁴⁵. Jednotlivými náležitostmi týkajícími se děl audiovizuálních, respektive děl filmových, uvedených v tomto zákoně se budu podrobněji zabývat v kapitole o současné autorskoprávní úpravě tohoto institutu (viz kapitola 5).

3.2 Historické autorskoprávní knihy vztahující se k tématu filmového práva

V této podkapitole si nekladu za cíl obšírný popis jednotlivých knih a jejich ustanovení vztahujících se k filmovému právu. Chci zde pouze poskytnout určitý přehled o publikacích z 30. a 40. let, které se tematicky váží ke kinematografii

43 „Obecná nebo zvláštní doba ochrany filmového díla? Na tuto otázku existují dvě protichůdné odpovědi, tedy: Pro filmové dílo platí obecná doba ochrany podle § 33 odst. 1 Autorského zákona (dále AutZ) na straně jedné a na straně druhé zní odpověď tak, že pro filmové dílo platí zvláštní doba ochrany podle § 33 odst. 4 AutZ. ... Druhá teorie, zastávající názor, že doba ochrany filmového díla je zvláštní, nikoli obecná, vychází především ze skutečného znění autorského zákona, a to nejen z vlastního § 33 odst. 4 AutZ, který jednoznačně hovoří o trvání autorského práva (nikoli práva výkonu autorského práva) k dílu filmovému, ale i z § 33 odst. 1 AutZ, který stanoví, že obecná doba ochrany se použije, pokud není dále stanoveno jinak. Vzhledem k tomu, že § 33 odst. 4 (ale i § 33 odst. 5) AutZ jinak stanoví, nelze na dílo filmové vztahovat obecnou dobu ochrany.“

Autorka článku je zastáncem druhé teorie. Jde o obecný důsledek institutu zvláštní doby ochrany, pro autora filmového díla je to diskriminující. Článek se vztahuje k ustanovením zákona č. 35/1965 Sb.

Nerudová, V.: Ochrana filmového díla. Strategie, č. 4, 1999, s. 77.

44 K otázce doby ochrany autorských děl v tomto zákoně: „Náš autorský zákon v původním znění z roku 1965 (zák. č. 35/1965 Sb.) zachoval pro díla filmová zvláštní ochrannou dobu obsaženou již v zákoně z roku 1953, a to i po přístupu státu k pařížskému znění Bernské úmluvy v roce 1980 (s využitím jejího článku 7 odst. 7) – tj. 25 let od uveřejnění díla. Teprve novela autorského zákona z roku 1990 prodloužila tuto lhůtu na dvojnásobek (zák. č. 89/1990 Sb.), avšak nechala tuto dobu zařazenou mezi zvláštními dobami ochrany. Proto se má v praxi běžně za to, že filmová díla uveřejněná poprvé před rokem 1965 jsou volná a že je může každý užívat bez jakýchkoli podmínek. Z tohoto hlediska se též řada uživatelů domnívá, že pouze díla filmová uveřejněná poprvé v roce 1965 a později zastihlo prodloužení ochranné lhůty a že se tato díla budou stávat volnými teprve postupně od roku 2015. Podle našeho názoru je tento výklad nesprávný a vyplývá z nedostatečného pochopení stěžejních principů evropského tzv. kontinentálního práva autorského.“

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J.: Problematika ochrany autorských práv u děl filmových a vyjádřených podobným způsobem. Průmyslové vlastnictví, č. 9, 1994, s. 251.

45 Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J.: Problematika ochrany autorských práv u děl filmových a vyjádřených podobným způsobem. Průmyslové vlastnictví, č. 9, 1994, s. 260.

a k právu, a o jejich členění. Knihy se mnohdy zabývají zajímavou problematikou a pro hlubší studium tématu jsou základním, dnes však již historickým, zdrojem informací.

Jako první bych zmínil knihu J. Hory s názvem „*Filmové právo*“⁴⁶. Kniha se člení do dvou větších oddílů. První se dále člení na části s názvem Země Česká a Moravskoslezská, Slovensko a dále Podkarpatská Rus. Každá z těchto částí obsahuje nařízení o kinematografických představeních, jednotlivé druhy licencí a jejich úpravu a dále např. ustanovení o cenzuře. V druhém oddílu se autor zabývá jednotlivými odvětvími, která mají s kinematografií úzkou souvislost. Jsou jimi např. daně, dávky, poplatky z představení kinematografických, právo autorské, ustanovení vztahující se k zaměstnancům filmového průmyslu, ustanovení o vývozu a dovozu osvětlených filmů a o podpoře domácích filmových děl. Publikace je ve své podstatě přehledným „sborníkem“ jednotlivých právních předpisů vážících se ke kinematografii. Právní texty zabývající se významnými instituty v souvislosti s filmovými díly zde však nelze nalézt. Jedná se tak o zdroj podstatný, pro detailnější úvahy však z mého pohledu nepodnětný.

K. Knap v knize „*Přehled práva filmového*“⁴⁷ z roku 1945 materii rozděluje do dvou částí, části obecné a části zvláštní. V první uvádí základní úvahy o filmovém právu, vymezuje filmové právo v užším smyslu (zde se jedná o právo policejní, veřejnou správu filmovou, soukromé právo filmové a mezinárodní právo filmové) a závěrem obrací pozornost na normy, které film spoluurčují (právo původské, normy upravující veřejné dávky). Ve zvláštní části pak uvádí jednotlivé předpisy práva policejního, stavovského práva filmového, filmové správy a právní normy spoluurčující. Za největší přínos osobně pokládám autorovu obecnou „definici“ pojmu „filmové právo“: „*Právním filmovým nazýváme souhrn právních norem, které film (tj. výrobu filmu, obchod filmy a promítání filmů) přímo upravují, nebo alespoň spoluurčují.*“⁴⁸ Další zajímavostí je Knapovo rozdělení filmového práva na následující části: 1) filmové právo v širším smyslu a v užším smyslu (normy, které film přímo upravují, a normy, které film jen spoluurčují), 2) filmové právo veřejné a soukromé (nejčastěji se však jedná o normy smíšené), 3) filmové právo policejní a filmová správa, 4) filmové právo

46 Hora, J.: *Filmové právo*. Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, Praha, 1937.

47 Knap, K.: *Přehled práva filmového*. Knihovna Filmového kurýru, Praha, 1945.

48 Knap, K.: *Přehled práva filmového*. Knihovna Filmového kurýru, Praha, 1945, s. 9.

státní a samosprávné filmové právo, 5) filmové právo vnitrostátní a filmové právo mezinárodní⁴⁹.

„*Problém kinematografie v autorském právu*“⁵⁰ od K. Scheinpfluga z roku 1945 je dle mého názoru nejčtivější a pro vztah autorského práva a filmu (filmového díla a jeho tvorby) nejpodstatnější historickou publikací, kterou jsem měl možnost prostudovat. Autor detailně nahlíží výše zmíněný vztah, nejpodstatnější pasáže zvýrazňuje, aby určitá konstatování opravdu zdůraznil. Ve své práci využívá i zahraniční literaturu, díky které může obohatit poznatky z tuzemské právní úpravy a literatury. Dílo dělí do osmi kapitol, které do jisté míry vystihují i právní úpravu filmových děl obsaženou v zákoně č. 218/1926 Sb. První kapitolou je historický vývoj, v němž autor uvádí stručný přehled historie kinematografie, v dalších kapitolách píše o povaze kinematografického díla, dále pak o systematickém zařazení filmových děl v tuzemském právu, o podmínkách ochrany děl, o ustanovení § 21 zákona č. 218/1926 Sb. a o postavení kinematografického díla v něm, o povaze zvukového filmu a o výkonných umělcích s důrazem na postavení herců. V závěru se autor zaměřuje na původce jakožto tvůrce nového svěbytného uměleckého díla.

J. Procházka knihu „*Film v právu původském*“⁵¹ dělí do tzv. čtyř otázek (otázky základní, vedlejší, přílehlé a mezinárodní). První část se zabývá základním zařazením filmového díla do systému původského práva, respektive práva autorského, pohlíží na autora tohoto díla a zhodnocuje vztah autorského zákona z roku 1926 k filmovým dílům. Druhá část poskytuje např. odpovědi na otázky týkající se poskytování práv hudebních skladatelů ve zvukovém filmu, otázky související s cizojazyčnými verzemi filmů a otázky týkající se využití díla mimo film. Třetí část již směřuje mimo jiné do oblasti filmového zpravodajství, ochrany výkonných umělců a ochrany titulu děl. Poslední část se pak zaměřuje na Revidovanou úmluvu bernskou a její pohled na filmové dílo. Procházka byl ve své době velice známým autorem článků a knih o filmových dílech a jejich vztahu k tehdejšímu autorskému právu. Hlavní přínos jeho práce spatřuji především v nahlédnutí do problematiky zvukového filmu a s tím souvisejícími cizojazyčnými verzemi filmů. Ty totiž byly ve své době zásadním „ekonomickým produktem“ jednotlivých filmových společností, které právě ve tvorbě

49 Knap, K.: Přehled práva filmového. Knihovna Filmového kurýru, Praha, 1945, s. 10.

50 Scheinpflug, K.: Problém kinematografie v autorském právu. Československý kompas, Praha, 1945.

51 Procházka, J.: Film v právu původském. Československé filmové nakladatelství, Praha, 1947.

různých jazykových verzí téhož filmového díla (na jejichž tvorbě se podílely i zcela odlišné a samostatné štáby) viděly svůj hospodářský úspěch a snadnější možnost exploatace děl do různých koutů světa k „odlišně jazykově vybaveným“ divákům. Z mého pohledu další zásadní oblastí, na kterou Procházka jako jeden z mála upozorňuje, je filmové zpravodajství. Zde se v době, kdy vznikaly nejrůznější žurnály, zpravodajství, týdeníky a filmové aktuality, řeší povaha filmového zpravodajství a jeho možná autorskoprávní ochrana. Tento druh zpravodajství není nazírán jako dílo filmové, ale jako dílo fotografické. Kameraman „pouze“ mechanicky zachycuje okolní dění. Otázka povahy tohoto díla vyvstává s nástupem zvuku a využitím hudebního doprovodu pro účely filmového zpravodajství a s možností zachycení originální hudby zároveň s obrazem (zachycení koncertu, opery, recitace, proslovů, přednášek apod.). V prvním případě se jedná o reprodukci podobnou reprodukci na gramofonové desce. V druhém případě (i když by byl obraz a zvuk zachycen najednou) jde také o následné mechanické opakování zvuku a přednes hudebních skladeb⁵².

Rád bych pouze pro doplnění uvedl knihu I. Davida, s názvem „*Filmové právo. Autorskoprávní perspektiva*.“⁵³ vydanou v roce 2015. Kniha se velice poutavým způsobem zaměřuje na oblast filmu a práva. Pojednává např. o základních pojmech a konceptech filmového práva, o historickém vývoji autorskoprávní ochrany audiovizuálního díla, o autorskoprávní ochraně filmu v České republice, o smlouvách, mimosmluvním užití a jednostranném svolení ve filmovém právu; relevantní judikatuře. Propojení právního vzdělání a vzdělání v oboru filmové vědy činí z autora knihy odborníka na slovo vzatého. Knihu tak lze (díky jejím nesporným kvalitám) označit za „nástupnické dílo“ již dříve uvedených publikací.

3.3 Vybrané historické autorskoprávní texty vztahující se k tématu filmového práva

Z mého pohledu je výrazným přínosem do debaty o filmovém právu a o jednotlivých autorskoprávních institutech pojících se k filmovým dílům několik článků z právního časopisu „*Soutěž a tvorba*“, v němž se především mezi roky 1942

52 Tato zpravodajství lze dle J. Procházky subsumovat pod ustanovení o přenesení takových skladeb na nástroje určené k mechanickému opakování zvuku.

53 David, I.: *Filmové právo. Autorskoprávní perspektiva*. 1. vydání, Nová beseda, z. s., Praha, 2015.

a 1950 objevily úvahy nad filmovým uměním, jeho postavením v právu původským a nad jeho jednotlivými instituty. Stranou ponechávám jiná „právní periodika“ jako např. časopis „Právník“ či „Právní prakse“.

Jako první bych zmínil článek P. Formana z roku 1942 s názvem „Zvukofilmová práva k literárnímu dílu“⁵⁴. Konec 20. let a začátek let 30. dvacátého století se nesl ve znamení přechodu kinematografie ke zvukovému filmu. Od nejjednodušších postupů, kdy film doprovázela hudba a ruchy zaznamenané na gramofonové desce, se postupně přešlo k technologii, která zaznamenávala zvuk a hudbu na filmový pás, ze kterého byl později hudební a zvukový doprovod pouštěn společně s promítaným obrazem. Forman upozorňuje na vznik nových právních otázek s rozvojem filmové techniky, která se pojila se zvukovým filmem. Hlavní spornou otázkou je rozsah oprávnění⁵⁵ výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive díla filmového, kdy tzv. „filmovací právo“ získal v době, kdy docházelo k přechodu filmové techniky od filmu němého k filmu zvukovému⁵⁶. V praxi totiž převládal film němý, ale otázkou zůstávalo, zda na základě tohoto práva lze vytvořit i film zvukový. S tím souvisely dohady, zda němý a zvukový film jsou v podstatě totožné podoby filmu, či jde o zcela odlišné druhy filmového umění. V případě filmu synchronizovaného hudebním doprovodem a případně přírodními zvuky se autor přiklání k názoru, že synchronizací nebude porušeno „filmovací právo“ získané „za vlády“ němého filmu. Jde totiž v podstatě o němý film, kdy synchronizací byla řešena pouze otázka hudby k takovému filmu. Novou formu dramatického filmového umění vidí někteří odborníci v této době ve „filmu mluveném“. Podstatou takového filmu je mluvené slovo, ostatní prvky jsou zpočátku tohoto období přehlíženy. Oprávnění k vytvoření filmového díla se nevztahuje (pokud bylo vydáno v éře němého filmu) na tvorbu mluveného filmu. Na druhou stranu se ozývají názory, které podtrhují fakt, že mluvený film není ničím jiným než filmem němým, který byl zdokonalen technikou na film mluvený. Při řešení otázky rozsahu „filmovacího práva“ získaného v přechodné době

54 Forman, P.: Zvukofilmová práva k literárnímu dílu. Soutěž a tvorba. Roč. XV., č. 8, říjen 1942, s. 109–110.

55 V textu je toto oprávnění označováno jako tzv. „filmovací právo“, jedná se tedy o znázornění obsahu literárního díla kinematografií.

56 „Vedle němého filmu známe nyní film zvukový, do jehož oblasti řadíme film synchronizovaný a film mluvený. Synchronizovaný film může být synchronizován buď pouze hudbou anebo hudbou i přírodními zvuky současně, což bývá případ nejčastější.“

Forman, P.: Zvukofilmová práva k literárnímu dílu. Soutěž a tvorba. Roč. XV., č. 8, říjen 1942, s. 109.

filmové techniky budou rozhodovat tyto faktory: a) znění smlouvy, b) přesná doba uzavření smlouvy, c) cena, za kterou bylo filmovací právo získáno, d) intelekt a odborné znalosti smluvních stran. Všechny tyto body podávají informace o vůli stran, zda lze vykládat smlouvu restriktivně, či extenzivně, zda byla uzavřena v době, kdy v ostatních zemích byl již zvukový film vytvářen, zda byla cena sjednána v dostatečné výši, aby odpovídala i nově vzniklému zvukovému filmu atd. Závěrem autor cituje rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2. prosince 1938, Rv I 330/38, uveřejněné pod číslem 17.127 Sb. n. s., které tento problém alespoň částečně řeší a pomocí analogického výkladu zákona zde tvoří pojem zvukofilmových práv k literárnímu dílu: *„Jestliže v době uzavření smlouvy, podle které vlastník původského práva prodal výhradně filmovací právo k dílu (románu) pro celý svět a pro neomezenou dobu, nebyly možnosti hospodářského zhodnocení původcova díla zvukovým filmem co do technických podmínek náležitě ujasněny, takže nelze bezpečně usouditi, že si byl původce vědom hospodářské a majetkové hodnoty takového zužitkování původského práva zvukovým filmem, nebyla onou smlouvou postoupena i zvukofilmová práva k původcovu dílu.“*⁵⁷

Podobně zajímavé téma rozebírá ve svém textu z roku 1947 *„Ochrana výkonných umělců (herců a zpěváků) při dubbování zvukových filmů“*⁵⁸ J. Procházka. S nástupem zvukového filmu se začíná řešit také otázka možnosti exploatace jednotlivých filmových děl do zemí, které jsou jazykově odlišné od země, ze které dané dílo pochází. Výrobce prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmových děl, volí pro rozšíření trhu z několika možných variant. Těmi jsou otitulkování jednotlivých kopií filmových děl, dabování⁵⁹ a dále např. tvorba jazykových verzí, kdy se dílo vytváří s několika štáby ve více „jazykových mutacích“. Jak uvádí autor článku, otázka dabování filmů nemá pouze aspekt umělecký, technický a hospodářský, ale i právní. Právní otázka totiž vyvstává především v poměru k výkonnému umělci, kterým je herec, zpěvák, recitátor apod., jehož hlas je nahrazen hlasem jiné osoby pro účely cizojazyčné verze díla. Je „původnímu“ herci umožněno, aby zakázal dabování filmu do

57 Forman, P.: Zvukofilmová práva k literárnímu dílu. Soutěž a tvorba. Roč. XV., č. 8, říjen 1942, s. 110.

58 Procházka, J.: Ochrana výkonných umělců (herců a zpěváků) při dubbování zvukových filmů. Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 1, leden 1947, s. 5 – 7.

59 K otázce dabování viz podkapitola 6.5 s názvem *„Zařazení „koprodukčního filmového díla“ do systému autorského práva a několik poznámek k autorskoprávním institutům týkajících se koprodukcí“*.

cizí řeči (jiným hercem), či aby zakázal promítání filmu, v němž je jeho výkon dabován způsobem, který by mohl poškodit jeho uměleckou čest a stavovské zájmy? Procházka se na tuto otázku snaží najít odpovídající odpověď, která však není zcela jednoznačná. Nejdůležitější je smlouva mezi hercem a „filmovou výrobnou“⁶⁰. Pokud zde není možnost zákazu sjednána, je nutné se obrátit na jiná možná řešení. Prvním ke zvážení je výhradní právo disponovat s dílem, které náleží původci díla (autorovi). Otázkou je, zda herec nebo zpěvák jsou původci či spolupůvodci díla. Většina odborné veřejnosti té doby se shoduje, že původcem je pouze ten, kdo dílo vytvořil.⁶¹ Závěrem této části je konstatování, že hercům, zpěvákům apod. nepřísluší původské právo, nemohou tedy dabingu zabránit a ani nemohou zakázat projekci dabovaného filmu. Zadruhé je možno v určitých případech na výkonného umělce hledět jako na zpracovatele, který zpracovává nějaké literární či hudební dílo (při přednesu literárního díla či hudebního díla se tedy jedná o zpracování). Tento přednes je pod autorskoprávní ochranou a i výkonný umělec je jako zpracovatel účasten zmíněné ochrany (podmínkou je zde to, že přednes výkonného umělce se musí jevit jako výsledek duševní činnosti a zároveň musí jít o fixaci díla pro nástroje nebo jejich zařízení určená k mechanickému opakování zvuku)⁶². Autor i zde dochází k závěru, že v hercově přednesu, jenž je zachycen akusticky, nelze spatřovat přednes na mechanický nástroj (ve smyslu § 7 a § 9 zákona č. 218/1926 Sb.). Herci tedy ani v tomto případě (z tohoto titulu) nepřísluší právo zakázat předvádění dabovaného filmu. Zatřetí autor vidí v určitých případech nutnost ochrany umělcovy umělecké cti a ochrany jeho budoucího hmotného zabezpečení: *„Jde tu především o zmíněné již případy, kdy v cizí versi filmu zůstane opticky výkon herce X na obraze nezměněn, kdy oznámení označují za představitele role stále původního herce X, a při tom zvukovou část jeho role nahradí (dubbingem) herec Y, jehož hlas neodpovídá ani fyzické ani charakterové představě role a jehož přednes*

60 Zde je myšleno filmové studio, které v této době nejčastěji prvotní záznam audiovizuálního díla, respektive filmového díla, vyrábí a zároveň i produkuje.

61 *„U filmu by pak přiznání původského práva k filmovému dílu i výkonným umělcům ve filmu účinkujícím znamenalo neúnosné zatížení filmové výroby, neboť by značně ztížilo výrobu a možnosti využití díla; bylo by totiž zásadně nutno si vyžadovat od každého ve filmu účinkujícího výkonného umělce souhlas k promítání díla, ke všem změnám při výrobě atd.“*

Procházka, J.: Ochrana výkonných umělců (herců a zpěváků) při dubování zvukových filmů. Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 1, leden 1947, s. 6.

62 Zde je dle autora textu nutné vždy prozkoumat, zda lze zvukový film podřadit pod pojem „nástroje určeného k mechanickému opakování zvuku“.

Procházka, J.: Ochrana výkonných umělců (herců a zpěváků) při dubování zvukových filmů. Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 1, leden 1947, s. 6.

role se rovná diletantské deklamaci, kdy technicky je dubbing nedokonalý apod. Tu cítíme, že je zapotřebí herce X nějakým způsobem chránit, avšak zatím jsme cestu právní ochrany nenašli.“⁶³ Dle autora je jedinou možností obrátit se na přirozené právní zásady. Takovou zásadou je v tomto případě nedovolení „zprofanování“ umění a uměleckého projevu herce či zpěváka zachyceného ve filmu špatným (nedokonalým) až ochotnickým výkonem herce, jenž jeho roli dabuje. Z právního hlediska nelze dopustit, aby jeho umělecké jméno a pověst byly takto ohroženy. I přes neexistenci výslovného ustanovení a autorskoprávní ochrany výkonného umělce se lze domáhat zákazu předvádění dabovaného filmu na základě přirozených právních zásad podle ustanovení § 7 o. z. o.⁶⁴

Procházka řeší v práci „O zfilmování literárních děl“⁶⁵ z dubna 1947 další, z pohledu filmového práva pro dané období velice aktuální, téma. V této době (mnohdy i dnes) často docházelo ke srovnávání filmu a jeho literární předlohy. Bylo tak posuzováno, do jaké míry se filmový scénář odchýlil od literárního vzoru. Když udělí autor literárního díla souhlas ke zfilmování díla, musí si samozřejmě uvědomit, že dojde v důsledku filmové techniky a určitých odlišných vyprávěcích postupů k jistým změnám na literárním originále. Stejně tak může dojít k náhlým změnám i při samotné tvorbě filmového díla, kdy se např. v důsledku nepříznivého počasí či zdržení jednotlivých prací musí ve scénáři náhle něco pozměnit. Změny na literárním díle jsou přípustné a nutné, to je obecně uznáváno. Spornou však zůstává otázka, v jakém rozsahu jsou tyto změny povoleny. Autor uvádí několik soudních rozhodnutí k objasnění jednotlivých pohledů na věc. Prvním je rozsudek Trib. civ. de la Seine z 26. července 1933 (ve věci sporu dramatika H. Bernsteina proti filmové výrobní společnosti, která zfilmovala dle jeho divadelní hry film „Mélo“), ve kterém soud stanoví, že výrobce, jenž nabyl práva ke změnám na díle, může dle soudu užít z díla např. pouze hlavní motiv nebo některé scény, ale ve výsledku není dílem jinak vázán.

63 Procházka, J.: Ochrana výkonných umělců (herců a zpěváků) při dubování zvukových filmů. Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 1, leden 1947, s. 7.

64 Jedná se o zkratku Všeobecného občanského zákoníku, tedy ABGB (Obecného zákona občanského), z roku 1811. Obecný zákoník občanský - císařský patent ze dne 1. června 1811, č. 946 Sb. zák. soud., platný a účinný do roku 1950.

„Ochrana tohoto droit moral výkonných umělců byla ostatně již uznána i judikaturou.“

Procházka, J.: Ochrana výkonných umělců (herců a zpěváků) při dubování zvukových filmů. Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 1, leden 1947, s. 7.

J. Procházka v textu k tomuto tématu zmiňuje následující soudní rozhodnutí: 1) Rozhodnutí Trib. civ. de la Seine z 23. dubna 1937 a 2) Rozhodnutí Trib. civ. de la Seine z 9. listopadu 1937.

65 Procházka, J.: O zfilmování literárních děl. Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 4, duben 1947, s. 66 – 67.

Nutno říci, že tento rozsudek byl odbornou veřejností velice kritizován. Druhým rozsudkem je rozhodnutí Zemského soudu v Berlíně ze dne 4. listopadu 1930. Jednalo se o spor o přípustnost změn na dramatickém díle při jeho zfilmování. Bylo rozhodnuto v neprospěch autora literární předlohy, kdy byly scénáristou provedené změny obhájeny tím, že za úspěch filmu může právě scénárista, ne autor literární předlohy. J. Procházka upozorňuje na zákonné východisko obsažené v našem právu v ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 218/1926 Sb.: „*Nabyvatel původského práva není oprávněn něco připojiti, zkrátiti nebo jinak změnit na díle samém, na jeho označení nebo na pojmenování původce, není-li o tom úmluvy. Přípustné jsou jen změny, k nimž převodce práva nemůže podle poctivosti a víry odepřiti svolení. To platí zejména též o veřejném provozování děl divadelních, hudebních a kinematografických.*“ Důležité je rozlišit změny přípustné dle úmluvy stran a změny přípustné i bez úmluvy. Rozsah prvních změn je dán úmluvou, rozsah druhých změn pak samotným zákonem. V každém konkrétním případě je dle autora ve výsledku nutné hledat hranici mezi pouhou změnou formy⁶⁶ a změnou obsahu. V různých dílech se tyto změny mohou jevit různě.

Posledními texty, které bych rád zmínil, jsou „*Ochrana titulu filmového díla*“ (červenec – září 1947)⁶⁷ a „*Pohotovost zpravodajství a autorské právo*“ (únor – březen 1950)⁶⁸ taktéž od J. Procházky. V prvním článku se autor zaměřuje, jak je již patrné z názvu, na titul (název) filmového díla. Problém nastává, pokud je titul, který je znám pro určité dílo literární nebo jiné dílo umělecké, použit někým jiným pro označení jiného díla. V takovém případě je dotčeno mnoho zájmů. Může se jednat, jak autor zdůrazňuje, o případ použití titulu určité kategorie pro jiné dílo téže kategorie (titul díla filmového pro jiné dílo filmové apod.) či se může jednat o užití titulu díla jedné

66 Filmová technika si vyžaduje nových forem a tím i změny předlohy. Novými formami však na druhou stranu nelze měnit ideu, obsah a charakter díla.

Procházka, J.: O zfilmování literárních děl. Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 4, duben 1947, s. 67.

67 Procházka, J.: Ochrana titulu filmového díla (1. část). Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 7, červenec 1947, s. 126 – 128.

Procházka, J.: Ochrana titulu filmového díla (2. část). Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 8 - 9, srpen - září 1947, s. 147 – 149.

Pro bližší informace o současném pohledu na tuto problematiku viz kniha Šalomoun, M.: Ochrana názvu, postav a příběhů uměleckých děl. C.H. Beck, Praha, 2003.

68 Procházka, J.: Pohotovost zpravodajství a autorské právo (1. část). Soutěž a tvorba. Roč. XXI., č. 2, únor 1950, s. 9 – 14.

Procházka, J.: Pohotovost zpravodajství a autorské právo (2. část). Soutěž a tvorba. Roč. XXI., č. 3, březen 1950, s. 31.

kategorie pro dílo jiné kategorie (titul díla literárního pro film apod.).⁶⁹ Autor považuje za nutné přiznat i titulům jednotlivých děl ochranu. Otázkou však zůstává, zda by se mělo jednat o ochranu původskopravní, či ochranu soutěžněpravní. Autorskopravní ochrana je poskytována výsledkům duševní tvůrčí činnosti, proto je ochrana poskytnuta jen některým titulům, respektive titulům s určitými omezeními. Větší část odborníků nepřiznává titulu samostatnou ochranu. Chráněn je titul jako součást autorského díla. Autor naopak uvádí, že titulu náleží ochrana soutěžněpravní. Podstatou zde je vyloučení možnosti záměny. Jde o ochranu původce (autora díla), výrobce, ale i celé veřejnosti. Může totiž dojít k záměně v širším smyslu (i mezi dílem literárním a dílem filmovým apod.). Zákon č. 218/1926 Sb. v ustanovení § 60⁷⁰ s názvem „Zákaz klamavého označení“ zajišťuje ochranu titulů v rámci nekalé soutěže.

Ve druhém textu zabývajícím se zpravodajstvím z pohledu autorského práva je jedna část věnována zvukovému filmu zpravodajskému, který ostatně jako samotný „zvukový film“ není v zákoně č. 218/1926 Sb. nijak upraven. Vystává zde otázka, zda je zpravodajský film chráněn jako dílo kinematografické, či jako dílo fotografické. Ustanovení § 37 citovaného zákona (podobně lze uvést i § 4 odst. 2, č. 2) stanovuje, aby autor uspořádal nebo spojil vylíčené události tak, že vzniklé dílo bude mít osobitý charakter, a bude se tak jednat o dílo samostatné. Filmový týdeník, jenž byl ve své době právě uváděným filmovým zpravodajstvím, není autorem považován za výsledek autorovy osobité tvůrčí duševní činnosti. Filmový týdeník „pouze“ zachycuje skutečné události, přírodní jevy, společenské a politické akce apod. Jde ve své podstatě o „pohyblivou fotografii“, která snímá reálný děj, místa apod. J. Procházka dochází k, z mého pohledu ne zcela správnému a vhodnému, závěru, že se nejedná o dílo filmové, nýbrž o dílo fotografické. V souvislosti s hudebním doprovodem, se záznamem přednášek, projevů apod. a se záznamem částí koncertů, divadelních představení, estrád

69 Procházka, J.: Ochrana titulu filmového díla (1. část). Soutěž a tvorba. Roč. XVIII., č. 7, červenec 1947, s. 126.

70 Zákon č. 218/1926 Sb., ustanovení § 60 „Zákaz klamavého označení“

„(1) Dá-li někdo bez závažných důvodů věcných dílu označení, zejména titul, anebo vnější úpravu jiného díla způsobem, že to může při průměrné pozornosti vésti k omylům o totožnosti obou děl, může osoba činem dotčená domáhati se toho, aby bylo zapověděno užívati dále klamavého označení neb úpravy a aby byla nahrazena škoda zaviněním způsobená. Podle okolností nařídí soud, aby byla učiněna na díle opatření omylu bránící.

(2) Oprávněný může tyto nároky uplatňovati buď žalobou u soudu civilního, nebo připojením k trestnímu řízení (§ 46, č. 3). Může je však uplatňovati také samostatně; v tomto případě jest přiměřeně užiti ustanovení §u 59.

(3) O promlčení nároku na náhradu škody platí ustanovení §u 57, odstavce 2.“

apod.⁷¹ udílují některá zákonodárství ve prospěch zvukového filmového zpravodajství zákonnou licenci. Tou je možné chráněná díla (pro účely zpravodajství) na jednotlivá kinematografická a zvuková zařízení převádět, rozmnožovat je, dále produkovat a veřejně je předvádět.

71 Často totiž dochází k zachycování i částí děl hudebních a literárních. Při striktním výkladu zákona by k následné reprodukci těchto zpravodajství bylo nutné získat svolení jejich autorů. To by však vedlo k neúměrnému časovému zatížení zpravodajství, jehož základním prvkem je naopak aktuálnost. Procházka, J.: Pohotovost zpravodajství a autorské právo (1. část). Soutěž a tvorba. Roč. XXI., č. 2, únor 1950, s. 13.

4. Vybrané (autorskoprávní) mezinárodní dokumenty a dokumenty Evropské unie dopadající na oblast audiovize, aktuální legislativa Evropské unie a vybraná judikatura SDEU

4.1 Vybrané (autorskoprávní) mezinárodní dokumenty a dokumenty Evropské unie dopadající na oblast audiovize

Mezinárodní dokumenty pojednávající o autorském právu jsou jedním ze základních pramenů upravujících tuto právní oblast. Nemohou zde být zmiňovány pouze mezinárodní smlouvy, je nutné se věnovat i právu EU, respektive jednotlivým nařízením a směrnicím. Mezinárodní dokumenty a dokumenty EU byly a jsou častým inspiračním zdrojem pro tvorbu tuzemské legislativy. V tomto ohledu se nelze divit tomu, že je v jednotlivých dokumentech možné nalézt prakticky stejné či podobné instituty, právní konstrukce a dokonce shodné odstavce či věty. Rád bych v následujících odstavcích postupoval dle dělení, jaké používám i dále v kapitole o současné autorskoprávní úpravě děl audiovizuálních (viz kapitola 5). Jednotlivé instituty okomentuji v návaznosti na jejich výskyt a úpravu v jednotlivých vybraných mezinárodních dokumentech a dokumentech EU.

Pokud jde o **vymezení pojmu audiovizuální dílo, film, respektive dílo filmové / kinematografické, a dílo vyjádřené podobným způsobem jako dílo filmové**, je třeba nahlédnout do „základní autorskoprávní úmluvy“, kterou je **Revidovaná úmluva bernská**. Tato multilaterální úmluva byla podepsána již v roce 1886 v Bernu a, zjednodušeně řečeno, zajišťuje ochranu literárních a uměleckých děl. Ustanovení čl. 2 RÚB poskytuje určité vysvětlení výrazu „literární a umělecká díla“. Výraz zahrnuje výtvary z literární, vědecké a umělecké oblasti, není potřeba hledět na způsob či formu jejich vyjádření. Mimo jiné zde jsou zařazena i filmová díla, jimž jsou postavena na roveň díla vyjádřená způsobem obdobným filmu. Článek 14 bis odst. 1 RÚB stanovuje, že filmové dílo je chráněno jako dílo původní. To platí i pro díla vyjádřená obdobným způsobem jako díla filmová⁷². Článek 14 odst. 1 RÚB ještě upravuje oprávnění k zfilmování (filmovému zpracování) literárních a jiných uměleckých děl. **Všeobecná úmluva o autorském právu** díla filmová uvádí

72 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 686.

v demonstrativním výčtu prvního článku. Ani jedna z předešlých úmluv však nikde nezmiňuje pojem audiovizuální dílo. V tomto směru je nutné zapátrat v **Úmluvě o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl**⁷³. Dle čl. 2 této úmluvy se takovým dílem rozumí to dílo, jež se sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů. Ty mohou a nemusí být doprovázeny zvukem a jsou vnímatelné zrakem. Pokud jsou doprovázeny zvukem, musí být vnímatelné i sluchem⁷⁴. Z předpisů EU definici „filmu“ nabízí **Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES**. Ta v čl. 2 definuje i pojmy „pronájem“ a „půjčování“. Podstatné však je, že dle tohoto článku se za „film“ považuje kinematografické či audiovizuální dílo nebo dokonce i pohyblivá obrazová sekvence. Nemusí se přitom hledět na to, zda jsou doprovázeny zvukem, či nikoliv. Tato definice se mi jeví jako ne zcela vhodná. Stačilo by pouze uvést, že se jedná o audiovizuální dílo, které musí vykazovat určité formální a případně i obsahové znaky. Znění směrnice definici „filmu“ totiž, dle mého soudu, nevhodně doplňuje o pohyblivé obrazové sekvence, jež však v mnoha případech nemusí naplnit definiční znaky autorského díla. Právě pro takové případy mi přijde jejich zařazení do stejné definice spolu s autorskými díly nevhodné. Nutno podotknout, že v celé této práci pod pojem „film“ podřazuji díla filmová. Stejně tak **Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/116/ES** poskytuje v čl. 3 odst. 3 naprosto shodnou definici. Odborná veřejnost k vymezení pojmu „film“ v těchto výše uvedených směrnicích podotýká, že se jedná o vymezení pojmu vzhledem k právům výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla (respektive právům výrobce zvukově obrazového záznamu), tedy k právu s autorským právem souvisejícímu.⁷⁵

Institut **autorství filmového (audiovizuálního) díla** je zmiňován v čl. 14 bis RÚB. Zákonodárství jednotlivých států (kde se uplatňuje nárok na ochranu) si dle RÚB může stanovit nositele autorského práva k filmovému dílu. Je na každém ze států, zda určí jako autora režiséra, či stanoví i nějaké další osoby, jež se na tvorbě tohoto typu děl podílejí. Stejná práva jako autor díla původního má i nositel autorského práva k dílu

73 Viz sděl. č. 365/1992 Sb.

74 Čl. 2 „Audiovizuální dílo“

„Pro účely této Úmluvy "audiovizuálním dílem" se rozumí každé dílo, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, ať již doprovázených zvukem či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelný i sluchem.“

75 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 686.

filmovému. Členské státy Unie⁷⁶ mohou ve svém zákonodárství mezi nositele autorského práva k filmovému dílu zařadit ty autory, kteří svými příspěvky přispěli k vytvoření díla. Autoři ale nemohou, pokud se k poskytnutí zavázali a neexistuje-li opačné ujednání, bránit rozmnožování, rozšiřování, veřejnému provozování a provedení, přenosu po drátě na veřejnost, vysílání rozhlasem či televizí, sdělování veřejnosti, opatřování podtitulky nebo dabování textu filmového díla. Především se nevztahuje, pokud si stát nestanoví něco jiného, na autory scénářů, dialogů a hudebních děl vytvořených pro tvorbu filmového díla, ani na jeho hlavního režiséra⁷⁷. Pojem hlavní režisér užívá jak Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES, tak Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/116/ES. První ze jmenovaných v čl. 2 odst. 2 a druhá v čl. 2 odst. 1 shodně uvádí, že se za autora či jednoho z autorů díla kinematografického nebo audiovizuálního považuje jeho hlavní režisér (jedná se o fikci). Státy si mohou určit, zda budou za spoluautory považovat i jiné osoby. Otázkou by v případě použití sousloví „hlavní režisér“ mohlo být postavení tzv. „pomocného (vedlejšího) režiséra“ či „asistenta režie“, kteří jsou většinou podřízeni uměleckému záměru hlavního režiséra. Často režírují s jednotlivými skupinami ze štábu na určitých lokacích některé sekvence či pasáže díla, jsou nápomocni hlavnímu režisérovi a do jisté míry realizují jeho požadavky a přání. Tito „pomocní (vedlejší) režiséři“ jistě také budou mít uzavřené „autorské smlouvy“ s výrobcí prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmových děl. Dle mého názoru se podílejí na tvůrčí režijní činnosti, i když z hlediska tvorby „celého“ díla v menší míře než hlavní režisér. Jejich autorský vklad by měl být brán (z hlediska vzniku autorského díla) v potaz a nemělo by jim býti odpíráno spoluautorství díla filmového. Toto je však teoretický pohled, jenž je v opozici k ustanovení tuzemského autorského zákona (k tomuto viz více v následující kapitole 5, podkapitola 5.3) a jenž je vzdálen praxi. V případě audiovizuálních (respektive filmových) děl je jako autor uváděn pouze „hlavní režisér“ a „pomocní (vedlejší) režiséři“ jsou uvedeni (pokud vůbec) v titulcích jako režiséři v rámci konkrétních skupin štábu, jež tvořily určité sekvence či pasáže apod.

76 Čl. 1 RÚB

„Státy, na něž se vztahuje tato úmluva, tvoří Unii pro ochranu práv autorů k jejich literárním a uměleckým dílům.“

77 *„Ve vztahu k výkonným umělcům platí rovněž čl. 19 Římské úmluvy, dle kterého jakmile jednou výkonný umělec svolil k tomu, aby se jeho výkon stal součástí obrazového nebo audiovizuálního záznamu, nesvědčí mu v tomto rozsahu dále ochrana jeho uměleckého výkonu dle této úmluvy.“*

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 713.

Obě směrnice svým vyzněním směřují spíše k formálnímu rozdělení pozic, ale podobně jako je tomu v případě našeho autorského zákona, je nutné za autory audiovizuálních děl považovat ty osoby, které fakticky vykonávají (hlavní) režijní tvůrčí činnost.

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/116/ES ještě upravuje dobu ochrany kinematografických a audiovizuálních děl. Tato doba končí uplynutím 70 let po smrti poslední z osob, kterou je hlavní režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v kinematografickém či audiovizuálním díle. Nehledí se v tomto případě na to, zda jsou osoby označeny za spoluautory, či nikoliv. Dle čl. 8 se stanovená doba počítá od 1. ledna roku následujícího po události, jíž se počíná (od které běží). Stejnou konstrukci ustanovení o době trvání majetkových autorských práv má i náš autorský zákon v ustanovení § 27 odst. 1 AZ ve spojitosti s ustanovením § 27 odst. 5 AZ (viz kapitola 5). Autorský zákon však oproti směrnici neuvádí osobu hlavního režiséra, ale pouze režiséra.

Jak RÚB, tak Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl neuvádí pojem **dílo audiovizuálně užitě**, ale shodně nakládají s pojmem „příspěvek“ [příspěvek k vytvoření filmového díla - čl. 14 bis odst. 2 b) RÚB; příspěvky v nich (v audiovizuálních dílech) obsažené - preambule Úmluvy]. Za něj, jak se domnívám, je možné považovat díla audiovizuálně užitá, ale i další složky (především tvůrčí), které společně s díly audiovizuálně užitými vytvářejí výsledný tvůrčí celek.

Výrobce filmového díla (respektive dle znění tuzemského autorského zákona výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla) je dle čl. 15 odst. 2 RÚB fyzická nebo právnická osoba, jejíž jméno je uvedeno obvyklým způsobem na díle. Jedná se však o vyvratitelnou právní domněnku, protože může být v určitých případech prokázán opak. V našem autorském zákoně je možné uplatnit domněnku u práv souvisejících s právem autorským (respektive u práv výrobce zvukově obrazového záznamu). Tímto mám na mysli ustanovení § 82 AZ v návaznosti na ustanovení § 6 AZ⁷⁸. Na rozmnoženinách záznamů filmových či jiných audiovizuálních děl (v podobě titulků před či za vlastním dílem) bývá uvedena jak osoba producenta / koproducentů, tak osoba režiséra / režisérů. V případě prvního zmíněného (prvních zmíněných) půjde o výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive

⁷⁸ Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 706.

o výrobce zvukově obrazového záznamu. V druhém případě jde o autora díla audiovizuálního (zde nutno brát v potaz vyvratitelnou právní domněnku obsaženou v § 63 odst. 2 AZ a v Úmluvě). Na mezinárodní úrovni jinak není ani osoba výrobce a ani jeho právo nijak upraveno⁷⁹. Z hlediska právní úpravy EU jsou opět podstatné obě z výše uvedených směrnic. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES uvádí v čl. 3 odst. 1 písm. d) ve výčtu jednotlivých nositelů a předmětů práva na pronájem a půjčování **výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla**, respektive filmu, a to pokud jde o originál a rozmnoženiny jeho filmu, respektive prvotního záznamu audiovizuálního díla. „*Pojem výrobce zvukově obrazového záznamu filmu unijní právo legálně nevymezuje.*“⁸⁰ „Prvotní záznam filmu (respektive filmového díla)“ může být z hlediska autorskoprávní terminologie, kterou používá účinný tuzemský autorský zákon, označen za prvotní záznam audiovizuálního díla. Výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive filmu, má dle směrnice výlučné právo na udělení svolení či zákazu k pronájmu a půjčování záznamu [respektive originálu a rozmnoženiny (záznamu) filmu]. Směrnice pojednávající o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/116/ES) pak uvádí pojmy „výrobce“ a „prvotní záznam filmu“ právě ve spojitosti s trváním práv souvisejících s právem autorským (viz čl. 3 odst. 3). Práva výrobce uplynou za 50 let od pořízení záznamu. V případě, že filmové dílo (respektive film s významem jemu přisouzeným příslušným ustanovením výše uvedené směrnice) bylo oprávněně vydáno či sděleno v průběhu této doby veřejnosti, uplynou práva za 50 let ode dne takového prvního vydání či sdělení veřejnosti. Opět je zde možné říci, že se jedná o podobnou konstrukci, jaká se vyskytuje i v tuzemském autorském zákoně v ustanovení § 81.

Výrobci prvotních (zvukově obrazových) záznamů audiovizuálních děl, respektive filmových děl, mají dle předpisů Evropské unie určitá majetková práva. Ta jsou samozřejmě jednotlivé státy povinny ve své právní úpravě vymezit. Podle Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES může výrobce prvotního záznamu originál a jeho rozmnoženinu zpřístupnit veřejnosti prodejem či jiným způsobem [čl. 9 odst. 1 c) a odst. 2]. V případě **Směrnice Rady 93/83/EHS**, která

79 Více k tomuto viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 806.

80 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 806.

koordinuje předpisy autorských práv a práv s nimi souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, jde o čl. 8. Dle něj se musí dodržovat autorská práva a práva související při zajišťování přenosu programů (audiovizuálních děl) pomocí kabelu z jednoho členského státu do jiného. „*Dále čl. 8 odst. 1 ... stanoví pro nositele všech práv s autorským právem souvisejících výlučné právo na kabelový přenos rozhlasového a televizního vysílání předmětů ochrany.*“⁸¹ Státy musí zajistit povinnou kolektivní správu těchto práv (čl. 9). Důležitou roli v případě výrobců zvukově obrazových záznamů hraje i **Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES (Informační směrnice)**. Výrobci prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, mají ve vztahu k originálům a rozmnoženinám jejich děl výlučné právo. To spočívá v možnosti udělení svolení nebo zákazu přímého nebo nepřímého, dočasného nebo trvalého rozmnožování jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech. Stejně výlučné právo mají dle tohoto čl. 2 i autoři v případě jejich děl, výkonní umělci v případě záznamů jejich výkonů, výrobci zvukových záznamů v případě jejich zvukových záznamů a naposledy i vysílací organizace v případě jejich vysílání (po drátě, bezdrátově, i v případě vysílání pomocí kabelu či pomocí družice). Stejně tak je výrobci prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, v případě originálů a rozmnoženin jejich prvotních záznamů filmových děl členským státem stanoveno výlučné právo spočívající v možnosti povolení či zákazu zpřístupnění díla veřejnosti. Může se jednat o zpřístupnění díla veřejnosti po drátě či bezdrátově takovým způsobem, že každá osoba (patřící do „veřejnosti“) má k těmto předmětům ochrany přístup v místě a čase jí zvoleném [viz čl. 3 odst. 2 c)].

Z mezinárodních smluv, které jsou pro Českou republiku v současnosti „aktuální“, bych zmínil především tzv. Pekingskou smlouvu.⁸² I když se v rigorózní práci na **výkonné umělce** a jejich **umělecké výkony** detailněji nezaměřuji, uvedu zde několik informací k této smlouvě⁸³. „*Na diplomatické konferenci v Pekingu byl dne 26.*

81 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 808.

82 Za zmínku z mezinárodního, sociálního a autorskoprávního hlediska jistě stojí i Marrákešská smlouva. Ta však nemá na oblast audiovize zásadní dopad. Tato smlouva byla přijata na diplomatické konferenci v marockém Marrákeši dne 27. června 2013.

Informace dostupné např. zde:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/marrakesska-smlouva-o-usnadneni-pristupu-nevidomym-k-autorskopravne-chranenym-dilum-prijata-183240/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné] a zde:

http://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2013/article_0017.html [cit. dne 7. července 2020].

83 Oficiální informace k Pekingské smlouvě jsou dostupné zde:

června 2012 přijat smluvní dokument Světové organizace duševního vlastnictví o ochraně uměleckých výkonů v audiovizi.⁸⁴ Záměrem Pekingské smlouvy je posílení a ochrana práv (jak osobnostních, tak majetkových) filmových herců a dalších výkonných umělců z oblasti audiovize. Pekingská smlouva je výjimečná v tom ohledu, že přináší mezinárodní úpravu ochrany výkonných umělců, což v „celosvětovém měřítku“ chybělo. Konference se prostřednictvím svých zástupců zúčastnilo 156 zemí.⁸⁵ Platnost Pekingské smlouvy počíná ratifikací Pekingské smlouvy třiceti státy.⁸⁶ Česká republika podepsala tuto smlouvu dne 29. dubna 2013⁸⁷, dosud se čeká na dokončení ratifikačního procesu.⁸⁸

Samostatně bych se rád věnoval Úmluvě o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl. Ta byla sjednána 8. dubna 1989 v Ženevě. V platnost vstoupila 27. února 1991. Česká republika se jí účastní s účinností od 27. února 1991, respektive od 1. ledna 1993. Dne 13. května 1993 byla Shromážděním jako vrcholným orgánem Unie pro mezinárodní zápis audiovizuálních děl pozastavena její účinnost.⁸⁹ Smluvní státy Úmluvy si především přály jejím prostřednictvím posílit ochranu při nakládání s audiovizuálními díly, zároveň v souvislosti s tím chtěly podpořit tvorbu audiovizuálních děl, jejich mezinárodní exploataci a dále si společně přály čelit

<http://www.wipo.int/treaties/en/ip/beijing/> [cit. dne 7. července 2020]

a zde: http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=208966 [cit. dne 7. července 2020].

84 Informace dostupná na:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/pekingska-smlouva-o-ochrane-umeleckych-vykonu-v-audiovizi-byla-prijata-139120/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

85 Celkem 122 zemí podepsalo Závěrečný akt Pekingské smlouvy. Informace dostupná na:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/pekingska-smlouva-o-ochrane-umeleckych-vykonu-v-audiovizi-byla-prijata-139120/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

86 Pro informaci viz http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=841 [cit. dne 7. července 2020].

87 „V pondělí 29. dubna 2013 v sídle Světové organizace duševního vlastnictví WIPO v Ženevě velvyslankyně a stálá představitelka České republiky při Evropské úřadovně OSN K. Sequensová podepsala jménem našeho státu s výhradou ratifikace mezinárodní smlouvu o ochraně uměleckých výkonů v audiovizi, která byla přijata loňského roku na diplomatické konferenci v Pekingu. Jako odborný gestor se vyjednávání smlouvy zúčastnilo Ministerstvo kultury. ... V další fázi bude tato smlouva předložena oběma komorám Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s její ratifikací. ...“

Informace dostupné na:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ceska-republika-podepsala-pekingskou-smlouvu-o-ochrane-umeleckych-vykonu-v-audiovizi-175904/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

88 Více informací dostupných zde: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=74> [cit. dne 7. července 2020].

89 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 695-696.

rozmáhajícímu se pirátství v tomto odvětví. Státy utvořily Unii pro mezinárodní zápis audiovizuálních děl.

Rejstříkem dle ustanovení § 63 odst. 2 AZ⁹⁰ se rozumí Mezinárodní seznam audiovizuálních děl, jenž je veden Mezinárodním rejstříkem audiovizuálních děl. Mezinárodní rejstřík je dle čl. 3 Úmluvy správním jednotkou Mezinárodního úřadu WIPO. Úkoly Mezinárodního úřadu jsou stanoveny v čl. 6 Úmluvy.

Zápis prohlášení do Mezinárodního seznamu audiovizuálních děl je založen na přihlášce. Přihláška je podána k tomuto účelu s předepsaným obsahem, v předepsané formě (na předepsaném tiskopise) a za podmínky zaplacení předepsaného poplatku osobou oprávněnou podat přihlášku. Přihlášku může za podmínek stanovených v čl. 3 odst. 5 Úmluvy podat jak osoba fyzická, tak osoba právnická.

Smluvní státy Unie tvoří tzv. Shromáždění. Jednotliví delegáti zde zastupují vlády členských států. Článek 5 Úmluvy vedle obecných informací o Shromáždění podává výčet jeho úkolů, možnost hlasování smluvních států a k němu stanoví příslušné kvorum a dále například upravuje zasedání Shromáždění.

Současně s Úmluvou byl přijat i „*Prováděcí předpis*“, který je přílohou Úmluvy. Shromáždění jej může změnit dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů. Prováděcí předpis zavádí správní pokyny, zde jsou uvedeny náležitosti přihlášky do Mezinárodního seznamu audiovizuálních děl, kterou je nutné podat na předepsaném formuláři. Přihláška musí obsahovat jméno a příjmení přihlašovatele, popřípadě jméno a adresu třetí osoby za splnění podmínek v Pravidle 2 odst. 4 Prováděcího předpisu. V případě přihlášky týkající se díla by tato měla dále obsahovat název či názvy díla a musí obsahovat oprávnění přihlašovatele k dílu. Musí se jednat o dílo existující nebo budoucí. Informace o oprávnění týkající se práva na využívání díla bude v přihlášce doplněna informací o povaze práva a území, kde je přihlašovatel k tomuto právu příslušný. V případě, že se přihláška týkající se díla nějakým způsobem dotýká práva na dílo, je v obsahu přihlášky nutné vymezit skutečnost, že právo původně nabylo přihlašovatel. V případě, že je právo odvozeno od fyzické nebo právnické osoby odlišné od přihlašovatele, uvede se její jméno, adresa a právní důvod odvození. V případě přihlášky týkající se osoby musí být popsáno dílo či díla, o které má přihlašovatel

90 Více k tomuto ustanovení a vyvratitelné právní domněnce viz konec podkapitoly.

zájem⁹¹. V tomto případě se také uvede oprávnění přihlašovatele k popsánému existujícímu nebo budoucímu dílu. Uvedou se práva omezující či vylučující právo na využívání díla ve prospěch přihlašovatele či jiné osoby. Oba typy přihlášek mohou obsahovat časové omezení. Přihlášky obsahují listiny, jež by měly podpořit prohlášení v ní obsažená. Přihlašovatel musí zaplatit předepsaný poplatek dle jím předložených údajů nutných k výpočtu poplatku. Přihláška je přijata až poskytnutím příslušných údajů k výpočtu či samotným zaplacením.

Mezinárodní rejstřík je určen k projednávání jednotlivých přihlášek. Může, v případě opomenutí určitých informací v přihlášce (či při rozporu informací uvedených v přihlášce atd.), vyzvat přihlašovatele, aby tyto „nesrovnalosti“ opravil. Oprava musí být předložena Mezinárodnímu rejstříku do 30 dnů ode dne výzvy k opravě. Mezinárodní rejstřík taktéž zjišťuje rozpornost učiněného prohlášení s jakýmkoliv jiným již existujícím prohlášením a snaží se rozpory napravit a odstraňovat. Má také právo přihlášku odmítnout. Jednotlivé taxativně uvedené případy, kdy k tomuto může dojít, jsou obsaženy v Pravidle 3 odst. 3 písm. a), b) Prováděcího předpisu. Pokud Mezinárodní rejstřík přihlášku během tří pracovních dnů od jejího přijetí z jakéhokoliv důvodu nezapiše, vloží do své databáze základní prvky přihlášky a údaje o důvodu neuskutečnění zápisu. Databáze je otevřená veřejnosti k její diskuzi. U přihlášek je vyznačeno datum podání a číslo. Pokud není přihláška odmítnuta, zapíše se prohlášení v ní obsažená do Mezinárodního seznamu audiovizuálních děl. Každý jednotlivý zápis se oznámí přihlašovateli a uveřejní se ve věstníku Mezinárodního rejstříku. Mezinárodní rejstřík je povinen poskytnout (za úplatu) informaci o zápisu a ověřené kopie osvědčení zápisu nebo listiny, jež se k zápisu vztahují. Stejně pak poskytne i osvědčení, kterým zodpoví otázky týkající se existence prohlášení o zvláštních otázkách v zápisech či v jiném dokumentu pojícím se k zápisu. Dále může po zápise poskytnout písemnou informaci o zápisech týkajících se určitého díla či osoby.

Úmluva v čl. 4 stejně jako tuzemský autorský zákon v ustanovení § 63 odst. 2 stanoví vyvrátitelnou právní domněnku. Ta spočívá v tom, že prohlášení o audiovizuálních dílech a o právech k takovýmto dílům (včetně práv týkajících se jejich užití), jež je zapsáno v rejstříku audiovizuálních děl (tím je Mezinárodní

91 Pravidlo 2 odst. 5 písm. b) Prováděcího předpisu.

„ ... Učiní se tak alespoň uvedením fyzické nebo právnické osoby, která dílo nebo díla pořídila nebo je vlastní, popřípadě je pravděpodobně pořídí nebo bude vlastnit.“

seznam audiovizuálních děl), který je veden dle Úmluvy, je pravdivé, pokud není prokázán opak. Domněnka se samozřejmě neuplatní v případě, pokud z podstaty věci vyplývá, že prohlášení nemůže být platné dle autorského zákona či podle Úmluvy i dle jiného zákona, nebo v případě, že je v rozporu s jiným prohlášením uvedeným v Mezinárodním seznamu audiovizuálních děl. Jako příklad neplatného prohlášení, které je v rozporu s ustanoveními autorského zákona, může být zmíněno uvedení (fyzické) osoby za autora audiovizuálního (filmového) díla, i když tato osoba není režisérem⁹². V případě zjišťování autorství nesmí být vedle ustanovení § 63 odst. 2 AZ opomenuto ani ustanovení § 6 AZ stanovící obecnou vyvratitelnou právní domněnku autorství.

4.2 Aktuální legislativa Evropské unie

Evropská unie pomocí následujících legislativních aktů naplňuje cíle své strategie jednotného digitálního trhu. Uveden je pouze výběr legislativních aktů, jež jsou relevantní ve vztahu k audiovizuálním dílům jako takovým. V následujících odstavcích bude představena vybraná aktuální legislativa EU.⁹³

92 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 695-696.

93 V této práci se z důvodu rozsahu nezabývám zprávami EU, jež jsou orientovány především na změnu autorského práva jako takového a na další otázky s touto problematikou a s problematikou rozvoje digitálních technologií a ochranou autorských práv související (a samozřejmě s ochranou práv s autorským právem souvisejících). Nezabývám se ani strategií Evropské komise o jednotném digitálním trhu, jež je zacílena na zlepšení on-line přístupu k digitálnímu obsahu a službám, na možnosti vytváření podmínek pro prosperující prostředí digitálních sítí a služeb a v poslední řadě na maximalizaci růstu oblasti digitalizace jako takové, jež je částečnou hybnou silou celkového růstu společnosti.

Těmito zprávami mám na mysli zprávy poslanců vytvořené v rámci jednotlivých výborů Evropského parlamentu.

Jedná se například o:

- *„Zprávu o strategii ochrany a prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích.“* (2014/2206(INI)) poslankyně (zpravodajky) A. M. Moscy (z Výboru pro mezinárodní obchod) ze dne 13. května 2015. Zpráva je dostupná zde: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0161+0+DOC+PDF+V0//CS> [cit. dne 7. července 2020].
- *„Zprávu o cestě k obnovenému konsensu o prosazování práv duševního vlastnictví: akční plán EU.“* (2014/2151(INI)) poslanec (zpravodaje) P. Svobody (z Výboru pro právní záležitosti) ze dne 18. května 2015. Zpráva je dostupná zde: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0169+0+DOC+PDF+V0//CS> [cit. dne 7. července 2020].
- *„Zprávu o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.“* (2014/2256(INI)) poslankyně (zpravodajky) J. Redy (z Výboru pro právní záležitosti) ze dne 24. června 2015. Zpráva je dostupná zde:

Prvním aktem, jenž je vhodné zmínit, je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128⁹⁴ ze dne 14. června 2017. Nařízení je ve všech členských státech Evropské unie účinné ode dne 1. dubna 2018. Nařízení zjednodušeně označované jako „**Nařízení o portabilitě**“ nastavuje pravidla pro přeshraniční přenositelnost on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu. Uživatel má možnost užívat předplacenou službu i v jiných členských zemích, a to takovým způsobem, jímž předmětnou službu užívá v jeho „domovském státě“. Poskytovatelé „předplaceného obsahu“ musí pro účely přenositelnosti ověřovat místo trvalého pobytu uživatelů, a to skrze platební detaily, existenci smlouvy uzavřené přes internet nebo kupříkladu kontrolou IP adresy. Všichni poskytovatelé předplaceného obsahu musí dodržovat předmětná pravidla. Avšak kupříkladu v případě on-line služby vysílatelů (nebo jiných poskytovatelů on-line obsahu), jež jsou nabízeny zdarma, se vysílatelé mohou rozhodnout, zda přistoupí na podmínky ztotožnění uživatelů, a tím se i rozhodnou pro to, zda bude možné obsah také případně užívat „přeshraničně“. Předmětné nařízení se mimo jiné vztahuje na následující platformy: služby videa na vyžádání (např. Netflix, HBO Go, Amazon Prime, Mubi, Chili TV), on-line služby

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0209+0+DOC+PDF+V0//CS> [cit. dne 7. července 2020].

Dále viz návrh této zprávy ze dne 15. ledna 2015, jenž vzbudil mezi ostatními poslanci, ale i u veřejnosti značný ohlas (a který byl jednotlivými návrhy ostatních poslanců doplněn a pozměněn). Návrh je dostupný zde:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-546.580+02+DOC+PDF+V0//CS> [cit. dne 7. července 2020].

Dokument Evropské komise s názvem „*Communication from the Commission of the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A Digital Single Market Strategy for Europe*“ pod označením COM(2015) 192 final, {SWD (2015) 100 final} ze dne 6. května 2015 je dostupný zde: http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/docs/dsm-communication_en.pdf [cit. dne 6. září 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Další informace jsou dostupné zde: <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/> [cit. dne 6. 9. 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné] a zde: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4919_en.htm [cit. dne 7. července 2020].

Evropská komise vydala dne 9. prosince 2015 dokument s názvem „*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Towards a modern, more European copyright Framework*“ pod označením COM(2015) 626 final. Dokument navazuje na *Digital Single Market Strategy* a dále se detailně věnuje tématům v tomto dokumentu nastíněným. Dokument je dostupný zde: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-626-EN-F1-1.PDF>

[cit. dne 7. července 2020].

Evropská komise kupříkladu dále dne 9. prosince 2015 zahájila veřejnou konzultaci ke Směrnici o dodržování práv duševního vlastnictví: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/verejna-konzultace-ke-smernici-o-dodrzovani-prav-dusevniho-vlastnictvi-273879/> [cit. dne 4. ledna 2016; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

⁹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 je dostupné na:

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1128/oj?locale=cs> [cit. dne 7. července 2020].

televizních vysílatelů (např. služba od Viasat - Viaplay, služba od Sky - Now TV, služba od Novy - Voyo), hudební streamovací služby (např. Spotify, Deezer, Google Music) nebo on-line herní tržiště (např. Steam, Origin).⁹⁵

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/302⁹⁶ ze dne 28. února 2018 (zjednodušeně „**Nařízení o geoblokaci**“) se zaměřuje na otázky spojené s tzv. zeměpisným blokováním. To má být zakázáno v případě neodůvodněných praktik při on-line prodeji, při němž je zákazník diskriminován kvůli své státní příslušnosti, místu bydliště nebo kvůli místu podnikání. Nařízení je platné ode dne 22. března 2018 a účinné je ode dne 3. prosince 2018. Důvodem legisvakance bylo poskytnutí dostatku času pro podnikatele, aby se na tuto legislativu řádně připravili a adaptovali se. Povinnosti plynoucí z nařízení se prozatím nevztahují na poskytovatele služeb, které nabízejí autorskoprávně chráněný obsah (např. hudbu, elektronické knihy, hry). Dopad nařízení na vnitřní trh bude zhodnocen po dvou letech ode dne účinnosti nařízení. Na základě výsledků bude také rozhodnuto, zda se nařízení bude vztahovat také na poskytovatele služeb nabízejících autorskoprávně chráněný obsah (na audiovizuální služby apod.).⁹⁷

Novelizací Směrnice o audiovizuálních mediálních službách⁹⁸ je Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808⁹⁹ ze dne 14. listopadu 2018. Lhůta pro implementaci této směrnice členskými státy je 21 měsíců ode dne vyhlášení v Úředním věstníku EU. Evropská unie se za pomoci této směrnice snaží na poli audiovize o zavádění pravidel pro utváření technologického vývoje, pro tvorbu vhodného

95 Informace dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cross-border-portability-online-content-services> [cit. dne 7. července 2020].

96 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/302 je dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0302> [cit. dne 7. července 2020].

97 Informace dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/content/news/geo-blocking-regulation-enters-into-force.html> [cit. dne 7. července 2020].

98 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) je dostupná na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32010L0013> [cit. dne 7. července 2020].

99 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808 je dostupná na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj?locale=cs> [cit. dne 7. července 2020].

Předmětná směrnice by měla být transponována do zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 132/2010 Sb. a dále by měl být přijat nový zákon o službách platform pro sdílení videonahrávek. Návrh zákona o službách platform pro sdílení videonahrávek a o změně předmětných výše uvedených zákonů je po připomínkovém řízení a byl vládou dne 26. srpna 2020 předložen PS PČR (sněmovní tisk 981). Návrh je dostupný zde: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBK2HKTVZ> [cit. dne 7. července 2020] a sněmovní tisk 981 je dostupný zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=981&CT1=0> [cit. dne 31. srpna 2020].

prostředí pro nově vznikající audiovizuální média, pro zachování kulturní rozmanitosti a ochranu dětí (a obecně také uživatelů), pro ochranu pluralismu médií, pro boj proti rasové a náboženské nesnášenlivosti a pro zachování nezávislosti národních „mediálních regulátorů“.¹⁰⁰ Směrnice přináší několik novinek, mezi něž patří například to, že platformy videa na vyžádání a platformy pro sdílení videa musí přijmout vhodná opatření pro ochranu nezletilých proti škodlivému obsahu. Dále je směrnicí posílena ochrana veřejnosti před podněcováním k násilí nebo nenávisti či před veřejnou provokací k teroristickým a jiným trestným činům. Platformy videa na vyžádání budou nově povinny mít ve svých katalogích nejméně 30 % evropských audiovizuálních děl. Směrnice nově poskytuje více „flexibility pro televizní reklamu“. Místo dřívějších dvanácti minut za hodinu si mohou vysílatelé svobodněji zvolit, kdy budou během dne reklamy vysílány. Limitem je 20 % vysílacího času v čase mezi šestou hodinou ranní a šestou hodinou večerní. V hlavním vysílacím čase (18:00 až 24:00) je procentní podíl stejný.

Směrnice o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb¹⁰¹ stanovuje pravidla pro smlouvy o poskytování digitálního obsahu (počítačové programy, mobilní aplikace, video a audio soubory v digitální podobě) a digitálních služeb (např. cloud computing). „*Směrnice se vztahuje na jakoukoliv smlouvu, podle které obchodník poskytuje digitální obsah nebo digitální službu spotřebiteli a spotřebitel platí nebo se zavázal zaplatit cenu. Vztahuje se také na případy, kdy spotřebitel neplatí cenu, ale namísto toho poskytuje nebo se zavázal poskytnout obchodníkovi osobní údaje, ledaže se jedná o osobní údaje, které jsou zpracovávány pouze za účelem poskytnutí digitálního obsahu nebo digitální služby, nebo o údaje, které obchodník potřebuje, aby splnil právní požadavky.*“¹⁰² Směrnice, obecně řečeno, uvádí určité výjimky a stanovuje, co musí digitální obsah a digitální služby splňovat a čemu mají odpovídat. Musí mít funkčnost, interoperabilitu, vlastnosti a výkonnost dle smlouvy, musí být poskytnuty s příslušenstvím a pokyny dle smlouvy a musí být aktualizovány. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770

100 Informace dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/audiovisual-media-services-directive-avmsd> [cit. dne 7. července 2020].

101 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 je dostupná zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32019L0770> [cit. dne 7. července 2020].

102 Informace dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32019L0770> [cit. dne 7. července 2020].

musí být implementována do národních právních řádů do 1. července 2021. Pravidla vycházející z této právní úpravy budou uplatňována od 1. ledna 2022. Komplementárně k předchozí směrnici je třeba, pouze pro doplnění, poukázat na **Směrnici o některých aspektech smluv o prodeji zboží**¹⁰³, v jejímž případě je lhůta pro implementaci do národní legislativy a datum, od kterého mají být pravidla uplatňována, shodné se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770. Cílem Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771: „... je zaručit řádné fungování vnitřního trhu a zároveň poskytovat vysokou úroveň ochrany spotřebitele. To činí stanovením společných pravidel týkajících se určitých požadavků na kupní smlouvy uzavírané mezi prodávajícími a spotřebiteli.“¹⁰⁴ Obě směrnice jsou součástí strategie pro jednotný digitální trh, kterou má Evropská unie vytyčenou jako jednu z aktuálních priorit.¹⁰⁵

Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789¹⁰⁶ ze dne 17. dubna 2019 se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online užití vysílání (respektive programů) vysílacích organizací, na přenos vysílání televizních a rozhlasových programů a na tzv. přímé dodání signálu. Po vyhlášení v Úředním věstníku EU mají členské státy 24 měsíců na implementaci směrnice do národní legislativy. Směrnice má mimo jiné napomoci snazšímu vypořádání práv pro televizní a rozhlasové pořady, aby mohly být dostupné v celé Evropské unii. Mělo by být usnadněno vypořádání práv pro on-line služby, jež doplňují vysílání (služby souběžného vysílání nebo služby zpětného zhlédnutí apod.). Vysílatelé mají díky směrnici snazší pozici v tom, že práva mohou vypořádat pouze v jedné členské zemi EU, čímž budou vypořádána práva pro celé území EU (tzv. zásada země

103 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 je dostupná zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32019L0771> [cit. dne 7. července 2020].

104 Informace dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/LSU/?uri=CELEX:32019L0771> [cit. dne 7. července 2020].

105 Informace o obou předmětných úpravách jsou dostupné např. zde: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/nova-unijni-uprava-prav-z-vadneho-plneni--246538/> [cit. dne 7. července 2020], <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-66655380-evropska-ochrana-spotrebitelu-na-digitalnim-trhu-v-ceskem-podani> [cit. dne 7. července 2020], <https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/z-uredniho-vestniku-eu/smernice-o-nekterych-aspektech-smluv-o-poskytovani-digitalniho-obsahu-a-digitalnich-sluzeb> [cit. dne 7. července 2020], <https://www.epravo.cz/top/clanky/legislativni-zmeny-v-oblasti-prodeje-zbozi-a-poskytovani-digitalniho-obsahu-110998.html> [cit. dne 7. července 2020].

106 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 je dostupná na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L0789> [cit. dne 7. července 2020].

původu). V současnosti se směrnice vztahuje na všechny rozhlasové pořady a z televizních pořadů pouze na televizní zpravodajství a pořady o aktuálních událostech a na televizní programy financované předmětným vysílatelem (za několik let bude proveden přezkum dopadu směrnice).¹⁰⁷

Posledním unijním legislativním aktem, jemuž je z pohledu audiovizuálních děl důležité aktuálně věnovat pozornost, je Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790¹⁰⁸ ze dne 17. dubna 2019, tedy **Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu**. Po vyhlášení v Úředním věstníku EU (17. května 2019) mají členské státy i v případě této směrnice 24 měsíců na její implementaci. Směrnice v průběhu legislativního procesu vyvolala značnou vlnu nevole a nepochopení ze strany veřejnosti. Nejkontroverznějším z pohledu veřejnosti byl navrhovaný čl. 13, nynější čl. 17, jenž jasně uvádí to, že platformy, na nichž dochází ke sdílení autorskoprávně chráněného obsahu a které tento obsah třídí, indexují apod., sdělují předmětný obsah veřejnosti, a tudíž musí vypořádat příslušná práva pojící se k obsahu. Pokud tak neučiní, jsou provozovatelé platforem povinni přijmout určitá opatření k zamezení neoprávněně sdělovaného obsahu na jejich serverech. Mnoho digitálních platforem a pirátské strany v některých členských státech vyvolaly v souvislosti s čl. 17 Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu dezinformační kampaň, která měla ve veřejnosti vyvolat obavy z toho, že na internetu bude zavedena cenzura a že internet jako takový již nebude fungovat v podobě, na níž jsme byli dosud zvyklí. Až vlastní praxe následující po transpozici směrnice ukáže „pravou tvář“ dezinformační kampaně. Nositelé práv však směrnici vítají, protože po velice dlouhé době přináší určitou naději

107 Informace dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/04/15/eu-set-to-enhance-cross-border-access-to-online-content/> [cit. dne 7. července 2020].

108 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 je dostupná na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj?locale=cs> [cit. dne 7. července 2020].

Další informace dostupné na: https://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-1839_cs.htm [cit. dne 7. července 2020].

Pro doplnění přidávám poznámku o projektu řešeném Technologickou agenturou České republiky, Masarykovou univerzitou v Brně a Univerzitou Palackého v Olomouci. Jedná se o „*Výzkum dopadu stávající legislativy a strategie Evropské komise pro jednotný digitální trh (DSM) na český audiovizuální průmysl: evaluace (autorsko)právního systému a příprava kulturní politiky v rámci DSM*“. Projekt má být řešen v období od února 2018 do ledna 2021.

V květnu 2020 byly k dispozici tyto výzkumné zprávy: „*Mapa audiovizuálního pole v České republice z hlediska digitalizace a strategie pro jednotný digitální trh*“ (2018); „*Význam teritoriality pro audiovizuální průmysl v České republice*“ (2019); „*Value Gap*“ (2019); „*Smluvní vztahy mezi tvůrci a producenty v audiovizuální*“ (2019); „*Analýza podmínek pohybu českých spotřebitelů mezi zdroji s legálně a nelegálně šířeným audiovizuálním obsahem*“ (2019).

Informace jsou dostupné na: <https://www.muni.cz/vyzkum/projekty/40650> [cit. dne 7. července 2020].

na východisko z neutěšené situace porušování autorských práv a práv souvisejících s právem autorským v prostředí internetu.¹⁰⁹

4.3 Vybraná judikatura SDEU

V tomto oddílu se vzhledem k zaměření práce nebudu zabývat všemi rozsudky SDEU vztahujícími se k oblasti audiovize jako takové, jelikož by se jednalo o materii vsutku obsáhlou, čítající rozsudky týkající se pojmů sdělování veřejnosti, přenos vysílání, provozování televizního vysílání, pořízení rozmnoženiny díla pro osobní potřebu a s tím spojený institut náhradních odměn, vysílatel, odpovědnost některých služeb informační společnosti atd.¹¹⁰ Dotknu se pouze několika vybraných rozhodnutí.

109 Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu ve vztahu k oblasti audiovize obsahuje kupříkladu 3. kapitolu s názvem „*Přístup k audiovizuálním dílům na platformách videa na vyžádání a jejich dostupnost*“, jež v čl. 13 pojednává o mechanismu vyjednávání v případě obtíží v souvislosti se získáváním licencí u stran, jež usilují o uzavření smlouvy na zpřístupnění audiovizuálních děl prostřednictvím služeb videa na vyžádání. Členské státy by měly zajistit, aby strany vyjednávající o licenci měly k dispozici možnost obrátit se na nestranný orgán nebo mediátora.

110 Zde uvádím některá vybraná rozhodnutí:

- Rozsudek SDEU C-324/09, který je dostupný zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=107261&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=270516> [cit. dne 7. července 2020].
- Rozsudek SDEU C-70/10, který je dostupný zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=115202&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=100679> [cit. dne 7. července 2020].
- Rozsudek SDEU C-360/10, který je dostupný zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=119512&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=11252> [cit. dne 7. července 2020].
- Rozsudek SDEU C-510/10, který je dostupný zde: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0510:CS:HTML> [cit. dne 7. července 2020].
- Rozsudek SDEU C-435/12, který je dostupný zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=150786&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=748374> [cit. dne 7. července 2020].
- Rozsudek SDEU C-463/12, který je dostupný zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=162691&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=82504> [cit. dne 7. července 2020].

K těmto a k dalším rozsudkům a k souvisejícím otázkám, které digitální prostředí (např. ve vztahu k filehostingovým serverům, poskytovatelům internetového připojení, peer to peer sítím a možnostem tzv. cloud computingu) vyvolává, viz např. následující literatura:

- Císařová, Z.: Elektronická data a cloud computing z pohledu autorského práva a ochrany osobních údajů. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2012, s. 32-43.
- Císařová, Z.: Pasivní legitimace (host) providerů v případech porušování autorských práv na internetu a rozsudky L'Oréal/Ebay a Scarlet/SABAM. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2011, s. 71-81.

Některá z nich jsou kupříkladu zajímavá z pohledu užití audiovizuálních děl v prostředí sítě internet.

O osobě autora audiovizuálního díla (respektive o osobě režiséra), o osobě producenta (respektive o osobě výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla), o jejich vzájemném „právním vztahu“ a o domněnce převodu práv autora na producenta audiovizuálního díla pojednává rozsudek SDEU ze dne 9. února 2012 **C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi**¹¹¹. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla SDEU položena Obchodním soudem ve Vídni v rámci sporu mezi žalobcem M. Luksanem, jenž je (hlavním) režisérem a autorem scénáře dokumentárního kinematografického díla s názvem „*Fotos von der Front*“, a žalovaným producentem předmětného audiovizuálního díla P. van der Letem. M. Luksan a P. van der Leto uzavřeli „režisérskou a autorskou smlouvu“, dle níž režisér převedl na producenta svá autorská práva k audiovizuálnímu dílu a práva s ním související. Jak uvádí jeden z odstavců odůvodnění rozsudku: „... *převod však výslovně vyloučil některé způsoby užívání, a sice zpřístupnění díla veřejnosti prostřednictvím digitálních sítí a jeho vysílání prostřednictvím „closed-circuit television“ a „pay TV“, tedy (kódovaného) vysílání pro uzavřené okruhy uživatelů, vázaného na uhrazení zvláštního poplatku.*“¹¹² Producent zpřístupnil předmětné audiovizuální dílo na internetu (formou VOD)

-
- Císařová, Z.: Pojem „nová veřejnost“ v rozhodovací praxi SDEU a slučitelnost s mezinárodními úmluvami v oblasti autorského práva. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2014, s. 44-52.
 - Císařová, Z., Kroftová, B.: Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2009, s. 80-84.
 - Sommerová, K.: Autorské právo a „noví uživatelé“. *epravo.cz*, 4. července 2014, dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-a-novi-uzivatele-94635.html> [cit. dne 7. července 2020].
 - Telec, I.: Právo duševního vlastnictví v informační společnosti. Nakladatelství Leges, s.r.o., Praha, 2015. (Především kapitola s názvem Zakázané těžení a nebezpečná situace na elektronických úložištích dat – s. 145-174.)
 - Žikovská, M., P., Wunschová, P., A.: Neoprávněné užití autorských děl na internetu a role poskytovatelů připojení – aktuální informace. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2009, s. 85-93.

Pro doplnění uvádím příklad cizojazyčné literatury týkající se judikatury v oblasti práva duševního vlastnictví obecně. Odkazují např. na publikaci autora W. Cornishe s názvem „*Cases and Materials on Intellectual Property*“.

Cornish, W.: *Cases and Materials on Intellectual Property*. Fifth edition, Sweet and Maxwell, London, 2006.

111 Rozsudek SDEU C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi je dostupný na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=119322&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4990152> [cit. dne 7. července 2020].

112 Viz 25. odstavce odůvodnění rozsudku SDEU C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi.

a některá práva (např. forma „pay TV“) převedl na další subjekty, což však dle žalobce bylo v rozporu s uzavřenou smlouvou. Producent odkazoval na zákonnou úpravu týkající se přechodu práv ze zákona a argumentoval tím, že mu náleží výlučná práva k užití audiovizuálního díla, stejně jako kupříkladu právo na náhradní odměnu za pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu, a že odchylná ujednání od předmětné normy jsou neplatná.

Položené předběžné otázky se týkaly především výkladu vybraných ustanovení práva EU, respektive toho, zda: „...*práva na užití díla spočívající v rozmnožování, družicovém vysílání a ostatních formách sdělování díla veřejnosti prostřednictvím jeho zpřístupnění, náležejí v každém případě ze zákona přímo (originárně) hlavnímu režisérovi kinematografického nebo audiovizuálního díla nebo dalším, zákonodárcem členských států určeným autorům filmu, a nikoli přímo (originárně) a výlučně filmovému producentovi; jsou ustanovení vnitrostátního práva členských států, která přiznávají práva na užití díla ze zákona, přímo (originárně) a výlučně filmovému producentovi, v rozporu s unijním právem?*“¹¹³ Další předběžné otázky se týkaly možnosti členských států stanovit v národní legislativě: zákonnou domněnku převodu určitých práv režiséra audiovizuálního díla na producenta; zda má režisér audiovizuálního díla nárok na přiměřenou odměnu (např. na náhradní odměnu v případě institutu pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu) a zda může být v národní legislativě v případě práva na předmětnou odměnu stanovena zákonná domněnka převodu práv na producenta; případně zda může členský stát sice režisérovi přiznat nárok na polovinu zákonných nároků na odměnu, avšak s možností vzdání se tohoto nároku.

V odůvodnění rozsudku SDEU o první předběžné otázce spatřuji zásadním 63. odstavec, kdy SDEU po rozboru judikatury uvádí: „*Tuto judikaturu je třeba obdobně použít i na případy, kdy se legislativní opatření přijaté členským státem v souladu s možností, kterou měl podle dřívější mezinárodní úmluvy, dostane v důsledku vývoje unijního práva do rozporu s unijním právem. Za takových okolností se členský stát nemůže dovolávat této úmluvy, aby se zprostil povinností, které mu později*

¹¹³ Viz část první předběžné otázky v rozsudku SDEU C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi.

vyplývaly z unijního práva.“¹¹⁴ SDEU tedy rozhodl, že příslušnou legislativu EU je nutno vykládat tak, že práva na taková užití audiovizuálního díla, jako byla předmětná práva v původním řízení (právo na rozmnožování; právo na vysílání pomocí družice; veškerá další práva na sdělování díla veřejnosti prostřednictvím jeho zpřístupnění), ze zákona náleží režisérovi. SDEU zároveň uvedl, že předmětná ustanovení brání tomu, aby vnitrostátní úprava předmětná práva na užití díla přiznala ze zákona a výlučně producentovi audiovizuálního díla. Právo EU dle SDEU ponechává členským státům možnost stanovit domněnku převodu (také) výše uvedených práv na producenta audiovizuálního díla. Takováto domněnka však nemůže být nevyvratitelná, a nesmí tedy vylučovat možnost režiséra sjednat si ve smlouvě něco odlišného. Režisér musí mít ze zákona (přímo a originárně) nárok na spravedlivou náhradu v souvislosti s výjimkou pro pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu. Členské státy však nemohou stanovit domněnku převodu režisérova nároku na tuto spravedlivou náhradu na producenta audiovizuálního díla, a to bez ohledu na nevyvratitelnost domněnky či bez ohledu na možnost odchýlení se od této domněnky.

V případě rozsudku SDEU ze dne 14. června 2017 **C-610/15 Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV**¹¹⁵ byl hlavním bodem institut sdělování

114 „Byť rec. 5 směrnice o době ochrany stanoví, že členské státy by neměly být omezeny v použití čl. 14 bis odst. 2 písm. b), c) a d) a odst. 3 Bernské úmluvy, která umožňují smluvním stranám Bernské úmluvy přijmout úpravu odlišnou, například přiznat práva pouze výrobci kinematografického nebo audiovizuálního díla, SDEU ve věci C-227/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi rozhodl, že pokud se národní úprava přijatá členským státem v souladu s možností poskytovanou dříve sjednanou mezinárodní smlouvou dostane v důsledku vývoje unijního práva do rozporu s unijním právem, nemůže se členský stát dovolávat této úmluvy, aby se zprostil povinností, které by mu později vyplývaly z unijního práva (srov. bod 71 rozsudku, podle kterého „... ustanovení směrnic 93/83/EHS a 2001/29/ES ... nelze v souvislosti s čl. 1 odst. 4 smlouvy WIPO o právu autorském vykládat v tom smyslu, že by členský stát mohl ve svém vnitrostátním právu na základě článku 14 bis Bernské úmluvy a s odkazem na možnost, kterou mu dává tento článek úmluvy, odepřít hlavnímu režisérovi práva na užití kinematografického díla dotčená ve věci v původním řízení, jelikož by takový výklad předně nedbal pravomoci Unie v této oblasti, dále by byl neslučitelný s cílem sledovaným směrnicí 2001/29/ES a konečně by byl v rozporu s požadavky plynoucími z čl. 17 odst. 2 výše citované Listiny, který zaručuje ochranu duševního vlastnictví“) a unijní právo je podle cit. rozsudku nutno vykládat v tom smyslu, že členským státům neponechává možnost stanovit domněnku převodu nároků na spravedlivou náhradu náležející hlavnímu režisérovi kinematografického díla na producenta uvedeného díla, a to bez ohledu na to, zda je taková domněnka formulována jako nevyvratitelná nebo se od ní lze odchýlit.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 616.

115 Rozsudek SDEU C-610/15 Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV je dostupný na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=191707&pageIndex=0&doclang=c&s&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=238136> [cit. dne 7. července 2020].

veřejnosti, a to v případě portálu The Pirate Bay. Portál byl předmětem původního soudního sporu u nizozemského soudu. Stichting Brein, nizozemská nadace zastupující zájmy nositelů autorských práv, prvotně navrhovala to, aby společností Ziggo BV a XS4ALL Internet BV, které jsou poskytovateli přístupu k internetu, bylo uloženo blokování domény a IP adresy portálu The Pirate Bay, jenž je platformou pro sdílení nejrozličnějšího obsahu (hudební díla, audiovizuální díla, elektronická literární díla, počítačové hry atd.), a to skrze odkazy na soubory BitTorrent (protokol, přes nějž mohou uživatelé sdílet soubory). Portál The Pirate Bay tak nabízel ke sdílení torrent soubory, které v převážné většině odkazovaly na autorskoprávně chráněná díla a další předměty ochrany, k jejichž sdílení přes tuto platformu a skrze torrent soubory však nositelé práv nedali souhlas.

Nizozemský nejvyšší soud položil SDEU předběžné otázky, z nichž ta stěžejní se týkala výkladu institutu sdělování veřejnosti¹¹⁶ a toho, zda portál The Pirate Bay, i když přímo neobsahuje autorská díla a jiné předměty ochrany, ale soubory, které indexuje a umožňuje je vyhledávat a které mohou uživatelé následně nalézt, downloadovat a uploadovat do svých / ze svých zařízení, sděluje předměty ochrany veřejnosti. Soudní dvůr se zevrubně zabýval právní úpravou týkající se této problematiky, svoji předchozí judikaturou a také samotným fungováním portálu The Pirate Bay. SDEU poukázal na to, že smysl a dosah pojmu sdělování veřejnosti je třeba posuzovat individuálně, a to z perspektivy cílů Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES a z hlediska kontextu výkladu předmětných ustanovení této směrnice. Pojem sdělování díla v sobě obsahuje dva podstatné body, a to samotné „sdělování“ (dílo musí být např. zpřístupněno veřejnosti takovým způsobem, že osoby tvořící veřejnost mohou mít k dílu přístup v místě a čase, jež si zvolí; rozhodující není to, zda takovou možnost využijí, či nikoliv) a pak sdělování „veřejnosti“ (pojem veřejnost SDEU vysvětlil v tom smyslu, že se týká blíže neurčeného počtu potenciálních adresátů a „vyžaduje“ vysoký počet osob). K předchozím dvěma bodům

116 Stěžejním je pro odpověď na předběžnou otázku čl. 3 odst. 1 Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES.

Článek 3 Právo na sdělování děl veřejnosti a právo na zpřístupnění jiných předmětů ochrany veřejnosti

„1. Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.“

je třeba dále posuzovat další tzv. doplňující kritéria, která se v různých situacích vyskytují s rozdílnou intenzitou a jež je třeba posoudit jednak samostatně, ale i v celkové spojitosti. SDEU upozornil na úlohu uživatele a vědomost jeho zásahu v případě, kdy při znalosti důsledků jednání zprostředkuje klientům portálu přístup k dílům a jiným předmětům ochrany, jež by jinak nebyly nebo byly jen stěží dostupné. Z předchozí judikatury SDEU připomněl, že pokud je v případě předmětu ochrany pojednáváno o jeho sdělování veřejnosti, je nutno se ujistit o tom, že tento předmět ochrany byl sdělován specifickou technologií odlišnou od předchozích způsobů sdělování předmětu ochrany veřejnosti a také o tom, že byl sdělován tzv. nové veřejnosti (veřejnost, jež původně neměla možnost užít předmět ochrany, protože nositel práv s touto veřejností nepočítal v případě udělení svolení k prvotnímu sdělení předmětu ochrany veřejnosti). Dalším důležitým bodem pro posouzení předmětného případu ve vztahu k institutu sdělování veřejnosti byla pro SDEU výdělečná povaha sdělování (platforma měla značné příjmy z reklamy). SDEU upozornil na to, že předměty ochrany nebyly na platformě zpřístupněny on-line provozovatelem stránek, ale samotnými uživateli. To však nemění nic na tom, že pokud provozovatelé provozují a zpřístupňují zmíněnou platformu, tak jednají s plnou znalostí důsledků jejich jednání, kdy uživateli nahrané torrent soubory indexují a sestavují z nich seznam pro jejich snazší vyhledávání (SDEU z vyjádření vyrozuměl to, že portál nabízí možnost vyhledávání a rejstřík, kde jsou díla zařazena do různých kategorií dle povahy, druhu nebo oblíbenosti; dohled nad umístěním díla do konkrétní kategorie zajišťují provozovatelé platformy; provozovatelé také odstraňují staré nebo chybné torrent soubory a aktivně filtrují vybraný obsah), uživatelé následně skrze tyto soubory v tzv. „peer-to-peer“ sítích předměty ochrany nacházejí a sdílí.

SDEU na základě předešlých vymezení dospěl k tomu, že portál The Pirate Bay naplňuje znaky sdělování předmětů ochrany veřejnosti, a to s ohledem na způsob poskytování a správu platformy.

Rozsudek SDEU ze dne 26. dubna 2017 C-527/15 Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi (účastnícímu se řízení též pod jménem „Filmspeler“)¹¹⁷

117 Rozsudek SDEU C-527/15 Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi (účastnícímu se řízení též pod jménem „Filmspeler“) je dostupný na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=190142&pageIndex=0&doclang=c&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=238467> [cit. dne 7. července 2020].

se také týká institutu sdělování předmětů ochrany veřejnosti¹¹⁸, ale z jiného úhlu pohledu, než tomu bylo ve výše uvedeném rozsudku. Stichting Brein, nizozemská nadace zastupující zájmy nositelů autorských práv, žalovala J. F. Wullemsa ve věci týkající se multimediálního přehrávače s názvem „filmspeler“ (ten zprostředkovává přenos audiovizuálních nebo pouze audio dat mezi zdrojem těchto dat a televizní obrazovkou), který žalovaný prodával, a jenž upravil, díky čemuž umožňoval volný přístup k autorskoprávně chráněným audiovizuálním dílům bez svolení nositelů příslušných práv. J. F. Wullems multimediální přehrávač doplnil o otevřený (open-source) software, jenž umožňuje otevírání souborů přes jednoduché grafické rozhraní, a dále do něj aplikoval doplňky, jež jsou dostupné na internetu. V případě posledně zmíněných doplňků byly některé funkční v tom rozsahu, že umožňovaly přesměrování na webové stránky s autorskoprávně chráněným obsahem, který zde však byl zpřístupňován (streamingem) bez souhlasu nositelů práv (doplňky obsahovaly hypertextové odkazy na volně dostupné webové stránky, na nichž byly zpřístupněny veřejnosti předměty ochrany bez příslušných oprávnění). Doplňky umožňovaly z webových stránek s audiovizuálními díly stahovat ke streamování tento obsah a kliknutím jej pak bylo možno přehrát na přehrávači připojeném k televizní obrazovce. Stichting Brein požadovala nařízení ukončení prodeje přehrávačů J. F. Wullemsovi, nebo ukončení nabídky odkazů, díky nimž jsou uživatelům přehrávačů neoprávněně zpřístupňována audiovizuální díla. Předběžné otázky SDEU v tomto případě položil Soud prvního stupně pro Midden-Nederland z Nizozemska.

SDEU rozebral pojem institut sdělování veřejnosti, a to jak na základní pojmy „sdělování“ a sdělování „veřejnosti“, tak dále na jednání uživatele při plné znalosti důsledků svého jednání (rozsudek SDEU k tomuto uvádí: „..., reklama týkající se tohoto multimediálního přehrávače zvláště zmiňuje, že tento přehrávač zejména umožňuje zhlédnout na televizní obrazovce zdarma a jednoduše audiovizuální materiál dostupný na internetu bez svolení nositelů autorského práva.“¹¹⁹), na sdělování předmětu ochrany specifickou technologií odlišnou od technologií, jež byly dosud užity pro sdělování předmětů ochrany, na „novou veřejnost“ a na výdělečnou povahu¹²⁰

118 Podstatnými jsou v tomto případě čl. 3 odst. 1 a čl. 5 odst. 1 a 5 Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES.

119 Viz 50. odstavce odůvodnění rozsudku SDEU C-527/15.

120 „Dále nelze zpochybnit, že je poskytnutí uvedeného multimediálního přehrávače uskutečněno za účelem dosažení zisku, neboť cena tohoto multimediálního přehrávače byla zaplácena zejména pro

sdělování veřejnosti. Soudní dvůr upozornil na to, že se v řešeném případě nejednalo pouze o poskytnutí fyzického zařízení, ale že prodejem přehrávače bylo umožněno vytvoření přímého spojení mezi webovými stránkami s neoprávněně nahranými a následně sdělovanými předměty ochrany a multimediálním přehrávačem. Přehrávač uživatelům umožňuje přístup k autorskoprávně chráněným dílům bez svolení nositelů práv. Při posouzení daného skutkového stavu v perspektivě výše uvedených právních institutů došel SDEU k názoru, že v případě prodeje takového multimediálního přehrávače se jedná o sdělování veřejnosti.

Rozsudek SDEU z 15. září 2016 **C-484/14 ve věci Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH**¹²¹ je z pohledu audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů také zajímavý, a to i když se prvotně týká děl hudebních a zvukových záznamů. Tento případ se týká rozhodnutí o odpovědnosti T. Mc Faddena (prodejce a pronajímatel světelné a zvukové techniky), jenž provozoval místní bezdrátovou síť (a ve své společnosti zadarmo nabízel přístup k internetu; tím chtěl přilákat nové zákazníky), která byla užita třetí osobou k veřejnému sdílení zvukového záznamu společnosti Sony Music, k čemuž tato osoba neměla souhlas nositelů práv.¹²² U německých soudů bylo podáno několik žalob, a to jak T. Mc Faddenem, tak společností Sony Music. Sony Music jako jeden z argumentů použila kupříkladu fakt, že T. Mc Fadden nezabezpečil svou bezdrátovou síť a umožnil tak třetím osobám porušování autorských práv a práv souvisejících. Jednalo by se tak o nepřímou odpovědnost T. Mc Faddena.

získání přímého přístupu k chráněným dílům, která jsou dostupná na stránkách využívajících „streamování“ bez svolení nositelů autorského práva. Jak zdůraznila portugalská vláda, hlavní výhoda takového multimediálního přehrávače, která láká jeho potenciální nabyvatele, spočívá právě v předinstalování doplňků, které uživatelům umožňují přístup na stránky, na kterých jsou filmy chráněné autorským právem zpřístupňovány bez svolení nositelů tohoto práva.“

Viz 51. odstavec odůvodnění rozsudku SDEU C-527/15.

121 Rozsudek SDEU C-484/14 Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH je dostupný na:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=183363&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=8754> [cit. dne 7. července 2020].

122 **Odpovědnost některých služeb informační společnosti dle Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES** je řešena kupříkladu v: rozsudku SDEU C-360/10, který je dostupný zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?sessionid=A5446B3739E431AF248364D4103271E0?text=&docid=120518&pageIndex=0&doclang=cs&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=270415> [cit. dne 7. července 2020]; rozsudku SDEU C-70/10, který je dostupný zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=117647&pageIndex=0&doclang=cs&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=270480> [cit. dne 7. července 2020] a rozsudku SDEU C-324/09, který je dostupný zde:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=107261&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=270516> [cit. dne 7. července 2020].

Předběžné otázky položené SDEU zemským soudem v Mnichově I (Německo) v této věci byly především cíleny na výklad čl. 12 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES¹²³. SDEU uvedl, že služba poskytovaná T. Mc Faddenem je službou informační společnosti, a to v případě, že poskytovatel službu poskytoval s cílem upozornit na jeho zboží či služby. SDEU uvedl, že je přípustný příkaz, který byl vydán v předmětném řízení před německým soudem, jenž by T. Mc Faddenovi uložil zabezpečení internetového připojení heslem (jedná se v podstatě o technickou úpravu způsobu výkonu činnosti T. Mc Faddena; žalovaný má možnost volby technického opatření), při jehož získání by uživatelé uvedli informace o své totožnosti a nemohli by jednat anonymně. Takové zabezpečení internetového připojení v podstatě slouží k odrazení uživatelů od porušování autorských práv a práv s autorským právem souvisejících.

Dne 27. března 2014 vydal SDEU rozsudek ve věci **C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH**.¹²⁴ Jednalo se o spor mezi rakouskou společností UPC Telekabel Wien GmbH a společnostmi Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH, kdy tyto dvě společnosti v žalobě požadovaly nařízení blokování přístupu klientů společnosti UPC Telekabel Wien GmbH k webovým stránkám, kde jsou veřejnosti zpřístupňována audiovizuální díla (respektive zvukově obrazové záznamy s audiovizuálními díly; zpřístupňována jsou formou možnosti jejich stažení – downloading, nebo formou on-line zhlédnutí - streaming) bez svolení výše uvedených společností. Rakouský Oberster Gerichtshof v této věci přerušil řízení a položil SDEU k rozhodnutí předběžné otázky. SDEU uvedl, že pro nápravu

123 Článek 12 Prostý přenos

„1. Členské státy zajistí, aby v případě poskytování služby informační společnosti spočívající v přenosu informací poskytnutých příjemcem služby komunikační sítí nebo ve zprostředkování přístupu ke komunikační sítí, nebyl poskytovatel služby odpovědný za přenášené informace, pokud:

a) není původcem přenosu;

b) nevolí příjemce přenášené informace; a

c) nevolí a nezmění obsah přenášené informace.

[...]

3. Tímto článkem není dotčena možnost soudního nebo správního orgánu požadovat od poskytovatele služby v souladu s právním řádem členských států, aby ukončil porušování práv nebo mu předešel.“

124 Rozsudek SDEU C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH je dostupný na:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=149924&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=518681> [cit. dne 7. července 2020].

stavu, který byl skutkově vylíčen v řešené věci je zřejmé, že dle čl. 8 odst. 3¹²⁵ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES mohou nositelé práv požadovat vydání soudního zákazu proti zprostředkovatelům, kteří provozují služby, jež jsou třetími osobami využívány k porušování jejich práv.¹²⁶ Tito zprostředkovatelé totiž mnohdy mají reálnou možnost ukončit porušování práv. Společnost UPC Telekabel Wien GmbH byla v předmětném sporu takovým zprostředkovatelem, což společnost rozporovala. Příkaz, jenž by byl dle předchozího pojednání společnosti UPC Telekabel Wien GmbH uložen, by mohl být uložen v případě, že by v něm bylo na tomto zprostředkovateli ponecháno určení konkrétních opatření k dosažení jeho účelu. Zprostředkovatel by mohl využít opatření, jež by co nejlépe vyhovovala jemu dostupným zdrojům a možnostem, a byla by v souladu s jeho dalšími povinnostmi. Zároveň by adresát mohl být zproštěn odpovědnosti, když by prokázal, že učinil veškerá možná opatření, která po něm lze požadovat (k tomuto by se přihlédlo i proto, že zprostředkovatel není původcem porušování autorských práv a práv souvisejících). SDEU dále uvedl, že zprostředkovatelova opatření musí být účelná a cílená na dosažení ukončení porušování práv nositelů práv třetí stranou. Nesmí však být dotčena práva ostatních uživatelů, kteří skrze zprostředkovatelovy služby uplatňují své právo na přístup k informacím.

Z hlediska problematiky odkazů (hyperlinky) a tzv. embedovaných odkazů je třeba ve vzájemné souvislosti hodnotit rozsudky SDEU **C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB**¹²⁷ a **C-160/15 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker**¹²⁸ a dále pak usnesení

125 Článek 8 Sankce a ochranné prostředky

„3. Členské státy zajistí, aby nositelé práv měli možnost žádat o soudní zákaz ve vztahu ke zprostředkovatelům, jejichž služby jsou třetí stranou využívány k porušování autorského práva nebo práv s ním souvisejících.“

126 Viz 26. odstavce odůvodnění rozsudku SDEU C-314/12.

127 Rozsudek SDEU C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB je dostupný na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CJ0466:CS:HTML> [cit. dne 7. července 2020].

128 Rozsudek SDEU C-160/15 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker je dostupný na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=183124&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=92098> [cit. dne 7. července 2020].

SDEU C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch¹²⁹.

Rozsudek SDEU z 13. února 2014 (C-466/12) se týká výkladu čl. 3 odst. 1 Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES¹³⁰, tedy institutů sdělování a zpřístupňování předmětů ochrany veřejnosti. Základem pro rozhodnutí byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená v rámci sporu mezi novináři **N. Svenssonem, S. Sjögrenem, M. Sahlmanovou, P. Gaddem** a společností **Retriever Sverige AB** o náhradu škody údajně způsobené společností vložением hypertextových odkazů na novinové články výše uvedených autorů (ty byly zveřejněny v novinách Göteborgs-Posten a byly také volně přístupné na internetové stránce Göteborgs-Posten) na vlastní webové stránky, které, obecně řečeno, obsahují seznamy internetových hypertextových odkazů na články zveřejněné na jiných internetových stránkách. Švédský odvolací soud Svea hovrätt v předmětném řízení položil SDEU předběžné otázky. Institut sdělování veřejnosti SDEU detailně rozebral, a to se zaměřením na prvky „sdělování“ předmětů ochrany (tento prvek je dle SDEU třeba nahlížet v širokém smyslu) a sdělování předmětu ochrany „veřejnosti“. SDEU došel na základě posouzení okolností věci v původním řízení k závěru, že v případě uvedení hypertextových odkazů se jednalo o zpřístupnění předmětů ochrany, tedy šlo o sdělování předmětů ochrany. Stejně tak SDEU vyhodnotil, že se jedná o sdělování „veřejnosti“, když sdělování prostřednictvím uvedených hypertextových odkazů míří v podstatě na veškeré potenciální uživatele webových stránek spravovaných společností, jde tak o neurčený a také dosti vysoký počet adresátů. Nicméně SDEU dále uvedl, že v případě stejných předmětů ochrany jako v případě prvotního sdělení a v případě uskutečnění sdělování veřejnosti podle stejné technologie, jako tomu bylo v případě prvotního sdělení, je v souladu s ustálenou judikaturou SDEU třeba pojem „sdělování veřejnosti“ nahlížet také z perspektivy tzv. nové veřejnosti, tedy musí být posouzeno, zda bylo sdělování veřejnosti určeno veřejnosti, kterou nositelé práv nebrali v potaz, když udělili svolení k prvotnímu sdělování veřejnosti.¹³¹ Jelikož předměty

129 Usnesení SDEU C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch je dostupné na:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=160965&pageIndex=0&doclang=c&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=936514> [cit. dne 7. července 2020].

130 Viz poznámka pod čarou č. 116.

131 Viz 24. odstavce odůvodnění rozsudku SDEU C-466/12.

ochrany byly zpřístupněny z původních webových stránek všem potenciálním návštěvníkům těchto stránek (přístup nebyl nikterak omezen), není zpřístupnění předmětů ochrany pomocí hypertextových odkazů „zaměřeno“ na „novou veřejnost“. SDEU došel k závěru, že svolení nositelů práv k takovému sdělování veřejnosti není nutné a nejedná se tak o „sdělování veřejnosti“ dle čl. 3 odst. 1 Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES. Jinou situací by bylo, pakliže by hypertextový odkaz umožňoval obcházení omezujících opatření v případě přístupu veřejnosti k předmětům ochrany. V takovém případě by získání souhlasu ke sdělování veřejnosti (v tomto případě nové veřejnosti) bylo nezbytné.

V usnesení z 21. října 2014 (**C-348/13**) SDEU shodně uvedl, že nejde o „sdělování veřejnosti“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES, pakliže dotčený předmět ochrany není sdělován nové veřejnosti a pro jeho sdělování nebyla užita specifická technologie odlišná od technologie původního sdělování (v řízení se jednalo o odkazy používající techniku tzv. framingu).

Rozsudek SDEU z 8. září 2016 ve věci **C-160/15** se také týká problematiky odkazů na předměty ochrany. Mezi společnostmi GS Media BV a společnostmi Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc. a paní Brittou Geertruidou Dekkerovou vyvstal spor, a to z důvodu umístění hypertextových odkazů na webových stránkách GeenStijl.nl provozovatele GS Media BV. Tyto odkazy odkazovaly na další webové stránky, na nichž bylo možné zobrazit fotografie paní B. G. Dekkerové (elektronický soubor s fotografiemi byl původně bez svolení nositele práv umístěn na australské internetové stránce Filefactory.com určené k ukládání dat), jež byly nafoceny pro časopis Playboy (fotografie měly být zveřejněny v časopise Playboy až za několik týdnů od jejich pořízení). Nejvyšší soud v Nizozemsku (Hoge Raad der Nederlanden) podal předběžné otázky k SDEU, jež se v tomto případě také týkaly výkladu institutu sdělování veřejnosti. SDEU se opět zabýval kritérii pro posouzení tohoto institutu, neopomněl úlohu uživatele a vědomou povahu jeho zásahu (v případě, že uživatel při plné znalosti důsledků svého jednání zprostředkuje hostům přístup k chráněnému předmětu ochrany, jde o sdělování veřejnosti; především je tomu tak v případě, kdy by bez tohoto zprostředkování hosté nemohli předmět ochrany užít)¹³² a dále pak to, že pojem „veřejnost“ se týká blíže neurčeného a vysokého počtu

132 Viz 35. odstavce odůvodnění rozsudku SDEU C-160/15.

osob. Pro správné vyhodnocení předmětné aktivity jako „sdělování veřejnosti“ musí být dále posuzováno, jakou technologií dochází ke sdělování (zda se jedná o technologii odlišnou od té, jež byla dosud užitá), zda bylo sdělováno tzv. nové veřejnosti (viz text výše) a v neposlední řadě bude brána v potaz i výdělečná povaha sdělování veřejnosti.

Jak již bylo uvedeno, sdělování veřejnosti je možné tehdy, pakliže k němu byl udělen souhlas nositelem práv. SDEU uvedl, že pakliže osoba, jež umístila hypertextový odkaz, věděla (nebo vědět mohla) o tom, že tento odkaz zpřístupňuje předmět ochrany neoprávněně zveřejněný na webové stránce (osoba byla kupříkladu na tento fakt upozorněna nositelem práv), pak se v takovém případě jedná o „sdělování veřejnosti“. Stejně tak je tomu i v případě, kdy hypertextový odkaz umožňuje obejít opatření určená k omezení přístupu veřejnosti k předmětu ochrany (přístup byl omezen pouze na předplatitele apod.), jež fungovala na webové stránce s umístěným předmětem ochrany. Jde totiž o vědomý zásah, bez kterého by ostatní uživatelé neměli k předmětu ochrany přístup. SDEU také pojednal o roli umístění odkazu za účelem dosažení zisku. V takovém případě lze u původce umístění odkazu presumovat, že si ověří, případně že má znalost toho, zda je předmět ochrany zveřejněn na původní webové stránce se svolením nositele práv či nikoliv.

5. Právní úprava audiovizuálních děl dle současného autorského zákona

5.1 Postavení audiovizuálních děl v zákoně č. 121/2000 Sb.

Autorský zákon přijatý Parlamentem České republiky byl schválen 7. dubna 2000 a účinnosti nabyl 1. prosince 2000. V ustanovení § 2 odst. 1¹³³ AZ je v první větě uvedena „generální klauzule“, které musí odpovídat všechna díla, pakliže se mají stát předmětem autorského práva a být za něj považována. Věta druhá tohoto odstavce ve svém demonstrativním výčtu takovýchto děl uvádí mimo jiné i dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické. Především právní úpravy (viz podkapitola 3.1 *Vývoj zákonné autorskopravní úpravy v oblasti institutů týkajících se filmových děl*) se zaměřovaly na díla filmová a díla vyjádřená podobným způsobem. Autorský zákon z roku 2000 však reaguje na rozvíjející se oblast audiovizuální techniky a nových médií a uvádí pojem „dílo audiovizuální“. V případě děl audiovizuálních nelze hovořit pouze o dílech filmových. Díla audiovizuální v sobě obsahují širší výčet děl. V obecném přehledu jednotlivých hlavních částí AZ upravujících dílo audiovizuální je nutné zmínit i ustanovení § 27 AZ s přihlédnutím k pátému odstavci, který uvádí trvání majetkových práv. Hlavní materie pojednávající o audiovizuálním díle je však obsažena v ustanovení § 62 AZ, jenž poskytuje obecná ustanovení o tomto typu děl. Ustanovení § 63 AZ definuje autora audiovizuálního díla a v ustanovení § 64 AZ je rozebrán institut děl audiovizuálně užitých, jež jsou „základním stavebním kamenem“ audiovizuálních děl. Není však možné zůstat pouze u těchto tří paragrafů, ale je třeba nahlédnout i do Hlavy II. AZ, v níž jsou upravena jednotlivá práva související s právem autorským. Jsou to práva výkonného umělce k uměleckému výkonu, právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu

133 Ustanovení § 2 „Autorské dílo“

„(1) Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen „dílo“). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“

záznamu, právo rozhlasového a televizního vysílatele k jeho vysílání, právo nakladatele a právo prvního zveřejnitel¹³⁴. Právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu, upravené v ustanoveních § 79 AZ až § 82 AZ, je druhou podstatnou částí, kterou je nutné se zabývat při detailnější analýze autorskoprávní úpravy audiovizuálních děl a dalších práv souvisejících s právem autorským.

5.2 Definice pojmu „audiovizuální dílo“ dle současné právní úpravy a rozdělení děl audiovizuálních

Ustanovení § 62 AZ v prvním odstavci vymezuje pojmové znaky děl audiovizuálních. Jsou vytvořena uspořádáním děl audiovizuálně užitých (ta mohou být zpracovaná či nezpracovaná). Dílo audiovizuální, jako svébytné samostatné tvůrčí umělecké dílo, vzniká na základě děl audiovizuálně užitých a dalších prvků a je vytvářeno za pomoci filmové záznamové a jiné obrazové a zvukové techniky. Audiovizuální dílo musí (jako každé jiné autorské dílo) naplňovat znaky autorského díla obsažené v první větě prvního odstavce ustanovení § 2 AZ. Musí v podstatě vznikat především autorským zpracováním a uspořádáním děl audiovizuálně užitých a dalších složek. Do protikladu k audiovizuálním dílům, jako svébytnému druhu děl uměleckých, je nutné postavit audiovizuálně technickou reprodukci díla. Tou se totiž dílo nestává audiovizuálním dílem, nýbrž má autorskoprávní povahu odlišného díla¹³⁵ a na řadu zde přicházejí i např. práva výrobce zvukově obrazového záznamu. O audiovizuálně technickou reprodukci díla půjde dle mého soudu např. u „prostých“ (neautorských/mechanických) záznamů divadelních aj. představení.¹³⁶ Audiovizuální

134 Toto právo lze nalézt v ustanovení § 87a AZ. Dříve bylo poněkud nesystematicky obsaženo v ustanovení § 28 odst. 2 a 3 AZ.

135 „Vznik, ochranu a užití děl audiovizuálních je nutno odlišovat od užití jiných děl (např. děl dramatických) audiovizuálními technickými vyjadřovacími prostředky, kdy se jedná jen o pouhou reprodukci (o způsob užití) těchto jiných děl těmito technickými prostředky.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 681.

136 „Audiovizuální dílo je pouze takový sled obrazů, doplněný či nedoplněný zvukem, který naplňuje obecné definiční znaky autorského díla, tzn. vzniká autorským zpracováním a uspořádáním děl a jiných složek audiovizuálně užitých. Pokud sled obrazů takové znaky postrádá, nepůjde o audiovizuální dílo (např. dokumentární záznam, technický záznam, záznam akce, sportovního utkání, divadelního představení a jiné sledy obrazů, u kterých nepůjde o výsledek jedinečné tvůrčí činnosti, ale pouze záznamové techniky či pouhé řemeslné dovednosti postrádající jedinečnost, záznamy přímých přenosů nebudou standardně záznamy audiovizuálních děl). Audiovizuální dílo musí vyhovovat požadavkům § 2 odst. 1, v praxi (zejména televizní) je někdy obtížné rozlišit, zda jde o audiovizuální dílo či nikoli, z tohoto důvodu bývají uzavírány autorské smlouvy i tam, kde pro to

dílo se sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu¹³⁷. Řada obrazů může být doprovázena zvukem, či nikoli, musí být vnímatelná zrakem a, je-li doprovázena zvukem, musí být vnímatelná i sluchem¹³⁸. Zvukově obrazová podoba audiovizuálních děl, díky níž je možné audiovizuální díla zrakem a sluchem vnímat, vzniká díky využití prostředků filmové či obdobné záznamové, reprodukční, promítací aj. techniky. K. Scheinpflug v knize „*Problémy kinematografie v autorském právu*“ uvádí, že autor v případě děl kinematografických (ale i děl choreografických a pantomimických) vtiskuje myšlenku a formu právě pohybu, který je děním v prostoru a čase. K vyjádření autorovy myšlenky nezáleží prvotně na slově, tónech a barvách.¹³⁹ Právě pohyb (dojem pohybu) je tím specifickým prvkem, který spoluutváří s jinými uměleckými prostředky a technikou svébytnou podobu jednotlivých filmových děl a v současné době samozřejmě převážné většiny děl audiovizuálních. Druhý odstavec ustanovení § 62 AZ stanovuje nutnou podmínku autorova svolení ke zpracování díla a jeho zařazení do díla audiovizuálního. Nauka však uvádí, že v praxi může docházet k případům, že, i když se v případě audiovizuálního zpracování díla či při jeho zařazení do díla audiovizuálního bez svolení autora jedná o neoprávněný zásah do práv k dílu, autorské právo k nově vzniklému autorskému dílu

není zákonný důvod (tzv. nepravé smlouvy). Na audiovizuální dílo se nevztahuje § 2 odst. 2, tzn. ke vzniku autorskoprávní ochrany nepostačuje na rozdíl od fotografií původnost.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 485.

„V době masové, téměř všeobecně dostupnosti záznamové techniky s možností pořídít záznam v zásadě zdarma stále častěji (masově) dochází k vzniku záznamů druhého typu, tj. prostých záznamů, které nezachycují audiovizuální dílo – zejména v prostředí sociálních sítí (Facebook, YouTube, aj.) ... Dochází tak k výraznému rozměňování ochrany, s nadsázkou lze říci, že dnes je již každý výrobcem zvukově obrazového záznamu. Do značné míry mizí základní smysl ochrany tohoto statku jako předmětu autorskoprávní ochrany.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 485.

137 K tomuto doplňují zajímavou definici obsaženou v knize “The International Protection of Literary and Artistic Property“ (Volume I) autora S. P. Ladase z roku 1938, jež ve čtrnácté kapitole mimo jiné i vymezuje filmové dílo (cinematographic work): *“Its name, as well as the English term motion-picture, suggests its principle: a series of photographs projected in such a rapid succession as to give the illusion of animated photographs in distinction to the ordinary inanimate photographs.”*

Ladas, P., S.: The International Protection of Literary and Artistic Property (Volume I: International Copyright and Inter-american Copyright). The Macmillan Company, New York, 1938, s. 441.

138 Ustanovení § 62 odst. 1 AZ.

139 Scheinpflug, K.: *Problém kinematografie v autorském právu*. Československý kompas, Praha, 1945, s. 35.

autorovi (i přesto) vzniká (nedotčena však zůstávají práva k audiovizuálně užitým dílům).¹⁴⁰

Dělení audiovizuálních děl poskytuje právní nauka¹⁴¹. Zákon přesné rozdělení nenabízí. Obecně se audiovizuální díla dělí na dvě hlavní skupiny. Tou první je **skupina děl filmových** a druhou je **skupina děl vyjádřených obdobným způsobem jako díla filmová**¹⁴². Podle autorskoprávní teorie je nutné používat místo pojmu „film“ sousloví „dílo filmové“. To v sobě totiž zahrnuje rozdělení (další rozčlenění děl filmových) na **díla kinematografická** a na **filmová díla televizní**. Díla kinematografická jsou užitá prostřednictvím promítání kinematografickou projekcí (slouží především k tomuto účelu) a účelem filmových děl televizních je vysílání v televizi (či v dnešní době v případě internetových televizí a jiných digitálních platforem mohou být tato filmová díla i tzv. streamována na internetu). Na obě skupiny je nutné pohlížet rozdílně (vedle rozdílných způsobů užití) především z důvodů jejich estetické, umělecké a technické podstaty (rozdílnost materiálů, na které jsou zachycovány, odlišnost postupů tvorby děl apod.), ale také z hlediska „výrobního zázemí“ a z hlediska produkčních způsobů jejich tvorby a výroby. V případě filmových děl bude většinou filmová společnost zabezpečovat finanční prostředky prostřednictvím sponzorů, podobně tomu bude i v případě soukromých (komerčních) televizí a digitálních internetových platforem. Jiné ekonomické podmínky se vyskytují u veřejnoprávního televizního subjektu, jenž na tvorbu filmových děl televizních (včetně televizních pořadů apod.) použije i výnosy z poplatků za rozhlasové a televizní vysílání. *„Problematiku poplatků za rozhlasové a televizní vysílání řeší zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, platný od 1. 10. 2005. Tento zákon přesně stanovuje kdo, do kdy, za jakých podmínek a v jaké výši musí platit již zmiňované poplatky. Z koncesionářských poplatků jsou financovány veškeré aktivity, včetně rozvoje, Českého rozhlasu a České televize, jakožto organizací, které dle zákona poskytují občanům veřejnou službu. O výši koncesionářských poplatků rozhoduje Poslanecká sněmovna, znění zákona schvaluje*

140 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 486.

Pojednání k druhému odstavci ustanovení § 62 AZ viz také komentář k AZ: Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 684-687.

141 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 681-682.

142 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 681-682.

Parlament České republiky.¹⁴³ Česká televize naplňuje veřejnou službu v oblasti televizního vysílání i tím, že podporuje českou filmovou tvorbu. Nejen že často jako samostatný subjekt vytváří filmová díla televizní, ale také se jako koproducent či jako „partner filmu“ (především ve formě mediální propagace) podílí na výrobě prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl kinematografických. V této souvislosti bych si dovolil malou odbočku k tématu „koprodukcí“. Výše uvedené kategorie děl filmových vznikají také na základě koprodukčních výrobních vztahů (jak „tuzemských“, tak „zahraničních“ - bilaterálních či multilaterálních). Subjektem koprodukčního vztahu mohou totiž být jak osoby (fyzické či právnické) působící ve výrobě prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmových děl (filmová studia, produkční společnosti/subjekty, postprodukční společnosti apod.), ale i osoby, které vytváří filmová díla a pořady pro televizní společnosti, respektive pro některé formy jejich televizních filmových oddělení (více viz kapitola 6)¹⁴⁴.

Pod pojem audiovizuální dílo lze pak jako druhou skupinu zařadit díla vyjádřená obdobným způsobem jako dílo filmové¹⁴⁵. Ta je možné členit na **díla televizní**, jež je nutné odlišit od televizních filmových děl. Za díla televizní považují různé televizní pořady, jakými jsou např. talkshow, realityshow, diskuze, reportáže, přímé přenosy sportovních utkání, slavnostních vyhlášení výročních cen, aktuálních vstupů do vysílání z důležitých společensko-politických akcí. Tato díla jsou mnohdy současně s jejich vysíláním, případně následně po jejich odvysílání zachycována na hmotný podklad. Druhou podkategorií této skupiny jsou **ostatní díla vyjádřená podobným audiovizuálním (technickým) způsobem jako díla filmová**. Tato skupina děl je poměrně obsáhlá a rozsahem vcelku neurčitá, stále se rozvíjí vzhledem k technickému vývoji a inovacím na poli záznamové a reprodukční techniky (v této skupině jsou vydělována např. díla videografická). J. Kříž v jedné z podkapitol knihy *„Ochrana autorských práv v informační společnosti“* mezi tyto řadí „typy tvůrčího vyjádření“, jakými jsou např. autorská díla typu Laterny magiky, audiovizuální autorská díla prezentačního a výtvarnického charakteru a audiovizuální díla prezentující

143 Informace dostupné na: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/7238?docid=349 [cit. dne 22. března 2011; k 7. červenci 2020 již nedostupné] a částečně také na: <https://www.mkcr.cz/rozhlasove-a-televizni-poplatky-488.html> [cit. dne 7. července 2020].

Vedle zákona č. 348/2005 Sb. je nutné ještě zmínit zákon č. 483/1991 Sb.

144 Více k tématu koprodukcí viz následující (6.) kapitola - *Filmové koprodukce v kontextu práva autorského a dalších právních souvislostí*.

145 Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 681-682.

kompozičním způsobem architektonické památky a jiné stavební celky¹⁴⁶. Mnohdy půjde o synkretické umělecké podoby a formy děl. Nelze je přesně popsat a vymezit, protože v důsledku vývoje technologií půjdou možnosti audiovizuálního ztvárnění a „provedení“ (respektive vytvoření) děl stále kupředu. Výše zmíněné jsou pouze útržky z velkého množství dalších děl, které jistě existují a v budoucnu ještě mohou vznikat a objevovat se.

5.3 Autor audiovizuálního díla

Předchozí autorskoprávní úpravy z roku 1953 a z roku 1965 vycházely v případě audiovizuálních děl z tradičního principu objektivní pravdivosti autorství (autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila a která je původním „nositel“ autorského práva¹⁴⁷). V roce 1996 došlo novelou (zákon č. 86/1996 Sb.) předchozího autorského zákona k doplnění slova zpravidla. Za autora audiovizuálního díla se tak považoval zpravidla režisér. Nejednalo se v tomto případě o žádnou fikci či legální domněnku. Novela současného autorského zákona (zákon č. 121/2000 Sb.) z roku 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.) zrušila celou první větu ustanovení § 63 odst. 1 AZ. Ta původně stanovila, že se za autora audiovizuálního díla považuje jeho režisér. Nově doplněná věta určuje, že autorem audiovizuálního díla **je režisér**¹⁴⁸. Dnes již tedy neplatí,

146 Kříž, J.: Ochrana autorských práv v informační společnosti. Linde Praha a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha, 1999, s. 48-49.

147 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 92.

148 Výchozím pro tuto úpravu je čl. 2 Směrnice Rady 93/98/EHS, respektive Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES.

„Česká právní úprava přijala strukturu AVD v podobě takové, že autorem AVD je jeho režisér a že AVD tvoří díla audiovizuálně užitá, která samostatně (dejme tomu) nejsou vhodná pro jiná užití.“

Srstka, J. a kol.: Autorské právo a práva související. Vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání, Leges, Praha, 2019, s. 193.

„Byť rec. 5 směrnice o době ochrany stanoví, že členské státy by neměly být omezeny v použití čl. 14 bis odst. 2 písm. b), c) a d) odst. 3 Bernské úmluvy, které umožňují smluvním stranám Bernské úmluvy přijmout úpravu odlišnou, například přiznat práva pouze výrobcí kinematografického nebo audiovizuálního díla, SDEU ve věci C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi rozhodl, že pokud se národní úprava přijatá členským státem v souladu s možností poskytovanou dříve sjednanou mezinárodní smlouvou dostane v důsledku vývoje unijního práva do rozporu s unijním právem, nemůže se členský stát dovolávat této úmluvy, aby se zprostil povinností, které mu později vyplynuly z unijního práva (srov. bod 71 rozsudku, podle kterého „[...] ustanovení směrnice 93/83/EHS a 2001/29/ES [...] nelze v souvislosti s čl. 1 odst. 4 smlouvy WIPO o právu autorském vykládat v tom smyslu, že by členský stát mohl ve svém vnitrostátním právu na základě článku 14 bis Bernské úmluvy a s odkazem na možnost, kterou mu dává tento článek úmluvy, odepřít hlavnímu režisérovi práva na užití kinematografického díla dotčená ve věci v původním řízení, jelikož by takový výklad předně nedbal pravomoci Unie v této oblasti, dále by byl neslučitelný s cílem

že se za autora audiovizuálního díla (jen) považuje (či dle předešlé úpravy se za něj „zpravidla“ považuje) režisér. Dle současného autorského zákona je autorem audiovizuálního díla jeho režisér, jenž je fyzickou osobou. Tato osoba tvůrčím způsobem určuje výslednou podobu díla¹⁴⁹. K vymezení osoby režiséra (z filmově-teoretického hlediska) lze použít definici z knihy „Malý labyrint filmu“ autorů P. Frýdlové a J. Bernarda. Dle nich je postavení režiséra velice náročné, protože se v případě tvorby filmového díla jedná o mnohostrannou práci na tomto syntetickém a kolektivním druhu umění. Režisér musí umět komunikovat a zacházet s lidmi, dobře organizovat a řídit práci, mít znalosti z historie filmu, z technické oblasti filmového průmyslu, ale i z oboru estetiky. Nelze konstatovat, že se jedná pouze o činnost tvůrčí, ale, a to z velké míry, o činnost organizační¹⁵⁰. Názor na autora audiovizuálního (filmového) díla nebyl v minulosti tak jasný. Pro ukázkou pohledů na autora audiovizuálního (filmového) díla v minulosti je možno uvést např. názor J. Procházky na původce díla filmového z jeho knihy „Film v právu původském“ z roku 1947¹⁵¹. Ten poukazuje na scénáristu, jenž přichází v úvahu jako původce filmu, protože se účastní tvůrčím způsobem na vzniku samotného díla. Část nauky pokládala scénáristu za jediného autora filmového díla, protože je to právě scénář, který stanovuje sled scén

sledovaným informační směrnici a konečně by byl v rozporu s požadavky plynoucími z čl. 17 odst. 2 výše citované Listiny, který zaručuje ochranu duševního vlastnictví.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 484-485.

„Podle bodů 44 a 45 rozsudku SDEU ze dne 9. 2. 2012 ve věci C-277/10 Martin Luksan proti Petrus van der Let je třeba vykládat článek 2 odst. 1 směrnice o době ochrany stanovící obecné pravidlo, na jehož základě se hlavní režisér kinematografického díla považuje za jeho autora nebo jednoho z autorů, přičemž členské státy mohou označit i jiné spoluautory tak, že na rozdíl od jiných autorů kinematografického díla má hlavní režisér takového díla v každém případě a bez ohledu na řešení podle vnitrostátního práva postavení autora podle směrnice o době ochrany.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 488-489.

149 K osobě režiséra stanoví literatura následující:

„Režisérem audiovizuálního díla se zpravidla rozumí člověk, pod jehož tvůrčím dohledem probíhá proces tvorby audiovizuálního díla a který je rovněž zpravidla umělecky odpovědný za celkový výsledek audiovizuální (tj. uspořadatelsko-zpracovatelské) umělecké či vědecké tvorby. Přitom tak režisér činí za účelem uměleckého ztvárnění vlastní tvůrčí ideje a jeho vyjádření specifickými technickými prostředky.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 690.

„Podle názoru autorky této stati nespočívá základ pro to, že autorem autorského díla může být pouze osoba fyzická, v tom, že právnícká osoba není způsobilá vlastní duševní tvůrčí činnosti, ale v povaze autorského práva jako zvláštního práva osobnostního, které ze své podstaty náleží pouze osobám fyzickým.“

Nerudová, V.: Autorství k filmovému dílu. Strategie, č. 10, 1999, s. 83.

150 Bernard, J., Frýdlová, P.: Malý labyrint filmu. Nakladatelství Albatros, Praha, 1988, s. 385 – 386.

151 Procházka, J.: Film v právu původském. Československé filmové nakladatelství, Praha, 1947.

a člení děj příběhu do scén a záběrů. Ve scénáři byl dle některých odborníků již celý film hotov, a tak i původcem filmového díla proto byl původce scénáře. Dílo promítané v kinematografech považovali za materializovaný (zhmotněný) obsah scénáře.¹⁵²

O osobě režiséra je možno uvést, že filmové dílo a jeho jednotlivé složky, jež jej vytvářejí, režiruje. Tvoří z jednotlivých prvků kompaktní, ucelený a osobitý tvar, který, i když se bude např. podobat z hlediska formy a tvůrčích postupů nějakému jinému režijnímu stylu (stylu jiného režiséra), bude stále svébytným a jedinečným autorským dílem. Režisér přistupuje k dílu (již na počátku tvorby filmového díla) s tvůrčím uměleckým záměrem, jenž se snaží v průběhu tvorby uplatnit a realizovat. Ve výsledku se jedná o uspořádání, zpracování a zkombinování jednotlivých částí (audiovizuálně užitých děl a jiných prvků/složek) v jeden celek. Využitím technických prostředků a za „sjednocovací činnosti“ režiséra vzniká výsledný „tvar“, jemuž dal autor svou vyhraněnou uměleckou koncepci¹⁵³. Dílo je zachyceno a jeho jednotlivé části jsou „spojeny“ a zakomponovány do kompaktního celku pomocí audiovizuální techniky. Pojem „režisér“ je ve své podstatě synonymem k výrazu „autor audiovizuálního díla“. Slovo „režisér“ je zde „zástupným speciálním označením“ osoby autora. Komplikace však dle mého soudu nastane v případě analýzy postavení hlavního režiséra a režiséra pomocného (vedlejšího). Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/116/ES pojednává o hlavním režisérovi, dále však stanoví, že členské státy mohou za autory (audiovizuálního díla) označit i jiné spoluautory. Tuzemský autorský zákon uvádí, že autorem audiovizuálního díla je jeho režisér. V praxi filmové tvorby se však lze setkat s tzv. hlavními a pomocnými (vedlejšími) režiséry, kdy každá z těchto osob vytváří tvůrčí režijní činnost, má uzavřenou autorskou smlouvu s výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla a mělo by tak tedy na ní být nahlíženo (z hlediska autorství audiovizuálního díla) „rovnocenným“ způsobem. K tomuto bych uvedl citaci z komentáře k autorskému zákonu autorky Holcové: *„Členské státy musí za autora považovat vždy režiséra (hlavního) a dále mají možnost za (fiktivní) spoluautory označit další tvůrce podílející se na vytvoření díla. Český zákon této možnosti nevyužil a za jediného autora stanoví režiséra (více osob může být autorem pouze v případě,*

152 Procházka, J.: Film v právu původském. Československé filmové nakladatelství, Praha, 1947, s. 50.

153 Kříž, J.: Ochrana autorských práv v informační společnosti. Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha, 1999, s. 46.

že půjde o spoluautory – spolurežiséry – kdy v pozici hlavního režiséra budou dvě a více osob).¹⁵⁴ Z této citace lze jasně vyvodit to, že osoba pomocného (vedlejšího) režiséra nebude za současného znění tuzemského autorského zákona spoluautorem audiovizuálního díla.

Pražská akademická obec zabývající se autorským právem dále nepovažuje označení režiséra za autora audiovizuálního díla za prolomení zásady pravdivosti v pravém slova smyslu.¹⁵⁵ „*Euronovelou byl proto zavádějící výraz „považuje“ původně užitý v odstavci 1 coby obdoba § 6 zakotvující vyvratitelnou právní domněnku autorství, který mohl nasvědčovat tomu, že jde o právní domněnku (...), a tedy o prolomení zásady pravdivosti, nahrazen jednoznačným zněním korespondujícím s principem pravdivosti. Prolomení materiální pravdy by nastalo tehdy, pokud by se zákonodárce rozhodl využít možnosti příslušné směrnice a vedle režiséra – autora režie (tj. skutečného autora) by za fiktivní spoluautory označil další osoby – autory některých děl audiovizuálně užitých.*“¹⁵⁶ Článek 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/116/ES, jenž je výchozím článkem pro současnou úpravu autorství audiovizuálních děl, je nutné nahlížet z hlediska možnosti pro stanovení fikce, ne jako bezpodmínečný základ pro prolomení zásady pravdivosti.¹⁵⁷ Odlišně na tuto problematiku pohlíží autoři komentáře Telec a Tůma (představitelé brněnské akademické obce): „*Pro případ audiovizuálního díla se současný autorský zákon odchyluje od principu objektivní pravdivosti autorství, který jinak ovládá české autorské právo ... Pod vlivem unijního práva ... a v zájmu rozumné simplifikace komplexu práv a povinností vyplývajících z povahových specifík audiovizuální tvorby, včetně umožnění účelného hospodářského zhodnocení audiovizuálního díla, současný autorský zákon stanoví fikci autorství (praesumptionis iuris de iure), podle které je výlučným autorem díla audiovizuálního jeho režisér.*“¹⁵⁸ Dle těchto autorů se jedná o odchýlení od zásady objektivní pravdivosti autorství, když v případě audiovizuálních děl autorský zákon

154 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 488.

155 Slovo „považuje se“ bylo novelizací AZ z roku 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.) nahrazeno slovem „je“ (viz úvod této podkapitoly). To však na celé věci vůbec nic nemění. Celé ustanovení § 63 odst. 1 zní dnes následovně: „*Autorem audiovizuálního díla je jeho režisér. Tím nejsou dotčena práva autorů děl audiovizuálně užitých.*“

156 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 489.

157 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 488-489.

158 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 689.

kogentně stanoví fikci autorství ve prospěch režiséra audiovizuálního díla. Dle Telce a Tůmy jde v tomto případě především o rozumné uspořádání vztahů vyplývajících z povahových specifík audiovizuální tvorby a o zpřístupnění audiovizuálního díla k možnému účelnějšímu hospodářskému zhodnocení. Při posuzování autorství u audiovizuálního díla není rozhodující osoba, která ve skutečnosti dílo vytvořila svým projevem schopností literárních, jiných uměleckých či vědeckých, ale půjde především o osobu, která v daném případě vytvářela režii (vykonávala režijní činnost v době tvorby audiovizuálního díla).

Pro doplnění je nutno uvést, že pražská a brněnská akademická obec nevidí jako základní rozdíl to, zda je autorem audiovizuálního díla subjekt označovaný jako režisér, nebo ten, kdo skutečně režíruje předmětné dílo, ale hlavním rozdílem v pohledu výše uvedených akademiků je pohled na postavení střihačů, kameramanů a dále například zvukařů. K tomuto více viz dále v kapitole 5, podkapitola 5.4.

Pokud bude režiséry díla filmového více osob, bude se jednat o spoluautorství (viz § 8 AZ), to připadá v úvahu např. u koprodukčních vztahů (více viz 6. kapitola)¹⁵⁹. Ve spojitosti s osobou režiséra je vhodné zmínit i dobu trvání majetkových práv k dílu audiovizuálnímu, jež je uvedena v ustanovení § 27 odst. 1 a odst. 5 AZ. Dle ustanovení § 27 odst. 1 AZ trvají majetková práva po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti (pokud není stanoveno jinak)¹⁶⁰. Doba se nepočítá, jak by se mohlo na první pohled zdát, od smrti režiséra / spolurežisérů jako autora/-ů audiovizuálního díla, nýbrž od smrti posledního přeživšího z osob, kterými jsou: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle. Od této doby se odlišuje samostatná doba trvání majetkových autorských práv k dílům audiovizuálně užitým. V souvislosti s výše uvedeným je třeba dodat, že v podstatě dochází k prodloužení doby trvání majetkových práv k audiovizuálnímu dílu: „... tato úprava má za cíl, aby po dobu, po kterou jsou chráněna uvedená audiovizuálně užitá

159 Více k tématu koprodukcí viz následující (6.) kapitola - *Filmové koprodukce v kontextu práva autorského a dalších právních souvislostí*.

160 K době trvání autorských práv (dle zákona č. 35/1965 Sb.):

„Pro autory děl filmových, jakož i pro autory děl filmově užitých pak trvá autorské právo po dobu života autora a 50 let po jeho smrti, resp. po smrti toho autora z autorů díla filmového, resp. děl filmově užitých, který ostatní přežil.“

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J.: *Problematika ochrany autorských práv u děl filmových a vyjádřených podobným způsobem. Průmyslové vlastnictví, č. 9, 1994, s. 259.*

*díla, bylo chráněno i dílo audiovizuální, ...*¹⁶¹. Vedle majetkových práv a jejich doby trvání je nutné upozornit na osobnostní práva autora audiovizuálního díla, která při užití audiovizuálního díla (užití osobou odlišnou od autora audiovizuálního díla) zůstávají režisérovi zachována.

Mohlo by se zdát, že v případě audiovizuálních děl by bylo jejich „běžné smluvní užití“, bez patřičné „zjednodušené“ koncentrace příslušných oprávnění k užití audiovizuálního díla a děl audiovizuálně užitých, komplikované. Tyto úvahy by mohly vést k představám o „náročném“ procesu, kdy by se muselo u třetích osob, jež by stály o užití audiovizuálního díla, přistoupit k jednání s jednotlivými oprávněnými osobami, jichž je v případě audiovizuálních děl a s nimi spojenými díly audiovizuálně užitými celá řada. Mohlo by se zdát, že by výrobce mohl díky tomu mít například nižší hospodářský prospěch z vyrobeného prvotního záznamu díla. Nemuselo by totiž dojít k takovému hospodářskému zhodnocení, jaké si představoval. Autorský zákon v ustanovení § 63 AZ poskytuje zvláštní úpravu, která přináší zjednodušený postup jednání s třetími osobami¹⁶². Ustanovení však musí být nahlíženo nejen z teoretického hlediska, které například „přináší“ zjednodušení výše nastíněné situace. V praxi se totiž ustanovení jako takové uplatní velice sporadicky, a to s ohledem na to, že mezi subjekty podílejícími se na tvorbě audiovizuálního díla (a děl audiovizuálně užitých) a na výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla budou podmínky jejich vztahu ve většině případů „smluvně podloženy“. Tím mám na mysli smlouvy, v nichž budou přesně vymezeny podmínky tvůrčího/výrobního vztahu, poskytnutá oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít, odměna apod.¹⁶³

161 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 489.

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 277.

162 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 697-698. „Autorský zákon na rozdíl od předchozí úpravy již nesvěřuje v souladu s unijní úpravou výkon autorského práva k dílu výrobcí (tzn. právně v tomto směru oslabuje pozici výrobce, byť mu současně přiznává jeho vlastní majetková práva ...); k ochraně investice výrobce dispoziitivně stanoví pouze fikci udělení licence, jejímž předpokladem je od účinnosti euronovely fikce poskytnutí oprávnění autorem audiovizuálního díla zaznamenat audiovizuální dílo na prvotní záznam písemnou smlouvou výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 489-490.

163 „Kromě vymezení zvláštních znaků AVD je úprava *sub speciae* dle § 62-64 AZ také podstatná z hlediska posílení pozice investujícího producenta AVD (výrobce zvukově obrazového záznamu, v tomto případě AVD), a to z toho důvodu, že finanční prostředky vynaložené na výrobu AVD bývají nemalé. Byť je ochrana vlastního záznamu AVD chráněna právem výrobce zvukově obrazového

Odlišně od výše uvedeného ustanovení tuzemského autorského zákona byla upravena koncentrace oprávnění k autorskému dílu v předešlém autorskoprávním zákoně, tedy v zákoně č. 35/1965 Sb. a jeho ustanovení § 6. V tomto případě došlo k ustanovení výrobce jako „vykonavatele“ (nabyvatele) autorského práva k audiovizuálnímu dílu bez jakéhokoliv nutného právního úkonu. Monistické pojetí tehdejšího autorského práva způsobilo, že výrobce vykonával i osobnostní autorská práva. Ze současného znění autorského zákona je jasné, že režisérova osobnostní práva zůstávají „nedotčena“.

Ustanovení § 63 odst. 3 AZ stanoví, že pokud autor audiovizuálního díla udělí výrobci prvotního záznamu audiovizuálního díla písemnou smlouvou oprávnění k jeho záznamu na prvotní záznam, platí, že výrobci poskytuje k užití audiovizuálního díla ve znění původním, dabovaném a opatřeném titulky, jakož i k užití fotografií vytvořených v souvislosti s pořizemím prvotního záznamu, výhradní a neomezenou licenci.¹⁶⁴ Licence je neomezená ve způsobu užití audiovizuálního díla, rovněž v jeho

záznamu, jež trvá 50 let od zveřejnění AVD, je výrobce ještě navíc chráněn jako nositel práv autorů, a to po dobu trvání jejich majetkových práv. Je to způsobeno zněním příslušných ustanovení, jež používají výrazu „neomezená licence“ (!), která se vlastně rovná výkupu (buy out) autorských práv autorů AVD a autorů děl audiovizuálně užitých. Aktuální AZ však neobsahuje ani v případě AVD právo autora na odměnu za každé užití díla s tím, že tak není zamezeno producentovi AVD, aby vykupoval od autorů práva k AVD za fixní odměnu na celou dobu trvání majetkových práv. Autorům tak poté zůstane tzv. „holé autorství“, které se dejme tomu skládá z některých osobnostních práv (třeba právo autora být označen na díle) a práva použít bestsellerový paragraf (§ 2374 OZ), který je ovšem při ekonomické složitosti audiovizuálního světa fakticky skoro nemožné aplikovat. Obhájci aktuálního legislativního stavu tvrdí, že AZ musí v návaznosti na OZ ovládat princip svobodného smluvního vyjednávání, vynechávají však skutečnost, že v případě autora jde vždy o stranu smlouvy, jež je výrazně slabší než pozice producenta. Dlužno podtrhnout, že výkupy práv za fixní odměnu na celou dobu trvání majetkových práv v neomezeném rozsahu jsou v českém autorskoprávním světě něčím neobvyklým, jelikož ve všech ostatních uměleckých oborech až na naprosté výjimky jsou autorům poskytovány z užití děl podílové odměny, tj. tantiémy.“

Srstka, J. a kol.: Autorské právo a práva související. Vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání, Leges, Praha, 2019, s. 195.

„Dá se říci, že uvedená ustanovení jsou v praxi obsolentní, protože již skoro neexistují případy, kdy by se producent AVD spokojil s tím, že mu autor pouze poskytuje písemně svolení se zaznamenáním díla na prvotní záznam a v ostatním by se spolehnul na vyvratitelné domněnky ex lege. Naopak je běžné, že v audiovizi se podepisují s autory mnohostránkové smlouvy, kterými nabývá producent další a další práva, jež na první pohled nemají s předmětným AVD mnoho společného. K tomu přispívá fakt, že rozsah vyvratitelných právních domněnek již zdaleka neodpovídá realitě v tom smyslu, jak lze s AVD ve smyslu jeho exploatace naložit.“

Srstka, J. a kol.: Autorské právo a práva související. Vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání, Leges, Praha, 2019, s. 196-197.

164 *„Svou podstatou jde o speciální úpravu k § 2376 obč. zák., která se na smluvní vztah aplikuje pro případ, že smlouva neobsahuje jinou dohodu, nebo zákonnou úpravu nevylučuje.*

S ohledem na zákonný požadavek písemné formy smlouvy o udělení oprávnění k prvotnímu záznamu podle odstavce 3 jde o ustanovení, které bude praktické spíše výjimečně, lze totiž předpokládat, že pokud strany přistoupí už k uzavření formální smlouvy, sjednají rozsah licence výslovně.“

množstevním užití, v užití díla na určitém místě a v užití díla v určitém čase. „Časová neomezenost“ licence je relativní, protože licence sama o sobě trvá po celou dobu, po kterou trvají majetková autorská práva k dílu, zaniká pak uplynutím této doby. Současně by zde měla existovat i možnost poskytnutí takového oprávnění, jež tvoří součást licence, zcela nebo zčásti třetí osobě (k institutu podlicence viz ustanovení § 2363 o. z.). Podlicence slouží v případě audiovizuálních děl především distributorským subjektům, provozovatelům audiovizuálních představení, pronajímatelům či půjčovatelům rozmnoženin záznamů s audiovizuálními díly, provozovatelům televizního a on-line vysílání, provozovatelům on-demand digitálních služeb atd. Zároveň s tímto se autor audiovizuálního díla dohodne s výrobcem na odměně, která dosahuje výše, jež je v době uzavření smlouvy za smluvních podmínek obdobných obsahu předmětné smlouvy pro takový druh díla obvyklá. K tomuto je nutné dodat, že dle ustanovení § 11 odst. 3 AZ nesmí dojít k užití díla (audiovizuálního díla) způsobem snižujícím jeho hodnotu. V případě ustanovení § 63 odst. 3 AZ a k němu se vážící ochraně investice výrobce jde o vyvratitelnou právní domněnku udělení licence. Tato vyvratitelná právní domněnka přichází v úvahu pouze u audiovizuálních děl, jež vznikla za účinnosti současného autorského zákona (tzn. od 1. prosince 2000). Právní vztahy mezi autorem a výrobcem v případě audiovizuálních děl vzniklých před tímto datem jsou upraveny předchozími právními předpisy. K tomuto je třeba nahlédnout do ustanovení § 106 AZ.

Výrobce je licenčním nabyvatelem, nelze však říci, že mu vzniká autorské právo k audiovizuálnímu dílu. Písemnou smlouvou poskytnuté oprávnění k pořízení prvotního záznamu audiovizuálního díla je předpokladem vzniku licence.¹⁶⁵ Pokud by nebyla dodržena zákonem předepsaná forma, ustanovení § 63 odst. 3 AZ by se neuplatnilo, ale audiovizuální dílo by však mohlo vzniknout jako dílo vytvořené na objednávku dle ustanovení § 61 AZ¹⁶⁶. Tento případ by mohl být považován za tzv. zakázkovou výrobu (blížeji viz podkapitola 6.2), kde by základní smluvní formou byla smlouva o dílo¹⁶⁷. Autoři komentáře k autorskému zákonu dále poukazují na fakt, že pokud režisér

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 490.

165 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 489-490.

166 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 698.

167 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 698.

audiovizuálního díla vytvořil dílo ke splnění pracovněprávních povinností vůči zaměstnavateli, jedná se o dílo zaměstnanecké (§ 58 AZ) a samozřejmě se ani v tomto případě neuplatní ustanovení § 63 odst. 3 AZ.

V původním znění obsahoval autorský zákon vyvratitelnou právní domněnku poskytnutí licence k výrobě filmového aj. díla a k jeho další exploataci. Předpokladem pro poskytnutí této licence bylo písemné svolení k zaznamenání audiovizuálního díla na prvotní záznam. Výrobce však neměl oprávnění k dalšímu rozmnožování díla pro účely rozšiřování a k jeho sdělování ve formě zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoliv má k dílu přístup kdykoliv a odkudkoliv, zejména díky počítačové či jiné (obdobné) síti (viz § 18 odst. 2 AZ). Výrobce tedy nemohl dílo šířit prostřednictvím video-, DVD- aj. distribuce. V ustanovení § 63 odst. 3 písm. a) AZ totiž byla uvedena výjimka z výhradní a neomezené licence poskytnuté výrobcí. Výjimkou bylo užití dle ustanovení § 13 AZ, pokud šlo o pořizování rozmnoženin pro účely jejich rozšiřování, rozšiřování díla v podobě jeho rozmnoženin dle ustanovení § 14 AZ a sdělování díla veřejnosti na vyžádání dle ustanovení § 18 odst. 2 AZ. Novelou autorského zákona ze dne 25. dubna 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.) došlo ke změně tohoto ustanovení. V současnosti není licence v rozsahu vyvratitelné právní domněnky nijak omezena. Dílo může být šířeno pro jeho sdělování kinematografickou projekcí, může být technicky převedeno do jiného formátu (na VHS, DVD či Blue-Ray nosiče) za účelem jeho prodeje či pronájmu, může být sdělováno veřejnosti na vyžádání (různé podoby on-line služeb atd.) apod.

Pro úplnost je nutné dodat, že oprávnění zaznamenat audiovizuální dílo na prvotní záznam formou písemné smlouvy je dle autorského zákona předpokladem pro poskytnutí (výhradní a neomezené) licence k užití audiovizuálního díla na základě zákonné domněnky. Předchozí pojednání je opět spíše teoretického charakteru, k němuž nás navádí analýza ustanovení zákona. V praxi bude mezi smluvními stranami uzavírána „komplexní“ (písemná) smlouva, která detailně určí konkrétní podmínky udělení oprávnění, podmínky poskytnutí příslušné licence¹⁶⁸ a podmínky smluvního vztahu jako takového, a dojde tedy k vyloučení aplikace zákonné domněnky.

168 Licence může být určitým způsobem omezena. Mohlo by se jednat o územní omezení, o omezení počtu možných projekcí, o časové omezení možnosti sdělování veřejnosti, o omezení či vyloučení určitého způsobu užití díla a dále například o omezení možnosti udělení podlicence.

Zákon č. 89/2012 Sb. v ustanovení § 559¹⁶⁹ pojednává o neformálnosti právních jednání. Jedná se o základní zásadu soukromého práva. Výjimka z této zásady je obsažena jednak v případě výhradních licenčních smluv [§ 2358 odst. 2 písm. a) o. z.], jednak i v případě smluv dle ustanovení § 63 odst. 3 AZ a dle ustanovení § 64 odst. 2 AZ, dále také například v případě jakýchkoliv smluv uzavíraných mezi kolektivním správcem a uživatelem (§ 98 odst. 3 AZ), tedy i v případě licenčních smluv hromadných a kolektivních (§ 98a AZ).¹⁷⁰

Osobnostní práva jsou do jisté míry (dispozitivně) omezena ve prospěch výrobce. Nauka připodobňuje rozsah takového omezení k institutu děl zaměstnaneckých (viz § 58 odst. 4 AZ¹⁷¹). Jedná se především o to, že autor poskytnutím oprávnění výrobci k pořízení prvotního záznamu audiovizuálního díla zároveň svolil k tomu, že výrobce může vzniklé dílo např. zveřejnit, upravit, zpracovat, spojit s jiným dílem a zařadit jej do díla souborného¹⁷². Čtvrtý odstavec ustanovení § 63 AZ stanovuje, že se na vztah autora audiovizuálního díla a výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla nepoužije ustanovení § 2382 o. z. (ustanovení o odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora), pokud se však nedohodli jinak. Ustanovení § 58 odst. 4 AZ se (jak jsem již uvedl výše) užije přiměřeně a ustanovení § 58 odst. 5 AZ¹⁷³ platí obdobně. V případě ustanovení § 58 odst. 4 AZ je vhodné si především uvědomit, že výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla získává od autora audiovizuálního díla licenci. Vystává tedy otázka týkající se možnosti užití ustanovení o uvádění díla pod jménem výrobce. Jeden pohled na předmětné ustanovení nás může navést k výkladu, který bude

169 Ustanovení § 559 o. z.:

„Každý má právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem.“

170 K tomuto viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1443 – 1444.

171 Ustanovení § 58 odst. 4 AZ: *„Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena. Vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak.“*

172 *„Pokud autor audiovizuálního díla poskytl výrobci oprávnění pořídit prvotní záznam audiovizuálního díla, má se za to, že svolil výrobci rovněž ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl audiovizuální dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak (...).“*
Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 705-706.

173 Ustanovení § 58 odst. 5 AZ: *„Není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele.“*

směřovat ke konstatování, že při exploataci díla ve výsledku zůstává uveden autor. V praxi je však (třeba i v důsledku konkrétních ustanovení licenčních smluv mezi autorem audiovizuálního díla a výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla pojednávajících o právu osobovat si autorství, respektive o právu rozhodnout o způsobu označení autorství při rozšiřování a sdělování díla veřejnosti a s přihlédnutím k § 11 odst. 2 AZ) přiměřeně aplikováno ustanovení § 58 odst. 4 AZ. Dílo bývá na veřejnost uváděno pod jménem výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla. S ohledem na znění § 11 odst. 2 AZ se mi toto zdá evidentní v případě televizní tvorby, respektive v případě vysílání audiovizuálních děl televizních, zde se totiž lze setkat například s označováním děl v podobě „Česká televize uvádí...“. Autoři v rámci pracovního poměru pro televizní společnost vytváří konkrétní televizní díla (různé pořady, show, diskuze aj.), kdy v okamžiku televizního vysílání těchto děl není obvyklé uvádět na začátku pořadu režiséra, ten je označen až v závěrečných titulcích pořadu. O způsobu a místě označení autora bude ve výše uvedeném případě (týkajícím se televizní společnosti) většinou rozhodovat právě tato společnost. Převážně jsou audiovizuální díla uváděna jak pod jménem výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, tak pod jménem autora (a to při zachování významu § 11 odst. 2 AZ). „Obdobnou platnost“ ustanovení § 58 odst. 5 AZ spatřuji u audiovizuálních děl a jejich tvorby především v tom, že produkční či koprodukční subjekt / subjekty (výrobce), který získal od autora oprávnění k prvotnímu záznamu audiovizuálního díla, získal zároveň, v případě nedokončení tvůrčího procesu filmového (aj.) audiovizuálního díla režisérem, možnost jeho nahrazení jinou osobou a stejně tak i možnost následného dokončení vznikajícího autorského díla. Nový autor a autor původní jsou (oba) považováni za spoluautory audiovizuálního díla a jsou (oba) samozřejmě při exploataci díla takto uvedeni¹⁷⁴. Případy nahrazení režiséra budou přicházet v úvahu především v případě jeho smrti¹⁷⁵, prodlení, pro nemožnost plnění¹⁷⁶ z rozličných důvodů, jakými jsou např. nemoc, ekonomické, tvůrčí, vztahové aj. důvody. Z tohoto hlediska považuji obdobné užití ustanovení § 58 odst. 5 AZ (ustanovení vztahující se k institutu zaměstnaneckého díla) v případě tvorby audiovizuálních děl za velice přínosné a nepostradatelné.

174 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 491.

K „institutu“ spoluautorství viz ustanovení § 8 AZ.

175 Viz ustanovení § 2009 o. z.

176 Viz ustanovení § 2006 a násl. o. z.

5.4 Dílo audiovizuálně užitě

Dílo audiovizuálně užitě je jakékoli autorské dílo, které je zařazeno do díla audiovizuálního.¹⁷⁷ Komentář k ustanovení § 62 odst. 1 AZ popisuje vznik audiovizuálních děl vzhledem k audiovizuálním dílům užitým a vzhledem k dalším prvkům, které dohromady tato díla tvoří: „*Dílo audiovizuální je zvláštním druhem uměleckých děl, které vzniká na bázi děl audiovizuálně užitých [...] a dalších prvků a je vyjádřeno prostředky filmového umění za spolupůsobení filmové či jiné techniky (obrazové a zvukové, popř. jen obrazové).*“¹⁷⁸ Komentář v této části ještě uvádí: „*Dílo audiovizuální je nutné odlišovat od děl audiovizuálně užitých (§ 64), ať již byla k vytvoření audiovizuálního díla pouze užitá a existovala již předtím (tzv. díla preexistentní), či byla vytvořena pro audiovizuální dílo.*“¹⁷⁹ Určitým pomocníkem pro vymezení příkladů děl audiovizuálně užitých mohou být ustanovení § 27 odst. 5 AZ a ustanovení § 99e AZ. Zdaleka se však nejedná o výčty taxativní a u každého z případů je nutné posuzovat, zda opravdu jde o dílo audiovizuálně užitě, respektive zda užitý výtvar je opravdu autorské dílo. Díly audiovizuálně užitými mohou být např. námět (svým obsahem však rozvitější), synopse, filmová povídka, scénosled, literární scénář, režijně zpracovaný scénář (tímto mám na mysli především storyboard jakožto detailní

177 „*Dílo audiovizuálně užitě je novým legislativním pojmem, pod kterým je nutno rozumět samostatná literární a jiná umělecká díla, popř. i díla vědecká, která byla zařazena do dalšího samostatného díla, tj. díla audiovizuálního, resp. za tímto účelem byla tato díla užitá. Od novelizace AutZ z roku 2017 (s účinností od 20. 4. 2017) obsahuje autorský zákon v tomto smyslu výslovnou definiční normu tohoto pojmu.*

Autorský zákon tedy rozlišuje:

- a) audiovizuální dílo (jako dílo jediné, kvazisouborné) vzniklé osobitým (zpravidla režijním) tvůrčím upořádáním, popř. zpracováním, jednotlivých k tomu účelu audiovizuálně užitých děl (...),*
- b) jednotlivá díla audiovizuálně užitá (k nimž se druží i jednotlivé umělecké výkony výkonných umělců takto užitě, popř. takto užitě zvukové a zvukově obrazové záznamy nebo rozhlasová a televizní vysílání). ...“*

Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář. 2. vydání*, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 708-709.

„*Dílem audiovizuálně užitým je jakékoliv autorské dílo, které je zařazeno do díla audiovizuálního. Uvedená legální definice byla pro úplnost zavedena do autorského zákona novelou č. 102/2019 Sb., stejný závěr bylo lze ale dovodit již před touto novelou ze samotného označení.*“

Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 493.*

178 Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 485.*

179 Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 483.*

Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 492 – 496.*

rozbor scén, kompozice a dalších částí filmového díla, který si režisér většinou před začátkem vlastní tvorby vytváří a dle něhož pak uskutečňuje svůj autorský záměr), hudební dílo užití k vytvoření audiovizuálního díla, filmové stavby, kulisy a např. zařízení interiérů jako způsob vyjádření díla architektonického umění, filmové kostýmy, masky, výtvarné ztvárnění různých částí díla (např. u experimentálních, animovaných aj. audiovizuálních děl) jako vyjádření díla výtvarného¹⁸⁰. V případě uvedených děl audiovizuálně užitých se jedná o výtvořiny, jež mohou být samostatně užity (ve smyslu zařazení do jiného audiovizuálního díla). Audiovizuálně užití dílo může být pro účely zařazení do audiovizuálního díla¹⁸¹ užito v podobě původní či zpracované. Původní podobu budou mít díla malířská, sochařská, architektonická apod., podobu „zpracovanou“ bude mít např. scénář. Autorem jednotlivých děl jsou scénáristé, hudební skladatelé, architekti, výtvarníci aj. Autorský zákon výslovně nestanoví (jako v případě režiséra jako autora audiovizuálního díla), kdo jsou autoři děl audiovizuálně užitých. Není zde tedy žádná fikce autorství. Dílem audiovizuálně užitým může být jakékoli dílo, jehož povaha to umožňuje. Audiovizuálně užitým se stává v důsledku zařazení do audiovizuálního díla, aniž by ale ztrácelo svůj původní charakter, což přehlíží koncepce ustanovení § 26 odst. 2 věta třetí AZ.

V návaznosti na vyjmenování jednotlivých audiovizuálně užitých děl je nutné zmínit i ostatní tzv. složky audiovizuálního díla, které se svou podstatou od díla

180 K dílům audiovizuálně užitým v kontextu existence dvojího autorského práva dle autorského zákona z roku 1965:

„U díla filmového existuje zpravidla dvojí autorské právo, obdobně jako je tomu u některých jiných druhů děl: a) Je to jednak právo k jednotlivým tvůrčím složkám díla filmového (tj. literární předloha, scénář a jeho dřívější vývojové fáze, hudba, díla výtvarných umění, výsledek tvůrčí činnosti kameramana, apod.), tj. autorské právo jednotlivých autorů – tvůrců děl, která byla užitá pro vznik daného filmového díla jako celku. b) Druhou kategorií autorského práva, které zde vzniká, je autorské právo k filmovému dílu jako celku. Autorský zákon výslovně neupravuje otázku autorství k tomuto výslednému uměleckému tvaru, avšak tuzemská i zahraniční literatura se ve své převážné většině shodují v názoru, že za autora díla filmového jako celku je třeba považovat režiséra, který tvůrčím způsobem uspořádává, event. zpracovává všechny složky filmového díla. Toto autorské právo má specifické postavení ve vztahu k autorskému právu jednotlivých filmově užitých děl. Proces filmové tvorby vykazuje z části znaky zpracování ve smyslu § 3 odst. 1 zákona, tvorby děl souborných ve smyslu § 4 zákona, ale též děl spojených podle § 5 zákona či spoluautorských podle § 7 zákona. Pouze výjimečně není dílo filmové výsledkem kolektivní tvorby.“

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J.: Problematika ochrany autorských práv u děl filmových a vyjádřených podobným způsobem. Průmyslové vlastnictví, č. 9, 1994, s. 258.

Pro inspiraci k jednotlivým dílům audiovizuálně užitým a jejich autorům lze nahlédnout do knihy „Autorské právo“ autora Š. Lubyho.

Luby, Š.: Autorské právo. Vydavatelstvo Slovenskej Akadémie Vied, Bratislava, 1962, s. 157 a n.

181 „Právo na zařazení díla do díla audiovizuálního (tj. zfilmování díla, ...) je tradiční součástí obsahu absolutního autorského práva.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 684.

audiovizuálně užitého liší. Pojem „složka“ audiovizuálního díla byl do (předchozí) právní úpravy zaveden ustanovením § 6 zákona č. 35/1965 Sb. Uměleckými složkami (které v podstatě nemusí dle konkrétních okolností splňovat znaky díla podle autorského zákona) jsou složky obrazové, zvukové, mluvené aj. Nejčastěji to budou speciální efekty, výsledky činnosti technické povahy, jakými jsou např. mixáž zvuku, střih zvukových efektů, prostý filmový střih (bez tvůrčího vkladu), lze sem zařadit i umělecké výkony výkonných umělců, zvukové a zvukově obrazové záznamy, části rozhlasového nebo televizního vysílání (pro ty však neplatí právní domněnka poskytnutí licence).¹⁸² Složky v podobě částí rozhlasového či televizního vysílání budou často užity např. v dokumentech, kde bude díky „staršímu“ rozhlasovému či televiznímu vysílání divákovi/posluchači přiblížen obraz určité historické skutečnosti.¹⁸³

Na tomto místě se hodí zmínit i „místy spornou“ otázku umělecké a autorské povahy střihu, mixu zvukových efektů, ale i tvorby (filmového) kameramana, který svou prací pomáhá vytvářet samotné audiovizuální dílo. Jedná se o diskutovanou otázku, na kterou neexistuje jediný jasně vyhraněný názor. Autoři (komentáře k autorskému zákonu) Telec a Tůma jsou zastánci názoru, že kamerou (použitím kamery) jsou zachycována některá z audiovizuálně užitých děl, kamerové zachycení však není povahově ani technicky způsobilé k užití mimo samostatné audiovizuální dílo. Dle brněnských akademiků se tak jedná i společně se střihem o „výtvoř“ nezpůsobilé samostatného užití.¹⁸⁴ Jako takové mohou být pouze spoluautorským příspěvkem do audiovizuálního díla jako celku. Dle názoru pražských akademiků musí být činnost kameramanů, střihačů, ale v určité míře i činnost filmových zvukařů pečlivě zkoumána případ od případu. Musí být posuzováno, zda je jejich činnost „autorská“. To znamená, zda se podílí na tvorbě audiovizuálního díla nějakým svým tvůrčím vkladem a zda se nejedná pouze o mechanický výkon práce. Jejich činnost a její výsledky lze mnohdy považovat za předmět autorskoprávní ochrany (autorské dílo),

182 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 710.

183 „Kromě „složky“, jež je dílem ve smyslu AZ, jsou totiž ve filmových apod. vyjádřených dílech zpravidla obsaženy i jiné složky (obecné obsahové prvky), jež charakter děl podle AZ nemají, a nejsou proto AZ chráněny - srov. různé efekty apod.“

Za složku audiovizuálních děl, respektive děl filmových, odborná literatura označuje díla audiovizuálně užitá. Důležitější z pohledu označení je však užití tohoto pojmu pro označení „ostatních složek“ odlišných od děl audiovizuálně užitých, které spoluvytvářejí výsledné dílo.

Telec, I.: Výklad audiovizuálního práva. Časopis pro právní vědu a praxi, Ročník IV, číslo 2, 1996, s. 296.

184 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 691 – 692 a s. 710 – 711.

může se také někdy jednat o případ jejich spoluúčasti na režii či o umělecký výkon. Osobně se přikláním také k tomuto názoru, protože jak u střihačů, tak u kameramanů se mnohdy jedná o osobité jedinečné tvůrčí dílo (výkon), jež naplňuje znaky ustanovení § 2 odst. 1 AZ. Záznam, jenž je kameramanem zachycen, je možné sestříhat zcela odlišným způsobem a následně je možné jej užít pro účely tvorby jiného díla či zcela samostatně. I v případě osoby střihače může být jeho vliv na výsledné dílo natolik silný, že se bude jednat o případ spoluautorství díla. Jak profese kameramanská, tak střihačská jsou profesemi uměleckými, ne „pouze“ technickými. Vždyť když jsou poskytnuty totožné podmínky, materiál, námět apod. dvěma stejně schopným střihačům či kameramanům, nikdy nebude dosaženo stejného výsledku¹⁸⁵. Pro doplnění výše uvedeného pojednání je vhodné upozornit na fakt, že v ustanovení § 99e AZ je uvedena osoba kameramana a pod pojem výtvarník (audiovizuálního díla) je možné subsumovat i střihače audiovizuálního díla (respektive ty střihače - autory, kteří se svojí prací podílí na tvůrčím procesu vzniku autorského díla).¹⁸⁶ V případě jednotlivých osob podílejících se na vzniku audiovizuálního díla bude ve výsledku podstatné řádně posoudit to, zda se svojí činností podílejí „pouze“ na vzniku určité (netvůrčí) složky audiovizuálního díla, nebo zda jsou autory děl audiovizuálně užitých, nebo dokonce zda by mohli být spoluautory díla audiovizuálního.

Základem pro existenci audiovizuálního díla užitého je vlastní existence díla audiovizuálního. Audiovizuálně užitá díla mohou vznikat závisle či nezávisle na audiovizuálním díle. Tím je myšlen především účel audiovizuálně užitého díla pro audiovizuální užití (díla vytvořená pro dílo audiovizuální). Naopak ale existují audiovizuálně užitá díla prvotně vzniklá nezávisle na audiovizuálním díle, jejichž užití se neomezuje pouze na užití v rámci audiovizuálního díla. Autoři jednotlivých děl audiovizuálně užitých mohou s díly audiovizuálně užitými a s právy k nim nakládat nezávisle na rozsahu jejich užití dohodnutém s výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla. K tomuto uvádí komentář následující: *„Audiovizuálně užitá díla jsou buď díla, jejichž základním účelem je právě audiovizuální užití a jsou vytvářena pro dílo audiovizuální (např. kamera), nebo jde o díla, jejichž vznik není*

185 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 493-494.

186 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 494.

na audiovizuálním díle (tak) závislý a jejichž užití se většinou neomezuje na užití v rámci audiovizuálního díla (literární předloha); souvisejícím kritériem pro toto členění je členění podle závislosti vzniku díla na vzniku díla audiovizuálního – část děl vzniká nezávisle, část děl je vytvářena závisle – za účelem zařazení do díla audiovizuálního.¹⁸⁷ V případě, že autor díla audiovizuálně užitého (s výjimkou díla hudebního¹⁸⁸) udělil výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla písemnou smlouvou oprávnění k zařazení díla do díla audiovizuálního (v případě, že není mezi stranami sjednáno něco jiného), platí, že tomuto výrobcí dovolil vedle zařazení díla (v původní podobě či v podobě zpracované) do díla audiovizuálního i zaznamenání audiovizuálního díla pro jeho prvotní záznam. Stejně tak udělil svolení dílo dabovat a opatřit je titulky. Navíc platí, že výrobcí poskytl licenci (výhradní a neomezenou) k užití tohoto díla při užití audiovizuálního díla, stejně tak i fotografií vytvořených ve spojitosti s pořízením prvotního záznamu¹⁸⁹. Oprávnění, která tvoří součást licence, mohou být výrobcem zcela anebo zčásti poskytnuta třetí osobě (právo podlicence). Zároveň platí, pokud není sjednáno jinak, že se autor s výrobcem dohodli na odměně ve výši, která je v době uzavření smlouvy (za smluvních podmínek obdobných obsahu předmětné smlouvy) pro takový druh díla obvyklá. Pokud autor díla audiovizuálně užitého chce udělit svolení k zařazení díla audiovizuálně užitého do jiného díla audiovizuálního či jej chce zařadit do takového díla sám, může tak učinit (není-li sjednáno něco jiného) po uplynutí deseti let od udělení svolení výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla. Obdobně v případě děl audiovizuálně užitých platí ustanovení § 63 odst. 4 AZ vážící se na ustanovení § 2382 o. z. (ustanovení o odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora), ustanovení § 58 odst. 4 AZ a ustanovení § 58 odst. 5 AZ. Pro pojednání o praxi smluvních vztahů v případě audiovizuálních děl (a stejně tak děl audiovizuálně užitých) a dále pro informace

187 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 493.

188 „Výrobce (a všichni uživatelé) audiovizuálního díla jsou zásadně povinni smluvně získat příslušná oprávnění k užití díla hudebního jako součásti audiovizuálního díla, což se v praxi děje právě prostřednictvím kolektivního správce.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 711-712.

189 Na tomto místě je nutné zmínit ustanovení § 64 odst. 2 písm. b) AZ, které je stejným případem jako výše rozebírané ustanovení § 63 odst. 3 písm. a) AZ. V ustanovení § 64 AZ došlo novelizací autorského zákona (zákon č. 216/2006 Sb.) také ke zrušení výjimky pojící se k poskytnutí výhradní a neomezené licence uvedené původně v písmenu b).

o neformálnosti právních jednání a výjimkách z předmětné zásady viz předchozí podkapitola.

Lze dojít ke shrnutí, že autoři děl audiovizuálně užitých mají samostatná autorská práva ke svým dílům¹⁹⁰. Tito autoři mohou se svými díly a právy k nim volně nakládat mimo rozsah výkonu výhradního oprávnění uděleného výrobcí prvotního záznamu. Mohou například svolit k užití díla i v jiném „oboru“ než v oblasti tvorby audiovizuálních děl. Lze uvést, že teoreticky nic nebrání tomu, aby autor díla audiovizuálně užitého užil či nechal užít své dílo i v konkrétně „zfilmované“ podobě, a to pokud by udělil výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla oprávnění nevýhradně. Nabyvatel takové licence by pak množinu děl, výkonů, záznamů a ostatních složek (dílo audiovizuální, respektive dílo filmové) mohl užít, pokud by získal oprávnění od všech předmětných nositelů práv. Nakládání s dílem audiovizuálně užitým v konkrétně „zfilmované podobě“ omezuje „pouze“ to, zda je oprávnění uděleno výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla jako výhradní, a pak nepřímo i to, že případný uživatel musí získat oprávnění od všech předmětných nositelů práv. Naopak autor díla audiovizuálně užitého může být omezen i pro užití díla mimo dílo audiovizuální, pokud udělí výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla i taková další oprávnění, což v praxi není výjimkou. Vždy bude záležet na konkrétní smlouvě, potažmo na režimu příslušné domněnky.

Pokud je dílo zařazeno do díla audiovizuálního, stává se dílem audiovizuálně užitým a vztahuje se na něj právní režim ustanovení § 64 AZ. Zařazením díla do díla audiovizuálního zůstává autorské právo k tomuto dílu nedotčeno. Užitím díla audiovizuálního dochází rovněž k užití audiovizuálně užitých děl. Aby docházelo k řádnému užívání audiovizuálních děl, je uživatel povinen získat vedle smluvní licence k užití audiovizuálního díla (licence poskytnutá autorem tohoto díla) i jednotlivé smluvní licence od všech autorů děl audiovizuálně užitých. Majetková autorská práva k jednotlivým dílům audiovizuálně užitým trvají po dobu dle ustanovení § 27 odst.

190 „Autorům těchto užitých děl vzniká bez omezení autorské právo jen k těmto jejich konkrétním autorským dílům, ale v žádném případě ne autorské právo k filmu jako celku. Vedle těchto práv k dílům samotným používají jejich autoři i další práva vyplývající ze smluv, kterými udělují souhlas s užitím jejich děl k filmovým účelům. ... Autory filmově užitých děl tedy nemůžeme považovat za autory či spoluautory filmového díla, i když se tvůrčím způsobem podílejí na vzniku filmu, ale tuto část lze hodnotit jako účast nepřímou.“

Kříž, J.: Autorství k filmovému dílu a jeho konstrukce v československém autorském právu. Právník, roč. 1977, s. 723-724.

1 až odst. 4 AZ. Na jejich trvání nemá vliv, kdy uplyne doba trvání majekových práv k dílu audiovizuálnímu, do kterého bylo audiovizuálně užitě dílo zařazeno.

5.5 Výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla a výrobce zvukově obrazového záznamu

Důležitou otázkou je postavení výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla a výrobce zvukově obrazového záznamu¹⁹¹. Podobně jako nelze zaměnit pojem

191 Obecně k osobě výrobce viz text autora I. Telce „Výklad audiovizuálního práva“ z Časopisu pro právní vědu a praxi:

„Z hlediska hospodářského jde v případě výrobce o osobu, jež dala podnět k vytvoření díla nebo, jež přijala cizí podnět (návrh), a která poskytla nebo jinak zajistila organizační, provozní, technické aj. produkční apod. předpoklady (tj. předpoklady vůbec hospodářské), pro pořízení prvního hmotného zachycení filmového apod. vyjádřeného díla na jeho nosič (jako věc, v níž bylo vnímatelně vyjádřené dílo zpodobněno). AZ nevyžaduje pro vznik autorského práva k filmovému apod. vyjádřenému dílu, stejně jako u jiných děl, aby toto dílo bylo pevně zachyceno a aby toto zachycení bylo trvalé. (Povahově a dnes i technicky se tomu ale nelze prakticky vyhnout a naopak je obojí žádoucí.)“

Telec, I.: Výklad audiovizuálního práva. Časopis pro právní vědu a praxi, Ročník IV, číslo 2, 1996, s. 317.

„Výrobce zvukového či zvukově obrazového záznamu může být osoba fyzická i právnická, přičemž není podstatné, zda k pořízení záznamu dochází v rámci podnikatelské činnosti či nikoliv. Zákon poskytuje legální definici, aby nedošlo k mýlce – výrobcem se totiž nemyslí pracovník či závod, ve kterém vznikají snímky zvukových záznamů, ale je jím osoba, která na svou odpovědnost poprvé zaznamená zvuk nebo zvuk obohacený o obrazovou složku.“

Srstka, J. a kol.: Autorské právo a práva související. Vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání, Leges, Praha, 2019, s. 285.

„Právo výrobce zvukově obrazového záznamu jako samostatné právo související s právem autorským není na mezinárodní úrovni upraveno. Platí proto § 107, dle kterého se ochrany dle autorského zákona mohou dovolávat pouze ti výrobci, kteří mají na území České republiky bydliště nebo sídlo, popř. výrobci takových záznamů, které zde byly poprvé zveřejněny. Ostatní výrobci se mohou dovolávat ochrany podle autorského zákona pouze tehdy, je-li zaručena vzájemnost. Zvláštní postavení však mají výrobci zvukově obrazových záznamů, kteří mají sídlo nebo bydliště na území členských států EU (popř. EHP), u kterých vždy platí asimilační režim z moci čl. 18 Smlouvy o fungování EU (srov. např. ESD C-92/92, C-326/92, srov. rovněž DZ).“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 806.

„S ohledem na to, že právo výrobce zvukově obrazového záznamu není jinak na mezinárodní úrovni upraveno, nemohou se ho zásadně dovolávat zahraniční výrobci s výjimkou výrobců se sídlem či bydlištěm v EU.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 617.

„Ochrana zvukově obrazového záznamu však není tradiční a Česká republika k ní není vázána ani mezinárodními předpisy; jde však o právo upravené unijním právem (viz výše).“

Právní řády, které výrobci zvukově obrazového záznamu nepřiznávají vlastní práva absolutní povahy, tak zpravidla činí proto, že je usuzováno, že pozice výrobce zvukově obrazového záznamu je poměrně silná již z toho důvodu, že je na základě smluv, popř. zákonných domněnek, nositelem oprávnění (licence) k audiovizuálnímu dílu, audiovizuálně užitým dílům a audiovizuálně užitým uměleckým výkonům, popř. i jiným nehmotným statkům a že v důsledku těchto relativních práv je jeho investice do výroby filmu zajištěna dostatečnou ochranou, i když by v kontextu současné právní úpravy aktivní procesní legitimace v případě výhradní licence bylo možno tomuto závěru částečně přisvědčit, přece jen je však pozice výrobce existencí jeho vlastních práv posílena.“

audiovizuálního díla s pojmem zvukově obrazového záznamu, tak stejně nelze nerozlišovat výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla od výrobce zvukově obrazového záznamu¹⁹². V následujícím textu se zčásti zabývám výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla, definicí zvukově obrazového záznamu a především výrobcem zvukově obrazového záznamu. V úvodu této podkapitoly, před vymezením osoby výrobce, je nutné podotknout, že u vzniku práva výrobce zvukově obrazového záznamu jako práva s autorským právem souvisejícího nezáleží na tom, zda došlo k výrobě na základě nějakého oprávnění. U výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla a u k němu se vztahujícímu institutu zákonné vyvratitelné domněnky nabytí licence k užití díla audiovizuálního a děl audiovizuálně užitých je však nutná existence písemné smlouvy mezi výrobcem a autorem.

Výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla není v podobě stanovené definice či nějaké fikce v autorském zákoně nijak vymezen¹⁹³. Výrobcem prvotního

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 615-616.

192 „*Výrobce zvukově obrazového záznamu, jehož obsahem je audiovizuální dílo, má zpravidla rovněž právní postavení výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla ve smyslu § 63 odst. 3 a 4 a § 64 odst. 2.*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 806.

Z další literatury uvádím také knihu autorů I. Telce a P. Tůmy „Přehled práva duševního vlastnictví – Česká právní ochrana (2)“, kde autoři uvádějí následující:

„*Ve valné většině případů je producent zároveň i výrobcem zvukově-obrazového záznamu ve smyslu § 79 aut. zák. Těto osobě tedy svědčí jak zákonné domněnky dle § 63 a 64 aut. zák., tak práva výrobce zvukově-obrazového záznamu ve smyslu § 79 a násl. aut. zák.*“

Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví. Česká právní ochrana. 2. Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 47.

„*Výrobce zvukově obrazového záznamu, kterým bude zaznamenáno audiovizuální dílo, tak bude jednak nositelem svých vlastních práv a dále licence (zpravidla výhradní a neomezené) k dílu audiovizuálnímu a k dílům a uměleckým výkonům audiovizuálně užitým. Přičemž zpravidla k ochraně své investice všechny potřebné licence získá na celou dobu trvání práv, proto i poté, co skončí trvání jeho majetkových práv (§ 81), bude nadále ovlivňovat nakládání s audiovizuálním dílem (a jeho v té době ještě chráněnými složkami), a to právě díky výhradní licenci.*“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 616.

„*Vedle licence k užití audiovizuálního díla dle zákonné dispozitivní úpravy svědčí výrobcovi prvotního záznamu audiovizuálního díla zásadně rovněž absolutní právo výrobce zvukově obrazového záznamu, tj. právo s autorským právem související (srov. § 79 a komentář).*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 704.

193 „*S legální definicí výrobce audiovizuálního díla se lze setkat pouze ve veřejném právu, a to v zákoně č. 273/1993 Sb. [zák. č. 496/2012 Sb.] (tzv. zákon o audiovizu). Použitelnost zmíněné definice pro autorské právo je však minimální. Ustanovení § 1 odst. 2 [§ 2 odst. 1 písm. c) zák. č. 496/2012 Sb.] zákona o audiovizu vymezuje výrobce audiovizuálního díla pro účely tohoto zákona jako osobu, která má práva k užití jednotlivých složek audiovizuálního díla a toto dílo vytvořila.*“

Holcová, I., Nerudová, V.: Oprávnění výrobce k výkonu autorského práva. Strategie, č. 5, 1999, s. 84.

záznamu audiovizuálního díla může být osoba právnická, ale i osoba fyzická, která záznam pořídila na svou odpovědnost a na své náklady. Této osobě náleží vyvratitelná domněnka o nabytí licence k užití audiovizuálního díla, zároveň je nositelem práva výrobce zvukově obrazového záznamu, které je dle ustanovení § 79 a n. AZ právem s autorským právem souvisejícím¹⁹⁴. Právy výrobce nejsou v žádném ohledu dotčena ostatní práva, jež upravuje autorský zákon. Těmi mám na mysli především kupříkladu právo autorské, právo výkonných umělců, právo výrobců zvukových záznamů a právo rozhlasových a televizních vysílatelů (detailněji k poskytnutému oprávnění autorem výrobcí viz podkapitola 5.3). Výrobce je osobou odlišnou od autora audiovizuálního díla, jsou jím především filmové společnosti, producentské subjekty apod., které záznam audiovizuálního díla vyrábějí. Na rozdíl od činnosti hospodářské, kterou se zabývá výrobce, režisér je především „osobou tvůrčí“. K případu koprodukcí v tomto ohledu viz podkapitola 6.4. Další možností je, že si osoba/-y nechala/-y záznam pořídít u jiné osoby. V případě filmové produkce by se mohlo v tomto směru jednat o případ zakázkové výroby. Výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla zhodnocuje předmět práv, která jsou mu poskytnuta, a snaží se dosáhnout co nejlepšího výsledku, jenž by byl vyústěním hospodářsko-organizační činnosti výrobce¹⁹⁵. Základem vlastní tvorby audiovizuálního díla je (z pohledu autorského práva) činnost (hospodářská, zájmová, experimentální, edukativní apod.), která směřuje k oprávněnému prvotnímu zachycení audiovizuálního díla na jeho hmotný podklad. K tomuto je ještě vhodné uvést následující citaci z komentáře, která výše zmíněným faktům předchází a podtrhuje především důležitost hospodářsko-organizační role výrobce, jež směřuje ke vzniku audiovizuálního díla: „*Striktně je přitom zapotřebí oddělit výrobu audiovizuálních děl jako činnost hospodářskou od tvorby audiovizuálních děl jako činnosti tvůrčí. Výrobce*

V ustanovení § 1 písm. a) zákona č. 273/1993 Sb. byl definován výrobce (prvotního záznamu) audiovizuálního díla. Dle tohoto zákona jím byla právnická nebo fyzická osoba, která dala podnět k prvotnímu pořízení záznamu audiovizuálního díla. Toto pořízení mělo být na základě její odpovědnosti. Osoba výrobce vykonávala k prvotnímu záznamu audiovizuálního díla a k audiovizuálnímu dílu práva dle autorského zákona.

V ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona o audiovizuální tvorbě je uvedeno: „*Pro účely tohoto zákona se rozumí ... výrobcem osoba, která je držitelem nebo jedním z držitelů oprávnění k výkonu práva užití audiovizuálního díla, včetně autorských děl a uměleckých výkonů v něm audiovizuálně užitých, a zároveň jí náleží práva výrobce zvukově obrazového záznamu k záznamu audiovizuálního díla nebo podíl na těchto právech, ...*“

194 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 704.

195 K výrobci prvotního záznamu audiovizuálního díla viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 701-702, s. 704.

*prvotního záznamu audiovizuálního díla nabyvá oprávnění k užití dotčených literárních, jiných uměleckých a vědeckých děl, uměleckých výkonů, popř. i jiných nehmotných předmětů zařazených do díla audiovizuálního jako tvůrčího celku ..., a to za účelem hospodářského zhodnocení předmětů těchto práv v rámci své hospodářské (resp. hospodářsko-organizační) činnosti. Výrobce tak na vlastní účet, nebezpečí a odpovědnost uskutečňuje souhrn hospodářských výkonů, jejichž cílem je vznik audiovizuálního díla.*¹⁹⁶

Prvotní záznam audiovizuálního díla je jeho první zachycení (v audiovizuální podobě) na hmotný podklad. Hmotným podkladem může být filmová surovina (filmový pás), videokazeta, optické médium (např. CD, DVD,...) i digitální nosič, který slouží později k snazší projekci v sálech jednotlivých multiplexů. Hmotný nosič se záznamem audiovizuálního díla musí být originálem. To v podstatě vychází již ze slova *prvotní* v sousloví „prvotní záznam audiovizuálního díla“. Prvotní zachycení audiovizuálního díla na technický nosič (hmotný podklad), respektive pořízení tohoto záznamu, je v podstatě zakončením celého organizačně-technicko-hospodářského procesu, který zajišťuje producent, v případě koprodukcí pak koproducenti.

Výrobci prvotního záznamu audiovizuálního díla a samozřejmě i, obecně řečeno, výrobci zvukově obrazového záznamu může náležet i vlastnické právo k hmotnému nosiči (originálu), na který bylo zachyceno (fixováno) audiovizuální dílo v podobě jeho prvotního záznamu. Ustanovení § 9 odst. 3 AZ stanoví, že nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva k věci (v tomto případě ke zmíněnému originálu), jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, vlastník nenabývá oprávnění k výkonu práva dílo užit, není-li dohodnuto či nevyplývá-li z autorského zákona něco jiného. Stejně tak v opačném případě poskytnutím oprávnění dílo užit jiné osobě zůstává nedotčeno vlastnické právo nebo jiná věcná práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zvláštního právního předpisu něco jiného.

Autorský zákon v Hlavě II. („Práva související s právem autorským“) Díle třetím s názvem „Právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu“ upravuje v podobě legální definice jednak obecně **pojem zvukově obrazového záznamu**, jednak **jeho výrobce**, dále pak obsah a trvání práv tohoto výrobce. Osoba výrobce (fyzická nebo právnická osoba) na vlastní odpovědnost poprvé

196 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 702.

pořídí zvukově obrazový záznam¹⁹⁷, nebo to pro ni z jejího podnětu vykoná jiná osoba. K pojmu zvukově obrazový záznam nauka uvádí: „*Předmětem práv výrobce zvukově obrazového záznamu je zvukově obrazový záznam, z definice vyplývá, že pojmovým znakem není zvuk, nutné je, aby nešlo o sled obrazů statických, ale musí jít o související obrazy vyvolávající dojem pohybu.*“¹⁹⁸ Autorský zákon v ustanovení § 79 odst. 1 vymezuje, že zvukově obrazový záznam je záznamem audiovizuálního díla. Stejně tak se může jednat o záznam jiné řady zaznamenaných, spolu souvisejících obrazů. Ty musí vyvolávat dojem pohybu. Obrazy mohou být doprovázeny zvukem a musí být vnímatelné zrakem. V případě existence jejich zvukového doprovodu musí být vnímatelné i sluchem. Lze říci, že obrazy, které spolu souvisí a vyvolávají dojem pohybu, mohou mít obsahovou **podobu díla audiovizuálního** či mohou mít **podobu jiných obrazů, které spolu taktéž souvisí a vyvolávají dojem pohybu** (aniž bude v tomto případě brán ohled na to, zda se jedná o dílo dle autorského zákona, či nikoli). Složkami zvukově obrazového záznamu jsou: **obrazová složka** (respektive obrazový záznam, ten je vždy přítomen) a **zvuková složka** (může či nemusí doprovázet obrazový záznam). U zvukové složky zvukově obrazového záznamu je nutné zmínit i fakt, že tato složka může vznikat jak při tvorbě audiovizuálního díla, tzn. společně se složkou obrazovou, tak může být vytvořena (zachycena) nezávisle na obrazové složce. V tomto případě půjde např. o zachycení zvuků, hudby na nějakém jiném místě a v jiném čase. Takto pořízený zvukový záznam je pak v postprodukci využit k doplnění obrazového záznamu. Jako celek společně vytváří výsledný zvukově obrazový záznam.

Je třeba v souvislosti s předešlými informacemi upozornit na fakt, že audiovizuální dílo je nutné odlišovat od zvukově obrazového záznamu. Audiovizuální dílo je takovýmto záznamem totiž vyjádřeno. Mimoto musí být zvukově

197 V právu Evropské unie je ustanovení o zvukově obrazovém záznamu (respektive o filmu) a jeho ochraně obsaženo např. ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES.

K vymezení zvukově obrazového záznamu:

„Stejně jako v případě zvukových záznamů jsou zvukově obrazové záznamy nehmotnými věcmi (§ 496 odst. 2 ObčZ), neboť se jedná o běžný majetek. Jsou tedy nejen licenčně využitelné, ale i převoditelné v translativním smyslu zcizení, způsobilé jako zástava aj. ...“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 805.

Autoři I. Telec a P. Tůma v 1. vydání komentáře k AZ uvádějí: *„Stejně jako v případě zvukových záznamů jsou zvukově obrazové záznamy ve smyslu § 118 odst. 1 ObčZ majetkovými hodnotami povahy nehmotné, které připouští, aby byly předmětem občanskoprávních vztahů, a to plně.“*

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2007, s. 686.

198 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 616.

obrazový záznam navíc odlišen od jeho případné rozmnoženiny, která bývá označována jako snímek či nosič. Ta je „pouze hmotnou věcí“, na níž je jakožto na hmotný substrát zachycen nehmotný zvukově obrazový záznam.

V souvislosti s předešlými informacemi bych se rád krátce věnoval otázce soundtracku (zvuková složka zvukově obrazového záznamu) a dabingu. V případě soundtracků se může jednat o využití již existujícího hudebního záznamu (již vytvořená zvuková složka), který se užije pro vytvoření díla, nezávisle na dotčení práv výrobce zvukového záznamu, jenž byl do díla takto případně začleněn. „*Práva výrobce zvukového záznamu k takto začleněnému zvukovému záznamu však zůstávají zachována.*“¹⁹⁹ V případě samostatného užití zvukové složky (jež byla pořízena současně s obrazovou složkou, či nezávisle na ní) zvukově obrazového záznamu se jedná o výkon práva výrobce zvukově obrazového záznamu. Při užití zvukové složky, jež vznikla v důsledku synchronizace již dříve existujícího zvukového záznamu (použití skladeb hudebních skupin či interpretů, využití nahrávek skladeb klasické hudby apod.), půjde jak o výkon práva výrobce zvukově obrazového záznamu, tak zpravidla o výkon práva výrobce zvukového záznamu. Další složitou otázkou je otázka dabingu. Jde mi především o dabing ve smyslu jeho zvukového záznamu. Kdo je osobou oprávněnou nakládat s právy k tomuto „vyrobenému“ záznamu? Nejčastěji to bude výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, kterému dabing pomáhá k lepší exploataci díla. Výrobu zvukového záznamu dabingu však dle mého názoru může zajišťovat i distribuční subjekt (v případě distribuce audiovizuálního díla do kin v určité zemi) či kupříkladu televizní subjekt (v případě vysílání audiovizuálního díla v určité zemi).

Ustanovení § 79 odst. 2 AZ v závěru stanoví, že osobou, která poprvé pořídí zvukově obrazový záznam, může být i osoba, která tak učiní pro osobu výrobce zvukově obrazového záznamu na základě jeho podnětu. Zde se dostávám k druhu výroby prvotního záznamu díla, který je odlišný od koprodukčních vztahů a jakým je např. (již dříve zmíněná) zakázková výroba prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmů. Při zakázkové výrobě výrobce zadává smluvnímu subjektu (nejčastěji filmové společnosti) vedle samotné tvorby audiovizuálního díla, respektive filmového

199 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 805.

díla, i pořízení jeho prvotního záznamu. Výrobce zvukově obrazového záznamu (respektive prvotního záznamu díla) je však i přesto „zadavatel“.

Výrobci zvukově obrazového záznamu náleží výlučné majetkové právo k užití zvukově obrazového záznamu a má právo udělit jinému smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva. Jiná osoba může zvukově obrazový záznam užit bez udělení oprávnění pouze v případech stanovených autorským zákonem. Práve zvukově obrazový záznam užit je dle zákona právo na rozmnožování zvukově obrazového záznamu, právo na rozšiřování originálu nebo jeho rozmnoženin, právo na pronájem originálu nebo jeho rozmnoženiny, právo na půjčování originálu nebo jeho rozmnoženin a právo na vysílání a jiné sdělování zvukově obrazového záznamu veřejnosti²⁰⁰. Výrobce zvukově obrazového záznamu má právo na odměnu, která mu bude vyplácena za rozmnožování tohoto záznamu pro osobní potřebu (obdobně podle § 25 AZ). K právu výrobce nutno ještě dodat, že je převoditelné, a je zřejmé, že tímto právem nejsou „narušena“ ostatní práva, jež autorský zákon upravuje. Právo výrobce zvukově obrazového záznamu trvá 50 let od pořízení zvukově obrazového záznamu, doba trvání majetkových práv výrobce se počítá od prvního dne roku následujícího po roce, v němž byl záznam pořízen²⁰¹. Pokud ve výše uvedené lhůtě dojde k jeho zveřejnění, pak právo výrobce zanikne za padesát let od tohoto zveřejnění. Doba trvání majetkových práv výrobce se v tomto druhém případě počítá od prvního dne roku následujícího po roce, v němž byl záznam zveřejněn²⁰². Pro další právní úpravu týkající se výrobce zvukově obrazového záznamu a jeho záznamu platí obdobně paragrafy uvedené v ustanovení § 82 AZ „*Použití úpravy Hlavy I*“. Jedná se o ustanovení, jež odkazuje na další paragrafy, a tudíž je zároveň právním základem, který dotváří úpravu vztahující se k zvukově obrazovým záznamům a jejich výrobcům. V souvislosti s tímto může být uvedeno, že se s určitými jasnými odchylkami dá k autorskoprávní ochraně do jisté míry přiblížit ochrana práv výrobce zvukově obrazového záznamu. V praxi však může v důsledku aplikace tohoto ustanovení dojít k určitým výkladovým nejasnostem a zjednodušením.

Závěrem této podkapitoly se věnuji ustanovení § 106 AZ, respektive jeho čtvrtému odstavci. Ustanovení § 106 AZ je podstatným ustanovením z důvodu úpravy přechodu

200 Ustanovení § 80 odst. 2 AZ.

201 Obdobně viz ustanovení § 27 odst. 8 AZ.

202 K institutu zveřejnění díla, respektive zvukově obrazového záznamu, viz ustanovení § 4 odst. 1 AZ a ustanovení § 82 AZ.

z předchozí autorskoprávní úpravy (zákon č. 35/1965 Sb.) na úpravu současnou²⁰³. Čtvrtý odstavec stanoví, že dle současného tuzemského autorského zákona jsou chráněny i ty předměty ochrany, jež původní zákonné úpravy vůbec nechránily či u nichž byl obsah ochrany odlišný od úpravy obsažené v tomto zákoně. Další část předmětného odstavce je možné označit za legální fikci pro stanovení toho, kdo (respektive jaký subjekt) se považuje za výrobce českých zvukově obrazových záznamů (zákonem vymezených) audiovizuálních děl. Za ty se pro audiovizuální díla zveřejněná od 1. ledna 1950 do 31. prosince 1964 považuje Národní filmový archiv²⁰⁴. Státní fond kinematografie se považuje za výrobce zvukově obrazových záznamů audiovizuálních děl zveřejněných od 1. ledna 1965 do 31. prosince 1991.²⁰⁵

5.6 Vybrané novely autorského zákona

5.6.1 Zákon č. 228/2014 Sb.

Zákonem č. 228/2014 Sb.²⁰⁶ ze dne 23. září 2014, jenž nabyl účinnosti dne 7. listopadu 2014²⁰⁷, byla přijata novela autorského zákona, díky níž došlo k transpozici dvou směrnic do tuzemského právního řádu. Jedná se o Směrnici o prodloužení doby ochrany práv výkonných umělců a výrobců²⁰⁸ a o Směrnici o některých povolených

203 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 754-755.

204 K informacím o Národním filmovém archivu viz ustanovení § 8 zákona o audiovizu.

205 K informacím o Státním fondu kinematografie viz Hlava IV. s názvem „Státní fond kinematografie a poskytování podpory kinematografie“, díl 1. „Státní fond kinematografie“ zákona o audiovizu.

206 Jedná se o zákon č. 228/2014 Sb.

Zákon je dostupný zde: <http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/zakon/novela-AZ-c-228-2014.pdf> [cit. dne 7. července 2020]., dále (i s důvodovou zprávou) zde:

<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=7&T=70> [cit. dne 7. července 2020].

207 Transpozice Směrnice o prodloužení doby ochrany práv výrobců a výkonných umělců měla v členských státech proběhnout do 1. listopadu 2013 a transpozice Směrnice o některých povolených způsobech užití osiřelých děl měla v členských státech proběhnout do 29. října 2014. Za nedodržení této lhůty hrozil členským státům Evropské unie postih.

Viz částečně v Lašková, B.: Právní úprava osiřelých děl v Evropské Unii a České republice. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2014, s. 55.

V případě, kdy stát včas netransponuje směrnici, může nositel práv, který tím byl poškozen, žalovat zemi, již se nepodařilo realizovat včasnou a náležitou transpozici směrnice, o náhradu škody.

208 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU.

Směrnice je dostupná na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:265:0001:0005:CS:PDF> [cit. dne 7. července 2020].

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/116/ES je dostupná na:

způsobech užití osiřelých děl²⁰⁹. Novela se převážně zaměřuje na zanesení ustanovení dvou zmíněných směrnic do autorského zákona. Mimo to novela obsahuje doplnění ustanovení týkajícího se kolektivních správců a jejich uzavírání smluv s uživateli. Kolektivní správci musí (při uzavírání zmíněných smluv) přihlížet i k hledisku obsazenosti prostor k ubytování.²¹⁰

Audiovizuálních děl se nejvíce týká ta část novely autorského zákona pojednávající o osiřelých dílech²¹¹. Dle ustanovení § 27a odst. 1 AZ se za osiřelé dílo

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:372:0012:0018:CS:PDF>

[cit. dne 7. července 2020].

209 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU.

Směrnice je dostupná na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:299:0005:0012:CS:PDF>

[cit. dne 7. července 2020].

„Ministerstvo kultury České republiky dlouhodobě počítalo s přijetím úpravy, která by umožnila licencování osiřelých děl. Novela autorského zákona byla plánována již na konec roku 2008 a poté několikrát odložena. Dle Ministerstva kultury bylo důvodů pro odklad několik, mimo jiné právě i skutečnost, že se čekalo na iniciativu Evropské komise, která je pro zajištění celoevropského řešení problému osiřelých děl v souvislosti s budováním digitálních knihoven nezbytná. ... Ministerstvo kultury České republiky původně formulovalo několik variant národní úpravy této problematiky. Avšak vzhledem k výše uvedené povinnosti členských států Evropské unie transponovat směrnici o užití osiřelých děl nejpozději do 29. října 2014 a již k několika odložením přijetí novely autorského zákona, zvolil zákonodárce úspornou verzi novely i v oblasti osiřelých děl, která bohužel obsahuje jen část zamýšlené novely, a to pouze zákonnou licenci pro některá užití osiřelých děl. Druhá část chystané velké novely autorského zákona, která by umožnila též komerčním subjektům získat licenci k osiřelým dílům, zatím nebyla přijata.“

Lašková, B.: Právní úprava osiřelých děl v Evropské Unii a České republice. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2014, s. 55 – 56.

210 V předchozím znění právní úpravy viz ustanovení § 100 odst. 6 písm. b) AZ. V současné době je ustanovení o četnosti využití ubytovacích prostor jako jedno z hledisek při stanovení odměn sazebníkem v ustanovení § 98e odst. 3 písm. d) AZ.

211 Ustanovení o osiřelých dílech jsou obsažena především v § 27 odst. 9, § 27a, § 27b, § 37a, § 74, § 78, § 82, § 86, § 94, § 97c, § 99f, § 103 a v Příloze č. 2 „Seznam informačních zdrojů pro důsledné vyhledávání, které musí být prověřeny s cílem zjistit totožnost autora nebo jiného nositele práv k osiřelému dílu nebo nositele práv k jinému osiřelému předmětu ochrany nebo jejich bydliště či pobyt“ AZ.

Text novely je dostupný na <http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/zakon/novela-AZ-c-228-2014.pdf> [cit. dne 7. července 2020], dále na

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=70&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020] (a to včetně důvodové zprávy); dále na <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/navrh-novely-autorskeho-zakona-predlozen-vlade-171520/> [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Pro detailnější studium institutu osiřelých děl doporučuji následující publikaci: Prchal, P.: *Osiřelá díla*. 1. vydání, Linde Praha a. s., Praha, 2013.

EUIPO (pod původním názvem OHIM) spustil dne 15. prosince 2015 uživatelské rozhraní celoevropské databáze osiřelých děl, které je dostupné ve všech úředních jazycích EU.

Informovalo o tom Ministerstvo kultury na svých stránkách dne 20. prosince 2015:

http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/ap_aktuality/databaze-osirelych-del-v-cestine-273878/

[cit. dne 4. ledna 2016; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Další informace jsou dostupné zde:

považuje: „... dílo podle § 2, není-li určen jeho autor, nebo i když je určen, není nalezen ani po provedení důsledného vyhledávání podle § 27b zaznamenaného způsobem stanoveným tímto zákonem.“ Pro „udělení statutu osiřelého díla“²¹² je tedy zásadní určení osoby autora (či jiného nositele práv), ale také její samotné „dohledání/vyhledání“.²¹³ Toto platí také v případě děl, u nichž přísluší právo autorské více autorům/jiným nositelům práv. Dílo je v takovém případě (při splnění výše uvedených podmínek) osiřelé jen ve vztahu k „neurčeným“ a nenalezeným autorům/jiným nositelům práv.

Z podstaty věci je jasné, že osiřelým dílem není pouze určitý druh děl, ale ve své podstatě se osiřelým dílem může stát jakékoliv dílo. Proto lze konstatovat, že se tato oblast týká samozřejmě i děl audiovizuálních.

V souvislosti s novelizovanými ustanoveními § 74, § 78, § 82, § 86, § 94 AZ je nutné si uvědomit, že problematika osiřelých děl se nevztahuje pouze na autorská díla jako taková, ale také na jiné osiřelé předměty ochrany (jedná se o umělecké výkony, zvukové záznamy, zvukově obrazové záznamy, vysílání a databáze) a na potenciální nositele práv k těmto předmětům ochrany. Pro zjednodušení však budu v rámci této podkapitoly „zástupně“ používat pouze pojem „osiřelé dílo“ (a v souvislosti s tím také pouze osobu autora/jiného nositele práv).

https://oami.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/Databases/Orphan_works/leaflets/orphan_work_brochure_cs.pdf [cit. dne 4. ledna 2016; k 7. červenci 2020 již nedostupné] a zde: <https://oami.europa.eu/ohimportal/cs/web/observatory/orphan-works-database> [cit. dne 4. ledna 2016; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Vstup do databáze je zde: <https://oami.europa.eu/orphanworks/> [cit. dne 7. července 2020].

212 „... Neexistence registrační povinnosti, jakož i povinnosti uvádění tzv. copyrightové doložky s sebou kromě značných výhod přináší i rizika ztížené dohledatelnosti autorů, a tak odněpaměti existují autorská díla, jejichž další užití se jeví jako problematické, právě z důvodů nemožnosti kontaktovat autora za účelem získání souhlasu s užitím jeho díla. ...“

Faladová, A., Žikovská, M., P.: Problematika osiřelých děl. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2010, s. 43.

„Problém osiřelých děl je především problémem nedostatku informací, proto by řešením mohlo být zavedení veřejně dostupných registrů autorů a jejich děl. Ustanovení zákona, jež by autorům či jiným nositelům práv ukládalo povinnost poskytovat informace o vlastnictví autorských práv, by však bylo v přímém rozporu s mezinárodními normami autorského práva, konkrétně Revidovanou úmluvou bernskou, jejíž text zakazuje zakládání povinných registračních systémů, či povinného užívání tzv. copyrightové doložky, a to zcela v duchu neformálního kontinentálního pojetí autorských práv. ...“

Faladová, A., Žikovská, M., P.: Problematika osiřelých děl. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2010, s. 45 - 46.

213 Novelizovaný autorský zákon v ustanovení § 27a odst. 3 stanoví ještě následující: „Za osiřelá se za splnění podmínek podle odstavce 1 považují všechna díla autora, není-li prokázán opak.“

Dílo může přestat být dílem osiřelým v takovém případě, kdy je splněna podmínka určení autora/jinéno nositele práv a jeho dohledání. Sám autor/jiný nositel práv může status „osiřelého díla“ ukončit. Může totiž kolektivnímu správci, který ze zákona vede odpovídající rejstřík osiřelých děl, písemně oznámit, že je autorem/jiným nositelem práv předmětného díla. Pokud je osiřelé dílo užito v souladu s ustanovením § 37a AZ, zašle autor/jiný nositel práv písemné oznámení osobě, která dílo užila na základě ustanovení § 37a odst. 1 AZ (toto bude obdobně dopadat i na § 37a odst. 2 AZ), díky němuž bude u díla ukončen „statut osiřelosti“.

Před užitím (osiřelého) díla²¹⁴ je nutné důsledně vyhledávat informace o tom, zda je dílo opravdu dílem osiřelým, či nikoliv. Osoba, která by osiřelé dílo chtěla užít, je povinna nahlédnout do odpovídajících informačních zdrojů, které jsou stanoveny pro každý z konkrétních druhů děl (pro určitou skupinu děl). Cílem tohoto vyhledávání je případné určení či nalezení autora/jinéno nositele práv v některém ze států Evropské unie či v některém ze států Evropského hospodářského prostoru, v němž došlo k prvnímu vydání či odvysílání díla. Novela autorského zákona uvádí (pro případ vyhledávání) také určitá specifika: „*V případě díla kinematografického nebo audiovizuálního, jehož výrobce má sídlo nebo obvyklé bydliště v některém z členských států Evropské unie nebo v některém ze států tvořících Evropský hospodářský prostor, se důsledné vyhledávání provede v tom z členských států Evropské unie nebo v tom ze států tvořících Evropský hospodářský prostor, kde má výrobce sídlo nebo obvyklé bydliště.*“²¹⁵ Informace o osiřelých dílech a jejich autorech/jiných nositelích práv mohou být k nalezení i v jiných státech, než jsou členské státy Evropské unie či než jsou státy tvořící Evropský hospodářský prostor. V takových případech se k vyhledání a určení autora/jinéno nositele práv osiřelého díla využijí i tyto zdroje, dostupné mimo zákonem vymezené státy. Pro účinné vyhledávání je v příloze č. 2 autorského zákona uveden výčet informačních zdrojů pro konkrétní druhy/skupiny děl. Příloha AZ č. 2 s názvem „*Seznam informačních zdrojů pro důsledné vyhledávání, které musí být*

214 Novela AZ obsahuje i ustanovení týkající se trvání doby ochrany majetkových práv autorských v případě osiřelých děl. K ustanovení § 27 AZ byl doplněn devátý odstavce: „*Pro určení doby trvání majetkových práv k osiřelému dílu se použijí ustanovení odstavců 1 až 8 obdobně; pro dílo, jehož autor není určen, se použije odstavce 3 obdobně.*“

Paragraf 27 částečně změnil svoji strukturu, byl vložen šestý odstavce s ustanovením týkajícím se transpozice Směrnice o prodloužení doby ochrany práv výrobců a výkonných umělců, současně se šestý a sedmý odstavce posunuly a staly se z nich odstavce sedmý a osmý.

215 Část ustanovení § 27b odst. 1 AZ.

prověřeny s cílem zjistit totožnost autora nebo jiného nositele práv k osiřelému dílu nebo nositele práv k jinému osiřelému předmětu ochrany nebo jejich bydliště či pobyt“ stanoví v bodě č. 4 pro díla audiovizuální, díla audiovizuálně užitá a pro zvukové záznamy následující podstatné zdroje informací:

- „ a) katalogy a povinné archivační rozmnoženiny Národního filmového archivu, Národního archivu a zahraničních institucí podobného významu,
- b) zdroje sdružení výrobců audiovizuálních děl a zvukových záznamů usazených v příslušném státě,
- c) databáze institucí pečujících o filmové nebo zvukové dědictví a národních knihoven,
- d) databáze s příslušnými normami a identifikátory jako je ISAN (International Standard Audiovisual Number – mezinárodní standardní číslo audiovizuálního záznamu) pro audiovizuální materiály, ISWC (International Standard Music Work Code – mezinárodní standardní kód hudebního díla) pro hudební díla a ISRC (International Standard Recording Code – mezinárodní standardní kód zvukového záznamu) pro zvukové záznamy,
- e) rejstříky příslušných kolektivních správců, zejména kolektivních správců zastupujících autory, výkonné umělce, výrobce zvukových záznamů a výrobce zvukově obrazových záznamů,
- f) databáze ostatních významných sdružení zastupujících určité kategorie nositelů práv,
- g) seznamy nositelů práv, jejichž majetková práva zdědil stát nebo jejichž majetková práva státu připadla, vedené Státním fondem kultury České republiky nebo Státním fondem kinematografie,
- h) titulky a další informace uvedené na přebalu díla.“

Zákonnou licenci pro specifická užití osiřelých děl obsahuje autorský zákon v ustanovení § 37a²¹⁶. Knihovny, archivy, muzea, galerie, školy, vysoké školy a jiná

216 Ustanovení § 27a odst. 5 AZ uvádí ve spojitosti s ustanovením § 37a AZ následující: „Díla uvedená v § 37a odst. 1 až 4, která se považují za osiřelá podle odstavců 1 až 4 v některém z členských států Evropské unie nebo v některém ze států tvořících Evropský hospodářský prostor, se považují za osiřelá a mohou být užitá podle § 37a ve všech členských státech Evropské unie a ve všech státech tvořících Evropský hospodářský prostor.“

nevýdělečná školská a vzdělávací zařízení (subjekty uvedené v ustanovení § 37 odst. 1 AZ) mohou výhradně k dosažení svých vytčených cílů, které souvisejí s naplňováním jejich poslání ve veřejném zájmu, použít osiřelá díla. Osiřelá díla v podobě knih, časopisů, novin, jiných písemností, osiřelá díla kinematografická a stejně tak (ostatní) osiřelá díla audiovizuální mohou uvedené subjekty rozmnožovat (pro účely digitalizace, zpřístupnění dle § 18 odst. 2 AZ, indexace, zanesení do katalogů, uchovávání či obnovy) a zpřístupňovat je způsobem, který uvádí ustanovení § 18 odst. 2 AZ. Podmínkou je však to, že dané osiřelé dílo musí být součástí sbírek či archivů zmíněných subjektů. Stejně tak je na tom osoba provozující vysílání ze zákona, která taktéž nezasahuje do autorského práva, pokud pro účely dosažení vytčených cílů sledujících její poslání ve veřejném zájmu rozmnožuje (pro účely digitalizace, zpřístupnění dle ustanovení § 18 odst. 2 AZ, indexace, zanesení do katalogu, uchovávání nebo obnovy) či zpřístupňuje (dle § 18 odst. 2 AZ) osiřelá díla kinematografická či (ostatní osiřelá díla) audiovizuální. Podmínkou u těchto „provozovatelů vysílání“ je to, že předmětná osiřelá díla musí být obsažena v archivu tohoto subjektu a že jím či z jeho podnětu byla vyrobena před 31. prosincem 2002. Novela autorského zákona dále k tomuto stanoví, že předcházející možnosti a podmínky se týkají jen těch děl, která byla poprvé vydána či odvysílána v členském státě Evropské unie či v některém ze států Evropského hospodářského prostoru. Navrhované ustanovení počítá i s případem, kdy dílo nemuselo být vydáno či odvysíláno. Pro tento případ by mohlo dojít k užití takového díla jen za předpokladu, že osoby výše uvedené dílo zveřejnily se souhlasem autora a zároveň se lze domnívat (rozumně předpokládat), že by autor proti užití díla uvedenými subjekty a daným způsobem neměl námitek.²¹⁷ Výše uvedené se vztahuje také na díla, která jsou do díla osiřelého vložena či začleněna nebo která v rámci osiřelého díla tvoří jeho nedílnou součást. Každá z výše uvedených osob musí provést vyhledávání týkající se osiřelých děl a následně také musí (v souvislosti s výše nastíněným užitím osiřelých děl) vytvářet pouze takový zisk, který pokryje náklady na digitalizaci a zpřístupnění děl veřejnosti.²¹⁸ Hlavním účelem těchto

217 K tomuto viz část ustanovení § 27b odst. 1 AZ: „V případech podle § 37a odst. 3 se důsledné vyhledávání provede v tom z členských států Evropské unie nebo v tom ze států tvořících Evropský hospodářský prostor, kde je usazena osoba, která dílo zveřejnila.“

218 Uvedené osoby musí také písemně informovat příslušné ministerstvo o dále vyjmenovaných skutečnostech a musí mu také dodat odpovídající dokumentaci. Jedná se o: informace (výsledky) o každém důsledném vyhledávání, které šlo k určení toho, že dílo je považováno za osiřelé;

ustanovení je z mého pohledu totiž právě snaha o digitalizaci²¹⁹ co nejvyššího počtu děl a snaha o dosažení co největší kulturní rozmanitosti ve snaze o udržení pestrosti světového kulturního dědictví. Autor, jenž ukončil status osiřelého díla, má právo na odpovídající odměnu za užití děl, které bylo zákonem „umožněno“ dle ustanovení § 37a odst. 1 nebo 2 AZ konkrétním (výše uvedeným) subjektům.²²⁰

Část novely autorského zákona týkající se prodloužení doby ochrany (práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů) a dalších speciálních institutů přináší značné změny, jež se dotýkají především hudebního průmyslu. Z pohledu děl audiovizuálních a z pohledu zvukově obrazových záznamů je však uvedená materie v jedné části zajímavá i pro téma mojí práce. Tato „druhá“ část novely přinesla změnu v případě trvání majetkových práv výkonných umělců a v případě doby trvání práv výrobců zvukových záznamů. Novelizované ustanovení § 73 autorského zákona stanovilo, podobně jako ustanovení § 77, prodloužení doby ochrany. U výkonných umělců jejich majetková práva trvají 50 let od vytvoření výkonu. Pokud došlo v průběhu těchto padesáti let k zaznamenání výkonu, který byl oprávněně vydán/sdělen veřejnosti na zvukově obrazovém záznamu (slovy zákona, na jiném než zvukovém záznamu), plyne lhůta padesáti let ode dne prvního oprávněného vydání či ode dne sdělení předmětného záznamu veřejnosti (rozhodnou je v tomto případě skutečnost, která nastala dříve). V případě, že je však vytvořený výkon zaznamenán na zvukový záznam, trvají majetková práva umělce 70 let ode dne oprávněného vydání záznamu

informace o užití v textu (v § 37a odst. 1 nebo 2 AZ) vyjmenovanými způsoby; informace o změně statusu užívaných / užitých osiřelých děl a o jejich kontaktní údaje. Ministerstvo předá obdržené informace Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu [EUIPO, Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví].

Viz ustanovení § 37a odst. 8 a 9 AZ.

Tyto osoby musí také při každém užití osiřelého díla uvádět jméno jeho autora. Samozřejmě jen v případě, že byl určen. Viz ustanovení § 37a odst. 7 AZ.

219 „Problémem osiřelých děl se již několik let zabývají i vrcholné instituce evropské unie – Evropské komise, Rada Evropské unie i Evropský parlament, a to v souvislosti s projekty digitálních knihoven, zejména pak v souvislosti s projektem evropské digitální knihovny (nyní nazývané EUROPEANA). Na toto téma byla přijata již řada dokumentů, zmiňujících mj. i otázky týkající se osiřelých děl. ...“ Faladová, A., Žikovská, M., P.: Problematika osiřelých děl. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2010, s. 47.

Dále také viz Lašková, B.: Právní úprava osiřelých děl v Evropské Unii a České republice. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2014, s. 53.

220 Novelizovaný autorský zákon k tomuto dále (v § 37a odst. 11 AZ) stanoví: „Právo na odměnu podle odstavce 10 se řídí právním řádem státu, ve kterém je usazena osoba povinná k placení této odměny.“

či ode dne jeho oprávněného sdělení veřejnosti (rozhodnou je v tomto případě opět ta skutečnost, která nastala dříve). Stejně tak právo výrobce zvukového záznamu trvá 50 let od pořízení záznamu, ale pokud dojde k jeho oprávněnému vydání, trvá právo výrobce 70 let od takového vydání. V případě, že záznam není vydán, počítá se lhůta ode dne oprávněného sdělení tohoto záznamu veřejnosti. Směrnice o prodloužení doby ochrany práv výkonných umělců a výrobců a s ní se samozřejmě pojící znění novely autorského zákona nepřináší jen změny a nové instituty, je v ní však také obsaženo několik rozporů.²²¹ Doba trvání majetkových práv výkonných umělců u zaznamenaných výkonů se liší pro případ zaznamenání výkonu na zvukový, či na zvukově obrazový záznam. Je zřejmé, že pokud se jedná o zvukově obrazové záznamy s audiovizuálními díly (v jejichž rámci budou samozřejmě zachyceny umělecké výkony), např. v podobě VHS/DVD/Blue-ray s videoklipy, záznamy živých vystoupení z koncertů, jsou práva k těmto výkonům (a komplementárně jsou samozřejmě i chráněna práva k zvukově obrazovým záznamům dle příslušného ustanovení AZ) chráněna 50 let od prvního oprávněného vydání / sdělení veřejnosti předmětného záznamu. Pokud však bude, například v případě koncertu určité skupiny / interpreta, pořízen záznam zvukový (a současně bude pořízen záznam zvukově obrazový), měla by teoreticky být práva k výkonu výkonného umělce zaznamenaného na tomto záznamu a práva k samotnému zvukovému záznamu chráněna 70 let od vydání záznamu / sdělení záznamu veřejnosti.²²² K prodloužení doby ochrany práv výrobců prvotních záznamů audiovizuálních děl nedošlo.²²³ Tito výrobci díky licenčním smlouvám (většinou půjde

221 Pro zajímavost viz kapitola s názvem „Některé připomínky k Směrnici o prodloužení doby ochrany práv výrobců a výkonných umělců a její implementaci.“ na str. 45 - 52 v kolektivní monografii „Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových“ z roku 2013.

Žikovská, P., Kříž, J., Bednář, L.: Některé připomínky k Směrnici o prodloužení doby ochrany práv výrobců a výkonných umělců a její implementaci. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2013.

222 K tomuto viz např. Žikovská, P., Kříž, J., Bednář, L.: Některé připomínky k Směrnici o prodloužení doby ochrany práv výrobců a výkonných umělců a její implementaci. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2013, s. 47.

223 „Směrnice 2011/77/EU do budoucna počítá s možností prodloužit dobu ochrany práv výkonných umělců a výrobců též v audiovizuálním odvětví. V čl. 3 odst. 2 ukládá Evropské komisi povinnost předložit zprávu, ve které zhodnotí, zda je takové prodloužení případně potřebné a případně připojí návrhy na další změnu směrnice o době ochrany. Požadovaná zpráva však zatím předložena nebyla, takže v současné době je úprava nejednotná, neboť v případě výkonů zaznamenaných na zvukově obrazový záznam zůstala doba trvání majetkových práv nezměněna, a to i přesto, že v případě zvukově obrazového záznamu doprovázeného zvukem záznam pochopitelně obsahuje zvukovou stopu.“

o licence výhradní a neomezené; licence budou často uzavřené na celou dobu trvání majetkových práv) a díky zákonným domněnkám získávají oprávnění k užití audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých (dále také audiovizuálně užitých uměleckých výkonů).²²⁴ I po uplynutí práv výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla bude tento schopen „nakládat“ s audiovizuálním dílem a jeho složkami, a to právě s ohledem na licenční smlouvy.²²⁵ Postavení výrobců zvukových záznamů je (v souvislosti s výše uvedeným) zcela odlišné. Správa autorských děl, jež jsou v podobě uměleckých výkonů zachycena na zvukovém záznamu, je v relativně značné části svěřena do působnosti příslušného kolektivního správce (tím je OSA).

Novela autorského zákona řeší také problematiku doby trvání majetkových práv k hudebnímu dílu s textem, pokud však byla obě díla vytvořena pro účely užití ve spojení.²²⁶ Doba ochrany majetkových práv u takovýchto děl skončí (i když nejde o dílo spoluautorů) 70 let od smrti poslední přeživší z těchto osob: autora textu a autora hudebního díla. Toto ustanovení se obdobně použije u děl hudebně dramatických. Ustanovení se totiž vztahuje na ta hudební díla s textem a díla hudebně dramatická, u kterých bylo k 1. listopadu 2013 chráněno alespoň dílo hudební, nebo text (případně libreto), a na hudební díla s textem, která vznikla a vznikají od tohoto data. Ochrana alespoň díla hudebního, nebo textu (zmněná v předešlé větě) se však musí vázat k takovým dílům, která jsou k danému dni chráněná v některém z členských států Evropské unie nebo v některém ze států, jež tvoří Evropský hospodářský prostor.

Novelou tedy byly zavedeny zcela nové speciální instituty pojící se k prodloužení doby ochrany práv výkonných umělců, které prioritně slouží k (hmotnému) zajištění výkonných umělců a ke stabilizaci a zlepšení jejich postavení vůči výrobcům zvukových záznamů [a potažmo i (myšleno v případě hudebních

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 618.

224 K tomuto viz Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 615-616.

225 K tomuto viz Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 615-616.

226 K tomuto viz ustanovení § 27 odst. 6 a přechodná ustanovení zákona č. 228/2014 Sb. obsažená v jeho článku II. Text návrhu (včetně důvodové zprávy) zákona dostupný na: <http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/zakon/novela-AZ-c-228-2014.pdf> [cit. dne 7. července 2020], dále na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=70&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020] a na <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/navrh-novely-autorskeho-zakona-predlozen-vlade-171520/> [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

vydavatelství jako výrobců prvotních záznamů videoklipů apod.) výrobcům zvukově obrazových záznamů]. Jedná se o:

- tzv. roční doplňkovou odměnu (“session musician fund”)²²⁷,
- možnost odstoupení od smlouvy pro nečinnost výrobce (“use it or loose it”)²²⁸
- a tzv. opatření k vyvážení smluvních vztahů (“clean slate”)²²⁹.

227 Výkonný umělec, který udělil výrobcí zvukového záznamu smlouvou výhradní a neomezenou licenci k užití svého zaznamenaného výkonu za jednorázovou odměnu, má dle novely AZ právo na tzv. roční doplňkovou odměnu. Odměna takovému výkonnému umělci náleží za každý celý rok počínaje prvním dnem kalendářního roku bezprostředně následujícího po kalendářním roce, v němž došlo k uplynutí padesáti let ode dne, kdy byl zvukový záznam oprávněně vydán (pokud nebyl záznam vydán, tak od doby jeho oprávněného sdělení veřejnosti).

Pro další informace k institutu roční doplňkové odměny viz ustanovení § 71 odst. 4, § 76a, § 97d odst. 1 písm. d) AZ a přechodná ustanovení zákona č. 228/2014 Sb. obsažená v jeho článku II.

Text zákona (včetně důvodové zprávy) je dostupný na:

<http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/zakon/novela-AZ-c-228-2014.pdf> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=70&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/navrh-novely-autorskeho-zakona-predlozen-vlade-171520/> [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

228 Výkonnému umělci bylo novelou AZ umožněno odstoupit od smlouvy z důvodů nečinnosti výrobce (samozřejmě za splnění zákonem stanovených podmínek). V případě, že po uplynutí padesáti let ode dne oprávněného vydání (pokud nedošlo k vydání, tak oprávněného sdělení veřejnosti) zvukového záznamu s výkonem výkonného umělce, výrobce nenabízí hmotné rozmnožení zvukového záznamu k jejich prodeji v dostatečném množství nebo zvukový záznam nezpřístupňuje veřejnosti takovým způsobem, který uvádí ustanovení § 18 odst. 2 AZ (jedná se o sdělování díla veřejnosti zejména počítačovou nebo obdobnou sítí), může výkonný umělec tomuto výrobcí písemně oznámit úmysl odstoupit od smlouvy (v níž mu udělil výhradní a neomezenou licenci k užití svého zaznamenaného uměleckému výkonu). Oznámení lze učinit nejdříve prvního dne kalendářního roku bezprostředně následujícího po kalendářním roce, v němž uplynula doba výše uvedených padesáti let. Právo odstoupit od smlouvy může být výkonným umělcem uplatněno tehdy, pokud výrobce zvukového záznamu v zákonem stanovené lhůtě (jeden rok ode dne oznámení umělcova úmyslu odstoupit od smlouvy) nevyužil předmětný záznam oběma výše uvedenými způsoby. Odstoupení od smlouvy musí mít písemnou formu.

K tomuto viz ustanovení § 72a, § 77a AZ a přechodná ustanovení zákona č. 228/2014 Sb. obsažená v jeho článku II.

Text zákona (včetně důvodové zprávy) je dostupný na: <http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/zakon/novela-AZ-c-228-2014.pdf> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=70&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/navrh-novely-autorskeho-zakona-predlozen-vlade-171520/> [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

229 Novela také obsahuje institut “clean slate“, který čeští legislativci nazvali poněkud volněji jako „opatření k vyvážení smluvních vztahů“. Pokud výkonný umělec udělil výrobcí zvukového záznamu smlouvou výhradní a neomezenou licenci k užití zaznamenaného výkonu a má podle smlouvy nárok na periodicky se opakující platby odměny, výrobce záznamu mu nebude (od prvního dne kalendářního roku bezprostředně následujícího po kalendářním roce, v němž uplynula doba padesáti let ode dne, kdy byl záznam oprávněně vydán, nebo pokud nedošlo k vydání, oprávněně sdělen veřejnosti) z těchto plateb srážet žádné (dříve vyplacené) zálohy ani (smluvně dohodnuté) srážky.

K tomuto viz ustanovení § 72b AZ a přechodná ustanovení zákona č. 228/2014 Sb. obsažená v jeho článku II.

Text návrhu (včetně důvodové zprávy) zákona je dostupný na: <http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/zakon/novela-AZ-c-228-2014.pdf> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=70&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/navrh-novely-autorskeho-zakona-predlozen-vlade-171520/> [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

5.6.2 Zákon č. 102/2017 Sb. a zákon č. 50/2019 Sb.

V této podkapitole bych rád upozornil na zákon č. 102/2017 Sb., který je další novelou autorského zákona, jež vedle nových ustanovení o kolektivní správě²³⁰, která jsou v podstatě transpozicí Směrnice o kolektivní správě práv [k této části předmětné novely viz kapitola 9 s názvem „Kolektivní správa práv“], přináší také několik dílčích doplnění a změn. Nově bylo vloženo ustanovení § 38g AZ ustanovující licenci pro karikaturu a parodii; do ustanovení § 64 AZ byl vložen nový (první) odstavec, jenž zavádí legální definici pojmu „dílo audiovizuálně užití“²³¹; právo prvního zveřejnitel bylo z ustanovení § 28 odst. 2 a 3 AZ přesunuto do nového § 87a AZ a byla rozšířena úprava osiřelých děl, a to především o možnost poskytování oprávnění k výkonu práv k užití osiřelých děl a jiných osiřelých předmětů ochrany prostřednictvím osoby kolektivního správce.²³² Posledně uvedeným institutem byla zavedena možnost poskytování oprávnění k užití osiřelých děl i pro další subjekty (odlišné od subjektů uvedených v ustanovení § 37a odst. 1 a 2 AZ), což původně nebylo možné.²³³ Z hlediska institutů audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů stojí za zmínku „Společná ustanovení pro majetková práva“ uvedená v druhém odstavci ustanovení § 26 AZ. Pakliže majetková práva k dílu zdědí stát či státu případnou jako odúmrt', vykonává tato práva v případě děl audiovizuálních a i v případě děl audiovizuálně

230 Viz Hlava IV. „Kolektivní správa“, ustanovení § 95 až § 104b AZ. Pro více informací viz 9. kapitola s názvem *Kolektivní správa práv*.

231 Ustanovení § 64 odst. 1 AZ: „(1) *Dílem audiovizuálně užitým je jakékoli dílo zařazené do díla audiovizuálního.*“

Důvodová zpráva na str. 108 k tomuto ustanovení uvádí: „*Na základě požadavků praxe se zavádí legální definice pojmu „dílo audiovizuálně užití“. Demonstrativní výčet děl audiovizuálně užitých lze odvodit z platného § 104 odst. 1 /v návrhu jde o § 99e odst. 1 písm. b)/. Jde např. o díla literární (scénář), díla hudební, díla filmových architektů či scénografů, kostýmních výtvarníků nebo jiná výtvarná díla užitá v audiovizuálním díle. V souvislosti s doplněním nového odstavce dochází k přečíslování stávajících odstavců.*“

Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb. je dostupná zde:

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=724&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020].

„*Ustanovení § 64 odst. 2 a 4 platí obdobně pro výkonné umělce a jejich výkony (srov. § 74). Pro ostatní práva s autorským právem související ani pro zvláštní právo pořizovatele databáze se § 64 nepoužije (srov. § 78, 82, 86 a 94).*“

Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 714.

232 Úprava je obsažena v Hlavě IV., Díle 6. s názvem „*Poskytování oprávnění k výkonu práv k užití osiřelých děl a jiných osiřelých předmětů ochrany*“ AZ.

233 K tomuto viz např. Lašková, B.: *Právní úprava osiřelých děl v Evropské Unii a České republice*. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2014, s. 58 – 59.

užitých Státní fond kinematografie. Nově je do tohoto ustanovení vložena zmínka o dílech audiovizuálně užitých. Dle předchozí právní úpravy nebylo totiž jasné, kdo vykonával majetková autorská práva k dílům audiovizuálně užitým, která jako odúmrť připadla státu.²³⁴ Je však nutno uvést, že předmětná novelizace autorského zákona by měla s ohledem na pravděpodobný cíl dopadat na audiovizuálně užitá díla, pokud jde o jejich užití v rámci audiovizuálního díla, a pravděpodobně nedopadá na audiovizuálně užitá díla, jež odúmrťi nejsou. K tomuto lze uvést následující pasáž z komentáře k autorskému zákonu: „*S ohledem na to, že dílo audiovizuálně užitá v rámci či vně audiovizuálního díla je stále tímž dílem, lze mít za to, že úmyslem zákonodárce zřejmě bylo, aby Státní fond kinematografie vykonával práva k dílům audiovizuálně užitým jen tehdy, pokud jde o jejich užití v rámci audiovizuálního díla, jazykové vyjádření tomuto úmyslu však neodpovídá. Práva k těm audiovizuálním užitým dílům, která nejsou odúmrťi, zůstávají tedy zřejmě navrhovanou změnou nedotčena.*“²³⁵ Spíše než o to, zda díla audiovizuálně užitá jsou či nejsou odúmrťi (vždyť § 26 odst. 2 AZ je právě o případech, kdy majetková práva připadnou státu jako klasické dědictví či jako odúmrť), jde o to, že dílo audiovizuálně užitá (kupříkladu určitá literární novela) je buď užitá audiovizuálně (v díle audiovizuálním, respektive v díle filmovém), nebo mimo (vně) dílo audiovizuální („jako kniha“). Lze dojít k závěru, že při užití díla audiovizuálně užitého, k němuž majetková práva získal stát, tak bude práva vykonávat Státní fond kinematografie pouze v případě užití díla v konkrétně „zfilmované“ podobě, jinak to bude vždy Státní fond kultury. O cíli zařazení této nové části ustanovení pojednává také důvodová zpráva návrhu novely AZ: „*Cílem je zjednodušit licencování užití audiovizuálních děl Státním fondem kinematografie v případech, kdy odúmrťi*

234 Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb., Zvláštní část, oddíl „K bodu 16“, str. 103.

Důvodová zpráva je dostupná zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=724&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020] či zde: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=RACK9XLHA7VC> [cit. dne 7. července 2020].

235 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 272 – 273.

„*Pravomoc Státního fondu kinematografie i ve vztahu k dílům audiovizuálně užitým zakotvila citovaná novela č. 102/2017 Sb., z logického výkladu lze dovodit, že Státní fond kinematografie má vykonávat práva k dílům audiovizuálně užitým jen tehdy, pokud jsou audiovizuálně užitá (tj. při současném užití díla audiovizuálního), jinak má zřejmě nadále vykonávat práva k takovým dílům Státní fond kultury. Úmyslem zákonodárce jistě nebylo, aby se případ od případu muselo zkoumat, zda dílo někdy bylo audiovizuálně užitá, ale koncentrace práv vztahujících se ke konkrétnímu audiovizuálnímu výtovu u Státního fondu kinematografie.*“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 273.

nejsou pouze práva k audiovizuálnímu dílu jako takovému, ale také práva k dílům audiovizuálně užitým. Práva k těm audiovizuálně užitým dílům, která nejsou odúmrtí, zůstávají navrhovanou změnou nedotčena. ... Nedotčena zůstávají rovněž práva k těm dílům audiovizuálně užitým, která nebyla vytvořena za účelem zařazení do audiovizuálního díla (např. hudba, literární předloha apod.).²³⁶ Stejně tak byla nově doplněna věta týkající se fungování státních fondů vzhledem k výše uvedeným právům. Státní fondy, respektive v případě audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých Státní fond kinematografie, vede seznam autorů, jejichž práva stát zdědil či jež mu připadla. Seznam musí být aktualizován vždy za kalendářní rok a do 31. ledna následujícího kalendářního roku musí být zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup (respektive na internetových stránkách Fondu). V případě děl audiovizuálně užitých v podstatě došlo díky novému ustanovení prvního odstavce § 64 AZ k jasnému vymezení děl audiovizuálně užitých²³⁷. Dílem audiovizuálně užitým je jakékoliv dílo, které bylo zařazeno do díla audiovizuálního. Definici děl audiovizuálně užitých osobně vítám, jak co do její existence, tak také co do její „otevřenosti“. Rozhodně je vhodné, že Odbor autorského práva Ministerstva kultury České republiky nezvolil cestu taxativního výčtu děl, která mohou být díly audiovizuálně užitými. To zajisté ani z pohledu legislativní praxe nebylo žádoucí.

Stejně tak by neměla být opomenuta novela autorského zákona, zákon č. 50/2019 Sb.²³⁸, která „přináší“ transpozici Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564 a přizpůsobuje také znění autorského zákona Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563.²³⁹ Výsledkem transpozice je mimo jiné nové

236 Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb., Zvláštní část, oddíl „K bodu 16“, str. 103-104.

Důvodová zpráva je dostupná zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=724&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020] či zde: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=RACK9XLHA7VC> [cit. dne 7. července 2020].

237 „Demonstrativní výčet děl audiovizuálně užitých lze odvodit z platného § 104 odst. 1 /v návrhu jde o § 99e odst. 1 písm. b)/. Jde např. o díla literární (scénář), díla hudební, díla filmových architektů či scénografů, kostýmních výtvarníků nebo jiná výtvarná díla užitá v audiovizuálním díle.“

Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb., Zvláštní část, oddíl „K bodům 52 a 53“, str. 108.

Důvodová zpráva je dostupná zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=724&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020] či zde: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=RACK9XLHA7VC> [cit. dne 7. července 2020].

238 Důvodová zpráva k zákonu č. 50/2019 Sb. je dostupná zde:

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=175&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

239 Oba dva legislativní akty provádí Marrákešskou smlouvu.

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 17 a 18.

ustanovení § 39a AZ, jež vymezuje licenci pro určitá užití díla ve prospěch osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení.

6. Filmové koprodukce v kontextu práva autorského a dalších právních souvislostí

6.1 Úvod

Filmové koprodukce jako jeden ze způsobů tvorby filmových děl, respektive obecně řečeno děl audiovizuálních, jsou jak v právní, tak i filmové teorii i nadále velice opomíjeným institutem, který se detailněji neanalyzuje. Rád bych v této kapitole alespoň částečně rozebral tento, pro výrobu prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, významný institut, a rád bych do problematiky nahlédl. Zabývat se budu především koprodukcemi s mezinárodním prvkem. Mimo těchto „zahraničních koprodukcí“, kde je vedle tuzemského subjektu jeden či více subjektů zahraničních, v textu zmíním i koprodukce „tuzemské“. Tedy koprodukce, v nichž vystupují pouze subjekty z jedné země. Koprodukce jsou důležité jak z hlediska oboru občanskoprávního (viz ustanovení o společnosti obsažená v § 2716 až § 2746 o. z.), autorskoprávního, finančního, ale např. i z pohledu mezinárodního práva soukromého. Tímto chci poukázat na pestrost tohoto institutu z hlediska možných právních oborů, do kterých svou úpravou většinou zasahuje.

Tato kapitola si neklade za cíl vyřešit všechny problémy související s koprodukcemi. Jsem toho názoru, že může být přínosné již samotné upozornění na předmětnou problematiku. Díky faktické stránce výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, v současnosti, která je spojena v tuzemsku s enormní finanční náročností (a nejistou návratností), se koprodukční výroba prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, jeví jako stále velmi podstatná. Mám za to, že právní praxe na tento problém reaguje často ne zcela dostatečně, právní teorie pak tento právně multidisciplinární problém dostatečně neanalyzuje. Právě vzhledem k značné finanční náročnosti výroby se domnívám, že „právní nepopsanost“ koprodukcí spojená s právní nejistotou je velmi významným problémem současné české kinematografie, byť v praxi ne vždy tušeným.

6.2 Definice pojmu „koprodukce“ a vymezení dalších způsobů výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl

Pojem „koprodukce“ není snadné definovat v jeho celé šíři, často se používá v souvislosti s označením určitého díla. Toto označení je však dosti zkrslující. Jedná se totiž o filmové (audiovizuální) dílo vzniklé v koprodukcí a koprodukcí je myšlen výrobní vztah několika subjektů podílejících se na výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla. To znamená, že se vztah označí za „koprodukční výrobní vztah“. Jde o bilaterální či multilaterální vztah mezi subjekty, které se společnými (finančními i jinými) prostředky snaží (nejčastěji) vyrobit prvotní záznam audiovizuálního díla, respektive filmového díla. Literatura bohužel nenabízí zcela vyčerpávající definici „koprodukcí“. Jako příklad takové definice uvádím následující z knihy *„Malý labyrint filmu“*: „Společná výroba filmů, na níž se podílí několik partnerů: buď dvě či více produkčních firem (např. koprodukce některého filmového studia a televize), nebo dvě či více kinematografií různých států. Stále se zvyšující náklady filmů spolu s možností využít atraktivních exteriérů, technických kapacit nebo získat herce, režiséra či kameramana mezinárodního věhlasu vedou ke spojení uměleckých sil, finančních prostředků i výrobních kapacit několika partnerů. ...“²⁴⁰. Může se jednat jak o „vztah ryze tuzemský“, tak ale i o vztah tuzemského subjektu se zahraničním subjektem či subjekty. Do koprodukčního vztahu vstupuje v případě „tuzemského koprodukčního vztahu“ tuzemská filmová společnost, televize, jiná právnická osoba apod. V případě „zahraničního koprodukčního vztahu“ je tento výčet možností obdobný, avšak jedná se i o zahraniční subjekty. Nelze ani vyloučit případy, kdy by mohlo dojít ke sdružení několika televizních či rozhlasových vysílatelů

240 Bernard, J., Frýdlová, P.: *Malý labyrint filmu*. Nakladatelství Albatros, Praha, 1988, s. 249.

Z dalších definicí uvádím jako příklad následující:

„koprodukce, společná, sdružená produkce; film, televize, činnost, v níž se k realizaci filmu nebo televizního pořadu spojí více parterů. Vztahy jsou řešeny smlouvou, která určuje podíly smluvních stran na realizaci (podíl finanční, pracovní, tvůrčí), rozsah práv k vlastnictví, provozování, popř. k prodeji díla a podílu na zisku.“

Velký slovník naučný a/l. Encyklopedie Diderot. Diderot, Praha, 1999, vydání první, s. 736.

“... , co-production can be a tool for maximizing the results. ... it entails (a) ... (b) cooperative efforts where nationals of more than one country are involved in one or more of the tasks – financing, script writing, pre-production, production, post-production, and distribution of television programming.”

Johnston, B., C.: *International Television Co-Production, From Access to Success*. Focal Press, Stoneham, 1992, s. 1.

a vzniklo by tak „koprodukční rozhlasové / televizní vysílání“, dále pak například určité filmové dílo televizní či jiné dílo televizní.²⁴¹ Otázkou zůstává, zda a do jaké míry je možné, aby jedním ze subjektů v koprodukčním vztahu byla i fyzická osoba, která do koprodukce vnese (jako svůj podíl) své autorské dílo (např. scénárista či spisovatel svůj scénář, literární předlohu). Této otázce se budu věnovat v podkapitole 6.4, kde pojednám o formě „koprodukčních vztahů“, respektive o tzv. společnosti.

Do koprodukčního vztahu vstupují subjekty na základě své finanční spoluúčasti (tedy z důvodů ekonomických) či na základě toho, že do spolupráce vloží nějakou materiální hodnotu (ta může mít podobu filmové techniky, účasti filmových pracovníků na výrobě, poskytnutí/zpřístupnění vhodných lokací apod.).

241 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 823.

Televizní stanice TV Barrandov měla dne 28. 3. 2016 část vysílání v „koprodukční podobě“. Večerní pořad (přímý přenos) „Noc hvězd“ byl totiž vysílán v koprodukci se spřátelenou čínskou televizní stanicí. Pro více informací viz <http://www.barrandov.tv/61499-noc-hvezd> [cit. dne 7. července 2020] a dále viz <http://magazin.aktualne.cz/televize/cinsky-krtek-je-upovidany-a-nafoukly-kritizuji-lide-krteckov/r-b9f6eadef58f11e5a4e30025900fea04/> [cit. dne 24. dubna 2016; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

„A co-production is somewhat different from a programme 'produced in association with ...'. Co-productions usually involve producers from more than one country, all of whom contribute a certain amount towards the production costs, in return either for broadcast rights in their particular country, or for distribution rights, or for both. ...“

Newby, J.: Inside Broadcasting. Routledge, London, 1997, s. 177.

„Co-production is now an established part of the British broadcasting scene. ... “Many major drama and documentary series, most single drama films and many individual programs from all departments now depend on co-production finance“: ...“

Blumler, G., J., Nossiter, J., T. (eds.): Broadcasting finance in transition: a comparative handbook. Oxford University Press, Inc., New York, 1991, s. 132.

V souvislosti s tématem práce bych uvedl několik stručných poznámek k programu MEDIA. Evropská unie vytvořila program MEDIA, jenž je jedním z jejích podpůrných programů. Mezi cíle tohoto programu patří snaha o posílení evropské kulturní rozmanitosti, zachování audiovizuálního dědictví, zajištění jeho dostupnosti pro veřejnost, zvýšení sledovanosti a možností exploatace evropských audiovizuálních děl v Evropské unii i mimo ni, posílení pozice evropského audiovizuálního sektoru mezi ostatními audiovizuálními trhy, podpora evropské filmové a televizní tvorby atd. Program je realizován formou přímého financování audiovizuální tvorby, podpory jednotlivých výrobních aj. společností, podpory distribučních aj. organizací. Program vznikl v roce 1991. Plyne v pěti až sedmiletých obdobích. Současné období začalo v roce 2014 a končí v roce 2020. Finanční podpora programu pokrývá mimo jiné i oblast podpory producentů v audiovizuálním odvětví. Zde se jedná o podporu vývoje filmových a televizních projektů a videoher. Jde také o podporu televizních programů respektive mezinárodních televizních koprodukcí (viz předešlý text práce vztahující se k institutu televizních koprodukcí). V případě podpory koprodukcí a televizních programů musí jít o nezávislé evropské produkční společnosti. Ty musí mít a prokázat svůj záměr vytvořit audiovizuální dílo primárně určené pro televizní vysílání na mezinárodní úrovni. Žadající osoby (producenti/produkční společnosti) musí být v takovémto projektu většinovým koproducentem.

Legislativním rámcem programu MEDIA je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 1295/2013.

Více informací dostupných na: <http://www.mediadeskcz.eu/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mediadeskcz.eu/o-programu/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1295&from=EN> [cit. dne 7. července 2020].

Ve filmové praxi pak vedle koprodukčních vztahů často existují i **vztahy „partnerů filmu“**. Partner může být v pozici generálního partnera, partnera hlavního či pouze v postavení partnera. Tento vztah má opět především přímý hospodářský význam. Vedle tohoto významu je tu však i prvek reklamní, respektive propagační, jako nepřímý hospodářský význam (respektive nástroj). Smluvně bývá dohodnuta spolupráce např. s výrobcem nějakého druhu potravin, s určitým výrobcem spotřebního zboží, s rozhlasovým, televizním, internetovým subjektem. Taková osoba může výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla (nejčastěji díla filmového) jednak poskytnout např. určitý finanční obnos, jednak mu může zapůjčit techniku potřebnou pro vlastní tvorbu (osvětlovací technika apod.) či může zajistit mediální propagaci a reklamu (v případě periodik, televizních společností, internetových portálů atd.) výměnou za umístění svého loga na plakátech k filmu, na jeho webových stránkách, na začátek či na závěr trailerů k filmovému dílu, případně může dojít k volbě tzv. product placement²⁴², který se především v poslední době stává nedílnou součástí mnohých děl. Ani těmto „partnerům filmu“ se právní nauka, pokud je mi známo, výrazněji nevěnuje.

Dalšími způsoby výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmů, jsou tzv. runaway productions a zakázková výroba. **Runaway productions** jsou typické tím, že celý výrobní štáb i s herci tvoří film v zahraničí. Dochází k tomu z důvodu ekonomického či např. z hlediska nutnosti tvůrčího procesu ve zvláštních lokacích. Tyto produkce se rozlišují na ty, k nimž dochází právě na základě požadavků scénáře, lokací, preferencí herců či režiséra (tzv. umělecké runaway productions), a na ty, které slouží čistě jen ke snížení celkových nákladů na výrobu prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmů, - tzv. ekonomické runaway productions²⁴³. Hlavní charakteristikou takového způsobu tvorby je ona možnost využití „zahraničního potenciálu“ k vytvoření audiovizuálního díla. Využitím „zahraničního potenciálu“ mám na mysli možnost vycestování celého štábu na určitou lokaci, která se nikde jinde na světě nenachází a jež je pro film příhodná a potřebná, či (právě z důvodů ekonomických) využití zahraničních filmových studií, kde se (často v nově postavených kulisách) levně vytvoří filmové dílo.

242 Do záběru je vložen výrobek, logo apod. Tím se do jisté míry tvoří reklama pro osobu, která dané věci vyrábí či je takto nepřímo propagována společnost, podnikatel apod., jejíž/jehož firma se v záběru objeví.

243 Definice převzata z: <http://dictionary.sensagent.com/runaway+production/en-en/> [cit. dne 7. července 2020].

Podobným institutem je i **zakázková výroba prvotních záznamů audiovizuálních děl**, respektive děl filmových. V jejím případě však nedochází k vytvoření filmu štábem z jedné země na území (či ve studiích) země druhé, ale dojde pouze k objednání výroby prvotního záznamu audiovizuálního díla u jiného výrobního subjektu. Tímto subjektem může být opět jak subjekt tuzemský, tak subjekt zahraniční. Nejčastěji to jsou jednotlivá filmová studia, která zřizují speciální oddělení k tvorbě zakázkových filmů. Technická vybavenost studií a jejich ateliérů a celkově nižší náklady na tvorbu filmů mohou být hlavním důvodem jejich preference ze strany producentů. Celkovou výrobu zajistí subjekt odlišný od toho, který má na výrobě prvotního záznamu díla primární zájem. Na základě výzkumu na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze s názvem „*Celovečerní televizní zahraniční filmové koprodukce vyrobené do roku 1970*“ jsem zjistil, že tato praxe byla zcela běžná (např.) v ČSSR na konci 60. let, kdy Československá televize (Odbor televizní filmové výroby) objednávala vytvoření televizních filmů (nejčastěji celovečerních) u Filmového studia Barrandov, které mělo k tomuto účelu zřízeno Oddělení zakázkových filmů. Tento vztah byl smluvně podložen, docházelo k vzájemné fakturaci nákladů, ale bylo zde i upraveno vlastnictví práv k exploataci děl jak v televizi, tak i případně v kinech v tuzemsku a v zahraničí.

V praxi dochází k prolínání těchto přístupů, kdy např. jeden z producentů je tzv. výkonným producentem, tedy tím, který (jako jediný z koproducentů) zajišťuje výrobu prvotního záznamu audiovizuálního díla (srovnatelně jako u zakázkové výroby), ale současně se podílí i na financování filmu, byť by to byl vklad ve výkonech (práci).

6.3 Historický exkurz

V téměř všech historických publikacích o autorském právu filmovém²⁴⁴ z 30., 40. a 60. let se bohužel žádné podstatné informace o „koprodukcích“ nelze dozvědět. Tyto knihy většinou poskytují přehled o právu filmovém v tehdejší době. Rozebírají institut kinematografického díla, jeho autora, podmínky ochrany těchto děl, některé

244 Hora, J.: Filmové právo. Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, Praha, 1937.

Knap, K.: Přehled práva filmového. Knihovna Filmového kurýru, Praha, 1945.

Kordač, J., Železný, O.: Autorské právo, film a televize. Praha, SPN, 1. vydání, 1967.

Procházka, J.: Film v právu původském. Československé filmové nakladatelství, Praha, 1947.

Scheinpflug, K.: Problém kinematografie v autorském právu. Československý kompas, Praha, 1945.

publikace např. analyzují fenomén zvukového filmu. Informace o „koprodukcích“ jsou zastoupeny v knize K. Knapa z roku 1945 *„Přehled práva filmového“* ve čtvrté kapitole s názvem *„Mezinárodní právo filmové“*²⁴⁵. Knap označuje film z důvodu jeho neomezených možností rozšiřování za statek mezinárodní. Autor si je vědom toho, že se mezinárodní spolupráce neomezuje pouze na výměnu filmových děl, ale také na jejich tvorbu: *„Styky mezinárodní na filmovém poli se však neomezují jen na exploataci hotového filmové díla; můžeme je pozorovati stále vzrůstající měrou již i při samém vzniku filmového díla jednak v tom, že jsou filmově zpracovávána cizí díla literární i hudební jednak ve spolupůsobení cizích filmových tvůrčích pracovníků. Ani tento poslední způsob mezinárodní spolupráce nelze s našeho hlediska přehlížeti.“*²⁴⁶ Knap vidí film jako „vděčné pole“ pro mezinárodní právní úpravu. Ta se týká především exploatace děl, stanovení podmínek pro práci tvůrčích pracovníků a pro různé otázky práva autorského a patentního. Autor věří, že po válce dozná mezinárodní složka práva filmového značně rychlý rozvoj²⁴⁷. Velké problémy se dle něj nebudou moci řešit prostřednictvím mezinárodních smluv, ale jakýmsi prvním stupněm ve vývoji by měly být „dvoustranné vzájemné smlouvy“²⁴⁸ uzavírané vždy pro oblast dvou států. K. Knap uvádí jako příklad vzájemnou dohodu německo-československou ze dne 18. února 1937, která upravila na podkladě vzájemnosti podmínky pro exploataci prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, vytvořených (slovy zákona vyrobených) v obou státech. Tyto smlouvy jsou i z mého pohledu pro úpravu koprodukčních vztahů vhodnějším prostředkem. Umožňují snadnější kooperaci mezi dvěma státy. Dochází díky nim k lepší komparaci právních režimů a k následnému vyvození určitých obecných závěrů o povinnostech, které z dohod většinou vyplývají.

Hlavním zdrojem informací o „historickém vývoji“ tohoto institutu a jeho právních úpravách jsou bilaterální dohody mezi vládami jednotlivých států a také smlouvy, které se uzavírají při vytváření jednotlivých koprodukčních děl. Dokument Evropské komise s názvem *„Bilaterální koprodukční dohody v audiovizuálním sektoru uzavřené mezi členskými státy a třetími zeměmi“* poskytuje přehlednou tabulku obsahující informace o koprodukčních dohodách, které uzavřely jednotlivé státy ať už

245 Knap, K.: *Přehled práva filmového*. Knihovna Filmového kurýru, Praha, 1945.

246 Knap, K.: *Přehled práva filmového*. Knihovna Filmového kurýru, Praha, 1945, s. 38.

247 Na publikaci je nutno pohlížet objektivně s přihlédnutím k roku jejího vzniku (1945).

248 Úpravu mezinárodních vztahů v podobě bilaterálních dohod o kulturní spolupráci či „obecné spolupráci“ uvádím dále v textu.

s jiným členským státem či se třetím (respektive nečlenským) státem.²⁴⁹ Rozmach v uzavírání těchto dohod nastává v druhé polovině 60. let²⁵⁰, kdy jsou to především státy jako Francouzská republika, Italská republika, Spolková republika Německo, Španělské království, ale i Československá socialistická republika, které mají vyspělou kinematografii s kvalitní filmovou tradicí a tímto způsobem se snaží rozšířit si možnosti při výrobě prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmových děl. Československá socialistická republika v této době uzavírá s Francouzskou republikou dohodu o koprodukcii a výměně filmů²⁵¹ a s Italskou republikou dohodu o filmové spolupráci²⁵². Dohody poskytují obecnou úpravu koprodukčních vztahů. Díla takto vytvořená se považují shodně, ve všech státech podílejících se na výrobě prvotních

249 Dokument dostupný na: http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/reg/tvwf/eu_works/bilateral_coprod.pdf [cit. dne 7. července 2020].

250 **Přehled vybraných bilaterálních dohod uzavřených v 60. letech:**

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Belgickým královstvím (francouzská komunita) ze dne 20. prosince 1962.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Švédským královstvím ze dne 13. října 1965.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Socialistickou republikou Rumunsko ze dne 22. dubna 1966.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Svazem sovětských socialistických republik ze dne 8. července 1967.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Brazílskou federativní republikou ze dne 6. února 1969.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Egyptem (Sjednocenou arabskou republikou) ze dne 28. prosince 1965.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Bulharskou lidovou republikou ze dne 29. července 1967.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Socialistickou republikou Rumunsko ze dne 8. srpna 1967.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávie ze dne 20. ledna 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Republikou Rakousko ze dne 24. dubna 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Švédským královstvím ze dne 24. července 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Spolkovou republikou Německo a Belgickým královstvím (francouzská komunita) ze dne 27. července 1964.

Dohoda o koprodukcii mezi Španělským královstvím a Brazílskou federativní republikou ze dne 2. prosince 1963.

Dohoda o koprodukcii mezi Československou socialistickou republikou a Francouzskou republikou ze dne 6. března 1968 (Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Francouzské republiky o koprodukcii a výměně filmů – viz Vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 21/1969 Sb.).

Dohoda o koprodukcii mezi Československou socialistickou republikou a Italskou republikou ze dne 25. března 1968 (Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Italské republiky o filmové spolupráci - viz Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 76/1968 Sb.).

251 Vyhláška ministerstva zahraničních věcí ze dne 27. prosince 1968 o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Francouzské republiky o koprodukcii a výměně filmů č. 21/1969 Sb.

252 Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 17. května 1968 o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Italské republiky o filmové spolupráci č. 76/1968 Sb.

záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, za filmy národní produkce, a tak požívají i veškerých výhod a ochrany dle vnitrostátních předpisů. Prvotní záznam díla lze vyrobit v koprodukcii pouze za předpokladu, že poměry podílů koproducentů jsou stanoveny v rozmezí od 20 do 70 %. V dohodě s Italskou republikou se jedná u menšinového producenta o účast v podobě nejméně 20 % nákladů na film (viz čl. 5), v dohodě s Francouzskou republikou se jedná o rozpětí podílů koproducentů od 30 do 70 % (viz čl. 4). Na tvorbě děl se musí podílet režisér státní příslušnosti jedné ze smluvních stran, u dohody s Francouzskou republikou je tato podmínka stanovena i u techniků a herců (ti musí mít státní příslušnost československou na straně československé a francouzskou státní příslušnost či musí být občany požívajícími zvláštních výhod na straně francouzské). Vzájemná rovnováha v participaci koproducentů musí být dosažena v zásadě jak v oblasti umělecké, tak v oblasti technických prostředků obou zemí. Hlavními body dohod jsou však ustanovení o dělbě příjmů z exploatace vytvořených děl, vývozu koprodukčních filmů, vlastnictví negativů a dubnegativů, uvádění koprodukčních filmů na filmových festivalech, povinném obsahu koprodukčních smluv o výrobě prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových, sjednávaných mezi koproducenty atd. Ustanovení čl. 11 dohody s Italskou republikou podobně jako čl. 15 dohody s Francouzskou republikou upravuje vznik zvláštní smíšené komise. Komise má v obou případech zajistit provádění (respektive hodnotit praktické provádění) uzavřených dohod. Smíšená komise československo-francouzská by měla také řešit případné spory a zkoumat eventuální návrhy sledující rozvoj filmové spolupráce ve společném zájmu obou zemí. Smíšená komise československo-italská dále zkoumá rovnováhu přínosů v koprodukčních filmech a je oprávněna každý rok stanovit minimální náklady na koprodukční filmy s třemi a více subjekty. Dohoda s Italskou republikou obsahuje i složení smíšené komise, ve které by v čele československé části byl ústřední ředitel Československého filmu nebo jeho zástupce a v čele italské části představitel ministerstva turistiky a divadel. Tyto osoby si ke spolupráci přibírají odborné pracovníky a experty. Komise se shodně schází jedenkrát ročně střídavě v obou zemích jednotlivých dohod. U dohody s Francouzskou republikou může být navíc svolána na žádost jedné ze smluvních stran. Takováto žádost by připadala v úvahu především v případě podstatných změn zákonných a prováděcích předpisů v oblasti filmu.

Pouze prováděcí předpisy k Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Italské republiky o filmové spolupráci poukazují na autorská práva. Součástí dokumentace (k případné koprodukční smlouvě / smlouvě o koprodukcii) má totiž být mimo jiné i doklad o platném převodu autorských práv pro filmové zpracování anebo doklad o právoplatné opci. Obě dohody jsou evidentně převážně zaměřeny na ekonomické a technické stránky koprodukčních vztahů a autorskoprávní ustanovení vůbec neobsahují (až na jednu zmíněnou výjimku v prováděcích předpisech)²⁵³.

Dohody o „koprodukcii“ či o filmové spolupráci však byly v Československé republice, respektive v Československé socialistické republice, výjimkou, nejčastěji docházelo k uzavírání tzv. dohod o kulturní spolupráci nebo „obecných“ dohod o spolupráci. Z uzavřených smluv uvádím následující: na evropském kontinentě to jsou např. dohody s Maďarskou lidovou republikou z roku 1961, s Německou demokratickou republikou z roku 1965, s Polskou lidovou republikou z roku 1966; na asijském kontinentě to jsou např. dohody s Čínskou lidovou republikou z roku 1952, s Indickou republikou z roku 1960 a s Kambodžským královstvím z roku 1961; na americkém kontinentě se pak jedná např. o dohody s Kubánskou republikou z roku 1961 a se Spojenými státy mexickými z roku 1970; na africkém kontinentě to jsou např. dohody s Egyptskou republikou z roku 1958, s Tuniskou republikou z roku 1965 a s Republikou Kongo (Brazzaville) z roku 1967. Předešlý výběr je pouze orientační a zdaleka nenabízí kompletní přehled uzavřených dohod (jen na africkém kontinentě bylo uzavřeno na cca 13 dohod s tehdejšími státy). Jednotlivé dohody mimo jiné většinou obsahovaly i ustanovení o povinnosti spolupráce při výměně filmů, při jejich uvádění, ustanovení o výměně „kulturních“ pracovníků, materiálu a techniky. Např. čl. 2 Dohody mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Polské lidové republiky o kulturní spolupráci²⁵⁴ uvádí následující: *„Kulturní spolupráce mezi smluvními stranami se bude uskutečňovat zejména: ... 5. výměnou filmů, pořadů a materiálů pro rozhlas a televizi, notových materiálů a zvukových záznamů, pořádáním filmových a divadelních představení a přehlídek, koncertů, výstav a sportovních podniků; ...“*

Podstatnějšími jsou pro nás však ustanovení zmiňující spolupráci v oblasti

253 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 703-704.

254 Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 14. září 1966 o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Polské lidové republiky o kulturní spolupráci č. 79/1966 Sb.

tvorby filmových děl a ustanovení upravující autorská práva. Ne každá z dohod takováto ustanovení obsahuje. Jako příklad dohody, která filmovou spoluprací zmiňuje, uvádím Dohodu o kulturní spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou. Ta v čl. VIII uvádí: „*Smluvní strany budou podporovat vzájemnou spolupráci v oblasti rozhlasu, televize, filmu a tisku.*“²⁵⁵ Domnívám se, že za vzájemnou spoluprací lze považovat právě i „koprodukce“ a další způsoby výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive děl filmových. Specifické ustanovení řešící úpravu autorských práv při zmíněné spolupráci v oblasti filmu dohody neobsahují. Téměř každá však obsahuje obecně formulované ustanovení o zákonné ochraně autorských práv občanů druhé smluvní strany²⁵⁶ nebo se smluvní strany zavazují zaručit autorská práva příslušníků druhé strany podle mezinárodních smluv, jichž jsou strany signatáři²⁵⁷. Do těchto obecných formulací tak spadá mimo jiné i ochrana audiovizuálních děl, v našem případě tedy vzniklých „koprodukcí“.

Informace o soukromoprávní úpravě koprodukčních vztahů přináší smlouvy uzavřené mezi jednotlivými výrobními subjekty. V období mezi roky 1945 až 1970 bylo v koprodukci Československé republiky (1945 - 1960) / Československé socialistické republiky (1960 - 1989) a druhého státu vytvořeno 47 filmů²⁵⁸. V 50. letech a na začátku let 60. jsou převažujícím smluvním partnerem v koprodukčních vztazích socialistické země. „*Koprodukce se socialistickými zeměmi se hojně pěstovaly zejména ve druhé polovině padesátých let a počátkem let šedesátých. Tuto „sérii“ uzavřel v roce 1965 hudební film Jindřicha Poláka *Strašná žena* natočený v koprodukci s východoněmeckou Defou.*“²⁵⁹ V druhé polovině let šedesátých se vývoj otáčí opačným směrem k západním demokratickým státům. Tento trend byl způsoben politickým uvolněním v Československé socialistické republice (jehož vyvrcholením bylo Pražské

255 Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 10. července 1961 o Dohodě o kulturní spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou č. 81/1961 Sb.

256 Viz čl. 9 vyhlášky ministra zahraničních věcí ze dne 14. září 1966 o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Polské lidové republiky o kulturní spolupráci č. 79/1966 Sb.

257 Viz čl. 8 vyhlášky ministra zahraničních věcí ze dne 21. září 1965 o Dohodě o kulturní spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou č. 103/1965 Sb.

258 Informace jsem získal ze spisového archivu České televize, z archivu Barrandov Studio a.s. a z publikací: Český hraný film III. 1945 – 1960. Národní filmový archiv, Praha, 2001; Český hraný film IV. 1961 – 1970. Národní filmový archiv, Praha, 2004.

259 Klimeš, I.: *Modely filmové dramaturgie*. In: Matonoň, J. (ed.): *Život je jinde ... ? Česká literatura, kultura a společnost v sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století. (Materiály z mezinárodní mezioborové konference pořádané Ústavem pro českou literaturu AV ČR 13. - 15. června 2001 v Praze.)*. Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, 2002, s. 382.

jaro v roce 1968). Tuzemské koprodukce byly v období socialismu vyloučeny z důvodu státního filmového monopolu. Jedinou možnou tuzemskou spoluprací byla „zakázková výroba“. Právě i na základě mezistátních dohod z roku 1968 jsou novými partnery převážně Francouzská republika a Italská republika. Z koprodukčních filmů tohoto období jsem vybral jen několik příkladů. U děl „Májové hvězdy“ z roku 1959, „Přátelé na moři“ z roku 1959, „Akce Kalimantan“ z roku 1962, „Dýmky“ z roku 1966 a „Tělo Diany“ z roku 1969²⁶⁰ jsem mohl z koprodukčních smluv vyvodit obecnější závěry týkající se autorskoprávní úpravy v tomto typu smluvních vztahů obsažené.

Smlouvy mají z hlediska autorskoprávní úpravy podobnou „konstrukci“. Každá ze smluv obsahuje závazek stran k zajištění nezbytných autorských práv u právních a fyzických osob v jednotlivých zemích na určitou dobu²⁶¹. Smluvní strany tak zajišťují příslušná práva na svém území. Jedná se nejen o zajištění autorských práv např. k literární předloze, adaptaci, scénáři a dialogům filmu, ale i o zajištění autorských hudebních práv²⁶². Jednotlivé filmové společnosti či jiné subjekty se stávají nositeli

260 „Májové hvězdy“ - koprodukce československo-sovětská z roku 1959 režisérů S. Rostockého a S. Strnada, „Přátelé na moři“ - koprodukce československo-sovětská z roku 1959 režisérů L. A. Kulidžanova a S. Strnada, „Akce Kalimantan“ - koprodukce československo-indonéská z roku 1962 režiséra V. Síse, „Dýmky“ - koprodukce československo-rakousko-/německá/ z roku 1966 režiséra V. Jasného, a „Tělo Diany“ - koprodukce československo-francouzská z roku 1969 režiséra J.-L. Richarda.

261 Barrandov Studio a.s., archiv, sbírka: Scénáře a produkční dokumenty, Film: Májové hvězdy, Smlouva.

„Smlouva o společné výrobě filmu „Májové hvězdy“ uzavřená mezi Filmovým studiem Barrandov, Praha, zastoupeným ředitelem Eduardem Hofmanem a mezi moskevským Filmovým studiem Maxima Gorkého, Moskva, zastoupeným ředitelem I. Britikovem dne 4. října 1958“, část 5.

„Obě smluvní strany se zavazují, že zajistí nezbytná autorská práva u právních a fyzických osob ve svých zemích na dobu deseti let.“

Barrandov Studio a.s., archiv, sbírka: Scénáře a produkční dokumenty, Film: Akce Kalimantan, Smlouva.

„Smlouva o výrobě filmu „Akce Kalimantan“ mezi ministerstvem leteckých sil Indonéské republiky Djakarta, Indonesie, zastoupené Jeho Excelencí ministrem, hlavním velitelem a náčelníkem štábu, leteckým maršálem S. Suryadarmou /dále jen AURI/ na straně jedné a mezi Filmovým studiem Barrandov, Praha, ČSSR, zastoupeným ředitelem Josefem Veselým /dále jen Studio/ na straně druhé, v Djakartě dne 27. května 1961“, čl. VI.:

„... Smluvní strany jsou povinny zajistiti: A/ Studio: 1/ Autorská práva občanů ČSSR 2/ ... B/ AURI: 1/ Autorská práva občanů Indonesie 2/ ...“

262 Barrandov Studio a.s., archiv, sbírka: Scénáře a produkční dokumenty, Film: Tělo Diany, Smlouva.

„Smlouva o filmu v oficiální francouzsko-československé koprodukci a o společné exploataci tohoto filmu s prozatímním názvem „Tělo Diany“ mezi firmou Renn Productions (společností s ručením omezeným a s kapitálem Frs. 30000,-, se sídlem v Paříži 8 – 65/67 rue du Faubourg Saint-Honoré a s kanceláři v Neuilly- sur Seine (92) – 7, rue des Dames Augustines, zastoupenou svým garantem panem Claude Berri) na straně jedné a Československým Filmexportem (Václavské nám. 28, Praha 1, zastoupeným obchodním ředitelem panem Ladislavem Kachtíkem, jednajícím rovněž za Filmové studio Barrandov, Praha) na straně druhé, v Praze dne 6. října 1968“, Příloha A. (s. 1 – 3):

„Smluvní strany jsou povinny zajistit: ... II. Francouzská strana zajistí: Úhradu autorských práv (autorská práva k románu, práva k adaptaci, scénáři a dialogům filmu), ... , postsynchrony

autorských (majetkových) práv k předloze, scénáři, hudbě apod. a mají tak možnost využít tato práva k vytvoření filmového díla. Vedle toho si smluvní strany stanovují, že mohou použít hudbu k filmu pro účely bezplatné reklamy.

Vzápětí však smlouvy ještě uvádí, že oddělování hudby od filmu a její jiné samostatné užití se nedovoluje a vyžadovalo by zvláštní souhlas nositelů autorských práv k hudební části díla. Strany si tak samozřejmě pojistily možnost vydávání filmové hudby na nosičích a její následné vysílání v rozhlase a televizi.

V další dokumentaci se mi podařilo nalézt „*Smlouvy o postupu autorských práv*“²⁶³ vztahující se k filmu „*Přátelé na moři*“ z roku 1959. I když jsem mohl prozkoumat smlouvu tohoto typu pouze u jednoho z děl, domnívám se, že praxe byla i u ostatních „koprodukcí“ obdobná. Smlouva se skládá ze čtyř částí, jež obsahují ustanovení o postoupení autorských práv (autora předlohy filmu „*Přátelé na moři*“ P. Páska) k zfilmování díla Československému státnímu filmu (na základě ustanovení kolektivní smlouvy sjednané mezi Československým státním filmem a Svazem čs. spisovatelů dne 1. ledna 1952), stanovení výše honoráře za postup práva k zfilmování a určení jeho splatnosti, určení honoráře pro spoluautora J. Pixu a v závěru odkaz na podrobnější úpravu ostatních „institutů“ v kolektivní smlouvě (viz výše). Zajímavostí je, že v návaznosti na tuto smlouvu o postoupení autorských práv bylo uzavřeno několik smluv o dílo (právě s autory námětu – P. Páskem a J. Pixou). V jednotlivých smlouvách se spoluautoři námětu zavazují z námětu vytvořit filmovou povídku, literární scénář a na závěr i dialogy. Články obsahující ustanovení o autorských právech nejsou ve smlouvách těmi stěžejními. Ve většině smluv však nejsou opomenuty a snaží se především vypořádat s převedením majetkových práv (k zfilmování literární předlohy, použití původní hudby atd.) pro účely tvorby jednotlivých děl.

francouzské verze, event. Náklady na pořízení hudebního synchronu, včetně honoráře hudebního skladatele a zajištění autorských hudebních práv, platných pro využití v celém světě.“

263 Barrandov Studio a.s., archiv, sbírka: Scénáře a produkční dokumenty, Film: Přátelé na moři, Smlouva.

„Smlouva o postupu autorského práva mezi Československým státním filmem, zastoupeným Tvůrčí skupinou Hanuš-Pavlíček a autorem Pavlem Páskem bytem Praha-Bubeneč, Ždanova č. 7, v Praze dne 21. května 1959.“

6.4 Koprodukční vztahy a jejich nejčastější forma

Pokud se hodlám detailněji zaměřit na koprodukční vztah jako základ celé „koprodukce“, je nutné uvést, že tento vztah má z formálního hlediska nejčastěji podobu tzv. společnosti²⁶⁴. Před účinností zákona č. 89/2012 Sb. se jednalo o smlouvu o sdružení²⁶⁵.

Znakem vzniklé společnosti je její neformálnost a určitá smluvní volnost.²⁶⁶ Jedinou podstatnou náležitostí společnosti (respektive dříve smlouvy o sdružení) je sjednání účelu/cíle (jednorázový, dlouhodobý, opakovaný, trvalý; sdružení se k podnikatelským i nepodnikatelským aktivitám; může jít o účely dobročinné, týkající se ekologických aktivit apod.), k jehož dosažení jsou osoby sdruženy (smlouva totiž nemusí mít ani písemnou podobu, v praxi bude ale písemná forma²⁶⁷ převažovat, a to především s ohledem na právní jistotu mezi smluvními stranami). „*Podstata*

264 Úprava jednotlivých ustanovení o společnosti je obsažena v občanském zákoníku v Části čtvrté s názvem „*Relativní majetková práva*“. V této části je materie obsažena v Hlavě II „*Závazky z právních jednání*“, v Díle 13 „*Společnost*“ (§ 2716 až § 2746 o. z.).

„*Osnova se tudíž vrací ke standardům kontinentálního práva s návrhem obecné právní úpravy společnosti, jak je v evropském zákonodárství zcela běžné (srov. např. Gesellschaft v § 705 a násl. BGB nebo société v čl. 1832 CC; obdobně societá v čl. 2247 italského občanského zákoníku, sociedad v čl. 1665 a násl. občanského zákoníku španělského, maatschap v čl. VIIA: 1655 a násl. nizozemského občanského zákoníku, spółka v čl. 860 a násl. polského občanského zákoníku atd.)*.“
Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 468.
Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Pro více informací viz komentáře k o. z.:

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 327 a násl.

Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 1244 a násl.

„*Výroba audiovizuálního díla se běžně uskutečňuje v koprodukci více výrobců, zpravidla v rámci smlouvy o společnosti podle § 2716 a násl. ObčZ nebo v rámci jiné smlouvy, kdy účastníci sdružení podle českého soukromého práva nabývají majetek zásadně do spoluvlastnictví. Jedná se o pluralitu subjektů na licenční straně nabyvatelské (srov. § 2728 ObčZ). Výrobci uplatňují práva a povinnosti z licence poskytnuté režisérem společně a nerozdílně, což plyne z právní povahy společných licenčních závazků, včetně licenčních závazků vzniklých z činnosti společnosti.*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 703.

265 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2007, s. 609.
Právní úprava smlouvy o sdružení byla obsažena v Hlavě šestnácté s názvem „*Smlouva o sdružení*“ v ustanoveních § 829 až § 841 obč. zák.

266 „*Smlouva společenská je pojímána jako bezformální, s minimem povinných náležitostí. Záleží na smluvních stranách, jakým způsobem se dohodnou na míře její podrobnosti. Smlouva není nikde registrována, ohlašována nebo zveřejňována.*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 331.

267 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 335.

*společnosti je ve smluvním závazku alespoň dvou osob sdružit za společným účelem činnosti nebo věci, anebo obojí. Podle toho se rozlišují společnosti pracovní, kapitálové a smíšené. ... Společný účel není předepsán, může být tedy v mezích právního řádu jakýkoli, hospodářský (výdělečný) i nevýdělečný.*²⁶⁸ V případě „koprodukčních společností“ je jejich (hlavním) účelem pořízení prvotního hmotného zachycení audiovizuálního díla. K tomuto pořízení dochází na základě společného hospodářsko-organizačního přičinění osob, které jsou subjekty smlouvy²⁶⁹. Přesně specifikovaný účel z hlediska časového či z hlediska cíle nemusí být pravidlem (nesmí však být právními předpisy zakázán). Cíl může být vymezen i šířeji a časově také nemusí být společnost zcela přesně vymezena. V případě „koprodukcí“ se však většinou jedná o přesně stanovený účel a z hlediska časového bývá společnost také „ohraničena“. Vzniká uzavřením smlouvy (ve které může být stanoven vznik společnosti až od určitého rozhodného okamžiku, např. datem schválení scénáře pro tvorbu koprodukčního filmového díla) a nejčastěji končí pořízením prvotního hmotného zachycení audiovizuálního díla (ukončením hospodářsko-organizačního procesu sdružených osob).

Osobami sdruženými mohou být osoby právnické, fyzické (fyzická osoba by měla být plně svéprávná), mohou jimi být jak podnikatelé, tak nepodnikatelé, osoby tuzemské i zahraniční²⁷⁰. U zahraničních osob, respektive cizozemců, (což se případně týká i koprodukčních vztahů) musí tato osoba splňovat zvláštní podmínky pro jejich podnikání.²⁷¹ Osoby, které se v případě koprodukcí takto sdružují, jsou (jak již bylo uvedeno) osoby tuzemské i zahraniční, právnické i fyzické, jsou jimi např. filmové společnosti, produkční společnosti, producenti, televizní společnosti (jedná se většinou o osoby podnikající²⁷², to plyne již z povahy pořízení prvotního záznamu

268 Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 468. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Dále viz také Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 331.

269 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 703.

270 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník II. § 460 – 880. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2008, s. 2150.

271 K tomuto viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 334.

Do 1. ledna 2014 se tato ustanovení nacházela v § 21 a násl. zákona č. 513/1991 Sb. Od 1. ledna 2014 jsou tato ustanovení obsažena jednak v § 26 zákona č. 91/2012 Sb., dále pak v ustanoveních § 138 až § 143 a v § 3024 zákona č. 89/2012 Sb.

272 Komentář k zákonu č. 40/1964 Sb. k tomuto uváděl následující: „Podle § 261 odst. 6 obč.z. platí, že je-li smlouva uzavřena mezi podnikateli při výkonu jejich podnikatelské činnosti (...), řídí se ust.

audiovizuálního díla a jeho následné širší exploatace a komerčního zužitkování). Tímto výkladem, jenž přináší nauka, je do jisté míry zodpovězena otázka, zdali je možné, aby jednou ze sdružujících se osob byla i fyzická osoba, která by pro účely společnosti (v případě koprodukčního vztahu) poskytla oprávnění užít její autorské dílo (např. scénář, literární předlohu). Dle mého názoru tomuto nebude nic bránit. Ve smlouvě bude nutné dostatečně upravit podmínky poskytnutí oprávnění, majetkových hodnot; podíly jednotlivých osob atd.

Podstatou vzniku společnosti je tedy smluvní závazek několika osob (společníků) ke sdružení se a zároveň k přičinění se o dosažení určitého společného účelu činnosti či dosažení věci.²⁷³ Společnost není právnickou osobou. Jsou to společníci, kteří jednájí v souvislosti s činností sdružení. Subjektem právních vztahů jsou tedy pouze společníci společnosti, ti jednájí sami, nebo prostřednictvím třetích osob.²⁷⁴ Správa společnosti a všech společných záležitostí může být společníky stanovena dle jejich uvážení, společníci si mohou působnost při správě společnosti (respektive společných záležitostí) rozdělit zcela svobodně.²⁷⁵ Správa společných věcí

§ 829 – 841 obč.z., avšak vše ostatní, co není výslovně upraveno v těchto ustanoveních, se řídí obecnou úpravou pro obchodní závazkové vztahy (tj. § 261 – 408 obč.z.). Přitom kogentní ustanovení se použijí vždy, dispozitivní pouze tehdy, neurčuje-li smlouva sama něco jiného. Pouze ty otázky, které nejsou (zcela nebo zčásti) v ust. § 261 – 408 obč.z. upraveny, se řídí obecnou občanskoprávní úpravou závazkových vztahů v ust. § 488 – 587 obč.z., popř. i jinými příslušnými ustanoveními občanského práva.“

Eliáš, K. a kolektiv autorů: Občanský zákoník (Velký akademický komentář, úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008) 2. svazek § 488 – 880. Linde Praha, a. s., Praha, 2008, s. 2361.

273 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 331 a s. 333.

274 K tomuto viz např. Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 332.

275 Viz ustanovení § 2730 o. z.

V případě, že se společníci nedohodnou, je každý jednotlivý společník příkazcem ostatních společníků, a to ve věci těchto výše uvedených „společných“ záležitostí.

„Společníkům je volno, jak si zařídí správu společných záležitostí. Jejím výkonem mohou pověřit jednoho společníka, anebo jich mohou pověřit několik; správu společnosti však mohou svěřit i osobě třetí. Stane-li se tak, potom společníci ze správy vyloučení nemohou nakládat se společným majetkem. Vnitřní poměry společnosti však nemohou vést k újmě třetích osob, jsou-li v dobré víře.“

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 470. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

K osobě správce a ke správě společnosti jako takové je důležité uvést citaci k tomu se pojících ustanovení o. z.:

Ustanovení § 2731 „(2) Byl-li správce jmenován ve společenské smlouvě, lze ho odvolat jen z vážného důvodu, jinak lze jeho pověření zrušit obdobně jako u příkazu.“

Ustanovení § 2734 „Správce vede řádně účty a přehled o majetkových poměrech společnosti; společníkům podává pravidelně vyúčtování majetku společnosti včetně příjmů a výdajů, jakož

může být svěřena jak někomu ze společníků²⁷⁶, tak i někomu třetímu. „Nebude-li o správě společnosti ve společenské smlouvě nic ujednáno, nastoupí pravidlo, že společné záležitosti spravují všichni společníci, přičemž každý z nich vystupuje jako příkazník všech ostatních. Není však oprávněním žádného ze společníků samostatně rozhodovat o podstatné změně společného majetku, protože tyto případy podléhají společnému rozhodnutí všech společníků.“²⁷⁷ Může samozřejmě nastat i situace, kdy bude správou společných záležitostí pověřeno několik správců a jejich působnost nebude nějak konkrétněji vymezena. V takovýchto případech jedná každý správce v záležitostech týkajících se společnosti samostatně. Společníci rozhodují o záležitostech společnosti většinou hlasů.²⁷⁸ Každý ze společníků je „noselem“ jednoho hlasu. V praxi, především pokud je společníků více, je však rozhodování o společných záležitostech mnohdy velice obtížné a často i nepraktické. Bylo by vhodné, aby smlouva obsahovala ustanovení o tom, kdo, ve kterých záležitostech a jakým způsobem má ve věcech společnosti rozhodovat. Jednání společníků společnosti navenek by tak mohl v běžných záležitostech zajišťovat správce (pokud bude tato „funkce“ ve společnosti existovat) a věci pro společnost zásadnější by z povahy věci mohly být vymezeny všem společníkům (detaily by měly být upraveny opět ve smlouvě).²⁷⁹

V případě jednání společníka se třetí osobou ve společné záležitosti společnosti se má za to, že je příkazníkem všech ostatních společníků. Pokud společník ve společné věci jedná se třetí osobou svým jménem, je třetí osoba zavázána vůči tomuto společníkovi. Ostatní společníci jsou oprávněni uplatňovat práva vzešlá z tohoto

i zisku, anebo ztráty, nejméně jednou za kalendářní rok, nejpozději do dvou měsíců po jeho ukončení.“

Ustanovení § 2735 „Společník, i když nevykonává správu, se může přesvědčit o hospodářském stavu společnosti, přezkoumat účetní záznamy a jiné doklady, jakož i být informován o společných záležitostech, ale při uplatňování tohoto práva nesmí ani rušit provoz společnosti víc, než je nutné, ani bránit ostatním společníkům při uplatňování téhož práva. Ujednají-li si společníci něco jiného, nepřihlíží se k tomu.“

276 Dle ustanovení § 2732 o. z. nemůže společník, který není oprávněn ke správě, nakládat se společným majetkem. V případě, že se tak stane vůči osobě, která je však v dobré víře, nelze se vůči této osobě následně dovolat neplatnosti právního jednání.

277 Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 470. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupná].

278 Jen v případě změny společenské smlouvy je nutné, aby se na tomto shodli všichni společníci. Viz ustanovení § 2729 o. z.

279 K výše uvedenému ještě dále pro doplnění: Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 348 – 349.

jednání. Toto však platí pouze tehdy, nebylo-li třetí osobě známo, že společník jedná na účet společnosti. V praxi mohou nastat i situace, kdy bude někdo, kdo společníkem není, předstírat, že společníkem je, a bude i takto jednat. V podobném případě jsou společníci společnosti z takového jednání vůči třetí osobě zavázáni společně a nerozdílně s ním v následujících případech²⁸⁰: omyl třetí osoby je způsoben podnětem někoho ze společníků či žádný ze společníků neučinil žádný krok k tomu, aby se předešlo uvedení konkrétní osoby v omyl, i když společníci mohli (při vynaložení potřebné péče) omyl předvídat.

Společníci nabývají práv a odpovídají za závazky²⁸¹. Povinností smluvních stran je vyvíjení činnosti k dosažení sjednaného účelu způsobem, který stanoví smlouva, zároveň se však musí (z podstaty účelu společnosti) zdržet činnosti, která by jej znemožňovala či ztěžovala²⁸². Všichni společníci by se měli přičinit a snažit se docílit účelu stejnou měrou.²⁸³ Je nutné zdůraznit, že zákon pamatuje také na činnosti, které by byly vykonávány (vykonány) společníkem a byly by jako takové pro společnost škodlivé. V takovém případě zákonodárce určil, že jsou podobné činy společníkovi zakázány: „*Animus societatis je podmíněn loajalitou společníků vůči sobě navzájem vzhledem k ujednanému společnému účelu. Tím je podmíněn zákaz jednat způsobem pro společnost škodlivým adresovaný každému společníkovi. Jednání pro společnost*

280 Ustanovení § 2738 o. z.

Více viz v Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 364.

281 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník II. § 460 – 880. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2008, s. 2149.

K tomuto je nutné ještě uvést ustanovení § 2721 o. z.: „*O vzájemných právech a povinnostech společníků platí obdobně ustanovení o spoluvlastnictví.*“

Ustanovení o spoluvlastnictví je obsaženo v ustanovení § 1115 a násl. a v ustanovení § 3062 o. z.

Odpovědnost účastníků za závazky (vzniklé při činnosti sdružení a za jeho trvání) se nemění i po zániku sdružení. Toto uvádí komentář k (předchozí právní úpravě) zákonu č. 40/1964 Sb. - Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník II. § 460 – 880. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2008, s. 2168.

282 V zákoně č. 40/1964 Sb. k tomuto viz ustanovení § 830.

283 Společníci veškerou činnost pro společnost vykonávají osobně. Společník nemá právo postoupit své členství ve společnosti jiné osobě a ani nemá právo zřídít členství ve společnosti pro jinou osobu. Viz ustanovení § 2725 o. z.

„*Upraveny musí být zvláštnosti podmíněné tím, že společnost se vytváří přínosy společníků. Z toho důvodu se navrhuje stanovit, že společníka nelze zásadně nutit, aby přispěl k dosažení společného účelu víc, než se zavázal. Výjimka z toho dopadá na situaci, kdy změna poměrů vyvolá investici nutnou k dosažení společného účelu. Ani tehdy sice společníka nelze donutit, aby poskytl příspěvek, jeho neochota poskytnout jej však může vést k ukončení jeho členství.*“

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 469.

Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obecz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

škodlivé je zejména jednání konkurenční povahy a jednání zbavující společnost majetku nebo majetek poškozující.“²⁸⁴ Občanský zákoník v ustanovení § 2727 upravuje v jistém slova smyslu konkurenční doložku pro společníka společnosti. Společník totiž nesmí činit (na vlastní nebo na cizí účet) nic takového, co by svým účelem konkurovalo účelu společnosti. Činit tak může pouze v případě, má-li od ostatních společníků souhlas. Jedná-li tímto „konkurenčním“ způsobem bez souhlasu společníků, společníci se mohou domáhat zdržení se takového jednání. V případě jednání společníka na vlastní účet může dojít k tomu, že se společníci budou domáhat toho, aby bylo toto jednání prohlášeno za jednání, jež bylo učiněno „ve prospěch společného zájmu“. V případě, že společník jednal na cizí účet, nastává odlišná situace. Společníci se mohou v těchto případech domáhat, aby bylo ve prospěch jejich společného účtu postoupeno právo na odměnu nebo aby v jejich prospěch došlo k vyplacení odměny již poskytnuté.²⁸⁵ Místo práv, jež mohou být dle předešlého textu společníkům na základě jednání jednoho z nich (na svůj či na cizí účet) poskytnuta, se mohou společníci domáhat náhrady škody.

Určujícím faktorem pro „činnost“ v rámci společnosti jsou vedle charakteru společnosti i předpoklady účastníka (jeho profese, majetkové poměry, vlastnictví věci potřebné pro účel společnosti, patent atd.). Činností společníka k splnění účelu může být např. pracovní činnost či poskytnutí finančních prostředků. Činnosti zmíněné v předešlé větě budou hlavními činnostmi „koprodukčních společností“, kde jedna osoba může být tou, která výrobu prvotního záznamu audiovizuálního díla financuje, a druhá osoba pak audiovizuální, respektive filmové, dílo tvoří a vyrábí jeho prvotní záznam (využívá svou techniku, lokace, kulisy apod.). Koprodukční vztah ale může být také založen pouze na základě poskytování finančních prostředků (smluvní strany vloží peníze, výrobu prvotního záznamu audiovizuálního díla si pak objednájí u jiného subjektu).

284 Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 469. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

285 K tomuto je nutné ještě uvést ustanovení § 2727 odst. 2, věta třetí o. z.: „*Tato práva zanikají, pokud nebyla uplatněna do tří měsíců ode dne, kdy se podnikatel o jednání dozvěděl, nejpozději však rok ode dne, kdy k jednání došlo.*“

„*V dikci odstavce 2 větě třetí je užito pojmu podnikatel; to je zjevná legislativně technická chyba, neboť úprava pokrývá práva ostatních smluvních stran vůči svévolně konající smluvní straně bez zřetele k tomu, kdo z nich je či není podnikatelem.*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 350.

Ustanovení § 2717 až § 2720 o. z.²⁸⁶ pojednávají o věcech, právech a činnostech poskytnutých společníkem pro účely společnosti a o podmínkách tohoto poskytnutí. Společník tedy může do společnosti vložit:

- a) věc – *v tomto případě se přiměřeně použijí ustanovení o koupi*²⁸⁷;
- b) právo věc užívat – *v tomto případě se přiměřeně použijí ustanovení o nájmu*²⁸⁸;
- c) právo věc požívat – *v tomto případě se přiměřeně použijí ustanovení o pachtu*²⁸⁹.

V případě, že společník do společnosti vloží své celkové jmění, jedná se o jmění k datu účinnosti smlouvy.²⁹⁰ Společníci se mohou dohodnout, že se bude do společnosti vkládat i budoucí majetek společníka. Ze zákona je v takovém případě vyloučen majetek nabytý děděním. Společníci však výslovně mohou sjednat, že i takovýto majetek bude zahrnut do společnosti.²⁹¹ Pokud byly do společnosti vloženy peněžní prostředky, zužitelné věci a věci určené podle druhu, případnou do spoluvlastnictví²⁹² těch společníků, již přispěli vklady²⁹³. Ostatní věci se stanou spoluvlastnictvím společníků jen, pokud byly oceněny v penězích. Společníci mají v případě jiného předmětu vkladu právo takovýto vklad bezplatně požívat.

Společník se může dále např. zavázat k činnosti pro společnost (*v tomto případě se přiměřeně použijí ustanovení o díle*²⁹⁴, *nebo o příkazu*²⁹⁵).²⁹⁶ Tento společník má právo na podíl na zisku a může samozřejmě také užívat věci, které byly vloženy

286 V předešlé právní úpravě (zákon č. 40/1964 Sb. se jednalo o ustanovení § 831 až § 833.

287 Pro více informací viz ustanovení § 2079 až § 2183 o. z.

288 Pro více informací viz ustanovení § 2201 až § 2331 o. z.

289 Pro více informací viz ustanovení § 2332 až § 2357 o. z.

290 „*Jměním podle odstavce 1 se rozumí jak aktiva, tak i pasiva.*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 348 – 349.

291 „*Vzhledem k tomu se tu tedy rozlišuje – v závislosti na obsahu konkrétní společenské smlouvy – univerzální společenství jmění trojího druhu:*

- *univerzální společenství jmění současného,*
- *univerzální společenství jmění současného i budoucího (kromě jmění v budoucnu zděděného),*
- *univerzální společenství jmění současného, budoucího i v budoucnu zděděného.*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 338.

292 Ke konstituování podílového spoluvlastnictví kontrahentů ke společnému majetku viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 337, s. 340, (s. 341).

293 K tomuto je pro doplnění nutné uvést ustanovení § 2719 odst. 1, věta druhá o. z.: „*Spoluvlastnické podíly společníků se určí poměrem hodnot majetku, který každý společník do společnosti vložil.*“

294 Pro více informací viz ustanovení § 2586 až § 2635 o. z.

295 Pro více informací viz ustanovení § 2430 až § 2444 o. z.; případně i ustanovení § 2455 až § 2470 o. z.

296 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 337.

do společnosti. Na druhou stranu však nesmí věci požívat a ani se nestane spoluvlastníkem (viz předchozí text). Ten společník, který se zavázal přispět do společnosti činností, nemusí přispět i jiným příspěvkem. Naopak platí to, že společník, který se zavázal přispět majetkem, není již povinen přičinit se o dosažení účelu společnosti jiným způsobem.²⁹⁷

Společníci mohou, obecně řečeno, poskytnout pracovní činnost, peníze (respektive věci zastupitelné / určené dle druhu) a jiné věci (movité i nemovité – ty jsou vždy individuálně určené) většinou individuálně určené.²⁹⁸ Pokud není ve smlouvě určena jejich výše, měli by společníci poskytovat stejné hodnoty.²⁹⁹ Majetkové hodnoty se poskytují v době, která je určena ve smlouvě, případně bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy. Výše hodnoty věcí a práv, která společník poskytuje, se může lišit a většinou bude smluvně sjednána.

V případě koprodukčních vztahů jedna ze stran poskytuje prostředky pro výrobu prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive díla filmového (zajistí samotnou výrobu prvotního záznamu prostřednictvím výkonu své pracovní činnosti), další strana může poskytnout finanční prostředky, jiná strana např. poskytuje určitý druh techniky (osvětlovací techniku, mechanické jeřáby atd.). U fyzické osoby by se mohlo jednat např. o poskytnutí práv pro účely společnosti: „*I když se zákon o tom výslovně nezmiňuje, mohou účastníci poskytnout pro účely sdružení i práva, zejména k tzv. nehmotným statkům.*“³⁰⁰ I když se jedná o komentář k předchozí právní úpravě (zákon

297 Ustanovení § 2722 odst. 1 o. z.

K tomuto je pro doplnění nutné uvést ustanovení § 2722 odst. 2 o. z.: „*Společníka nelze nutit, aby přispěl více, než se zavázal. Změní-li se však poměry tak, že společného účelu nelze bez zvýšení příspěvku dosáhnout, může ten, kdo není ochoten svůj příspěvek zvýšit, ze společnosti vystoupit, anebo z ní být vyloučen.*“

298 „*Podle toho, sdružuje-li společnost vše, co její společníci mají, anebo jen část majetku společníků, se rozlišují společnosti obecné (univerzální) a zvláštní (partikulární). ... Podstatné však je, že při vytvoření univerzální společnosti nastupuje při mlčení smlouvy nevyvratitelná právní domněnka, že společníci sdružují, co mají k účinnosti smlouvy; měl-li by být sdružen i majetek nabytý jednotlivými společníky i v budoucnosti, muselo by to být výslovně dohodnuto.*“

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 469. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

299 Ustanovení § 2723 o. z. stanoví: „*Ujedná-li se jen, co má být do společnosti celkem vloženo, přispěje každý ze společníků rovným dílem.*“

300 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník II. § 460 – 880. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2008, s. 2154.

„*Není určeno, jaké prostředky je možno poskytnout pro dosažení dohodnutého účelu smlouvy společenské. Mohou to proto být prostředky jakékoliv, pokud to zákon nezakazuje. ... Jak plyne z povahy věci, musí jít vždy o prostředky reálně existující, využitelné pro dosažení dohodnutého účelu, funkční a mající majetkovou hodnotu. Povinnost poskytnutí prostředků by nebyla splněna,*

č. 40/1964 Sb. - již neúčinná právní úprava), považuji jej za velice přínosný a jeho aktuálnost pro současnou právní úpravu je dle mého názoru nesporná. Komentář za citovanou větou uvádí příkladný výčet vkladu, kterým může být poskytnutí práva bezplatně využívat know-how, patent, počítačový program atd. V případě koprodukcí by šlo o poskytnutí práv k užití již zmíněného literárního díla apod. Na jejich základě může dojít k výrobě prvotního záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla a realizaci společného účelu společnosti. Musí jít však o takové poskytnutí práv, jaké právní rámec takového nehmotného statku umožňuje, poskytnutí translativně převoditelného práva dává jiné možnosti, než práva, která právní řád koncipuje jako nezcizitelná.

Majetek získaný výkonem společné činnosti by měl být spoluvlastnictvím všech účastníků sdružení. Spoluvlastnictví vzniká mezi všemi účastníky, nejen mezi těmi, díky kterým byl majetek získán. Smlouva by měla v jednom ze svých ustanovení obsahovat i poměr, v němž se budou společníci podílet na majetku, který byl nabyt za doby trvání společnosti, na zisku, který společnost vygenerovala, a na ztrátě společnosti. V případě, že smlouva poměr neurčí, jsou podíly společníků stejné. V praxi fungování společnosti může nastat i případ, kdy smlouva bude mít poměr stanoven buď jen pro nabytý majetek, či jen pro ztrátu nebo pro zisk. V tomto případě se stanovený poměr automaticky přebírá i pro ostatní uvedené „oblasti“.³⁰¹ Smlouva či zákon stanoví rozsah spoluvlastnických podílů [nestanoví-li smlouva něco jiného, měly by být podíly (na společnou činností získaném majetku) stejné]³⁰². Z dluhů (respektive ze závazků), které vznikly vykonáváním společné činnosti, jsou vůči třetím osobám společníci zavázáni společně a nerozdílně. K tomuto lze uvést následující citaci z komentáře k autorskému zákonu: „*Výrobci uplatňují práva a povinnosti z licence poskytnuté*

pokud by některá ze stran poskytla např. věc nemající žádnou anebo jen zcela zanedbatelnou majetkovou hodnotu nebo věc ve stavu reálně nepoužitelném, neboť by byla nefunkční. ...“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 345.

301 Ustanovení § 2728 odst. 1 o. z. K tomuto je dále nutné uvést i ustanovení druhého odstavce § 2728 o. z.: „*Ujednání vylučující právo společníka na podíl na zisku nemá právní účinky. Ujednání vylučující povinnost společníka podílet se na ztrátě má právní účinky jen mezi společníky.*“

302 Podílové vymezení účasti koproducentů na smluvním vztahu je obecně uvedeno i v Dohodě o koprodukcí mezi Československou socialistickou republikou a Francouzskou republikou ze dne 6. března 1968 a v Dohodě o koprodukcí mezi Československou socialistickou republikou a Italskou republikou ze dne 25. března 1968. Dohody stanovují, že dílo lze vytvořit v koprodukcí pouze za předpokladu, že poměry podílů koproducentů se pohybují v rozmezí od 20 do 70 %. K tomuto viz některé z předchozích poznámek pod čarou.

režisérem společně a nerozdílně, což plyne z právní povahy společných licenčních závazků, včetně licenčních závazků vzniklých z činnosti společnosti.“³⁰³ V souvislosti s tímto je však třeba brát na zřetel odlišnou situaci, kdy by, jak je uvedeno výše, jednou ze stran koprodukčního výrobního vztahu, respektive předmětné společnosti, mohla být fyzická osoba, jež by pro účely společnosti poskytla oprávnění k užití, respektive majetková práva jako taková.

Účast osoby ve společnosti může zaniknout vystoupením společníka a dále pak vyloučením ze společnosti. K vystoupení může dojít kdykoli, pokud se jedná o vážné důvody (věc nesnese odkladu, poměry společníka doznaly od uzavření smlouvy zásadních změn, v případě dalšího setrvání hrozí společníkovi újma apod.)³⁰⁴, v ostatních případech však nesmí jít o nevhodnou dobu či tím nesmí dojít k újmě ostatních společníků.³⁰⁵ Je třeba zmínit, že společnost totiž může být založena na dobu určitou, či bez časového omezení. To však dle zákona není rozhodné. Pokud chybí smluvní ujednání, je možné, aby v případě společnosti založené na dobu neurčitou byla smlouva vypovězena dle podmínek stanovených v ustanoveních § 1998 až § 2000 o. z.³⁰⁶

V případě vyloučení společníka musí tomuto předcházet vážné porušení povinností plynoucích ze smlouvy.³⁰⁷ Ve smlouvě může být k tomuto upraveno jen, zda

303 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 703.

304 K tomuto viz také Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 366.

305 „Společnost je standardně koncipována jako osobní svazek několika osob založený na vzájemné důvěře a na vůli každého ze společníků v tomto svazku setrvat (*animus societatis*). Ztratí-li se tato vůle, nelze společníka nutit, aby jím byl i nadále. Z toho důvodu se zachovává dosavadní konstrukce, podle níž může společník ze společnosti vystoupit libovolně. Nesmí tak ale učinit v nevhodné době nebo bylo-li by to jinak ostatním společníkům na újmu (např. zemře-li společník, na němž hlavně spočívala starost o dosažení společného účelu). ...“

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 470. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

306 „Ustanovení § 2739 představuje *lex specialis* k obecné úpravě výpovědi podle § 1998 a násl. Existence této zvláštní úpravy přitom nevylučuje aplikovatelnost obecné úpravy zániku závazku, nýbrž ji doplňuje. ... Dikce zákona je tu chybná; pojmově vzato tu nejde o vystoupení, nýbrž o výpověď.“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 365.

307 K tomuto viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 368.

o vyloučení rozhoduje souhlasem většina společníků, či je nutný souhlas všech zbývajících společníků. Společník může být také vyloučen v případech³⁰⁸:

- kdy na jeho návrh bylo o jeho majetku zahájeno insolvenční řízení;
- kdy přistoupil k návrhu na zahájení insolvenčního řízení (ve kterém se řeší jeho úpadek či hrozící úpadek);
- kdy se již o úpadku společníka v insolvenčním řízení rozhodlo
- a případně také v případě, kdy je společník omezen ve svéprávnosti a tento stav je následně na újmu společnosti.³⁰⁹

V souvislosti s vyloučením a vystoupením ze společnosti dochází k majetkovému vypořádání.³¹⁰ Zánik členství společníka (respektive jeho vystoupení a jeho vyloučení) tedy „doprovází“ vyúčtování a vydání všeho toho, co společníkovi náleží ke dni, kdy jeho členství ve společnosti zaniklo. Společníkovi také náleží podíl na majetku, jenž byl nabyt za trvání společnosti. Příslušný majetek se mu vyplátí v penězích. Ruku v ruce s vyúčtováním a vydáním toho, co společníkovi náleží, jde i vyúčtování a vyrovnání všech společníkových závazků vůči společnosti. Společník toto samozřejmě provede vůči ostatním společníkům.

Zákon č. 89/2012 Sb. pamatuje i na institut dědění³¹¹ ve vztahu k chodu společnosti.³¹² Ustanovení dvou paragrafů jistě napomůže k praktické aplikaci a k vyřešení řady problémů, které nastanou v případě úmrtí společníka společnosti.

308 K institutu „vyloučení společníka“ uvádím pro doplnění informací následující pasáž z důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb.: „Při vyloučení společníka rozhoduje o jeho právním postavení někdo jiný. Nelze tudíž setrvat na vágní formulaci § 838 odst. 2 platného občanského zákoníku [z. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů], který mluví obecně o „vážných důvodech“. Osnova navrhuje tyto důvody konkretizovat.“

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012, s. 470. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

309 Viz ustanovení § 2740 o. z.

310 Majetkové vypořádání společníka by mohlo v obecné rovině vypadat následovně: a) společník má právo na vrácení věcí, které jsou v jeho vlastnictví a které dosud společníci bezplatně užívali, b) má právo na vypořádání spoluvlastnického podílu na věcech, které byly poskytnuty pro účely společnosti, c) může dojít k zániknutí práv (která pro účely sdružení poskytl vyloučený či vystoupivší společník společnosti) ostatních společníků užívat know-how, patent, jiné nehmotné statky atd., d) společník má právo na výplatu svého podílu na majetku společnosti (který byl získán v souvislosti s činností společnosti). Jako poslední bod je nutné podotknout, že při neúspěšné činnosti společnosti (v době ukončení účasti je ztrátová) se vystupující podílí na ztrátě domluveným podílem či v rozsahu jako ostatní společníci.

Další info. viz např. zde Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 371.

311 Pro více informací o institutu dědění viz ustanovení § 1475 až § 1720 o. z.

312 Viz ustanovení § 2742 až § 2743 o. z.

Odpověď na otázku, zda se dědic po zesnulém společníkovi stane novým společníkem společnosti, je negativní. Dědic má však právo na vyúčtování a vydání všeho, co náleželo zesnulému společníkovi ke dni zániku jeho členství ve společnosti. V praxi se také může vyskytnout případ, kdy ve společenské smlouvě bude obsaženo ustanovení, jež určí, že smlouva jako taková platí i pro dědice. Díky tomuto ustanovení dědic vstupuje do společnosti na uprázdněné místo po zůstaviteli. Může dojít k tomu, že dědic, jenž je v podstatě nově ve společnosti, nemůže svými (třeba i nedostatečnými) silami či možnostmi vykonávat činnost, k níž se zesnulý společník vůči společnosti zavázal. V důsledku toho může dojít k snížení přiměřené části podílu.³¹³ Dědic totiž zasahuje do chodu společnosti a společnost nemůže zcela efektivně a úplně splňovat svůj stanovený účel. Jistá limitace dědicova podílu je v podobných případech zcela na místě. Odborná literatura poněkud kriticky doplňuje ustanovení o dědění obsažená v občanském zákoníku ve spojitosti se společností, a to v tom smyslu, že norma jako taková dopadá nejen na dědice osob fyzických, ale také na univerzální nástupce osob právnických.³¹⁴

Jako poslední bod u společnosti uvádím informace týkající se zániku společnosti.³¹⁵ Důvody a podmínky ukončení činnosti společnosti (respektive zániku společnosti) by v ideálním případě měly být součástí smluvních ujednání. Společnost zanikne několika možnými způsoby:

- na základě dohody společníků³¹⁶;
- dojde-li ke splnění podmínek sjednaných ve společenské smlouvě;

313 „Norma obsažená v odstavci 2 se jeví být mimořádně škodlivá, neboť umožňuje bez jakéhokoliv ospravedlnitelného důvodu sankcionovat i ty univerzální právní nástupce, kteří nejsou z objektivních důvodů schopni plnit závazky, ke kterým je bez jejich vědomí a souhlasu zavázal zůstavitel nebo právní předchůdce. Absence jakéhokoliv efektivní ochrany univerzálních právních nástupců vyvolává otázku, zda je předmětná úprava ústavně konformní. Kategorická dikce zákona totiž podle všeho znamená, že je možno jim snížit jejich spoluvlastnický podíl na společném majetku. Jestliže ve vztahu k podílům na zisku by snad bylo možno – na základě principu ekvivalence – o něčem takovém uvažovat, ve vztahu k podílu na majetku vneseném se jedná o ničím neospravedlnitelný a zjevně protiústavní zásah do spoluvlastnického práva, který nemá ústavní legitimitu – viz č. 11 Listiny chránící nedotknutelnost vlastnického práva.“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 374.

314 Viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 373.

315 K tomuto viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 375.

316 Společníci se na tomto mohou dohodnout např. z následujících důvodů: neefektivnost, ztrátovost společnosti, rozpor mezi společníky.

- uplyne-li doba, po níž měla společnost naplňovat svůj účel (respektive sloužit stanovenému účelu);
- je-li naplněn účel, k jehož splnění byla společnost zřízena;
- stane-li se účel smlouvy, k jehož splnění byla společnost zřízena, nemožným;
- pokud má společnost dva společníky, zaniká také tehdy, když ve společenské smlouvě není sjednáno, že platí i pro dědice³¹⁷.

Správce v případě zániku společnosti podá do dvou měsíců od tohoto zániku vyúčtování. Vyúčtování majetku by mělo obsahovat přehled příjmů, výdajů, zisku, anebo ztráty.³¹⁸ Společníkům se vydá to, co patří do jejich vlastnictví, a rozdělí si společný majetek.

Na závěr této části bych rád na základě koprodukční smlouvy o podmínkách výroby a distribuce filmu „Čert ví proč“ uzavřené za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb. mezi společnostmi Verbascum, s.r.o. a Barrandov Studio a.s. [obě společnosti jsou ve smlouvě označeny za „spoluvýrobce (prvotního záznamu) filmu“]³¹⁹ poukázal na to, že teoretický právní institut smlouvy o sdružení používaný před účinností zákona č. 89/2012 Sb. našel v praxi opravdu svoje uplatnění. Z první části smlouvy se lze dozvědět účel společnosti, kterým je financování, výroba (prvotního záznamu), účast na výnosech z filmu a distribuce rozmnoženin prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive díla filmového. Předmětem smlouvy je stanovení práv a povinností, jež se váží k účelu smlouvy. Verbascum, s.r.o. se zavazuje k zajištění vytvoření filmu dle scénáře, rozpočtu a výrobního plánu, to vše musí být schváleno Barrandov Studio, a.s. Na druhé straně je Barrandov Studio a.s. povinno poskytnout vklad v určité výši (v tomto případě se jedná o věcné plnění ve formě poskytnutí kostýmů, rekvizit, dekoračních prací, kamerové techniky, zvukové postprodukce, poskytnutí hudebního

317 K tomuto viz ustanovení věty druhé § 2745 o. z.: „*Má-li společnost více společníků, má se za to, že ostatní společníci chtějí setrvat ve společnosti i nadále.*“

318 Viz ustanovení § 2746 o. z. a ve spojení s ním i ustanovení § 2734 o. z.

„*Při vypořádání je dále nutno respektovat předpisy o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. Jestliže se podíloví spoluvlastníci o vypořádání nedohodnou, rozhodne na návrh kteréhokoliv z nich soud.*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 377.

319 Smlouva získána z archivu Barrandov Studia, a.s. pro studijní účely. Barrandov Studio a.s., archiv, sbírka: Scénáře a produkční dokumenty, Film: Čert ví proč, Smlouva.

studia, optických triků apod.). Další část smlouvy přesně vymezuje výši koprodukčních vkladů včetně jejich procentuálního poměru. Majetek, který vznikl společnou činností koproducentů (např. originál negativu, master, submaster, veškeré fyzické materiály vyrobené na základě smlouvy), se v okamžiku dokončení filmu stává spoluvlastnictvím koproducentů (jednotlivé spoluvlastnické podíly jsou určeny výši koprodukčních podílů). Smlouva stanoví i postoupení práv podle autorského zákona, k němuž dojde uhrazením koprodukčního podílu Barrandov Studiem a.s. společností Verbascum, s.r.o. Společnost Verbascum, s.r.o. dle smlouvy „převádí“ společnosti Barrandov Studio a.s. autorská práva k filmu v rozsahu práv postoupených od autorů, výkonných umělců a případných dalších majitelů práv (záleží však zároveň na výši koprodukčního vkladu obou koproducentů, dle toho se určí příslušný poměr „poskytnutých“ práv).

6.5 Zařazení „koprodukčního audiovizuálního, respektive filmového, díla“ do systému autorského práva a několik poznámek k autorskoprávním institutům týkajícím se koprodukcí

Filmy³²⁰ vytvořené v koprodukcí několika subjektů mohou být zařazeny (jako nově vzniklá umělecká díla) do systému autorského práva. Tato díla (v podobě, v jaké o nich v této kapitole pojednávám – tedy především „zahraniční koprodukční filmová díla“) bych subsumoval do **kategorie děl kinematografických**³²¹. Jako taková (takto zařazená) je lze považovat za **díla audiovizuální** a dále je pak možné je analyzovat z hlediska jednotlivých autorskoprávních institutů. Úvodem této podkapitoly je ale třeba znovu podotknout, v zájmu právního purismu, že koprodukční není ve své podstatě dílo, ale prvotní (zvukově obrazový) záznam - koproducenti spoluvyrábějí (prvotní) záznam, nespoluvtvářejí dílo jako dílo spoluautorské. Přesnější, byť krkolomné, by bylo hovořit

320 V tomto případě mám na mysli vznik samostatného audiovizuálního díla. Jinak je nutné mít na paměti, že v koprodukčním výrobním vztahu nevzniká audiovizuální dílo, respektive filmové dílo, jako takové, ale je vyráběn jeho prvotní záznam. Koprodukční subjekty jsou výrobci tohoto záznamu.

321 Mezi audiovizuální díla jsou podřazena (na základě demonstrativního výčtu v ustanovení § 2 odst. 1 AZ) díla kinematografická (určená především k promítání v kinech – např. díla filmová, díla filmová televizní, díla televizní odlišná od děl televizních filmových). Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 484-485.

o filmovém díle, jehož (prvotní) záznam byl vyroben v mezinárodní koprodukci (dílo vzniklé na základě koprodukčního vztahu)³²².

V následujících odstavcích mi nejde o popsání audiovizuálních děl z hlediska autorskoprávního, cílem je pouze nastínit některé „prvky“ týkající se koprodukcí, které mají svůj základ v autorském právu a je tudíž vhodné na ně i v tomto rámci upozornit. Půjde o režiséra/režiséry díla filmového a jeho/jejich autorství, dále o výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, kterými jsou v koprodukčním vztahu osoby spolu sdružené za účelem jeho pořízení a exploatace (filmové společnosti, televizní subjekty, produkční společnosti apod.) a jako poslední o otázku dabingu a dabingové režie. Bez ní by byly minimální možnost širší exploatace filmového díla, a tudíž i hospodářský účel koprodukčních vztahů, dle mého názoru, vcelku zanedbatelné.

Autory díla filmového (režiséry) může být i více osob, bude se tak jednat o spoluautorství (k „institutu“ spoluautorství viz § 8 AZ). Tímto mám na mysli několik režisérů podílejících se na tvorbě díla³²³. K tomuto jevu občas dochází právě v případě koprodukčního vztahu, kdy se smluvní strany dohodnou mimo jiné i na společné „tvůrčí“ práci svých režisérů. Mělo by se jednat o režiséry, kteří budou mít stejné pravomoci a jejichž autorský podíl na tvorbě díla bude rovnocenný či alespoň „poměrný ke koprodukčnímu podílu odpovídající smluvní strany“. Za autory audiovizuálního díla nelze považovat ostatní osoby podílející se na procesu tvorby audiovizuálního díla. To by připadalo v úvahu pouze tehdy, pokud by tato osoba byla zároveň režisérem (jedním ze spoluautorů).

Podstatnou je i otázka týkající se **výrobce/-ů** spoluzakládajících koprodukční výrobní vztah. V případě koprodukcí jsou výrobci dva a více subjektů/osob (nejčastěji to jsou filmové společnosti, producenti, produkční společnosti, televizní společnosti apod.), které se sdružují za účelem výroby prvotního záznamu audiovizuálního díla. Jeho prvotní záznam pořizují většinou ze společných prostředků. Koprodukční vztahy jsou především založeny na potřebě rozložení nákladů a případném zvýšení následných zisků. Lze říci, že základem a hlavním bodem koprodukčního výrobního vztahu je hospodářská činnost, na níž se strany společnými silami podílejí. Do koprodukčního

322 Více viz podkapitola 6.2.

323 Jako příklad lze uvést film „*Přátelé na moři*“ z roku 1959, který vznikl v československo-sovětské koprodukci a na výrobě jehož prvotního záznamu se podíleli za sovětskou stranu režisér L. A. Kulidžanov a za československou stranu režisér S. Strnad.

vztahu vnáší jak finanční prostředky, tak techniku či zajišťují personální obsazení tvůrčího a výrobního štábu.

Samostatně bych rád upozornil na problematiku **dabingu a dabingové režie**, která s tvorbou a exploatací filmového díla (nejen koprodukčního) úzce souvisí. Podmínky dabingu a možnosti jeho realizace mohou být součástí koprodukčních smluv³²⁴. Již při uzavírání smlouvy je tak jasné, jak se budou pro účely exploatace filmového díla do jednotlivých smluvních zemí řešit jazykové odlišnosti. V ostatních případech dochází k dabingu až na základě zisku distribučních práv k danému filmu.

Dabing je (vedle „titulování“) způsob, kterým se filmové dílo co nejlépe sděluje širšímu diváctvu v dané zemi. Olga Walló³²⁵ na webových stránkách dabingové sekce Českého filmového a televizního svazu FITES pojednává o podstatě dabingu³²⁶. Ta spočívá v převodu audiální složky audiovizuálního díla do jiného jazyka. Překlad, který je pořízen pro účely dabingu, musí zachovávat významovou a rytmickou složku díla. Osoba audiovizuálního díla dabující (dabér) dodržuje „dechové schéma postavy“, kterou svým hlasem v podstatě „dotváří“, a vlastním hereckým potenciálem musí ztvárnit totožné emoční prožitky. Takto jsou překonávány jazykové bariéry, které mohou v případě rozsáhlejší exploatace filmového díla (pokud nejsou vhodně překonány) způsobit jeho nižší návštěvnost, a tudíž i jeho

324 Za příklad lze uvést koprodukční film „Májové hvězdy“ z roku 1959, u kterého koprodukční smlouva v části 9. uvádí následující: „A/ Film bude natočen v jedné verzi tak, že sovětsí herci budou mluvit rusky a čeští herci česky. Každá strana si vyrobí další varianty ve své řeči na své útraty ve vlastní zemi. ...“

Barrandov Studio a.s., archiv, sbírka: Scénáře a produkční dokumenty, Film: Májové hvězdy, Smlouva.

Smlouva o společné výrobě filmu „Májové hvězdy“ uzavřená mezi Filmovým studiem Barrandov, Praha, zastoupeným ředitelem Eduardem Hofmanem a mezi moskevským Filmovým studiem Maxima Gorkého, Moskva, zastoupeným ředitelem I. Britikovem dne 4. října 1958.

Dále např.

Barrandov Studio a.s., archiv, sbírka: Scénáře a produkční dokumenty, Film: Dýmky, Smlouva.

Smlouva o společné výrobě a využití filmu „Čtyři dýmky“ („Dýmky“) mezi Československým Filmexportem, Václavské nám. 28, Praha 1, zastoupeným obchodním ředitelem s. Ladislavem Kachtíkem – zároveň v zastoupení FSB a firmou Constantin Filmverleih GmbH, Vídeň VII, Siebensterngasse 37. Smlouva je bohužel bez datace. Část III.: „Film bude natočen v jedné verzi. Případný dubbing na požádání jedné nebo druhé smluvní strany bude proveden na náklad příslušné strany.“

325 O. Walló je psychologka, psychoterapeutka, spisovatelka, překladatelka, ale také (především) dabingová režisérka.

326 Informace dostupné na:

<http://www.dabingovasekce.com/dabingovasekce.com/index.html> [cit. dne 28. března 2011; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

komerční neúspěch. Rozsáhlost celosvětového trhu nutí jednotlivé výrobce a distributory k výrobě dabingových a titulkovaných kopií záznamů filmových děl.

Dabingová režie, kterou lze nazvat režií zvukové složky audiovizuálního díla v dané jazykové verzi, spočívá v detailním porozumění originálu audiovizuálního díla, jeho dekonstrukci významové a technické a v jeho opětovném znovuvytvoření v jiném jazyce. Olga Walló popisuje funkci dabingového režiséra takto: *„Režisér je tu prostředníkem mezi originálem, textem v jazyce, do něhož má být dabováno, herci a vznikající novou verzí díla. Má být schopen s textem adekvátně pracovat, tj. správně přiřadit k originálu. Zvolit herecké obsazení s ohledem na technické nároky a emoční rejstřík herce obrazového originálu. Mít na paměti, že ve vedení herce se nejedná o nápodobu původního výkonu, ale o samostatnou tvorbu, respektující základní pravidla - tj. dechový rytmus, minipointaci a režijní výklad postavy. Dále má být schopen pracovat se zvukovou složkou jako celkem (ruchy, hudba, písně, atmosféry) tak, aby vznikla plnohodnotná verze, která plně ob stojí ve srovnání s originálem.“*³²⁷

U dabingového režiséra nelze mluvit o spoluautorství s režisérem (autorem) audiovizuálního díla. Dabingový režisér se totiž nepodílí společnou tvůrčí činností na dokončení (vytvoření) díla. Dabingový režisér se může dle autorskoprávní nauky považovat za výkonného umělce (§ 67 AZ), který jako svůj výkon nastudovává slovesné dílo a toto dílo pak věrně provádí (především díky nastudování díla, které je vyjádřeno v podobě dialogů a jejich překladu), a také se může případně považovat za autora, zpracovatele kupříkladu některého literárního díla.³²⁸

327 Dostupné na: <http://www.dabingovasekce.com/dabingovasekce.com/index.html> [cit. dne 28. března 2011; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

328 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 694-695.

6.6 Poznámky k mezinárodním aspektům koprodukcí

Evropská úmluva o filmové koprodukci³²⁹ je v rámci tohoto tématu významným dokumentem upravujícím institut koprodukcí a jejich podpory.³³⁰ Byla přijata 2. října 1992 ve Štrasburku. Rád bych zde zmínil některé její části, jež jsou, dle mého názoru, pro účely koprodukčních vztahů důležité.

Preambule vymezuje cíle a směřování členských států Rady Evropy, které usilují o posílení koprodukcí jako nástroje tvorby a projevu kulturní evropské rozmanitosti. Státy uznávají, že byl evropským koprodukčním dán nový podnět v podobě vytvoření Evropského fondu na podporu koprodukce a distribuce filmových a audiovizuálních děl Eurimages. Státy v preambuli stanovují, že jsou rozhodnuty dosáhnout vymezeného kulturního cíle společným úsilím o zvýšení produkce, stejně tak se zavazují ke stanovení pravidel, která by se přizpůsobila evropským mnohostranným koprodukčním jako celku.

EÚFK se použije na vztahy vznikající v případě mnohostranných koprodukcí, které vznikají na území smluvních států. EÚFK se vztahuje na koprodukce zahrnující nejméně tři koproducenty se sídlem v jejích třech různých smluvních stranách či na koprodukce zahrnující nejméně tři koproducenty mající sídlo v jejích třech různých smluvních stranách a jednoho nebo více koproducentů, kteří nemají sídlo v těchto smluvních stranách. Mezi smluvními stranami platí i nadále sjednané dvoustranné dohody (viz výklad výše – podkapitola 6.3 „*Historický exkurz*“³³¹), avšak (pouze) pro dvoustranné koprodukce. V EÚFK je ještě upřesněno: „*V případě vícestranných koprodukcí mají ustanovení této Úmluvy přednost před ustanoveními dvoustranných dohod mezi smluvními stranami této Úmluvy. Ustanovení o dvoustranných koprodukcích zůstávají v platnosti, nejsou-li v rozporu s ustanoveními této Úmluvy.*“³³² Pokud neexistuje žádná dohoda ohledně úpravy dvoustranných koprodukčních vztahů (mezi dvěma smluvními stranami EÚFK), bude se na dvoustranné koprodukce

329 Úmluva byla přijata dne 2. října 1992 ve Štrasburku. Česká republika ji podepsala dne 24. února 1997.

330 Sděl. č. 26/2000 Sb.m.s. Dokument dostupný i na: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=147&CL=ENG> [cit. dne 7. července 2020]. EÚFK neobsahuje žádné autorskoprávní ustanovení.

331 Dokument obsahující přehled uzavřených dvoustranných dohod je dostupný na: http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/reg/tvwf/eu_works/bilateral_coprod.pdf [cit. dne 7. července 2020].

332 Viz EÚFK [článek 2 (Předmět), bod 3.].

vztahovat EÚFK (může však dojít k učinění tzv. výhrady – dle článku 20 EÚFK). Vedle definic filmového díla, evropského filmového díla a vícestranných koprodukcí (k těmto třem pojmům viz článek 3 EÚFK) EÚFK nabízí i definici pojmu „koproducenti“. Těmi jsou filmové produkční společnosti nebo producenti mající sídlo ve smluvních státech EÚFK, kteří jsou vázáni koprodukční smlouvou. Definice se mi jeví jako ne zcela přesná a výstižná a domnívám se, že by mezi koproducenty měly být začleněny i televizní společnosti, postprodukční společnosti apod. Slovo „producenti“ obsažené v definici by však mohlo (a patrně i má) označovat zmíněné subjekty.

V podmínkách pro získání koprodukčního statutu je zmíněn tzv. příslušný orgán smluvního státu, který schvaluje koprodukce kinematografických děl. V České republice je tímto orgánem Státní fond kinematografie. Fond podporuje např. minoritní koprodukce³³³ (podobně dle vzoru ustanovení EÚFK). Jedná se o podporu celovečerních hraných, animovaných a dokumentárních filmů. Podpora je určena českým subjektům (minoritním producentům). Podmínkou pro čerpání podpory, v případě jejího udělení, je i udělení koprodukčního statutu. Jen pro zajímavost uvádím, že v roce 2010 Rada Fondu (tehdy se ještě jednalo o Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie) vyčlenila na tuto podporu 1 milion EUR.³³⁴ Koprodukční statut nemůže být udělen projektům zjevně pornografické povahy, těm, co schvalují násilí, a těm, které otevřeně urážejí lidskou důstojnost. Na základě koprodukčního statutu se koproducentům poskytují příspěvky, koproducenti však musí mít přiměřené technické, finanční prostředky a musí mít odpovídající odbornou kvalifikaci.

Uzavřená koprodukční smlouva musí každému z koproducentů zaručovat spoluvlastnictví negativu (originálního obrazového a zvukového negativu, koprodukční smlouva jim musí rovněž zaručit právo na internegativ nebo na jiný prostředek rozmnožování). Články 8 a 9 EÚFK určují, že příspěvek koproducenta zahrnuje skutečnou technickou a uměleckou účast, stejně tak může být koprodukční statut udělen i (ryze) finančním koprodukcím. Mezi stranami musí stále být (v kinematografických

333 Viz např.

<http://fondkinematografie.cz/aktuality/vyzvy-k-podavani-zadosti-vyroba-minoritni-koprodukce-filmova-veda-distribuce.html> [cit. dne 31. října 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

334 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/tiskovy-servis/podpora-minoritnich-koprodukci-ze-statniho-fondu-ceske-republiky-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie-57724/> [cit. dne 31. října 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

vztazích) vyváženost jak z hlediska výše vložených finančních prostředků, tak z hlediska umělecké a technické účasti na tvorbě díla a výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla.

Lze tedy shrnout, že v případě EÚFK se především jedná o úpravu finanční podpory. Dle mého názoru EÚFK ve výsledku nenabízí komplexnější (multidisciplinární) pohled na problematiku koprodukčních vztahů, i když na druhou stranu vhodně upravuje možnost jejich finanční podpory.

Dne 30. ledna 2017 byla Radou Evropy představena **nová Úmluva o filmové koprodukcí**. Představení se uskutečnilo na ceremoniálu 46. ročníku Mezinárodního filmového festivalu v Rotterdamu. Úmluva o filmové koprodukcí navazuje na úspěch EÚFK a poskytuje aktualizovaný právní a finanční rámec pro koproducenty filmových děl, aby koprodukce byly i nadále přístupným institutem, aby byly účelné a odrážely změny v oboru.³³⁵ Úmluva o filmové koprodukcí vstoupila v platnost dne 1. října 2017.³³⁶ Česká republika Úmluvu o filmové koprodukcí podepsala dne 30. dubna 2019, dosud ji však neratifikovala.³³⁷ Česká republika se prozatím řídí původním zněním EÚFK.

Filmoví producenti by díky Úmluvě o filmové koprodukcí měli mít větší flexibilitu v přístupu ke koprodukcím. Aktualizací byly také dotčeny procesy vůči vnitrostátním orgánům. Důsledkem globalizace pracovních postupů v oblasti audiovize je Úmluva o filmové koprodukcí rozšířena také na země mimo Evropu, tyto tak mohou profitovat z jejich ustanovení. Předkládací zpráva pro Parlament České republiky uvádí: *„V revidované Úmluvě jsou nově stanoveny podíly koproducentů (max. 80 % a min. 5 % u vícestranných koprodukcí a 90 % a 10 % u dvoustranných). Ke snížení uvedených*

335 Další informace dostupné např. zde:

https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/220/signatures?p_auth=Wop5zrIp [cit. dne 7. července 2020], zde: <https://www.coe.int/en/web/eurimages/-/new-council-of-europe-convention-on-cinematographic-co-production-at-the-international-film-festival-in-rotterdam> [cit. dne 7. července 2020], zde: <https://rm.coe.int/168071d4b6> [cit. dne 7. července 2020] a zde: <https://www.mediadeskcz.eu/news/detail/881> [cit. dne 7. července 2020].

336 Znění Úmluvy o filmové koprodukcí je dostupné v anglickém jazyce např. zde: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/prilohy/SK/ZZ/2017/259/20171026_4742144-2.pdf [cit. dne 7. července 2020] a v českém jazyce např. zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=294&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020].

337 Pro informace k probíhajícímu tuzemskému procesu ratifikace viz <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?O=8&T=294> [cit. dne 7. července 2020].

*procent jednotlivých podílů došlo především proto, že u menších členských států byla původně nastaveným procentem prakticky znemožněna participace v mezinárodních koprodukcích, zejména s vyššími a vysokými rozpočty, nová Úmluva tak vytváří právní rámec pro plnohodnotnou účast na budoucím filmovém díle i menším koproducentům. Kromě nově nastavených procentních podílů koproducentů se také zavádí institut udělení prozatímního a konečného statutu či hodnoticí tabulky pro dokumentární a animovaná díla, což jsou skutečnosti, které v aplikaci původní Úmluvy činily administrativní problémy, a jsou tedy zavedeny na základě relevantních požadavků vyplývajících z dosavadní praxe.*³³⁸

Evropské koprodukce mohou být částečně financovány z **Evropského fondu na podporu koprodukce a distribuce kinematografických a audiovizuálních děl – Eurimages**³³⁹. Fond byl založen v roce 1988 Radou Evropy, jeho hlavním účelem je již v názvu zmíněná podpora (v kulturním a ekonomickém smyslu) filmové a ostatní audiovizuální tvorby a distribuce v Evropě. Financována je především tvorba a distribuce celovečerních hraných, animovaných a dokumentárních filmů (o stopáži nejméně 70 minut), které vznikly na základě koprodukčních vztahů především mezi státy, které jsou členy tohoto fondu.³⁴⁰ Fond vytvořil mimo jiné tyto programy financování: a) podpora koprodukcí, b) podpora distribuce a c) podpora kin / promítání. Finance na činnost fondu jsou získávány především jako příspěvky členských států. V případě podpory koprodukcí se jedná o podnícení „koprodukční tvorby“ kinematografických a jiných audiovizuálních děl. „*U všech předložených projektů tedy*

338 Dokument dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=294&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020].

339 Pro detailnější informace viz <https://www.coe.int/en/web/eurimages/> [cit. dne 7. července 2020].

„Česká republika je od roku 1994 rovněž členským státem Evropského fondu na podporu koprodukce a distribuce filmových a audiovizuálních děl Eurimages [European Fund for the Support of Co-production and Distribution of Creative Cinematographic and Audiovisual Works, Eurimages ...], který byl založen Radou Evropy roku 1988 za účelem podpory filmové a jiné audiovizuální tvorby a distribuce v Evropě. Tato podpora spočívá ve financování výroby a distribuce celovečerních a dokumentárních filmů vzniklých v koprodukce evropských států, zvláště členských států tohoto mezinárodního fondu. (Ve Sbírce zákonů ani ve Sbírce mezinárodních smluv České republiky však žádné sdělení Ministerstva zahraničních věcí o tomto našem členství nebylo uveřejněno. Úředně vzato není naší veřejnosti známo. K úřednímu sdělení této skutečnosti nedošlo ani v cit. sděl. Č. 26/2000 Sb. m. s. o přistoupení České republiky k Evropské úmluvě o filmové koprodukci. Ta sice vychází ze zásad, na nichž spočívá vytvoření a činnost tohoto fondu, nicméně sama stanoví nezávislý režim podpory filmové koprodukce.)“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 703-704.

340 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 703-704.

musí být alespoň dva koproducenti z různých členských států fondu.“ Informace týkající se procentuální výše jednotlivých koprodukčních podílů lze nalézt v dokumentu s názvem „Pravidla pro poskytování podpory koprodukovaným celovečerním hraným filmům, animovaným filmům a dokumentům“³⁴¹, který uvádí, že v případě vícestranných koprodukcí nesmí podíl hlavního koproducenta převyšovat 70% z celkového rozpočtu koprodukce. Účast menšinových koproducentů nesmí být nižší než 10%. V případě dvoustranných koprodukcí nesmí účast většinového koproducenta převyšovat 80% z celkového rozpočtu koprodukce a účast menšinového koproducenta musí být nejméně 20%.³⁴² Pokud je dodržena výše podílů, je možné požádat o podporu. Společně s žádostí o podporu jsou koproducenti nuceni vyplnit formulář, kde popíší charakter projektu (musí uvést skupinu tvůrců, výkonných umělců, skupinu technického zabezpečení, dále např. autora scénáře, výtvarných návrhů postav, hudby, režiséra), v dalším formuláři „vyplní“ plán financování.

Výše uvedený dokument je důležitý z hlediska podmínek poskytování podpory. Obecná ustanovení žadatelům ukládají, aby předložené projekty byly v souladu s legislativou příslušných zemí, dvoustrannými a multilaterálními smlouvami uzavřenými mezi koprodukujícími zeměmi a případně také s EÚFK. Žadatelé mohou být evropské fyzické nebo právnické osoby, musí podléhat právnímu řádu členského státu fondu. Hlavní činností těchto osob musí být tvorba kinematografických děl, jejichž vznik je nezávislý na veřejných i soukromých vysílacích organizacích a společnostech. Podstatné také je, že osoby nemohou žádat o podporu projektů, které jsou zjevně pornografické povahy, projektů propagujících násilí či projektů, které otevřeně podněcují k porušování lidských práv. Vedle projektů, které vykazují uměleckou a/nebo technickou spolupráci mezi nejméně dvěma koproducenty (kteří mají sídlo v různých členských státech fondu), je přípustná i koprodukce, kde je účast koproducenta/-ů výhradně finanční. Projekty jsou posuzovány na základě bodovacího systému, každý

341 Dokument se v originále nazývá „Support for co-production. Feature-length fiction, animation and documentary films.“ a je dostupný zde: <https://rm.coe.int/2020-coprodregulations-guide-en-prems/1680990cee> [cit. dne 7. července 2020].

Původní verze je dostupná v českém jazyce zde: <http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/eurimages/01-Pravidla-pro-poskytovani-podpory-koprodukovany-m-filmum.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

342 Informace dostupné na: <https://rm.coe.int/2020-coprodregulations-guide-en-prems/1680990cee> [cit. dne 7. července 2020].

z nich musí dosáhnout určitého počtu bodů.³⁴³ Z pohledu autorského práva je významná část 2.8. s názvem „*Autorskoprávní předpisy a spoluvlastnictví negativu*“.³⁴⁴ Projekty musí být v souladu s autorskoprávními předpisy, jež jsou platné ve státech, které se koprodukce účastní. Předmětný bod k tomuto dodává, že soulad s odpovídající autorskoprávní úpravou musí být i z hlediska rozhodování o konečném sestřihu filmu. Bod 2.8.2. mimoto ještě stanoví, že všichni koproducenti musí mít negativ ve společném vlastnictví.

Podpora je poskytována ve formě podmíněčně návratných bezúročných půjček, nesmí přesáhnout 17 % celkových (výrobních) nákladů prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive díla filmového (nikdy nepřevyšší částku 500.000 EUR). Udělení finanční podpory závisí na velikosti podílu jednotlivých koproducentů na financování koprodukce.

Mezinárodní právo soukromé je podstatným právním odvětvím, které v případě „koprodukčních soukromoprávních vztahů“ nelze opomenout. K. Knap se v roce 1945 vyjadřoval k mezinárodnímu právu soukromému následovně: „*Značný význam z hlediska mezinárodních vztahů filmových má i tzv. mezinárodní právo soukromé. Nejde o mezinárodní právo ve vlastním slova smyslu, nýbrž o normy vnitrostátní, vztahující se k mezinárodním poměrům soukromým (tzv. normy hraničné). Pokud jde o otázky práva filmového, mají tyto normy neobyčejný význam, pokud jde o smluvní poměry filmové mezi příslušníky různých států, jako např. smlouva mezi tuzemským filmovým tvůrčím pracovníkem a cizím filmovým výrobcem, smlouva mezi tuzemským filmovým výrobcem a cizozemským spisovatelem či komponistou, smlouva tuzemské filmové půjčovny se zahraniční filmovou výrobnou či půjčovnou o exploataci cizího filmu v tuzemsku, smlouva tuzemské filmové výrobnou se zahraniční půjčovnou o exploataci tuzemského filmu v cizině, smlouva tuzemského kinematografu s cizozemskou továrnou o koupi zvukové aparatury atd.*“³⁴⁵ Smluvní vztah obsahuje

343 Viz část 2.6 na str. 8 dokumentu s názvem „*Support for co-production. Feature-length fiction, animation and documentary films.*“, který je dostupný zde: <https://rm.coe.int/2020-coproregulations-guide-en-prems/1680990cee> [cit. dne 7. července 2020].

344 Viz část 2.8 na str. 9 dokumentu s názvem „*Support for co-production. Feature-length fiction, animation and documentary films.*“, který je dostupný zde: <https://rm.coe.int/2020-coproregulations-guide-en-prems/1680990cee> [cit. dne 7. července 2020].

345 Knap, K.: Přehled práva filmového. Knihovna Filmového kurýru, Praha, 1945, s. 39.

mezinárodní prvek³⁴⁶ tehdy, pokud se týká dvou či více států (respektive jejich právních řádů). „Zahraniční koprodukce“ přesahují hranice jednoho státu, takže takový mezinárodní (zahraniční) prvek obsahují. Na jedné straně stojí tuzemský subjekt a na druhé straně subjekt zahraniční. Jedna či více smluvních stran (produkční společnost, filmová společnost, fyzická osoba vnášející do smluvního vztahu své autorské dílo apod.) jsou cizími státními příslušníky nebo bydlí v zahraničí, nebo se jedná o právnické osoby založené podle cizího práva nebo mají sídlo v zahraničí. Jde o soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem.³⁴⁷

Strany mohou určit jeden z právních řádů (dotčené právní řády – tuzemský a právní řád druhé či další strany), tímto se pak bude právní vztah řídit³⁴⁸. Volbu rozhodného práva pro smlouvy (prvotní kritérium pro stanovení rozhodného práva) musí strany vyjádřit výslovně nebo musí dostatečně jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo z okolností případu. Volba může být provedena i konkludentně, neboli mlčky. Vůle účastníků se posuzuje z jejich chování. Strany volbou určují rozhodné právo pro smlouvu jako celek, či pouze pro její část. K. Knap a O. Kunz v knize „*Mezinárodní právo autorské*“ pojednávají o volbě práva následovně: „*V oblasti mezinárodního práva soukromého, kam i autorskoprávní smlouvy s mezinárodním prvkem patří, má autonomie vůle účastníků za důsledek možnost, aby si účastníci smlouvy zvolili hmotné právo určitého státu, kterým se má její smlouva spravovat. V takovém případě pak mluvíme o volbě práva.*“³⁴⁹

Pokud si strany samy nedohodnou, jakým právním řádem se jejich vztah bude řídit, přijde na řadu tzv. kolizní, nebo přímá metoda. V případě první z metod mají právní řády k určení rozhodného práva zvláštní normy (kolizní normy³⁵⁰). Kolizní

346 K tomuto viz např. Pauknerová, M., Růžička, K.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 29 - 30.

347 „*Mají-li uvedené vztahy v některém svém prvku vztah k zahraničí, označujeme je jako „soukromoprávní vztahy (poměry) s mezinárodním popříp. zahraničním nebo cizím prvkem“.*“
Kučera, Z.: *Mezinárodní právo soukromé*. (7. opravené a doplněné vydání) Brno-Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, 2009, s. 17.

348 Volbu rozhodného práva připouští jednotlivé normy – viz Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. a kolektiv: *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 212. – text učebnice je však nutno číst s přihlédnutím k právním úpravám obsaženým v Nařízení Řím I. a Řím II.

349 Knap, K., Kunz, O.: *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 298.

350 K otázce kolizních norem je podstatné zmínit i **tzv. hraniční určovatele**: „*Hraničním určovatelem je určitá skutečnost významná pro daný druh právních vztahů nebo otázek označených v rozsahu kolizní normy (...), která rozhoduje o určení (výběru) práva, jehož se má použít pro jejich úpravu.*“
Kučera, Z.: *Mezinárodní právo soukromé*. (7. opravené a doplněné vydání) Brno-Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, 2009, s. 121.

normy určí dle určitých kritérií právní řád státu, jehož normami se bude řídit právní vztah. „Při výběru mezi dotčenými právními řády na základě kritéria, které je v ní stanoveno, nediskriminuje kolizní norma mezi svým vlastním a cizími právy; zachází s nimi jako s rovnými.“³⁵¹

Některé právní řády obsahují hmotněprávní normy, jež samy určí smluvním stranám (které jsou v právním poměru s mezinárodním prvkem) jejich práva a povinnosti. Normy tohoto druhu sjednávají jednotlivé státy a jsou obsaženy v mezinárodních smlouvách, které se stávají součástí jednotlivých právních řádů (přímé normy). Normy bezprostředně stanoví práva a povinnosti účastníků (a dojde ihned k jejich aplikaci). Samostatnou volbou rozhodného práva či uplatněním metody kolizní (kolizních norem) / metody přímé (přímých norem) strany koprodukčního smluvního vztahu zjistí, jaký právní řád se v jejich případě užije na jednotlivé smluvní instituty apod.

K otázce mezinárodního práva soukromého lze doplnit několik informací o jeho vztahu k autorskému právu. Autorské právo se vyznačuje tím, že vychází ze zásady teritoriality. Lze říci, že autorská práva jsou teritoriálně vymezena, dochází k jejich nabytí a k poskytování jejich ochrany pro oblast určitého státu a tamního právního řádu. U autorských práv (která se pojí s filmovým dílem vzniklým na základě koprodukčního smluvního vztahu) nevzniká kolizní problematika. Příslušné právo se řídí právním řádem státu, jenž právo poskytuje a chrání (na druhé straně však stojí závazkové smlouvy týkající se těchto práv a závazky vzniklé na základě porušení práv, kde kolizní problematika vzniká). V těchto vztazích je však sjednána mezinárodněprávní úprava. Mezinárodní smlouvy slouží k překonání územní omezenosti ochrany práv k nehmotným statkům. Státy se zavazují, že občanům ostatních smluvních států poskytnou stejnou ochranu, kterou poskytují svým občanům (navíc i minimální ochranu stanovenou přímo na základě smlouvy).³⁵²

351 Kučera, Z.: Mezinárodní právo soukromé. (7. opravené a doplněné vydání) Brno-Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, 2009, s. 23.

352 Kučera, Z.: Mezinárodní právo soukromé. (7. opravené a doplněné vydání) Brno-Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, 2009, s. 283 - 286.

K mezinárodní úpravě ochrany autorských práv dále ještě viz Kučera, Z.: Mezinárodní právo soukromé. (7. opravené a doplněné vydání) Doplněk a Aleš Čeněk, Brno-Plzeň, 2009, s. 292 – 295, a také Pauknerová, M., Růžička, K.: Rekodifikované mezinárodní právo soukromé. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 121 – 123.

V souvislosti s otázkou mezinárodního práva soukromého nelze opomenout ustanovení Nařízení Řím I³⁵³, Nařízení Řím II³⁵⁴ a Nařízení Brusel I bis³⁵⁵. Nařízení Řím I a Nařízení Řím II obsahují kolizní normy. **Nařízení Řím I** pojednávající o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy se použije na smlouvy uzavřené po 17. prosinci 2009. Na smlouvy uzavřené od 1. července 2006 (do 17. prosince 2009) se užijí ustanovení Římské úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Na smlouvy uzavřené před tímto datem se dříve užila některá ustanovení zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, který byl zrušen a nahrazen zákonem č. 91/2012 Sb. Nařízení Řím I obsahuje především pozitivní i negativní vymezení věcné působnosti, možnost volby práva (čl. 3) či možnost určení rozhodného práva pro smluvní vztah při neexistenci volby práva. V dalších člancích jsou pak obsažena ustanovení týkající se jednotlivých specifických smluv, čl. 9 pojednává o imperativních ustanoveních, jejichž dodržení je pro stát při ochraně veřejných zájmů zcela zásadní, ustanovení o formální platnosti uzavřené smlouvy po dodržení všech formálních náležitostí, ustanovení o působnosti práva rozhodného pro smlouvu a dále ještě např. ustanovení týkající se postoupení pohledávky a smluvní subrogace, společné odpovědnosti, započtení či důkazního břemene. **Nařízení Řím II** pojednává o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy. První kapitola obsahuje pozitivní a negativní vymezení oblasti působnosti nařízení, druhá se zabývá civilními delikty. Nařízení tak upravuje např. odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku, nekalou soutěž a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž, škodu na životním prostředí, ale i (v čl. 8) porušení práv duševního vlastnictví³⁵⁶. Kapitola III se zabývá bezdůvodným obohacením,

353 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Nařízení Řím I).

354 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Nařízení Řím II).

355 Nařízení EP a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I bis). Nařízení Brusel I bis zrušilo a nahradilo původní Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I).

K tomuto viz např. Konečná, P.: Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I. Článek ze dne 25. července 2013 dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-rozhodnuti-v-prepracovanem-narizeni-brusel-i-91964.html> [cit. dne 7. července 2020].

356 Článek 8 „Porušení práv duševního vlastnictví“

„1. Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví, je právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv.“

jednatelstvím bez příkazu a předsmělní odpovědností. Další kapitoly pak pojednávají o volbě práva, jímž se bude řídit mimosmluvní závazkový vztah stran, o společných pravidlech (působnost rozhodného práva, imperativní ustanovení, subrogace, formální platnost apod.) a o ostatních ustanoveních. Rád bych ještě poukázal na Nařízení Brusel I. To se zaměřovalo na příslušnost, uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Kapitola I nabízela pozitivní i negativní vymezení působnosti tohoto nařízení, kapitola II pak upravovala ustanovení o příslušnosti a kapitola III se zabývala uznáváním a výkonem „rozhodnutí“ soudů. V dalších kapitolách byla uvedena ustanovení týkající se veřejných listin a soudních smírů, dále pak obecná a přechodná ustanovení, vztah k jiným nástrojům a závěrečná ustanovení. Na tomto místě je nutné zmínit Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (**Nařízení Brusel I bis**), které zrušilo a nahradilo Nařízení Brusel I (respektive je jeho přepracovaným zněním). Článek 81 tohoto nařízení stanoví: „*Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie. Použije se ode dne 10. ledna 2015 s výjimkou článků 75 a 76, které se použijí ode dne 10. ledna 2014. ...*“ Příloha III Nařízení Brusel I bis obsahuje (pro lepší orientaci v předpisech) srovnávací tabulku jednotlivých ustanovení Nařízení Brusel I a Nařízení Brusel I bis.

Závěrem je třeba zmínit zákon č. 91/2012 Sb., jenž je účinný od 1. ledna 2014.³⁵⁷ „*Zákon tak ve svém rámci nově upravuje i instituty a vztahy dosud upravené v jiných právních předpisech. Zahrnuje kolizní úpravu právnických osob (dosud v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník), kolizní normy směnečného a šekového práva (dosud v zákoně č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový), některé otázky řízení o úpadku, otázky rozhodčího řízení ve vztahu k cizině a uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. Na řadě míst doplňuje dosavadní kolizní úpravu nově o úpravu*

2. Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství, je v otázkách neupravených příslušným aktem Společenství právo země, ve které k tomuto porušení došlo.

3. Rozhodné právo určené podle tohoto článku nelze vyloučit dohodou podle článku 14.“

357 Zákon o mezinárodním právu soukromém se skládá z těchto částí: část první „Obecná ustanovení“ (§ 1 až § 5); část druhá „Obecná ustanovení mezinárodního práva procesního“ (§ 6 až § 19); část třetí „Obecná ustanovení mezinárodního práva soukromého“ (§ 20 až § 28); část čtvrtá „Ustanovení pro jednotlivé druhy soukromoprávních poměrů“ (§ 29 až § 101); část pátá „Právní pomoc ve styku s cizinou“ (§102 až §110); část šestá „Řízení o úpadku“ (§ 111 až § 116); část sedmá „Rozhodčí řízení a uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů“ (§ 117 až § 122); část osmá „Přechodná a závěrečná ustanovení“ (§ 123 až § 124); část devátá „Účinnost“ (§ 125).

*jednotlivých otázek a institutů. Má ustanovení o nutně použitelných (imperativních) předpisech tuzemských i cizích států, o obcházení zákona, o kvalifikačním problému, o předběžných otázkách, o zastoupení včetně prokury a pověření činností při provozování obchodního závodu, o svěřeneckém fondu, o otázkách cenných papírů a investičních nástrojů.*³⁵⁸ Zákon o mezinárodním právu soukromém pojal terminologii vážící se k rekodifikaci práva hmotného, přinesl některé nové instituty a odráží v sobě směřování mezinárodního práva soukromého a procesního ve světě a především v rámci Evropské unie. Právo Evropské unie v této oblasti (a s ním samozřejmě i mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána) omezuje přímou aplikovatelnost ustanovení tuzemské právní úpravy.³⁵⁹ Z pohledu práva duševního vlastnictví je podstatné to, že se v zákoně o mezinárodním právu soukromém zařazuje kolizní norma pro práva duševního vlastnictví: *„Tato práva se řídí právním řádem státu, který je přiznává a poskytuje jim ochranu (lex loci protectionis).“*³⁶⁰ Ustanovením, které toto stanoví, je ustanovení § 80 zákona o mezinárodním právu soukromém³⁶¹. Co se týká pravomoci soudů, aplikuje se (v případě řízení ve věci práv k nehmotným statkům) ustanovení § 6 zákona o mezinárodním právu soukromém.³⁶²

358 Pauknerová, M., Růžička, K.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 19.

359 Pauknerová, M., Růžička, K.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 33.

360 Pauknerová, M., Růžička, K.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 27.

361 Viz ZMPS, Hlava IX „*Práva duševního vlastnictví*“, ustanovení § 80: *„Práva duševního vlastnictví se řídí právním řádem státu, který tato práva přiznává a poskytuje jim ochranu.“*

362 Pauknerová, M., Růžička, K.: *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 122.

Viz ustanovení § 6 ZMPS: *„Pravomoc českých soudů“*

„(1) Pravomoc českých soudů je dána, jestliže je podle procesních předpisů pro řízení místně příslušný soud na území České republiky, pokud z ustanovení tohoto zákona nebo jiného právního předpisu nevyplývá něco jiného.

(2) Je-li ve věci dána pravomoc českých soudů, vztahuje se jejich pravomoc i na vzájemný návrh z téhož právního poměru nebo z týchž skutkových okolností.“

7. Užití audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů

7.1 Oprávněné užití předmětů ochrany³⁶³

V této podkapitole bych rád pojednal o oprávněném užití předmětů ochrany. Téma této podkapitoly je natolik široké, že by samo o sobě (i v jeho dílčích částech) vydalo na samostatnou diplomovou či rigorózní práci. Nicméně i přesto si zde dovoluji učinit stručný exkurz do předmětné problematiky, jenž na čtenáře může působit stroze či heslovitě. Vzhledem k rozsahu práce se však vydám „pouze“ touto cestou, jedná se totiž ve vztahu k audiovizuálním dílům (a stejně tak ve vztahu ke zvukově obrazovým záznamům) o neopominutelnou materii.

Dílo může být užito třetí osobou na základě smluvním, tedy díky uzavřené licenční či podlicenční smlouvě (§ 2358 a násl. o. z.) – viz podkapitola 7.1.1, nebo na základě zákona (mimosmluvně). Výjimky a omezení autorského práva, o nichž v tomto textu částečně pojednávám, jsou harmonizovány v Informační směrnici, v níž je uveden jejich taxativní výčet. Evropská unie se předmětnou směrnicí snažila odstranit rozdíly ve výjimkách a omezeních autorského práva v jednotlivých členských státech. Právní úprava výjimek a omezení v autorském zákoně je kogentní: „... *nelze ji tak dohodou stran vyloučit či omezit, nevyplývá-li z konkrétního ustanovení výslovně jinak.*“³⁶⁴

Pominu-li užití takových děl, která jsou uvedena v ustanovení § 3 AZ a jako taková jsou vyňata z ochrany tímto předpisem z důvodů veřejného zájmu, musím uvést užití tzv. díla volného. Uplynutím majetkových práv autorských může dílo užít kdokoliv, dílo se totiž stává volným (viz § 28 AZ).³⁶⁵ Stále je však nutné brát na zřetel

363 „*Bud' může jít o užití smluvní (na základě licenční smlouvy) či mimosmluvní (zejména volná užití a zákonné licence).*“ Poznámka pod čarou č. 20 k poslední závorce uvedené citace stanovuje následující: „*Případy tzv. mimosmluvního užití díla – užití děl vyňatých z ochrany ve veřejném zájmu (srov. § 3 AZ), užití volného díla (srov. § 28 AZ), volná užití díla [§ 30, § 30a odst. 1 písm. a) AZ] a zákonné licence [zejména § 30a odst. 1 písm. b) až d), § 30b až 39 AZ].*“

Holcová, I.: Subsidiarita občanského zákoníku a obchodního zákoníku coby obecných právních předpisů v souvislosti s tvorbou autorského díla a jeho užitím. In: Kříž, J. a kol.: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2009, s. 15.

364 Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 295.

365 Pokud bylo dílo zveřejněno až jako volné, má práva k takto zveřejněnému dílu jeho zveřejnitel. Viz ustanovení § 87a AZ.

institut tzv. postmortální ochrany, který je zakotvený v ustanovení § 11 odst. 5 AZ. Dalším institutem mimosmluvního užití díla je i volné užití díla dle ustanovení § 30 AZ a také v podstatě dle ustanovení § 30a odst. 1 písm. a) AZ. Výslovně bych rád uvedl především ustanovení prvního odstavce § 30 AZ, jež stanoví, že každá fyzická osoba může dílo užít pro svou osobní potřebu (započítat sem lze i osoby s touto osobou spjaté osobním svazkem).³⁶⁶ Nesmí se však jednat o užití za účelem dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského či obchodního prospěchu. Druhý odstavec předmětného paragrafu dále vymezuje možnost pořízení rozmnoženiny/záznamu/napodobeniny díla pro vlastní osobní potřebu. Jisté omezení zde dále vyplývá ze zákona (respektive z dalších ustanovení odstavců § 30 AZ).³⁶⁷ Určitým korektivem je však ustanovení tzv. třístupňového testu (§ 29 odst. 1 AZ), jehož: „... *úprava koresponduje s Bernskou úmluvou (čl. 9), WCT (čl. 10) i informační směrnicí (čl. 5 odst. 5)*.“³⁶⁸ Třístupňový test totiž stanoví, že výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v autorském zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.³⁶⁹

Ve výčtu možností mimosmluvního užití dále uvádím tzv. zákonné licence uvedené v ustanoveních § 30a a násl. AZ³⁷⁰, na něž je také však nutné pohlížet

366 K tomuto viz např. následující citaci z knihy autora T. Crawforda s názvem *“Legal Guide for the Visual Artist“*: *“For an audiovisual work, including a motion picture, a display is defined as showing its images nonsequentially. The owner of a copy could do this publicly. Performing an audiovisual work, which is showing its images sequentially, would be allowed only if the owner of the copy did it in private. To perform the work publicly, either in a public place or to an audience including a substantial number of people besides the family and its normal circle of friends, permission of the copyright owner would be needed.”*

Crawford, T.: *Legal Guide for the Visual Artist*. Fourth edition, Allworth Press, New York, 1999, s. 7.

Dále viz Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 308.

367 K vyvážení zájmů autora slouží (také v případě předmětného ustanovení) právo autora na přiměřenou – náhradní – odměnu.

Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 296.

K pojednání o legálnosti zdroje rozmnožování viz Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 310.

368 Holcová, I. a kol.: *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 296.

369 K jednotlivým výjimkám a omezením viz ustanovení § 30 až § 39b AZ.

370 Jedná se např. o ustanovení § 3 písm. b) AZ, § 30a odst. 1 písm. b) až d) AZ až § 39b AZ, § 61 odst. 1 AZ, § 66 odst. 1 AZ.

z perspektivy tzv. třístupňového testu. Z hlediska jednotlivých zákonných licencí je v případě audiovizuálních děl možné uplatnit kupříkladu:

- předvedení nebo opravu přístroje (§ 30b AZ);
- citaci [§ 31 odst. 1 písm. a) a b) AZ];
- výukovou licenci [§ 31 odst. 1 písm. c) AZ];
- úřední licenci [§ 34 písm. a) AZ];
- zpravodajskou licenci [§ 34 písm. b) a c) AZ];
- užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy (§ 35 odst. 1 AZ);
- užití díla v rámci školních představení (§ 35 odst. 2 AZ);
- užití díla školního (§ 35 odst. 3 AZ);
- licenci pro určitá užití osiřelého díla (§ 37a AZ);
- licenci pro dočasné rozmnoženiny (§ 38a AZ);
- nepodstatné vedlejší užití díla (§ 38c AZ);
- licenci pro sociální zařízení (§ 38e AZ);
- licenci pro karikaturu a parodii (§ 38g AZ);
- licenci pro osoby se zdravotním postižením (§ 39 AZ).

Z výše uvedených zákonných licencí bych jako ilustrativní příklad vybral ustanovení § 31 odst. 1 písm. a) a b) AZ, tedy citaci. Zásahem do autorského práva není užití výňatků ze zveřejněných děl jiných autorů v díle osoby, jež tyto užije, a to v odůvodněné míře.³⁷¹ Dále zásahem do autorských práv není užití výňatků z díla či užití drobných celých děl, a to pro účely kritiky / recenze předmětného díla a vědecké

371 K institutu citací dále viz rozsudek SDEU C-476/17 Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas proti Ralfu Hütterovi, Florianu Schneider-Eslebenovi z roku 2019, který je dostupný na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=metall%2Bauf%2Bmetall&docid=216552&pageIndex=0&doclang=cs&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=9209914#ctx1> [cit. dne 7. července 2020].

SDEU ve výše uvedeném rozsudku mimo jiné rozhodl, že: „... výrobce zvukových záznamů se na základě svého výlučného práva udělit svolení nebo zakázat rozmnožování svého zvukového záznamu může bránit tomu, aby třetí osoba použila byť jen velmi krátký zvukový vzorek z jeho zvukového záznamu a začlenila ho do jiného zvukového záznamu, ledaže je do něj tento vzorek začleněn v pozměněné a při poslechu nerozpoznatelné podobě.“ Dále uvedl: „... že zvukový záznam, který obsahuje hudební vzorky, které byly přeneseny z jiného zvukového záznamu, nepředstavuje „rozmnoženinu“ tohoto jiného zvukového záznamu ve smyslu ... ustanovení, jelikož nepřebírá celý tento zvukový záznam nebo jeho podstatnou část.“ Nesmí být opomenuto, že SDEU uvedl: „Článek 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že pod výraz „citát [citace]“ uvedený v tomto ustanovení nespadá situace, kdy dílo, které je předmětem dotčené citace, nelze rozeznat.“

či odborné tvorby, tato užití musí být souladná s poctivými zvyklostmi a v rozsahu, jenž vyžaduje konkrétní účel.

Mezi podmínkami, za nichž je možné zákonné licence použít, jsou u některých z nich stanoveny informace, jež je nutno uvést. V případě citace a výukové licence je vždy nutno uvést, pakliže je to možné, jméno autora (pokud nejde o dílo anonymní) / jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, název díla a pramen. V případě zpravodajské licence musí být uvedeno jméno autora (pokud nejde o dílo anonymní) / jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, název díla a pramen [ledaže je to v případě podle písmene b) nemožné]. V případech užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v případě užití díla v rámci školních představení a užití díla školního se přiměřeně užije výše uvedené týkající se citace a výukové licence. Při každém užití osiřelého díla (v rámci licence pro určitá užití osiřelého díla) musí příslušná, zákonem vymezená osoba uvádět autora osiřelého díla, byl-li však určen.

V případě volných užití a zákonných licencí se tyto vztahují pouze na díla zveřejněná (s určitými v AZ vymezenými výjimkami). Z výše uvedeného výčtu je předmětnou výjimkou kupříkladu úřední a zpravodajská licence (§ 34 AZ), licence pro školní dílo (§ 35 odst. 3 AZ), licence pro dočasné rozmnoženiny (§ 38a AZ) či licence pro nepodstatné vedlejší užití díla (§ 38c AZ).³⁷²

Volná užití a zákonné licence jsou bezúplatné. Výjimkou jsou však ustanovení § 30a odst. 1 písm. b) až d) AZ (licence pro rozmnožování na papír nebo na podobný podklad), ustanovení § 37 odst. 2 AZ (knihovní licence)³⁷³, ustanovení § 37a AZ (licence pro určitá užití osiřelého díla) a ustanovení § 38e AZ (licence pro sociální zařízení).

O úplatnou zákonnou licenci jde dále v případě [výkonných umělců (§ 72 AZ) a výrobců zvukových záznamů (§ 76 odst. 3 AZ)] užití uměleckého výkonu zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodním účelům a užití takového záznamu vysíláním rozhlasem nebo televizí, přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání.

³⁷² Ustanovení § 29 odst. 2 AZ.

³⁷³ Knihovní licence obsažená v ustanovení § 37 AZ je tedy úplatnou zákonnou licencí. Odměnu hradí stát.

Výše uvedené platí (s určitými výjimkami) i pro zvukově obrazové záznamy a práva k nim (tzn. i pro tento druh práv s autorským právem souvisejících - viz § 82 AZ).

V této části práce by nemělo být opomenuto ustanovení § 58 AZ pojednávající o zaměstnaneckém díle. V případě tohoto institutu vykonává zaměstnavatel autorova majetková práva k dílu svým jménem a na svůj účet (autor předmětné dílo vytvořil ke splnění pracovněprávních / služebních povinností), pakliže si strany nesjednaly něco odlišného. Osobnostní práva autora jsou nedotčena, nicméně: „*Vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak.*“³⁷⁴ „*Není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele.*“³⁷⁵ Autor nabývá oprávnění k výkonu předmětných práv v případě, že dojde k úmrtí či k zániku zaměstnavatele oprávněného vykonávat majetková práva k zaměstnaneckému dílu, jenž nemá právního nástupce. Pakliže zaměstnavatel nebude vůbec (nebo bude nedostatečně) vykonávat majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má autor v takovém případě právo po zaměstnavateli požadovat poskytnutí licence za obvyklých podmínek (na straně zaměstnavatele však mohou existovat závažné důvody k odmítnutí poskytnutí licence). Dle ustanovení § 58 odst. 7 AZ se počítačové programy, databáze a kartografická díla, jež nejsou kolektivními díly, považují za zaměstnanecká díla, i když byla autorem vytvořena na objednávku. V předmětném případě se za zaměstnavatele považuje objednatel.

Za zaměstnanecká díla jsou považována také tzv. díla kolektivní (§ 59 AZ; i když byla vytvořena na objednávku, objednatel se považuje za zaměstnavatele), jimiž jsou díla, která vytváří více autorů, a to z podnětu (a pod vedením) fyzické nebo právnické osoby. Na veřejnost je kolektivní dílo uváděno pod jménem této osoby. Důležitým znakem kolektivních děl je také to, že příspěvky, jež jsou do díla zahrnuty,

374 Ustanovení § 58 odst. 4 AZ.

375 Ustanovení § 58 odst. 5 AZ.

nejsou schopny samostatného užití.³⁷⁶ Kolektivními díly nejsou díla audiovizuální, ani díla audiovizuálně užitá.³⁷⁷

Z důvodu rozsahu práce se zde již nevěnuji domněnkám udělení smluvní licence obsaženým v ustanovení § 61 odst. 1 AZ, ustanovení § 66 odst. 1 AZ a dále zákonným licencím v případě práv s autorským právem souvisejících obsaženým v ustanovení § 72 AZ, ustanovení § 76 odst. 3 AZ a v ustanoveních § 91 AZ a § 92 AZ.

Na tomto místě si dovolím uvést úvahu o (ne)možnosti převodu majetkových autorských práv a dále o (ne)možnosti sjednání smluvního výkonu majetkových práv. Výslovný zákaz převodu majetkových autorských práv je stanoven v ustanovení § 26 odst. 1 AZ.³⁷⁸ Tato práva jsou tedy nepřevoditelná, respektive nezcizitelná, nelze se jich vzdát, nelze je postihnout výkonem rozhodnutí a jsou předmětem dědictví. Jak uvádí odborná literatura, je namístě nadněst otázku, zda je nadále vhodný zákaz převoditelnosti majetkových práv po smrti autora. Autoři komentáře I. Holcová a kolektiv uvádějí názor, že stěžejí lze najít důvod, jenž: „... *brání převoditelnosti majetkových práv po smrti autora i mezi živými (inter vivos), ..., a omezuje ji stejně jako u samotného autora jen na nakládání pro případ smrti (mortis causa)*.“³⁷⁹ Dědicové totiž nemohou nabytá (zděděná) majetková autorská práva převádět.

Vykonavatelem majetkových práv je osoba, kterou určuje zákon. V návaznosti na výše uvedené je to kupříkladu zaměstnavatel dle ustanovení § 58 AZ (autor a zaměstnavatel si však mohou sjednat něco odlišného). V souvislosti s aktuálně účinným občanským zákoníkem může vyvstávat otázka, zda by autor mohl na základě vlastního právního jednání svěřit druhé osobě výkon majetkových práv autorských ke svému dílu. Vycházet by se vedle zásady smluvní svobody mělo z již zmíněného ustanovení § 26 odst. 1 AZ. Jedním z názorů je například to, že na základě výkladu uvedeného ustanovení nejde v předmětné otázce o vzdání se či o translativní převod „práv“, ale o „výkon majetkových práv“: „... *nejde však o převod, ale o zákonné určení*

376 Viz ustanovení § 59 odst. 1 AZ.

377 Viz ustanovení § 59 odst. 3 AZ.

378 Tůma, P.: Smluvní licence v autorském právu. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2007, s. 12-13.

„Zákon tak navazuje na dosavadní právní úpravu koncipovanou na principu konstitutivního převodu práva a setrvává na ní přes vymezení věci v právním smyslu v občanském zákoníku...“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 270.

379 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 24.

osoby odlišné od autora, která právo fakticky vykonává; praktické dopady jsou ale obdobné, jako by došlo k převodu majetkových práv (jde o „quasipřevod“ v prostředí nepřevoditelnosti). ³⁸⁰ Pakliže má zaměstnavatel dle ustanovení § 58 odst. 1 AZ právo postoupit třetí osobě (se souhlasem autora) výkon majetkových práv, proč by toto právo neměl mít sám autor (ex contractu)? Oporu lze vidět v zákazu rozšiřujícího výkladu. Oddělení vykonavatele od autora je v podstatě quasi převod. Pravý převod je zakázán a nepravý je vymezen, nelze jej rozšiřovat z povahy institutu. Pokud jde o zákaz zcizování majetkových práv, jeví se dle některých názorů absurdní třeba i proto, že dědit může právnická osoba a nic nebrání tomu, aby se pak podíly na takové osobě de iure převáděly a de facto se tak majetková práva zcizovala.

Nicméně pakliže se budeme striktně držet výkladu ustanovení § 26 odst. 1 AZ (případně ještě také ustanovení § 12 odst. 1 AZ), je vhodné se zabývat otázkou případné novelizace autorského zákona, jež by minimálně umožňovala převod výkonu majetkových práv / převod majetkových práv po smrti autora, a to s ohledem na jejich majetkový charakter a jejich možné hospodářské zhodnocení.

380 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 25.

7.1.1 Licenční smlouva³⁸¹

7.1.1.1 Obecně o institutu licenční smlouvy

Občanský zákoník, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014³⁸², obsahuje jako velice rozsáhlý kodex mimo jiné i ustanovení o „*Přenechání věci k užití jinému*“

381 Pro „historické“ informace o smluvních vztazích v autorském právu (mimo jiné také o tzv. filmových smlouvách) viz publikace Knap, K.: Smluvní vztahy v právu autorském. Orbis, Praha, 1967.

Z literatury pojednávající o licenčních smlouvách doporučuji komentáře k občanskému zákoníku a k autorskému zákonu:

- Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1441 – 1486.
- Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 597 a násled.
- Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 437 – 451.

K tématu licenčních smluv viz dále např. následující odborné stati a publikace:

- Andruško, A.: Práva k duševnímu vlastnictví ve světle nového občanského zákoníku. In: Kříž, J. a kol.: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2013, s. 17-27.
 - Císařová, Z.: Porušení licenčních podmínek k ochranné známce a autorskému dílu jako nezávislý delikt a otázka vyčerpání práva. In: Kříž, J. a kol.: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2010, s. 71-75.
 - Holcová, I.: Subsidiarita občanského zákoníku a obchodního zákoníku coby obecných právních předpisů v souvislosti s tvorbou autorského díla a jeho užitím. In: Kříž, J. a kol.: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2009, s. 12-27.
 - Holcová, I., Křesťanová, V.: Lze podle ustanovení § 1109 a násled. občanského zákoníku nabýt autorskou licenci od neoprávněného? In: Kříž, J. a kol.: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2014, s. 17-24.
 - Tůma, P.: Smluvní licence v autorském právu. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2007.
- V případě této velice přínosné publikace na ni odkazuji jako na celek. Publikace totiž mimo jiné ve své druhé části pamatuje na smluvní licence v audiovizuální produkci – viz s. 61 a násled.

Z internetových článků týkajících se licenčních smluv lze doporučit např. následující:

- Košík, P.: Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví (současný stav podle Nového občanského zákoníku). Článek ze dne 12. září 2014 dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html> [cit. dne 7. července 2020].
- Myška, M.: Vybrané aspekty licenční smlouvy v novém občanském zákoníku. Revue pro právo a technologie. č. 5, 2012, s. 9. Článek dostupný na: <http://revue.law.muni.cz/dokumenty/17196> [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
- Pištejová, Ľ.: Licenční smlouva podle nového občanského zákoníku. Článek ze dne 3. července 2013 dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouva-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-91640.html> [cit. dne 7. července 2020].
- Vitek, D.: Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví dle NOZ. Článek ze dne 26. března 2014 dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouva-k-predmetum-prumysloveho-vlastnictvi-dle-noz-93756.html> [cit. dne 7. července 2020].

382 „*Oproti stávající právní úpravě dochází v občanském zákoníku ke koncepčnímu posunu, neboť se sjednocuje původně roztržštěná právní úprava licencí k jednotlivým třídám práv duševního vlastnictví. ... Pro takové roztržštěné legislativně systematické pojetí však není věcného důvodu a rekonstruovaná právní úprava stanoví jednotnou úpravu smluvního licenčního závazku v oblasti*

(§ 2189 a násl. o. z.), mezi nimiž lze nalézt ustanovení o licenční smlouvě (§ 2358 až § 2389 o. z.)³⁸³: „Ustanovení § 2358 až § 2389 nového občanského zákoníku obsahuje právní úpravu typového smluvního licenčního závazku, a to ke všem předmětům absolutních majetkových práv duševního vlastnictví.“³⁸⁴ Jedná se tedy o smluvní typ týkající se užívání předmětů duševního vlastnictví, tj. nehmotných věcí.³⁸⁵ Snaha o sjednocení dosavadních právních úprav licenčních smluv je hlavním důvodem sloučení ustanovení o licenčních smlouvách do nového zákoníku: „I přes nesporný hospodářský význam a zájem na bezproblémové aplikaci smluvního práva licenčního není v současné době institut licenční smlouvy upraven pro oblast soukromého práva jednotně. ... Neucelenost právní úpravy tak byla hlavním důvodem pro snahu sjednotit

výkonu práva duševního vlastnictví, přičemž specifika vyplývají ze zvláštní povahy zákonné ochrany děl literárních, jiných uměleckých a vědeckých, resp. ostatních předmětů ochrany dle autorského zákona, zůstávají zachována. Zachován zůstává rovněž zvláštní podtyp licenční smlouvy, a to licenční smlouva nakladatelská § 2384 až § 2386.“

Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 64 a s. 69 – 70.

383 Hlava II „Závazky z právních jednání“, Díl 2 „Přenechání věci k užití jinému“, Oddíl 5 „Licence“, Pododdíl 1 – 4 o. z.

Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 64 a s. 69 – 70.

Obecně k existenci právní úpravy licenční smlouvy uvádím následující citaci: „Existence právní úpravy typové licenční smlouvy k předmětům duševního vlastnictví tedy neznamená, že by vlastníkům práv byly zakázány jiné právní dispozice s vlastním majetkem a že by možnost výkonu práva duševního vlastnictví jinými osobami na základě jiných právních jednání byla tímto zakázána. Výkon práva na základě jiné smlouvy či jednostranného právního jednání není zásadně vyloučen, a to v rámci privátní autonomie stran (srov. § 1 odst. 2 o. z., čl. 2 odst. 4 Ústavy, čl. 2 odst. 3 LZPS). Každá legální úprava jakékoli typové smlouvy je pouze státní pomůckou čili účelovým nástrojem, jak prostřednictvím formálního předpisu lidem usnadnit, zpřehlednit a zjednodušit právní jednání. Nikterak tím není omezena obecná soukromoprávní zásada svobody vůle smluvních stran existující v mezích výjimečně stanovených kogentních právních norem, které nemají ve smluvním právu zásadně místo.“

Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 73.

384 Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 69.

385 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1442.

„Pro licenci a licenční smlouvy platí § 2 a § 555 a násl. Podle těchto ustanovení je třeba právní jednání posuzovat podle jejich obsahu (§ 555), právní jednání vyjádřené slovy nebo jinak se vyloží podle úmyslu jednajících, byl-li takový úmysl druhé straně znám, anebo musela-li o něm vědět. Nelze-li zjistit úmysl jednajících, přisuzuje se projevu vůle význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen (§ 556 odst. 1). Při výkladu projevu vůle se přihlídně k praxi zavedené mezi stranami v právním styku, k tomu, co právnímu jednání předcházelo, i k tomu, jak strany následně daly najevo, jaký obsah a význam právnímu jednání přikládají (§ 556 odst. 2).“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1442 – 1443.

*právní úpravu licenční smlouvy v novém kodexu civilního práva.*³⁸⁶ Došlo tak k vypracování úpravy jednotné licenční smlouvy pro oblast práv k nehmotným statkům.³⁸⁷ Občanský zákoník vedle obecných ustanovení o licenční smlouvě obsahuje zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem, zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou a zvláštní ustanovení o licenci týkající se práv souvisejících s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze.³⁸⁸

Pátý oddíl občanského zákoníku s názvem „*Licence*“ je dále rozdělen do čtyř pododdílů:

– *Obecná ustanovení*

(§ 2358 o. z. až § 2370 o. z.);

– *Zvláštní ustanovení pro licence k předmětům chráněným autorským zákonem*

(§ 2371 o. z. až § 2383 o. z.);

– *Zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou*

(§ 2384 o. z. až § 2386 o. z.);

– *Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze*

(§ 2387 o. z. až § 2389 o. z.).

Jako příklad je vhodné uvést následující doplnění. Budou-li strany sjednávat licenční smlouvu týkající se například zvukově obrazového záznamu, bude se tato smlouva nejprve řídit ustanoveními obsaženými v pododdíle s názvem „*Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele*

386 Myška, M.: Vybrané aspekty licenční smlouvy v novém občanském zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. č. 5, 2012, s. 9. Článek dostupný na: <http://revue.law.muni.cz/dokumenty/17196> [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

387 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1442.

388 „*Ustanovení o licenci k předmětům průmyslového vlastnictví obsahuje obchodní zákoník (§ 508 a násl.), ustanovení o licenci k předmětům chráněným autorským právem obsahuje zákon autorský (§ 46 a násl.). Obě tyto úpravy jsou speciální, obecná ustanovení o licenční smlouvě a licenci chybí. Osnova odstraňuje tento nedostatek tím, že obě speciální úpravy spojuje do jediného institutu, přičemž zároveň respektuje zvláštnosti licence k předmětům chráněným právem autorským. Navržená nová úprava sleduje především naplnění systematického hlediska, platnou právní úpravu v obou speciálních zákonech přejímá, aniž ji podstatně mění.*“

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Nakladatelství ANAG, Olomouc, 2012, s. 450. Důvodová zpráva dostupná na: http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf [cit. dne 24. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Stejně tak je citace dostupná v publikaci Eliáš, K., Havel, B.: *Osnova občanského zákoníku, Osnova zákona o obchodních korporacích*. Vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2009, s. 429.

databáze“ pátého oddílu o. z., který strany odkáže na vybraná ustanovení pododdílu s názvem „*Zvláštní ustanovení pro licence k předmětům chráněným autorským zákonem*“. V případě „obecných“ institutů licenčních smluv se strany řídí úpravou obsaženou v pododdíle s názvem „*Obecná ustanovení*“. Pokud ani po prostudování zde uvedených paragrafů nebude nějaká otázka vyjasněna, budou se strany řídit všeobecnými ustanoveními o závazcích (část čtvrtá, Hlava I. o. z.).

Mimo to nesmí být opomenuta ustanovení o hromadných a kolektivních licenčních smlouvách, jež uzavírají kolektivní správci s uživateli a jejichž úprava je určitým torzem pojednání o licencích jako takových obsaženým v autorském zákoně. K těmto smlouvám viz více v podkapitole 9.5 s názvem „*Vybrané aspekty uzavírání smluv s uživateli*“.

7.1.1.2 Předchozí právní úprava

Autorský zákon licenční smlouvu upravoval v části první („*Právo autorské a práva s ním související*“), Hlavě I. („*Právo autorské*“), díle šestém s názvem „*Úprava smluvních typů*“ (jednalo se o § 46 až § 57³⁸⁹).³⁹⁰ Ustanovení týkající se licenčních smluv k předmětům průmyslového vlastnictví se do 31. prosince 2013 nacházela v obchodním zákoníku³⁹¹ v části třetí („*Obchodní závazkové vztahy*“), Hlavě II. („*Zvláštní ustanovení o některých obchodních vztazích*“), díle šestém s názvem „*Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví*“, v ustanoveních § 508 až § 515.³⁹² V nyní účinné právní úpravě (zákon č. 89/2012 Sb.) nejsou ustanovení o licenčních smlouvách k předmětům průmyslového vlastnictví uvedena ve speciálním pododdíle jako je tomu v případě předmětů chráněných autorským zákonem, ale jsou v podstatě obsažena v Oddílu 5. s názvem „*Licence*“, Pododdílu 1. s názvem „*Obecná ustanovení*“.

389 Ustanovení Oddílu 2 (§ 56 AZ) obsahovalo zvláštní ustanovení pojednávající o nakladatelské licenční smlouvě a ustanovení Oddílu 3 (§ 57 AZ) zase pasáž pojící se ke smlouvě podlicenční.

390 Tato úprava obsažená v AZ byla zrušena zákonem č. 303/2013 Sb. V tomto zákoně se jedná o část třicátou druhou s názvem „*Změna autorského zákona*“, čl. XXXVII., bod 2.

391 Obchodní zákoník byl ke dni 1. ledna 2014 zrušen. Obecná ustanovení (tohoto zákona) s definicemi jednotlivých institutů jsou obsažena v o. z. a ustanovení týkající se obchodních společností jsou obsažena v zákoně č. 90/2012 Sb.

392 Obchodní zákoník byl zrušen zákonem č. 89/2012 Sb. O tomto pojednává ustanovení části páté („*Ustanovení společná, přechodná a závěrečná*“), Hlavy II. („*Ustanovení přechodná a závěrečná*“), dílu druhého s názvem „*Závěrečná ustanovení*“, ustanovení § 3080 o. z., bod 72.

Ustanovení o licenčních smlouvách (respektive „*Zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem*“) obsažená v občanském zákoníku částečně „vycházejí“ z původních ustanovení o licenčních smlouvách, jež byla obsažena v AZ.

Následující přehled slouží pouze jako doplnění pro komparaci jednotlivých institutů týkajících se licenčních smluv obsažených v o. z. a v původních ustanoveních AZ:

„Název/označení konkrétního ustanovení či institutu“ v o. z.	Odpovídající paragrafy v o. z.	„Název/označení původního konkrétního ustanovení či institutu“ v AZ	Původní odpovídající paragrafy v AZ
(Základní ustanovení) ³⁹³	Pododdíl 2 - § 2371 až § 2373 a částečně i Pododdíl 1 - § 2358	Základní ustanovení	§ 46
(Výhradní nebo nevýhradní licence) ³⁹⁴	Pododdíl 1 - § 2360 až § 2362	Výhradní nebo nevýhradní licence	§ 47
(Podlicence) ³⁹⁵	Pododdíl 1 - § 2363 až § 2365	Poskytnutí oprávnění třetí osobě	§ 48
(Odměna) ³⁹⁶	Pododdíl 1 - § 2366 a dále také Pododdíl 2 - § 2374	Odměna	§ 49
--- ³⁹⁷	Pododdíl 2 - § 2376	Omezení licence	§ 50
Omezení nabyvatele licence	Pododdíl 2 - § 2375	Omezení nabyvatele licence	§ 51
Rozmnoženina pro autora	Pododdíl 2 - § 2377	Rozmnoženina pro autora	§ 52
Odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele	Pododdíl 2 - § 2378 až § 2381	Odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele	§ 53
Odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora	Pododdíl 2 - § 2382	Odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora	§ 54
Zánik licence	Pododdíl 2 -	Zánik licence	§ 55

393 Toto označení je uvedeno v závorce, protože „nezastřešuje“ celou „sekcí“ několika paragrafů se základními ustanoveními, ale je situováno pouze u ustanovení § 2371 o. z.

394 Toto označení je uvedeno v závorce, protože „nezastřešuje“ celou „sekcí“ několika paragrafů se základními ustanoveními, ale je situováno pouze u ustanovení § 2360 o. z.

395 Toto označení je uvedeno v závorce, protože institutu podlicence se týká pouze ustanovení § 2363 o. z. Ostatní ustanovení pojednávající o poskytnutí oprávnění třetí osobě označení „nesou“.

396 Toto označení je uvedeno v závorce, protože je uvedeno pouze u ustanovení § 2366 o. z., nikoliv u ustanovení § 2374 o. z.

397 V o. z. není označení tohoto paragrafu (respektive institutu) uvedeno.

	§ 2383		
Zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou	Pododdíl 3 - § 2384 až § 2386	Oddíl 2: Zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou	§ 56
--- ³⁹⁸	---	Oddíl 3: Podlicenční smlouva	§ 57
Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze	Pododdíl 4 - § 2387	Použití úpravy hlavy I (<i>vybraná ustanovení týkající se institutu licenční smlouvy</i>) ⁴⁰⁰	§ 74
Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze	Pododdíl 4 - § 2388	Použití úpravy hlavy I (<i>vybraná ustanovení týkající se institutu licenční smlouvy</i>) ⁴⁰¹	§ 78
Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze	Pododdíl 4 - § 2388	Použití úpravy hlavy I (<i>vybraná ustanovení týkající se institutu licenční smlouvy</i>) ⁴⁰²	§ 82
Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze	Pododdíl 4 - § 2388	Použití úpravy hlavy I (<i>vybraná ustanovení týkající se institutu licenční smlouvy</i>) ⁴⁰³	§ 86
Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze	Pododdíl 4 - § 2389	Použití úpravy hlavy I (<i>vybraná ustanovení týkající se institutu licenční smlouvy</i>) ⁴⁰⁴	§ 94

7.1.1.3 Současná právní úprava institutu licenční smlouvy (především z pohledu předmětů autorskoprávní ochrany)⁴⁰⁵

Na základě licenční smlouvy poskytovatel poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo (respektive např. konkrétní zvukově obrazový záznam se zaznamenaným audiovizuálním dílem⁴⁰⁶) užit [jak je uvedeno v obecných

398 Ustanovení odpovídající původnímu ustanovení § 57 AZ není v o. z. obsaženo.

399 Ustanovení odpovídající původnímu ustanovení § 57 AZ není v o. z. obsaženo.

400 Původní ustanovení § 46 AZ až § 48 AZ; § 49 AZ až § 51 AZ; § 53 AZ až § 55 AZ; § 57 AZ.

401 Původní ustanovení § 46 AZ až § 48 AZ; § 49 odst. 1 až 5 AZ; § 50 AZ; § 51 AZ; § 55 AZ; § 57 AZ.

402 Původní ustanovení § 46 AZ až § 48 AZ; § 49 odst. 1 až 5 AZ; § 50 AZ; § 51 AZ; § 55 AZ; § 57 AZ.

403 Původní ustanovení § 46 AZ až § 48 AZ; § 49 odst. 1 až 5 AZ; § 50 AZ; § 51 AZ; § 55 AZ; § 57 AZ.

404 Původní ustanovení § 46 AZ až § 48 AZ; § 49 odst. 1 až 5 AZ; § 50 AZ; § 51 AZ; § 55 AZ; § 57 AZ.

405 V pojednání o současné legislativě týkající se licenčních smluv vzhledem k tématu práce záměrně vynechávám ustanovení týkající se specificky pouze licenčních smluv k právům průmyslovým.

406 Vybraná ustanovení upravující institut licenční smlouvy se dotýkají také některých práv souvisejících s právem autorským. Pro představu viz ustanovení § 74 AZ, § 78 AZ, § 82 AZ a § 86 AZ.

ustanoveních „oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví“ (licenci)]⁴⁰⁷. Jedná se o svolení k jednotlivým či ke všem způsobům užití.⁴⁰⁸ Licence bude mít vždy omezený, nebo neomezený rozsah. Nabyvatel se v licenční smlouvě zavazuje poskytnout poskytovateli za poskytnutí licence odměnu.

V ustanovení § 2358 odst. 2 o. z. lze nalézt základní zásadu soukromého práva – zásadu neformálnosti právních jednání. Smluvní strany mohou licenční smlouvu uzavřít

407 Ustanovení § 2358 odst. 1 o. z.: „Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.“

„Vedle toho občanský zákoník v § 2853 odst. 1 pod vlivem původního ustanovení v autorském zákonu používá výraz „licence“ v jiném (užším) právním smyslu, a to jako „oprávnění“ k výkonu práva duševního vlastnictví neboli jako výraz pro pohledávku (právo na plnění), která je obsahem závazku.“

Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 70 – 71.

„Licence (ve smyslu licenční pohledávky) jako relativní závazkové (obligační) subjektivní právo je sama o sobě věcí v právním slova smyslu, a to věcí nehmotnou (§ 496) a stává se vlastnictvím nabyvatele a součástí jeho jmění, které obvykle zhodnocuje. Jako taková může být licence postoupena, může být vložena do základního kapitálu právnické osoby a může k ní být zřízeno právo podlicence, a to za podmínek stanovených v § 2363 a § 2364. Vyloučen rovněž není vznik zástavního práva k licenci avšak pouze tehdy, pokud to připouští ujednání mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence (srov. § 2364 odst. 1). Licence je rovněž ocenitelná (srov. § 1 zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku). Majetková povaha licence je navíc v oblasti některých práv duševního vlastnictví umocněna tím, že zákon přiznává výhradnímu licenčnímu nabyvateli vlastní autonomní oprávnění domáhat se ochrany své licence proti třetím osobám (popř. vůči samotnému majiteli práva), a to přímo uplatněním některých nároků z porušení či ohrožení absolutního majetkového práva (srov. např. § 40 a. z.).“

Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 74 – 75.

„Předmět duševního vlastnictví, jenž má být předmětem licenční smlouvy, musí být ve smlouvě náležitě určen, a to minimálně tak, aby smlouva splňovala náležitost určitosti právního jednání. Nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost jednání zjistit jeho obsah ani výkladem a není-li ani projev vůle mezi stranami dodatečně vyjasněn, o právní jednání nejde, resp. půjde o jednání nicotné (srov. § 533 o. z.).“

Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 86 – 87.

Pro další informace k „licenci“ viz Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 557 a násl., a Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1441 a násl.

408 Pro doplnění je třeba uvést, že se toto oprávnění v případě autora týká pouze práv majetkových, práva osobnostní jsou z povahy věci v případě licenčních smluv vyloučena, samozřejmě s výjimkou ustanovení týkajících se svolení se „zásahem“ do díla apod. Viz ustanovení § 2375 o. z.

K tomuto viz kupříkladu Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 577 a násl.

Pro informace o možnostech užití díla viz také Humlák, M. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 627.

písemně, ústně, ale také konkludentně. **Písemná forma** je u (autorskoprávních) licenčních smluv vyžadována v následujících případech⁴⁰⁹:

409 „Pokud jde o formu, vyžaduje zákon písemnou formu pouze pro smlouvu o udělení výhradní licence (§ 46 odst. 4 AZ), pro smlouvu s autorem díla audiovizuálního podle § 63 odst. 3 AZ a autorem díla audiovizuálně užitého podle § 64 odst. 1 AZ a dále pro smlouvu kolektivní a hromadnou (§ 101 odst. 1 a 4 AZ). Písemná forma se vyžaduje i pro souhlas podle § 47 odst. 5 AZ a § 48 odst. 2 AZ a dále pro odstoupení podle § 54 odst. 1 AZ a postoupení licence podle § 48 odst. 2 AZ (srov. § 524).“

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 208.

K tomuto viz také Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1443 a s. 1461 – 1462.

Původní ustanovení § 54 odst. 1 AZ bylo obsahově nahrazeno v současné době účinným ustanovením § 2382 o. z. („Odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora“).

„Písemná forma je podle § 564 předepsána i pro změnu obligatorních písemných právních jednání. Tam, kde je písemná forma jen na základě ujednání stran, se vyžaduje písemná forma i ke změně, jen pokud tak strany ujednají; pro zrušení obdobné ustanovení občanský zákoník neobsahuje, podle § 564 argumentací a contrario tak písemná forma, pokud tak v konkrétních případech nestanoví zákon (např. § 2378 a násl. a § 2382), není obligatorní pro rušení licenční smlouvy ani tam, kde licenční smlouva musí být sjednána písemně.“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1443.

„Odstoupení od smlouvy, kterou se poskytuje výhradní licence a pro kterou zákon vyžaduje písemnou formu, musí být také písemné.“ [Pozn. k § 2378 o. z.]

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1475.

Dále bych ještě k důsledkům nedodržení formy rád uvedl citaci z textu autorek I. Holcové a V. Křesťanové s názvem „Lze podle ustanovení § 1109 a násl. občanského zákoníku nabyt autorskou licenci od neoprávněného?“

„Podle ustanovení § 2360 odst. 2 věta první NOZ platí, že poskytne-li poskytovatel za trvání výhradní licence nabyvatele bez jeho souhlasu uděleného v písemné formě licenci třetí osobě, licence nevznikne.“

Citované ustanovení navazuje na ustanovení § 2360 odst. 1 věta první NOZ, podle kterého je-li ujednána výhradní licence, poskytovatel nemá právo poskytnout tutéž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá.

Z kategorického ustanovení § 2360 NOZ lze tak dovodit výkladem od menšího k většímu, že ve vztahu k licenci občanský zákoník nepočítá s tím, že lze nabyt licenci od neoprávněného. Z ustanovení § 2360 NOZ vyplývá, že (výhradní) licenci nelze nabyt ani od poskytovatele, který je sice nositelem (vlastníkem) práva, ale z důvodu předechozího poskytnutí výhradní licence je vázán (a to pouze) ze závazkového vztahu zdržovací povinností a nemůže tak udělit licenci opakovaně, resp. udělí-li ji, licence nevznikne. Podstatné pro účely úvah a aplikovatelnosti ustanovení § 1109 NOZ a násl. je, že ze zákona plyne princip, že licence (poskytnutá od neoprávněného) nevznikne, tj. nekonstituuje se. Na tom nemění nic ani to, že podle ustanovení § 1760 NOZ skutečnost, že strana nebyla při uzavření smlouvy oprávněna nakládat s tím, co má být podle smlouvy plněno, pak sama o sobě nevyvolává neplatnost smlouvy. Stejně tak nemá relevanci ani ustanovení § 3002 odst. 2 NOZ, podle kterého užívá-li věc nabytou podle úplně smlouvy poctivý příjemce a je-li smlouva neplatná, poskytne druhé straně náhradu za užívání, avšak jen do výše odpovídající jeho prospěchu. Ze stejného principu vychází úprava postoupení licence a poskytnutí podlicence, na které v zásadě nelze ze stejných důvodů též aplikovat ustanovení o právech věcných. **Podle ustanovení § 2364 NOZ nabyvatel může licenci postoupit třetí osobě zcela nebo zčásti jen se souhlasem poskytovatele. Souhlas vyžaduje písemnou formu. K tomu se dodává, že absence písemnosti formy, která je vyžadována i pro poskytnutí nevýhradní licence, má za následek neplatnost postoupení podle ustanovení § 582 NOZ a třetí osoba licenci nezíská. Totéž platí i pro poskytnutí podlicence podle ustanovení § 2363 NOZ, podle něhož nabyvatel může oprávnění tvořící součást licence poskytnout třetí osobě zcela nebo zčásti, jen bylo-li to ujednáno v licenční smlouvě. I v tomto případě oprávnění k užití nehmotné věci vůbec nevznikne.**“ [zvýraznění doplněno]

- výhradní licenční smlouva [§ 2358 odst. 2 písm. a) o. z.];
- souhlas nabyvatele s tím, že poskytovatel poskytne za trvání výhradní licence licenci třetí osobě (§ 2360 odst. 2 o. z.);
- souhlas poskytovatele s postoupením licence nabyvatelem třetí osobě (§ 2364 odst. 1 o. z.);
- odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora (§ 2382 o. z.);
- odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele (§ 2378 a násl. o. z.)⁴¹⁰;
- smlouva s autorem díla audiovizuálního (§ 63 odst. 3 AZ);
- smlouva s autorem díla audiovizuálně užitého (§ 64 odst. 2 AZ);
- nevýhradní licenční smlouvy uzavírané mezi kolektivním správcem a uživatelem (§ 98 odst. 3 AZ), tedy i licenční smlouvy hromadné a kolektivní (§ 98a AZ).

Podstatné náležitosti autorské licenční smlouvy jsou upraveny v ustanovení § 2371 o. z. V případě autorského díla tedy, jak již bylo uvedeno výše, poskytuje licenční smlouvou poskytovatel - autor (nebo jiná „oprávněná osoba“ – dědic; osoba, jíž zákon svěřuje výkon majetkových práv; kolektivní správce; nezávislý správce práv)⁴¹¹ nabyvateli (fyzická či právnická osoba) oprávnění k výkonu práva autorské dílo užit. Je možno sjednat, že dílo může být užito v jeho původní podobě, v podobě zpracované či nějak jinak změněné.

Holcová, I., Křesťanová, V.: Lze podle ustanovení § 1109 a násl. občanského zákoníku nabýt autorskou licenci od neoprávněného? In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2014, s. 21.

410 Rád bych ještě poukázal na **odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora (§ 2382 o. z.)**: „Na rozdíl od předchozí právní úpravy v autorském zákoně není pro odstoupení předepsána písemná forma. Podle obecných ustanovení občanského zákoníku o závazcích je písemná forma odstoupení vyžadována pouze u licenčních smluv, u nichž zákon vyžaduje písemnou formu (§ 2358 odst. 2 ObčZ). Vyžaduje-li písemnou formu licenční smlouvy ujednání stran, lze od licenční smlouvy odstoupit i v jiné formě, pokud to ujednání v licenční smlouvě nevyklučuje (§ 564 ObčZ).“
Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 628.

411 „Poskytovatelem je zásadně subjekt výlučného majetkového práva podle autorského zákona, až již jím je autor či výkonný umělec vzhledem k nepřevoditelnosti jejich výlučných majetkových práv *inter vivos* či majitel ostatních práv s autorským právem souvisejících nebo zvláštního práva pořizovatele databáze, resp. jejich právní nástupci. Kromě těchto osob však může poskytovatelem licence být i jiná osoba (fyzická či právnická), pokud to autorský zákon dovoluje, tj.: a) osoba, která ze zákona vykonává výlučná majetková práva k dílu svým jménem a na svůj účet (tj. zaměstnavatel autora nebo výkonného umělce nebo vedoucí kolektivního díla srov. § 58, 59 a 74 AutZ), b) kolektivní správce (srov. § 97 odst. 3 AutZ), c) nezávislý správce práv (§ 104 AutZ).“
Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 570-571.
K tomuto dále viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1465.

Strany si mohou sjednat, že dílo může být nabyvatelem užito pouze jedním způsobem (či více konkrétními způsoby) užití, či mohou ve smlouvě široce stanovit, že dílo může být užito všemi způsoby užití (neomezená licence). Licence může být udělena v určitém **rozsahu**. Jednotlivé způsoby užití díla tedy mohou být omezeny co do rozsahu, především časově⁴¹², územně a množstevně⁴¹³. „Rozsah poskytnutí licence“ bývá ve smlouvě většinou přesně vymezen. V případě, kdy tomu tak není a smlouva toto nestanoví, je nutné sledovat účel smlouvy a má se za to, že se bude jednat o způsoby užití a rozsah užití vedoucí k dosažení účelu smlouvy. Pokud ani z účelu smlouvy není jasný způsob užití, k němuž se licence poskytuje, či rozsah užití díla, pak zákonná úprava v ustanovení třetího odstavce § 2376 o. z. nabízí zákonné vymezení. V takovém případě je totiž územní rozsah licence omezen na území České republiky a časový rozsah je stanoven na obvyklou dobu pro konkrétní druh díla a způsob jeho

412 „Licence se poskytuje na dobu určitou; nejdéle však na dobu trvání majetkových práv.“

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 212.

K tomuto viz také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 567-568.

Při studiu zákona č. 89/2012 Sb. se veřejnost může pozastavit nad ustanovením § 2000 o. z. [„(1) Byla-li smlouva bez vážného důvodu uzavřena na dobu určitou tak, že zavazuje člověka na dobu jeho života, anebo že zavazuje kohokoli na dobu delší než deset let, lze se po uplynutí deseti let od vzniku závazku domáhat jeho zrušení. Soud závazek zruší i tehdy, pokud se okolnosti, z nichž strany zřejmě vycházely při vzniku závazku, změnilo do té míry, že na zavázané straně nelze rozumně požadovat, aby byla smlouvou dále vázána. (2) Vzdá-li se strana předem práva domáhat se zrušení závazku, nepřihlíží se k tomu. To neplatí, je-li zavázanou stranou právnická osoba.“], které se může jevit jako ustanovení „zasahující“ (omezující) smluvně stanovenou dobu, na níž je sjednána např. licenční smlouva. Vzhledem ke znění předmětného ustanovení by se mohlo jevit jako problematické právě např. poskytnutí licence na dobu trvání majetkových práv. „Na závazek ze smlouvy uzavřené na dobu určitou, přesněji řečeno týkající se práva poskytnutého na dobu určitou, se použije obecná úprava § 2000; bude záležet na konkrétní situaci, zda zde licenční doba v délce umožňující postup podle § 2000 odst. 1 věty první bude sjednána bez vážného důvodu. Obecně lze říci, že v řadě případů bude vážným důvodem ochrana investice. Takovými případy budou situace, kdy nabyvatel licence v souvislosti s využitím licence získá vlastní práva duševního vlastnictví (práva výrobce zvukového či zvukově obrazového záznamu).

Ustanovení § 2000 hovoří buď o závazku člověka na celý život, nebo o závazku na více než 10 let; u duševního vlastnictví bude do úvahy nezřídka připadat především druhá varianta, a to v podobě sjednané licenční doby v délce trvání majetkových práv. Na překážku aplikace § 2000 není, pokud se to, že jde o druhou variantu, ukáže až v průběhu trvání smlouvy. ...“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1459 – 1460.

413 Pouze pro doplnění zde uvádím citaci z komentářové literatury k AZ z roku 2005: „Rozsah licence může být omezen různými způsoby, zejména co do množství, místa nebo času, ale taktéž i např. personálně či účelem. Speciálním ustanovením ve vztahu k § 50 [§ 2376 o. z.] je pro oblast audiovizí § 63 odst. 3 a § 64 odst. 1 [2].“

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křestřanová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Linde, Praha, 2005, s. 163.

užití (tato doba nesmí být delší než jeden rok od poskytnutí licence)⁴¹⁴. Z hlediska množství rozsahu je v takovém případě licence omezena na množství obvyklé u konkrétního druhu díla a způsobu jeho užití.⁴¹⁵ K ustanovení § 2376 o. z. je třeba dodat, že: „*Speciálním ustanovením ve vztahu k § 2376 ObčZ je pro oblast audiovizuální § 63 odst. 3 a § 64 odst. 1 [2] autorského zákona.*“⁴¹⁶

Je nutné pamatovat na pravidlo (§ 2372 odst. 1 o. z.) spočívající v tom, že autor může poskytnout oprávnění k výkonu práva užití autorské dílo pouze tím způsobem, jenž je v době uzavření smlouvy znám.⁴¹⁷ Pakliže si strany sjednají něco odlišného, k takovému ujednání se nepřihlíží.

V případě licencí k předmětům autorskoprávní ochrany zásadně platí to, že se jedná o licence **zavazující** (platí povinnost k užití). Předmětné ustanovení (§ 2372 odst. 2 o. z.) lze dohodou stran vyloučit. Pokud by ve smlouvě nebyla sjednána povinnost k užití, pak by se jednalo o licenci tzv. **opravňující**.⁴¹⁸

414 Pokud se nejprve poskytne licence a pak se až odevzdá dílo, v textu uvedená doba jednoho roku počíná běžet od tohoto odevzdání.

Viz ustanovení § 2376 odst. 3 písm. b) o. z.

415 Pro doplnění je nutné uvést ustanovení o. z. vztahující se k licenci k rozmnožování díla. U této licence je totiž zahrnuto i oprávnění k pořízení rozmnoženin přímých i nepřímých, těch, co jsou trvalé i dočasné, vcelku nebo zčásti, jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě. Licence k rozmnožování díla zahrnují také licenci k rozšiřování zhotovených rozmnoženin.

Viz ustanovení § 2376 odst. 4 a 5 o. z.

416 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1472.

„Zvláštní úpravu rozsahu licence k dílu audiovizuálnímu či dílu audiovizuálně užitému obsahuje ustanovení § 63 a § 64 AutZ.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 611.

417 K původnímu ustanovení obsaženému v AZ viz následující citaci: „*Ustanovení § 46 odst. 2 AZ respektuje soukromoprávní zásadu zákazu vzdání se práva, které vznikne teprve v budoucnosti; tím zachovává autorovi možnost budoucího hospodářského zhodnocení jeho práv i při objevení nových technologií.*“

Předmětné ustanovení bylo koncipováno odlišně od současného ustanovení § 2372 odst. 1 o. z.

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 209.

K tomuto viz také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 578-579.

„Nabyvatel může platně dílo užit novým způsobem, jedině když sjedná s autorem licenci na tento nový způsob užití.“

Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 629.

„Dříve se tato úprava odvozovala od obecné výslovné zákonné úpravy (§ 524 odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb.), která nebyla zásadně převzata (s výjimkou např. § 610, 1916, 2000 a 2942).“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1466.

418 Detailně viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1446 – 1447.

Licence se dělí dle jejich „typologie“ na **výhradní licence** a na **licence nevýhradní**.⁴¹⁹ Smluvní strany si většinou typ licence sjednají, pokud však k tomuto nedojde a ze smlouvy nevyplývá, že se jedná o licenci výhradní, pak platí, že jde o licenci nevýhradní (domněnka nevýhradnosti licence).⁴²⁰ Obecně řečeno, v případě výhradní licence nemůže poskytovatel poskytnout tutéž licenci další osobě (samozřejmě s ohledem na určitou dobu trvání sjednané výhradní licence), jedná se o zdržovací povinnost⁴²¹. Pokud je v případě výhradní licence tato udělena tak, že zabraňuje také poskytovateli ve výkonu práva dílo užít, půjde o tzv. **úplnou výhradnost**. Pokud však poskytovatel bude moci sám dílo užít, bude se jednat o **výhradnost omezenou**.⁴²² Poskytovatel může na základě písemného souhlasu nabyvatele výhradní licence licenci v době trvání sjednané výhradní licence poskytnout třetí osobě.⁴²³ Vzhledem k předchozí větě je nutné podotknout, že pokud před sjednáním výhradní licence byla sjednána licence nevýhradní, nic se na této situaci nemění a nevýhradní licence zůstává „zachována“. Pro komplexnost informací je zde vhodné uvést, že od omezené výhradnosti licence je třeba odlišovat omezenou výhradnost správy majetkových práv kolektivním správcem dle ustanovení § 97a odst. 5 AZ, jež uvádí: „*Nositel práv může*

419 K tomuto viz např. Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 608 – 609.

420 „*Výjimku z obecného pravidla představuje písemná nakladatelská smlouva, kde se v § 2384 odst. 2 upravuje domněnka výhradnosti.*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1463.

421 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1448.

422

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1448.

Pro doplnění uvádím ještě následující citaci: „*Na základě dohody stran může i přes výhradnost licence autor nadále dílo sám užít (výhradnost omezená ve prospěch autora).*“

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 208.

Pouze pro doplnění zde uvádím citaci z komentářové literatury k AZ z roku 2005: „*Výhradní licence může být udělena ve dvou formách - jednak bránící i autorovi ve výkonu práva dílo užít (úplná výhradnost) a jednak omezující autora pouze v poskytování licence jiným osobám, avšak umožňující mu dílo osobně užít (výhradnost omezená ve prospěch autora) [tzv. (výhradní) licence omezená]. Pro obě formy platí zkrátka procesní aktivní legitimace autora podle § 41 [AZ]....*“

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Linde, Praha, 2005, s. 157.

423 Ke koncepci tohoto institutu dle předchozí právní úpravy viz následující: „*Pokud by autor přes udělení výhradní licence poskytl následně licenci (výhradní či nevýhradní) k témuž způsobu užití třetí osobě, půjde o absolutně neplatný právní úkon, pokud původní nabyvatel neudělí k takové další licenci písemný souhlas (§ 47 odst. 5 AZ).*“

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 209.

poskytovat oprávnění k výkonu práv, kategorií práv nebo druhů děl a jiných předmětů ochrany, jde-li o užití nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a to i v případě, že plnou správu příslušného práva, kategorie práv, druhů děl nebo jiných předmětů ochrany svěřil kolektivnímu správci. O poskytnutí takového oprávnění je povinen příslušného kolektivního správce předem informovat. Tím nejsou dotčeny § 97d a 97e.“

U nevýhradní licence má poskytovatel také oprávnění k výkonu práva, které je „součástí licence“, a má také právo poskytnout licenci (třeba i v tom samém rozsahu) třetí osobě: „...vzniká pak stav, kdy souběžně existuje (může existovat) více oprávněných nabyvatelů k témuž užití předmětu duševního vlastnictví včetně poskytovatele.“⁴²⁴

Podání **návrhu na uzavření licence** k předmětům chráněným autorským zákonem se nemusí týkat jen určitých individuálně vymezených osob [zde se předpokládá adresně zaměřený návrh na uzavření smlouvy – obecný postup uzavírání smluv (§ 1731 a násl. o. z.)], projev vůle totiž (dle ustanovení zákona) může taktéž směřovat i vůči neurčitému okruhu (počtu) osob⁴²⁵. Obsah licenční smlouvy či část tohoto obsahu může být určen/-a odkazem na smluvním stranám známé licenční podmínky či na veřejně dostupné licenční podmínky. Ustanovení je mimo jiné základem tzv. veřejných licencí (např. Creative Commons).⁴²⁶ Tyto veřejné licence

424 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1449.

425 Ustanovení § 2373 odst. 1 o. z.

Ustanovení § 2373 odst. 2 a 3 o. z. stanoví následující:

„(2) S přihlédnutím k obsahu návrhu nebo praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem může osoba, která má v úmyslu návrh přijmout, vyjádřit souhlas s návrhem na uzavření smlouvy provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele, zejména poskytnutím nebo přijetím plnění. V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn. (3) Je-li v návrhu adresovaném neurčitému okruhu osob, který lze přijmout bez vyrozumění navrhovatele podle odstavce 2, stanovena lhůta k přijetí, nelze návrh během této lhůty odvolat.“

„...; s ohledem na fenomén informační společnosti platí tato zvláštní zákonná úprava pro všechna díla, a tak pro uzavírání všech licenčních smluv podle autorského zákona, což je bezesporu přínosem v případě zpřístupňování děl prostřednictvím počítačové sítě internet či jiné sítě elektronických komunikací.“

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 207.

Pro více informací o institutu tzv. neadresné akceptace návrhu viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 581.

426 „Pro veřejné licence je typický závazek autora k poskytování licence po celou dobu ochrany autorského díla, a tak i nezbytnost neodvolatelnosti neadresného návrhu smlouvy. Ustanovení tak upravuje, že je-li v neadresném návrhu smlouvy, který lze přijmout konkludentně podle odstavce 2, stanovena lhůta k přijetí, nelze návrh během této lhůty odvolat.“

se již etablovaly jako dosti využívaný a rozšířený institut především v oblasti sítě internet.⁴²⁷

Obecný výklad o licenčních smlouvách by měl obsahovat i pojednání o institutu tzv. **podlicence**.⁴²⁸ Nabyvatel licence může poskytnout oprávnění, které je součástí licence, třetí osobě, sám však licenci „neztrácí“. Pro poskytnutí podlicence je vyžadován souhlas poskytovatele licence, ustanovení týkající se podlicence musí být proto sjednáno v licenční smlouvě. Oprávnění může být takto poskytnuto zcela nebo částečně. *„Nabyvatel licence (a poskytovatel podlicence) může jinému poskytnout pouze taková oprávnění, jaká od autora získal, poskytnutí podlicence v rozsahu překračujícím licenci bude neplatným. Nabyvatel licence je při poskytování podlicence současně vázán podmínkami, za kterých je mu licence poskytována, a je povinen je do podlicenční smlouvy v potřebném rozsahu přenést, za případná porušení ze strany nabyvatele podlicence bude vůči autorovi odpovídat nabyvatel licence. Je-li nabyvatel licence povinen licenci využít, nemusí tuto povinnost splnit osobně, ale může ji splnit i tím,*

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1468.

427 Pro více informací viz webové stránky Creative Commons Česká republika: www.creativecommons.cz [cit. dne 7. července 2020] nebo webové stránky <http://creativecommons.org/> [cit. dne 7. července 2020].

K tématu týkajícímu se licencí Creative Commons viz také např. následující

Míkita, P.: Licence *Creative Commons* v prostředí českého právního řádu. In: Kříž, J. a kol.: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2010, s. 53-61.

Myška, M., Polčák, R., Šavelka, J., Kyncl, I. Sviráková, I.: Veřejné licence v České republice. Verze 2.0. Masarykova univerzita, Brno, 2014, dostupná na: <http://flip.law.muni.cz> [cit. dne 12. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Dále viz také Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1468, a také: Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 631.

428 Viz ustanovení § 2363 o. z.

Pro možnost tzv. řetězení podlicencí viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 593, a dále také viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1451.

Pro více informací o institutu podlicenční smlouvy viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 590-595.

„Vzniká otázka, nakolik je spojena existence podlicence s vlastní licencí a zda může podlicenční vztah trvat i po ukončení vztahu licenčního. Domníváme se, že ztráta práva z licenční smlouvy vylučuje, aby nabyvatel mohl být tím, kdo toto právo dále poskytuje, a pokud by do vztahu nevstoupil poskytovatel (vlastník práv), pak by podlicenční smlouva zanikla pro nemožnost plnění na straně poskytovatele podlicence. V každém případě by bylo namístě, aby strany smlouvy na tuto okolnost ve smlouvě pamatovaly.“

Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 610.

že oprávnění k výkonu práva dílo užít vykoná nabyvatel podlicence (je-li k poskytnutí podlicence oprávněn).“⁴²⁹

Zcela odlišným institutem, než je podlicence, je institut **postoupení licence**.⁴³⁰ V tomto případě nabyvatel postupuje licenci třetí osobě (vždy musí jít o písemnou formu), tedy nabyvatel licenci „ztrácí“. K tomuto je však nutný písemný souhlas poskytovatele (ten bude uveden ve smlouvě o cesi, či samostatně).⁴³¹ Licenci může opět postoupit zcela nebo zčásti. V případě, že dojde k postoupení, musí nabyvatel podat poskytovateli informaci (a to bez zbytečného odkladu) o tom, že k postoupení došlo, dále jej musí informovat o osobě postupníka. Tímto způsobem vzniká nový smluvní vztah mezi poskytovatelem a novým nabyvatelem. „*Při poskytnutí oprávnění podle § 48 odst. 1 AZ [§ 2363 o. z.] (podlicence) nedochází ke změně smluvních stran licenční smlouvy; postoupení licence podle § 48 odst. 2 AZ [§ 2364 o. z.] má za následek změnu v osobě nabyvatele.*“⁴³² Dále je třeba uvést do vzájemného vztahu postoupení licence s postoupením (cesí) licenční smlouvy (k cesi smlouvy viz § 1895 a násl. o. z.). Komentářová literatura pojednává v případě postoupení licence a postoupení licenční smlouvy o dvou možných výkladech.⁴³³ Prvním výkladem akademici dochází k závěru, že když dojde k postoupení licence, nedochází k převzetí závazků nabyvatele licence z licenční smlouvy. Pakliže je však převzetí závazků z licenční smlouvy (změna osoby dlužníka) sjednáno, půjde o postoupení smlouvy.⁴³⁴ Osobně se přikláním k výkladu označovanému akademickou obcí za výklad racionálnější: „*Jako racionálnější se jeví výklad, že nejde o dvě možnosti, nýbrž že postoupení licence je*

429 Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Linde, Praha, 2005, s. 170.

430 Ustanovení § 2364 o. z.

431 Výjimka je obsažena v ustanovení § 2365 o. z.: „*Byl-li převeden závod nebo jeho část, která tvoří jeho samostatnou složku, souhlas poskytovatele k převedení licence se vyžaduje, jen bylo-li to zvlášť ujednáno.*“

K tomuto viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 597-598, a dále viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1452.

432 Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 210.

433 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 448.

434 „*Postoupením licence (srov. definici pojmu licence v § 2358) nedochází k převzetí závazků nabyvatele licence z licenční smlouvy, ledaže je převzetí závazků sjednáno (změna osoby dlužníka) ve smyslu § 1888 a násl., pak jde o cesi smlouvy (§ 1895 a násl.).*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1452.

K tomuto také viz Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 448.

speciální ustanovení k cesi smlouvy podle § 1895 a násl. obč. zák. s tím, že se tato úprava § 1895 a násl. obč. zák. uplatní jako úprava obecná. I pokud nedojde k převzetí závazků (dluhů), pak porušení závazků z licenční smlouvy, jež vyvolá odstoupení od smlouvy, způsobí zánik i postoupené licence.“⁴³⁵

Hlavním pojmovým znakem licenčních smluv je jejich **úplatnost** (respektive sjednání **ustanovení o odměně**). Odměna je poskytována za udělení oprávnění k užití.⁴³⁶ Pakliže by v licenční smlouvě nebylo obsaženo ustanovení o odměně (či o bezúplatnosti), půjde v takovém případě o neplatnou smlouvu.

Ve smlouvě:

- 1) musí být stanovena výše odměny,
- 2) či musí dojít ke sjednání způsobu jejího určení.

Pokud tomu tak není, mohou nastat ještě tyto dva další případy (jak již bylo uvedeno výše, v opačném případě by totiž licenční smlouva byla neplatná):

- 3) strany při sjednávání smlouvy mají sice vůli uzavřít smlouvu úplatnou, ale bez určení výše odměny – pro tento případ nabyvatel poskytovateli „odvede“ odměnu, jejíž výše je „obvyklá v době uzavření smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo“⁴³⁷ (odměna obvyklá),
- 4) ve smlouvě mohou mít strany také ujednáno, že je licence poskytnuta bezúplatně.

Smluvní strany si mohou v licenční smlouvě stanovit odměnu s ohledem k účelu licence, ke způsobu a okolnostem užití díla a dále také vzhledem k územnímu, časovému a množstevnímu rozsahu licence.⁴³⁸

Sjednaná odměna může být buď peněžitá, nebo nepeněžitá. Peněžitá odměna může být systematicky dále rozdělena na peněžitou odměnu pevnou (paušální,

435 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 448.

436 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1465.

Telec, I., Tůma, P.: Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: Jakl, L. (ed.): *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., Praha, 2012, s. 76.

Dále také v Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 567 a s. 598 a násl.

437 Ustanovení § 2366 odst. 1 písm. a) o. z.

438 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 598 a násl.

a to jednorázovou, či opakovanou)⁴³⁹, výnosovou (podílovou) či „kombinovanou“ (kombinace odměny paušální a podílové). Nepeněžitá odměna může být vyjádřena ve formě věcného plnění či určitého druhu protislužby⁴⁴⁰.

V případě výnosové odměny bude výše odměny pro poskytovatele odvozena od výše výnosů plynoucích z využití licence.⁴⁴¹ Nabyvatel je povinen předložit poskytovateli vyúčtování výnosové odměny ve stranami sjednaném období, nejméně však jednou ročně. Nabyvatel má v souvislosti s tímto „druhem“ odměny a se stanovením její skutečné výše ze zákona stanovenou povinnost umožnit poskytovateli kontrolu odpovídajících účetních záznamů a další dokumentace.⁴⁴²

Pakliže (v případě licence k předmětům chráněným autorským zákonem) není licenční odměna sjednána výnosově (tj. v závislosti na výnosech z využití licence) a tato odměna (tedy paušální odměna) je tak nízká, že se vlastně dá říci, že je ve zřejmém nepoměru k zisku, který má nabyvatel z využití licence, a zároveň je možno konstatovat, že je v nepoměru vzhledem k významnosti předmětu licence ve spojitosti se zisky z užití licence k tomuto předmětu se vážícími, má autor v takovém případě právo na **dobatečnou přiměřenou odměnu** (§ 2374 o. z.; tzv. bestsellerový paragraf či také tzv. bestsellerová doložka), které nemůže být stranami smlouvy vyloučeno

439 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1454.

440 Licenční odměna jako taková je dle ustanovení § 7 odst. 2 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., obecně řečeno, příjmem ze samostatné činnosti. Ustanovení uvedeného paragrafu v tomto případě jasně vymezuje následující: „*Příjem ze samostatné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6, je dále - a) příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, ...*“

„*Jsou-li ovšem tyto odměny vypláceny dědicům autorského práva, pak patří mezi tzv. ostatní příjmy podle § 10 odst. 1 písm. d) DPřij.*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 619.

K formám autorské odměny viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 602.

441 „*Pod odměnou závislou na výnosech je třeba rozumět nejen případy, kdy odměna závisí přímo na příjmu z využití, ale i případy, kdy odměna závisí na počtu vyrobených či prodaných výrobků, rozmnoženin, počtu představení apod., tedy všechny případy, kdy výši odměny nelze vypočítat bez součinnosti nabyvatele licence.*“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1455.

442 Pro doplnění viz ustanovení § 2366 odst. 2, druhá věta o. z.: „*Poskytne-li takto nabyvatel poskytovateli informace označené nabyvatelem jako důvěrné, nesmí je poskytovatel prozradit třetí osobě ani je použít pro své potřeby v rozporu s účelem, ke kterému mu byly poskytnuty.*“

a autor se tohoto práva nemůže vzdát.⁴⁴³ Strany se mohou dohodnout na výši této dodatečné odměny. Pokud k tomu nedojde: „*Výši dodatečné odměny určí soud, který přihlédne zejména k výši původní odměny, dosaženému zisku z využití licence, významu díla pro takový zisk a k obvyklé výši odměny ve srovnatelných případech, pokud je stanovena v závislosti na výnosech; ...*“⁴⁴⁴

Zákon vymezuje určitá **omezení pro nabyvatele licence**.⁴⁴⁵ Vedle omezení licence co do rozsahu (z hlediska časového, místního a množství) a co do způsobů užití se ještě přiřazuje omezení nabyvatele licence, které spočívá v tom, že nesmí s dílem nakládat v rozporu s ustanovením § 2375 o. z. (jde o omezení ostatními - osobnostními - právy autora).⁴⁴⁶ Jedná se např. o následující „podmínky“:

- 1) Nabyvatel může **po dohodě s poskytovatelem** upravit či měnit označení autora u předmětného díla.
- 2) Nabyvatel může **po dohodě s poskytovatelem** upravit či měnit dílo nebo jeho název.
Dohoda nemusí nastat v případě, kdy lze spravedlivě očekávat, že případná úprava či změna by byla vzhledem k okolnostem užití poskytovatelem odsouhlasena. Pokud si však poskytovatel jasně vyhradil, že i k takovéto úpravě či změně musí dát svolení, pak nabyvatel ani toto nemůže bez uvedeného poskytovatelova souhlasu provést. Podmínkou je zde obeznámenost nabyvatele. Další (ze zákona vyplývající) podmínkou je také to, že autor má právo, aby jeho dílo nebylo použito způsobem snižujícím jeho hodnotu.⁴⁴⁷
- 3) Předešlý odstavec platí také pro „omezení“ vztahující se k možnosti spojení díla s dílem jiným a k možnosti zařazení díla do díla

443 V případě ustanovení § 2374 o. z. se, jak uvádí odborná literatura, tedy jedná o tzv. bestsellerový paragraf. Viz např. Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1455 a s. 1469.

444 Ustanovení § 2374 odst. 2 o. z.

445 Zákonné ustanovení týkající se omezení nabyvatele licence (§ 2375 o. z.) se vlastně týká možných zásahů do výlučných osobnostních práv.

Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 614 a násl.

446 „... *Zde je však nutné použít výklad rozšiřující (extenzivní) i na následné užití díla v podobě zpracované či jinak změněné, které je výkonem výlučného majetkového autorského práva dílo užit (srov. § 12 odst. 1 AutZ), neboť až takové užití umožňuje hospodářské zhodnocení licence k dílu pozměněnému či zpracovanému (argumentum e rationem legis).*“

Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 616.

447 Ustanovení § 11 odst. 3 AZ.

Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 616.

souborného.

V souvislosti s uzavřením licenční smlouvy je ještě vhodné upozornit na fakt, že poskytovatel musí bez zbytečného odkladu (po uzavření smlouvy) předat nabyvateli odpovídající **podklady a sdělení (informace)**, jež jsou potřebné k výkonu licence (tedy aby nabyvatel mohl vůbec vykonávat práva „pojící se s licenci“). Pokud má poskytovatel zájem na utajení podkladů a sdělení, která poskytl nabyvateli, je nabyvatel povinen je utajit před třetími osobami.⁴⁴⁸ Podklady musí být poskytovateli nabyvatelem vráceny po zániku licence.⁴⁴⁹ V případě sdělení musí tato zůstat utajena do doby jejich obecného „vejítí“ ve známost (tedy dokud mají informace důvěrný charakter).

Může nastat situace, kdy bude licence, obecně řečeno, **ohrožena** nebo nějakým způsobem „**porušena**“.⁴⁵⁰ Nabyvatel výhradní licence (nebo osoba, které je výkon takového oprávnění svěřen ze zákona) je místo autora (v určitých autorským zákonem stanovených případech) aktivně legitimován (§ 41 AZ)⁴⁵¹, může se tedy domáhat vybraných nároků plynoucích z porušení či ohrožení autorského práva.⁴⁵² Nabyvatel

448 „Za třetí osobu se nepovažuje zaměstnanec ani ten, kdo se na podnikání podnikatele účastní, byl-li podnikatelem zavázán k mlčenlivosti.“ Ustanovení § 2368 odst. 1, druhá věta o. z.

„Týká se především průmyslového vlastnictví, u předmětů chráněných autorským právem připadá aplikace ustanovení do úvahy především do jejich zveřejnění, ale např. u architektonických děl a designu je situace obdobná jako u ostatních předmětů duševního vlastnictví.“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1457.

449 „Pokud budou podklady poskytnuty elektronickou cestou, kdy nabyvateli vznikne vlastní elektronická rozmnoženina, není přesné hovořit o vrácení, ale o zničení vzniklé rozmnoženiny, v tomto smyslu je třeba ustanovení vykládat.“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1457.

450 Nabyvatel musí takovouto nastalou situaci co nejrychleji ohlásit poskytovateli. Ten bude s nabyvatelem ve společné součinnosti pro účely (právní) ochrany licence, kterou nabyvateli poskytl: „Je tak na poskytovateli licence, aby nabyvateli licence zajistil nerušený výkon licence ze strany třetích osob.“ Pro informace ke speciální autorskoprávní úpravě viz následující text předmětné podkapitoly.

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1458.

451 Ustanovení § 41 AZ:

„Domáhat se nároků podle § 40 odst. 1 písm. b) až d) a f) a § 40 odst. 3 a 4 je oprávněna namísto autora osoba, která smluvně nabyla výhradní oprávnění k výkonu práva díla užít, nebo které je výkon tohoto oprávnění svěřen zákonem; nároku na přiměřené zadostiučinění k odčinění nemajetkové újmy se tato osoba může domáhat pouze za zásah do majetkových práv autorských. Právo autora domáhat se nároku na přiměřené zadostiučinění k odčinění nemajetkové újmy způsobené zásahem do osobnostních práv autorských, jakož i nároku podle § 40 odst. 3 zůstává nedotčeno.“

Pro informace viz také Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1459.

452 Nabyvatel se však nemůže domáhat určení autorství a dalších nároků, jež může uplatňovat pouze autor a které vyplývají z osobnostních autorských práv.

výhradní licence se tak může domáhat nároku zdržovacího, informačního a odstraňovacího, dále se může domáhat zveřejnění rozsudku, náhrady škody a jiné újmy a vydání bezdůvodného obohacení.

Licenční smlouva k předmětům autorskoprávní ochrany bude vždy uzavřena **na dobu určitou**, maximálně na dobu trvání majetkových práv.⁴⁵³

Autor má vedle nároku na odměnu také nárok na poskytnutí alespoň jedné tzv. **autorské rozmnoženiny** (§ 2377 o. z.). Náklady jdou k tíži nabyvatele. Autorské rozmnoženiny jsou autorovi poskytovány jen, pokud to je možno po nabyvateli licence k rozmnožování díla spravedlivě požadovat a pokud to je obvyklé. Množství těchto rozmnoženin by mělo být sjednáno ve smlouvě. Nejméně by však dle dikce zákona mělo jít o jednu rozmnoženinu. V případě autorských rozmnoženin se nejedná o nepeněžitou odměnu⁴⁵⁴.

V případě „ukončení licenčního vztahu“ je nutno se řídit úpravou zániku relativních závazků obsaženou v ustanoveních § 1908 až § 2009 o. z. Může se však stát, že povaha licenční smlouvy bude tato ustanovení vylučovat. O ukončení vztahu mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence se bude jednat především v těchto případech: uplynutí sjednané doby, na níž byla licence poskytnuta; splnění toho, na čem se strany dohodly (naplnění účelu licenční smlouvy); dohoda smluvních stran; odstoupení.⁴⁵⁵

„Majetková povaha licence je navíc v oblasti autorského práva umocněna tím, že zákon přiznává výhradnímu licenčnímu nabyvateli vlastní autonomní oprávnění domáhat se ochrany své výhradní licence proti třetím osobám (popř. vůči samotnému majiteli práva), a to přímo uplatněním některých nároků z porušení či ohrožení absolutního autorského práva (...).“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 563.

453 Pro rozbor ustanovení § 2000 o. z. viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1460.

454 Dle zákona č. 586/1992 Sb. [§ 4 odst. 1 písm. zc): „*příjmy plynoucí ve formě povinného výtisku na základě zvláštního právního předpisu a ve formě autorské rozmnoženiny, v počtu obvyklém, přijaté v souvislosti s užitím předmětu práva autorského nebo práv souvisejících s právem autorským,*“ Z toho však tedy vyplývá, že nad obvyklé množství je nutné je zdanit (respektive je nutné považovat za zdanitelný příjem).

Pro informaci viz také část šestá AZ s názvem „*Změna zákona o daních z příjmů*“ (§ 112).

Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 639 – 640.

455 Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 621.

Dále pro informaci viz ustanovení § 2370 o. z. s názvem „*Výpověď*“: „*Je-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, nabyvá výpověď účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž výpověď došla druhé straně.*“

K tomuto ustanovení a pro informaci o vyloučení jeho praktické použitelnosti pro práva autorská a práva s autorským právem související viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 631. A dále také viz Holcová, I. a kol.: Autorský zákon

Dle občanského zákoníku může dojít k **odstoupení** od licenční smlouvy například v případě, kdy autor zjistí **nečinnost nabyvatele výhradní licence** - nabyvatel výhradní licence licenci nevyužívá vůbec či ji využívá nedostatečně. Pokud tím jsou nepříznivě ovlivněny (oprávněné) zájmy autora, může pak dojít k odstoupení od licenční smlouvy. „*Cílem ustanovení je zabránit spekulativnímu získání výhradní (zejména opravňující) licence za účelem získání zdržovací povinnosti autora dílo užít, kdy nabyvatel nemá v úmyslu licenci fakticky využít a chce zabránit autorovi, jakož i všem ostatním osobám, v užití díla. Ustanovení by mělo být aplikováno výjimečně (zejména v případě opravňující licence) a při dodržení zákonem stanovených formalit, neboť je respektována svobodná vůle stran a jejich vázanost smlouvou.*“⁴⁵⁶ Tato možnost odstoupení nebude platit v případě, kdy je nedostatečné využívání licence způsobeno okolnostmi vyskytujícími se na straně poskytovatele licence (autora). Předmětné odstoupení od smlouvy musí mít písemnou formu. Pro detailnější informace o podmínkách odstoupení od licenční smlouvy v případě nečinnosti nabyvatele viz ustanovení § 2378 až § 2381 o. z.

Autor může od licenční smlouvy **odstoupit** také v případě **změny svého přesvědčení**. Toto ustanovení se však týká pouze licenční smlouvy **k dílu dosud nezveřejněnému**.⁴⁵⁷ Jedná se zde obecně o případ, kdy autorské dílo již neodpovídá přesvědčení autora a možným zveřejněním předmětného díla by byly „zasaženy“ autorovy oprávněné osobní zájmy, a to ve značně nepříznivé míře. „*Právo autora odstoupit od smlouvy zaniká (vyčerpává se) zveřejněním díla, tj. prvním oprávněným*

a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 449 – 450.

456 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1474.

Pouze pro doplnění zde uvádím citaci z komentářové literatury k AZ z roku 2005: „*Ustanovení je výrazem spravedlivého požadavku autora na využití licence v případě, kdy sám nesmí dílo užít a nesmí ani licenci udělit jinému, tj. v případě licence výhradní, a to tehdy, pokud je licence sjednána jako pouze opravňující. Cílem ustanovení je zabránit spekulativnímu získání výhradní (zejména opravňující) licence za účelem zabránit autorovi, jakož i všem ostatním osobám, v užití díla, tj. pouze za účelem získání zdržovací povinnosti autora dílo užít a udělit licenci; nabyvatel tedy nehodlá licenci fakticky využít. ... Při výkladu tohoto ustanovení je třeba vycházet z toho, že autor udělil výhradní licenci jako opravňující a že nabyvatel nepřevzal závazek k využití licence. ... Pokud bude pro autora stěžejní, aby licence byla využita, nepřistoupí na licenci opravňující, nýbrž na licenci zavazující. V takovém případě bude nevyužití licence zakládat na straně nabyvatele prodlení a autor bude oprávněn po marném uplynutí lhůty ke splnění povinnosti nabyvatele od smlouvy odstoupit podle obecných předpisů (tj. nikoli podle § 53 [§ 2378 až § 2381 o. z.]).“*

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Linde, Praha, 2005, s. 165 – 166.

457 Pro detailnější informace o odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora viz ustanovení § 2382 o. z.

zpřístupněním díla veřejnosti (srov. § 4 odst. 1 AutZ). V případě neoprávněného zveřejnění je právo autora na odstoupení zachováno. U licenčních smluv, jejichž předmětem je dílo již zveřejněné, se § 2382 ObčZ neuplatňuje.⁴⁵⁸

V případě smrti fyzické osoby či v případě zániku právnické osoby, která byla nabyvatelem v konkrétním „licenčním vztahu“, **přechází práva a povinnosti** z licence plynoucí na právního nástupce té které osoby. Uvedený přechod práv a povinností však může být v ustanoveních licenční smlouvy vyloučen (jde o dispozitivní ustanovení). V takovém případě pak k přechodu práv a povinností nedochází a licenční smlouva (smrtí fyzické osoby či zánikem právnické osoby) zaniká.⁴⁵⁹ „Pro zánik licence platí kromě této speciální úpravy obecná ustanovení občanského zákoníku.“⁴⁶⁰

Závěrem této podkapitoly je třeba zmínit **ustanovení o licenčních smlouvách pojících se k vybraným právům souvisejícím s právem autorským.**⁴⁶¹ V případě licenčních smluv, jejichž „předměty“ jsou zvukové záznamy, zvukově obrazové záznamy a rozhlasové/televizní vysílání, se obdobně uplatní vybraná ustanovení občanského zákoníku z Pododdílu 2 („Zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem“) - viz ustanovení § 2371 až 2373 o. z., ustanovení § 2375 až § 2376 a ustanovení § 2383 o. z.⁴⁶² Je však nutné ještě zmínit, že výrobce (zvukového / zvukově obrazového záznamu) a (rozhlasový / televizní) vysílatel nemají

458 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 627.

„Odstoupení od licenční smlouvy pro změnu přesvědčení nepřichází v úvahu, pokud poskytovatelem licence je osoba odlišná od autora samotného (dědic, zaměstnavatel apod.).“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 628.

459 „Ustanovení neupravuje osud licence pro případ smrti autora nebo smrti či zániku jiného poskytovatele licence.“

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1480.

K tomuto dále viz také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 632.

460 Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1480.

461 Viz Oddíl 5 „Licence“, Pododdíl 4 o. z. s názvem „Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze“.

V ustanovení § 2387 o. z. je obsaženo ustanovení týkající se uměleckých výkonů a výkonných umělců.

Dále také viz Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2014, s. 1484 – 1485, a také viz Humlák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck, Praha, 2014, s. 651 – 657.

462 Viz ustanovení § 2388 o. z.

Jedná se o převážnou část ustanovení Oddílu 5 „Licence“, Pododdílu 2 o. z. s názvem „Zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem“ vyjma ustanovení o rozmnoženině pro autora, odstoupení pro nečinnost nabyvatele a odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora.

právo na přiměřenou dodatečnou odměnu (§ 2374 o. z.). Je zřejmé, že se v případě všech práv s autorským právem souvisejících také užije odpovídající obecná úprava obsažená v Pododdíle 1 („*Obecná ustanovení*“ - § 2358 a násl. o. z.).

7.1.2 Digitální služby s vypořádanými právy

Můj osobní pohled na tuto a následující podkapitolu a v ní obsaženou materii není zcela nestranný, neboť jsem zaměstnán v České národní skupině Mezinárodní federace hudebního průmyslu, jež chrání práva a zájmy výrobců zvukových záznamů a hudebních zvukově obrazových záznamů.

Protipólem úložišť a jiných serverů a platforem, na něž je nahráván autorskoprávně chráněný obsah bez příslušných oprávnění, jsou digitální služby s vypořádanými právy (respektive služby s oprávněně nahraným a následně sdělovaným autorskoprávně chráněným obsahem), které se dostaly na tuzemský trh.⁴⁶³ Jedná se jak o služby hudební⁴⁶⁴, tak o služby s audiovizuálními díly⁴⁶⁵ a s dalším obsahem. Předmětné služby mají všechna práva k danému obsahu vypořádána a je tak zaručeno, že část finančních prostředků směřuje přímo za autory předmětných děl, za výkonnými umělci a za výrobci zvukových, respektive zvukově obrazových, záznamů.

Přehled vybraných digitálních služeb s vypořádanými právy (hudebních, audiovizuálních⁴⁶⁶ aj.) dostupných v České republice:

463 Přehled digitálních služeb s vypořádanými právy dostupných v České republice roztríděných do jednotlivých sekcí dle nabízeného obsahu je dostupný na webové stránce ČPU: <https://www.cpufilm.cz/> [cit. dne 7. července 2020].

464 Přehled veškerých digitálních hudebních služeb dostupných téměř po celém světě je k dispozici na následujících webových stránkách: <http://pro-music.org/> [cit. dne 7. července 2020].

465 Dostupnost jednotlivých audiovizuálních děl v České republice lze ověřit na portálu Filmtoro, jenž je dostupný zde: <https://filmtoro.cz/> [cit. dne 7. července 2020].

466 Audiovizuální mediální služby na vyžádání (pro přehled některých vybraných služeb viz seznam s odkazy v textu této podkapitoly) jsou upraveny v zákoně č. 132/2010 Sb. Tento právní předpis je účinný od 1. června 2010. Výše uvedený zákon vedle definic základních pojmů pojících se k audiovizuálním mediálním službám na vyžádání obsahuje také vymezení působnosti zákona, dále pak např. informace o působnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (§ 4 odst. 1 zák. č. 132/2010 Sb.: „*Správním úřadem příslušným k výkonu dohledu nad dodržováním tohoto zákona je Rada pro rozhlasové a televizní vysílání...*“), ustanovení týkající se povinností pro poskytovatele audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání spojených s audiovizuálními obchodními sděleními, se sponzorovanými audiovizuálními mediálními službami na vyžádání a pořady a při umístění produktu (tzv. product placement).

Zákon doporučuji číst společně se: zákonem č. 40/1995 Sb.; zákonem č. 231/2001 Sb. a zákonem č. 480/2004 Sb.

31s – (audiovizuální služba, <http://ulozto.cz/live/31s>);

Aerovod – (audiovizuální služba, <http://www.aerovod.cz/>);

Amazon Music – (hudební služba, <https://www.amazon.com/music/unlimited>)⁴⁶⁷;

Apple Music – (hudební služba, <https://www.apple.com/cz/>)⁴⁶⁸;

audioteka.cz – (audio služba – mluvené slovo v podobě audioknih a další „audio-literatury“, <http://audioteka.cz/>)⁴⁶⁹;

Bandzone.cz – (hudební služba + audiovizuální služba – videoklipy, <http://bandzone.cz/>);

Deezer - (hudební služba, <http://www.deezer.com/en/>);

DOC Alliance Films – (audiovizuální služba, <http://dafilms.cz/>);

Edisonline – (audiovizuální služba, <https://edisonline.cz/vod>);

eMusic - (hudební služba, <http://www.emusic.com/home/home.html>);

Více informací (také ve vztahu k tzv. Směrnici o audiovizuálních mediálních službách - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES) viz zde <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/rozhlasove-a-televizni-vysilani/audiovizualni-mediální-sluzby-na-vyzadani-64882/> [cit. dne 3. ledna 2016; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

„Definice audiovizuální mediální služby na vyžádání (dále také jako „AVMS“)

Ustanovení definuje audiovizuální mediální službu na vyžádání v informační společnosti, přičemž základním znakem takové služby je umožňování sledování pořadů v okamžiku zvoleném uživatelem a na jeho individuální žádost na základě katalogu pořadů sestaveného poskytovatelem audiovizuální mediální služby na vyžádání (dále jen „katalog pořadů“). Na rozdíl od televizního vysílání jsou v rámci AVMS zpřístupňovány výhradně pořady. Jde o službu, která naplňuje znaky dle § 18 odst. 2 autorského zákona, jde tedy o sdělování veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup v místě a čase dle vlastní volby. Tuto službu nelze zaměňovat s vysíláním prostřednictvím internetu, kde přístup k tzv. webcastingu, který naplňuje naopak znaky televizního vysílání, kdy provozovatel této služby sestavuje pořady do programů, které jsou pak zpřístupňovány veřejnosti jako celek, a přístup v místě a zejména v čase dle vlastní volby tak není možný, neboť zejména čas zpřístupnění určitého pořadu je závislý na době, kdy je v rámci programu zpřístupňován. Tento faktor je v právní praxi často opomíjen a dochází k mylnému výkladu, že pokud uživatel nabyt licenci ke sdělování děl veřejnosti dle § 18 odst. 2 autorského zákona, je oprávněn ke zpřístupňování děl veřejnosti prostřednictvím sítě internet bez ohledu na skutečnost, zda jsou naplněny podmínky uvedené výše. Pojem audiovizuální mediální služby na vyžádání je vázán na zpřístupňování pořadů na základě katalogu pořadů sestaveného poskytovatelem služby. Lze dovést, že absence katalogu pořadů a jejich zpřístupňování bez jeho existence není audiovizuální mediální službou dle tohoto zákona. Podmínkou naplnění pojmu pořad dle tohoto zákona je obsažení v katalogu pořadů a zároveň srovnatelnost s podobou a obsahem televizního vysílání.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 1612.

- 467 Informace dostupné např. zde: https://www.lupa.cz/clanky/amazon-music-vstupuje-do-novych-zemi-vcetne-ceska/?utm_medium=kolotoc&utm_source=digizone-cz&utm_campaign=amazon-music-vstupuje-do-novych-zemi-vcetne-ceska [cit. dne 7. července 2020].
- 468 Pro více informací viz např. <http://www.zive.cz/clanky/apple-music-neprehledny-gulas-hudebnich-sluzeb/sc-3-a-178635/default.aspx> [cit. dne 7. července 2020], <http://www.svetandroida.cz/apple-music-201506> [cit. dne 7. července 2020].
- 469 Informace o webové stránce dostupné např. zde: <http://www.mediar.cz/audioverze-webu-i-casopisu-zajimaji-tisicovky-lidi/> [cit. dne 7. července 2020].

FILMBOX LIVE – (audiovizuální služba, <http://www.filmboxlive.com/cz/>);

HBO GO - (audiovizuální služba, <http://www.hbogo.cz/>);

Google Play – (portál s velkým množstvím digitálního obsahu – mimo jiné i obsah audiovizuální a hudební, <https://play.google.com/store/music?hl=cs>);

iTunes - (hudební a také audiovizuální služba, <http://www.apple.com/cz/itunes/>)⁴⁷⁰;

iVysílání České televize - (audiovizuální služba, <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>);

last.fm – (hudební služba, <http://www.last.fm/>);

MusicJet - (hudební služba, <http://www.musicjet.cz/MJDefault.aspx>);

MyPrime – (audiovizuální služba, <http://www.upc.cz/televize/myprime/>);

Netflix – (audiovizuální služba, <http://www.netflix.com/cz/>);

NOVA - („doplňkové audiovizuální služby“⁴⁷¹, <http://tv.nova.cz/>);

NOVA PLUS – (audiovizuální služba, <http://novaplus.nova.cz/>);

O2 Active - (hudební služba, <http://hudba.o2active.cz/hudba.php>);

O2 TV - (audiovizuální služba a částečně i hudební služba⁴⁷², <http://www.o2tv.cz/>);

Óčko (archiv) - (audiovizuální služba, <http://ocko.tv/archiv/>);

Prima PLAY - (audiovizuální služba, <http://play.iprima.cz/iprima>);

Spotify – (hudební služba, <https://www.spotify.com/cz/>);

Supraphonline - (hudební služba, <http://www.supraphonline.cz/>);

Televize Seznam - (audiovizuální služba, <https://www.televizeseznam.cz/>);

tv barrandov (video archiv) - (audiovizuální služba, <http://www.barrandov.tv/video/>);

TV Blesk – (audiovizuální služba, <http://tv.blesk.cz/>);

VIVALA – (hudební služba, <https://www.vivala.cz/>);

Vodafone - (hudební služba a další digitální služby, <https://galerie.vodafone.cz/>);

VOYO - (audiovizuální služba, <http://voyo.nova.cz/>);

YouRadio – (hudební služba, <http://www.youradio.cz/>)⁴⁷³;

470 Informace dostupné např. zde:

<http://www.totalfilm.cz/2014/10/prvni-cesky-filmovy-distributor-vstupuje-na-itunes/> [cit. dne 7. července 2020].

471 Tímto označením mám na mysli především nejruznější doprovodná videa (nejčastěji k jednotlivým pořadům) na stránkách televize NOVA.

472 U této služby uvádím jak specifikaci „audiovizuální“, tak „hudební“, protože O2 TV mimo jiné nabízí i možnost poslechu několika rozhlasových stanic.

YouTube, YouTube Music, YouTube Music Premium - (hudební a audiovizuální služba, <http://www.youtube.com/>).

Z audiovizuálních digitálních služeb s vypořádanými právy dostupných v České republice v roce 2020 stojí za zmínku především služby Google Play⁴⁷⁴, HBO GO⁴⁷⁵, iVysílání České televize, O2 TV⁴⁷⁶, Prima PLAY⁴⁷⁷, Televize Seznam, Netflix, VOYO⁴⁷⁸, YouTube. Služba YouTube se z velké části zaměřuje na audiovizuální obsah

473 Informace pro doplnění dostupné např. zde: <http://www.mediar.cz/youradio-registruje-150-000-uzivatele/> [cit. dne 7. července 2020].

474 Dne 20. června 2014 došlo k rozšíření nabídky digitální služby Google Play o audiovizuální díla. K tomuto viz např. <http://www.borovan.cz/14490/rana-novu-google-zacal-cesku-prodavat-filmy> [cit. dne 7. července 2020] nebo <http://www.mediar.cz/filmy-pres-google-dostupne-i-v-cesku/> [cit. dne 7. července 2020].

475 Pro zajímavost viz <http://www.digizone.cz/clanky/otestovali-jsme-videoteku-hbo-go-rozhodne-se/> [cit. dne 7. července 2020].

476 Pro zajímavost viz <http://www.lupa.cz/clanky/o2tv-prochazi-nejvetsi-zmenou-od-sveho-spusteni/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mediar.cz/telefonica-chysta-podzimni-kampan-na-o2-tv-zpropaguje-v-ni-funkci-timeshift/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.super.cz/190216-uz-nikdy-neprijdete-o-zadny-dil-sveho-oblibeneho-serialu.html> [cit. dne 7. července 2020].

Zprávy o službě O2 TV se v roce 2014 nesly v duchu optimismu a vcelku nadějných vyhlídek. K červnu 2014 měla služba cca 171.000 zákazníků. Služba ve svých prognózách plánovala dosáhnout hranice 400.000 zákazníků do konce roku 2014. Nárůst o 8.000 zákazníků bylo možno (dle článků na serveru mediar.cz) evidovat v období od března do června 2014. Tento jev byl způsoben velkou mediální kampaní a snahou o propagaci internetové půjčovny filmů díky jednoduché ovladatelnosti služby a díky výhodnosti pořízení služby O2 TV. Své služby (a to především videotéku O2 TV) O2 TV rozšířila v květnu 2014 i pro mobilní telefony a pro tablety (služba pro mobilní telefony a pro tablety se nazývá O2 TV Go).

Informace dostupné zde: <http://www.mediar.cz/ppf-spousti-online-pujcovnu-filmu-o2-videoteka/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mediar.cz/televize-pres-internet-o2-tv-ma-uz-160-000-zakazniku/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mediar.cz/pocet-zakazniku-o2-tv-vzrostl-o-16-pct/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mediar.cz/o2-tv-vysila-do-mobilu-a-tabletu/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mediar.cz/o2-tv-uz-ma-171-000-zakazniku/> [cit. dne 7. července 2020].

Pro informace o aktivitách O2 ve vztahu ke kulturnímu (respektive zábavnímu) obsahu viz <http://www.mediar.cz/muzikal-vanocni-o2-investuje-do-filmu-i-do-klipu/> [cit. dne 7. července 2020].

477 Pro zajímavost viz <http://www.digizone.cz/clanky/u-nekterych-poradu-na-prima-play-chceme/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.mediar.cz/televize-prima-dnes-spousti-videoteku-prima-play/> [cit. dne 7. července 2020];

<http://www.lupa.cz/clanky/prima-play-dalsi-ceska-vod-sluzba/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.cnews.cz/prima-play-odpoved-na-novacke-voyo-ivysilani-ceske-televize> [cit. dne 12. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné];

<http://www.digizone.cz/clanky/prima-nezustane-za-novou-behem-jara-pozadu/> [cit. dne 7. července 2020].

Z dalších informací o službě Prima PLAY viz např. <http://www.mediar.cz/prima-prijde-s-aplikaci-pro-televizory/> [cit. dne 7. července 2020].

478 Pro zajímavost viz <http://www.mediar.cz/videoteka-voyo-televize-nova-ma-27-100-predplatitelu-narust-zpomalil/> [cit. dne 7. července 2020].

Z dalších informací o službě VOYO viz např. <http://www.mediar.cz/nova-da-do-voya-filmy-od-aerofilms/> [cit. dne 7. července 2020] nebo <http://www.mediar.cz/videoteka-voyo-v-televizorech-philips/> [cit. dne 7. července 2020].

v podobě hudebních videoklipů. Rozsáhlé „knihovny“ s audiovizuálním obsahem jsou k dispozici například na službách iVysílání České televize, VOYO, Prima PLAY, HBO GO, Netflix, O2 TV a Google Play. Audiovizuální díla jsou v případě uvedených služeb uživateli buď stahována do jejich zařízení (tabletu, PC, smartphone apod.), nebo jsou v „prostředí“ konkrétní služby přímo tzv. streamována, tzn. spuštěna on-line.

Jak však od sebe tyto služby odlišit a čím je specifikovat? V případě služeb Prima PLAY a iVysílání České televize se především jedná o archivy pořadů a seriálů z produkce těchto dvou konkrétních televizních stanic (tzv. catch-up služby, tedy služby s dostupnými již odvysílanými pořady). Prima PLAY svůj archiv postupem času obohacuje o audiovizuální díla v podobě zahraniční filmové a seriálové produkce, dále jako jedna z prvních digitálních služeb v České republice nabízela uživatelům zcela zdarma ke zhlédnutí aktuální seriálové novinky.⁴⁷⁹ VOYO je již delší dobu fungující službou, která se však netěší velké oblibě. Na vině je určitě zpoplatnění této služby, ale také její slabší obsahová nabídka v minulosti. Postupem času se však VOYO dostává po obsahové stránce do popředí, protože postupně začala nabízet i novinkové filmové tituly a v případě seriálové produkce přišla i (na tuzemské poměry) s ojedinělým „projektem“ - poslední řadu celosvětově (veřejností i kritiky) oceňovaného seriálu „*Breaking Bad*“ (v českém televizním vysílání pod názvem „*Perníkový táta*“) tato služba nabízela ke zhlédnutí den po premiérovém odvysílání konkrétního dílu v USA a dokonce i s českými titulky.⁴⁸⁰

Na trhu digitálních služeb s vypořádanými právy jsou významnými službami kupříkladu Netflix a HBO GO. V první polovině roku 2014 na tuzemský trh vstoupily také dvě další služby, jimiž byly Alza Media (služba již zanikla) a Google Play. Služba Google Play je na digitálním trhu již delší dobu, ale audiovizuální obsah do své nabídky zahrnula právě až v první polovině roku 2014. V případě služby Alza Media bylo zajímavé to, že byla propojena s největší tuzemskou filmovou databází s názvem „*Česko-Slovenská filmová databáze*“ (www.csfd.cz). ČSFD tak u konkrétních filmů obsahovala ikonku, která odkazovala na službu Alza Media.

Za zdůraznění stojí postavení a role O2 TV mezi digitálními (audiovizuálními) službami. O2 TV se (se svými možnostmi a nabídkou) může mezi ostatními službami

479 Pro více informací viz <http://cool.iprima.cz/porady/spartakus-krev-pisek> [cit. dne 7. července 2020].

480 Informace dostupné na: <http://www.cnews.cz/voyo-nebo-pirati-nova-slibuje-preklad-serialu-par-hodin-po-premiere> [cit. dne 7. července 2020].

řadit na pomyslné přední přičky. Služba O2 TV nabízí možnost přehrání obsahu televizního vysílání mnoha televizních kanálů v digitální i HD kvalitě s několikahodinovým odstupem. Uživatel tak není svazován časovým schématem vysílání, ale je na jeho vůli, kdy konkrétní pořad zhlédne. Stejně tak je možné využívat možnosti přerušování sledování konkrétního audiovizuálního díla. Uživatel může ve sledování pokračovat v libovolnou dobu (od místa původního zastavení/přerušování přehrávání). To, co bylo již před několika roky běžné u DVD rekordérů, je nyní dostupné například i prostřednictvím služby O2 TV. Uživatel má možnost současně sledovat obsah některého z programových vysílání určité televize a zároveň může jiný program/-y (či tentýž program) nahrávat pro účely pozdějšího zhlédnutí. Je možné si uložit několik hodin záznamu po dobu stanoveného počtu dní. O2 TV samozřejmě nabízí ke zhlédnutí i stovky děl kinematografických, mezi nimiž se v celkem velkém počtu objevují novinkové tituly.

V květnu 2015 se na trhu mimo jiné objevila služba s názvem „MyPrime“ (jako součást videoslužby Horizon TV) patřící pod aktivity společnosti UPC.⁴⁸¹ Velká očekávání vzbudily zprávy o příchodu americké služby Netflix mezi tuzemské digitální audiovizuální služby.⁴⁸² Netflix dorazil do České republiky na začátku roku 2016.⁴⁸³ Společnost provozující službu zároveň rozšířila svoji platformu téměř po celém světě. V současnosti se v případě Netflixu jedná o službu s nejpestřejší obsahovou nabídkou. Jde o jednu z nejprogresivnějších a nejvyužívanějších digitálních služeb.

Funkčnost a význam všech výše uvedených služeb budou známy až s odstupem času, kdy se v médiích jistě objeví názory jejich spokojených či nespokojených uživatelů (respektive zákazníků). Tato podkapitola neměla za úkol udělat reklamu několika vybraným službám, měla především upozornit na znásobující se nabídku digitálního obsahu, který je pro zákazníky dostupný nejen po stránce technické, ale

481 Informace dostupné např. zde:

<http://www.lupa.cz/clanky/ceske-upc-spousti-interaktivni-televizi-horizon-a-videoteku-myprime/> [cit. dne 7. července 2020].

482 Informace dostupné např. zde: <http://mam.ihned.cz/c1-63420160-masivni-evropska-expanze-netflixu-vam-zlepsi-zivot-alespon-ve-spotu> [cit. dne 12. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné], http://technet.idnes.cz/americka-webova-video-pujcovna-a-televize-netflix-se-chysta-i-do-ceska-12f-/tec_video.aspx?c=A150223_073223_ekonomika_skr [cit. dne 7. července 2020], <http://www.borovan.cz/18931/internetovy-obr-netflix-se-priblizuje-ceske-republice> [cit. dne 7. července 2020].

483 Informace dostupné zde: <http://www.lupa.cz/clanky/konec-stahovani-netflix-prichazi-do-ceska/> [cit. dne 7. července 2020] a zde: <http://www.tyinternetny.cz/novinky/konecne-netflix-je-v-cesku-zatim-ale-bez-ceskych-titulku/> [cit. dne 7. července 2020].

i po stránce finanční.⁴⁸⁴ Neplatí tak již onen druh výmluv, kdy si uživatelé služeb nejrůznějších úložišť (a jiných platforem) stěžovali na chybějící či zásadně nedokonalou nabídku dostupných služeb s vypořádanými právy, a proto raději volili cestu stahování a sledování jimi preferovaného obsahu prostřednictvím úložišť, warez fór, díky embedovaným videím a díky on-line sledování (respektive díky streamingu) audiovizuálních děl na webových stránkách, jež tato díla zpřístupňují bez příslušných oprávnění.

7.2 Neoprávněné užití předmětů ochrany

S neoprávněným užitím autorskoprávně chráněného obsahu (respektive předmětů ochrany práva autorského a práv s autorským právem souvisejících) je možné se v dnešní době setkat především v prostředí internetu. Například šíření a zpřístupňování audiovizuálních děl bez příslušných oprávnění (respektive zvukově obrazových záznamů se zaznamenanými audiovizuálními díly), především jejich nahrávání (upload) na nejrůznější úložiště a jejich následné sdílení, ztlačně poškozuje především výrobce předmětných záznamů, výkonné umělce a autory. Provozovatelé úložišť a uživatelé takového druhu služeb, kteří nahrávají rozličný obsah na tato úložiště a jiné portály, v převážné většině nemají vypořádána práva s nositeli autorských práv či práv souvisejících s právem autorským. Předmětné servery fungují na principu uživatelsky nahrávaného obsahu a jejich provozovatelé ve většině případů tvrdí, že obsah nijak nevyhledávají, nekontrolují a ani nefiltrují. Obhajují se ustanovením tzv.

484 Dle průzkumu Českých Radiokomunikací: „...Pro necelou třetinu dotazovaných jsou zajímavé on-line TV archivy, avšak pokud jsou zdarma. To potvrzuje dlouhodobou neochotu obyvatel České republiky platit poplatky nejen za příjem televizního vysílání, ale také za placené pořady dostupné online. Nejpreferovanějším typem obsahu, který by lidé v TV archivech chtěli sledovat, jsou české filmy a seriály. ...“ Celý článek k tomuto průzkumu je dostupný zde: <http://mam.ihned.cz/c1-64444390-pruzkum-cra-cesi-preferuji-tv-obrazovku-a-archivy-je-moc-nezajimaji> [cit. dne 12. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Informace o předmětném průzkumu s názvem „Jak a kde Češi sledují televizní vysílání?“ dostupné zde:

http://www.radiokomunikace.cz/o-spolocnosti/tiskove-centrum/archiv-tiskovych-zprav.html/11_1423-pruzkum:-jak-a-kde-sledujeme-tv-vysilani-/1 [cit. dne 12. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

„Filmy přes internet si kupuje pravidelně 6 procent Čechů, průměrná utracená částka je 178 korun. Vyplývá to z průzkumu agentury Millward Brown (dotazováno bylo 1000 respondentů nad 14 let), který si objednala Asociace producentů v audiovizí.“

Pro informace o tomto průzkumu viz článek dostupný na: <http://www.borovan.cz/20200/pruzkum-filmy-internetu-pravidelne-plati-6-procent-cechu> [cit. dne 7. července 2020].

bezpečného přístavu (safe harbour)⁴⁸⁵ (respektive pakliže jsou pouze technickými poskytovateli úložného prostoru, tak dle ustanovení zákona pod něj „spadají“), které je zbavuje odpovědnosti za uživateli nahraný obsah a také jim neukládá povinnost filtrace či detailního prověřování takového obsahu. Uživatel, jenž z předmětných úložišť „pouze“ stahuje autorskoprávně chráněný obsah, není většinou nijak postížen. I přes existenci tzv. třístupňového testu, díky němuž by i toto užití mohlo být v podstatě nazíráno jako v rozporu se zákonem, se v povědomí veřejnosti „usadil“ názor (vzhledem k ustanovení § 30 odst. 2 AZ do jisté míry právně ospravedlnitelný), že se tato „činnost“ podřadí pod zákonem dovolené pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu. Český autorský zákon nestanoví, že si lze rozmnoženinu pro osobní potřebu pořídit pouze z „legálního zdroje“ (respektive ze zdroje, u nějž jsou odpovídajícím způsobem vypořádána veškerá práva).

V souvislosti s tímto je však třeba nahlédnout i do judikatury SDEU, a to především do rozsudku SDEU C-435/12 ACI Adam BV a další proti Stichting de Thuiskopie, Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding a do rozsudku SDEU C-463/12 Copydan Båndkopi proti Nokia Danmark A/S, jež se mimo jiné zabývají možností pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu a s tím spojeného institutu odvádění tzv. náhradních odměn, a to v souvislosti s „oprávněným“ či „neoprávněným“ zdrojem, z nějž je rozmnoženina pořízena. Lze shrnout, že v případě možnosti pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu a dále také při odvádění tzv. náhradních odměn v souvislosti s možností pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu by měla být vnitrostátním právním řádem odlišena „oprávněnost“ a „neoprávněnost“ zdroje, z něhož je rozmnoženina pořizována. Volné užití by tedy v případě neoprávněného zdroje nemělo být uplatněno. I v případě pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu je však, jak jsem již uvedl, nutné stále dbát na jakousi „pojistku“ ve formě tzv. třístupňového testu.

Problematika úložišť je spojena i s jistou mírou neznalosti a neinformovanosti veřejnosti. Ta v domnění, že si na úložišti zaplatí určitý poplatek (za konkrétní objem dat a s tím spojenou vyšší rychlost při stahování), stahuje autorskoprávně chráněný obsah a domnívá se, že část financí náleží jako jistý druh kompenzace autorům,

⁴⁸⁵ Pro více informací viz ustanovení § 3 až § 6 zákona o některých službách informační společnosti. Úložišť (respektive file-hostingových služeb obecně) se dotýkají především ustanovení § 5 a § 6 výše uvedeného zákona.

výkonným umělcům a výrobcům zvukových či zvukově obrazových záznamů. Finanční prostředky se však v převážné většině případů dostanou jen a pouze provozovatelům předmětných serverů.⁴⁸⁶ Veřejnost slepě následuje výhody a jednoduchost těchto servisů, aniž by však uvažovala nad hodnotou a „původem“ obsahu, který je jimi nahráván/stahován a následně „konzumován“. V duchu výše uvedeného je pak na jednotlivých soukromých, ale i veřejných organizacích, institucích a na kolektivních správcích, aby o této problematice šířily osvětu a v rámci edukace a prevence se snažily v co největší míře upozornit na nové, mnohdy revoluční, způsoby konzumace digitálního obsahu. Tím mám na mysli především digitální služby s vypořádanými právy. K těmto viz podkapitola 7.1.2.

⁴⁸⁶ Na určitých serverech a v určitých případech může v rámci tzv. partnerského programu dojít k vyplacení odměn těm uživatelům, kteří nahrávají konkrétní obsah na daná úložiště, jenž je následně jinými uživateli stahován.

8. Ochrana autorských práv a práv s autorským právem souvisejících

Autor, jakož i např. výrobce zvukově obrazových záznamů, má samozřejmě právo na ochranu svých práv. Chránit se bude v případě neoprávněného zásahu do svých práv či v případě, kdy takový zásah hrozí. V tuzemském právním řádu jsou obsaženy následující prostředky ochrany.

8.1 Soukromoprávní ochrana⁴⁸⁷

Autor má (dle § 40 AZ)⁴⁸⁸ právo na ochranu svých práv, a to především tehdy, když do nich bylo neoprávněně zasaženo nebo vůči těmto právům hrozí neoprávněný zásah.⁴⁸⁹ Autor se tedy bude, pokud nebude případně možná uspokojivá dohoda s protistranou, domáhat ochrany svých práv, a to za pomoci soukromoprávní žaloby „spočívající“ v určitých nárocích, jež jsou vymezeny v zákoně.⁴⁹⁰ Níže uvedený výčet nároků, jichž se autor může domáhat každého samostatně, nebo kumulativně (tzn. všech vedle sebe), není taxativní.⁴⁹¹

Pro doplnění informace o zmíněné možné žalobě bych uvedl, že věcně příslušné jsou (v případě sporů o nárocích vycházejících z AZ, o nárocích plynoucích z ohrožení a porušení práv dle AZ a o nárocích na vydání bezdůvodného obohacení, které získala osoba např. neoprávněným nakládáním s dílem) jako soudy prvního stupně soudy krajské.⁴⁹²

487 K tomuto tématu viz např. Knap, K.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 3. podstatně doplněné a přepracované vydání. Panorama, Praha, 1982, s. 131 - 134.

488 **Dle odkazovacích ustanovení § 74 AZ, § 78 AZ, § 82 AZ, § 86 AZ a § 94 AZ se ustanovení § 40 až § 44 AZ vztahují také na výkonné umělce, výrobce zvukových záznamů, výrobce zvukově obrazových záznamů, vysílatele a také na pořizovatele databáze.**

„Ustanovení § 40 odst. 1 upravuje demonstrativní výčet nároků při porušení, popř. i jen při ohrožení autorských práv.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 416.

489 K tomuto viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 488 a násl.

490 Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví. Česká právní ochrana. Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 69.

491 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 493.

492 Ustanovení § 9 odst. 2 písm. g) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Autor se může domáhat toho, aby bylo určeno jeho autorství (nárok na určení autorství). „*Svou povahou jde o formu odčinění nemajetkové újmy vzniklé zpochybněním autorství, byť je upraveno v § 40 odst. 1 samostatně pod písmenem a), a nikoli – jak by bylo systematičtější – pod písmenem e).*“⁴⁹³ Autor může dále (tzv. zdržovacím nárokem)⁴⁹⁴ požadovat, aby bylo zakázáno ohrožení jeho práva (a to včetně jeho hrozícího opakování), nebo se může domáhat zákazu neoprávněného zásahu do práva (tedy zákazu porušení práva). Autorský zákon toto dále zpřesňuje: „... zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy,“⁴⁹⁵ Je třeba zdůraznit, že v případě, kdy došlo k zásahu do práv, ale tento již netrvá a ani nehrozí jeho opakování, se zdržovací nárok neuplatní.⁴⁹⁶

Viz Winterová, A. a kol.: Civilní právo procesní. 6. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva, Linde Praha akciová společnost, Praha, 2011, s. 104.

K tomuto dále viz

- Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI Wolters Kluwer, Praha, 2007, s. 247.
- Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 224.
- Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 424-425. V případě této publikace odkazují také na část textu (s. 425-426) pojednávající o institutu předběžného opatření (§ 74 a násl. a § 102 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 506 – 507.

„*Věcná příslušnost okresních soudů by měla být dána rovněž v případě sporů o plnění z uzavřených licenčních smluv či smluv o kolektivní správě práv (či jiných plnění mezi autorem a kolektivním správcem, popř. nezávislým správcem práv), resp. i jiných plnění z právních jednání při výkonu autorského práva, neboť ani zde se povahově nejedná o autorskopravní nárok, nýbrž o plnění obecného soukromoprávního (smluvního) závazku, což platí bez ohledu na to, v jakém zákoně je legislativně technicky zařazena úprava příslušné typové (např. licenční) smlouvy (tj. zda v autorském zákoně či občanském zákoníku) ...*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 518.

493 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 417.

494 Tento nárok někdy také bývá teorií nazýván jako nárok zápůrčí, záповědní nebo také jako nárok negatorní.

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 494.

„*V ustanovení písmene b) jsou obsaženy různé formy zdržovacího nároku v závislosti na povaze protiprávního jednání, ... Podrobná úprava ve smyslu pozitivistického vymezení jednotlivých forem konkrétních nároků přispívá zejména ke zlepšení aplikace práva v praxi při formulaci žalobních petií.*“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 417.

495 Ustanovení § 40 odst. 1 písm. b) AZ.

496 Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI Wolters Kluwer, Praha, 2007, s. 247.

Za velice přínosnou (v době rozvoje digitálních technologií a s tím spojeného užívání děl a záznamů v prostředí sítě internet) považují autorovu možnost domoci se zákazu poskytování služby, a to takové služby, jež je třetími osobami využívána k porušování nebo ohrožování autorových práv (jedná se v podstatě také o zdržovací nárok).⁴⁹⁷ Tento nárok směřuje vůči osobám, které vlastně zprostředkovávají zásah do autorských práv. Nejedná se v jejich osobě o samotné uživatele díla. S provozováním (respektive s poskytováním) těchto určitých služeb však souvisí odpovědnost osob, jež je využívají a jež jsou v pozici rušitelů (nebo v pozici ohrožitelů) autorského práva.⁴⁹⁸

Nárok tzv. odstraňovací⁴⁹⁹ (s reparační funkcí) má autor v případě, že zásahem do jeho práva (respektive ohrožením takového práva) vznikly následky.⁵⁰⁰ Následky porušení (či ohrožení) musí v případě tohoto nároku trvat. Odstraňovacího nároku

Dále také viz Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 222, nebo např. Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 417-418, anebo Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 488 a násl.

497 „Zdržovací povinnost ve formě zákazu poskytování služby (v souladu s Informační směrnici a směrnici o dodržování práv) lze uložit i osobě, která sice není neoprávněným uživatelem díla, ale třetí osoby poskytovanou službu k porušování nebo ohrožování práv autora využívají [§ 40 odst. 1 písm. f) AZ]. (K tomu srov. např. usnesení ESD ve věci C-557/07 z 19. 2. 2009.)“

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 224.

K tomuto viz (v souvislosti s informací o odstraňovacím nároku) také publikace Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 419, a publikace Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 497.

„Zvláštní povahu má v tomto smyslu i ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) o zákazu poskytování služby, které je transpozicí věty třetí ustanovení čl. 11 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví a čl. 8 odst. 3 informační směrnice. Směrnice zde výslovně koncipují možnost vydání soudního zákazu proti osobě, která sama duševní vlastnictví neporušuje, pouze je jí poskytována služba třetími osobami užívána k porušování práva duševního vlastnictví.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 420.

498 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 502-505.

V této souvislosti je potřeba zmínit i odpovědnost „poskytovatelů služeb informační společnosti“, která je uvedena v zákoně č. 480/2004 Sb. K tomuto více např. v Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 502 – 505.

499 Tento nárok je teorií také někdy nazýván jako nárok restituční.

K tomuto nároku viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 496.

„Od odstraňovacího nároku je třeba odlišovat nárok reparační – nahrazení vzniklé majetkové či nemajetkové újmy.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 419.

500 Ustanovením § 40 odst. 2 AZ je stanoven určitý korektiv spočívající v tom, že v textu uvedené opatření, jehož má autor právo se domáhat, musí být přiměřené, a to vzhledem k závažnosti porušení práva. Stejně tak musí být přihlédnuto zejména k zájmům spotřebitelů a osob, jež jednaly v dobré víře (obecně řečeno, je nutné přihlédnout k zájmům třetích osob).

se nelze (z povahy věci) dožadovat v případě (pouhého) ohrožení práva. Autor může například požadovat, aby rozmnoženiny/napodobeniny díla, které byly neoprávněně zhotoveny, byly staženy z obchodování či případného jiného užití. Dále pak bude mít právo na výše uvedené stažení z obchodování (opět v případě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny/napodobeniny díla) a jeho následné zničení. Může nastat situace, kdy autor bude požadovat pouze zničení rozmnoženiny/napodobeniny díla nebo se bude domáhat zničení či odstranění materiálů a nástrojů, které sloužily a byly použity výlučně či převážně k výrobě neoprávněně rozmnoženiny/napodobeniny díla. Toho všeho se autor může domáhat i vůči zařízením, výrobkům nebo součástkám, které jsou na trhu za účelem obcházení účinných technických prostředků ochrany práv, mají mimo předchozí „funkci“ jen omezený obchodní účel (případně jiné užití) a jsou jako takové určeny/vyráběny/upravovány/prováděny především k umožnění/usnadnění obcházení účinných technických prostředků ochrany práv.⁵⁰¹

Z hlediska informačního nároku má autor právo se domáhat: údajů týkajících se způsobu a rozsahu užití, jež bylo neoprávněně; údajů o rozmnoženině či napodobenině díla, která byla neoprávněně zhotovena [tzn. o původu této rozmnoženiny/napodobeniny, dále pak o způsobu užití a o tom, v jakém rozsahu byla (neoprávněně) užitá, a o její ceně]; informace o ceně služby související s takovýmto užitím díla; informace o osobách účastnících se neoprávněného užití díla a o takových osobách, jež rozmnoženiny/napodobeniny díla poskytovaly třetím osobám; informace o skutečnostech rozhodných pro výši odměny dle § 24 a § 25 AZ⁵⁰². Smyslem nároku

501 Tzv. nepřímá ochrana autorského práva (ustanovení týkající se technických prostředků ochrany práv a ustanovení pojednávající o informacích o správě práv k dílu) je obsažena v ustanoveních § 43 AZ a § 44 AZ. Tato ustanovení v sobě obsahují speciální skutkové podstaty porušení práv autora. Ještě je nutno dodat, že ustanovení následující po dvou předešlých paragrafech (§ 45 AZ) pojednává o neoprávněném zásahu do autorského práva v případě některých názvů děl a vnějších úprav děl. K výše uvedenému viz Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 223.

Z důvodu rozsahu práce se ustanoveními § 43 AZ až § 45 AZ nebudu zabývat, i když se z mého pohledu - v případě technických prostředků ochrany práv - samozřejmě jedná o jeden ze způsobů mnohdy efektivního zamezení neoprávněného užití díla.

Informace viz v Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 542 – 557.

502 Ustanovení § 40 odst. 1 písm. c) AZ:

„...; práva na informace podle tohoto ustanovení se autor může domáhat vůči osobě, která do jeho práva neoprávněně zasáhla nebo je neoprávněně ohrozila, a dále zejména vůči osobě, která 1. má nebo měla v držení neoprávněně zhotovenou rozmnoženinu či napodobeninu díla za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,

je, obecně řečeno, získání informací, a to o původu určitého zboží a služeb, jimiž jsou porušována autorská práva. Dále se jím zjišťují informace o prostředcích distribuce a o totožnosti těch osob, jež se zúčastnily porušení práva. Informační nárok slouží k ochraně před případnými budoucími zásahy a dále vede např. ke zjištěním týkajícím se odpovědných osob.⁵⁰³ „Ustanovení § 40 odst. 1 písm. c) cílí, resp. před novelou č. 102/2017 Sb. cílilo čistě na případy, kdy se autor nachází v nouzi tvrzení o způsobu a rozsahu neoprávněného užití. Bez znalosti takových informací nemůže autor unést břemeno tvrzení pro nároky z titulu náhrady újmy / vydání bezdůvodného obohacení, proto musí nejprve získat informace a až pak může kvalifikovaně uplatnit jiný nárok. ... Novela č. 102/2017 Sb. do § 40 odst. 1 písm. c) doplnila – nesystémově a nadbytečně – i možnost autora domáhat se sdělení informací o skutečnostech rozhodných pro výši odměny podle ustanovení § 24 a § 25, což již z těchto ustanovení vyplývalo.“⁵⁰⁴

Autor se může domáhat přiměřeného zadostiučinění (respektive satisfakce) za nemajetkovou újmu, jež mu byla způsobena.⁵⁰⁵ „Autorský zákon s porušením práva spojuje i nárok na odčinění nemajetkové újmy, bez výslovné úpravy by se nemajetková újma nenahrazovala (§ 2894 odst. 2 obč. zák.). Obecnou úpravou k tomuto nároku je občanský zákoník. V souladu s obecnou úpravou je počínaje 1. 1. 2014 obecná odpovědnost i za nemajetkovou újmu vystavena na principu zavinění, a to konkrétně presumované nedbalosti (§ 2894 odst. 2 věta druhá, § 2910, § 2911 obč. zák.).“⁵⁰⁶

2. využívá nebo využívala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu, která neoprávněně zasahuje nebo zasahovala do práva autora nebo je neoprávněně ohrožuje nebo ohrožovala,

3. poskytuje nebo poskytovala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu užívanou při činnostech, které neoprávněně zasahují do práva autora nebo je neoprávněně ohrožují,

4. byla označena osobou uvedenou v bodě 1, 2 nebo 3 jako osoba, která se účastní pořízení, výroby nebo distribuce rozmnoženiny či napodobeniny díla anebo poskytování služeb, které neoprávněně zasahují do práva autora nebo je neoprávněně ohrožují, nebo

5. je osobou povinnou podle § 24 odst. 6 nebo § 25 odst. 2,“

„Postup s využitím ustanovení odstavce 1 písm. c) má dotčené osobě umožnit získání důkazů pro uplatnění dalších nároků; zejména praktické to bude v případech, kdy dotčené osobě chybí nejen důkaz, ale i dostatek informací pro určité tvrzení.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 418-419.

503 K výše uvedenému viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 494 – 496.

504 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 418 – 419.

505 K tomuto viz také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 498 a násl.

506 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 419.

Přiměřené zadostiučinění může mít zejména „podobu omluvy“⁵⁰⁷ či „podobu finanční“. Zadostiučinění v penězích bude autorovi poskytnuto jen v případě, kdy se přiznání jiného zadostiučinění jeví jako nedostačující. Soud určuje výši peněžitého zadostiučinění a přitom přihlíží zejména k závažnosti újmy, která vznikla, a k okolnostem zásahu do autorova práva.⁵⁰⁸ Jak již první věta tohoto odstavce napovídá, přiměřené zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu nebude náležet tomu autorovi, v jehož případě došlo k ohrožení práva, a ani v případě hrozby nemajetkové újmy.⁵⁰⁹

Pokud by bylo v soudním řízení vyhověno návrhu autora, soud může v takovém případě v rozsudku přiznat také právo uveřejnit rozsudek. Bylo by tomu tak na náklady v řízení „neúspěšného“ účastníka a v rozsahu, ve formě a způsobem uveřejnění, který by případně dle okolností soud mohl také určit.⁵¹⁰ „*Jde o návrh procesní povahy, nikoli o návrh ve věci samé. Autorský zákon i občanský soudní řád umožňují toto právo přiznat účastníku, jehož žalobě bylo vyhověno. Z toho vyplývá, že návrh na uveřejnění rozsudku není žalobou, nýbrž procesním návrhem srovnatelným např. s návrhem na předběžnou vykonatelnost rozsudku (§ 162 odst. 2 o.s.ř.)*“⁵¹¹

Autor má také právo na náhradu škody⁵¹² a případně i na vydání bezdůvodného obohacení⁵¹³ dle ustanovení o. z.⁵¹⁴ Autor se může domáhat náhrady ušlého zisku –

507 K tomuto více viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 498 a násl.

Konkrétněji viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 500.

508 Ustanovením § 40 odst. 1 písm. e) AZ pojednávajícím o tom, že výši peněžitého zadostiučinění stanovuje soud, se však „nevylučuje“ možná dohoda o narovnání.

„*Nárok na zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu nenáleží při pouhém ohrožení práva autora, ani při pouhé hrozbě nemajetkové újmy.*“

Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI Wolters Kluwer, Praha, 2007, s. 248. A také Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 223.

Dále viz také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 496 a násl.

509 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 419-420.

K tomuto viz také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 498 a násl.

510 Stejně viz ustanovení § 155 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

511 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 420-421.

512 „*Jako náhrada skutečné škody bývá v praxi nárokována například peněžitá náhrada za poškození, příp. zničení prototypu nebo modelu výrobku či zboží na skladě, náhrada nákladů vynaložených na odhalení a určení výše škody nebo na odhalení škůdce apod.*“

nemusí se však jednat o skutečně ušlý zisk (jde např. o problém s obtížností jeho vyčíslení), ale autor může požadovat náhradu ušlého zisku ve výši obvyklé odměny za získání předmětné licence v době, kdy bylo s dílem neoprávněně nakládáno. Bezdůvodné obohacení vzniklé na straně osoby užívající dílo bez příslušného oprávnění dosahuje výše dvojnásobku odměny, jež by byla obvyklá za získání potřebné licence v době, kdy bylo s dílem neoprávněně nakládáno. Lze tedy říci, že se v tomto případě jedná o speciální úpravu výše bezdůvodného obohacení. „*Takto pojatý způsob určení bezdůvodného obohacení ztrácí povahu pouhého restitučního nároku na vydání bezdůvodného obohacení a blíží se již pojetí sankčnímu formou soukromé pokuty. Dvojnásobná výše bezdůvodného obohacení v sobě zahrnuje jak vydání neoprávněného majetkového prospěchu, tak mimo to i soukromou pokutu vyplácenou k rukám majitele práva za neoprávněné užití duševního vlastnictví.*“⁵¹⁵

Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví. Česká právní ochrana. Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 73.

„*Náhrada skutečné škody přichází v praxi v úvahu prakticky pouze v případě škody na hmotném substrátu (věci), kterým je dílo vyjádřeno, protože dílo samotné jako nehmotný statek je v tomto smyslu nepoškoditelné. Jedná se tedy o klasický soukromoprávní delikt škody na hmotné věci, při které vůbec nemusí dojít k ohrožení či porušení autorského práva.*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 514.

513 Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví. Česká právní ochrana. Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 73-74.

514 Může nastat situace, kdy zásahem do autorských práv dojde jak ke způsobení škody, tak také k bezdůvodnému obohacení.

K obecným soukromoprávním nárokům v případě ochrany autorského práva (institut náhrady škody a bezdůvodného obohacení) viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 512 – 516.

„*Občanský zákoník by se v daném případě aplikoval, i kdyby se autorský zákon o právu na náhradu škody vůbec nezmiňoval. Toto ustanovení je však významné tím, že oproti obecné konstrukci deliktu škody a kvazideliktu bezdůvodného obohacení stanoví zvláštní pravidla pro určení rozsahu takto vzniklého deliktního či kvazideliktního závazku.*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 512.

„*Autorovi přísluší také nárok na náhradu škody (majetkové újmy) a vydání bezdůvodného obohacení, kdy zákon odkazuje na zvláštní předpisy. Zvláštním předpisem je občanský zákoník, který náhradu škody upravuje v § 2894 a násl. obč. zák. a vydání bezdůvodného obohacení v § 2991 a násl. obč. zák.*“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 421.

515 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 515.

K výše uvedenému odstavci o náhradě škody a o vydání bezdůvodného obohacení viz odbornou studii týkající se problematiky transpozice čl. 13 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004, o dodržování práv duševního vlastnictví: Křesťanová, V.: Některé otázky k transpozici čl. 13 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví – alternativní výpočet výše majetkových nároků při porušení práv duševního vlastnictví. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2011, s. 63-70.

Ustanovení § 98d AZ týkající se kolektivní správy práv obsahuje pasáž pojednávající o tom, že zdržovací nárok uvedený pod ustanovením § 40 odst. 1 písm. b) AZ, nárok na náhradu škody nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení podle ustanovení § 40 odst. 4 AZ z neoprávněného zásahu do kolektivně spravovaného práva nebo ohrožení takového práva nemůže být kolektivním správcem (popř. nositelem práv, pro něhož spravuje práva) uplatněn v následujících případech⁵¹⁶:

- a) uživatel (či osoba oprávněná hájit zájmy uživatelů, kteří se v ní sdružili) vede s příslušným kolektivním správcem bez zbytečných průtahů „řádně“ jednání týkající se zásahu či ohrožení práva, které směřuje k uzavření zákonem požadované smlouvy nebo ke sjednání sazebníku dle autorského zákona;
- b) uživatel (či osoba oprávněná hájit zájmy uživatelů, kteří se v ní sdružili) souhlasí v takové souvislosti s využitím služeb prostředníka tak, jak to uvádí ustanovení § 101 AZ, nebo mediátora podle zákona o mediaci;
- c) uživatel (či osoba oprávněná hájit zájmy uživatelů, kteří se v ní sdružili) doručil písemnou žádost o pověření společného zástupce alespoň jednomu z příslušných kolektivních správců (viz § 97h AZ) – v tomto případě se bude jednat o dobu, než bude pověřen tento zástupce.

K tématu institutu náhrady škody a institutu vydání bezdůvodného obohacení viz také např. Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 421-424.

„..., že výše bezdůvodného obohacení činí dvojnásobek obvyklé odměny; jde o speciální „sankční“ ustanovení k obecné úpravě obsažené v občanském zákoníku (ten obdobně možnost – minimálně dvojnásobku – stanoví v § 3004 odst. 2 obč. zák. ve vztahu k přirozeným právům člověka). V případě neoprávněného užití díla bude přicházet podle okolností do úvahy jak vydání bezdůvodného obohacení, tak náhrada škody – zisku, který autorovi ušel proto, že užití nerealizoval v důsledku neoprávněného užití díla sám, přičemž je třeba zmínit obecnou občanskoprávní zásadu, že právo na náhradu škody předchází nároku na vydání bezdůvodného obohacení.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 421.

516 Viz ustanovení § 98d AZ [v předchozí úpravě ustanovení o kolektivní správě se jednalo o ustanovení § 100a AZ].

K tomuto viz např. Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI Wolters Kluwer, Praha, 2007, s. 248-249. A také Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 223.

K výše uvedenému je nutné ještě pro doplnění uvést ustanovení třetího odstavce § 98d AZ: *„Překážka uplatnění zdržovacího nároku podle odstavce 1 nevzniká či odpadá, pokud by neuplatnění zdržovacího nároku bylo v rozporu s oprávněnými společnými zájmy nositelů práv, zejména proto, že by z jednání uživatele nebo osoby oprávněné hájit zájmy v ní sdružených uživatelů byl zřejmý úmysl smlouvu uvedenou v odstavci 1 neuzavřít nebo by bylo ohroženo splnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení podle zvláštních právních předpisů.“*

Jak uvádí poslední věta § 98d odst. 1 AZ: „*Pokud trvají okolnosti podle věty první, není zásah do kolektivně spravovaného práva nebo ohrožení takového práva přestupkem podle tohoto nebo jiného zákona.*“ Výše uvedené však nemá vliv na nárok na vydání bezdůvodného obohacení ve výši obvyklé odměny dle obecných předpisů (dle o. z.).

V případě pojednání o soukromoprávní ochraně autora díla je nutné se dotknout i otázky aktivní legitimace, kterou nemusí mít pouze autor.⁵¹⁷ V případě, že autor sjedná s druhou osobou výhradní licenci (respektive oprávnění k výkonu práva dílo užit) nebo pokud je osobě toto oprávnění (respektive výkon majetkových práv k dílu) svěřeno ze zákona⁵¹⁸ a oprávnění, jež osoba takto nabyla, bylo ohroženo nebo porušeno, je (tato osoba) oprávněna se, obecně řečeno, domáhat:

- zákazu ohrožení práva,
- sdělení informací o neoprávněném užití,
- odstranění následků zásahu do autorova práva,
- zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práv autora.

„Zákon přiznává osobě, která je nositelem výhradní licence či výhradní podlicence jakéhokoli stupně (tedy sice výhradního, ale svou povahou pouze relativního práva), aktivní legitimaci k domáhání se ochrany autorských práv i vůči osobám, které nejsou účastníky licenční smlouvy. Uvedené oprávnění náleží též osobě, které je svěřen výkon majetkových autorských práv k dílu ze zákona...“⁵¹⁹

Výše uvedená osoba se může také domáhat nároku na přiměřené zadostiučinění k odčinění nemajetkové újmy, avšak pouze za zásah do majetkových autorských práv. Soud může i v případě této osoby přiznat v rozsudku právo na uveřejnění

517 Pro informace o okruhu osob, které mohou být doktrinálně vymezeny z hlediska jejich aktivní legitimace k ochraně autorského práva před jeho ohrožením nebo porušením viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 509.

V souvislosti s aktivní legitimací upozorňuji především také na ustanovení § 11 odst. 5 AZ a na ustanovení § 99 odst. 1 písm. b) AZ [v předchozí úpravě ustanovení o kolektivní správě se jednalo o ustanovení § 100 odst. 1 písm. i) AZ].

518 V tomto případě se bude jednat o zaměstnavatele (viz ustanovení o zaměstnaneckém díle - § 58 AZ), dále pak o objednatele vytvoření počítačového programu, databáze a kartografického díla (v tomto případě se nebude jednat o díla kolektivní) ve smyslu ustanovení § 58 odst. 7 AZ a o osobu uvedenou v případě ustanovení o dílech kolektivních (viz § 59 AZ).

K tomu viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 509.

519 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 429.

rozsudku (na náklady účastníka, který ve sporu „neuspěl“). Oprávněná osoba má také právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení. Mimo výše uvedené má autor stále právo domáhat se ostatních nároků plynoucích mu ze zákona (respektive z § 40 AZ) a má také v této souvislosti nárok na to, aby soud v případném rozsudku přiznal právo na uveřejnění rozsudku (na náklady účastníka, který ve sporu „neuspěl“).⁵²⁰ „Nároky vyplývající z osobnostního základu autorského práva zůstávají autorovi zachovány.“⁵²¹

Autor může (v rámci ochrany svých práv a lze říci, že tak trochu komplementárně k výše uvedenému informačnímu nároku) uplatnit určité požadavky vůči celním orgánům a orgánům vykonávajícím státní statistickou službu.⁵²² Autorovi je umožněno po těchto orgánech požadovat informace o obsahu a rozsahu dovozu nebo přijetí zboží, obdobně to platí i v případě vývozu nebo při odesílání zboží. Nejde však o zboží jakékoliv. Zde uvedená práva má autor v případě, že se jedná o zboží, které: „a) je rozmnoženinou jeho díla nebo zvukovým, zvukově obrazovým nebo jiným záznamem takového díla, b) má k pořízení takové rozmnoženiny sloužit jako nosič (nenahráný nosič), c) je přístrojem k zhotovení zvukových, zvukově obrazových nebo jiných záznamů nebo tiskové rozmnoženiny, anebo d) je zařízením, výrobkem nebo součástíkou podle § 43 odst. 2, ...“⁵²³ Autor může (v této souvislosti) dále nahlížet do celních a statistických dokumentů, a to v takovém rozsahu, který mu bude sloužit ke zjištění oprávněnosti (dle AZ) dovozu / přijetí / vývozu / odesílání zboží určeného k užití na území celé České republiky (respektive v případě vývozu a odesílání zboží určeného k užití mimo území České republiky) nebo který mu pak bude sloužit

520 K tomuto viz Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI Wolters Kluwer, Praha, 2007, s. 250. A také Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 429-430. A také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 533-538.

K otázce aktivní legitimize viz také Křestřanová, V.: Některé otázky k transpozici čl. 13 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví – alternativní výpočet výše majetkových nároků při porušení práv duševního vlastnictví. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2011, s. 65-66.

521 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 536.

522 Viz ustanovení § 42 AZ.

K tomuto viz Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 431-432. A dále také Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 538 – 541.

523 Ustanovení § 42 odst. 1 AZ.

k zjištění údajů, jež budou následně rozhodné pro uplatnění práv vyplývajících z autorského zákona. Výše uvedené informace může mimo autora požadovat také osoba, již na základě licenční smlouvy náleží výhradní oprávnění k výkonu práva dílo užit, dále osoba, které případně ze zákona náleží oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu⁵²⁴, a také právnická osoba hájící zájmy autorů a příslušný kolektivní správce.

8.2 Veřejnoprávní ochrana⁵²⁵

8.2.1 Trestné činy v odvětví audiovize

Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.) poskytuje v ustanovení § 13 odst. 1 legální definici trestného činu. Tím je protiprávní čin, který je označen za trestný v trestním zákoníku a který zároveň vykazuje znaky v takovém zákoně uvedené. Pachatelem trestného činu dle NTZ je trestně odpovědná fyzická osoba (která bezprostředně spáchala trestný čin)⁵²⁶. Pachatelem může být osoba fyzická, v době spáchání činu příčetná, která dovršila patnáctý rok věku. V případě mladistvého pachatele provinění musí být osoba rozumově a mravně vyspělá a v určitých situacích musí splňovat zvláštní znaky. Těmi mám na mysli případy, kdy se jedná o konkrétní či speciální subjekt či jde o vlastnoruční delikt.

Trestní zákoník, podobně jako předchozí trestní zákon (zákon č. 140/1961 Sb.), obsahuje ve zvláštní části paragraf upravující, obecně řečeno, trestné činy proti autorskému právu. V obou právních předpisech jsou tyto trestné činy podřazeny pod trestné činy hospodářské (označení je ve své podstatě druhovým/skupinovým objektem trestných činů). Původní trestní zákon byl z hlediska systematiky zvláštní části členěn dle zájmů státu, který „důležitost“ svých zájmů nazíral z hlediska kriminálně politické koncepce 60. let 20. století. Zájmy jednotlivce byly až za zájmy celospolečenskými. Mezi zájmy jednotlivce patřily zájmy na ochraně a zachování jeho života, zdraví

524 Takovýto případ se týká např. ustanovení § 58 AZ („*Zaměstnanecké dílo*“).

525 K tomuto viz Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví. Česká právní ochrana. Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 76-84. Dále také např. Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 224-225. Nebo také např. Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1217 a násl. [pro informace o adhezním řízení (připojené řízení o náhradě škody), jež může být součástí trestního řízení, viz s. 1218].

526 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 2. vydání, Leges, Praha, 2010, s. 114, 181 - 182.

a majetku a byly odlišeny dle důležitosti. Účinný trestní zákoník zcela změnil systematiku zvláštní části. Ta dnes odpovídá zájmům a prioritám právního demokratického státu. Z hlediska trestněprávně chráněných významných společenských zájmů je všem ostatním zájmům nadřazena ochrana základních lidských práv a svobod jedince. Prioritou se stala závažnost chráněných zájmů a dle ní je i řazena zvláštní část. Na první místa zákon umísťuje ochranu člověka, jeho života, zdraví, rodiny, osobní svobody, důstojnosti, ochranu soukromí, majetku apod.⁵²⁷ Místo v Hlavě druhé („*Trestné činy hospodářské*“), Oddílu čtvrtém („*Trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži, ochranných známkách, chráněných vzorech a vynálezech a proti autorskému právu, proti právům souvisejícím s právem autorským a proti právům k databázi*“) - v ustanovení § 152 TZ⁵²⁸ („*Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*“) jsou dnes trestné činy týkající se autorského práva obsaženy v Hlavě šesté („*Trestné činy hospodářské*“), Dílu čtvrtém („*Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu*“) v ustanovení § 270 NTZ⁵²⁹ („*Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*“). Za objekt trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi je považován zájem na ochraně autorského práva a práv souvisejících. Pachatelem je dle ustanovení § 270 NTZ ten, kdo neoprávněně zasáhne (nikoliv nepatrně) do zákonem chráněných práv k autorskému dílu,

527 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 2. vydání, Leges, Praha, 2010, s. 154 - 155.

528 Ustanovení § 152 TZ „*Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*“

„(1) Kdo neoprávněně zasáhne do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch, nebo b) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.“

529 Ustanovení § 270 NTZ „*Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*“

„(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán, a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání, b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.“

uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi (objektivní stránka). Pachatelem může být kdokoliv, ale musí jednat v úmyslu dopustit se tohoto neoprávněného činu⁵³⁰. Může se jednat jak o úmysl přímý, tak o úmysl nepřímý. Pachatel bude za trestný čin potrestán až dvouletým odnětím svobody, zákazem činnosti či propadnutím věci. Přísněji bude však potrestán pachatel, jehož výše uvedené jednání bude mít charakter obchodní / jiné podnikatelské činnosti, pokud činem pro sebe nebo pro jiného získá značný prospěch nebo pokud je takovým činem způsobena značná škoda či dopustí-li se činu ve značném rozsahu. V těchto případech bude pachatel odsouzen k trestu odnětí svobody na šest měsíců až pět let, k peněžitému trestu nebo propadnutí věci. Trestem odnětí svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo někoho jiného prospěch velkého rozsahu či naopak činem jinému způsobí škodu velkého rozsahu. Stejně tak bude potrestán pachatel, který se činu dopustil ve velkém rozsahu. Základní skutková podstata obsahovala v původním znění trestního zákona podobný výčet sankcí (pachatel mohl být odsouzen k odnětí svobody až na dvě léta, k peněžitému trestu či k propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty).⁵³¹ Kvalifikovaná skutková podstata, obsažená v druhém odstavci, pak shodně s dnešní úpravou obsahovala trestní sankce, kterými byly tresty odnětí svobody na šest měsíců až pět let, peněžitý trest nebo propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty. Pachatel se však musel dopustit činu ve značném rozsahu, či jím musel získat značný prospěch. Podstatným rozdílem mezi předešlou a současnou právní úpravou je stanovení „podmínky“ v nyní účinném trestním zákoníku, kterou je to, že pachatel musí do zákonem chráněných práv zasáhnout neoprávněně a nikoliv nepatrně. Jedná se v podstatě o potřebu zjištění určité míry nebezpečnosti činu pro společnost (potřebný minimální stupeň nebezpečnosti pro společnost). „Podmínka“ nebyla v předešlé zákonné úpravě obsažena a dovozovala ji judikatura⁵³². Skutkem, kterým dojde ke spáchání tohoto trestného činu, jsou porušeny i soukromoprávní zájmy. Jde o zásah

530 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 2. vydání, Leges, Praha, 2010, s. 676 - 677.

531 Více viz Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 2. aktualizované vydání, Linde Praha, a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, Praha, 2006, s. 507 - 508.

532 Viz č. 33/2004 Sb. rozh. tr.

do soukromých subjektivních práv jiné osoby. Vzniká tak zároveň soukromoprávní odpovědnost za takovýto zásah do práv⁵³³.

Pokud jde o trestné činy v autorskoprávní oblasti, je nutné taktéž poukázat na zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, který byl přijat 27. října 2011 a je účinný od 1. ledna 2012.⁵³⁴ Zákon upravuje jednotlivé podmínky trestní odpovědnosti právnických osob, tresty a ochranná opatření, jež mohou být těmto subjektům uloženy v případě, že budou uznány vinnými ze spáchání předmětných trestných činů. Stejně tak je zákonem upraven postup v řízení proti těmto osobám.⁵³⁵

533 Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví – Česká právní ochrana (2). Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 76 - 79.

534 Zákon, důvodová zpráva a informace k tomuto předpisu jsou dostupné zde:

<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=6&T=285> [cit. dne 7. července 2020].

„Rozmach fenoménu trestní odpovědnosti právnických osob a silící tendence k jejímu zavádění nepochybně souvisí s novými společenskými, ekonomickými a politickými poměry, jimiž jsou rozvoj moderní průmyslové společnosti, globalizace ekonomiky, silící reálná moc právnických osob. Právnické osoby nabyly pravomoci a kontrolu v téměř všech oblastech průmyslu a obchodu. Hospodářská činnost, v jejíž sféře dochází k trestné činnosti nejčastěji, se uskutečňuje zejména činností právnických osob. Sloučením hospodářských subjektů vznikají celosvětově působící korporace, v jejichž činnosti se mohou projevovat a projevují i četné protispoločenské aktivity. Postupně nabývá na významu myšlenka, že korporace mají své vlastní „vědomí“, schopnost činit důležitá rozhodnutí, páchat trestné činy, samozřejmě prostřednictvím svých představitelů či zástupců.“

Jelínek, J., Herczeg, J.: Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou. 2. vydání, Leges, Praha, 2013, s. 12-13.

Z publikací věnujících se tomuto zákonu (respektive tomuto tématu) je vhodné zmínit:

- Jelínek, J. a kol.: Trestní odpovědnost právnických osob v České republice - bilance a perspektivy. 1. vydání, Leges, Praha, 2013.
- Jelínek, J., Herczeg, J.: Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou. 2. aktualizované a doplněné vydání, Leges, Praha, 2013.
- Forejt, P., Habarta, P., Trešlová, L.: Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem. 1. vydání, Linde, Praha, 2012.

K tématu trestní odpovědnosti právnických osob viz také článek *„Trestní odpovědnost právnických osob jako předmět zkoumání.“* J. Jelínka z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Článek dostupný např. zde:

<http://www.mvcr.cz/clanek/trestni-odpovednost-pravnickych-osob-jako-predmet-zkoumani.aspx> [cit. dne 7. července 2020].

Pro zajímavost uvádím odkaz na následující článek: Cibák, O., Toma, P.: Veřejná evidence právnických osob – stručný přehled odsouzených právnických osob. epravo.cz, 23. července 2015, dostupný na:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/verejna-evidence-pravnickych-osob-strucny-prehled-odsouzenych-pravnickych-osob-98486.html> [cit. dne 7. července 2020]. Součástí uvedeného článku je statistický přehled týkající se dosud odsouzených právnických osob.

Rejstřík trestů právnických osob je dostupný na:

<https://eservice-po.rejtr.justice.cz/public/odsouzeni;jsessionid=A1752B19E29E4DC6329279B33BD6A583.pocluster11?0> [cit. dne 7. července 2020].

535 Pokud to povaha věci nevyklučuje a pokud zákon č. 418/2011 Sb. nestanovuje něco jiného, užije se trestní zákoník a v řízení proti právnické osobě se použije trestní řád.

Mezi právnické osoby, které jsou vyloučeny z odpovědnosti za trestný čin, se řadí Česká republika a jednotlivé územní samosprávné celky při výkonu veřejné moci. Právnické osoby, v nichž mají v předchozí větě uvedené subjekty majetkovou účast, však mohou být trestněprávně odpovědné. Trestné činy, za jejichž spáchání může být právnická osoba odpovědná, jsou uvedeny v ustanovení § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, respektive v předmětném ustanovení je uvedeno, že: „*Trestnými činy se pro účely tohoto zákona rozumí zločiny nebo přečiny uvedené v trestním zákoníku, s výjimkou trestných činů...*“. Mezi taxativně uvedenými trestnými činy, na něž se zákon o trestní odpovědnosti právnických osob nevztahuje, trestný čin „porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi“ nenalezneme. Právnická osoba tedy může být odpovědná za spáchání předmětného trestného činu.

Pokud právnická osoba spáchá protiprávní čin svým jménem, ve svém zájmu či v obecném rámci činnosti, jedná se o trestný čin, jenž byl spáchán právnickou osobou. Jsou tu však další podmínky, které musí být brány v potaz. V předchozí větě uvedené jednání musí být učiněno: statutárním orgánem (či členem statutárního orgánu) nebo jinou osobou oprávněnou jednat jménem nebo za právnickou osobu; řídicí či „kontrolní“ osobou; osobou vykonávající rozhodující vliv v oblasti řízení právnické osoby (její jednání musí být alespoň jednou z podmínek pro vznik následku zakládajícího odpovědnost právnické osoby); zaměstnancem (případně osobou v obdobném postavení) při plnění jeho pracovních povinností.⁵³⁶ Trestný čin (viz § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob) může být právnické osobě přičítán pouze za podmínky, že byl spáchán: „*a) jednáním orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c), nebo b) zaměstnancem uvedeným v odstavci 1 písm. d) na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c) anebo proto, že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) až c) neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření*

536 Viz ustanovení § 8 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.⁵³⁷ Pachatelem dle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob je právnická osoba, již lze přičíst porušení či ohrožení takového zájmu, jenž je chráněn trestním zákonem (takovým způsobem, jenž je uveden v zákoně č. 418/2011 Sb.). Právnická osoba, která užila další právnickou osobu nebo osobu fyzickou k provedení činu je samozřejmě také pachatelem.⁵³⁸ Právnické osobě lze dle ustanovení § 15 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob uložit taxativně uvedené tresty. Mezi tyto tresty patří: zrušení právnické osoby; propadnutí majetku; peněžitý trest; propadnutí věci; zákaz činnosti; zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži; zákaz přijímání dotací a subvencí; trest ve formě uveřejnění rozsudku.⁵³⁹ Uložena mohou být také ochranná opatření, mezi které je zařazeno zabránění věci nebo zabránění části majetku.⁵⁴⁰

Z procesního hlediska je na místě zaměřit se na čtvrtou část zákona č. 418/2011 Sb., kde jsou obsažena zvláštní ustanovení o řízení proti právnickým osobám. V části páté jsou pak obsažena zvláštní ustanovení o řízení o mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních.

8.2.2 Přestupky v odvětví audiovize

Oblast přestupkového práva⁵⁴¹ doznala v uplynulých letech značných změn. Přestupkový zákon původně obsahoval ustanovení⁵⁴² o přestupcích na úseku autorského

537 Ustanovení § 8 odst. 2 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

538 Viz ustanovení § 9 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

539 Pro informace o ukládání jednotlivých druhů trestů viz Část třetí, Hlava II (respektive § 16 až § 23) zákona č. 418/2011 Sb.

540 K uložení jednotlivých trestů a ochranných opatření může dojít dle podmínek uvedených v ustanovení § 15 odst. 3 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

Pro informace o ukládání ochranného opatření viz Část třetí, Hlava IV (respektive § 26 a § 26a) zákona č. 418/2011 Sb.

541 „Přestupková ochrana duševního vlastnictví nepředstavuje pro majitele těchto práv sama o sobě zásadní prostředek ochrany. Jejím účelem je trestat společensky nebezpečné činy, a to i ty, které nelze podřadit pod trestněprávní soudní ochranu. Jde tedy primárně o ochranu veřejného zájmu; ochrana soukromých subjektivních práv je od ní pouze odvozená. Pro majitele práv potom může mít přestupková ochrana jiný význam. Jak bylo uvedeno výše, přestupkové řízení neumožňuje rušitele práv nijak zásadně sankcionovat, a proto tuto pachatelé mnohdy celé řízení a jeho výsledek podceňují. Nicméně pozitivní výsledek přestupkového řízení představuje zásadní důkazní prostředek v civilním procesu, kde se již ve prospěch majitele práv může rozhodovat o značných hodnotách. Soud je totiž v civilním řízení vázán rozhodnutím o spáchání přestupku (§ 135 o. s. ř.).“

Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví. Česká právní ochrana. Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 84.

542 Jednalo se o § 32 přestupkového zákona.

práva. V roce 2006, novelizací autorského zákona⁵⁴³, byla do autorského zákona začleněna ustanovení o přestupcích, správních deliktech právnických a podnikajících fyzických osob a společná ustanovení.

V souvislosti s přestupky je nutné uvést zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Ten nabyl účinnosti dne 1. července 2017 a nahradil předchozí přestupkový zákon. Ze zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich se aplikují příslušná související ustanovení týkající se institutů přestupkového práva, zjednodušeně řečeno, ustanovení z oblasti správního trestání.⁵⁴⁴

Zákon č. 251/2016 Sb. vymezuje: „... některé přestupky vyskytující se na různých úsecích veřejné správy, ...“⁵⁴⁵, respektive skutkové podstaty předmětných přestupků. Těmito přestupky jsou kupříkladu přestupky proti občanskému soužití nebo přestupky proti veřejnému pořádku. Zákon nabyl účinnosti také dne 1. července 2017.

Z novelizací autorského zákona je pro oblast přestupků podstatný zákon č. 102/2017 Sb., jímž byla transponována příslušná ustanovení Směrnice o kolektivní správě práv [do autorského zákona byla například začleněna ustanovení o přestupcích (původně správních deliktech) kolektivních správců a nezávislých správců práv], a dále také zákon č. 183/2017 Sb.⁵⁴⁶ (jedná se o jeho osmdesátou třetí část s názvem „Změna

543 Zákon č. 216/2006 Sb.

544 Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich obsahuje například definici přestupku, ustanovení o odpovědnosti za přestupek, okolnosti vylučující protiprávnost, správní tresty, ukládání trestů, ochranná opatření, řízení o přestupcích, institut narovnání.

Ustanovení § 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich stanoví:

„Na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona. Odpovědnost za přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se posoudí podle dosavadních zákonů, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; podle tohoto zákona se posoudí jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.“

545 Viz ustanovení § 1 zákona č. 251/2016 Sb.

546 Zákon nabyl účinnosti dne 1. července 2017.

Důvodová zpráva k zákonu č. 183/2017 Sb. na str. 357 a násl. mimo jiné uvádí:

„...Zastaralé části zákonů upravujících ukládání pokut za porušení právních povinností se nahrazují úpravou správních trestů za přestupky tak, aby došlo k naplnění formálního znaku přestupku (přestupkem je pouze společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin). V těchto zákonech se současně upravuje systematicky v souladu s obvyklou legislativní praxí v oblasti správního trestání. V souvislosti s terminologickým nahrazením pojmu správní delikt pojmem přestupek došlo v zákonech, kde to bylo možné, k sloučení skutkových podstat přestupků fyzických osob se shodnými skutkovými podstatami právnických a podnikajících fyzických osob. ...

... V sankčních ustanoveních dochází ke změně dikce „se uloží pokuta“ v případě dosavadních správních deliktů právnických a podnikajících fyzických osob. Dosavadní konstrukce je odůvodněna tím, že má vyjadřovat procesní zásadu oficiality vyjádřenou v § 67 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, pro fyzické osoby, zatímco správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob postrádají obecnou právní úpravu. Právní řád tedy prozatím (tj. do nabytí účinnosti zákona

o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich dne 1. července 2017) neobsahuje speciální ustanovení o povinnosti správního orgánu zahájit z úřední povinnosti řízení o správním deliktu právnické a podnikající fyzické osoby. Tato zásada je proto na základě koncepce reformy správního trestání standardně vyjadřována alespoň ve skutkové podstatě správního deliktu, a to tak, že sankce za správní delikt se stanoví s použitím slov „uloží se pokuta“. Výkladem slov „uloží se pokuta“ použitých v normativním textu sankčního ustanovení lze dospět k závěru, že správní delikt právnické osoby musí být projednán z úřední povinnosti. Vzhledem k tomu, že nová právní úprava se bude vztahovat jak na dosavadní přestupky fyzických osob, tak na dosavadní jiné správní delikty, přičemž zásada oficality bude plynout z obecné úpravy (k tomu srov. § 78 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), bude se v sankčních ustanoveních používat jednotná dikce „lze uložit pokutu“, popřípadě „může uložit pokutu“. To je rovněž v souladu se skutečností, že nová právní úprava upravuje instituty jako upuštění od uložení správního trestu (§ 43 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), popřípadě podmíněné upuštění od uložení správního trestu (§ 42 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich). Z těchto institutů plyne, že správní orgán s přihlédnutím k zákonným kritériím nemusí obviněnému z přestupku, který byl uznán vinným, správní trest vždy uložit, resp. uložení správního trestu je v diskreci správního orgánu – k tomu srov. dikci „lze/může uložit“, která evokuje fakultativnost uložení správního trestu, oproti dikci „se uloží“, která naopak evokuje obligatornost uložení správního trestu. ...

Dále dochází k nahrazení pojmu „sankce“ pojmem „správní trest“ (srov. § 35 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich). ...

...Dále se odstraňují nežádoucí odchylky od obecné právní úpravy promlčecích dob a jejího stavení a přerušení, které spočívají v úpravě různě dlouhých prekluzivních dob, které jsou většinou vázány na zahájení řízení o správním deliktu (jde o kombinaci objektivní a subjektivní lhůty). Cílem obecné úpravy promlčecích dob je do určité míry sjednotit roztržitěnou právní úpravu doby, jejímž uplynutím zaniká odpovědnost za přestupek a jiný správní delikt. Ve zvláštních zákonech je upraven zánik odpovědnosti za dosavadní správní delikty uplynutím času často rozdílně – většinou jde o kombinaci subjektivní tříleté, dvouleté, příp. jednoleté lhůty a objektivní dvouleté, tříleté, příp. pětileté lhůty (někdy i desetileté) pro zahájení řízení o správním deliktu. Dnes používaná konstrukce lhůt pro zánik odpovědnosti za správní delikt ve zvláštních zákonech však způsobuje v aplikační praxi určité obtíže, a to zejména při určování počátku běhu subjektivní lhůty pro zahájení řízení o správním deliktu, což potvrzuje též poměrně rozsáhlá judikatura. Lhůty obsažené ve zvláštních zákonech se podle § 112 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nepoužijí - odpovědnost za přestupek a dosavadní jiný správní delikt však nezanikne dříve, než by uplynula některá z těchto lhůt, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Je žádoucí, aby obecný institut, jakým je promlčecí doba přestupku, byl založen na jednotných principech pro celou oblast veřejné správy. ...

... Z obecné právní úpravy o rozpočtovém určení příjmů z pokut [§ 6 odst. 1 písm. q) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a § 7 odst. 1 písm. d) a § 8 odst. 1 písm. d) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů] platí, že pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, tvoří pokuty příjem státního rozpočtu (např. zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech), nebo rozpočtu obce anebo kraje. Proto není nutno tuto skutečnost ve zvláštních zákonech výslovně uvádět. Z toho plyne, že v zákonech, které upravují skutkové podstaty přestupků, je třeba rozpočtové určení příjmů z pokut upravit zejména v případech, kdy příjem z pokut má plynout do jiného než státního rozpočtu. ...

... Ze společných ustanovení dále zůstává zachováno ustanovení o věcně příslušném správním orgánu (nestanoví-li zvláštní zákon jinak, bude k projednání přestupku příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností – vizte § 60 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, z důvodu nadbytečnosti se z ustanovení o věcné příslušnosti vypoustí ustanovení, že jde o příslušnost v prvním stupni), a případně ustanovení o zprísněném postihu recidivy, která je výslovným znakem skutkové podstaty přestupku. Pokud zákon stanoví zprísněný postih (například v podobě vyšší sazby pokuty) v případě, že dojde k opakovanému spáchání přestupku, nebude možno takovou recidivu pokládat za obecnou přitěžující okolnost, k níž by jinak bylo možné přihlédnout při určování druhu a výměry správního trestu podle obecné právní úpravy odpovědnosti za přestupek. Opačný postup by byl v rozporu se zákazem dvojího přičítání téže okolnosti k tíži pachatele.

autorského zákona“, čl. LXXXIII). Tímto zákonem dochází především k pojmovému sjednocení ustanovení zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a autorského zákona (v Části první, Hlavě VI.). Nově tak například pojem „přestupek“ nahradil původní sousloví „správní delikt“.

V následujícím textu, podobně jako je tomu u předešlých odstavců, uvádím pouze podstatné části týkající se hmotněprávní úpravy. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je základním zákonným předpisem přestupkového práva, nicméně skutkové podstaty jednotlivých přestupků jsou obsaženy v zákoně o některých přestupcích a v mnoha zvláštních zákonech. Takovýchto zákonů je v dnešní době kolem stovky a patří mezi ně i autorský zákon.

Nejprve je nutné definovat **přestupek**. Definice je obsažena v ustanovení § 5 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich⁵⁴⁷. Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin (nejde-li o trestný čin⁵⁴⁸). Tento musí být za přestupek v zákoně výslovně označen a musí dále vykazovat znaky stanovené zákonem. Označen musí být v zákoně o některých přestupcích, či v jiném zákoně, jak bylo uvedeno výše. Přestupkem je zaviněné jednání, kterým je porušován nebo ohrožován zájem

V souvislosti s přesunem některých skutkových podstat ze zákona o přestupcích do zvláštních zákonů dochází v některých případech ke zvýšení horních hranic sazeb pokut.

K výši pokut za přestupky a k jejich ukládání lze obecně konstatovat, že ukládání pokut za přestupky má být efektivní nikoli svou přísností, ale svou neodvratitelností, přičemž hlavní význam má prevence, tedy předcházení porušování právních povinností. Výše pokuty by dále měla odrážet stupeň závažnosti a společenské škodlivosti protiprávního jednání. Pokuta jako sankce za porušení povinnosti obsažené v zákoně upravujícím výkon veřejné správy zároveň plní preventivně-represivní funkci, tedy potrestat pachatele přestupku a odradit jej v budoucnu od dalšího porušování právních povinností. Výše pokuty za přestupek je v zákonech nejčastěji určena sazbou sankce, zpravidla pevnou horní hranicí, a to buď pouze horní hranicí sazby, nebo kombinací spodní a horní hranice sazby pokuty. Stanovení konkrétní výše pokuty je pak výsledkem správního uvážení, při němž správní orgán posuzuje všechny okolnosti spáchaného deliktu, možnosti nápravy u odpovědné osoby, zajištění ochrany společenských zájmů. ...

... V neposlední řadě je nutno uvést, že zvýšení sazeb pokut mimo jiné zohledňuje současnou ekonomickou a společenskou situaci (životní úroveň obyvatelstva), která je odlišná od socioekonomické situace v 90. letech minulého století, kdy byl přijat stávající zákon o přestupcích. Jinými slovy lze říci, že dané zvýšení do určité míry zohledňuje též nárůst příjmů obyvatel České republiky. Dále je nutno připomenout, že se jedná o zvýšení zákonného rozpětí pokut. Je nutno mít proto na zřeteli, že správní orgány jsou při určování výměry pokuty v každém případě povinny v rámci své diskreční pravomoci posoudit společenskou škodlivost konkrétního protiprávního jednání a přihlídnout též k osobním a majetkovým poměrům pachatele (kritéria pro určování výměry pokuty). ...“

Důvodová zpráva je dostupná zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=929&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020].

547 V původním přestupkovém zákoně se jednalo o ustanovení § 2 odst. 1.

548 Více viz následující publikace:

Hendrych, D. a kol.: Správní právo. Obecná část. 7. vydání, C. H. Beck, Praha, 2009, s. 447 – 488.

Sládeček, V.: Obecné správní právo. 2. vydání, ASPI – Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 183 – 212.

společnosti. Přestupkem je pouze nedovolený, protiprávní čin, jenž se však vyznačuje „menší“ společenskou škodlivostí než čin, který je trestný. Pachatelem přestupku je osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky přestupku. Takovou osobou může být fyzická osoba, v době činu příčetná, jež musí mít dovršen patnáctý rok věku. Hranice odpovědnosti je stanovena na den následující po patnáctých narozeninách pachatele přestupku. „Z hlediska zavinění postačí pro přestupek nedbalost, a to i nevědomá.“⁵⁴⁹ Pachatelem přestupku může být také právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba. Podmínky odpovědnosti právnické osoby za přestupek vymezují ustanovení § 20 a § 21 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. V případě podnikajících fyzických osob je jejich odpovědnost za přestupek stanovena v ustanoveních § 22 a § 23 předmětného zákona.

I přesto, že se obecná úprava přestupkového práva užije dle ustanovení zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich⁵⁵⁰, skutkové podstaty přestupků týkající se autorskoprávní oblasti jsou obsaženy v ustanovení § 105a a násl. AZ⁵⁵¹. Nebylo tomu tak vždy. Původní znění autorského zákona tuto část (respektive Hlavu VI.) neobsahovalo. Ke změně došlo až novelou autorského zákona z roku 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.). Po prvotním zpřesnění přestupku na úseku kultury v přestupkovém zákoně došlo následně zmíněnou novelou ke změně tohoto zákona zrušením původního písmene a) v ustanovení § 32 odst. 1 PřesZ⁵⁵². Přestupek spočíval v neoprávněném užití některých autorským zákonem chráněných předmětů. Do autorského zákona byla vložena nová (šestá) hlava s názvem „Správní delikty“. Vedle ustanovení § 105a AZ zabývajícího se přestupky, tu bylo také ustanovení § 105b AZ o správních deliktech právnických osob a podnikajících fyzických osob a ustanovení § 105c AZ obsahující společná ustanovení. Po novelizaci autorského zákona zákonem č. 102/2017 Sb., souvisejícím s transpozicí Směrnice o kolektivní správě práv, následoval zákon č. 183/2017 Sb., jenž přinesl, jak již bylo dříve uvedeno, několik změn, mimo jiné

549 Telec, I., Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví. Česká právní ochrana (2). Nakladatelství Doplněk, Brno, 2006, s. 82.

550 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1177 a násl.

551 Viz Hlava VI „Přestupky“, ustanovení § 105a AZ „Přestupky fyzických osob“; § 105b AZ „Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob“; § 105ba AZ „Přestupky kolektivních správců“; § 105bb AZ „Přestupky nezávislých správců práv“; § 105c AZ „Společná ustanovení k přestupkům“; § 105d AZ.

552 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1225.

Ustanovení § 32 odst. 1 PřesZ:

„a) neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi, ...“

sjednocení pojmů. Jak v případě fyzických osob, tak podnikajících fyzických osob, právnických osob, kolektivních správců a nezávislých správců práv se již jedná o přestupky.

Přestupku v oblasti autorských práv se může fyzická osoba dopustit neoprávněným užitím autorského díla, uměleckého výkonu, zvukového či zvukově obrazového záznamu, rozhlasového nebo televizního vysílání či databáze. Osobě za tento přestupek může být uložena pokuta ve výši do 150.000 Kč. Dále se může fyzická osoba dopustit přestupku, pokud neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobu, jež jsou uvedeny v ustanoveních § 43 odst. 1 a 2 AZ a v § 44 odst. 1 AZ. Pouze jako příklad uvádím první z ustanovení (§ 43 odst. 1 AZ), ve kterém je upraven neoprávněný zásah osoby do autorských práv obcházením účinných technických prostředků ochrany podle autorského zákona. Autoři komentáře k autorskému zákonu zmiňují, že se jedná o: „... *přestupky neoprávněného obcházení účinných technických prostředků ochrany práv, nekalého pomůckářství, pozměňování elektronické informace o správě práv a nakládání s rozmnoženinou, na které byla elektronická informace pozměněna ...*“⁵⁵³ Za takovýto přestupek může být uložena pokuta do výše 100.000 Kč. Posledním z přestupků fyzické osoby v oblasti autorských práv může být případ, kdy se přestupku dopustí osoba - obchodník - tím, že se takto (v této pozici) účastní prodeje originálu díla uměleckého a nesplní při tom oznamovací povinnost dle ustanovení § 24 odst. 6 AZ. V tomto případě dosahuje možná pokuta výše do 100.000 korun českých. Pro oblast audiovize se nejčastěji užije první a druhý případ výše uvedených přestupků a výše pokut, jež je možné v daném případě uložit.

Přestupky právnických osob, podnikajících fyzických osob, kolektivních správců a nezávislých správců práv jsou protiprávním jednáním právnické či fyzické podnikající osoby, jehož znaky uvádí zákon a za které je příslušným správním úřadem uložena stanovená sankce.⁵⁵⁴ Osoby, jež se dopustí protiprávního jednání, jsou oprávněny k výkonu určitých činností. Naplnit skutkovou podstatu může osoba, která poruší nebo nesplní předepsané právní povinnosti, jež jí zákon stanoví. Ustanovení

553 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2007, s. 847. Viz také aktuální verzi komentáře: Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1179.

554 V. Sládeček ve své knize z roku 2009 s názvem „*Obecné správní právo*“ pojednává o „přestupcích“ právnických osob. Uvádí, že by se tímto měla vyplnit určitá mezera v právu, protože, jak je nutné zmínit, v té době se „přestupku“ mohla dopustit jen fyzická osoba.
Sládeček, V.: *Obecné správní právo*. 2. vydání, ASPI – Wolters Kluwer, Praha, 2009, s. 210 - 211.

§ 105b AZ⁵⁵⁵ je částečně shodné s ustanovením § 105a AZ. Pokud právnická osoba doloží, že vynaložila veškeré možné úsilí k zabránění porušení právní povinnosti, pak za přešupek neodpovídá.

Pokuta je vyměřena s přihlédnutím k závažnosti přešupku. Bude se především jednat o posouzení způsobu spáchání přešupku, jeho následků a okolností, za nichž byl spáchán.

Přešupky dle autorského zákona jsou v zákonem stanovených případech projednány v přenesené působnosti obecním úřadem obce s rozšířenou působností (přešupek byl spáchán v jeho územním obvodu), nebo ministerstvem, a to v případech, kdy je přešupek spáchán kolektivním správcem či nezávislým správcem práv. Pokuta je vybírána a vymáhána orgánem, jenž ji uložil. Příjem z pokut je příjmem rozpočtu tohoto orgánu a slouží k zajištění jeho činnosti.⁵⁵⁶ V případě pokut uložených ministerstvem jsou tyto příjmem Státního fondu kultury České republiky.

8.3 Vybrané subjekty zabývající se ochranou práv k duševnímu vlastnictví

Mezi subjekty, které v České republice chrání výrobce zvukově obrazových záznamů (se zaznamenanými audiovizuálními díly) před porušováním jejich práv, patří například Česká protipirátská unie⁵⁵⁷ nebo, do jisté míry, i Česká národní skupina Mezinárodní federace hudebního průmyslu⁵⁵⁸.

ČPU je zájmovým sdružením právnických osob, které bylo založeno s cílem chránit práva duševního vlastnictví (především právo autorské a práva s autorským právem související) v oblasti audiovizuace. ČPU se věnuje protipirátské činnosti na úsecích výroby zvukově obrazových záznamů, jejich případného dovozu či rozšiřování a dále pak především v oblasti zpřístupňování audiovizuálních děl (v dnešní době hlavně prostřednictvím internetu, a to na úložištích, sociálních sítích apod.).⁵⁵⁹ ČPU při své činnosti spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, účastní se připomínkování

555 Viz Hlava VI „Přešupky“, ustanovení § 105b „Přešupky právnických a podnikajících fyzických osob“ AZ.

556 Viz Hlava VI „Přešupky“, ustanovení § 105c „Společná ustanovení k přešupkům“ AZ.

557 Webové stránky České protipirátské unie jsou dostupné zde: <http://www.cpufilm.cz/new/www/index.html> [cit. dne 7. července 2020].

558 Webové stránky České národní skupiny Mezinárodní federace hudebního průmyslu jsou dostupné zde: <http://ifpicr.cz/> [cit. dne 7. července 2020].

559 Informace dostupné na: <http://www.cpufilm.cz/new/www/kdojsme.html> [cit. dne 7. července 2020].

připravovaných návrhů právních předpisů a věnuje se také prevenci a osvětě (pořádání školení, seminářů, přednášek a konferencí). „ČPU sdružuje filmové a home video distributory a poskytovatele kabelového a televizního vysílání. Na činnosti ČPU se podílí též protipirátské oddělení mezinárodní organizace Motion Picture Association a čestným členem ČPU je Národní filmový archiv.“⁵⁶⁰ ČPU sdružuje osmnáct členů⁵⁶¹, mezi které patří např. Bontonfilm, a.s.; Falcon a.s.; Filmexport home video, spol. s r.o.; HBO Česká republika, spol. s r.o.; Motion Picture Association; Národní filmový archiv; Palace Cinemas Czech s.r.o.; Warner Bros. Entertainment, spol. s r.o. ČPU, podobně jako je tomu v případě ČNS IFPI, se snaží o posilování povědomí o právech k duševnímu vlastnictví u veřejnosti.⁵⁶²

Subjekty působící na poli boje proti pirátství a také na poli činnosti týkající se osvěty v tomto odvětví při svých činnostech do jisté míry spolupracují. Spolupracují také se zahraničními organizacemi, subjekty a institucemi, protože pestrost odvětví audiovizuálního průmyslu a intenzita a efektivita při porušování práv duševního vlastnictví tuto spolupráci rozhodně vyžadují. Jedná se totiž v těchto případech o taková témata, která je nutno nahlížet z mezinárodní perspektivy, a pouze informačně propojené subjekty jsou schopny se alespoň trochu efektivně těmto aktivitám bránit a do jisté míry je potlačovat.

ČNS IFPI má právní formu tzv. zvláštní organizace pro zastoupení českých zájmů v mezinárodních nevládních organizacích, dle zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob se považuje za spolek dle občanského zákoníku. Jedná se o národní skupinu nevládní neziskové organizace, jež má sídlo ve Švýcarsku.⁵⁶³ ČNS IFPI sdružuje čtyřicet členů, jedná se ve všech případech o výrobce zvukových a zvukově obrazových záznamů.⁵⁶⁴ Mezi členské společnosti ČNS IFPI patří např. Sony Music Entertainment s.r.o.; SUPRAPHON a. s.; Universal Music s.r.o.; Warner Music Czech Republic s.r.o. ČNS IFPI se ve své činnosti věnuje především ochraně práv jednotlivých výrobců, s tím spojené protipirátské činnosti (pro oblast výroby

560 Informace dostupné na: <http://www.cpufilm.cz/new/www/kdojsme.html> [cit. dne 7. července 2020].

561 Seznam členských společností ČPU je dostupný zde:

http://www.cpufilm.cz/new/www/Seznam_clenu_CPU.pdf [cit. dne 7. července 2020].

562 Informace dostupné na: <http://www.cpufilm.cz/new/www/aktivity.html> [cit. dne 7. července 2020].

563 Pro základní informace o IFPI viz také např. kniha D. Matthewse s názvem „*Globalising Intellectual Property Rights – The TRIPS Agreement*“.

Matthews, D.: *Globalising Intellectual Property Rights – The TRIPS Agreement*. Routledge / Warwick Studies in Globalisation, New York, 2002, s. 52 – 53, s. 95.

564 Informace dostupné na: <http://www.ifpi.cz/cns-ifpi/obecne-informace/> [cit. dne 7. července 2020].

zvukových a zvukově obrazových záznamů, jejich dovážení, ale také šíření jednotlivých hudebních děl), která mimo jiné spočívá v monitorování P2P sítí, BitTorrentového stahování, jednotlivých úložišť apod. Věnuje se i součinnosti při tvorbě příslušné tuzemské legislativy a také vzdělávání v oblasti práva duševního vlastnictví. ČNS IFPI hájí a zasazuje se také o prosazování zájmů výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů.⁵⁶⁵ Jednotliví výrobci nevyrobí pouze hudební CD, DVD či jiné nosiče, ale produkují také DVD či jiné nosiče s videoklipy, záznamy koncertů apod. Ochrana členských společností před porušováním práv souvisejících s takovýmito zvukově obrazovými záznamy je tudíž jednou z činností ČNS IFPI. Tato organizace při své činnosti jedná s tuzemskými i zahraničními organizacemi a institucemi, stejně jako s příslušnými kolektivními správci. S těmi ČNS IFPI vyjednává podmínky ochrany konkrétních práv souvisejících s užitím záznamů, které výrobci vyprodukují. ČNS IFPI dále jedná se státními organizacemi ve věcech týkajících se její činnosti. Členské společnosti jsou ČNS IFPI zastupovány (na základě jimi udělených plných mocí) v jednotlivých trestních soudních řízeních (jako poškozené; § 50 a násl. TŘ) či občanskoprávních soudních řízeních (§ 26 odst. 4 o. s. ř.). Vedle represe, kdy díky ČNS IFPI dochází k potlačování fyzického, a především, dnes již ve větší míře, digitálního pirátství, se zaměstnanci ČNS IFPI věnují i prevenci a edukaci. Osvěta, jako jedno z poslání podobných organizací chránících práva autorská či práva s autorským právem související, je velice důležitá a přínosná pro změnu smýšlení a postoje k posílení odpovědnosti za chování konkrétních uživatelů v prostředí internetu. Pouze názorové prozření a pochopení komplexnosti práv duševního vlastnictví povede k tomu, že se budou hojněji a flexibilněji využívat moderní digitální (především streamingové) služby s obsahem, který dnes a denně produkují jednotlivé kreativní průmysly (ten audiovizuální nevyjímaje).

Jak na svých webových stránkách uvádí ČPU, protipirátskou činností se v Evropě a v podstatě i po celém světě zabývá mnoho organizací a subjektů. Ze zahraničních organizací je vhodné zmínit Business Software Alliance (BSA)⁵⁶⁶, jež se zabývá ochranou software; the Motion Picture Association of America (MPAA)⁵⁶⁷,

565 Informace dostupné na: <http://www.ifpi.cz/cns-ifpi/cinnost-cns-ifpi/> [cit. dne 7. července 2020].

566 Webové stránky BSA jsou dostupné zde: <http://ww2.bsa.org/country.aspx> [cit. dne 23. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

567 Webové stránky MPAA jsou dostupné zde: <http://www.mpa.org/> [cit. dne 7. července 2020].

kteřá se zabývá především ochranou audiovizuálních děl z hollywoodské produkce po celém světě; německou protipirátskou organizací je Gesellschaft zur Verfolgung von Urheberrechtsverletzungen e.V. (GVU)⁵⁶⁸; v Rakousku je to Verein für Antipiraterie der Film- und Videobranche (VAP)⁵⁶⁹; ve Švýcarsku působí organizace Schweizerische Vereinigung zur Bekämpfung der Piraterie (SAFE)⁵⁷⁰; v Nizozemsku se jedná o Stichting BREIN (BREIN)⁵⁷¹; v Itálii sídlí organizace s názvem Federazione per la Tutela dei Contenuti Audiovisivi e Multimediali (FAPAV)⁵⁷²; britskou organizací je Federation Against Copyright Theft Ltd. (FACT)⁵⁷³.

8.4 Vybraná tuzemská judikatura týkající se oblasti audiovize

V této podkapitole se budu zabývat vybranými rozhodnutími tuzemských soudů, prostřednictvím nichž je možné poukázat na některé „instituty audiovizuálního sektoru“, mimo jiné bych rád poukázal na problematiku zpřístupňování audiovizuálních děl na platformách pro sdílení obsahu bez příslušných oprávnění.

Ústavní soud ve svém **nálezu** ve věci sp. zn. **IV. ÚS 295/96** ze dne **12. února 1998** rozhodl o ústavní stížnosti dvou fyzických osob (první osoba je spoluautorem literární předlohy a scénáře a druhá osoba je spoluautorem literární předlohy a scénáře a také režisérem audiovizuálního díla) v níže popsané věci tak, že zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze (ze dne 19. června 1996, ve věci sp. zn. 5 Co 19/95) a rozsudek Městského soudu v Praze (ze dne 3. dubna 1995, ve věci sp. zn. 32 C 41/94). Vrchní soud v Praze totiž potvrdil rozsudek Městského soudu v Praze, jenž pro nedostatek aktivní legitimace stěžovatelů zamítl jimi podanou žalobu. Stěžovatelé, respektive žalobci, se žalobou domáhali toho, aby se žalovaná (Česká televize) zdržela dispozice s audiovizuálním, respektive filmovým, dílem „*Sedm zabitých*“ a dále se domáhali finanční satisfakce za neoprávněné užití předmětného díla. „... *Film měl premiéru v roce 1966 a v letech 1968 až 1992 nebyl z cenzurních důvodů promítán. Autorskoprávní teorie ve většině zemí v takovém případě zastává názor, že původní*

568 Webové stránky GVU jsou dostupné zde: http://www.gvu-online.de/1_Startseite.htm [cit. dne 23. července 2015]; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

569 Webové stránky VAP jsou dostupné zde: <http://www.vap.cc/> [cit. dne 7. července 2020].

570 Webové stránky SAFE jsou dostupné zde: <http://www.safe.ch/index.php> [cit. dne 7. července 2020].

571 Webové stránky BREIN jsou dostupné zde: <http://www.anti-piracy.nl/> [cit. dne 7. července 2020].

572 Webové stránky FAPAV jsou dostupné zde: <http://www.fapav.it/> [cit. dne 7. července 2020].

573 Webové stránky FACT jsou dostupné zde: <http://www.fact-uk.org.uk/> [cit. dne 7. července 2020].

postoupení práv autora na výrobce filmu k užití díla pozbývá platnosti, neboť není splněna hlavní podmínka smlouvy, a sice exploatace filmu a z ní plynoucí odměna autorovi za každé jednotlivé užití díla. Této okolnosti si při chystané obnovené premiéře filmu po 24 letech byl vědom i jeho výrobce, resp. jeho nástupce, a s ohledem na to včas písemně a výslovně upozornil distributora - Českou televizi - na okolnost, že s autory nebyly vypořádány jejich nároky, v důsledku čehož nesouhlasí s uvedením filmu televizi. S ohledem na to, že zákaz film odvysílat byl České televizi sdělen nejen ze strany výrobce filmu, ale i autora scénáře a režiséra filmu, jakož i ze strany ochranné organizace autorské Díla, která upozorňovala Českou televizi s půlročním předstihem na riziko odvysílání, není podle stěžovatelů pochyb o tom, že se v daném případě jedná o užití neoprávněné. Česká televize však film přesto dne 28.4.1992 odvysílala. Městský soud v Praze stěžovateli podaný žalobní návrh na ochranu autorských práv zamítl z důvodu nedostatku aktivní legitimace na straně stěžovatelů a Vrchní soud v Praze k odvolání stěžovatelů tento zamítavý rozsudek potvrdil. ...⁵⁷⁴ Ústavní soud uvedl, že je nutné zjistit dobu, kdy byly příslušné smlouvy k audiovizuálnímu dílu uzavřeny. Z hlediska jejich obsahu je totiž nezbytné posoudit, zda se jednalo o licenční smlouvy opravňující či zavazující: „...V posléze uvedeném případě by totiž bylo namístě zvažovat, zda fakt, že film nebyl po uvedené dobu promítán a fakticky tak nedocházelo k materiálnímu zhodnocení tohoto díla stěžovateli, nemohl mít za následek zánik smlouvy z důvodů nemožnosti plnění a v kladném případě pak dále zvažovat i důsledky takového zániku smlouvy v poměru k rozsahu autorských práv stěžovatelů. ...“⁵⁷⁵

Dne 2. prosince 2011 byl Městským soudem v Praze vydán rozsudek pro uznání ve věci žalobkyně BIOGRAF JAN SVĚRÁK s.r.o. proti žalovaným ShareRapid, a.s. (provozovatel portálu www.share-rapid.cz) a Jaroslavu U. (tento měl registrovanou doménu www.share-rapid.cz).⁵⁷⁶ Žalobkyně, jakožto výrobce prvotního

574 Nález Ústavního soudu ze dne 12. února 1998, ve věci sp. zn. IV. ÚS 295/96. Dostupný na: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=29079&pos=4&cnt=11&typ=result> [cit. dne 7. července 2020].

575 Nález Ústavního soudu ze dne 12. února 1998, ve věci sp. zn. IV. ÚS 295/96. Dostupný na: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=29079&pos=4&cnt=11&typ=result> [cit. dne 7. července 2020].

576 „Městský soud v Praze rozhodl soudcem JUDr. Tomášem Novosadem ve věci žalobkyně: “BIOGRAF JAN SVĚRÁK s. r. o.”, se sídlem v Praze 4, Nad Vinohradem 250/1, IČ: 62581694, zast. JUDr. Františkem Vyskočilem, Ph.D., advokátem se sídlem v Praze 1, Voršilská 10, proti žalovaným: 1) ShareRapid, a. s., se sídlem v Praze 5, Strojírenská 47/18, IČ: 28948971, 2) Jaroslav UXXXXX, bytem v XXXXX, o 535.880,- Kč s přísl. a o zdržení se jednání, rozsudkem pro uznání,

záznamu audiovizuálního díla s názvem „Kuky se vrací“ (prvotní záznam předmětného audiovizuálního díla byl vyroben v roce 2010, režisérem audiovizuálního díla „Kuky se vrací“ byl Jan Svěrák), se domáhala uložení povinnosti zaplatit vymezenou částku jakožto vydání bezdůvodného obohacení (tedy dvojnásobek obvyklé licenční odměny za licenci ke stažení předmětného audiovizuálního díla; „Výše obvyklé odměny je stanovena dle obdobných licenčních smluv na částku 20,- Kč za jedno stažení, přičemž ke dni 14. 12. 2010 došlo k 13.397 stažením. Výše obvyklé odměny tudíž činí částku celkem 267.940,- Kč a výše bezdůvodného obohacení pak částku 535.880,- Kč.“⁵⁷⁷) a zdržet se určitého jednání (rozsudek ve svém prvním bodě uvádí následující: „Žalovaná ShareRapid, a. s., je povinna zdržet se poskytování služeb prostřednictvím portálu <http://www.share-rapid.cz> umožňujících ukládání souborů obsahujících textový řetězec „Kuky“, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla režiséra Jana Svěráka s názvem „Kuky se vrací“.“⁵⁷⁸). Podstatou sporu byla situace, kdy žalovaní porušovali majetková práva žalobkyně takovým způsobem, že bez příslušných oprávnění umístili na předmětný web audiovizuální dílo „Kuky se vrací“. Na tomto webu bylo audiovizuální dílo zpřístupněno jednotlivým uživatelům, kteří si jej mohli za poplatek stáhnout. I přes výzvu žalobkyně k zamezení protiprávního

-
- I. Žalovaná ShareRapid, a. s., je povinna zdržet se poskytování služeb prostřednictvím portálu <http://www.share-rapid.cz> umožňujících ukládání souborů obsahujících textový řetězec „Kuky“, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla režiséra Jana Svěráka s názvem „Kuky se vrací“.
- II. Žalovaná ShareRapid, a. s., je povinna zaplatit žalobkyni částku 267.940,- Kč se 7,75% úrokem z prodlení ročně z této částky od 10. 8. 2011 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žalovaný Jaroslav UXXXXX je povinen zdržet se poskytování služeb prostřednictvím portálu XXXXX umožňujících ukládání souborů obsahujících textový řetězec „Kuky“, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla režiséra Jana Svěráka s názvem „Kuky se vrací“.
- IV. Žalovaný Jaroslav UXXXXX je povinen zaplatit žalobkyni částku 267.940,- Kč se 7,75% úrokem z prodlení ročně z této částky od 15. 8. 2011 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- V. Žalovaní jsou povinni zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení rovným dílem částku 168.704,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Františka Vyskočila, Ph.D. zástupce žalobkyně.“

Nález Ústavního soudu ze dne 12. února 1998, ve věci sp. zn. IV. ÚS 295/96. Dostupný na: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=29079&pos=4&cnt=11&typ=result> [cit. dne 7. července 2020].

577 Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2011, ve věci sp. zn. 31 C 72/2011. Dostupné na: <https://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/> [cit. dne 7. července 2020].

578 Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2011, ve věci sp. zn. 31 C 72/2011. Dostupné na: <https://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/> [cit. dne 7. července 2020].

zpřístupňování audiovizuálního díla bylo sdílení díla zastaveno až nařízeným předběžným opatřením ze dne 25. února 2011 (ve věci sp. zn. 1 Nc 3/2011). Žalování se v daných lhůtách ani později nevyjádřili: „*Dle odst. 5 [§ 114b OSŘ] jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu podle odstavce 1 včas nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává; o tomto následku (§ 153a odst. 3) musí být poučen. ... Žalování byli v souladu s § 114b o.s.ř. vyzváni k vyjádření ve věci, o následcích dle § 114b odst. 5 o.s.ř. byli v usnesení poučeni. Žalování se na výzvu soudu do dnešního dne nijak nevyjádřili, tedy nevylicili rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu. Má se tedy dle § 114b odst. 5 o.s.ř. za to, že nárok, který je proti žalovaným žalobou uplatňován, žalování uznávají. Jelikož dle § 114b odst. 5 o.s.ř. nastala fikce uznání nároku žalovanými, zároveň nejde o věc, v níž by nebylo možno mezi účastníky uzavřít smír, postupoval soud dle § 153a odst. 3 o.s.ř. a aniž ve věci nařizoval jednání (§ 153a odst. 4 o.s.ř.) rozhodl rozsudkem pro uznání.*“⁵⁷⁹ Žalování se proti předmětnému rozhodnutí odvolali: „*Proti tomuto rozsudku podali žalování odvolání, v němž konstatovali, že soud rozhodl rozsudkem pro zmeškání, uvedli zde výrok rozsudku a sdělili, že si podávají blanketní odvolání, které do 15 dnů odůvodní. Soud prvního stupně usnesením ze dne 30.1.2012 vyzval žalované, aby ve lhůtě 7 dnů své odvolání doplnili, a uvedl, jaké skutečnosti je nutno uvést. Na toto usnesení žalování nereagovali. Odvolací soud, aniž k projednání odvolání nařídil jednání (§ 214 odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), dospěl k závěru, že odvolání nelze projednat.*“⁵⁸⁰ Vrchní soud v Praze odvolání odmítl. Z mého pohledu se nejedná o nijak přelomové rozhodnutí, jelikož jde právě o rozsudek pro uznání, tudíž v průběhu řízení nebyla soudem a stranami sporu nikterak řešena problematika odpovědnosti platformy za neoprávněné zpřístupňování předmětného audiovizuálního díla apod. Nicméně v případě tohoto sporu šlo o jakousi pomyslnou „první vlaštovku“ v „protipirátském boji“ kulturního a kreativního sektoru proti úložištím s autorskoprávně chráněným obsahem sdíleným bez příslušných oprávnění. O rozhodnutí se psalo napříč tuzemskými

579 Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2011, ve věci sp. zn. 31 C 72/2011. Dostupné na: <https://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/> [cit. dne 7. července 2020].

580 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. února 2013. Dostupné na: <https://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/> [cit. dne 7. července 2020].

médii.⁵⁸¹ Dle mého soudu mělo rozhodnutí dopad na uvažování veřejnosti o předmětných platformách pro sdílení souborů a částečně dodalo jednotlivým výrobcům prvotních záznamů audiovizuálních děl a autorům předmětných děl odvahu hájit svá práva a domáhat se jich u soudu.

Kolektivní správce DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s. podal dne 8. února 2017 žalobu na společnost Uloz.to cloud a.s. Žalobce je oprávněn k výkonu kolektivní správy, je také oprávněn k výkonu dobrovolné kolektivní správy v rozsahu práva na sdělování mimo jiné audiovizuálních děl veřejnosti jejich zpřístupňováním v nehmotné podobě. Žalobce se na účet nositelů práv, pro něž spravuje práva, vlastním jménem domáhal ochrany předmětných práv. Žalovaná společnost dle žalobce provozovala internetový portál, na kterém dochází ke sdílení autorskoprávně chráněných předmětů ochrany, a to na doménách uloz.to, ulozto.cz, ulozto.info, ulozto.org, ulozto.biz, v anglické verzi ulozto.net, ve slovenské verzi ulozto.sk a v polské verzi zachowajto.pl. *„Žalobce uvedl, že služba poskytovaná žalovaným je službou protiprávní, neboť téměř výhradně slouží ke sdílení zákonem chráněných autorských práv, kdy Uživatelé svá data na Server (umístěný v ČR) žalovaného nahrávají právě za účelem neomezeného sdílení s veřejností, ne proto, aby si je záložovali. Rychlost stahování souborů je vázaná na to, zda si uživatel ve Službě koupil „kredity“, (které představují velikost souborů, kterou je uživatel oprávněn stáhnout z úložného prostoru). Kredit lze zakoupit v rozmezí 1 000MB za Kč 30 do 340 000MB za Kč 1 000, kdy platit lze prostřednictvím SMS, bankovním převodem, online převodem či virtuální měnou Bitcoin. Podobný princip fungování lze dohledat i u dalších služeb jak v ČR, tak zahraničí. Při vyhledávání funguje tzv. našeptávač, který již v průběhu vepisování názvu vyhledávaného souboru nabízí různá hesla dle počátečních písmen a navrhuje nejvyhledávanější výrazy, vyhledávač a tzv. listing, tj. vedení statistik jako nejstahovanějších souborů, velikosti souborů, dle kategorií atd.*

581 Články pojednávající o předmětném rozhodnutí jsou dostupné kupříkladu zde: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/sverak-vysoudil-pul-milionu-za-nelegalni-stahovani-kukyho-195819> [cit. dne 7. července 2020], https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/sverak-vyhral-spor-o-kukyho-server-ho-uz-nesmi-nabizet-ke-stazeni.A130702_084836_filmvideo_jpl [cit. dne 7. července 2020], https://www.irozhlas.cz/kultura_film/soud-potvrdil-pulmilionove-odskodneni-za-nelegalni-stahovani-filmu-kuky-se-vraci_201307021830_kpracharova [cit. dne 7. července 2020], https://www.lidovky.cz/domov/hn-sverak-ma-dostat-odskodneni-za-nelegalni-stahovani-kukyho.A130702_081150_ln_domov_tep [cit. dne 7. července 2020], <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/sverak-dostane-536-tisic-za-nelegalni-stahovani-kukyho/r~i:article:784088/> [cit. dne 7. července 2020].

Výsledky vyhledávání pak lze třídit a řadit dle nejrůznějších kritérií. Existuje i tzv. partnerský program (v několika typech), který motivuje uživatele k nahrávání oblíbených autorských děl, kdy za jejich stažení ostatními uživateli je tento odměněn - k zakoupenému kreditu se mu připočte kredit zdarma. Uvedl, že Uživatelé, kteří nahráli rozmnoženiny autorských děl do úložného prostoru Služby, většinou nedisponují oprávněním autorů k jejich sdělování veřejnosti v souladu s autorským zákonem. ...⁵⁸² Žalobce tedy uvedl, že žalovaná společnost provozuje službu, díky níž dochází k porušování práv autorských a práv s autorským právem souvisejících, aktivním způsobem podněcuje uživatele ke sdílení obsahu. Podle žalobce je v takovémto případě dána přímá či nepřímá odpovědnost. Žalovaný zpochybňoval závěry žalobce, uvedl, že provozuje obchodní činnost v souladu s jeho obchodními podmínkami. Dále uvedl: „...že jeho činnost je legitimní a právem předvídaný obchodní model, který je využíván po celém světě dalšími poskytovateli služeb informační společnosti, podstatou této Služby není porušování právních předpisů či práv třetích osob, není Službou protiprávní.“⁵⁸³ Žalovaný podotkl, že obsah je na jeho servery umístěn uživateli či obchodními partnery a že on poskytuje službu ve smyslu ustanovení § 5 zákona č. 480/2004 Sb., právní předpisy mohou porušit uživatelé služby, ne však provozovatel služby: „... Služba neslouží k tomu, aby Uživatelé neoprávněně šířili díla chráněná právy duševního vlastnictví.“⁵⁸⁴ Žalobce dne 17. dubna 2018 vyzval žalovaného, aby šest audiovizuálních děl, k nimž spravuje majetková práva a která jsou z předmětného serveru zpřístupňována protiprávně, ze své platformy odstranil. Městský soud ve svých závěrech uvedl, že principy, na nichž je založeno poskytování předmětné služby, nepovažuje za protiprávní. „Na druhou stranu, i v rámci svobodné tržní společnosti, musí být dána určitá odpovědnost, či povinnost (zákonná či morální) zabránit

582 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, ve věci sp. zn. 34 C 5/2017, 3. bod odůvodnění. Dostupný na: https://www.dreport.cz/wp-content/uploads/TechLaw_judik%C3%A1t_Ulozto_Dillia_34-C-5-2017.pdf [cit. dne 7. července 2020].

583 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, ve věci sp. zn. 34 C 5/2017, 10. bod odůvodnění. Dostupný na: https://www.dreport.cz/wp-content/uploads/TechLaw_judik%C3%A1t_Ulozto_Dillia_34-C-5-2017.pdf [cit. dne 7. července 2020].

584 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, ve věci sp. zn. 34 C 5/2017, 12. bod odůvodnění. Dostupný na: https://www.dreport.cz/wp-content/uploads/TechLaw_judik%C3%A1t_Ulozto_Dillia_34-C-5-2017.pdf [cit. dne 7. července 2020].

protiprávnímu jednání, poškozování práv třetích osob, vzniku škody.“⁵⁸⁵ Dále uvedl, že se žalobce v podstatě domáhá zákazu zpřístupňování digitálních souborů obsahujících šest konkrétně vymezených audiovizuálních děl, jež žalovaný může vyhledat prostřednictvím vyhledávače umístěného na službě, veřejnosti a takovýto požadavek lze považovat za přiměřené opatření. **Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019**, ve věci **sp. zn. 34 C 5/2017**⁵⁸⁶ má následující znění:

I. Návrh žalobce na uložení povinnosti žalovanému, aby do 3 dnů od právní moci rozsudku odstranil anebo veřejnosti znepřístupnil digitální soubory obsahující audiovizuální díla Obušku, z pytle ven! (1955, režie Jaromír Pleskot), Ostře sledované vlaky (1966, režie Jiří Menzel), S čerty nejsou žerty (1985, režie Hynek Bočan), Vesničko má středisková (1985, režie Jiří Menzel), Pelišky (1999, režie Jan Hřebejk) a Kobry a užovky (2015, režie Jan Prušínovský), a zdržel se do budoucna zpřístupňování těchto audiovizuálních děl veřejnosti, se zamítá.

II. Žalovaný je povinen zdržet se omezování počtu dotazů kladených z adresy internetového protokolu žalobce č. 86.49.190.2 na server přístupný prostřednictvím doménových jmen www.ulozto.cz, www.ulozto.info, www.ulozto.org, www.ulozto.biz, www.ulozto.net, www.ulozto.sk anebo www.zachowajto.pl a to do 30 dnů od právní moci rozsudku.

III. Žalovaný je povinen zdržet se umožnění veřejného zpřístupňování digitálních souborů s příponami .avi, .mkv, .mk3d, .mks, mp4, .m4a, .m4p, .m4b, .m4r, .m4v, .mpg, .ogv, .oga, .ogx, .ogg, .spx nebo .wmv obsahující audiovizuální díla Obušku, z pytle ven! (1955, režie Jaromír Pleskot), Ostře sledované vlaky (1966, režie Jiří Menzel), S čerty nejsou žerty (1985, režie Hynek Bočan), Vesničko má středisková (1985, režie Jiří Menzel), Pelišky (1999, režie Jan Hřebejk) a Kobry a užovky (2015, režie Jan Prušínovský), pokud můžou členové veřejnosti tyto soubory vyhledat zadáním titulu díla

585 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, ve věci sp. zn. 34 C 5/2017, 26. bod odůvodnění. Dostupný na: https://www.dreport.cz/wp-content/uploads/TechLaw_judik%C3%A1t_Ulozto_Dillia_34-C-5-2017.pdf [cit. dne 7. července 2020].

586 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, ve věci sp. zn. 34 C 5/2017. Dostupný na: https://www.dreport.cz/wp-content/uploads/TechLaw_judik%C3%A1t_Ulozto_Dillia_34-C-5-2017.pdf [cit. dne 7. července 2020].

(s diakritikou či bez ní) ve vyhledávači poskytnutém k tomu veřejnosti žalovaným a to do 60 dnů od právní moci rozsudku.

IV. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení k rukám právního zástupce žalobce ve výši Kč 81 507 a to do tří dnů od právní moci rozsudku.

V. Návrh na vyslovení předběžné vykonatelnost rozsudku se zamítá.

Rozsudek není pravomocný, obě strany sporu se odvolaly. I když bude ještě probíhat odvolací (a případně i dovolací) řízení, již nyní vidím v předmětném prvoinstančním rozhodnutí, jenž pojednává o fungování platform pro sdílení obsahu, k němuž nebyla řádně vypořádána příslušná práva, velký úspěch pro oblast audiovizí. Jedná se sice o rozhodnutí týkající se šesti konkrétních audiovizuálních děl (i když jsou na příslušném serveru miliony souborů), nicméně jde o rozhodnutí stěžejní, jelikož je to jedno z prvních rozhodnutí v této stále aktuální problematice porušování autorských práv a práv s autorským právem souvisejících.

Ústavní soud odmítl **usnesením** ze dne **31. března 2020**⁵⁸⁷ ústavní stížnost ČPU proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. října 2018 (ve věci sp. zn. 30 Cdo 1280/2018), rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 4. dubna 2017 (ve věci sp. zn. 5 Co 103/2016) a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. září 2016 (ve věci sp. zn. 66 C 9/2015) jako zjevně neopodstatněnou. Ústavní soud z napadených rozhodnutí zjistil, že se stěžovatelka domáhala vydání bezdůvodného obohacení. To mělo vzniknout tím, že provozovatelka file-sharingové služby umožnila určitým registrovaným uživatelům umístování audiovizuálních děl bez příslušných oprávnění na předmětnou službu (www.uloz.to). Uvedení uživatelé byli za tento skutek odsouzeni. Městský soud v Praze žalobu zamítl jako nedůvodnou, Vrchní soud v Praze k odvolání stěžovatelky rozhodnutí nalézacího soudu ve věci samé jako věcně správné potvrdil a Nejvyšší soud stěžovatelčino dovolání usnesením odmítl. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítla, že Nejvyšší soud své usnesení odůvodnil nedostatečně a nevypořádal právní otázky přdestřené v dovolání. Stěžovatelka argumentovala také tím, že rozhodnutí soudů není v souladu s judikaturou SDEU a pojednala o tom, proč se dle ní na její úkor (respektive na úkor jejích členů) žalovaná obohatila. Ústavní soud

⁵⁸⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. března 2020, ve věci sp. zn. I. ÚS 249/19. Dostupné na: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=111243&pos=1&cnt=1&typ=result> [cit. dne 7. července 2020].

ve svém usnesení jako jeden z hlavních bodů uvedl: „Nejvyšší soud své odmítavé rozhodnutí založil na tom, že stěžovatelkou předestřené právní otázky (ani v kontextu s evropskou judikaturou) se v poměrech souzené věci nemohou prosadit s ohledem na odlišnost skutkových závěrů odvolacího, potažmo nalézacího soudu. Jejich rozhodnutí tedy na stěžovatelkou vznesených otázkách nespočívají, a proto nemohou založit přípustnost dovolání. Ústavní soud nepokládá tento závěr dovolacího soudu za protiústavní. Stěžovatelka ve své argumentaci přehlíží, že soudy v daném případě shledaly, že příjmy žalované jako provozovatelky domény, resp. tzv. cloudového úložiště, sestávaly z úhrad registrovaných uživatelů tohoto úložiště za rychlost stahování (ve formě čerpání předplaceného kreditu) a z reklamy. Tato podnikatelská činnost totiž úžeji nesouvisela s protiprávní činností některých uživatelů, kteří za ni byli posléze odsouzeni. Jinak řečeno, mezi poskytováním zmíněných specifických služeb cloudového úložiště a nahráním a zpřístupněním souborů obsahující autorská díla bez příslušné licence ze strany některých uživatelů nebyla v daném případě dána relevantní příčinná souvislost (kupř. v tom, že by služby rychlejšího stahování či reklamy byly vázány na nelegální obsah uložených dat, a tím bylo vědomě napomáháno jeho zveřejňování a zpřístupňování apod.). Na tuto skutečnost upozornil ve svém odůvodnění již nalézací soud (viz str. 7 in fine jeho rozsudku). Poukázal též na to, že příjmy z kreditů či příjmy z reklamy nemohou být bezdůvodným obohacením na úkor postupítelek, protože při normálním chodu věcí mohly být ochuzeny jen o licenční odměnu. Ostatně shora nastíněné zdroje příjmů žalované nebyly samy o sobě nepoctivé. Teprve existovaly by užší příčinný vztah mezi jednáním uživatelů a činností provozovatele úložiště (kupř. vědomá podpora nezákonného jednání, což ale nikdo z účastníků ani netvrdil), bylo by možné na jeho odpovědnost usuzovat. V takovém případě by se ovšem jednalo o náhradu škody, a nikoli o bezdůvodné obohacení, jak podotkl městský soud. Toto odůvodnění pokládá Ústavní soud za racionální a obhajitelné, prosté zásahu do vlastnického práva stěžovatelky či jejího práva na spravedlivý proces.“⁵⁸⁸ Z mého pohledu jsou předmětná rozhodnutí v této věci poněkud nešťastná, jelikož služby, jejichž obchodní model je ve své podstatě založen na parazitování na neoprávněně zpřístupňovaném autorskoprávně chráněném obsahu a na s tím spojeném výdělečném

588 Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. března 2020, ve věci sp. zn. I. ÚS 249/19. Dostupné na: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=111243&pos=1&cnt=1&typ=result> [cit. dne 7. července 2020].

mechanismu, „dostávají“ podobnými rozhodnutími „pocit“ jakési legálnosti a „beztrestnosti“.

Po výše uvedené judikatuře z oblasti práva soukromého bych rád zmínil několik judikátů z oblasti práva veřejného, respektive práva trestního, jelikož i zde lze nalézt některé zajímavé aspekty předmětné problematiky. **Nejvyšší soud** (jako soud pro mládež) vydal dne **27. února 2013 usnesení**⁵⁸⁹, jímž odmítl dovolání obviněné mladistvé osoby s přezdívkou „tulipán“ proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (soud pro mládež) ze dne 19. září 2012 (ve věci sp. zn. 7 Tm 13/2011) jako neopodstatněné. *„Rozsudkem Okresního soudu v Liberci, soudu pro mládež, ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 7 Tm 13/2011, byl obviněný mladistvý „tulipán“ (dále jen „mladistvý“) uznán vinným proviněním (§ 6 odst. 1 z. s. m.) porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práva k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku. Za uvedené provinění mu bylo podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 31 odst. 1 z. s. m. uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 33 odst. 1 tr. zákoníku odložen na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 písm. d) z. s. m. bylo mladistvému dále uloženo opatření propadnutí věci. Výrokem podle § 229 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto také o náhradě škody.“*⁵⁹⁰ Odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a uznal mladistvého vinným proviněním porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práva k databázi podle ustanovení § 270 odst. 1 NTZ. Mladistvý se provinění dle skutkových zjištění dopustil tím způsobem, že: *„...v L. v době od 10. 6. 2009 do 19. 4. 2010 v ulici C. v místě svého bydliště jako hlavní správce a administrátor provozoval webové stránky, kde za využití tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru společnosti FlyNetwork, s. r. o., v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístil a ponechal odkazy, tzv. embedded linky umožňující přístup k neoprávněným rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných*

589 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2013, ve věci sp. zn. 8 Tdo 137/2013. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/763AE1D4853A3985C1257B5C004F46EE?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

590 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2013, ve věci sp. zn. 8 Tdo 137/2013. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/763AE1D4853A3985C1257B5C004F46EE?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

na externích serverech tak, že kdokoli k nim mohl mít prostřednictvím stránky přístup na místě a v čase podle své vlastní volby počítačovou sítí internet, aniž by k tomu měl souhlasu nositelů autorských práv, a to přesto, že byl dopisem Č. p. u., zastupující nositele autorských práv, ze dne 30. 5. 2008 vyzván k ukončení tohoto jednání, čímž porušil zejména ustanovení § 12 odst. 1, 4 písm. f), § 18 odst. 1, 2, § 80 odst. 1, 2 písm. e) a § 84 odst. 1, odst. 2 písm. d) zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů (autorský zákon), [dále jen „aut. zák.“] ke škodě Č. t., K.h., P., a nositelů autorských práv zastoupených Č. p. u., P., S., tedy společností ..., a to zpřístupněním 2470 ve výroku konkrétně citovaných názvů jednotlivých děl.“⁵⁹¹ Odvolací soud za předmětné provinění odsoudil mladistvého k trestnímu opatření odnětí svobody po dobu pěti měsíců, jehož výkon byl odložen na zkušební dobu jednoho roku, mladistvému dále uložil opatření propadnutí věci a rozhodl o náhradě škody. Mladistvý ve svém dovolání uvedl, že je nutno zkoumat, zda svým jednáním zasáhl do autorských práv a práv s autorským právem souvisejících. Podotkl, že na server neumístil audiovizuální díla, ale pouze odkazy nebo embedované kódy odkazující na audiovizuální díla umístěná na odlišném serveru. Dále zmínil, že porušení autorského práva / práv souvisejících s právem autorským se dopustí ten, kdo na internetu bez příslušných oprávnění zpřístupňuje audiovizuální dílo. „Mladistvý rovněž vytýkal, že ve vztahu k provinění podle § 270 tr. zákoníku absentuje subjektivní stránka, neboť nevěděl, že způsob jeho činnosti je trestným jednáním, protože před spuštěním svého serveru prověřoval z dostupných zdrojů legálnost svého postupu a dospěl k závěru, že pouze umístění odkazu není porušením autorského práva. Poukázal rovněž na chybný soudní výklad a označil za absurdní, aby u něho byla předpokládána znalost problematiky autorského práva, u které ani odborná veřejnost není schopna dospět k jednoznačnému závěru.“⁵⁹² Státní zástupce se k dovolání mladistvého vyjádřil mimo jiné v tom smyslu, že ČPU mladistvého dopisem ze dne 30. května 2008 upozornila na jeho protiprávní jednání. Ten v poskytování předmětné

591 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2013, ve věci sp. zn. 8 Tdo 137/2013. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/763AE1D4853A3985C1257B5C004F46EE?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

592 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2013, ve věci sp. zn. 8 Tdo 137/2013. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/763AE1D4853A3985C1257B5C004F46EE?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

služby pokračoval, i když původní webové stránky smazal a založil si službu novou, nicméně z hlediska funkčnosti totožnou. Odvolací soud na základě obsahu činnosti, jež vykonával mladistvý, dospěl k závěru, že sděloval díla veřejnosti dle ustanovení § 18 odst. 2 AZ, a tedy zasáhl neoprávněně nikoliv nepatrně do zákonem chráněných práv. V návaznosti na předmětné úvahy Nejvyšší soud uznal, že soudy nižšího stupně užily uplatněnou právní kvalifikaci zcela v souladu se zákonnými hledisky a že napadená rozhodnutí neobsahují vady. Na tomto místě se hodí ještě znovu upozornit na novější rozsudky SDEU C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB a C-160/15 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker a usnesení SDEU C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch týkající se problematiky odkazů (hyperlinků) a tzv. embedovaných odkazů.

Dne **29. května 2013** vydal **Nejvyšší soud usnesení**⁵⁹³, jímž odmítl dovolání podané obviněnou fyzickou osobou proti rozsudku Krajského soudu v Brně (odvolacího soudu) ze dne 13. listopadu 2012 (ve věci sp. zn. 4 To 452/2012) jako zjevně neopodstatněné. „*Obviněný M. B. byl rozsudkem Okresního soudu v Prostějově ze dne 3. 9. 2012, sp. zn. 3 T 73/2012, uznán vinným zločinem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 3 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „tr. zákoník“).*“⁵⁹⁴ Obviněný nejméně od října 2010 do 17. května 2011 s vědomím toho, že nemá příslušné licence pro užití děl a dalších předmětů ochrany, provozováním webových stránek a jejich přesměrováním na další doménu (www.kinotip.cz), ukládáním souborů na platformy www.zkouni.to a www.uloz.to a vkládáním embedovaných odkazů na předmětné stránky a prodejem merchandisingu s motivy vybraných audiovizuálních děl na webových stránkách www.serialovysvet.cz porušil práva autorů a nositelů práv s autorským právem souvisejících [§ 12 odst. 1, 4 písm. a), f), § 13, § 14, § 18 odst. 1, 2, § 71 odst. 2 písm. c), d), g) a § 80 odst. 2

593 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2013, ve věci sp. zn. 5 Tdo 271/2013. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E60F6D68B7D0D840C1257BBA00548D0F?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

594 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2013, ve věci sp. zn. 5 Tdo 271/2013. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E60F6D68B7D0D840C1257BBA00548D0F?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

písm. a), e) AZ]. Obviněný prostřednictvím internetu zpřístupnil předmětným způsobem v nejméně 1,207.503 případech vybrané předměty ochrany. Za tento zločin byl obviněný odsouzen k trestu odnětí svobody v délce tří let, jehož výkon byl odložen na zkušební dobu tří let a šesti měsíců, dále mu byla uložena povinnost nahrazení způsobené škody a trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Obviněný podal proti rozhodnutí odvolacího soudu (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. listopadu 2012, ve věci sp. zn. 4 To 452/2012) dovolání, v němž argumentoval mimo jiné tím, že soudy nerozlišily embedding, uploading na určité webové stránky a provoz on-line obchodu. Obviněný byl také přesvědčen o tom, že embedovaný odkaz není protiprávní, dále uvedl, že obsah byl na jiných webových stránkách sdělován zdarma, tím by měla být vyloučena úmyslná forma zavinění. Stejně tak se domníval, že jeho jednání nebylo natolik společensky škodlivé, aby bylo nutno použít prostředky trestního práva, dle obviněného nešlo o trestný čin. Nejvyšší soud mimo jiné uvedl: *„Pokud jde o námitky obviněného M. B. týkající se neoprávněného zpřístupnění audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů, resp. jejich rozmnoženin, za použití metody vloženého kódu, uvádí k nim Nejvyšší soud následující. Podstatou metody vloženého kódu (tzv. embeddingu) je umožnit jinému, aby měl přístup k určitému obsahu neoprávněně umístěnému na jiném místě kybernetického prostoru. Z hlediska protiprávnosti tohoto jednání je bez významu, kdo umístil na internet (zveřejnil) daný obsah, na který se takovým způsobem odkazuje, ale podstatná je pouze okolnost, že pachatel zpřístupnil chráněný obsah dalším osobám. Je-li takovým obsahem autorské dílo, zvukově obrazový záznam, jejich rozmnoženina či jiný předmět ochrany, pak je použití metody vloženého kódu (tzv. embeddingu) nepochybně jedním ze způsobů sdělování autorského díla, zvukově obrazového záznamu, jejich rozmnoženiny či jiného předmětu ochrany veřejnosti, k jehož použití je oprávněn pouze ten, kdo je vlastníkem autorského díla...“*⁵⁹⁵ Nejvyšší soud také pojednal o „společenské škodlivosti“ trestného činu, která dle NTZ není zákonným znakem trestného činu, jde o jedno z hledisek pro uplatnění zásady subsidiarity trestní represe.

595 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2013, ve věci sp. zn. 5 Tdo 271/2013. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E60F6D68B7D0D840C1257BBA00548D0F?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

Rád bych zde dále uvedl také **usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4** ze dne **16. ledna 2017** v trestní věci obviněné České pirátské strany⁵⁹⁶, jež, dle mého soudu, jde proti zájmům nositelů práv. Usnesením bylo trestní stíhání proti obviněné České pirátské straně zastaveno, jelikož dle soudu nebyly stíhané skutky trestným činem. Stíhání bylo vedeno pro skutky, jež spočívaly v tom, že Česká pirátská strana nejméně od 20. ledna 2013 do 2. září 2015 úmyslně spravovala a provozovala platformu www.sledujserialy.cz. Na této webové stránce úmyslně a bez příslušných oprávnění [mimo jiné v rozporu s § 12 odst. 1, odst. 4 písm. f), § 18 odst. 1, odst. 2, § 80 odst. 1, odst. 2 písm. e) a § 84 odst. 1, odst. 2 písm. d) AZ] vkládala embedované odkazy, které pak na webové stránce ponechala, a to za účelem přístupu k dílům / záznamům, jež byla dostupná na externích serverech („...*takovým způsobem, že kdokoliv k nim měl přístup na místě a v čase podle své vlastní volby počítačovou sítí internet, jednalo se o díla: ...*“⁵⁹⁷) bez příslušných oprávnění. Česká pirátská strana dále minimálně v době od 15. dubna 2013 nejméně do 31. července 2013 úmyslně spravovala a provozovala platformu www.sledujemefilmy.cz. V ostatních okolnostech se jednalo o ten samý případ jako v případě výše uvedeného portálu www.sledujserialy.cz. Poškozeným společnostem zastoupeným ČPU způsobila škodu velkého rozsahu. Na webových stránkách bylo dostupných celkem 214 audiovizuálních děl - seriálů a 1205 audiovizuálních děl - děl filmových. Předmětný skutek byl obžalobou právně kvalifikován jako zločin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi [§ 270 odstavec 1, odst. 3 písm. a), písm. b) NTZ]. „*Po studiu spisového materiálu a příslušné judikatury dospěl soud k názoru, že je na místě trestní stíhání obviněné zastavit.*“⁵⁹⁸ Obviněná nepopřela provozování předmětných portálů, ale nesouhlasila s tím, že by se jednáním, které mohlo být obviněné přičítatelné (§ 8 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob), dopustila trestného činu, audiovizuální díla byla dle obviněné umístěna na jiných serverech a obviněná umísťovala pouze tzv. embedované odkazy. „...*uživatel příslušné*

596 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, ve věci sp. zn. 33 T 54/2016. Dostupné na: <https://i.iinfo.cz/files/lupa/323/pirati-filmy-rozsudek-1.PDF> [cit. dne 7. července 2020].

597 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, ve věci sp. zn. 33 T 54/2016. Dostupné na: <https://i.iinfo.cz/files/lupa/323/pirati-filmy-rozsudek-1.PDF> [cit. dne 7. července 2020].

598 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, ve věci sp. zn. 33 T 54/2016. Dostupné na: <https://i.iinfo.cz/files/lupa/323/pirati-filmy-rozsudek-1.PDF> [cit. dne 7. července 2020].

internetové stránky, která umožňuje použití této metody (tzv. *embedded linkem*), má možnost zpravidla jednoduchým úkonem (tzv. *kliknutím ukazovacím zařízením na text odkazu*) přejít přímo na obsah díla (resp. jeho rozmnoženiny). Podle názoru Nejvyššího soudu je tedy metoda vloženého kódu, tzv. *embedding*, přímým prostředkem sdělování díla nebo jeho rozmnoženiny veřejnosti (shodně viz v odborné literatuře Telec, I., Tůma, P. *Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 228*), protože umožňuje, že kdokoli může mít k chráněnému dílu či jeho rozmnoženině přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí (§ 18 odst. 2 *autorského zákona*).⁵⁹⁹ Obvodní soud pro Prahu 4 v usnesení dále argumentoval, že předmětný názor Nejvyššího soudu na embedované odkazy je již překonaný, a to judikaturou SDEU (rozsudky SDEU - C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB a C-160/15 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker a usnesení SDEU C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch). Obvodní soud pro Prahu 4 z rozsudků SDEU dovedl, že pakliže byly na webové stránce umístěny embedované odkazy na autorská díla, jež byla dostupná na jiných webových stránkách, a to nikoliv za účelem dosažení zisku, je v takovémto případě předpokládáno, že obviněný nevěděl a ani nemohl vědět o tom, že původní zpřístupnění předmětů ochrany bylo bez příslušných oprávnění. Dále soud uvedl: „*Pokud se prokáže, že osoba věděla nebo vědět mohla, že použitý hypertextový odkaz zpřístupňuje protiprávně zveřejněné dílo na internetu, například na základě skutečnosti, že na to byla upozorněna nositeli autorského práva, je třeba mít za to, že poskytnutí takového odkazu představuje „sdělování veřejnosti“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29.*“⁶⁰⁰ Soud předběžně projednal obžalobu, uvedl, že ze spisového materiálu vyplynulo, že webové stránky nebyly provozovány za účelem zisku. „... *vzhledem ke skutečnosti, že webové stránky nebyly provozovány za účelem zisku, musí být domněnka nevědomosti obviněné vyvrácena prokázáním toho, že věděla nebo vědět mohla, že použitý hypertextový odkaz*

599 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, ve věci sp. zn. 33 T 54/2016. Dostupné na: <https://i.iinfo.cz/files/lupa/323/pirati-filmy-rozsudek-1.PDF> [cit. dne 7. července 2020].

600 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, ve věci sp. zn. 33 T 54/2016, s. 13. Dostupné na: <https://i.iinfo.cz/files/lupa/323/pirati-filmy-rozsudek-1.PDF> [cit. dne 7. července 2020].

*zpřístupňuje protiprávně zveřejněné dílo na internetu, například na základě skutečnosti, že na to byla upozorněna nositeli autorského práva.*⁶⁰¹ Obviněná sice byla kontaktována ČPU, jež ji upozornila na porušování autorských práv a práv s autorským právem souvisejících na uvedených webových stránkách, nicméně ČPU dle názoru soudu neprokázala, co ji opravňuje k jednání za nositele příslušných práv. Závěrem k této judikatuře je podstatné uvést, že ve věci byl podán opravný prostředek. Státní zástupce pravděpodobně podal stížnost proti tomuto usnesení. Městský soud v Praze rozhodl usnesením⁶⁰² dne 1. března 2017 tak, že rozhodnutí soudu prvního stupně bylo zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání. Rozhodnutí odvolacího soudu však není veřejně on-line dostupné, tudíž jsem jej nemohl prostudovat a zde zmínit.

Nejvyšší soud dne 29. března 2017 usnesením⁶⁰³ odmítl dovolání obviněné fyzické osoby proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. dubna 2016 (ve věci sp. zn. 7 To 116/2016). Obviněný byl „*Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 2 T 146/2014 ... uznán vinným přečinem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku, za nějž byl odsouzen podle § 270 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon byl ... podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 let. ...*“⁶⁰⁴ Obviněný totiž v období od 29. června 2013 do 3. února 2014 ukládal na internetu na filehostingový server www.hellshare.com soubory, jež obsahovaly šest audiovizuálních, respektive filmových, děl a následně na portálu www.warcenter.cz umisťoval odkazy, jejichž prostřednictvím bylo možno předmětná audiovizuální díla stahovat. Porušil tak ustanovení § 12 odst. 1, 4 písm. a), f), ustanovení § 13 a ustanovení § 18 odst. 1, 2 AZ a získal pro sebe bližší neurčený majetkový prospěch. Obviněný uvedl, že skutková zjištění, k nimž dospěly soudy nižšího stupně, nedostatečně reflektují to, že by předmětný skutek byl trestným činem.

601 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, ve věci sp. zn. 33 T 54/2016, s. 13. Dostupné na: <https://i.info.cz/files/lupa/323/pirati-filmy-rozsudek-1.PDF> [cit. dne 7. července 2020].

602 Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. března 2017, ve věci sp. zn. 7 TO 79 / 2017.

603 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2017, ve věci sp. zn. 5 Tdo 211/2017. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3B9473CD17DB4779C125814B003C41E7?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

604 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2017, ve věci sp. zn. 5 Tdo 211/2017. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3B9473CD17DB4779C125814B003C41E7?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

Obviněný dále uvedl, že je třeba posoudit, zda předmětné odkazy jsou tzv. prostými odkazy či zda jde o odkazy tzv. embedované, jimiž může docházet ke zpřístupňování autorského díla. Dovolatel, respektive obviněný, také popřel, že by se skutku dopustil. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství k dovolání a v něm obsažené argumentaci upozornila na to, že „...*trestného činu podle § 270 tr. zákoníku se dopouští také pachatel, který sice sám na internetu neumístí žádné audiovizuální dílo, ale neoprávněně umožní užití velkého množství konkrétních filmů prostřednictvím webové stránky, kterou provozuje, a to využitím tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru, kde v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístí a ponechá odkazy, tzv. embedlinky, umožňující přístup k neoprávněným rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech tak, že prostřednictvím pachatelových webových stránek k nim kdokoli může mít přístup na místě a v čase podle vlastní volby. Takovým jednáním dochází ke sdělování autorského díla veřejnosti, přičemž každý akt sdělení autorského díla veřejnosti je samostatným způsobem užití díla a uživatel k takovému užití potřebuje souhlas autora díla. ...*“⁶⁰⁵ Obviněný v dovolání směřoval své námitky převážně proti skutkovým zjištěním soudů prvního a druhého stupně. Nevznesl argumenty, jež by vytýkaly nesprávnou aplikaci určitého ustanovení předpisu hmotného práva.

605 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2017, ve věci sp. zn. 5 Tdo 211/2017. Dostupné na: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3B9473CD17DB4779C125814B003C41E7?openDocument&Highlight=0, [cit. dne 7. července 2020].

9. Kolektivní správa práv⁶⁰⁶

Na první pohled se může zdát, že v oblasti audiovizive není kolektivní správa tak zásadním a aktuálním tématem, nicméně přijde mi vhodné o ní pojednat, neboť i v tomto kulturním sektoru nachází své uplatnění. Za příklad můžeme vzít výrobce prvotních záznamů audiovizuálních děl, kteří si většinu užití svých předmětů ochrany licencují napřímo, nicméně i v jejich případě jsou určitá práva svěřena ze zákona ke správě kolektivnímu správci Intergram. V případě povinné kolektivní správy jde o právo na odměnu za zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu a o právo na užití přenosem vysílání zvukově obrazových záznamů audiovizuálních děl. V případě rozšířené kolektivní správy bez možnosti tzv. opt-outu (kvazipovinná kolektivní správa) jde o výkon práva na provozování rozhlasového nebo televizního vysílání zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla. Jedním z příkladů aktuálnosti předmětného tématu je právě i vzhledem k audiovizuálnímu sektoru Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, jejíž třetí kapitola pojednává o přenosu rozhlasového nebo televizního vysílání.

9.1 Směrnice o kolektivní správě práv

Předpisy Evropské unie kolektivní správu v minulosti neupravovaly nikterak komplexně. O stavu před přijetím Směrnice o kolektivní správě práv velice výstižně

606 Ustanovení týkající se kolektivní správy práv jsou obsažena v Hlavě IV. AZ (§ 95 až § 104b AZ).

„Do autorského zákona je zařazena úprava kolektivní (dříve hromadné) správy; autorským zákonem z roku 2000 byla opuštěna koncepce zavedená zákonem č. 237/1995 Sb., kdy tato oblast byla upravena mimo autorský zákon.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 657.

„Opakem kolektivní správy práv je správa práv individuální, která spadá mimo rozsah autorského zákona. Jedná se o běžný soukromoprávní závazek, který není ani v poměrech autorského zákona zakázán (srov. čl. 2 odst. 4 Úst. a čl. 2 odst. 3 LPS). Jeho úprava se bude řídit obecnými ustanoveními občanského zákoníku (tj. dle § 1400 a násl. ObčZ).“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 873.

Pro info. o úpravě kolektivní správy práv v zákoně č. 237/1995 Sb. viz publikace D. Hartmanové s názvem *„Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským“* na str. 33 a násl.

Hartmanová, D.: Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským. Linde Praha a.s., Praha, 2000.

pojednává následující citace: „Evropská úprava kolektivní správy je až na marginální dílčí zmínky v evropských autorskoprávních směrnicih obsažena a stále dotvářena prostřednictvím rozhodovací činnosti Evropské komise (dále jen „Komise“) a Evropského soudního dvora (dále jen „ESD“) primárně v soutěžních věcech, tedy v případech dle čl. 23 a násl. Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „SES“) – volný pohyb zboží a služeb, čl. 81 SES – zakázané dohody (kartely) anebo čl. 82 SES – zneužití monopolu a dominantního postavení. Základy evropské právní úpravy nejen kolektivní správy a autorského práva vůbec jsou obsaženy především v rozhodnutích ESD a Komise *Deutsche Grammophon v. Metro, Consten a Grundig, Coditel a Musik Vertrieb Membran v. GEMA, GEMA I, BRT/SABAM II.*“⁶⁰⁷ Je proto velice důležité, že se o otázce kolektivní správy práv začalo jednat a že byla přijata Směrnice o kolektivní správě práv.

Jednání zabývající se kolektivní správou práv se na poli Evropské unie „objevila“ již například v letech 2004 a 2005⁶⁰⁸. Dne 18. května 2005 bylo vydáno Doporučení 2005/737/ES⁶⁰⁹, toto Doporučení se zabývalo konkrétními úskalími kolektivní správy. Jednalo se mimo jiné o svobodu nositelů práv ve výběru kolektivního správce, rovnost mezi nositeli práv napříč všemi kolektivními správci a důraz na spravedlivé vyúčtování a rozdělování vybraných odměn. Doporučení bylo právně nezávazné, tudíž mělo jen minimální dopad na praxi výkonu kolektivní správy v jednotlivých členských státech.

607 Kříž, J., Dobřichovský, T.: Perspektivy kolektivní správy v informační společnosti. In: Gerloch, A., Tomášek, M. et al.: *Nové jevy v právu na počátku 21. století. II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva.* Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2010, s. 196 – 197.

608 Informace dostupné na: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/management/index_en.htm [cit. dne 21. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

609 Doporučení dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:276:0054:0057:CS:PDF> [cit. dne 7. července 2020] a na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:284:0010:0010:CS:PDF> [cit. dne 7. července 2020].

Dále také zde: http://www.mkr.cz/assets/autorske-pravo/eu-a-autorske-pravo/07-02753-Doporu_en_EK_o_kolektivn_p_eshrani_n_spr_v_AP_a_pr_v_s_n_m_souvisej_c_ch_pro_z_ko_nn_on-line_hudebn_slu_by_2005_737_ES_1.pdf [cit. dne 7. července 2020].

K Doporučení a situaci týkající se kolektivní správy před přijetím SKS viz částečně také: Smitkiewicz, J.: Právo kolektivní správy v sousedících evropských státech Německu, Rakousku a Česku. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského.* Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2008, s. 48 a s. 57 – 58.

Návrh Směrnice o kolektivní správě práv⁶¹⁰ byl zveřejněn 11. července 2012⁶¹¹ a jeho projednání v Radě EU a v Evropském parlamentu započalo v září 2012. Návrh Směrnice o kolektivní správě práv byl v tu dobu pro oblast kolektivní správy práv velice významným dokumentem. Tím mám na mysli především z hlediska budoucí perspektivy kolektivní správy jako takové. Druhý recitál původního znění návrhu vyzdvihoval účel a podstatu kolektivní správy práv: „*Pro šíření obsahu, který je chráněn autorským právem a právy s ním souvisejícími, a související služby, včetně knih, audiovizuální produkce a hudebních nahrávek, je třeba od různých nositelů autorských práv a souvisejících práv, jako jsou autoři, výkonní umělci, producenti a vydavatelé, obdržet licence k právům. Nositelé práv si běžně volí mezi individuální nebo kolektivní správou svých práv. Správa autorského práva a práv s ním souvisejících zahrnuje udělování licencí uživatelům, provádění auditu u nabyvatelů licencí*

610 Návrh je dostupný zde:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0372:FIN:CS:PDF> [cit. dne 7. července 2020].

Tisková zpráva Evropské komise ze dne 11. července 2012 s názvem „*Autorská práva: Komise navrhuje snazší udělování hudebních licencí na jednotném trhu*“ je dostupná na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-772_cs.htm [cit. dne 7. července 2020].

Z akademických prací a článků týkajících se návrhu SKS (a problematiky kolektivní správy práv obecně) je možné uvést například následující:

Míkita, P.: *Reforma kolektivní správy autorských práv z perspektivy vnitřního trhu EU*. Studentská vědecká odborná činnost (doktorské studium) – VI. ročník SVOČ, Praha, 2013. Text by měl být dostupný na: <http://svoc.prf.cuni.cz/> [cit. dne 23. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

- Drexler, J., Nérison, S., Trumpe, F., Hilty, M. R.: *Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law on the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing of rights in musical works for online uses in the internal market COM (2012)372**, Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law.

Text dostupný např. zde:

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2208971## [cit. dne 7. července 2020].

- Quintais, P., J.: *Proposal for a Directive on Collective Rights Management and (some) Multiterritorial licensing. (Part I)*, [Institute for Information Law (IViR)], 19. července 2012. Text dostupný na:

<http://klawercopyrightblog.com/2012/07/19/proposal-for-a-directive-on-collective-rights-management-and-some-multi-territorial-licensing-part-i/> [cit. dne 7. července 2020].

- Quintais, P., J.: *Proposal for a Directive on Collective Rights Management and (some) Multi-territorial licensing. (Part II)*, [Institute for Information Law (IViR)], 24. července 2012. Text dostupný na:

<http://klawercopyrightblog.com/2012/07/24/proposal-for-a-directive-on-collective-rights-management-and-some-multi-territorial-licensing-part-ii/> [cit. dne 7. července 2020].

- Euroskop, *Vnitřní trh v červenci 2013*. 1. srpna 2013. Text dostupný na:

<https://www.euroskop.cz/8449/22751/clanek/vnitri-trh-v-cervenci-2013/> [cit. dne 7. července 2020].

611 Informace ke zveřejnění návrhu dostupná např. zde:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/evropska-komise-zverejnila-navrh-smernice-o-kolektivni-sprave-prav-141145/tmplid-228> [cit. dne 21. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

*a sledování užití práv, prosazování autorského práva a práv s ním souvisejících, vybírání příjmů z výkonu práv plynoucích z využívání práv a rozdělení částek splatných nositelům práv. Kolektivní správci umožňují nositelům práv, aby získali odměnu za užití práv, která by nemohli kontrolovat nebo prosazovat, a to i na zahraničních trzích. Kromě toho mají jako propagátoři rozmanitosti kulturních projevů důležitou sociální a kulturní úlohu, neboť umožňují přístup na trh nejmenšímu a méně rozšířenému repertoáru.*⁶¹²

Kvůli nesourodosti národních úprav institutu kolektivní správy práv se díky přípravám návrhu Směrnice o kolektivní správě práv doufalo v to, že dojde ke změně tohoto stavu ve smyslu, že by se mělo docílit koordinace jednotlivých režimů především v oblasti činnosti kolektivních správců pojící se ke správě práv, v oblasti jejich řízení a v neposlední řadě také v oblasti dozoru nad těmito subjekty.⁶¹³ Rada Evropské unie

612 Dostupné na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0372:FIN:CS:PDF> [cit. dne 7. července 2020].

613 Jednou z hlavních myšlenek návrhu bylo především to, že by kolektivní správci měli mít možnost se usazovat a vykonávat svoji činnost na území všech členských států Evropské unie. Byla by tím zároveň naplněna svoboda usazování a svoboda volného pohybu služeb. Kolektivní správci by tak totiž mohli svoji činnost vykonávat pro širší okruh nositelů práv. Nositel práv by měl možnost si svobodně vybrat, jakého kolektivního správce si zvolí. Je třeba však uvést to, že pakliže by se jednalo o režim povinné kolektivní správy práv, pak k takovéto volbě dojít nemůže, neboť předmětná práva ze zákona spravuje konkrétní kolektivní správce práv. V důsledku volby kolektivního správce by pro nositele práv bylo snadné „odebrat“ původnímu kolektivnímu správci správu práv (či určitou část spravovaných práv) k jeho předmětům ochrany a „převést“ ji jako celek (či pouze určitou odpovídající část spravovaných práv) ke správci jinému bez ohledu na to, o jakého kolektivního správce (z hlediska usazení v tom kterém členském státě EU) se jedná. Členům kolektivního správce měla být (dle návrhu) umožněna lepší/efektivnější účast na rozhodovacím procesu a na dohledu nad správou uvnitř kolektivního správce. To se mělo týkat především účasti na valném shromáždění, hlasování na něm a přijímání nejvýznamnějších rozhodnutí týkajících se kolektivní správy práv při příležitosti jeho konání. V případě dohledu nad správou kolektivního správce se mělo jednat o účast nositelů práv v příslušných dozorcích orgánech. Povinnost zřízení dozorcích orgánů však neměla dopadat na menší kolektivní správce, u nichž by tím mohl být výkon kolektivní správy práv ztížen. Obecně bylo v návrhu Směrnice o kolektivní správě obsaženo několik ustanovení stanovujících výjimky pro menší kolektivní správce. Další oblastí, na niž se návrh Směrnice o kolektivní správě práv zaměřil, bylo stanovování, vybírání, rozúčtovávání a vyplácení odměn. Důraz v této části kolektivní správy práv měl být kladen především na naprostou transparentnost a efektivnost celého procesu, který však v základu musí být nediskriminační. Požadavek na transparentnost se v případě kolektivní správy práv neměl týkat pouze institutu odměn, ale měl se týkat celého „chodu“ kolektivního správce. V souvislosti s narůstajícím počtem hudebních digitálních služeb bral návrh Směrnice o kolektivní správě práv (podobně jako výše uvedené Doporučení) v potaz možnost udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl on-line.¹ Snahou pro zavedení tohoto „institutu“ byla totiž snaha o usnadnění situace (především pro provozovatele digitálních služeb) při sjednávání licenčních smluv s kolektivními správci a s nositeli práv. Udílení licencí pro více území mělo podpořit rozvoj legálních hudebních digitálních služeb, což by jistě mělo dopad na omezení „digitálního“ pirátství. Kolektivní správci tak měli být (vzhledem k nejnovějším trendům a k překotnému technologickému vývoji v případě nejnovějších digitálních služeb) vybídnuti k poskytování individuálně zaměřených a odpovídajícím

od září 2012 projednávala návrh na jednání Committee of permanent representatives / Výboru stálých zástupců (tzv. COREPER)⁶¹⁴ – Pracovní skupiny pro autorské právo Rady Evropské unie. Postupně došlo (za irského předsednictví, na základě diskuze s členskými státy) k vypracování několika revidovaných návrhů. Dlouhý maraton vyjednávání a revidovaných návrhů dokládá např. i fakt, že za litevského předsednictví⁶¹⁵ byl (na jednání COREPER ze dne 4. července 2013⁶¹⁶) projednán

způsobem inovativních licencí. Další podstatnou oblastí návrhu Směrnice o kolektivní správě bylo zřízení orgánů pro mimosoudní řešení sporů plynoucích z výkonu kolektivní správy práv. Orgány měly zajišťovat co nejefektivnější a rychlé řešení sporných otázek a situací plynoucích z praktického uplatňování příslušných norem a stanovených podmínek.

[1] „... *Naznačený vývoj bude minimálně v oblasti on-line užití směřovat k novým formám správy, včetně zvýšené role individuální správy a nadnárodní spolupráce kolektivních správců. Budeme-li se držet položené otázky, jasným trendem, podporovaným a zřejmým z naznačené rozhodovací činnosti Komise i ESD, je rozvoj přeshraniční či dokonce nadnárodní kolektivní správy a omezování principu teritoriality kolektivní správy minimálně v oblasti on-line užití.*“
Kříž, J., Dobřichovský, T.: Perspektivy kolektivní správy v informační společnosti. In: Gerloch, A., Tomášek, M. et al.: *Nové jevy v právu na počátku 21. století. II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva.* Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2010, s. 202.

614 Pro doplňující informace viz např.

https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDbor_st%C3%A1l%C3%BDch_z%C3%A1stupc%C5%AF
[cit. dne 7. července 2020].

615 *“In beginning our work we would like to thank our Irish colleagues for the significant progress made on questions relating to the European agenda. One of these questions is the proposal for the Directive on collective management of copyright and licensing of rights in musical works for online use. We consider this question to be one of the main priorities in our Presidency's agenda. I would like to draw your attention to the fact that last week Lithuania succeeded in getting approval for the mandate of the Council giving us the opportunity to discuss the document in the first informal trilogue with the European Parliament. I hope that you, dear members of the Legal Affairs Committee, will also today support the position to begin discussions on the Directive with the Council and as a result open the way to our working together towards a common purpose. We support the EU initiative to foster cultural content in the digital single market and to harmonize the work of the collective rights management organizations across the EU. It is Lithuania's opinion that the provisions of the project for the above-mentioned Directive are hugely significant in implementing strategic EU aims. Adoption of this Directive will be the first important step in ensuring more favourable conditions for copyright licensing agreements in the single market. However, it is clear that it is of vital importance to take even further steps on an EU level, in seeking to bring copyright regulations in line with the challenges and opportunities of the digital age. That has to be resolved through balanced proposals which would allow business, authors and their copyright holders, as well as consumers to benefit. Lately several political debates on these issues have been organised in the Council at the highest level. We believe that the European Commission will evaluate them in an appropriate manner and will begin to work actively in seeking to provide the necessary draft legislation.”*

Část proslovu Š. Birutise (litevského ministra kultury) ve Výboru pro právní záležitosti Evropského parlamentu ze dne 9. července 2013.

K dispozici na: <http://www.eu2013.lt/en/news/statements/speech-by-sarunas-birutis-minister-of-culture-at-the-european-parliament-legal-affairs-committee> [cit. dne 20. srpna 2013; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

616 Dokument obsahující předběžný pořad jednání 2459. zasedání Výboru stálých zástupců (část I) konaného dne 4. července 2013 od 10:00 v Bruselu obsahoval bod č. 49 týkající se přípravy neformálního dialogu ve věci SKS.

Informace dostupné na:

a odsouhlasen v pořadí šestý kompromisní návrh SKS⁶¹⁷, který měl sloužit jako podklad pro vyjednávání na půdě Evropského parlamentu. Návrh, a tím pádem i konečná podoba Směrnice o kolektivní správě, byl následně projednán v Evropském parlamentu.⁶¹⁸ Jednání byla vedena od července 2013.

Rada Evropské unie přijala v únoru 2014 Směrnici o kolektivní správě práv⁶¹⁹. Dne 20. března 2014 byla SKS zveřejněna v Úředním věstníku Evropské unie.⁶²⁰

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/13/st11/st11792.cs13.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

617 Šestý revidovaný návrh SKS (text revidovaného návrhu SKS je dostupný pouze v anglickém jazyce na: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/13/st11/st11651.en13.pdf> [cit. dne 7. července 2020]) se v důsledku proběhlých jednání a diskuzí od původního návrhu v určitých bodech odlišoval. Jednalo se například o doplnění ustanovení o nezávislých správcích (“independent management entities“) do Hlavy I., na něž se měla vztahovat určitá ustanovení navrhované SKS. Nezávislí správci by byli organizacemi, které by byly na základě zákona či na základě smluv oprávněny spravovat autorská práva či práva s autorským právem související. Podmínkou by bylo to, že by se v případě této organizace, která vykonává kolektivní správu práv, jednalo o její jedinou či hlavní aktivitu, a že by zastupovala více než jednoho nositele práv. Další podmínkou bylo to, že by nesměla být vlastněna či řízena svými členy a musela by fungovat na „neziskové bázi“. Návrh zrušil výjimky určené pro menší kolektivní správce práv a dále také stanovil (v novém článku 6a) práva nositelů práv, kteří by nebyli členy kolektivního správce práv. Kolektivní správci práv by dle tohoto návrhu museli vůči těmto osobám dodržovat pravidla stanovená v SKS. To by nastalo v případě, že kolektivní správce a taková osoba by mezi sebou měli přímý právní vztah založený právními ustanoveními či smluvním vztahem. V revidovaném návrhu došlo také například k doplnění a upřesnění ustanovení o valném shromáždění kolektivního správce práv. Podobně bylo doplněno ustanovení o výkonu dohledu nad činností kolektivního správce práv. Článek 15a stanovoval povinnosti uživatelů týkající se podávání informací o užití konkrétních práv, která by spravoval konkrétní kolektivní správce. Hlava IV. pojednávající o opatřeních k prosazování SKS doznala také několika změn. Došlo například k zpřesnění a přenesení článku o institutu stížností – „Postup v případě podávání stížností členy kolektivního správce práv“ (Article 34 “*Complaint procedure for members*“) - před článek s institutem řešení sporů pro uživatele a kolektivní správce a článek s institutem alternativního řešení sporů. Zcela nově byla doplněna Hlava IVa s článkem 40a pojednávajícím o ochraně osobních dat. Zpracování osobních údajů mělo být posuzováno v souladu s ustanoveními Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES. Dle ustanovení revidovaného návrhu SKS měl být také ustanoven tzv. kontaktní výbor, který se měl sestávat ze zástupců kompetentních orgánů členských států (v čele se zástupcem Komise). Výbor měl mít tyto úkoly: zjišťovat a hodnotit dopad SKS na fungování vnitřního trhu, vyzdvihovat problematiku pojící se k SKS, organizovat konzultace k otázkám plynoucím z aplikace SKS, zaručovat výměnu informací týkajících se změn souvisejících s touto problematikou a zajišťovat určitý druh „fóra“ pro vyhodnocování vývoje digitálního trhu.

618 “COREPER I has also approved the mandate to start trilogue negotiations with the European Parliament on the Collective Management of Copyrights and Related Rights.”

Celý text o prvním měsíci litevského předsednictví dostupný na:

<http://www.eu2013.lt/en/news/pressreleases/the-lithuanian-presidencys-first-month-council-agreements-for-the-benefit-of-the-european-union> [cit. dne 20. srpna 2013; k 7. červenci 2020 již nedostupný].

Evropský parlament nabízí informace k projednávání SKS zde:

[http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2012/0180\(COD\)#tab-0](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2012/0180(COD)#tab-0) [cit. dne 7. července 2020].

619 České znění SKS je dostupné např. zde: http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/evropska-unie-a-autorske-pravo/2014_26_EU_CS_1.pdf [cit. dne 7. července 2020].

Pro rozbor týkající se SKS viz např. kapitola 2.3.7 „Směrnice o kolektivní správě a možný dopad do národní legislativy“ v knize T. Matějičného s názvem „Kolektivní správa autorských práv“ na str.

Členské státy měly ustanovení SKS do svých právních řádů transponovat nejpozději do 10. dubna 2016, to ve Směrnici o kolektivní správě práv stanoví Hlava V. s názvem „*Podávání zpráv a závěrečná ustanovení*“ ve svém článku 43 odst. 1.

Směrnice o kolektivní správě práv je rozdělena na dvě hlavní části.

První oblastí jsou pravidla týkající se správy a transparentnosti určená pro všechny kolektivní správce.

Druhou částí jsou pak pravidla pro udělování multi-teritoriálních licencí (respektive licencí pro více území) k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu.

Obecná ustanovení SKS se zaměřují především na definice pojící se k tématu SKS, na rozsah kolektivní správy a činnosti kolektivních správců a dále také na předmět výkonu kolektivní správy. V jednom z počátečních ustanovení SKS je uvedena definice kolektivního správce práv, která je detailněji rozvedena v recitálu č. 14 SKS, jenž stanoví, že pod ustanovení SKS náleží všichni kolektivní správci, respektive všechny právní formy organizací kolektivní správy práv. Recitál č. 10 SKS nadto umožňuje členským státům Evropské unie, aby aplikovaly ustanovení SKS na ty kolektivní správce, jejichž sídlo je mimo Evropskou unii, ale kteří provozují svou činnost na území daného (členského) státu. Takováto ustanovení SKS i s jednotlivými „zpřesňujícími“ recitály jsou bezpochyby přínosná a pomohou k zamezení narušování hospodářské soutěže mezi kolektivními správci ze zemí Evropské unie a kolektivními správci ze zemí mimo Evropskou unii.

Z hlediska otázky vedení kolektivních správců a transparentnosti jejich chodu je zajímavá informace týkající se nositelů práv, kteří mají (zjednodušeně řečeno) právo svěřit správu svých práv kolektivnímu správci dle své volby. Stejně tak si mohou nositelé práv vybrat jaká práva, jaké kategorie práv či jaké druhy děl (respektive záznamů apod.) svěří do správy konkrétnímu kolektivnímu správci, a to samozřejmě vždy s přihlédnutím k institutu povinné kolektivní správy práv a jeho náležitostem. Dále

57 – 62 a dále také (v té samé knize) kapitola 3.3 „*Ochrana práv v rámci on-line užití*“ na str. 102 a násl.

Matějčičný, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014.

620 Informace dostupná na:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/smernice-o-kolektivni-sprave-prav-zverejnena-v-urednim-vestniku-evropske-unie-215002/tmplid-228> [cit. dne 21. července 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

je zcela na nositelích práv, pro jaké/jaká území se rozhodne kolektivnímu správci výkon správy k jeho právům svěřit. Nebude tak záležet na tom, jaké národnosti (členského státu EU) je nositel autorských práv, kde má nositel práv trvalé bydliště či kde má kolektivní správce své sídlo (respektive kde byl kolektivní správce zřízen). Nositelé práv mají (dle ustanovení SKS) větší svobodu také v tom smyslu, že mohou zcela dle svého uvážení ukončit (odvolat) autorizaci k výkonu kolektivní správy k jejich právům či mohou ze správy vyloučit jakékoliv ze svých práv, kategorii práv či druh/druhy děl.⁶²¹ Požadavky na členství by neměly být ze strany kolektivních správců nikterak diskriminační. Měly by být naopak zcela objektivní a transparentní.

Z organizačního hlediska se SKS (v člancích 8, 9 a 10) věnuje valnému shromáždění členů organizací kolektivní správy, dozorčí funkci v kolektivním správci a dále také povinnostem osob řídících činnost kolektivního správce. Pro účely této práce není dále nutné rozvádět zmíněné instituty, i když z hlediska fungování kolektivních správců jsou jistě zásadní.

V případě správy příjmů z výkonu práv, respektive v případě rozdělování částek příslušejících nositelům práv, musí být nositelé práv vyplaceni co možná nejdříve (nejpozději do konce devátého měsíce od konce předmětného účetního období).⁶²² Užití práv jednotlivých nositelů je kompenzováno v tom smyslu, že nositelé obdrží odměnu. Sazby takových odměn by měly být stanoveny kolektivními správci dle určitých kritérií. O nich do jisté míry hovoří i SKS ve svém šestnáctém článku s názvem „*Udělování licencí*“: „... Sazby za výlučná práva a práva na odměnu musí být přiměřené, mimo jiné vzhledem k hospodářské hodnotě obchodního využívání těchto práv, přičemž se zohlední povaha a rozsah užití děl a jiných předmětů ochrany, jakož i hospodářská hodnota služeb poskytovaných organizací kolektivní správy. ...“⁶²³ Korektivem uvedeného ustanovení je zcela jistě recitál č. 31 SKS. Sazby totiž musí být stanovovány na základě kritérií, jež budou objektivní a nediskriminační. Pokud kolektivní správce stanoví licenční odměnu, musí tak také udělat přiměřeně vzhledem k ekonomické hodnotě užívání práv v konkrétním rámci. Dále by jistým měřítkem měly být samotné žádosti o licence podávané konkrétními uživateli. Pro efektivní a přesné rozdělování všech

621 Viz SKS, článek 5 s názvem „*Práva nositelů práv*“ odst. 4.

622 Pro informace týkající se neidentifikovatelných (slovy SKS „*nerozdělitelných*“) příjmů viz odstavce 4, 5 a 6 článku 13 s názvem „*Rozdělení částek příslušejících nositelům práv*“ Směrnice o kolektivní správě práv.

623 Viz SKS, článek 16 s názvem „*Udělování licencí*“ odst. 2.

vybraných částek kolektivním správcem je nositelům práv také uložena určitá povinnost. Touto povinností je nutnost podávání informací týkajících se předmětných práv kolektivnímu správci.

S větší transparentností kolektivní správy má jít ruku v ruce také podávání zpráv o činnosti. Má se jednat např. o informace poskytované nositelům práv o správě jejich práv, informace poskytované jiným organizacím kolektivní správy o správě práv v rámci smluv o zastupování a informace poskytované na žádost nositelům práv, jiným organizacím kolektivní správy a uživatelům.⁶²⁴ K uvedeným informacím by mohly být z povahy věci ještě přiřazeny informace zpřístupňované (veřejnými) internetovými stránkami kolektivního správce.

Otázka udělování licencí kolektivními správci pro více území k právům k hudebním dílům online⁶²⁵ znamená technické a administrativní břemeno, které navíc nesou určití kolektivní správci.⁶²⁶ Náročný úkol je to zejména v oblasti identifikace repertoáru a sledování jeho užití, ale také v oblasti výběru odměn a jejich následného rozdělování k rukám nositelů práv. Ustanovení pojednávající o podmínkách možnosti udělování licencí pro více území jsou pro členské státy kogentní. To mimo jiné znamená, že pouze a jedině kolektivní správce, který přijme všechny požadavky stanovené SKS a bude je i řádně plnit, může udělovat licence pro více území k právům k hudebním dílům online. Směrnice o kolektivní správě práv však na druhou stranu připouští, aby organizace kolektivní správy, která nedosahuje na splnění všech předepsaných podmínek, pověřila (respektive nechala se zastoupit) v případě udělování licencí pro více území k právům k hudebním dílům online jinou organizaci kolektivní

624 V SKS jde o články 18, 19 a 20.

625 Pro informace k institutu tzv. multiteritoriálních licencí ve světle Směrnice o kolektivní správě práv viz kapitola 3.3 „Ochrana práv v rámci on-line užití“ v knize T. Matějčného s názvem „Kolektivní správa autorských práv“ na str. 105 - 106.

Matějčný, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014.

K tomuto institutu uvádím pro doplnění následující názor: „..., owners of IP rights must have a choice in selecting the collecting society that will license their rights. Users must have the choice of a one-stop shop platform when acquiring licenses for cross-border operation. Territorial restrictions must not be used to prevent the creation of new global and regional one-stop shop arrangements.“

Stokes, S.: Digital Copyright, Law and Practice. Third edition, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2009, s. 196.

626 Pro konkrétní informace viz články 23 a 24 SKS.

správy, která podmínky naplňuje (respektive bude naplňovat).⁶²⁷ Organizace kolektivní správy práv autorů hudebních děl se tak mohou obrátit s pověřením k udělování předmětných licencí na jinou organizaci kolektivní správy, jež však investovala do technického a administrativního „zázemí“ a je schopna se této činnosti naplno věnovat. Organizace kolektivní správy působící na poli udělování licencí pro více území pro SKS vymezená práva byly zpočátku z důvodu jejich malého počtu určitými velice cennými (alespoň z pohledu konkrétních uživatelů a také z pohledu organizací kolektivní správy práv, které patřičné vybavení pro tuto činnost nemají) centry pro udělování licencí. „*Byť neposkytuje směrnice komplexní řešení užití děl v online prostředí, je jistě dobrým krokem k naplnění v ní uvedených cílů. Bude pak předmětem národní legislativy, aby obecnějším požadavkům směrnice dala konkrétní podobu, jež usnadní rozmach v poskytování legálních online služeb.*“⁶²⁸

Prosazování jednotlivých ustanovení a principů Směrnice o kolektivní správě práv je nedílnou součástí SKS. Jednou z možností, kterou ustanovení SKS nabízejí, je možnost (určená uživatelům a jiným organizacím kolektivní správy práv) spočívající v podávání stížnosti na určitou organizaci kolektivní správy práv. Vedle uživatelů mohou stížnosti podávat i organizace kolektivní správy práv, které mají s předmětnou organizací uzavřenou smlouvu o zastupování. Stížnosti se budou nejčastěji týkat: zmocnění ke správě práv, ukončení tohoto zmocnění, odnětí práv, podmínek členství, vybírání částek pro nositele práv, srážek a rozdělování zmíněných částek.⁶²⁹ Vyřizování stížností musí být efektivní, včasné a objektivně smysluplné. Případné spory organizací kolektivní správy a uživatelů má daný členský stát umožnit vyřešit na „půdě“ soudní či na „půdě“ jiného nezávislého a nestranného orgánu pro řešení sporů, jenž působí či má patřičnou kvalifikaci v oblasti práva duševního vlastnictví.⁶³⁰

Lze shrnout, že Směrnice o kolektivní správě práv rozhodně pomáhá zlepšit správu a transparentnost organizací kolektivní správy práv a že také pomohla přistoupit odpovídajícím způsobem k otázce udělování licencí pro více území k právním k užití

627 K tomuto viz čl. 29 SKS s názvem „*Smlouvy mezi organizacemi kolektivní správy o udělování licencí pro více území*“ a dále pro zajímavost také viz čl. 30 SKS s názvem „*Povinnost zastupovat jinou organizaci kolektivní správy při udělování licencí pro více území*“.

628 Matějčičný, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014, s. 106.

629 Viz Hlava IV. SKS s názvem „*Opatření k prosazování tohoto předpisu*“, článek 33 s názvem „*Postup pro vyřizování stížností*“ odst. 1.

630 Viz Hlava IV. SKS s názvem „*Opatření k prosazování tohoto předpisu*“, článek 35 s názvem „*Řešení sporů*“, odst. 1.

hudebních děl online na vnitřním trhu. Problematika současného pohledu na oblast duševního vlastnictví, zejména na oblast autorského práva a práv s autorským právem souvisejících, je do jisté míry vyvažována úspěšně přijatými právními dokumenty jak na úrovni mezinárodní, tak na úrovni Evropské unie či na úrovni tuzemské. Směrnice o kolektivní správě práv tímto úspěšným dokumentem v mnoha výše nastíněných obrysech dle mého názoru jistě je.

9.2 Novela autorského zákona⁶³¹ ve světle transpozice Směrnice o kolektivní správě práv

Na konci června 2015 byl do meziresortního připomínkového řízení rozeslán návrh novely autorského zákona, na němž v předchozích měsících pracoval Odbor autorského práva Ministerstva kultury České republiky. Návrh zákona obsahoval celkem 74 bodů, kterými mělo být znění tuzemského autorského zákona pozměněno, doplněno a rozšířeno. Novela má podobu zákona č. 102/2017 Sb. a je účinná ode dne 20. dubna 2017.

Nejobsáhlejší částí novely je část o kolektivní správě práv, jež je částečně transpozicí ustanovení SKS, zbylá část ustanovení je bez (přímého) vlivu SKS (zejména jde o vztahy s uživateli).⁶³² Tato ustanovení jsou obsažena v Hlavě IV. s názvem

631 Zákon č. 102/2017 Sb. Text zákona je dostupný zde:

<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=7&T=724> [cit. dne 7. července 2020].

„Významnou měrou do obsahu i rozsahu úpravy kolektivní správy zasáhla novela autorského zákona č. 102/2017 Sb., která v této oblasti přizpůsobila český právní řád směrnici 2014/26/EU o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu ... Současně novela reagovala i na požadavky praxe o detailnější, příp. jinou úpravu některých otázek zejména ve vztazích mezi kolektivními správci a uživateli.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 657.

632 *„Co do implementace směrnice do národního práva je třeba mimo výše uvedené základní instituty uvést, že současná úprava upravuje kolektivní správu jen v několika ustanoveních, a proto bude třeba rozsáhlé novely autorského zákona, která podstatně změní právní zakotvení kolektivní správy. Nutno však konstatovat, že změna v kolektivní správě bude v případě řady českých kolektivních správců podstatně méně zásadní než v případě zásahu do platného práva, ... Současná úprava SKS totiž vychází ze standardů kolektivních správců, jež jsou zakotveny jako podmínky pro členství v mezinárodních organizacích, které mnozí správci již dávno splňují, případně jsou stanoveny na základě již existujících modelů kolektivních správců, jež jsou ve vyspělých zemích založených na podobných základech. Výše uvedené se týká zejména povinnosti stanovit podmínky členství v kolektivním správci, zřizovat valné shromáždění členů, orgán s dozorcí funkcí nad výkonem kolektivní správy, rozúčtovat příjmy vybrané pro nositele práv v přesných časových intervalech, či práva srážet si částky účelně vynaložené na výkon kolektivní správy.“*

„Kolektivní správa“ (§ 95 až § 104b), a to v celkem 60 paragrafech. Hlava IV. má zcela novou strukturu a, obecně vzato, i „složení“.

Hlava IV. je členěna do těchto dílů a oddílů:

- Díl 1 - *Obecná ustanovení*;
- Díl 2 - *Oprávnění ke kolektivní správě*;
- Díl 3 - *Členství a organizační struktura kolektivního správce*;
- Díl 4 - *Výkon kolektivní správy*
 - Oddíl 1 - *Obecná ustanovení*,
 - Oddíl 2 - *Práva kolektivně spravovaná*,
 - Oddíl 3 - *Závazky mezi kolektivními správci*,
 - Oddíl 4 - *Uzavírání smluv s uživateli*,
 - Oddíl 5 - *Sazby odměn*,
 - Oddíl 6 - *Správa příjmů z výkonu práv a příjmů z investování příjmů z výkonu práv*,
 - Oddíl 7 - *Transparentnost kolektivní správy*,
 - Oddíl 8 - *Licence pro více území k právům k užití hudebních děl online*,
 - Oddíl 9 - *Postupy pro řešení sporů*;
- Díl 5 - *Dohled nad kolektivními správci*;
- Díl 6 - *Poskytování oprávnění k výkonu práv k užití osiřelých děl a jiných osiřelých předmětů ochrany*;
- Díl 7 - *Nezávislý správce práv*.

Z hlediska obsahu jednotlivých ustanovení je nutné uvést, že jsou ve velké míře zachována původní ustanovení, ta jsou však značně doplněna a rozšířena, převážně právě ustanoveními převzatými ze SKS: „*Naprostá většina platných ustanovení AZ týkajících se kolektivní správy byla do nové úpravy převzata, ať už beze změny nebo s drobnými formulačními úpravami. Spolu s implementací Směrnice o KS byly do návrhu vloženy také některé návrhy opatření, která nejsou upravena směrnici, ale vyplývají ze zkušeností z aplikační praxe a Směrnice jejich přijetí nebrání.*“⁶³³

Matějičný, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014, s. 60.

633 Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb., Zvláštní část, oddíl „K bodu 61“, str. 67.

V následujících podkapitolách se budu věnovat jednotlivým institutům kolektivní správy zakotveným v tuzemském autorském zákoně. Po určité delší době, kdy bude možnost se s novelou autorského zákona (zákon č. 102/2017 Sb.) seznámit a právo dle ní v praxi uplatňovat, bude zřejmější, jak jsou ustanovení „funkční“ a jaký mají dopad do oblasti práv autorských a práv s autorským právem souvisejících.

9.3 Obecně o kolektivní správě

Kolektivní správci práv sledují dle AZ výkonem svých práv a povinností uplatňování a ochranu práv autorských⁶³⁴ a práv souvisejících s právem autorským kolektivním způsobem a dále pak dosažení možnosti zpřístupnění předmětů uvedených práv pro veřejnost.⁶³⁵ Institut kolektivní správy by měl být především účelný⁶³⁶ a měl by

Důvodová zpráva je dostupná zde:

<https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=RACK9XLHA7VC> [cit. dne 7. července 2020].

634 „Kolektivní správu nelze vykonávat k výlučným osobnostním právům autorským či výlučným osobnostním právům výkonného umělce, což již vyplývá z platného dualistického, resp. quasidualistického, legálního pojetí autorského práva (srov. § 10 a komentář) a osobní povahy těchto práv.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 876.

635 Kniha s názvem *“International Copyright and Neighboring Rights Law. Commentary with special emphasis on the European Community.”* k tomuto uvádí následující: *“... One of the main mechanisms developed by copyright owners to monitor infringement has been collective systems of management and enforcement of rights, in particular, the “collecting society”. Collective administration is a system whereby certain rights are administered for the benefit of authors and/or copyright owners. The organizations that administer the rights are empowered to authorize various specified uses of their members’ works, normally by way of a licence. The essential characteristic of these arrangements is that they are able to negotiate and act without individual consultation. In most cases the copyright owner assigns their rights to the society. Where this occurs the rights are pooled so as to create a repertoire of works at the disposal of potential users.”*

Nordemann, W., Vinck, K., Hertein, W., P., Meyer. G.: *International Copyright and Neighboring Rights Law. Commentary with special emphasis on the European Community. Second edition*, Oxford University Press, New York, 2004, s. 267.

Pro další doplňující informaci o podstatě kolektivní správy viz např. kniha Barrett, M.: *Intellectual Property. The Emanuel Law Outlines Series*, Aspen, New York, 2004, s. 125. Nebo kniha Stokes, S.: *Digital Copyright, Law and Practice. Third edition*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2009, s. 194 – 197 (kapitola 9.3 s názvem *“The Role of Collecting Societies in the Digital Environment.”*).

636 „Základním znakem a podmínkou pro existenci kolektivní správy je její účelnost. Účelností je pak nutno rozumět jak snadné dosažení odměny pro autory či nositele práv autorských či práv s autorským právem souvisejících za výkon jejich majetkových práv, tak snadné dosažení oprávnění k výkonu uvedených práv.“

Kříž, J., Wunschová, P., A.: Kolektivní správa práv autorských a práv s autorským právem souvisejících v České republice. In: Gerloch, A., Tomášek, M. et al.: *Nové jevy v právu na počátku 21. století. II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2010, s. 205 - 206.

tak sloužit k snadnějšímu užití určitých předmětů ochrany⁶³⁷ a také k snazšímu, spravedlivějšímu a transparentnějšímu odměňování konkrétních nositelů majetkových práv: „... *Důvod, proč kolektivní správa vznikla, stále trvá – efektivnější výkon práv všude tam, kde naopak individuální výkon práv selhává. Nebude-li možné získat např. licenci k užití rozhlasovým vysíláním pokud možno všech nebo alespoň podstatné části hudebních nahrávek na základě licence u jednoho kolektivního správce, pak nelze hovořit o vyvážené a efektivní správě práv.*“⁶³⁸ Možnost vysílání zvukových záznamů vydaných k obchodním účelům⁶³⁹ (respektive uměleckých výkonů zaznamenaných na zvukových záznamech vydaných k obchodním účelům) rozhlasem nebo televizí (či možnost přenosu rozhlasového nebo televizního vysílání) je subjektům zajišťujícím vysílání (přenos vysílání) dána díky tzv. úplatné zákonné licenci obsažené v ustanoveních § 72 AZ a § 76 odst. 3 AZ. Do práva výkonného umělce a výrobce zvukového záznamu nezasahuje ten, kdo užije předmětný výkon / záznam výše uvedenými způsoby. Jak výkonní umělci, tak výrobci zvukových záznamů mají právo na odměnu za takovéto užití. Toto právo může být předmětnými nositeli práv vykonáváno jen prostřednictvím odpovídajícího kolektivního správce, jímž je INTERGRAM.

*„Výkon kolektivní správy práv je správou cizího majetku svého druhu, konkrétně jde o plnou správu (§ 95 odst. 1 autorského zákona). Obecná úprava občanského zákoníku správy cizího majetku (§ 1400 a násl. obč. zák.) se použije tam, kde autorský zákon buď nestanoví jinak, nebo pokud z povahy či účelu nevyplývá jinak.“*⁶⁴⁰

637 „Z praktického hlediska spočívá význam kolektivní správy především v možnosti případného licenčního nabyvatele nabyt snadno a prakticky rychle toto soukromoprávní oprávnění, a to při naplnění obsahu činnosti osoby vykonávající kolektivní správu, jednající sice s licenčními nabyvateli vlastním jménem, avšak ve prospěch svých komitentů (tj. majitelů práv, popř. dalších osob, nazývaných zákonem souhrnně jako nositelé práv), jejichž majetková práva jsou uplatňována touto osobou na základě zákona či smlouvy v zásadě fiduciární (svěřenecké) povahy.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 877.

638 Kříž, J., Dobřichovský, T.: Perspektivy kolektivní správy v informační společnosti. In: Gerloch, A., Tomášek, M. et al.: *Nové jevy v právu na počátku 21. století. II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva.* Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2010, s. 204.

639 Ustanovení § 72 odst. 2 AZ: „Zvukovým záznamem vydaným k obchodním účelům se pro účely tohoto ustanovení rozumí zvukový záznam, jehož rozmnoženiny jsou rozšiřovány prodejem, nebo který je oprávněně veřejnosti sdělován podle § 18 odst. 2.“

640 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 657.

„Výkon kolektivní správy práv je správou cizího majetku svého druhu, konkrétně jde o plnou správu (§ 95 odst. 1), Obecná úprava občanského zákoníku (§ 1400 a násl. obč. zák.) se použije tam, kde autorský zákon buď nestanoví jinak, nebo pokud z povahy či účelu nevyplývá jinak.“

Kolektivní správa pojmově označuje plnou správu majetkových práv určitého (většího) počtu nositelů práv, u nichž lze říci, že předmětná práva jsou spravována na základě jejich rovnosti (respektive se jedná o rovnost předmětů ochrany). Osobám, jejichž práva kolektivní správce spravuje, musí náležet majetková práva autorů či (majetková) práva související s právem autorským, zákonné oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu (zaměstnanecká díla dle ustanovení § 58 AZ) a v případě smluvních vztahů výhradní oprávnění k výkonu práva kolektivně spravovaného bez časového omezení (tzn. na celou dobu trvání majetkových práv), s územním omezením alespoň pro území České republiky a s právem poskytnout podlicenci.⁶⁴¹ Správa práv kolektivním správcem musí být ke společnému prospěchu nositelů práv (§ 95 odst. 1 AZ): „Kolektivní správou se rozumí plná správa majetkových práv autorských nebo práv souvisejících s právem autorským nositelů práv k jejich zveřejněným nebo ke zveřejnění nabídnutým dílům⁶⁴², uměleckým výkonům, zvukovým nebo zvukově obrazovým záznamům (dále jen „předmět ochrany“⁶⁴³), která je vykonávána k jejich společnému prospěchu.“⁶⁴⁴ Výkon kolektivní správy je v autorském zákoně vymezen i negativně.

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 677.

641 Ustanovení § 95 odst. 3, písm c) AZ.

Pro přehled osob „spadajících“ do taxativního výčtu ustanovení § 95 odst. 3 AZ viz komentář k AZ autorů I. Telece a P. Tůmy na str. 749 až 750.

„Nositelem práv povinně kolektivně spravovaných je vždy autor ve smyslu výše uvedeném [tedy originární nositel práva – autor, výkonný umělec, výrobce, popř. jeho právní nástupce nebo nabyvatel práva výkonu majetkových práv autorských – jak práva dílo užít, tak jiných majetkových práv – k dílům, či jiným předmětům ochrany, které mohou být v režimu podle ustanovení § 58 odst. 1 AZ (dále společně jen „zaměstnanecká díla“)]; z podstaty samé nikdy ne nabyvatel licence, který pojmově nemůže na základě licence získat právo na odměnu a nemůže ani získat výhradní oprávnění k výkonu práva dílo či jiný předmět ochrany užít způsobem vyhrazeným do povinné kolektivní správy (může získat jen nevýhradní licenci a jen od kolektivního správce).“

Holcová, I., Křesťanová, V.: Některé aspekty kolektivní správy práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2015, s. 22.

642 Znění autorského zákona před přijetím zákona č. 102/2017 Sb. obsahovalo v § 95 odst. 2 ustanovení pojednávající o tom, že v tomto případě zákon považuje za předmět ochrany nabídnutý ke zveřejnění takový předmět, jenž nositel práva chce zařadit do rejstříku předmětů ochrany příslušného kolektivního správce a jenž mu za tímto účelem písemně oznámí.

643 „Kolektivní správu práv ve smyslu autorského zákona tedy nelze dle platné právní úpravy vykonávat pro rozhlasová a televizní vysílání a databáze, které jsou předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze. ... Kolektivní správa práv je rovněž vyloučena u takových výše uvedených předmětů ochrany, u nichž by vzhledem k jejich povaze a možnostem jejich užití byl výkon kolektivní správy neúčelný. To se v současnosti týká zejména počítačových programů.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 875.

644 Ustanovení § 95 odst. 1 AZ.

„Kolektivní správa je plnou správou majetkových práv. Vzhledem k tomu, že občanský zákoník pojem zastoupení terminologicky čistě vztahuje pouze na přímé zastoupení, tj. na vztah, kdy zástupce jedná jménem zastupeného, je vhodné zdůraznit významnou terminologickou změnu vyjádřenou

Kolektivní správou není plná správa jiných než povinně kolektivně spravovaných práv, která je krátkodobá či příležitostná, a potom také činnost, již se zprostředkovává uzavření licenční či jiné smlouvy. I tyto činnosti může kolektivní správce vykonávat, nespádají však dle zákona do výkonu kolektivní správy. Jsou předmětem další, tzv. agenturní činnosti⁶⁴⁵: „*Výkonem kolektivní správy není především zprostředkování uzavření licenční smlouvy, tj. zejména umělecká agentáž (srov. zejm. § 2445 a násl. ObčZ). To však nevylučuje, aby kolektivní správce jako svoji vedlejší činnost (srov. § 95a odst. 1) takovou agenturní činnost vykonával. Stejně tak není výkonem kolektivní správy poskytování jiných služeb pro nositele práv, jako jsou různé činnosti organizační, poskytování poradenství, úschov, finanční podpora umělecké tvorby apod.*“⁶⁴⁶

Z dikce tuzemského autorského zákona a z autorskoprávní teorie lze vyrozumět, že se v podstatě rozlišují tři „režimy/druhy“ výkonu kolektivní správy práv.⁶⁴⁷

Jedná se o:

- kolektivní správu práv vykonávanou striktně na smluvní bázi (smluvní / dobrovolná

v § 97 odst. 3 věta třetí autorského zákona, podle které kolektivní správce nejedná jako zástupce nositelů práv. Autorský zákon takto stanoví jako speciální ustanovení k ustanovení § 1400 odst. 2 obč. zák. Kolektivní správce jedná vlastním jménem a na účet nositelů práv [srov. § 99 odst. 1 písm. b) autorského zákona]. Oproti tomu srov. terminologicky překonané předchozí znění § 100 odst. 2 autorského zákona, podle kterého kolektivní správce zastupoval nositele práv svým jménem a na jeho účet [obdobně srov. v předchozím znění výraz zastupovat i v § 97 odst. 2 a § 100 odst. 1 písm. a), b) či c) autorského zákona]. Pokud tedy podle úpravy před novelou č. 102/2017 Sb. bylo podle § 95 odst. 2 kolektivní správou zastupování většího počtu osob [...], pak nově jde o plnou správu majetkových práv [...] vykonávanou ku společnému prospěchu nositelů práv, včetně možnosti zhodnocování svěřeného majetku, jak s ním počítá směrnice o kolektivní správě.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 657.

645 Agentážní činnosti slouží také např. pro zastupování (respektive ke správě práv) osob, které nenaplní podmínky stanovené ustanovením § 95 odst. 3 písm. c) AZ: „*Pro nabyvatele licence, který nesplňuje zákonné podmínky být nositelem práv ve smyslu § 95 odst. 3 písm. c), nemůže kolektivní správce v rámci kolektivní správy práva spravovat.*“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 659.

„*V zájmu řádného a svědomitého výkonu kolektivní správy autorský zákon stanoví, že kolektivní správa může být kolektivním správcem vykonávána pouze jako jediný či hlavní účel jeho činnosti. To nevylučuje, aby kolektivní správce vykonával jiné vedlejší činnosti. Může se jednat kupř. o činnost agentážní, poskytování poradenství, úschov, organizační servis, poskytování hmotné podpory apod. Není vyloučeno, aby tato vedlejší činnost byla vykonávána jako podnikání (§ 420 odst. 1 ObčZ).*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 882.

646 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 876.

647 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 946.

K druhům výkonu kolektivní správy práv viz také kniha T. Matějického s názvem „*Kolektivní správa autorských práv*“ na str. 30 a násl.

Matějický, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014.

- kolektivní správa⁶⁴⁸),
- tzv. rozšířenou kolektivní správu práv (§ 97e AZ)⁶⁴⁹ – viz podkapitola 9.5,
 - kolektivní správu práv povinně kolektivně spravovaných⁶⁵⁰ (§ 97d AZ).

Nositelé majetkových práv (k určitému předmětu ochrany) se mohou přihlásit u konkrétního kolektivního správce a uzavřít s ním smlouvu o správě svých práv. V tomto případě se nejedná o licenční smlouvu a ani o smlouvu o převodu práv. Součástí smlouvy bývá stanovení určité povinnosti pro nositele práv. Ten by měl

648 Matějčický, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014, s. 31.

649 „... rozšířená kolektivní správa ze zákona neplatí pro díla audiovizuální a audiovizuálně užitá (zjevně myšleno při užití spolu s dílem audiovizuálním) s výjimkou děl hudebních, pokud jde o jejich vysílání (srov. § 21) podle odstavce 4 písm. c) a půjčování (srov. § 16 a § 37) podle odstavce 4 písm. e).

Postup podle ustanovení § 97a odst. 5 upravujícího mj. možnost nositele práv k poskytnutí oprávnění k výkonu právně vylučuje důsledky nejen povinné kolektivní správy (§ 98d), ale i rozšířené kolektivní správy (§ 97e) – srov. § 97a odst. 5 in fine. ...“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 687.

Ustanovení § 97e AZ (Rozšířená kolektivní správa) [zvýraznění textu doplněno]

„(1) Poskytne-li kolektivní správce hromadnou smlouvou podle § 98a odst. 2 oprávnění k výkonu práv k užití předmětu ochrany způsobem uvedeným v odstavci 4, platí, že je toto oprávnění poskytnuto ve vztahu k příslušným předmětům ochrany nejen nositelů práv, pro které vykonává kolektivní správu na základě smlouvy, ale i všech ostatních, kteří se pak považují za nositele práv, pro které vykonává kolektivní správu podle tohoto zákona.

(2) Odstavec 1 se nepoužije pro díla audiovizuální ani díla audiovizuálně užitá, s výjimkou audiovizuálně užitých děl hudebních, pokud jde o užití podle odstavce 4 písm. c) a e), ani pro takového nositele práv, pro kterého je kolektivní správa vykonávána podle odstavce 1 a který vůči příslušnému kolektivnímu správci účinky hromadné smlouvy pro konkrétní případ nebo pro všechny případy vyloučí; nemůže však vyloučit účinky hromadné smlouvy v případě užití podle odstavce 4 písm. d).

(3) Projeví-li nositel práv, pro kterého je kolektivní správa vykonávána podle odstavce 1, vůli vyloučit účinky hromadné smlouvy při poskytnutí bezúplatného oprávnění k výkonu práv, jsou účinky hromadné smlouvy v rozsahu takto poskytnutého oprávnění vyloučeny vůči kolektivnímu správci v okamžiku, kdy se kolektivní správce o poskytnutí takového oprávnění dozví.

...

(5) Odstavce 1 až 4 se použijí i pro hromadné domáhání se nároku na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení.“

Ustanovení § 97e odst. 4 AZ viz v podkapitole 9.5 s názvem „Vybrané aspekty uzavírání smluv s uživateli“.

650 „... Jde o práva, jejichž taxativní výčet je obsažen v zákoně a jejichž individuální výkon je zakázán. Zákodárce nepochybně sledoval naplnění hlavního znaku kolektivní správy, tj. její účelnost, přičemž byla brána v úvahu nemožnost individuálního výkonu takových práv s ohledem na nárůst spektra technických prostředků umožňujících sdělování předmětů autorskoprávní ochrany veřejnosti, včetně možnosti pořízení rozmnoženiny pro vlastní osobní potřebu.“

Kříž, J., Wunschová, P., A.: Kolektivní správa práv autorských a práv s autorským právem souvisejících v České republice. In: Gerloch, A., Tomášek, M. et al.: *Nové jevy v právu na počátku 21. století. II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva.* Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2010, s. 207.

kolektivnímu správci „hlásit“ odpovídající předměty ochrany ke správě. Na základě těchto hlášení si kolektivní správce vytváří „repertoár“, který pak spravuje.

Zákon stanoví, že pro nositele práv je výkon určitých práv (tzv. povinně kolektivně spravovaná práva) vykonáván ze zákona odpovídajícím kolektivním správcem. Stejně tak kolektivní správce vystupuje za nositele práv v případě, kdy dochází/došlo k neoprávněnému výkonu povinně kolektivně spravovaných práv a nositelé práv se chtějí domoci nároku na náhradu újmy či nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Individuální správa povinně kolektivně spravovaných práv je vyloučena. Pokud by nositel práv, která jsou povinně kolektivně spravovaná, tato práva spravoval osobně, byla by příslušná část dohody (např. s některým z uživatelů) neplatná pro rozpor s ustanovením autorského zákona.⁶⁵¹

Zákon povinně kolektivně spravovaná práva taxativně vymezuje v ustanovení § 97d odst. 1 AZ:

„a) právo na odměnu za

1. užití uměleckého výkonu, zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání,
2. užití zvukového záznamu, vydaného k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání,
3. zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu nebo jiného záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu,
4. zhotovení rozmnoženiny díla pro osobní potřebu fyzické osoby, pro vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby pomocí

651 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 682 a násl.

I. Telec a P. Tůma se k této problematice vyjadřují v komentáři k autorskému zákonu následovně: „Pokud by si nositel spravoval svá povinně kolektivně spravovaná majetková práva přesto sám, bylo by takové jednání v rozporu s autorským zákonem. ... V případě domáhání se nároku na zaplacení tzv. náhradních odměn či autorské odměny za půjčování originálu či rozmnoženiny vydaného díla či roční doplňkové odměny výkonného umělce je aktivně věcně legitimován (resp. je věřitelem) pouze kolektivní správce. To platí i o nárocích na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení (srov. § 40 odst. 4 a komentář) z neoprávněného výkonu povinně kolektivně spravovaného výlučného majetkového práva předmět ochrany užit (tj. přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání předmětu ochrany). Žalobu podanou nositelem práva by soud musel zamítnout.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 978.

- přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo podobný podklad, a to i prostřednictvím třetí osoby,*
5. *opětný prodej originálu díla uměleckého,*
6. *půjčování originálu nebo rozmnoženiny vydaného díla podle § 37 odst. 2,*
- b) *právo na přiměřenou odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla či výkonu výkonného umělce zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam,*
- c) *právo na užití přenosem⁶⁵² rozhlasového nebo televizního vysílání děl, živě vysílaných uměleckých výkonů a uměleckých výkonů zaznamenaných na zvukový nebo na zvukově obrazový záznam s výjimkou takových výkonů, jejichž zvukový záznam byl vydán k obchodním účelům, a dále právo na užití přenosem vysílání zvukově obrazových záznamů a zvukových záznamů jiných než vydaných k obchodním účelům; a dále s výjimkou případů, kdy právo na přenos vykonává vysílatel ke svému vlastnímu vysílání, bez ohledu na to, zda jde o jeho vlastní práva nebo o práva, která vykonává na základě licenční smlouvy uzavřené s nositelem práv,*
- d) *právo na roční doplňkovou odměnu podle § 71 odst. 4.⁶⁵³*

652 Zákon č. 231/2001 Sb. stanoví podmínky, za nichž vzniká oprávnění ke kabelovému přenosu. Osoba, již se podaří takové oprávnění získat, musí tento fakt oznámit příslušnému kolektivnímu správci do patnácti dnů ode dne, kdy toto oprávnění vzniklo.

Matějichý, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014, s. 35.

653 Pouze pro doplnění zde uvádím citaci z komentářové literatury k AZ z roku 2005: „...; výčet § 96 [§ 97d AZ] a § 101 odst. 1 [§97e AZ] nelze rozhodně považovat za taxativní výčet práv, která mohou být předmětem kolektivní správy; například již z ustanovení § 107 odst. 7 vyplývá, že předmětem kolektivní správy jsou všechna práva, na která byla vydána oprávnění k výkonu kolektivní správy podle zákona 237/1995 Sb., ale ani po doplnění o tato práva nelze říci, že jde o taxativní výčet a v souladu s § 95 může být předmětem dobrovolné kolektivní správy jakékoli právo, u kterého je jiný než kolektivní výkon práv neúčelný. Předměty ochrany, u kterých je možná kolektivní správa, jsou pouze autorské dílo, umělecký výkon, zvukový a zvukově obrazový záznam; vysílání ani neautorské databáze nemohou být předmětem kolektivní správy práv. Zákon definuje účel kolektivní správy: účelem je na straně jedné kolektivní uplatňování práv (prostřednictvím smluv) a kolektivní ochrana a na straně druhé umožnění zpřístupnění předmětů ochrany veřejnosti. Zákon tak jednoznačně vyjadřuje, že kolektivní správa slouží nejen autorům a ostatním nositelům práv, ale že plní i jistou funkci pro veřejnost a napomáhá nabyvatelům k získání potřebných oprávnění; tato druhá funkce je postupně – zejména pak v prostředí informační společnosti – stále posilována. I když na jedné straně roste nebezpečí zneužití dominantního či monopolního postavení kolektivních správců, na druhé straně vzniká potřeba kolektivní správu rozšiřovat v zájmu dostupnosti určitých práv, kdy možnost získat potřebná oprávnění k předmětům ochrany individuálně je složitá; kolektivní správa tak na jedné straně pro nositele práv znamená možnost hospodářsky efektivnějšího výkonu práva, na straně druhé však pro ně znamená – až na výjimky – ztrátu možnosti jednotlivě vybírat nabyvatele oprávnění [srov. kontraktační povinnost podle § 100 odst. 1 písm. h) [§ 98 odst. 1 AZ] a výjimky z této povinnosti podle § 101 odst. 3 [§ 98 odst. 4 AZ]];

V souvislosti s audiovizuálními díly a zvukově obrazovými záznamy (respektive zájmy výrobce zvukově obrazových záznamů) je nutné ještě jednou upozornit na povinně kolektivně spravovaná práva, která se týkají těchto děl a záznamů (k tomuto viz také kapitola 9.7 s názvem „Kolektivní správa v oblasti audiovize v České republice“). Mezi tato patří:

- právo na odměnu za „pořízení“ rozmnoženiny díla pro osobní potřebu na podkladě zvukového / zvukově obrazového záznamu [viz § 97d odst. 1 písm. a), bod 3. AZ];
- právo na přiměřenou odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (či výkonu výkonného umělce) zaznamenaného na zvukově obrazový záznam [viz § 97d odst. 1 písm. b) AZ] a
- právo na užití díla přenosem vysílání či zvukově obrazového záznamu přenosem vysílání [viz § 97d odst. 1 písm. c) AZ].

O institutu rozšířené kolektivní správy práv detailněji pojednávám v kapitole 9.5 s názvem „Vybrané aspekty uzavírání smluv s uživateli“.

Při rozdělování a vyplácení příjmů, které kolektivní správce vybral při výkonu povinné kolektivní správy nebo rozšířené kolektivní správy, kolektivní správce přihlíží k těm nositelům práv, jejichž práva (k týmž předmětům ochrany či k týmž druhům děl) kolektivně spravuje na základě smlouvy, či kteří jsou v jeho evidenci, do níž se za takovým účelem přihlásili. K předmětům ochrany dosud nezveřejněným se nepřihlíží.⁶⁵⁴ Promlčecí lhůta u práva na vyplácení odměn je tříletá.⁶⁵⁵ Kolektivní

pro uživatele pak existence kolektivních správců a kolektivní správy na straně jedné posiluje dostupnost práv a právní jistotu uživatelů, na straně druhé pak pro ně znamená obavu ze zneužití dominantního či monopolního postavení kolektivních správců (zejména pokud jde o výši odměny). Řádný výkon kolektivní správy a ochranu nositelů práv dozoruje nejen Ministerstvo kultury, ale i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.“

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křestřanová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Linde, Praha, 2005, s. 242 – 243.

654 Ustanovení § 99c odst. 1 AZ.

K výše uvedenému je třeba ještě doplnit ustanovení § 99c odst. 2 AZ:

„(2) Kolektivní správce je povinen rozdělovat a vyplácet příjmy z výkonu práv a příjmy z investování příjmů z výkonu práv nositelům práv v souladu s rozúčtovacím řádem bez zbytečného odkladu, nejpozději do 9 měsíců od konce účetního období, v němž tyto příjmy vybral, ledaže objektivní důvody, související zejména s podáváním hlášení uživatelem, určením práv, určením nositele práv nebo s přiřazením informací o dilech a jiných předmětech ochrany k nositelům práv, brání kolektivnímu správci v dodržení této lhůty. Tato povinnost se vztahuje obdobně na osobu,

správce také pamatuje na nositele práv, jejichž práva jsou spravována v rámci povinné kolektivní správy práv, ale kteří však s kolektivním správcem neuzavřeli smlouvu o správě práv. Z části vybraných odměn vytváří kolektivní správce (rezervní) fond, jenž má sloužit právě pro odměňování těch nositelů práv, kteří se do tří let přihlásí u příslušného kolektivního správce práv a prokáží mu, že k užití díla opravdu došlo. S tím souvisí povinnost kolektivního správce, jenž musí přijmout taková opatření, aby dohledal nositele práv, kteří nemohli být určeni či nalezeni. Kolektivní správce především ověří dosažitelné záznamy (zejména dochované záznamy o jeho členech) a dále se řídí postupem, jenž uvádí AZ.⁶⁵⁶

9.4 Kolektivní správce

Pro samotný výkon kolektivní správy je nutné, aby daný subjekt získal k výkonu kolektivní správy odpovídající zákonem specifikované oprávnění. V rámci komplexnosti pohledu na kolektivní správu jako takovou je nutné dodat, že tuzemská kolektivní správa je ze zákona „ustanovena“ za monopolní.⁶⁵⁷ Subjekt vykonávající

která je členem kolektivního správce a je odpovědná za rozdělování a výplatu příjmů z výkonu práv nositelům práv. “

655 Obecná promlčecí lhůta. Viz ustanovení § 629 o. z.

Pouze pro doplnění zde uvádím citaci z komentářové literatury k AZ z roku 2007: „Právo na vyplacení výnosů z kolektivní správy povinně kolektivně spravovaných práv se promlčuje v běžné tříleté lhůtě (§ 101 ObčZ) [§ 629 o. z.], která začíná běžet zpravidla ode dne následujícího po dni, kdy mělo dojít k řádné výplatě těchto výnosů v souladu s vnitřními předpisy kolektivního správce.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2007, s. 758.

Viz také Matějčický, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014, s. 33-34.

656 K výše uvedenému je třeba ještě doplnit ustanovení § 99c odst. 3 a 4 AZ:

„(3) Kolektivní správce je povinen vytvářet pravidla pro použití příjmů z výkonu práv a příjmů z investování příjmů z výkonu práv, které nemohou být rozděleny nebo vyplaceny ve lhůtě podle odstavce 2 z důvodu, že nositelé práv nemohli být určeni nebo nalezeni; tyto příjmy vede kolektivní správce ve svém účetnictví odděleně.

(4) Kolektivní správce přijme veškerá opatření nezbytná k určení nebo nalezení nositelů práv uvedených v odstavci 3, zejména ověří dochované záznamy o svých členech a jiné dosažitelné záznamy. Kolektivní správce do 3 měsíců po uplynutí lhůty uvedené v odstavci 2 zpřístupní vhodným způsobem informace o dílech a jiných předmětech ochrany, u nichž nebyl určen ani nalezen jeden nebo více nositelů práv, nositelům práv, pro které vykonává kolektivní správu, a kolektivnímu správci, pro něhož spravuje práva na základě smlouvy podle § 97g.“

657 Zákonný monopol kolektivní správy vychází z ustanovení § 96a odst. 2 písm. c) AZ.

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 665.

O předchozí právní úpravě kolektivní správy a také o otázce monopolu kolektivní správy pojednává tato pasáž: „Důvodem pro existenci zákona č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně některých zákonů, bylo zejména vynětí svou podstatou veřejnoprávního charakteru kolektivní správy z režimu soukromoprávní povahy

kolektivní správu⁶⁵⁸ je vždy právní osobou, jíž (v důsledku její vlastní činnosti) v žádném případě nevznikají jakákoliv autorská práva či práva s autorským právem související.⁶⁵⁹ Kolektivní správce spravuje práva nositelů práv, kteří se v něm sdružují⁶⁶⁰. Hospodářsky zhodnocuje majetková práva nositelů práv tím, že je buď uplatňuje, či neuplatňuje vůči dalším osobám.⁶⁶¹ Výkon kolektivní správy není podnikáním.⁶⁶² Kolektivní správce svou činnost vykonává soustavně, svým jménem, na svoji odpovědnost a na účet nositelů práv.⁶⁶³ Výkon kolektivní správy práv je vždy hlavním předmětem činnosti kolektivního správce. Základním principem kolektivní

autorského zákona. Paradoxem zůstává, že tato právní úprava, ač se jevila pro mnohé neobhájitelnou, zakotvovala implicitně možnost zařazení v současné terminologii kolektivních správců do hospodářské soutěže, přesněji řečeno, umožňovala na rozdíl od současné právní úpravy možnost existence více kolektivních správců pro správu stejných práv a vylučovala tím monopol takových správců.“

Kříž, J., Wunschová, P., A.: Kolektivní správa práv autorských a práv s autorským právem souvisejících v České republice. In: Gerloch, A., Tomášek, M. et al.: *Nové jevy v právu na počátku 21. století. II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2010, s. 205.

K zákonnému monopolu viz také kapitola 2.3.3 „Legální monopol v rámci fungování kolektivní správy“ v knize T. Matějičného s názvem „Kolektivní správa autorských práv“ na str. 43 – 45.

Matějičný, T.: Kolektivní správa autorských práv. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2014.

658 *„Nejedná se o orgány veřejné správy a ani veřejnou správu nevykonávají. Předmětem jejich činnosti je vstupování (či nevstupování) do specifických, nicméně stále soukromoprávních, právních poměrů a jejich realizace. Kolektivní správci nejsou oprávněni vrchnostensky rozhodovat o právech a povinnostech jiných osob (srov. čl. 4 odst. 1 LPS), a to ani nositelů práv, ani uživatelů předmětů ochrany.“*

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 885.

659 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 873.

660 Detailněji viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 921 – 927.

K pojmu členství v kolektivním správci viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 879, a k pojmu člen kolektivního správce viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 922-923. K tomuto viz z aktuálně účinného znění autorského zákona § 95a odst. 1 AZ a dále § 96d (Členství) AZ.

661 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 877-878.

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 950 a násl.

662 Pouze pro doplnění zde uvádím citaci z komentářové literatury k AZ z roku 2005: „...; zákon neřeší případ neoprávněného výkonu kolektivní správy, resp. sankce za takové počínání. Bude-li konkrétní osoba činnost spadající pod kolektivní správu vykonávat jako podnikání, bylo by možné aplikovat úpravu neoprávněného podnikání, avšak na případy, kdy nepůjde o podnikání, postih chybí.“

Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Linde, Praha, 2005, s. 247.

Lze podotknout, že neoprávněný výkon kolektivní správy práv není „žádoucí výhodou“. Předmětnou citaci je nutno nově nazírat kupříkladu i perspektivou ustanovení o přestupcích, jež jsou v autorském zákoně uvedena v ustanoveních § 105a a násl.

663 *„Ve vztahu k třetím osobám není nositel práv zavázán společně s kolektivním správcem ani samostatně. Kolektivní správce nejedná jako zástupce nositelů práv. Jde o odchylku z obecné úpravy obsažené v § 1400 odst. 1 obč. zák.“*

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 677.

správy je princip teritoriality. Tento princip vyjadřuje, že kolektivní správci v České republice vykonávají kolektivní správu práv pouze pro území naší republiky. Kolektivní správce může pověřit výkonem jím kolektivně spravovaných práv jiného kolektivního správce. Může tedy nastat situace, kdy kolektivní správce bude při výkonu kolektivně spravovaných práv zastoupen jinou osobu, která však může být dle zákona osobou zahraniční či se může jednat o jiného kolektivního správce tuzemského. Tato smlouva, v níž je sjednáno předmětné pověření, musí mít písemnou formu.

V případě výše uvedené zahraniční osoby se bude jednat o osobu, která na území určitého státu a dle právních předpisů tohoto státu vykonává na základě všech oprávnění kolektivní správu pro shodná/totožná práva (v případě děl i pro tentýž druh). Případ pověření zastupováním zahraničního kolektivního správce přichází v úvahu pouze pro výkon kolektivní správy v takovém státě. Tuzemští kolektivní správci spolupracují s kolektivními správci ze zahraničí na základě tzv. recipročních smluv⁶⁶⁴. Tuzemští kolektivní správci tak v podstatě mohou zastupovat zahraniční nositele práv a vybírat pro ně odměny a naopak zahraniční kolektivní správci mohou zastupovat tuzemské nositele práv v případě užití jejich předmětů ochrany na území cizího státu. Odvádění odměn za užití určitého předmětu ochrany souvisí s konkrétním typem uzavřené (reciproční) smlouvy. Odměny jsou odváděny buď do zahraničí (dostanou se přímo ke konkrétním zahraničním nositelům práv – tzn. reciproční smlouva typu A), či do zahraničí odváděny nejsou a jsou pak poměrně rozděleny mezi tuzemské nositele práv (tzv. reciproční smlouva typu B).

V případě tuzemského kolektivního správce je podmínkou pro možnost pověření výkonem kolektivní správy oprávněný výkon kolektivní správy pro táž práva a také

664 “Typically, there will be “reciprocal representations contracts“ between national copyright management societies. Under these arrangements, one national society (A) undertakes on a reciprocal basis, to manage the rights attached to the repertoire of a foreign society (B) within its sphere of operation, normally its national territory. The society (A) collects royalties on behalf of the foreign society (B), pursues infringers, takes any necessary proceedings in respect of infringement and transfers sums collected to (B). Effectively, these arrangements can mean that a particular national society controls within the territory the entire world repertory of works.”

Nordemann, W., Vinck, K., Hertein, W., P., Meyer. G.: International Copyright and Neighboring Rights Law. Commentary with special emphasis on the European Community. Second edition, Oxford University Press, New York, 2004, s. 270.

K recipročním smlouvám viz také publikace D. Hartmanové s názvem „Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským“ na str. 75 – 77 a dále pak na str. 126 a násl.

Hartmanová, D.: Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským. Linde Praha a.s., Praha, 2000.

to, že takové pověření musí sledovat účelnější výkon kolektivní správy. Osoba pověřená výkonem kolektivní správy (dle § 97g odst. 3 AZ) jedná: „... při výkonu kolektivní správy svým jménem a na účet kolektivního správce, který ji pověřil; tím není dotčena povinnost takového kolektivního správce převést získané příjmy z výkonu práv nositelům práv, pro které vykonává kolektivní správu.“

Žadatel o udělení oprávnění ke kolektivní správě musí podat písemnou žádost s odpovídajícími přílohami. Náležitosti žádosti a výčet všech potřebných příloh je stanoven zákonem v ustanovení § 96 odst. 2, 3 a 4 AZ. Vzhledem k zákonnému monopolu kolektivní správy práv musí žádost obsahovat i vymezení oboru kolektivní správy. To znamená, že je nutné přesně stanovit předměty ochrany a práva, která k nim budou spravována, u díla by měl být určen jeho druh⁶⁶⁵. Pokud již existuje jiný kolektivní správce, který vykonává kolektivní správu práv v rozsahu, který je vymezen v nové žádosti, Ministerstvo kultury žadajícímu kolektivnímu správci oprávnění nevydává.⁶⁶⁶ Žádost však musí mít i obecné náležitosti podání, které stanovuje ustanovení § 37 správního řádu. O žádosti rozhoduje Ministerstvo kultury⁶⁶⁷ do 90 dnů ode dne podání žádosti. Ministerstvo veškeré podklady pečlivě prostuduje, přihlíží mimo jiné k tomu, zda žadatel splňuje předpoklady k tomu, aby kolektivní správu vykonával řádně a účelně.⁶⁶⁸ Oprávnění je uděleno subjektu, jenž podal takovou žádost, která splňuje všechny podmínky stanovené zákonem (viz § 96 odst. 2, 3 a 4 AZ).⁶⁶⁹ Dále je,

665 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 890.

666 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 900-901.

667 Ministerstvo se při rozhodování o udělení oprávnění řídí obecnými správními předpisy, respektive správním řádem, ve znění pozdějších předpisů.

668 Ustanovení § 96a odst. 3 písm. e) AZ.

669 Ministerstvo má při udělení oprávnění dle ustanovení § 96a odst. 4 AZ ještě tuto možnost: „Ministerstvo může udělit oprávnění ke kolektivní správě spočívající ve vybírání odměn podle § 25 a § 37 odst. 2 pro všechny autory nebo pro všechny nositele práv souvisejících s právem autorským jen jednomu žadateli, který nejlépe splňuje předpoklady pro zajištění řádného a účelného výkonu kolektivní správy; v takovém případě oprávnění jiného kolektivního správce může zahrnovat jen rozdělování takto vybraných odměn autorům nebo nositelům práv souvisejících s právem autorským, pro které vykonává kolektivní správu jejich práv.“

V souvislosti s tímto je také nutné se zaměřit na ustanovení § 99d AZ, které stanoví: „(1) Pro rozdělování a výplatu příjmů z výkonu práv a příjmů z investování příjmů z výkonu práv, které vybral kolektivní správce pro jiného kolektivního správce na základě oprávnění uděleného podle § 96a nebo smlouvy podle § 97g, se použije § 99c odst. 2 věta první obdobně.

(2) Kolektivní správce je povinen rozdělit a vyplatit příslušným nositelům práv příjmy z výkonu práv a příjmy z investování příjmů z výkonu práv, které obdržel od jiného kolektivního správce podle odstavce 1, bez zbytečného odkladu, nejpozději do 6 měsíců od obdržení těchto příjmů, ledaže objektivní důvody související zejména s podáváním hlášení uživatelem, určením práv, určením nositele práv nebo přiřazením informací o dílech a jiných předmětech ochrany k nositelům práv brání kolektivnímu správci v dodržení této lhůty.“

jak již bylo uvedeno, nutné, aby byl kolektivní výkon (v případě žádosti o udělení oprávnění ke kolektivní správě) účelný. Žadatel musí také samozřejmě naplňovat jeden z hlavních předpokladů vyskytujících se u institutu kolektivní správy, a to zajištění jejího řádného výkonu. Podmínkou pro udělení oprávnění je v souvislosti s výše uvedeným i vyloučení případu, kdy by na území státu byl již kolektivní správce, který má oprávnění pro výkon téhož práva ve vztahu k totožnému předmětu ochrany (a v případě děl pro výkon totožného práva k témuž druhu díla). Ministerstvo má povinnost na svých internetových stránkách zveřejnit rozhodnutí o udělení oprávnění včetně data, kdy nabyde právní moci. Musí tak učinit do 30 dnů od data nabytí právní moci.

Oprávnění může být také odňato⁶⁷⁰. Ministerstvo oprávnění **odejme** (v celém rozsahu, nebo zčásti) v případě, že o to požádá sám kolektivní správce⁶⁷¹, dále pokud ministerstvo zjistí, že osoba, již bylo oprávnění uděleno, přestane splňovat požadavky pro udělení oprávnění a k nápravě nedojde v přiměřené lhůtě určené ministerstvem⁶⁷² či nápravu jako takovou nelze zjednat, a také tehdy, pakliže v případě kolektivního správce došlo k porušení jeho povinností stanovených autorským zákonem, a to opakovaně v průběhu posledních dvou let, nebo závažným způsobem⁶⁷³. Stejně tak **může dojít k odnětí** oprávnění (v celém rozsahu, nebo zčásti) v případě, kdy kolektivní správce porušuje autorským zákonem stanovené povinnosti a ani následně nezjedná nápravu v přiměřené lhůtě, kterou mu stanoví ministerstvo⁶⁷⁴: „*Autorský zákon vyžaduje, aby důvodem pro odnětí oprávnění ke kolektivní správě bylo pouze porušování povinností dlouhodobější povahy, resp. dlouhodobé udržování následků takového porušení. Z tohoto důvodu ukládá Ministerstvu kultury povinnost poskytnout kolektivnímu správci k nápravě přiměřenou lhůtu.*“⁶⁷⁵

670 Obdobně jako při rozhodování o udělení oprávnění, i při odnětí oprávnění se ministerstvo řídí obecnými správními předpisy, respektive správním řádem, ve znění pozdějších předpisů.

671 Ustanovení § 96c odst. 1 písm. c) AZ.

672 V takovém případě je tedy ještě možné předmětný stav napravit, a to v přiměřené lhůtě, kterou stanovuje ministerstvo.

673 Ustanovení § 96c odst. 1 písm. a) a b) AZ.

Autorský zákon (v § 96c odst. 3 AZ) k odnětí oprávnění ve všech výše uvedených případech ještě stanoví: „*Oprávnění zanikne dnem stanoveným v rozhodnutí o odnětí oprávnění; zánik oprávnění musí být stanoven tak, aby oprávnění zaniklo posledním dnem kalendářního roku, přičemž doba mezi dnem nabytí právní moci rozhodnutí a dnem zániku oprávnění nesmí být kratší než 6 měsíců.*“

674 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 668.

675 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 919.

Důležitým znakem kolektivních správců je i to, že kolektivní správu vykonávají nevýdělečně, to však neznamená, že kolektivní správce není oprávněn si z příjmů z poskytnutí oprávnění k výkonu práva určité předměty ochrany užití odečíst / započíst úhradu účelně vynaložených nákladů na výkon kolektivní správy (srážka z příjmu, tzv. režijní srážka), protože jinak by kolektivní správce nemohl vyvíjet svoji činnost, respektive nemohl by vůbec fungovat.⁶⁷⁶ „Z povahy věci platí, že výše vynaložených nákladů na výkon kolektivní správy a způsob jejich použití musí odpovídat povaze této činnosti, což vyplývá již ze samotného účelu a nevýdělečné povahy výkonu kolektivní správy osobou kolektivního správce jako svépomocné korporace nositelů práv.“⁶⁷⁷ Kolektivní správce má určité povinnosti a odpovědnost vůči nositelům práv, jejichž práva spravuje, a vůči uživatelům předmětů ochrany. Jejich výčet poskytují například ustanovení § 97a, § 97c, § 98, § 98c, §99, § 99f, § 99g, § 99i, § 99j AZ. Kolektivní správce musí (případně v určitých případech může) dle rozsahu jemu uděleného oprávnění:

- vykonávat pro každého nositele práv kolektivní správu jeho majetkových práv (ze zákona kolektivně spravovaného);
- pokud není nositel práv pro výkon téhož práva ve vztahu k totožnému předmětu ochrany (pokud jde o díla pro výkon totožného práva k témuž druhu díla) zastupován kolektivním správcem ze zahraničí [dle § 97g odst. 1 písm. a) AZ] a pokud nositel práv prokáže, že došlo k příslušnému užití předmětů ochrany, na jeho žádost převzít (za obvyklých podmínek a v rozsahu s nositelem práv sjednaném) výkon kolektivní správy práv;
- vykonávat kolektivní správu pro nositele práv v rozsahu, jenž si sjednají;
- pro nositele práv vykonávat kolektivní správu za rovných podmínek;
- vést odpovídající „evidenci“ - seznam nositelů práv, s nimiž uzavřel smlouvu a seznam nositelů práv přihlášených k evidenci, dále musí vést také seznam

676 Ustanovení § 99b AZ.

K ustanovení § 99b AZ „Srážky z příjmů“ viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1070 – 1073.

„Autorský zákon výslovně stanoví, že činnost kolektivního správce při výkonu kolektivní správy (ve svém celkovém rozsahu) není podnikáním (...), což vyplývá i z tradičního tuzemského pojetí kolektivní správy osobou kolektivního správce jako činnosti „svépomocné“, tedy nikoli výdělečné (...). Kolektivní správce je oprávněn výnosy kolektivní správy práv použít zásadně pouze pro náhradu účelně vynaložených nákladů (...) či výjimečně k jiným zákonem dovoleným účelům (...), nikoli však k vytváření zisku.“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 948.

677 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1071 – 1072.

nositelů práv k osiřelým předmětům ochrany, pokud tyto nositele zná. Mimo to kolektivní správce vede seznam předmětů ochrany, které jsou mu známy a ke kterým vykonává kolektivní správu práv, a seznam osiřelých předmětů ochrany, ke kterým spravuje práva, pakliže mu jsou známy. (Ve všech případech musí rejstřík obsahovat jen nezbytné informace potřebné pro výkon kolektivní správy.);

- podávat informace elektronickými prostředky bez zbytečného odkladu v případě, že někdo [respektive kolektivní správce (viz § 97g), nositel práv nebo uživatel] důvodně požádá o informace o spravovaném repertoáru, o spravovaných právech a území, kterého se správa týká, a dále o tom, zda kolektivní správce (a případně i v jakém rozsahu) vykonává kolektivní správu pro konkrétního nositele práv (kolektivní správce má nárok na úhradu nákladů);
- uzavírat za rovných podmínek a na základě objektivních skutečností smlouvy⁶⁷⁸, kterými se dle písm. a) až c) [viz § 98 odst. 1 AZ] poskytují a sjednávají určité náležitosti, s těmito osobami:
 - s uživateli předmětů ochrany (osoba, jež užívá předmět ochrany nebo která je povinna platit odměnu dle autorského zákona);
 - s osobami oprávněnými hájit zájmy v nich sdružených uživatelů;

⁶⁷⁸ Ke smlouvám je vhodné uvést Oddíl 5 s názvem „Sazby odměn“ (§ 98e „Obecná ustanovení“) AZ, který stanoví:

„(1) Nestanoví-li sazby odměn vybíraných kolektivními správci tento zákon, stanoví je sazebník kolektivního správce (dále jen „sazebník“) a jsou vždy uvedeny bez daně z přidané hodnoty.

(2) Sazby odměn stanovené sazebníkem musí vycházet z objektivních a nediskriminačních kritérií a být ve vztahu k těmto kritériím přiměřené.

(3) Při stanovení sazeb odměn sazebníkem se přihlédne k účelu, způsobu, rozsahu a okolnostem užití předmětu ochrany, zejména

a) k tomu, zda k užití předmětu ochrany dochází při výkonu podnikání nebo jiné výtěžné činnosti,

b) k přímému nebo nepřímému hospodářskému nebo obchodnímu prospěchu, který uživatel získá z užití nebo v souvislosti s užitím předmětu ochrany,

c) k charakteru a specifikům místa nebo oblasti, ve které dochází k užití předmětu ochrany,

d) k četnosti využití ubytovacích prostor, v nichž dochází k užití předmětu ochrany,

e) k počtu nositelů práv, pro které kolektivní správce vykonává kolektivní správu, včetně počtu nositelů práv, pro které tak činí na základě smluv podle § 97g odst. 1 písm. a),

f) k počtu osob, kterým bylo dílo sděleno způsobem podle § 19, a

g) k hospodářské hodnotě služeb poskytovaných kolektivním správcem.

(4) Nejde-li o zpřístupňování díla pacientům podle § 23 věty druhé, činí sazby odměn za provozování rozhlasového nebo televizního vysílání poskytovatelem zdravotních služeb nejvýše 25 % nejnižší sazby odměny stanovené sazebníkem za provozování rozhlasového nebo televizního vysílání, není-li ujednáno jinak.

(5) Ministerstvo uveřejňuje platné sazebníky na svých internetových stránkách.“

- s osobami zastupujícími uživatele podle knihovního zákona, kteří užívají předměty ochrany týmž nebo podobným způsobem;
- pakliže to není neehospodárné či se sám nositel práva (který však k tomu musí být oprávněn) nároku na náhradu škody, nároku na vydání bezdůvodného obohacení z výkonu kolektivně spravovaného práva, který byl neoprávněný, a nároku na zdržení se takového výkonu nedomáhá, domáhat se v takovém případě těchto nároků (svým jménem a na účet nositelů práv) sám;
- dle zákonných a smluvních ustanovení [viz smlouvy uvedené v ustanovení § 98 odst. 1 AZ] vybírat, rozdělovat a vyplácet (v souladu s rozúčtovacím řádem) pro nositele práv příjmy z výkonu práv a příjmy z investování příjmů z výkonu práv⁶⁷⁹;
- vytvořit rozúčtovací řád a v jeho „intencích“ vytvářet rezervní fond;
- mít účetní závěrku a výroční zprávu ověřenou auditorem (dle zákona o auditorech), nechat výroční zprávu dále ještě schválit svým nejvyšším

679 Autorský zákon v ustanovení § 99e AZ stanovuje pravidla pro rozdělování odměn vybraných kolektivními správci při výkonu povinné kolektivní správy práv. U těchto práv je výše odměny stanovena ve vyhlášce č. 488/2006 Sb., kterou se stanoví typy přístrojů ke zhotovování rozmnoženin, typy nenahraných nosičů záznamů a výše paušálních odměn.

Pro doplnění:

„§ 99e

(1) Z odměn vybraných podle § 25 odst. 3 písm. a) a c) přísluší,

a) jde-li o přístroj k zhotovení zvukových záznamů a z nenahraných nosičů zvukových záznamů, autorům 50 % a výkonným umělcům a výrobcům zvukových záznamů 50 %, o něž se dělí stejným dílem, a

b) jde-li o přístroj k zhotovení zvukově obrazových záznamů a z nenahraných nosičů takových záznamů, 60 % autorům, zejména režisérům audiovizuálních děl, autorům děl literárních, dramatických a hudebně dramatických, autorům děl hudebních s textem nebo bez textu, kameramanům, architektům, scénografům, kostýmním výtvarníkům, výtvarníkům a autorům děl choreografických a pantomimických, 25 % výrobcům zvukově obrazových záznamů a 15 % výkonným umělcům.

(2) Z odměn vybraných podle § 25 odst. 3 písm. a) a c), nejde-li o odměny podle odstavce 1, a z odměn vybraných podle § 25 odst. 3 písm. b) a odst. 4 přísluší 45 % autorům děl literárních včetně děl vědeckých a děl kartografických, 15 % autorům děl výtvarných umění a 40 % nakladatelům vydaných děl.

(3) Z odměn vybraných podle § 37 odst. 2 přísluší 75 % autorům děl literárních, včetně děl vědeckých a děl kartografických, a 25 % autorům děl výtvarných.“

„Autorský zákon stanoví pravidla pro rozdělení celkové vybrané sumy mezi jednotlivé skupiny nositelů práv. Děje se tak především z toho důvodu, že kolektivní správu práv jednotlivých oprávněných skupin nositelů vykonávají různí kolektivní správci. V tomto ohledu však na mnoha místech nejsou zákonná pravidla dostatečně konkrétní, neboť i v rámci kategorií nositelů práv stanovených pro účely tohoto ustanovení může vykonávat kolektivní správu více kolektivních správců. ... Způsob konečného rozúčtování rozdělených částek mezi jednotlivé nositele práv je zásadně vnitřní záležitostí každého kolektivního správce a jeho rozúčtovacího řádu [srov. § 100 odst. 1 písm. j)].“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1038 – 1049 a s. 1086-1089.

- orgánem;
- do 30. června každého roku vyhotovit o své činnosti a hospodaření za uplynulý kalendářní rok (výše uvedenou) výroční zprávu dle zákona o účetnictví (tato zpráva musí obsahovat informace uvedené v příloze č. 3 autorského zákona; kolektivní správce výroční zprávu nejpozději do 31. srpna předmětného roku uveřejní na svých internetových stránkách, a to na dobu pěti let);
 - informovat ministerstvo bez zbytečného odkladu o změnách údajů podle § 96 odst. 2 písm. a) AZ (změny týkající se žádosti o udělení oprávnění, konkrétně změny v označení statutárního orgánu žadatele - jméno, příjmení a bydliště osoby, která je statutárním orgánem, nebo osob, které jsou jeho členy - a ve způsobu jednání za žadatele, nelze-li tyto údaje získat z informačních systémů veřejné správy);
 - poskytovat kopii určitých dokumentů ministerstvu [výčet dokumentů je uveden v ustanovení § 99i AZ⁶⁸⁰];
 - zveřejňovat (v rámci transparentnosti kolektivní správy) mimo jiné sazebníky⁶⁸¹, kolektivní správce je uveřejňuje na svých webových stránkách;
 - pokud je kolektivní správce účastníkem řízení před soudem nebo správním orgánem, informovat o rozhodnutí, kterého je v tomto řízení dosaženo a které

680 Ustanovení § 99i (Informace poskytované ministerstvu) písm. b) a d) AZ

„... b) poskytnout ministerstvu kopii

1. kolektivní smlouvy uzavřené kolektivním správcem do 15 dnů ode dne jejího uzavření,
2. smlouvy uzavřené kolektivním správcem podle § 97g odst. 1 do 15 dnů ode dne jejího uzavření,
3. smlouvy uzavřené mezi kolektivními správci podle § 103 odst. 2 do 15 dnů ode dne jejího uzavření,

...

d) informovat ministerstvo o rozhodnutích soudů nebo správních orgánů v řízení, jehož je kolektivní správce účastníkem a které má zásadní význam pro jeho činnost, a na vyžádání poskytnout ministerstvu kopii takového rozhodnutí, ...“

681 **K informacím o stanovování sazeb odměn a k postupu sjednávání sazebníků viz ustanovení § 98e a § 98f AZ.**

K tomuto také viz Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 703 – 706.

„Přes uvedené výhrady je však třeba vyzdvihnout, že novela autorského zákona zákonem č. 102/2017 Sb. představuje ohledně institutu kolektivní správy obrovský, téměř skokový posun k transparentnosti, a to nejen ve vztahu kolektivní správce – člen a kolektivní správce - uživatel, což je těžiště směrnice, ale i ve vztahu kolektivní správce – uživatel, a to právě i úpravou, či pokusem úpravy tvorby sazebníků, včetně posílení možností dohledu. Lze i doufat, že faktický význam sazebníku, který bude s uživateli řádně projednán a uživateli schválen, bude, přes výhradu absence jeho všeobecné závaznosti, jistě značný.“

Holcová, I., Křest'ánová, V.: Sazebníky v režimu novely autorského zákona č. 102/2017 Sb. In: Dobřichovský, T. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2017, s. 38.

je pro jeho činnost zásadní, ministerstvo a dále na vyžádání poskytnout ministerstvu kopii rozhodnutí.

Hlavním oprávněním kolektivního správce je samotný výkon kolektivní správy, jenž jsou mu příslušné osoby (uživatelé)⁶⁸² povinny především umožnit a poskytnout mu k němu nezbytné informace. Odmítnout poskytnutí informací lze pouze z vážných důvodů. Na druhou stranu kolektivní správce nesmí získané informace použít k jinému účelu, než je výkon kolektivní správy. V případě smluvních vztahů může kolektivní správce využít svého oprávnění k provedení kontroly plnění smluv, jež uzavřel při výkonu kolektivní správy. Uživatelé předmětů ochrany nebo jiní účastníci smluv musí kolektivnímu správci kontrolní činnost umožnit.⁶⁸³

9.5 Vybrané aspekty uzavírání smluv s uživateli

Ve smlouvách uzavíraných dle ustanovení § 98 a násl. AZ poskytuje kolektivní správce oprávnění k výkonu práva užít předměty ochrany.⁶⁸⁴ Oprávnění k výkonu práva užít předměty ochrany může kolektivní správce uživateli poskytnout pouze jako nevýhradní.⁶⁸⁵ Předměty ochrany jsou určeny buď jednotlivě, nebo hromadně.

682 Těmito osobami jsou uživatelé předmětů ochrany, stejně tak osoby povinné k platbě odměny podle autorského zákona.

683 V souvislosti s předchozím odstavcem týkajícím se kontroly je třeba zmínit i ustanovení § 98c odst. 4 AZ, který v podstatě stanoví konkrétní povinnosti provozovatele a dodavatele živé veřejné hudební produkce v případě provozování veřejné hudební produkce:

„(4) Provozovatel živé veřejné hudební produkce je povinen oznámit její konání příslušnému kolektivnímu správci 15 dnů předem. Dodavatel živé veřejné hudební produkce je povinen předložit provozovateli živé veřejné produkce program produkce s uvedením jmen autorů a názvů děl, která byla provozována, bez zbytečného odkladu po konání produkce. Provozovatel je povinen tento program oznámit příslušnému kolektivnímu správci nejpozději do 15 dnů po konání produkce, pokud není ve smlouvě mezi provozovatelem a kolektivním správcem dohodnuto jinak. Ustanovení věty první, druhé a třetí neplatí pro provozovatele živé veřejné produkce a dodavatele živé veřejné produkce, pokud budou či byly provozovány pouze výtvořky tradiční lidové kultury povahy hudební ve smyslu § 3 písm. b), kde není pravé jméno autora obecně známo.“

684 *„Kolektivní správce může udělovat oprávnění i k jednotlivým či jednotlivě vymezeným předmětům ochrany, typickou je však tzv. hromadná smlouva (odstavec 2), kdy kolektivní správce uděluje oprávnění všem („hromadně“) předmětů ochrany, k nimž spravuje práva. Zákon zde zavádí jako zkratku pro onu „hromadu“ dosud pouze v praxi užívaný pojem repertoár. Druhou typickou smlouvou pro oblast kolektivní správy je smlouva kolektivní (odstavec 3), kdy kolektivní správce uzavírá smlouvu (četně hromadnou) nikoli s jednotlivým uživatelem, ale s osobou, která zastřešuje „kolektiv“ uživatelů.“*

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 695.

685 Ustanovení § 98a AZ.

Hromadné a kolektivní licenční smlouvy, které může kolektivní správce s uživateli uzavřít, jsou jako institut nesystematicky ponechány v ustanoveních o kolektivní správě práv v AZ a nikoliv mezi ustanoveními o licenční smlouvě v občanském zákoníku. V této práci je o hromadných a kolektivních smlouvách pojednáno v následujícím textu a nikoliv v části zaměřující se na licenční smlouvu.

V případě hromadného určení předmětů ochrany mohou být uživatelem užity takové předměty ochrany, které jsou tzv. v repertoáru daného kolektivního správce. Jedná se tedy o všechny předměty ochrany, k nimž příslušná práva kolektivní správce spravuje.⁶⁸⁶ V tomto případě jde o tzv. **hromadné smlouvy**.⁶⁸⁷ Hromadná licenční smlouva (uzavřená dle § 98 odst. 1 a 98a odst. 2 AZ) ke způsobům užití uvedeným v ustanovení § 97e odst. 4 AZ je uzavřena ve vztahu k příslušným předmětům ochrany (v případě děl k příslušným druhům děl) nositelů práv, pro něž kolektivní správce vykonává kolektivní správu na základě smlouvy, ale také ostatních nositelů práv (ti se považují za nositele práv, pro něž vykonává kolektivní správu práv dle autorského zákona). Z tohoto pravidla je však určitá výjimka, a to u audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých - v případě licence k rozhlasovému nebo televiznímu vysílání a také v případě licence k půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla nebo k půjčování díla nebo výkonu výkonného umělce zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam a k půjčování takových záznamů (s výjimkou počítačových programů). Stejně tak je v podstatě výjimkou i případ, kdy se nositel práv rozhodne (vůči příslušnému kolektivnímu správci) vyloučit účinky hromadné smlouvy pro konkrétní případ, či pro všechny případy. Je však nutné dát pozor na jedno zákonné „omezení“ této výjimky. Tímto „omezením“ je nemožnost vyloučení účinků hromadné

686 Lze také udělit oprávnění k užití předmětů ochrany zahraničních nositelů práv, které má v praxi oporu v recipročních smlouvách mezi tuzemskými a zahraničními kolektivními správci.

687 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 695. „*Hromadnost licenční smlouvy spočívá v tom, že předmětový rozsah poskytnuté licence není stanoven výčtem předmětů ochrany, nýbrž poukazem na soubor těchto předmětů, které mají společnou vlastnost, že práva k nim jsou spravována určitým kolektivním správcem. V praxi se běžně hovoří o „repertoáru“ kolektivního správce, čemuž v současnosti odpovídá též dikce komentovaného ustanovení. Takovýto soubor předmětů se časem mění a není vyloučeno, že se bude měnit i během trvání licenční smlouvy.*“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1022. Pro zajímavost doporučuji i sedmou kapitolu (s názvem „*Hromadné smlouvy*“) v knize D. Hartmanové s názvem „*Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským*“, str. 78 - 83.

Hartmanová, D.: Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským. Linde Praha a.s., Praha, 2000.

smlouvy v případě licence k provozování rozhlasového nebo televizního vysílání děl, uměleckých výkonů, zvukových záznamů nebo zvukově obrazových záznamů [§ 97e odst. 4 písm. d) AZ].⁶⁸⁸ Ustanovení § 97e pojednává o tzv. rozšířené kolektivní správě.⁶⁸⁹ Jedná se o „institut“, který se také týká (podobně jako v případě práv povinně kolektivně spravovaných) kolektivní správy práv, která pro nositele práv není vykonávána na základě smlouvy. „Podstata institutu rozšířené kolektivní správy spočívá v tom, že autorský zákon stanoví jako výjimku ze zásady, podle které jsou nositelé práv svobodní v rozhodování, jakým způsobem budou svoje soukromá práva podle autorského zákona uplatňovat nebo neuplatňovat, taxativní výčet výlučných majetkových práv a práv souvisejících, která jsou ze zákona svěřena kolektivnímu správci ke společnému výkonu v rámci kolektivní správy. Oproti povinné kolektivní správě však nositele práv mají možnost účinky tohoto právního režimu svým právním jednáním (až na výjimky) vyloučit (tzv. opt-out). ... Vedle toho přináší i významný přínos pro uživatele předmětů ochrany. Posiluje se především jejich právní jistota, že v důsledku výkonu jejich hospodářské činnosti nebudou vůči nim běžně vznikat nároky jednotlivých nositelů práv, kterých může být celá řada, nýbrž zásadně pouze nárok kolektivního správce. Hromadná licence (...) udělená kolektivním správcem pak v zásadě opravňuje k užití příslušných předmětů ochrany všech nositelů práv bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o nositele, jejichž ostatní výlučná práva jsou kolektivním správcem smluvně spravována či nikoli (...).“⁶⁹⁰ Tento institut je účelný především pro ty případy, kdy má dojít k hromadnému užití předmětů ochrany. V takových případech je totiž mnohdy téměř nemožné sjednávat licenční smlouvy na individuální bázi.⁶⁹¹ Režim rozšířené kolektivní správy se dle ustanovení § 97e odst. 4 AZ:

„... použije pro oprávnění k výkonu práva na

- a) provozování uměleckého výkonu ze zvukového záznamu vydaného k obchodním účelům nebo k provozování takového záznamu,

688 Předmětný institut (toto omezení) není uveden mezi právy povinně kolektivně spravovanými, ale svoji podstatou by se mezi práva povinně kolektivně spravovaná mohl zařadit. Pomyslně tak v podstatě „rozšiřuje“ řadu těchto práv.

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 986-987.

689 K tomuto institutu viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 979 – 989.

Institut rozšířené kolektivní správy je na úrovni EU nově ustanoven v čl. 12 Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, jež je dostupná zde:

<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj?locale=cs> [cit. dne 7. července 2020].

690 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 982.

691 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 982.

- b) *nedivadelní provozování hudebního díla s textem nebo bez textu ze zvukového záznamu vydaného k obchodním účelům,*
- c) *vysílání díla rozhlasem nebo televizí,*
- d) *provozování rozhlasového nebo televizního vysílání díla, uměleckého výkonu, zvukového záznamu nebo zvukově obrazového záznamu,*
- e) *půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla nebo půjčování díla nebo výkonu výkonného umělce zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam a k půjčování takových záznamů; toto ustanovení se nevztahuje na počítačové programy,*
- f) *zpřístupňování díla v nehmotné podobě, včetně zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění, knihovnou podle knihovního zákona¹⁹⁾ jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených technických zařízení umístěných v jejím objektu podle § 37 odst. 1 písm. c), jde-li o dílo, které není součástí jejích sbírek; toto ustanovení se nevztahuje na počítačové programy,*
- g) *živé nedivadelní provozování díla, pokud takové provozování nesměřuje k dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,*
- h) *zpřístupňování zveřejněného díla na vyžádání podle § 18 odst. 2, včetně zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění, knihovnou podle knihovního zákona¹⁹⁾ jednotlivcům ze strany veřejnosti, a to výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia; toto ustanovení se nevztahuje na počítačové programy, na díla nebo umělecké výkony zaznamenané na zvukový nebo zvukově obrazový záznam, na vydané notové záznamy díla hudebního nebo hudebně dramatického a na díla, jejichž zpřístupňování touto knihovnou je předmětem jiných licenčních smluv,*
- i) *zhotovení rozmnoženiny díla zařazeného v seznamu děl na trhu nedostupných a zpřístupňování takové rozmnoženiny díla podle § 18 odst. 2 knihovnou podle knihovního zákona¹⁹⁾ jednotlivcům ze strany veřejnosti na dobu nepřesahující 5 kalendářních roků, a to i opakovaně,*
- j) *zhotovení tiskové rozmnoženiny vydaného notového záznamu díla hudebního nebo hudebně dramatického osobou uvedenou v § 37 odst. 1 pro její vlastní*

vnitřní potřebu nebo na objednávku pro osobní potřebu fyzické osoby anebo pro užití při vyučování nebo vědeckém výzkumu, pokud zhotovení takové rozmnoženiny nesměřuje k dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,

k) zhotovení tiskové rozmnoženiny díla nad rámec § 29 a 30a odst. 1 a rozšiřování takové rozmnoženiny školou, školským zařízením nebo vysokou školou, a to výhradně pro účely vzdělávání a nikoli k dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. “

Odměny pro nositele práv (například) vybrané na základě hromadné smlouvy (dle § 98a odst. 2 a § 97e AZ) kolektivním správcem musí být rozdělovány a vypláceny s přihlédnutím k těm nositelům práv, pro které kolektivní správa práv není vykonávána na základě smlouvy, ale kteří se u kolektivního správce právě kvůli rozdělování a vyplácení odměn přihlásili k evidenci. Kolektivní správce má také povinnost vyzvat výše uvedené nositele práv, kteří mu jsou známi, nejsou však v jeho evidenci a pro něž odměny vybral, aby se kolektivnímu správci k evidenci přihlásili.⁶⁹²

I v případě hromadné smlouvy bude nutné, aby měl kolektivní správce pro budoucí rozdělování vybraných odměn údaje uživatele o užívání konkrétních předmětů ochrany, uživatel je proto musí kolektivnímu správci vydat. Uživatel musí kolektivnímu správci (většinou v pravidelných intervalech) doložit hlášení o užití konkrétních předmětů ochrany. Takové hlášení je podstatným podkladem pro vypočítání výše odváděných odměn⁶⁹³ a pro jejich následné rozúčtování.

Smlouvy uzavřené dle ustanovení § 98 odst. 1 AZ, které jsou uzavřeny mezi kolektivním správcem a právnickou osobou sdružující uživatele, se nazývají **smlouvami kolektivními**.⁶⁹⁴ „... V případě této smlouvy platí, že smluvní stranou na

692 Ustanovení § 99c odst. 1 AZ.

693 Odměny se u těchto smluv stanovují v určité paušální výši, či se vypočítávají na základě minutové sazby.

694 Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 695.

“The collecting societies enter into negotiations with copyright users, either as associations of users or on individual basis. Negotiations with associations of users will often result in the establishment of tariffs. Sometimes a society-user agreement will cover more than just a licence fee. Some associations of users will involve themselves in ensuring that licence fees are paid by their members, or help in other ways in the administration in return for a reduced tariff. Although the terms of licences will vary, it is common for collecting societies to grant a “blanket“ licence entitling users to use any work in the repertoire of the licensing body without restriction. “

straně poskytovatele licence musí být kolektivní správce a na straně nabyvatele licence korporace uživatelů předmětů ochrany nebo jejich zástupce podle knihovního zákona (...). Kolektivní smlouvou ve smyslu autorského zákona tedy není běžná licenční smlouva s pouhou pluralitou subjektů na straně nabyvatelské, kupříkladu licenční smlouva, kterou autor uděluje oprávnění ke společnému či samostatnému užití svého díla více subjekty (např. koprodukční smlouvy).⁶⁹⁵ Kolektivní správce nemá povinnost tyto smlouvy uzavírat, nelze-li to na něm (z důvodu zanedbatelného počtu sdružených uživatelů) spravedlivě požadovat.⁶⁹⁶ Pokud však k uzavření takové smlouvy svolí, měla by tato smlouva mít písemnou formu. Zákon obecně stanoví, že všechny smlouvy mezi kolektivním správcem a uživateli musí být sjednány v písemné formě.⁶⁹⁷ Sdružení uživatelé mají z této smlouvy přímo vůči kolektivnímu správci konkrétní práva a povinnosti.

Pro doplnění je třeba uvést, že kolektivní správce nemá povinnost uzavírat smlouvy s uživateli (§ 98 odst. 1 AZ) v případě, že by uzavření určité smlouvy bylo v rozporu s oprávněnými společnými zájmy nositelů práv (v případě smlouvy týkající se předmětu ochrany, který je určen jednotlivě, se tak samozřejmě „hrozící rozpor“ týká zájmů konkrétního nositele práv k tomuto předmětu ochrany), a dále, jak již bylo uvedeno výše, také v případě, kdy na kolektivním správci nelze spravedlivě požadovat uzavření kolektivní smlouvy s právnickou osobou, jež sdružuje uživatele, kvůli tomu, že sdružuje pouze zanedbatelný počet uživatelů.

Nordemann, W., Vinck, K., Hertein, W., P., Meyer. G.: International Copyright and Neighboring Rights Law. Commentary with special emphasis on the European Community. Second edition, Oxford University Press, New York, 2004, s. 269.

695 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1023-1025.

696 Ustanovení § 98 odst. 4 písm. c) AZ:

„(4) Povinnost podle odstavce 1 kolektivní správce nemá,

... c) nelze-li na něm spravedlivě požadovat uzavření kolektivní smlouvy s právnickou osobou sdružující uživatele pro zanedbatelný počet uživatelů, které taková osoba sdružuje. ...“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1014-1015.

697 Viz § 98 odst. 3 AZ.

„Novela č. 102/2017 Sb. zavádí povinnou písemnou formu pro všechny smlouvy mezi kolektivními správci a uživateli. Logickým výkladem lze dovodit, že totéž se vztahuje i na smlouvy mezi kolektivním správcem a osobami, které uživatele zastřešují. Předchozí právní úprava písemnou formu vyžadovala jen u hromadných a kolektivních smluv (§ 101 odst. 1 a 5).

Vzhledem k tomu, že kolektivní správce smí poskytovat jen nevýhradní oprávnění, je požadavek písemné formy výjimkou z obecné úpravy, podle které se v autorskoprávní oblasti písemná forma vyžaduje jen u oprávnění výhradního [srov. § 2358 odst. 2 písm. a) obč. zák.].“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 694.

K dosažení účelného výkonu kolektivní správy je zákonem stanoveno, že v případě, kdy uživatel uzavírá smlouvu, jejímž předmětem by mělo být poskytnutí oprávnění k výkonu práva užití předměty ochrany, k nimž práva spravuje více kolektivních správců (alespoň dva), může uživatel kteréhokoliv z nich písemně požádat⁶⁹⁸, aby kolektivní správci, jichž se tato situace týká, pověřili společného zástupce, který uzavře s uživatelem jedinou smlouvu.⁶⁹⁹ Dále je nutné zdůraznit, co uvádí ustanovení § 97h odst. 2 AZ: „*Příslušní kolektivní správci jsou povinni pověřit společného zástupce podle odstavce 1 ve lhůtě do 2 měsíců od doručení žádosti příslušnému kolektivnímu správci. Tato povinnost se vztahuje na výkon kolektivní správy práva na užití provozováním díla a uměleckého výkonu ze zvukového nebo zvukově obrazového záznamu, provozováním takového záznamu a na přenos takového provozování, práva na provozování rozhlasového nebo televizního vysílání a práva na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu.*“ Stejně tak se tato situace týká také uzavírání smluv kolektivních. V případě, že se na tom shodnou kolektivní správci, týká se též vymáhání nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení⁷⁰⁰.

Aby se předešlo případným rozporům či nejasnostem při sjednávání hromadných či kolektivních smluv (a také v dalších případech vymezených zákonem), nabízí autorský zákon jako východisko možnost využití zkušeností a služeb jednoho nebo více prostředníků ze seznamu vedeného ministerstvem (jedná se v podstatě o „mediační řízení“).⁷⁰¹ Ministerstvo rozhodne o zápisu žadatele do seznamu prostředníků, pakliže tato fyzická osoba splňuje předpoklady stanovené zákonem (viz § 101a odst. 2 AZ).⁷⁰²

698 Kolektivní správce o žádosti o pověření společného zástupce neprodleně uvědomí ostatní příslušné kolektivní správce.

699 Ustanovení § 97h AZ.

700 Ustanovení platí v případě, kdy nárok ještě nebyl žalobou uplatněn u soudu.

701 Ustanovení § 101 a násl. AZ. K užití vybraných ustanovení zákona o mediaci viz § 101f odst. 5 AZ. „*Přestože úprava před novelou znala institut zprostředkovatele, není změna označení na prostředníka pouze terminologickou. Prostředník je osobou, u které zákon na rozdíl od dřívějšího „zprostředkovatele“ (srov. § 102 odst. 1) vyžaduje (výslovně) i odbornost. Konkrétně prostředník musí prokázat odborné znalosti potřebné pro výkon funkce při zkoušce před komisí, jejíž členy jmenuje a odvolává ministr kultury, též se vyžaduje magisterské vysokoškolské vzdělání. Úloha prostředníka je mediační, zákon o mediaci slouží i částečně jako obecný předpis nad rámec zvláštní úpravy obsažené v autorském zákoně (§ 101f odst. 5). Prostředník nemá rozhodovací pravomoc.*“ Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 724.

702 Ministerstvo kultury vede veřejně přístupný seznam prostředníků na svých webových stránkách: <https://www.mkcr.cz/seznam-prostredniku-693.html> [cit. dne 7. července 2020]. V současné době jsou těmito zástupci čtyři osoby: M. Kopecký, T. Dobřichovský, P. Pospíchal a F. Gantner.

V případě, kdy se účastníci nedohodnou na osobě prostředníka, do jednání pak v takovémto případě na žádost účastníka vstupuje ministerstvo, jež prostředníka určí.⁷⁰³ Prostředník ze své pozice především napomáhá při jednání účastníků, ti by však měli při jednání vyvíjet potřebnou součinnost. Prostředník může stranám také předložit svůj návrh dohody: „*Nevyjádří-li žádný z účastníků do tří měsíců od předložení návrhu dohody připravené prostředníkem nebo hostujícím prostředníkem výhrady k tomuto návrhu, má se za to, že jej účastníci přijali.*“⁷⁰⁴

Závěrem podkapitoly týkající se vybraných aspektů uzavírání smluv s uživateli bych se ještě rád pozastavil nad vybíráním odměn za užití předmětů ochrany (k sazbám odměn viz poznámka pod čarou č. 681, respektive viz § 98e AZ a § 98f AZ): „... *výše těchto odměn musí být rovná pro všechny uživatele, kteří užívají předměty ochrany tímž nebo obdobným způsobem, a rovněž přiměřená.*“⁷⁰⁵ Uživatel musí v sjednaných termínech odvádět kolektivnímu správci částky odpovídající výši stanovených odměn. Pokud se uživatel s tímto placením dostane do prodlení, může mu kolektivní správce stanovit dodatečnou třicetidenní lhůtu pro nápravu tohoto závadného stavu. Pokud ani v této lhůtě uživatel odměnu kolektivnímu správci nezaplatí, není oprávněn užit předměty ochrany dle smlouvy uzavřené s kolektivním správcem, a to až do doby zaplacení dlužné částky, či do okamžiku jiného zániku závazku.⁷⁰⁶ Podobný zákaz může být dle ustanovení § 72 odst. 4 a § 76 odst. 3 AZ stanoven i v případě uměleckých výkonů a zvukových záznamů.⁷⁰⁷

Účastníci musí prostředníkovi zaplatit odměnu. Na výši odměny se účastníci s prostředníkem mohou dohodnout. Pokud účastníci s prostředníkem nedojdou ke konsenzu ohledně výše odměny za prostředníkovu činnost, má prostředník nárok na odměnu ve výši průměrné mzdy v národním hospodářství (§ 101f AZ).

703 Zákon v ustanovení § 101f odst. 1 AZ vymezuje: „*Žádost o zprostředkování podle § 101 předkládá písemně prostředníkovi nebo hostujícímu prostředníkovi kterýkoli z účastníků. V žádosti uvede dosavadní stav jednání a připojí svůj návrh a sdělí stanovisko ostatních účastníků. Prostředník nebo hostující prostředník je povinen odmítnout zprostředkování, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům lze pochybovat o jeho nepodjatosti.*“

704 Ustanovení § 101f odst. 3 AZ.

705 Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 1010-1011.

706 Ustanovení § 98b AZ.

707 **Ustanovení § 72 odst. 4 AZ „Úplatná zákonná licence“**

„*Není-li sjednáno jinak, uživatel, který s kolektivním správcem uzavřel smlouvu podle odstavce 3, ale je vůči němu v prodlení se zaplacením odměny podle této smlouvy a odměnu nezaplatí ani v dodatečně třicetidenní lhůtě poskytnuté kolektivním správcem, není oprávněn k užití podle odstavce 1 až do doby, kdy bude dlužná odměna zaplacená nebo závazek jinak zanikne.*“

Ustanovení § 76 odst. 3 AZ „Obsah práva výrobce zvukového záznamu“

„*Ustanovení § 72 platí obdobně pro výrobce zvukového záznamu.*“

9.6 Dohled nad výkonem kolektivní správy

Autorským zákonem stanovený dohled nad výkonem kolektivní správy a dodržováním povinností oprávněnými kolektivními správci vykonává příslušné ministerstvo, kterým je Ministerstvo kultury České republiky: „*Státním orgánem, který dozírá na řádný výkon kolektivní správy, je standardně Ministerstvo kultury; nejde však o dozor univerzální – i ostatní státní orgány zde mohou v mezích svých pravomocí a působností podle zvláštních předpisů vykonávat dozor; velmi významnou úlohu tak vedle Ministerstva kultury bude hrát i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.*“⁷⁰⁸

Ministerstvo je při výkonu dohledu (mimo výkonu obecných kontrolních pravomocí podle kontrolního řádu) například oprávněno účastnit se jednání nejvyššího orgánu kolektivního správce. Ministerstvo může dále při výkonu dohledu ukládat povinnost k nápravě, a to v případě, kdy zjistí porušení autorského zákona. Ministerstvo ke splnění této povinnosti stanoví přiměřenou lhůtu. Pakliže ve stanovené lhůtě nedojde k nápravě, je možné za předmětné porušení udělit pokutu (v návaznosti na skutkovou podstatu přestupku) obsaženou v ustanovení § 105ba (Přestupky kolektivních správců) odst. 1 písm. n) AZ do výše 500.000 korun českých.⁷⁰⁹ Pokuty, které ministerstvo vybere a vymůže, se dle § 105c odst. 2 AZ stávají příjmem Státního fondu kultury České republiky.

V případě, že kolektivní správce opakovaně v posledních dvou letech nebo závažným způsobem poruší povinnosti uložené mu autorským zákonem, může ministerstvo přistoupit až k (částečnému, či „celkovému“) odnětí oprávnění (viz podkapitola 9.4).⁷¹⁰ Ministerstvo může oprávnění odejmout také v případě, kdy kolektivní správce nezjednal nápravu v případě jeho porušení autorským zákonem stanovené povinnosti, a to v ministerstvem mu poskytnuté přiměřené lhůtě.⁷¹¹

708 Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Linde, Praha, 2005, s. 260.

Viz také Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 727.

Viz ustanovení § 102 AZ.

709 Důvodová zpráva k zákonu č. 102/2017 Sb., Zvláštní část, „K Oddílu 5“, str. 123.

Důvodová zpráva je dostupná zde:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=724&ct1=0> [cit. dne 7. července 2020].

710 Ustanovení § 96c odst. 1 písm. b) AZ.

711 Ustanovení § 96c odst. 2 AZ.

Ustanovení § 102 odst. 3 AZ stanovuje rozdělení dohledových a dozorových pravomocí mezi Ministerstvo kultury a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vykonává dozor podle zákona o ochraně hospodářské soutěže, a to v rozsahu, v němž se na určité dozorované jednání nevztahuje autorský zákon. Činnost ÚOHS je možno doložit jedním příkladem, a to jeho aktuálním prvostupňovým rozhodnutím ze 7. ledna 2020, v němž uložil kolektivnímu správci OSA pokutu ve výši 10,676.000 korun českých za zneužití dominantního postavení. „... *Kolektivní správce porušil zákon o ochraně hospodářské soutěže i unijní soutěžní pravidla, když si v letech 2008 až 2014 na ubytovacích zařízeních vynucoval nepřiměřené obchodní podmínky za poskytnutí licencí kužití autorských práv prostřednictvím zvukových a zvukově obrazových přístrojů umístěných na pokojích ubytovacích zařízení. Ke zneužití došlo tím, že v uvedeném období účastník řízení ve svých sazebnících nezohledňoval obsazenost pokojů v ubytovacích zařízeních. Provozovatelé ubytovacích zařízení tak platili za licence i v případě, že v pokoji nebyl reálně nikdo ubytován. Sám účastník řízení v období do 18. 5. 2008 četnost využití pokojů ubytovacích zařízení zohledňoval jako relevantní kritérium pro výpočet autorské odměny. V souvislosti se zavedením zákonné regulace maximální výše autorských odměn za provozování rozhlasového a televizního vysílání na pokojích ubytovacích zařízení obsazenost přestal zohledňovat. Je tak zjevné, že jediným důvodem, proč v posuzovaném období OSA upustil od zohledňování obsazenosti pokojů v sazebnících autorských odměn, byla snaha maximalizovat výši vybraných autorských odměn od ubytovacích zařízení. Úřad tedy konstatoval, že požadavek platby autorské odměny i tehdy, kdy u nabyvatele licence prokazatelně nemohlo dojít k užití díla, tzn. když jeho pokoj nebyl obsazen ubytovaným hostem a nebylo mu tak poskytováno žádné protiplnění, nelze považovat za přiměřenou obchodní podmínku, tudíž nesplňuje podmínku proporcionality vzájemného smluvního plnění a protiplnění. Vzhledem k tomu, že OSA zastupuje i zahraniční autory, došlo také k ovlivnění obchodu mezi členskými státy.*“⁷¹² Kolektivní správce OSA proti tomuto rozhodnutí podal rozklad k předsedovi ÚOHS.

712 Informace dostupné zde: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/2710-urad-ulozil-pokutu-pres-10-milionu-korun-kolektivnimu-spravci-osa-za-zneuzeni-dominantniho-postaveni.html> [cit. dne 7. července 2020].

9.7 Kolektivní správa v oblasti audiovize v České republice

V České republice mají oprávnění k výkonu kolektivní správy vydané Ministerstvem kultury České republiky následující subjekty⁷¹³:

- DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s.; (www.dilia.cz);
- GESTOR - ochranný svaz autorský; (www.gestor.cz);
- INTERGRAM - Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, z.s.; (www.intergram.cz);
- Ochranná asociace zvukařů – autorů, z.s. (OAZA)⁷¹⁴; (www.oaza.eu);
- OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.; (www.osa.cz);
- Ochranná organizace autorská - sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z.s.; (OOA-S); (www.ooas.cz).

Výrobce zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla má své právo výrobce zvukově obrazového záznamu (§ 80 AZ), je tedy nositelem práv dle ustanovení § 95 odst. 3 písm. a) AZ.⁷¹⁵ Může mít také oprávnění k některým dalším předmětům ochrany (autorská díla, umělecké výkony, zvukové či zvukově obrazové záznamy audiovizuálně užitě), k nimž získal výhradní licenci (oprávnění k výkonu práva

Další informace dostupné například zde: <https://www.osa.cz/tiskove-centrum/osa-podal-rozklad-proti-rozhodnuti-uohs/> [cit. dne 7. července 2020] a zde: <https://www.ttg.cz/hoteliery-k-rozhodnuti-uohs-ve-veci-osa/> [cit. dne 7. července 2020].

713 Přehled organizací oprávněných k výkonu kolektivní správy práv je dostupný na: <https://www.mkcr.cz/organizace-opravnene-k-vykonu-kolektivni-spravy-prav-692.html> [cit. dne 7. července 2020]. Přehled oprávnění ke kolektivní správě práv je dostupný zde: <https://www.mkcr.cz/opravneni-ke-kolektivni-sprave-prav-691.html> [cit. dne 7. července 2020].

714 K účelnosti kolektivní správy v případě autorských práv zvukařů se na str. 904 komentáře k autorskému zákonu vyjadřují autoři I. Telec a P. Tůma.
Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 904.

715 Informace vycházejí z textu Holcová, I., Křesťanová, V.: Některé aspekty kolektivní správy práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2015, s. 24-25.

kolektivně spravovaného) na dobu trvání majetkových práv, alespoň pro území České republiky, s právem poskytnout podlicenci a v jejichž případě je tedy nositelem práv dle ustanovení § 95 odst. 3 písm. c) AZ. Výrobce zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla může být také zaměstnavatelem (v takovém případě by šlo o zaměstnanecké/-á dílo/-a) - může tak vykonávat majetková autorská práva a v takovémto případě bude nositelem práv dle ustanovení § 95 odst. 3 písm. b) AZ. „V závislosti na postavení producenta v tom kterém případě se může lišit druh kolektivní správy práv, a tak i práva, která jsou kolektivně spravována.“⁷¹⁶ Práva výrobce zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla, respektive práva k zaměstnaneckým dílům, jež vykonává dle ustanovení § 58 odst. 1 AZ, budou kolektivním správcem spravována jak v oblasti povinné kolektivní správy, tak v oblasti rozšířené kolektivní správy práv (§ 97e AZ, možnost tzv. opt-outu jak v případě práv výrobce zvukově obrazového záznamu, tak také v případě ostatních – „cizích“ práv). V případě povinné kolektivní správy práv je třeba doplnit, že výrobce zvukově obrazových záznamů nemůže získat práva autora (respektive jiného nositele práv), jež by měla být spravována v tomto „režimu kolektivní správy práv“, tomuto totiž zůstávají práva povinně kolektivně spravovaná zachována.⁷¹⁷ Pakliže je výrobce nabyvatelem výhradní licence [dle § 95 odst. 3 písm. c) AZ], předmětná práva jsou kolektivním správcem případně spravována v režimu rozšířené kolektivní správy (§ 97e AZ, možnost tzv. opt-outu jak v případě práv výrobce zvukově obrazového záznamu, tak také v případě ostatních – „cizích“ práv). Na základě smlouvy mohou být ve výše uvedených případech kolektivním správcem spravována určitá výrobcova práva také v režimu dobrovolné kolektivní správy.⁷¹⁸

Kolektivní správu týkající se audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů vykonává, zjednodušeně řečeno, v podstatě několik kolektivních správců.⁷¹⁹

716 Holcová, I., Křesťanová, V.: Některé aspekty kolektivní správy práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2015, s. 24.

717 Holcová, I., Křesťanová, V.: Některé aspekty kolektivní správy práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2015, s. 25.

718 Holcová, I., Křesťanová, V.: Některé aspekty kolektivní správy práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2015, s. 25.

719 Telec, I., Tůma, P.: *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 906-907.

– V případě autorů děl audiovizuálních a některých děl audiovizuálně užitých vykonává kolektivní správu **Dilia**.

Pro názornost uvádím vybrané informace o režimu povinné a rozšířené kolektivní správy práv vykonávaném kolektivním správcem Dilia v případě správy práv autorů audiovizuálních děl:

Povinná kolektivní správa:

- právo na odměnu za zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukově obrazového záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu [§ 97d odst. 1 písm. a), bod 3. AZ];
- právo na přiměřenou odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukově obrazový záznam [§ 97d odst. 1 písm. b) AZ];
- právo na užití přenosem televizního vysílání audiovizuálních děl [§ 97d odst. 1 písm. c) AZ].

Rozšířená kolektivní správa:

- nepoužije se pro díla audiovizuální ani díla audiovizuálně užitá [s výjimkou audiovizuálně užitých děl hudebních, pokud jde o užití podle § 97e odst. 4 písm. c) a e) AZ], nelze však vyloučit hromadné smlouvy v případě užití podle ustanovení § 97e odst. 4 písm. d) AZ, tedy v případě provozování televizního vysílání audiovizuálního díla.
- Dabingoví režiséři, kteří jsou autory či spoluautory mluvené složky audiovizuálních děl v cizím jazyce, „patří se svými právy“ pod kolektivního správce **Dilia**.
- Pro dabingové režiséry, kteří jako výkonní umělci provádí dabingovou složku audiovizuálních děl (tzn. v případě „mluvné složky“ audiovizuálních děl), je kolektivním správcem **INTERGRAM**.
- Práva výkonných umělců spravuje **INTERGRAM**, který stejně tak spravuje práva výrobců zvukově obrazových záznamů.

Pro názornost uvádím vybrané informace o režimu povinné a rozšířené kolektivní správy práv vykonávaném kolektivním správcem Intergram

v případě správy práv výrobců zvukově obrazových záznamů:

Povinná kolektivní správa práv:

- právo na odměnu za zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukově obrazového záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu (§ 97d odst. 1 písm. a), bod 3. AZ);
- právo na užití přenosem televizního vysílání zvukově obrazových záznamů audiovizuálních děl (§ 97d odst. 1 písm. c) AZ).

Rozšířená kolektivní správa:

- bez možnosti tzv. opt-outu (kvazi-povinná kolektivní správa) - oprávnění k výkonu práva na provozování televizního vysílání zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla [§ 97e odst. 4 písm. d) AZ];
 - s možností tzv. opt-outu – oprávnění k výkonu práva na půjčování zvukově obrazových záznamů [§ 97e odst. 4 písm. e) AZ].
- Podíl na výsledné podobě audiovizuálních děl mají také mistři zvuku, jejichž práva spravuje kolektivní správce **OAZA**.
- U audiovizuálních děl je však ještě třeba pamatovat na autory obrazové složky, pro něž kolektivní správu práv vykonává **OOA-S**.

Pro názornost uvádím vybrané informace o režimu povinné a rozšířené kolektivní správy práv vykonávaném kolektivním správcem OOA-S v případě správy práv kameramanů („díla kameramanů“ jakožto díla audiovizuálně užitá):

Povinná kolektivní správa:

- právo na odměnu za zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukově obrazového záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu [§ 97d odst. 1 písm. a), bod 3. AZ];
- právo na přiměřenou odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukově obrazový záznam [§ 97d odst. 1 písm. b) AZ];

- právo na užití přenosem televizního vysílání děl [§ 97d odst. 1 písm. c) AZ].

Rozšířená kolektivní správa:

- nepoužije se pro díla audiovizuální ani díla audiovizuálně užitá [s výjimkou audiovizuálně užitých děl hudebních, pokud jde o užití podle § 97e odst. 4 písm. c) a e) AZ] – nelze však vyloučit hromadné smlouvy v případě užití podle ustanovení § 97e odst. 4 písm. d) AZ, tedy v případě provozování televizního vysílání díla.
- Nesmí být opomenut ani **OSA** - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, s nímž by v mnoha případech měli tvůrci audiovizuálního díla uzavřít tzv. synchronizační licenci.

Kolektivní správce OSA nespravuje práva autora audiovizuálního díla, ani práva výrobce zvukově obrazového záznamu. V případě, kdy například filmová produkce bude chtít do audiovizuálního díla zařadit nějaké skladby či jejich části, je nutné hledět mimo jiné na práva autorů hudby a případně i textu těchto předmětných skladeb a tato řádně vypořádat.⁷²⁰

720 Pro jasnější vymezení konkrétních spravovaných práv doporučuji k prostudování komentář k autorskému zákonu autorů I. Telece a P. Tůmy - Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 906-907, a také Holcová, I., Křesťanová, V.: Některé aspekty kolektivní správy práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. In: Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha, 2015, s. 27-34.

10. Veřejnoprávní úprava audiovize

10.1 Geneze zákona o audiovizi

Po roce 2000 došlo dle mého názoru k propadu kvality většinové tuzemské filmové (respektive audiovizuální) produkce a taktéž k poklesu zájmu o Českou republiku, co se týká vhodných lokací a podmínek pro tvorbu zahraničních děl. Tyto důvody byly jakýmsi hnacím motorem pro revizi veřejnoprávní úpravy tvorby a nakládání s audiovizuálními díly, jejich archivace a jejich podpory. Již v prosinci 2010 byly (pod vedením tehdejšího ministra kultury Jiřího Bessera) zahájeny práce na novém zákoně, který by komplexně upravoval oblast kinematografie (respektive audiovize).⁷²¹ Výchozími dokumenty pro tuto práci byla vládou schválená „*Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie 2011 – 2016*“⁷²² a taktéž vládou schválený dokument Ministerstva kultury „*Strategie konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu 2011 – 2016*“.⁷²³ Dále (až později) vznikl kupříkladu dokument Státního fondu kinematografie s názvem „*Dlouhodobá koncepce 2017 – 2022*“⁷²⁴ a jeho aktualizovaná podoba z února 2019⁷²⁵. Z hlediska informací, výhledových prognóz a snah v případě současného a částečně i budoucího vývoje tuzemské kinematografie či jejích parciálních částí se veřejnost může seznámit například s těmito dalšími dokumenty Státního fondu

721 Informace dostupné na:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ministr-kultury-jiri-besser-zahajil-prace-na-novem-a-dlouho-ocekavanem-zakonu-o-kinematografii-76983/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

722 „*Usnesením vlády ČR č. 871 ze dne 1. prosince 2010 byla schválena Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu v letech 2011 až 2016.*“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odborna-diskuze-o-navrhu-zakona-o-audiovizi-101756/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Dokument je k dispozici zde <http://www.mkcr.cz/assets/zpravodajstvi/zpravy/Koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-2011---2016.pdf> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

723 Dokument je k dispozici zde:

<http://www.mkcr.cz/assets/zpravodajstvi/zpravy/Strategie-konkurenceschopnosti-ceskeho-filmoveho-prumyslu-2011---2016.pdf> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

724 Dokument je k dispozici zde:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/DK_A5_FIN_online_kor5_FIN.pdf [cit. dne 7. července 2020].

725 Dokument je k dispozici zde:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/DK_aktualizace_2019.pdf [cit. dne 7. července 2020].

kinematografie: „Krátkodobá koncepce 2019“⁷²⁶, „Krátkodobá koncepce 2020“⁷²⁷ a „Studie vývoje českého hraného kinematografického díla“⁷²⁸ z roku 2015. Předmětné dokumenty byly vytvořeny Fondem či zpracovány na základě jeho podnětu.

K projednávání pracovní verze návrhu zákona o audiovizuálních dílech, podpoře kinematografie a o změně některých zákonů byla přizvána i odborná veřejnost, které se jednotlivé instituty, jež měl zákon upravovat, nejvíce dotýkají. Ministerstvo kultury vyhlásilo dialog s veřejností dne 1. srpna 2011.⁷²⁹ Ministerstvo jednalo nejprve především s asociacemi a sdruženími fungujícími v oblasti audiovize. Jednotlivé subjekty se mohly vyjádřit k pracovní verzi návrhu zákona se svými konkrétními a věcnými připomínkami, názory a nápady. Ministerstvo tak požadovalo, aby se konkrétní subjekty podílely na tvorbě této normy a aby norma vycházela z praktických zkušeností a poznatků. Ministerstvo také zorganizovalo setkání k pracovní verzi návrhu zákona. To se uskutečnilo dne 15. srpna 2011 v sídle ministerstva (Maltézské náměstí 1, Praha 1).⁷³⁰ Setkání bylo uskutečněno především proto, aby na něm byla jednotlivým zástupcům konkrétních subjektů vysvětlena předmětná ustanovení a v nich obsažené instituty a aby na základě vzniklé konstruktivní diskuze a případně i kritiky návrhu vznikly nové závěry, které by bylo třeba do návrhu zapracovat. Odborné subjekty měly možnost vystoupit se svými připomínkami k textu návrhu zákona.⁷³¹ V době odborné diskuze a projednávání návrhu zákona s odbornou

726 Dokument je k dispozici zde: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/KK/KK_2019.pdf [cit. dne 7 července 2020] a pozměněný (z března 2019) zde:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Koncepce/KK_2019_text-brezen.pdf [cit. dne 7. července 2020].

727 Dokument je k dispozici zde: <https://fondkinematografie.cz/legislativa-a-koncepce/> [cit. dne 7. července 2020].

728 Dokument je k dispozici zde: http://www.fondkinematografie.cz/assets/media/publikace/studie_vyvoj_hrany_final.pdf [cit. dne 7. července 2020].

729 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vyhlaseni-verejne-diskuse-k-navrhu-zakona-o-audiovizi-101125/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

730 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vyhlaseni-verejne-diskuse-k-navrhu-zakona-o-audiovizi-101125/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

731 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odborna-diskuze-o-navrhu-zakona-o-audiovizi-101756/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
„Veřejné diskuze se zúčastnil ministr kultury Jiří Besser, 1. náměstek ministra kultury JUDr. František Mikeš a ředitelka odboru ředitelka odboru médií a audiovize MK ČR Helena Fraňková, která se na vytváření zákona podílela.“

veřejností byl zákon hotov z cca 80 %. Text se komplexně zaměřoval například na samostatné fungování kanceláře Státního fondu kinematografie a na důležitá ustanovení týkající se zdrojů pro „příjmovou stránku“ Státního fondu kinematografie a jejich následného přerozdělování.⁷³²

I nástupkyně ministra Bessera, ministryně Hanáková, se aktivně věnovala otázce vytvoření účelného a komplexního zákona upravujícího oblast audiovize. Dne 8. března 2012 ministryně uspořádala (v Konírně Nostického paláce, v sídle Ministerstva kultury, Maltézské náměstí 1, Praha 1) setkání se subjekty působícími v oblasti audiovize.⁷³³ Na programu byl nejen návrh zákona o audiovizi, ale i obecná rozprava o podpoře oblasti audiovize a o dalších krocích Ministerstva kultury v této oblasti. Návrh zákona se obecně těšil příznivým ohlasům (odborné) veřejnosti. Rada Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie v období podzimu roku 2011 vyjadřovala podporu nově vznikající legislativě a sama se podílela na vytvoření Statutu pro účely budoucího fungování nového Státního fondu kinematografie.⁷³⁴ Práce na Statutu probíhaly i přes prezidentské veto zákona. Prezident Václav Klaus své důvody k vetování předpisu uvedl ve svém stanovisku, které bylo dne 12. listopadu 2012 doručeno předsedkyni Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, Miroslavě Němcové.⁷³⁵ Prezident především zmínil to, že audiovizuální sektor je dle jeho názoru běžným obchodním odvětvím a neměl by tak být financován z veřejných zdrojů. Pokud by tomu tak mělo být, měl by Parlament České republiky porovnat zájem na podpoře podnikatelů v tomto sektoru i s dalšími oblastmi kultury a s dalšími aktivitami, které mnohdy ani zdaleka takovouto podporu nemají. Jsou jimi např.

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odborna-diskuze-o-navrhu-zakona-o-audiovizi-101756/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

732 „Návrh je postaven tak, aby bylo jasné, kolik do fondu kinematografie půjde peněz a z jakých zdrojů“, uvedl ministr Jiří Besser.“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odborna-diskuze-o-navrhu-zakona-o-audiovizi-101756/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

733 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ministryne-kultury-se-setka-se-zastupci-filmarske-obce-124893/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

734 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/rada-fondu-kinematografie-podporuje-novy-zakon-o-audiovizi-157389/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

735 Stanovisko (respektive veto zákona o audiovizi) prezidenta V. Klause k této problematice je dostupné jako Stanovisko prezidenta k tisku 620/0 ve sněmovním tisku 620/4 zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=620&ct1=4> [cit. dne 7. července 2020].

tuzemská hudba, výtvarné umění, architektura, literatura, divadlo či sport.⁷³⁶ Prezident využil pravomoci, kterou mu poskytuje článek 50 Ústavy České republiky, a vrátil Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky zákon o audiovizi.

Dne 18. prosince 2012 byl na jednání Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky návrh zákona o audiovizi znovu projednán. Návrh byl přijat, došlo k přehlasování veta prezidenta.⁷³⁷ Legislativní proces této nové normy byl ukončen.⁷³⁸

Zákon o audiovizi byl důvodem pro zrušení Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie, neboť v jeho ustanoveních byl stanoven vznik nového Státního fondu kinematografie. S přijetím zákona se objevilo několik „úkolů“, které bylo nutné postupně (v nejbližších měsících) řešit a věnovat se jim.⁷³⁹

Zákon o audiovizi svým systémem podpory filmového průmyslu překračoval kvóty stanovené pro zdroje veřejné podpory. Pravidla Evropské unie pro takovéto případy stanovují podmínku notifikace Evropskou komisí.⁷⁴⁰ Starost o tento proces

736 Informace viz ve sněmovním tisku 620/4, který je dostupný zde:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=620&ct1=4> [cit. dne 7. července 2020].

737 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prehlasovani-prezidentskeho-veta-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-audiovizi-160519/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

738 Při příležitosti nově přijatého zákona o audiovizi byla dne 20. prosince 2012 uspořádána (v Nostickém paláci, Maltézské náměstí 1, Praha 1) tisková konference.

739 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prinosy-noveho-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie--160668/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

740 „Notifikace zákona má ověřit: 1) zda-li je zákon v souladu se Smlouvou o ES – zda jsou dodrženy zásady zakazující diskriminaci na základě národnosti, ustanovující právo na svobodné usazování a zakládání firem, volný pohyb zboží a služeb – zákon o audiovizi tedy nesmí např. omezovat podporu pouze pro příslušníky daného státu, vyžadovat založení firem podle obchodního práva daného státu apod. 2) zda-li je zákon v souladu s kritérii slučitelnosti nastavené Komisí pro státní podporu kinematografie – zda je podpora určena kulturnímu produktu, zda podpora nepřiměřeně neomezuje výdaje v jiných členských zemích, zda je výše podpory v souladu s pravidly danými v Cinema Communication nebo zda podpora nepreferuje určitý typ průmyslového odvětví (např. postprodukcí).“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prinosy-noveho-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie--160668/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Pro doplnění je nutné uvést i to, že Evropská komise dne 17. června 2010 zaslala tehdejšímu ministrovi zahraničních věcí dokument [zn. K(2010)4193] s posouzením Evropské komise a s jejím kladným vyjádřením k otázce režimu podpory českého filmu. Evropská komise posuzovala tuto podporu a uvážila, že je slučitelná se Smlouvou o fungování Evropské unie. Režim podpory byl stanoven s účinností do 31. prosince 2015.

Další informace a celý dokument jsou dostupné zde:

<http://www.fondkinematografie.cz/assets/media/files/filmove%20pobidky/posouzeni-komisi-eu.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

a jeho celou přípravu neslo Ministerstvo kultury⁷⁴¹, vše trvalo zhruba tři měsíce.

Ministerstvo kultury mělo za nelehký úkol nalézt vhodného kandidáta na pozici ředitele Státního fondu kinematografie, kterého by jmenoval ministr kultury. Ředitel Fondu měl vhodně řídit chod Fondu a spravovat Program podpory filmového průmyslu, jenž přešel na nově vzniklý Státní fond kinematografie. Vedle ředitele Fondu musel mít Státní fond kinematografie také tzv. Výbor. V tomto Výboru je celkem devět osob, které mimo jiné dohlížejí na využívání financí.⁷⁴² Ty mohou být využity pouze zcela hospodárně a takovým způsobem, k němuž byly určeny. Státní fond kinematografie musí mít také schválen svůj Statut⁷⁴³. Statut je projednán s Dozorčím výborem (Výborem), odsouhlasen Radou Fondu⁷⁴⁴, předložen ředitelem Fondu ministru kultury, který jej pak předkládá ke schválení vládě. Práce na prvotním Statutu Fondu probíhaly od října 2012. V lednu 2013 se předpokládalo jeho projednávání Evropskou komisí a konzultace jeho ustanovení s (odbornou) veřejností.

Dalším z úkolů, které stály před nově vznikajícím Státním fondem kinematografie, bylo vyhledání vhodných expertů pro podávání expertních posudků co do obsahu a co do ekonomické stránky konkrétních projektů. Expertní posudky

741 „Proces notifikace zákona a prověřování jeho souladu se sdělením Komise Radě, Evropskému parlamentu, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ohledně některých právních aspektů problematiky kinematografických a jiných audiovizuálních děl (tzv. Cinema Communication - COM/2001/0534 final) bude mít na starosti Ministerstvo kultury.“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prinosy-noveho-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie--160668/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

742 Ředitel Fondu byl oprávněn započít s procesem výběru členů výboru (z řad příspěvovatelů do Státního fondu kinematografie) výběrem vhodných adeptů a jejich jmenováním ministrem kultury.

743 „Statut rozpracovává zákon a obsahuje

- podrobnosti o činnosti, vnitřní organizaci a hospodaření Fondu

- podrobnosti o jednání Rady a Výboru

- podrobnosti o expertech a expertních analýzách

- podrobnosti o rozdělování finančních prostředků Fondu, uznatelnosti nákladů, vyúčtování

- podrobnosti o vyhlašování výzev, podávání žádostí a rozhodování o poskytnutí podpory...“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prinosy-noveho-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie--160668/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

V zákoně o audiovizí je obsah Statutu rámcově vymezen např. v ustanoveních § 13, § 14, § 18, § 22, § 23, § 31, § 33, § 34, § 35, § 38, § 42, § 44.

744 „Rada je podle nového zákona povinna stanovit si dlouhodobou koncepci své činnosti, své priority i opatření k jejich dosažení. Je tedy nejdůležitějším úkolem Rady zahájit svou práci na dlouhodobé koncepci vlastní činnosti, stejně tak i na krátkodobé (jednoleté koncepci), která stanovuje praktické úkoly pro daný kalendářní rok – např. počet výzev na jednotlivé okruhy podpory, výše podpory v jednotlivých okruzích, předběžné termíny výzev apod.“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prinosy-noveho-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie--160668/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

se totiž měly stát důležitým pomocníkem pro účely Rady Fondu a jejího rozhodování ve věci přerozdělování finančních prostředků jednotlivým projektům. Experti měli být nominováni profesními organizacemi z oblasti tvorby audiovizuálních děl. Proces vyhledávání expertů byl spuštěn ředitelem Fondu a jednotlivci pak byli vybráni a jmenováni ministrem kultury.

10.2 Zákon o audiovizi

Zákon o audiovizi⁷⁴⁵ ze dne 26. října 2012 nabyl účinnosti dne 1. ledna 2013. Jedná se o zcela zásadní normu pro filmový průmysl v České republice. Zákon o audiovizi z velké části inkorporoval ustanovení obsažená v zákoně č. 273/1993 Sb.⁷⁴⁶ Zákon o audiovizi obsahuje ustanovení o Státním fondu kinematografie, který nahradil Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie. Přijetím zákona o audiovizi byl zároveň zrušen zákon č. 241/1992 Sb.⁷⁴⁷ Zákon o audiovizi byl

745 Zákon dostupný například zde: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=511> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné]; <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-496> [cit. dne 7. července 2020]. Zákon vyšel ve Sbírce zákonů dne 31. prosince 2012 v částce 186 (pod výše uvedeným číslem 496/2012 Sb.). Pro další informace viz http://www.psp.cz/sqw/historie_sqw?o=6&t=620 [cit. dne 7. července 2020].

746 „Zákon č. 273/1993 Sb. vznikl v době, kdy bylo nutné urychleně reagovat na změnu společensko-politických poměrů, zejména zrušit státní monopol v oblasti výroby, dovozu a distribuce kinematografických děl, a vytvořit alespoň základní nástroje pro vznik konkurenčního prostředí v dané oblasti. Zákon svou úlohu v zásadě splnil a lze říci, že z hlediska koncepce se osvědčil.“
Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odborna-diskuze-o-navrhu-zakona-o-audiovizi-101756/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Rozbor zákona č. 273/1993 Sb. je obsažen v podkapitole 10.3.

747 „Účelem zákona č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie před cca 20 lety bylo vytvoření institucionálního základu pro tvorbu zdrojů, z nichž lze financovat vybrané projekty v oblasti české kinematografie. Zákon upravuje podmínky podpory české kinematografie, postavení Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie (dále jen „Fond“), působnost jeho řídicích orgánů, způsob jejich rozhodování. Současně upravuje zdroje, které do Fondu plynou, a způsob jejich rozdělování, jakožto i možnosti zacházení s těmito prostředky. O poskytování prostředků Fondu na jednotlivé projekty rozhoduje Rada Fondu (dále jen „Rada“), která je nezávislým kolektivním orgánem, jehož členové jsou voleni Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. Zákon vytváří právní prostředí k tomu, aby finanční prostředky Fondu byly využívány k financování, resp. částečnému financování konkrétních děl české kinematografie nebo akcí, které slouží její podpoře a rozvoji.
Dostatečný časový odstup od přijetí výše zmíněného zákona č. 241/1992 Sb. spolu se zkušenostmi jeho uplatňování v praxi dostatečně ověřily odůvodněnost vzniku Fondu.“
Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odborna-diskuze-o-navrhu-zakona-o-audiovizi-101756/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Rozbor zrušeného zákona č. 241/1992 Sb. je obsažen v podkapitole 10.5.

již dvakrát novelizován, a to zákonem č. 139/2016 Sb.⁷⁴⁸ a zákonem č. 183/2017 Sb.⁷⁴⁹ Rok 2015 byl z hlediska procesu novelizací zcela zásadním pro zákon o audiovizi a pro fungování Státního fondu kinematografie. Vláda České republiky totiž schválila (po zkráceném připomínkovém řízení, které trvalo od 1. června 2015 do 15. června 2015) návrh zákona novelizujícího zákon o audiovizi a dále pak novelizujícího zákon č. 231/2001 Sb.⁷⁵⁰ Návrh byl připraven Ministerstvem kultury společně se Státním fondem kinematografie. Návrh zákona vláda následně dne 10. července 2015 předložila Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.⁷⁵¹ Návrh předmětného zákona byl poslancům rozeslán jako tisk č. 547/0⁷⁵². Poslanecká sněmovna schválila návrh zákona

748 Zákon je dostupný např. zde: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=7&T=547> [cit. dne 7. července 2020].

749 Zákon je dostupný např. zde: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=7&T=929> [cit. dne 7. července 2020].

750 Více viz zde:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-dnes-schvalila-novelu-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie-260571/tmplid-228> [cit. dne 15. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné]

a zde: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9X3FXU46> [cit. dne 7. července 2020].

Předseda vlády B. Sobotka se dne 6. července 2015 setkal při příležitosti konání 50. ročníku Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech s filmovými tvůrci a producenty, s nimiž hovořil o novele zákona o audiovizi. Viz <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/ocekavane-udalosti/6--cervence-2015-premier-sobotka-se-v-karlovych-varech-setka-s-filmari-a-producenty-132537/> [cit. dne 7. července 2020].

„Návrh zákona je předkládán v souvislosti se zkušenostmi s implementací zákona č. 496/2012 Sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi), a zejména z důvodu zajištění dostatečných finančních prostředků na podporu kinematografie. Tím má být umožněno dlouhodobé a předvídatelné plánování Státního fondu kinematografie (dále jen „Fond“) tak, aby mohla být naplněna dlouhodobá koncepce podpory kinematografie. Z provedených analýz v rámci RIA vyplývá, že pro tento cíl musí být zajištěny dodatečné prostředky ve výši přibližně 180 mil. Kč ročně.“

Viz důvodová zpráva k návrhu novely ZoA dostupná zde:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=547&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

„ ... „Vláda zavádí novelou zákona o audiovizi velmi významnou změnu v podpoře českého filmového průmyslu ze strany státu. Poprvé dojde k systémové podpoře kinematografie ve formě pravidelné dotace, příští rok podpoříme český film 180 milionů korun. Novela zajistí pro českou kinematografii stabilní zdroj financování, umožní výrobu náročnějších a koprodukčních děl i potřebnou propagaci českého filmu. Peníze pro český film podpoří rovněž turistický ruch a zaměstnanost,“ uvedl předseda vlády Bohuslav Sobotka.

„Novela, která umožní trvalé financování české kinematografie, je historickým průlomem a také důkazem toho, že koaliční vláda vyvinula značné úsilí, aby našla model, jak podpořit českou kinematografii, což se ještě nikomu nepovedlo,“ uvedl ministr kultury Daniel Herman. ...“

Citace je z článku s názvem *„Vláda schválila pravidelnou podporu české kinematografie, příští rok podpoří filmový průmysl 180 milionů korun.“*, který je dostupný zde: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-pravidelnou-podporu-ceske-kinematografie--pristi-rok-podpori-filmovy-prumysl-180-miliony-korun-132469/> [cit. dne 7. července 2020].

751 Informace jsou dostupné zde: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=547> [cit. dne 7. července 2020].

752 Tisk je dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=547&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

(po odpovídajícím projednávání v Poslanecké sněmovně a Senátu) na 44. schůzi dne 19. dubna 2016, prezident pak zákon podepsal dne 22. dubna 2016. Zákon č. 139/2016 Sb.⁷⁵³ nabyl účinnosti dne 6. května 2016 a je prozatím nejrozsáhlejší novelizací zákona o audiovizi. Novelu zákona o audiovizi osobně velice vítám a, jak vyplynulo z informací z médií, která se tomuto tématu věnovala, uvítali jej i zástupci filmového průmyslu.⁷⁵⁴ „Hlavním účelem navrhované právní úpravy je zefektivnění procesu poskytování podpory z prostředků fondu a zajištění pravidelného příspěvku na podporu kinematografie ze státního rozpočtu.“⁷⁵⁵

Dokumenty - návrh zákona, včetně důvodové zprávy, a dále platné znění zákona s vyznačením změn jsou k dispozici zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=547&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

753 Zákon dostupný např. zde: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=7&T=547> [cit. dne 7. července 2020].

754 Články týkající se informací o návrhu novely zákona o audiovizi jsou dostupné např. zde: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1538020-novela-zakona-o-audiovizi-dotace-od-statu-a-transparentnost> [cit. dne 7. července 2020]; http://magazin.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/novela-zakona-o-audiovizi-pomuze-ceskemu-filmu-mini-premier/1229047&id_seznam=322 [cit. dne 15. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné]; <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-64253190-film-pobidky-statni-fond-kinematografie> [cit. dne 7. července 2020].

755 Zpráva ze dne 1. července 2015 s názvem „Vláda dnes schválila novelu zákona o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie“ je dostupná zde: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-dnes-schvalila-novelu-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie-260571/tmplid-228> [cit. dne 15. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Z této zprávy uvádím pro doplnění ještě následující citaci: „Zásadní změnou navrhované právní úpravy je vytvoření nového stabilního zdroje podpory kinematografie ve formě příspěvku ze státního rozpočtu. Návrhem zákona bylo schváleno, že na podporu kinematografie bude Státnímu fondu kinematografie poskytována každoroční dotace ze státního rozpočtu, jejíž výše bude odpovídat výnosu z audiovizuálních poplatků. Podpora bude určena zejména na vývoj a výrobu českých kinematografických děl, na podporu kin, propagaci české kinematografie v České republice i v zahraničí nebo na výchovu filmového diváka. Fond dosud spravoval finanční zdroje, které jsou definovány zákonem o audiovizi a zákonem o provozování rozhlasového a televizního vysílání (poplatek z vysílání reklamy). Nový zdroj finančních prostředků ze státního rozpočtu, které přináší novela zákona o audiovizi, je účelově určen na podporu kinematografie.

Druhou zásadní změnou je úprava systému a procesu poskytování podpory kinematografie a schématu poskytování filmových pobídek. Předvídatelnost a spolehlivost systému investičních pobídek je jedním ze základních potřeb českých investorů, přičemž novela zefektivňuje poskytování filmových pobídek tak, že bude možno o filmovou pobídku žádat kdykoliv během fiskálního roku.“

V obecném doplňujícím přehledu bych se rád zastavil u několika ustanovení [Pozn.: Jednotlivá ustanovení jsou k prostudování v návrhu zákona, včetně důvodové zprávy, a dále v dokumentu s platným zněním zákona s vyznačením změn. Oba dokumenty jsou k dispozici zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=547&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].], jež považuji za velice zásadní a pro filmový průmysl, a především pro audiovizuální tvorbu, prospěšná, i když možná celkem skrytě, skrze složitý proces podpory a pobídek. Mimo některé dílčí změny a zpřesnění je nutno poukázat např. na znění ustanovení druhého odstavce § 18 ZoA („Složení a rozhodování Výboru“). Devět členů Výboru Státního fondu kinematografie totiž již nadále není jmenováno a odvoláváno (pouze) ministrem kultury (z řad zástupců jednotlivých poplatníků poplatků z vysílání reklamy a správních poplatků podle tohoto zákona, a to na návrh takovychto

poplatníků), ale tato „pravomoc“ je „diverzifikována“, a to následovně: dva členové Výboru jsou jmenováni a odvoláváni ministrem kultury, dva další členové Výboru ministrem financí a zbylých pět členů Výboru je jmenováno a odvoláváno na návrh plátce nebo poplatníka audiovizuálních poplatků ministrem kultury. Dále doznalo změny například i ustanovení § 24 ZoA pojednávající o zdrojích a výdajích Státního fondu kinematografie. Předmětný paragraf především obsahuje (mimo podmínky nakládání s financemi) ustanovení o „novém“ finančním zdroji. Seznam demonstrativně vypočtených finančních zdrojů obsahuje písmeno o), které má následující znění: „každoročně poskytovaná dotace ze státního rozpočtu účelově určená na poskytování podpory kinematografie, jejíž výši a způsob výpočtu upravuje § 24a, ...“ Jedná se o dotaci, která nezávisí na „náhodě“, kdy Státní fond kinematografie buď nějakou částku dostal, či nikoliv, jde o zákonně zakotvený stabilní zdroj financování. [Pozn.: Pro starší informace o konkrétních částkách a o výši finanční dotace a možném objemu filmových pobídek viz následující články zde: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-pravidelnou-podporu-ceske-kinematografie--pristi-rok-podpori-filmovy-prumysl-180-miliony-korun-132469/> [cit. dne 7. července 2020], zde: <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-64253190-film-pobidky-statni-fond-kinematografie> [cit. dne 7. července 2020] a zde: <http://domaci.ihned.cz/c1-63981980-cesko-chce-prilakat-cizi-filmare-pobidky-muzeme-zvysit-na-800-milionu-tvrdi-babis> [cit. dne 7. července 2020].] Výše dotace odpovídá částce výnosů přijatých Státním fondem kinematografie z audiovizuálních poplatků v kalendářním roce, který předcházal tomu roku, v němž je sestavován rozpočet Fondu na následující kalendářní rok. „...dotace je navržena ve stejné výši, jakou tvoří soukromé zdroje Státního fondu kinematografie. To znamená, že hodnota státního příspěvku se bude každý rok vypočítávat na základě audiovizuálních poplatků, které vybere Státní fond kinematografie, a bude to vždycky za dva roky zpětně.“ [Pozn.: Z vystoupení předsedy vlády B. Sobotky na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 9. července 2015. Proslov je dostupný zde: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/vystoupeni-premiera-bohuslava-sobotky-v-poslanecke-snemovne-k-tematu-podpory-kinematografie-132729/> [cit. dne 7. července 2020].]

Z hlediska transparentnosti rozhodování rady Státního fondu kinematografie jsou zásadními ustanovení § 37 ZoA a § 38 ZoA. Prvně uvedené stanovuje postup a lhůty při posuzování žádosti o podporu kinematografie, ve třetím odstavci je nově zanesena podmínka pořízení protokolu o hlasování rady. Protokol má obsahovat údaje o hodnocení a hlasování každého člena rady v případě té které konkrétní žádosti o podporu kinematografie. Druhý výše uvedený paragraf vymezuje povinnosti Fondu v případě uveřejňování informací a dokumentů způsobem umožňujícím dálkový přístup. Fond má také zveřejňovat protokol o hlasování rady o žádosti o podporu kinematografie a dále informace o: „1. výši a formě poskytnuté podpory kinematografie a o lhůtě pro dokončení projektu, na jehož realizaci byla podpora kinematografie poskytnuta, 2. změnách výše nebo formy poskytnuté podpory kinematografie nebo lhůty pro dokončení projektu, o nichž bylo rozhodnuto na základě žádosti podle § 36, a 3. zamítnutí žádosti o podporu kinematografie a žádosti o změnu rozhodnutí o podpoře kinematografie.“ [Pozn.: Ustanovení § 38 odst. 1 písm. c) ZoA.] Oba paragrafy přináší zpřehlednění a zprůhlednění rozhodování členů rady. Není zde prostor pro jednostranně zaměřená hlasování, která ve svém určitém souhrnu dříve znevýhodňovala některé jiné (mnohdy velice kvalitní) filmové projekty.

Velké množství změn je obsaženo v šestém díle zákona o audiovizuální s názvem „Poskytování filmových pobídek“ (Oddíl 1 „Obecná ustanovení o filmových pobídkách“; Oddíl 2 „Rozhodování o filmové pobídce“; Oddíl 3), jenž se jako celek v praxi především zaměřuje na zahraniční filmové produkce, které těchto pobídek rády využívají a tím také samozřejmě mnohdy značně šetří své finanční náklady. Je zaveden systém podobný zahraničním úpravám filmových pobídek, kdy je možné podávat žádosti kdykoliv během (fiskálního) roku. [Pozn.: K tomuto viz důvodová zpráva k návrhu novely ZoA na s. 23. Důvodová zpráva dostupná zde:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=547&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020]. Informace dostupná také např. zde: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-dnes-schvalila-novelu-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie-260571/tmplid-228> [cit. dne 15. 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné]. V závěru zákona je obsaženo ustanovení § 57a s názvem „Intenzita veřejné podpory“, za níž je zákonem považován maximální objem veřejné podpory poskytnuté na projekt, na jehož realizaci byla poskytnuta podpora dle ZoA. Součástí tohoto ustanovení (a statutu Fondu) je také zohlednění kritérií pro posouzení tzv. kulturní náročnosti projektu nebo audiovizuálního díla.

Pro téma této rigorózní práce je podstatná především první část zákona s názvem „Audiovize“⁷⁵⁶. Pojetí zákona o audiovizi, kde jsou obsažena jak ustanovení vztahující se k fungování a činnosti Státního fondu kinematografie, tak ustanovení pojednávající o výrobě, šíření a archivování audiovizuálních děl (respektive záznamů s těmito díly), je velice vhodné, podobně kompaktně pojatá materie je pro filmový (respektive pro jakýkoliv kulturní) průmysl efektivní variantou a podstatným nástrojem pro jeho další fungování a rozvoj. Dva výše zmíněné předpisy, jež byly do doby účinnosti zákona o audiovizi pro oblast audiovize těmi stěžejními, se v praxi v průběhu let sice osvědčily, ale postupem času ztratily svou aktuálnost a byly již poněkud neefektivní:

„Ministr kultury poděkoval české filmařské obci za odbornou pomoc a podporu při projednávání novely zákona o audiovizi. „Jsem rád, že jsem na vlastní oči tady v Cannes mohl vidět a osobně konzultovat pozitivní dopady novely zákona o audiovizi, která byla za naší vlády přijata. Novela totiž přinesla více finančních prostředků, což umožnilo nastartovat systémové financování a napomoci i vyšší konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu; zároveň lze realizovat i užší spolupráci v oblasti zahraničních koprodukcí. Filmové pobídky jsou podle novely daleko efektivnější, neb o ně lze žádat kdykoli během fiskálního roku, nikoli dle vyhlášených výzev. A Cannes je přesně to místo, kde lze tyto změny efektivně využít při diskusích o dalších filmařských plánech a projektech,“ uvedl ve svém projevu ministr Herman.“

Ministr Herman: Filmové pobídky jsou díky novele zákona efektivnější. www.parlamentnilisty.cz, 23. května 2017. Článek dostupný zde: <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Ministr-Herman-Filmove-pobidky-jsou-diky-novele-zakona-efektivnejsi-488923> [cit. dne 7. července 2020].

„Asociace producentů v audiovizi vítá změny zákona o audiovizi, které dnes schválila vláda. Návrh novely zákona zpracovalo Ministerstvo kultury ve spolupráci se Státním fondem kinematografie. Novela audiovizuálního zákona zavádí systematickou podporu filmové tvorby ze státního rozpočtu formou každoroční dotace. Její výše bude odpovídat výnosům, které získá Fond z audiovizuálních poplatků za předchozí rok. V současnosti se tento výnos pohybuje kolem 200 mil Kč ročně. Tato částka by se tedy od příštího roku měla díky státní dotaci téměř zdvojnásobit. Vláda tak následuje většinu členských zemí Evropské unie, kde se stát na podpoře filmové tvorby podílí. „Jsme rádi, že vláda přijala spoluzodpovědnost za budoucnost české filmové tvorby a bude se podílet na jejím financování stejným dílem jako soukromý sektor,“ hodnotí novelu předseda představenstva APA Pavel Strnad. Zároveň novela významně upravuje proces poskytování podpory z prostředků Fondu, zejména zvýší transparentnosti při rozhodování členů Rady o jednotlivých projektech.

Vládou dnes schválená novela audiovizuálního zákona také zjednodušuje a činí flexibilnějším systém filmových pobídek - žadatelé budou moci podávat žádosti kdykoli během fiskálního roku. Navrhované změny umožní plné využití kapacity českého filmového průmyslu a zamezí odchodu potenciálních investorů, tedy zahraničních produkcí, do států, které na rozdíl od České republiky problémy s finančním krytím nemají a garance filmové pobídky je v nich možná okamžitě a kdykoli během fiskálního roku. „Je velmi důležité, že systém filmových investičních pobídek byl konečně dotažen a stává se tak funkčním a skutečně konkurenceschopným nástrojem rozvoje českého filmového průmyslu,“ oceňuje dnes schválenou vládní předlohu novely producent Radomír Dočekal.“

APA: Nový zdroj financování je zásadní změnou v polistopadové historii české kinematografie. www.asociaceproducentu.cz, 1. července 2015. Článek dostupný zde: <http://www.asociaceproducentu.cz/prispevek/19> [cit. dne 14. září 2019; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

756 Tato část sestává z následujících hlav: Hlava I „Úvodní ustanovení“, Hlava II „Povinnosti při výrobě audiovizuálních děl a jejich zpřístupňování veřejnosti“, Hlava III „Národní filmový archiv“, Hlava IV „Státní fond kinematografie a poskytování podpory kinematografie“, Hlava V „Společná, přechodná a závěrečná ustanovení“.

„Za nejzávažnější nedostatky dosud platné právní úpravy lze, kromě výše zmíněných, označit především nedostatečné vymezení okruhů podpory, způsob rozhodování Rady o udělení podpory, honorování Rady, neexistence definice národního kinematografického díla v souvislosti s udělováním koprodukčního statutu podle Úmluvy o evropské koprodukci, stanovení podmínek o udělení podpory prostřednictvím jednostranných smluv, administrativní zatížení podnikatelů povinností zasilání informací o vyrobeném kinematografickém díle u třech různých subjektů v souvislosti s žádostí o podporu u Státního fondu, evidencí kinematografických děl odboru médií a audiovize MK, atd.“⁷⁵⁷.

Problém u předmětné legislativy byl dle mého názoru především s novými technologiemi, které oblast audiovize hojně využívá a které se neustále překotně vyvíjejí. Nové technologie totiž ovlivňují jak proces tvorby jednotlivých děl, tak proces výroby zvukově obrazových záznamů a následně i proces a jednotlivé způsoby jejich distribuce. Zákon o audiovizi především institucionálně sjednotil oblast audiovize a legislativci si, obrazně řečeno, po delší době opět „uvědomili“, že audiovize a kinematografie zvláště jsou oblastmi vysoce kreativními a ekonomicky přínosnými. Vhodné legislativní zastřešení této oblasti přináší vyšší konkurenceschopnost osobám pracujícím v tomto zábavním průmyslu a všem dalším subjektům, které se na celém procesu tvorby audiovizuálních děl a výroby jejich prvotních záznamů podílejí. Konkurenceschopnost by se tak měla celému tomuto odvětví postupně zvýšit i v mezinárodním měřítku.

Zákon o audiovizi mění to, že Státní fond kinematografie nově „stojí“ samostatně mimo Ministerstvo kultury.⁷⁵⁸ Státní fond kinematografie má v čele ředitele zodpovědného za chod Fondu. Fond připravuje a následně i zajišťuje plnění programu (koncepce) podpory filmového průmyslu, jenž je vždy přijímán a schvalován na určité období.⁷⁵⁹

757 Informace dostupné na:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odborna-diskuze-o-navrhu-zakona-o-audiovizi-101756/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

758 Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prehlasovani-prezidentskeho-veta-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-audiovizi-160519/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

759 Ke Státnímu fondu kinematografie viz také podkapitola 10.4 s názvem „Státní fond kinematografie“.

Po krátkém úvodu k zákonu o audiovizí bych jej v následující části rád detailněji rozebral. K vymezení zákona o audiovizí je nutné uvést to, jaké oblasti či instituty zákon upravuje. Jsou jimi tři velké oblasti: a) výroba a zpřístupňování kinematografických a jiných audiovizuálních děl (v této oblasti se jedná o povinnosti při uvedených činnostech), b) instituce Národního filmového archivu (v této oblasti se jedná o postavení a činnost Národního filmového archivu) a c) Státní fond kinematografie (v této oblasti jde především o jeho postavení, činnost, financování, o podporu kinematografie a o filmové pobídky).⁷⁶⁰ Zákon se vztahuje na audiovizuální díla, jež jsou určena ke zpřístupňování veřejnosti, a to za úplatu. V úvodních ustanoveních ZoA jsou vedle oblastí, které zákon upravuje, i základní pojmy důležité pro konkrétní oblasti. Z pojmů bych rád upozornil především na **definici osoby koproducenta**. V případě, že na výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla participuje více výrobců, je jím každý z těchto výrobců.⁷⁶¹

Výroba prvotních záznamů audiovizuálních děl a zpřístupňování těchto děl veřejnosti jsou dle zákona doprovázeny jistými opatřeními (respektive povinnostmi). Ty zákon upravuje v Hlavě II. **První z povinností** je povinnost uložená distributorům českých audiovizuálních děl. Ti jsou povinni opatřit předmětné rozmnoženiny (prvotních záznamů) audiovizuálních děl, které jsou rozšiřovány veřejnosti na území České republiky, titulky pro osoby sluchově postižené. Dále pak distributoři musí

760 Viz ustanovení § 1 ZoA.

761 Viz ustanovení § 2 odst. 1 písm. d) ZoA.

Z hlediska koprodukcí je také vhodné zmínit **definici českého audiovizuálního díla**: „...českým audiovizuálním dílem [je] audiovizuální dílo, 1. na jehož výrobě se výrobce nebo koproducent, který má místo podnikání, místo trvalého pobytu nebo sídlo na území České republiky, podílel v rozsahu alespoň 10 % financování celkových výrobních nákladů, nebo 2. na jehož výrobě se koproducent s místem podnikání, místem trvalého pobytu nebo sídlem na území České republiky podílel společně s koproducentem, který nemá místo podnikání, místo trvalého pobytu nebo sídlo na území České republiky, a toto audiovizuální dílo vyhovuje podmínkám Evropské úmluvy o filmové koprodukcí (dále jen „Úmluva“) nebo jiné mezinárodní smlouvy o filmové koprodukcí, kterou je Česká republika vázána (dále jen „mezinárodní smlouva o filmové koprodukcí“), bez ohledu na to, jak se na financování jeho výrobních nákladů podílel, ...“ Viz ustanovení § 2 odst. 1 písm. e) ZoA.

„Koproducent

Vzhledem ke skutečnosti, že se na výrobě audiovizuálního díla, resp. jeho záznamu, může podílet více osob, které naplňují znaky výrobce, je každý z těchto výrobců označován pro potřeby tohoto zákona za koproducenta. K rozlišení pojmů uváděných v důvodové zprávě viz komentář k autorskému zákonu.“

Holcová, I. a kol.: Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2019, s. 1618.

opatřit obaly těchto rozmnoženin nápísem „*Titulky pro sluchově postižené*“.⁷⁶² **Druhou povinností** je povinnost týkající se klasifikace kinematografických děl. Zákonodárce v tomto ustanovení pamatoval na mravní a duševní vývoj dětí a mladistvých a omezil přístupnost některých kinematografických děl. Tato díla musí být označena tzv. klasifikací z hlediska vhodnosti jejich obsahu pro děti a mladistvé, a to před jejich prvním uvedením (zpřístupněním) na našem území.⁷⁶³ Kinematografická díla jsou v České republice klasifikována následovně: a) dílo přístupné bez omezení, b) dílo není vhodné pro děti mladší dvanácti let, c) dílo není přístupné dětem mladším patnácti let a d) dílo není přístupné dětem a mladistvým mladším osmnácti let.⁷⁶⁴ S klasifikací kinematografických děl souvisejí i další povinnosti. Výrobce nebo koproducent, který má místo podnikání, místo trvalého bydliště nebo sídlo na území České republiky, v případě tuzemského kinematografického díla toto dílo klasifikuje a sděluje uvedenou klasifikaci distributorovi. Distributor, který distribuuje i jiná než tuzemská díla, provede klasifikaci u zahraničních děl sám. Zásadní, co do významu klasifikace kinematografických děl, je to, že pořadatel kinematografických představení má za povinnost zajistit zveřejnění klasifikace předmětných kinematografických děl, kterou mu sdělí vždy distributor. S tím však souvisí poněkud razantnější opatření (povinnost), a to vyloučení (respektive zamezení vstupu) osob, které nedosahují věku odpovídajícího konkrétní klasifikaci, z účasti na kinematografickém představení.⁷⁶⁵ Podobná povinnost se váže k takové osobě, která prodává, pronajímá nebo půjčuje rozmnoženiny (prvotních záznamů) audiovizuálních děl, respektive filmových děl, s vyznačenou klasifikací, kdy takováto díla nesmí být prodána, pronajata či půjčena osobě, jež je omezena v přístupnosti dle předmětné klasifikace.

Nabídková povinnost je **třetí z povinností**, které jsou obsaženy v Hlavě II. zákona o audiovizu. Týká se Národního filmového archivu⁷⁶⁶, který má právo na to, aby

762 Viz ustanovení § 3 ZoA.

763 Viz ustanovení § 4 ZoA.

764 Jako příklad díla přístupného bez omezení může být uveden film „*Jak vycvičit draka 2*“. Dílem, které není vhodné pro děti mladší dvanácti let, je např. film „*22 Jump Street*“ a za dílo, které není přístupné dětem mladším patnácti let, distributor klasifikoval např. tuzemský film „*Díra u Hanušovic*“.

765 K tomuto viz také ustanovení § 5 odst. 8 ZoA: „*Přadatel kinematografického představení nesmí před jeho zahájením, v jeho průběhu a bezprostředně po jeho skončení zpřístupnit veřejnosti audiovizuální upoutávky podle odstavce 7 označené přísnějším stupněm klasifikace, než má kinematografické dílo, které je hlavním programem kinematografického představení.*“

766 NFA má právo si vybrat z technologických druhů rozmnoženin prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive filmového díla, takovou, která je pro NFA nejpřijatelnější.

mu od výrobce prvotního záznamu českého kinematografického díla nebo od jeho koproducenta (který má sídlo, místo trvalého pobytu nebo místo podnikání v České republice) byly do šedesáti dnů od zveřejnění díla nabídnuty návrhem smlouvy dvě rozmnoženiny v takové kvalitě, která odpovídá rozmnoženinám distribuovaným pro účely kinematografického představení. Dále by pak NFA mělo obdržet kopii literárního scénáře a propagační materiály vázající se k dílu. Přijetí návrhu na uzavření odpovídající smlouvy může být realizováno ve lhůtě šesti měsíců ode dne doručení návrhu. K vlastnímu předání rozmnoženin musí dojít ve lhůtě šesti měsíců od uzavření smlouvy. „*Převodem vlastnictví k rozmnoženinám českých kinematografických děl a jiných materiálů podle odstavců 1 až 6 nenabývá Národní filmový archiv právo příslušná česká kinematografická díla a jiné materiály jakkoli užívat, ledaže k tomu získá oprávnění od nositelů práva autorského a práv souvisejících s právem autorským.*“⁷⁶⁷

Za čtvrté se jedná o tzv. oznamovací povinnost k evidenci kinematografických děl. Výrobce prvotního záznamu kinematografického díla nebo jeho koproducent (který má sídlo, místo trvalého pobytu nebo místo podnikání v České republice) mají povinnost oznámit NFA nové kinematografické dílo nejpozději do 31. ledna toho roku, který následuje po kalendářním roce zpřístupnění díla veřejnosti v České republice. Stejně tak distributor⁷⁶⁸ oznamuje NFA každé kinematografické dílo, které svou činností zpřístupnil veřejnosti v České republice prostřednictvím kinematografických představení.⁷⁶⁹

Další významnou součástí zákona o audiovizí jsou ustanovení upravující postavení a činnost Národního filmového archivu⁷⁷⁰. NFA je příspěvkovou organizací, která je zřízena Ministerstvem kultury. Jedná se o speciální druh archivu pro archiválie spojené s audiovizuálním průmyslem a tímto „druhem kultury“. NFA nakládá s/se:

- a) národním filmovým dědictvím;
- b) audiovizuálními archiváliemi;
- c) sbírkami soudobé dokumentace;

767 Ustanovení § 6 odst. 7 ZoA.

768 Distributor nemusí oznámení učinit v případě, že kinematografické dílo zpřístupnil veřejnosti formou kinematografického představení v daném roce pouze desetkrát. Viz ustanovení § 7 odst. 4 ZoA.

769 Výše uvedená oznámení musí obsahovat náležitosti uvedené v ustanovení § 7 odst. 3 ZoA.

770 Pro více informací viz <http://www.nfa.cz/> [cit. dne 7. července 2020].

- d) sbírkami písemných archiválií;
- e) sbírkami literatury;
- f) sbírkami knihovny Archivu.

Výše uvedené dědictví, archiválie a sbírky NFA buduje, ochraňuje, restauruje, vědecky zpracovává, zpřístupňuje a využívá. Do jeho činnosti pak náleží také spolupráce s českými a zahraničními filmovými a kulturními institucemi za účelem formování a šíření filmové kultury. V posledních několika letech je pak důležitým faktorem i šíření filmové kultury prostřednictvím nových moderních (digitálních) technologií. Národní filmový archiv se také věnuje publikační, vědecké a edukativní činnosti. Jedná se především o pedagogickou spolupráci se středními školami, s vyššími odbornými školami a s vysokými školami filmového zaměření.⁷⁷¹

NFA mimo jiné poskytuje licence k užití zvukově obrazových záznamů tuzemských audiovizuálních děl, a to v rozsahu práv, jež NFA náleží dle právního předpisu či dle smluv s nositeli práv.⁷⁷² Příjmy, které jsou takto získány, NFA dále

771 K tomuto dále viz ustanovení § 8 odst. 3 ZoA: „Archiv poskytuje záznamy audiovizuálních děl pro výukové účely středním a vyšším odborným školám filmového zaměření, vysokým školám filmového zaměření a spolkům, ústavům nebo obecně prospěšným společnostem pořádajícím kinematografická představení, získá-li k tomu Archiv nebo příslušný zájemce oprávnění od nositelů práv. Archiv je oprávněn požadovat pouze náhradu v této souvislosti účelně vynaložených nákladů. Pokud Archiv požaduje takovou náhradu, je osoba, která o poskytnutí záznamu audiovizuálního díla požádala, povinna ji uhradit.“

772 Ustanovení § 8 odst. 7 ZoA.

Dále je ještě nutné uvést ustanovení § 8 odst. 4 a 5 ZoA: „(4) Užití zvukově obrazových záznamů českých audiovizuálních děl vyrobených státem v době od 28. srpna 1945 do 31. prosince 1991, u nichž ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona uplynula nebo po dni účinnosti tohoto zákona uplyne doba trvání práv výrobce zvukově obrazového záznamu, je možné jen na podkladě jejich originálních nosičů, pokud jsou vlastnictvím státu s příslušností k hospodaření Archivu nebo s písemným souhlasem Archivu. Práva autorů audiovizuálního díla nebo děl audiovizuálně užitých tím nejsou dotčena. Archiv je povinen počínat si při poskytování originálních nosičů zájemcům o užití audiovizuálních děl tak, aby nevznikla právní překážka k jejich poskytování dalším zájemcům, opačné ujednání se zájemcem o poskytnutí nosičů je neplatné.

(5) Archiv nesmí převést vlastnická práva k národnímu filmovému dědictví ani jeho části nebo je zatížit právy třetích osob, s výjimkou rozmnoženin audiovizuálních děl nebo audiovizuálních archiválií zhotovených Archivem na objednávku třetích osob pro jejich účely a s výjimkou rozmnoženin publikací nebo záznamů, které Archiv vyrobí pro účely jejich vydání.“

„Autorská práva k některým kinematografickým dílům (tj. k filmovým dílům kinematografickým) vykonává podle zvláštního zákona namísto dvou zaniklých dřívějších právnických osob Státní fond kinematografie, a to opět ex lege. Stalo se tak na základě legální sukcese na dřívější Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, posléze na Státní fond kinematografie, k níž původně došlo v důsledku zániku tzv. zbytkových státních organizací Filmové studio Barrandov – Copyright a Filmové studio Zlín – Copyright, které podle předchozích organizačně právních změn vykonávaly autorská práva původních výrobců kinematografických děl. K jejich zániku došlo roku 1993 s právním nástupcem (sukcesorem), jímž je v současnosti právě Státní fond kinematografie. Zrušení obou zmíněných právnických osob bylo provedeno formou jejich sloučení s dřívějším Státním fondem České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, tímto státním fondem,

užívá pro svoji činnost. Dne 23. května 2014 byla uzavřena licenční smlouva mezi Státním fondem kinematografie a Národním filmovým archivem, která NFA opravňuje k užití československých filmů vytvořených v období od roku 1965 do roku 1991. Fond tím chtěl zefektivnit a do budoucna dále zajistit poskytování podlicencí jednotlivým zájemcům o audiovizuální díla z tohoto období. Finanční prostředky, jež jsou takto získány Fond následně využívá na podporu kinematografie. Národní filmový archiv byl pro Fond jasnou institucí, která by s právy k filmům měla nakládat. Sám totiž obchoduje s filmy do roku 1964. Sbírky jsou v tuto chvíli již spojeny, tím se usnadnil jednotlivým zájemcům přístup k filmům. Fond do konce roku 2013 poskytoval licence k užití děl prostřednictvím společnosti Ateliéry Bonton Zlín a. s. Smlouva s tímto subjektem byla uzavřena v roce 2008 a byla platná právě do konce roku 2013. Fond na nastalou situaci reagoval velice pružně a zvolil pro audiovizuální sektor toho nejlepšího partnera pro nakládání s právy k předmětným kinematografickým dílům a ke zvukově obrazovým záznamům.⁷⁷³

Podstatnou a nejobsáhlejší částí zákona o audiovizuální kinematografii je Hlava IV. s názvem „Státní fond kinematografie a poskytování podpory kinematografii“⁷⁷⁴. Státnímu fondu

kteřý převzal jejich veškerá práva a závazky, včetně práv a závazků na úseku duševního vlastnictví (srov. § 14 AudvizD 1993 ve znění účinném do 31. 12. 2012, § 58 odst. 2 AudvizD). Touto sukcesí však zůstalo nedotčeno právo hospodaření příslušející Národnímu filmovému archivu se sídlem v Praze k audiovizuálním dílům a jejich hmotným zachycením tvořícím národní filmové dědictví, jež jsou majetkem České republiky (§ 8 AudvizD).

Příjmy za užití kinematografických děl, o nichž zákon nesprávně uvádí, že „byla na Fond převedena“, tedy zejména děl, u nichž Státní fond kinematografie vykonává v důsledku svého legálního právního nástupnictví po zmíněných státních organizacích autorská práva, patří mezi legálně stanovené druhy finančních zdrojů tohoto mimorozpočtového účelového státního fondu. [Viz § 24 odst. 1 písm. h) AudvizD.]“

Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 702-703.

773 Jednotlivé informace a tisková zpráva Státního fondu kinematografie s názvem „Státní fond kinematografie a Národní filmový archiv uzavřeli licenční smlouvu k filmům vyrobeným v letech 1965 – 1991“ jsou dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/filmy-ve-sprave-statniho-fondu-kinematografie.html> [cit. dne 7. července 2020]; <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/tiskove%20zpravy/SFK-NFA/tiskova%20zprava%20final.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

Další informace dostupné např. zde: <http://www.borovan.cz/5094/prodej-starych-filmu-miri-k-narodnimu-filmovemu-archivu> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.borovan.cz/7648/ziskove-ateliery-bonton-zlin-ceka-radikalni-zestihleni> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.borovan.cz/10118/stare-ceske-filmy-bude-prodavati-narodni-filmovy-archiv> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.borovan.cz/12830/filmovy-fond-ziskal-prodeje-starych-filmu-podporených-projektu-pres-80-milionu> [cit. dne 7. července 2020] a <http://www.borovan.cz/13915/nfa-bude-rocne-platit-filmoveho-fondu-70-milionu> [cit. dne 7. července 2020].

774 Jedná se o ustanovení § 9 až § 56 ZoA.

kinematografie, jeho genezi, statutu a činnosti se budu částečně věnovat v podkapitole 10.4 s názvem „*Státní fond kinematografie*“.⁷⁷⁵ V této části bych však rád rozebral ustanovení zákona o audiovizí, která pojednávají o Fondu a která jej „právně zaštiťují“.

Státnímu fondu kinematografie přísluší hospodařit s určitým vymezeným majetkem České republiky. Fond jako takový patří do působnosti Ministerstva kultury, které je jeho nadřízeným správním orgánem.

Mezi činnosti a úkoly fondu, kterým se věnuje a které naplňuje, patří mimo jiné: **správa audiovizuálních poplatků, poplatků z vysílání reklamy a dalších poplatků**, které stanoví ZoA; **správa evidence pro oblast průmyslu zabývající se audiovizí**⁷⁷⁶; **podpora kinematografie; výkon majetkových autorských práv a práv výkonných umělců náležejících státu; výkon práv výrobce prvotních záznamů audiovizuálních děl**, která na předchozí Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie přešla podle zákona č. 273/1993 Sb., a dále pak i **výkon práva výrobce zvukově obrazového záznamu** dle příslušných ustanovení AZ⁷⁷⁷; **přidělování koprodukčního statutu filmům** dle EÚFK nebo podle jiné mezinárodní smlouvy pojednávající o filmové koprodukci; **poskytování filmových pobídek a další činnosti**, které stanoví právní předpisy⁷⁷⁸. Z uvedené agendy považují za nepodstatnější oblast podpory kinematografie a poskytování filmových pobídek. Vždyť právě díky těmto institutům pozvolna dochází k oživení tuzemské kinematografie a k obnovení a posílení zájmu zahraničních filmových studií o Českou republiku.

Mezi orgány Fondu se řadí ředitel Fondu, Rada a dozorčí výbor (Výbor). K těmto orgánům lze v rámci Fondu samozřejmě připojit i kancelář Fondu, která však není orgánem Fondu, ale je jeho nezbytnou součástí. Zajišťuje totiž ve Fondu

775 K tomuto viz ustanovení § 9 odst. 3 ZoA: „*Podrobnosti o činnosti, vnitřní organizaci, hospodaření Fondu a poskytování podpor kinematografie a poskytování filmových pobídek stanoví statut Fondu. Statut Fondu dále upraví podrobnosti ve věcech, o nichž to stanoví tento zákon. Návrh statutu Fondu nebo jeho změn předkládá ředitel Fondu ministru kultury (dále jen „ministr“), a to po projednání s Dozorčím výborem (dále jen „Výbor“) a odsouhlasení Radou Fondu (dále jen „Rada“). Rada posuzuje návrh statutu Fondu nebo jeho změn v rozsahu své působnosti podle § 13 odst. 1. Statut Fondu schvaluje vláda na návrh ministra.*“

776 Pro více informací viz ustanovení § 30 ZoA.

777 Viz ustanovení § 106 odst. 4 AZ: „*Podle tohoto zákona jsou chráněny i předměty ochrany, které nebyly podle dosavadních předpisů chráněny [§ 1 písm. b) body 3, 5 a 6 a § 2 odst. 2] nebo jejichž obsah ochrany byl jiný než podle tohoto zákona. Za výrobce českého zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla zveřejněného v době od 1. 1. 1950 do 31. 12. 1964 se považuje Národní filmový archiv. Za výrobce zvukově obrazového záznamu audiovizuálních děl zveřejněných v době od 1. 1. 1965 do 31. 12. 1991, k nimž podle zvláštních právních předpisů vykonává práva autorská Státní fond kinematografie, se považuje tento fond.*“

778 Jedná se např. o agendu vymezenou v ustanovení § 26 odst. 2 až 4 AZ.

organizační, administrativní a technický chod celé agendy.⁷⁷⁹ **Ředitel Fondu** je jmenován a odvoláván ministrem kultury, stojí v čele Fondu a je jeho statutárním orgánem. Odpovídá také za hospodaření s prostředky, které jsou Fondu svěřeny. Náplní činnosti ředitele Fondu je např. výkon rozhodnutí Rady o podpoře kinematografie; kontrola závěrečného vyúčtování podpory kinematografie; vydávání rozhodnutí o filmových pobídkách a pobídkových projektech; vydávání rozhodnutí o udělení koprodukčního statutu dle ustanovení § 53 ZoA a další činnosti.⁷⁸⁰ **Rada** je spíše než výkonným orgánem, za nějž je do určité míry možné považovat ředitele Fondu, orgánem koncepčním. Rada rozhoduje a stanovuje koncepci a strategii podpory kinematografie jako takové; vymezuje a uveřejňuje kritéria pro hodnocení projektů, což vykonává v rámci dohodnuté politiky podpory filmové tvorby; rozhoduje o formě podpory kinematografie, podpoře projektů a její výši atd. Rada má devět členů, jejichž funkční období je stanoveno na tři roky⁷⁸¹. Členem Rady může být svéprávná fyzická osoba, která je zároveň bezúhonná. Členové jsou voleni a odvoláváni Poslaneckou sněmovnou na návrh ministra kultury. Jsou to uznávané a zkušené osoby pocházející z oblasti kinematografie.⁷⁸² Jednání Rady je popsáno v ZoA a ve statutu Fondu. **Výbor** Fondu kontroluje činnost a hospodaření Fondu. I Výbor má devět členů a jejich funkční období je také stanoveno na tři roky. Členem Výboru může být bezúhonná svéprávná fyzická osoba. Ministr kultury jmenuje a odvolává dva členy Výboru, další dva členové jsou voleni a odvoláváni ministrem financí a pět členů Výboru jmenuje a odvolává ministr kultury na návrh plátce nebo poplatníka audiovizuálních poplatků.

Zcela zásadními ustanoveními zákona o audiovizi jsou dle mého názoru ustanovení § 21 až § 23 pojednávající o tzv. expertní analýze a osobách, které ji provádějí. Tímto institutem je do jisté míry zajištěna transparentnost přidělování

779 K tomuto je nutné uvést ustanovení § 11 odst. 4 ZoA, které pojednává o financování chodu Fondu: „Náklady spojené s chodem kanceláře Fondu a náklady na zaměstnance Fondu jsou financovány z dotace poskytnuté ministerstvem.“

780 Viz ustanovení § 12 odst. 3 ZoA.

781 „... Každý rok je Poslaneckou sněmovnou volena jedna třetina členů Rady. Opětovné zvolení je možné. Do doby zvolení nového člena Rady se prodlužuje funkční období původního člena Rady, nejdéle však o 12 měsíců.“
Ustanovení § 14 odst. 3 ZoA.

782 Takovéto osoby jsou navrhovány ministroví kultury jednotlivými odborovými organizacemi sdružujícími pouze autory audiovizuálních děl nebo děl audiovizuálně užitých, spolky, obecně prospěšnými společnostmi, ústavy a zájmovými sdruženími právnických osob působícími v oblasti kinematografie, s výjimkou kolektivních správce autorských práv nebo práv souvisejících s právem autorským, a dále středními a vyššími odbornými školami a vysokými školami zaměřenými na „filmovou výuku“.

podpor a je také zaručeno odborné (obsahové a ekonomické) posouzení předkládaných návrhů a projektů. „Účelem expertní analýzy je vytvořit kvalifikovaný podklad pro odborné posouzení obsahu a ekonomické stránky projektu, jehož podpora je předmětem žádosti o podporu kinematografie. Expertní analýza slouží jako podklad pro rozhodnutí Rady. Kancelář Fondu zajišťuje ke každé žádosti o podporu kinematografie 2 expertní analýzy. Rada si může vyžádat další expertní analýzu.“⁷⁸³ Odpovídající analýzy vypracovávají obsahoví a ekonomičtí experti pro jednotlivé dotační okruhy.⁷⁸⁴ Experti navrhuji profesní organizace. Mělo by se jednat o bezúhonné svéprávné fyzické osoby. Měli by být osobami uznávanými a zkušenými v oblasti filmového průmyslu (respektive kinematografie) a nesmí být v posledních třech letech odvoláni z funkce experta. Ministr kultury jmenuje experty na základě jednotlivých návrhů a také na základě doporučení Rady Fondu. Z expertů je kanceláří Fondu vytvořen veřejný seznam, z něž se dle postupu daného statutem Fondu stanovují experti pro vytvoření příslušných analýz.

Je jistě zřejmé, že agenda, jíž Fond pojímá a zastřešuje, je velice nákladná a není možné, aby byla celá samostatně financována ze státních finančních zdrojů. Zákon o audiovizi uvádí příkladný výčet celkem šestnácti různých zdrojů financování Fondu. Ty se v případě audiovizuálních poplatků ještě dále člení na určité „podskupiny“.

Finančními zdroji Fondu jsou zejména⁷⁸⁵:

783 Ustanovení § 23 odst. 1 a 2 ZoA.

784 „Při rozhodování budou Radě k dispozici obsahové (dramaturgické, distribuční, producentské) a ekonomické expertní posudky, které mají členům Rady napomoci k co nejkvalifikovanějšímu rozhodování.“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prehlasovani-prezidentskeho-veta-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-audiovizi-160519/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

785 Viz ustanovení § 24 a násl. ZoA.

„Pro Fond, který je financován převážně z mimorozpočtových zdrojů, je základní otázkou jeho existence vytvoření nových finančních zdrojů. Jejich nové navržení a definování je i základním cílem návrhu zákona. Finančním zdrojem jsou kromě výnosů z vlastní hospodářské činnosti zejména poplatky. ... Stanovení poplatků vychází z konstrukce, že každý subjekt, který má své podnikání založeno na audiovizuálních dílech do Fondu přispívá a zároveň může čerpat. I když RIA předpokládá, výnos 890 tis. Kč v roce 2012 je třeba zopakovat, že provozovatelé VOD mají odklad plateb až na rok 2016. V současnosti dostupné informace o výnosech VOD jsou nedostačující pro jasně doložitelný vývoj trhu. Každopádně, kdyby se vývoj neočekával, nevznikali by další provozovatelé této služby. Zvýšení zájmu o VOD se rovněž dá předpokládat v momentě, kdy bude efektivně řešena problematika audiovizuálního pirátství. Zájem o filmy na online půjčovnách prostřednictvím internetu lze odvodit od zisku jejich provozovatelů.“

Důvodová zpráva ZoA, str. 45.

1) audiovizuální poplatky; tyto poplatky se dále dělí na:

- a) poplatek z kinematografického představení⁷⁸⁶;
- b) poplatek z poskytování audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání⁷⁸⁷;

Důvodová zpráva ZoA je dostupná na str. 36 a násl. návrhu zákona o audiovizu, který je dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=620&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

S vytvořením vícezdrojového financování a s jeho rozvojem souviselo i zvýšení počtu oblastí, v nichž bylo možné žádat o poskytnutí finančních prostředků od Státního fondu kinematografie.

K příjmům Fondu viz pro ilustraci např. článek s názvem „*Nova a Prima odstartovaly proces plateb do filmového fondu*“ dostupný na: <http://www.borovan.cz/6671/nova-a-prima-odstartovaly-proces-plateb-do-filmoveho-fondu> [cit. dne 7. července 2020] nebo článek s názvem „*Filmový fond se otevře za několik dní, začne hra o 132 milionů*“ dostupný na: <http://www.borovan.cz/7374/filmovy-fond-se-otevře-za-nekolik-dni-zacne-hra-o-123-milionu> [cit. dne 7. července 2020].

786 Tento poplatek odvádí pořadatel kinematografického představení. Předmětem poplatku je cena vstupného za zpřístupnění kinematografického díla veřejnosti (respektive „cena vstupenky do kina“). Plátce zahrne tento poplatek do ceny vstupného, vypočítává se z ceny vstupného bez poplatku z kinematografického představení. Sazba poplatku činí 1 %. Obdobím pro odvádění poplatků je kalendářní čtvrtletí.

Ministerstvo kultury ve svých aktualitách dne 7. ledna 2013 uvedlo zprávu s názvem „*Státní fond kinematografie a základní informace k poplatku z kinematografického představení*“. Tato zpráva mimo jiné uvádí následující informace. Část financování Státního fondu kinematografie je zajišťována platbami od tzv. pořadatelů kinematografických představení. Jedná se o poplatek, který je zaplacen společnostmi (pořadatelé veřejné produkce / pořadatelé kinematografického představení), které nejčastěji provozují kina, v nichž jsou promítána audiovizuální díla. I v případě Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie tento poplatek existoval a odváděl se ve výši 1 Kč z každé zakoupené vstupenky. Účastník veřejné produkce kinematografického díla zaplatil uvedenou 1 Kč společně se vstupným. Od 1. ledna 2013 došlo ke změně, dá se říci, že došlo k navýšení těchto „plateb“. Provozovatelé kin, kde dochází k promítání audiovizuálních děl, odvádějí 1 % ze základu poplatku z kinematografického představení, které účastník akce zaplatil se vstupným. Odvod poplatku Státnímu fondu kinematografie je stejně jako v případě předchozí právní úpravy čtvrtletní. Systém odvodu poplatku se v podstatě změnil v několika bodech. Nejen že se změnila výše vybíraného poplatku v souvislosti s jeho procentuálním stanovením (došlo tak k lepšímu reflektování rostoucích a díky nejrůznějším faktorům variujících průměrných cen vstupného), ale došlo především ke změně výpočtu poplatku z kinematografického představení. „*Nově se poplatek z kinematografického představení vypočítá tak, že od ceny vstupného se odečte nejprve poplatek z kinematografického představení a potom DPH je-li pořadatel plátcem DPH. Výsledkem je základ poplatku z kinematografického představení, který se po výpočtu zaokrouhluje na celé koruny nahoru. Poplatek z kinematografického představení se vypočítá jako 1% z tohoto zaokrouhleného základu poplatku. Pořadatel kinematografického představení je povinen na konci každého kalendářního čtvrtletí provést tento výpočet ze sumy vstupného přijatého za kinematografická představení konaná v daném čtvrtletí.*“ Poplatek je dle zákona nutné odvést z jakéhokoliv představení, které je zpřístupněno a divák za něj tedy zaplatí vstupné (toto se týká jak jednorázových plateb, tak např. školních představení, kde je platba většinou paušální).

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/statni-fond-kinematografie-a-zakladni-informace-k-poplatku-z-kinematografickeho-predstaveni-161965/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Informace k tomuto poplatku dostupné také na webových stránkách Fondu: <https://fondkinematografie.cz/informace-pro-platce-poplatku-z-kinematografickeho-predstaveni.html> [cit. dne 7. července 2020].

787 Ustanovení § 27 ZoA pojednávající o poplatku za poskytování audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání nabylo účinnosti dne 1. ledna 2016. Tento poplatek je odváděn poskytovatelem

- c) poplatek z převzatého televizního vysílání⁷⁸⁸;
- d) poplatek z vysílání reklamy⁷⁸⁹;
- 2) správní poplatky dle ZoA;
- 3) příjem ze sjednaných podílů Fondu na zisku z podpořených projektů;
- 4) příjmy z nakládání s majetkem České republiky, s nímž je Fond oprávněn hospodařit;
- 5) úroky z prostředků Fondu, které jsou uloženy u bankovního domu;
- 6) příjmy z majetkových účastí České republiky na podnikání právnických osob ve filmovém průmyslu;
- 7) příjmy z veřejných sbírek pořádaných ve prospěch Fondu a ve prospěch podpory kinematografie;
- 8) příjmy z využití kinematografických děl - jedná se však o díla, která byla na Fond „převedena“;
- 9) příjmy za užití kinematografických děl, u nichž Fond vykonává práva výrobce, jež na něj přešla na základě AZ, a u nichž se Fond považuje za jejich výrobce (respektive za výrobce prvotního záznamu těchto děl);
- 10) příjmy z cenných papírů nabytých Fondem od jiných osob;
- 11) dary, dědictví a odkazy pro Fond;

audiovizuální mediální služby na vyžádání dle zákona č. 132/2010 Sb., ve znění zákona č. 302/2011 Sb. Předmětem poplatku je cena, kterou koncový uživatel platí poskytovateli audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání. Základ poplatku, jeho sazbu a poplatkové období stanoví zákon o audiovizi v ustanovení § 27 odst. 3 až 5.

Informace k tomuto poplatku jsou dostupné na webových stránkách Fondu: <https://fondkinematografie.cz/informace-pro-platce-poplatku-z-poskytovani-audiovizualnich-mediálních-sluzeb-na-vyzadani.html> [cit. dne 7. července 2020].

788 Plátcem tohoto poplatku je provozovatel převzatého televizního vysílání. Předmětem poplatku je cena za poskytnutí převzatého televizního vysílání. Základ poplatku, jeho sazbu a poplatkové období stanoví zákon o audiovizi v ustanovení § 28 odst. 3 až 5.

Informace k tomuto poplatku dostupné také na webových stránkách Fondu: <https://fondkinematografie.cz/informace-pro-platce-poplatku-z-prevzateho-televizniho-vysilani/> [cit. dne 7. července 2020].

789 Původně byl poplatek z vysílání reklamy obsažen v ustanovení § 32a a násl. zákona č. 231/2001 Sb. (ve znění zákona č. 302/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů): „(1) Poplatníkem poplatku z vysílání reklamy je provozovatel jiného než místního nebo regionálního televizního vysílání nechráněným podmíněným přístupem, který toto vysílání provozuje na základě licence podle § 12 odst. 3 písm. a) a šíří program, do něhož jsou zařazována rovněž kinematografická díla. (2) Předmětem poplatku z vysílání reklamy je příjem z vysílání reklamy.“

Ustanovení § 28a až § 28c ZoA byla do ZoA vložena zákonem č. 139/2016 Sb. Poplatníkem je provozovatel jiného než místního nebo regionálního televizního vysílání, které není chráněno podmíněným přístupem. Předmětem poplatku je příjem z vysílání reklamy. Základ poplatku, sazbu poplatku a poplatkové období stanoví zákon o audiovizi v ustanovení § 28a odst. 3 až 6.

Informace k tomuto poplatku dostupné také na webových stránkách Fondu: <https://fondkinematografie.cz/informace-k-poplatku-z-vysilani-reklamy/> [cit. dne 7. července 2020].

- 12) odvody za porušení rozpočtové kázně, včetně penále;
- 13) dotace ze státního rozpočtu;
- 14) dotace ze státního rozpočtu účelově určená na filmové pobídky;
- 15) dotace ze státního rozpočtu účelově určená na poskytování podpory kinematografie, jejíž výši a způsob výpočtu upravuje § 24a⁷⁹⁰ ZoA a která je poskytována každý rok;
- 16) další zdroje stanovené jinými právními předpisy⁷⁹¹.

Díl 5 a díl 6 Hlavy IV. zákona o audiovizí jsou z mého pohledu, jak bylo již dříve předestřeno, těmi stěžejními pro oblast audiovize. Zákon o audiovizí totiž v díle 5 pojednává o poskytování podpory kinematografie a v díle 6 o poskytování filmových pobídek. O podpoře filmového průmyslu, o filmových pobídkách, o jejich využití a praktických dopadech je dále pojednáno v podkapitole 10.6 s názvem „*Podpora filmového průmyslu a filmové pobídky*“.

Podpora kinematografie z prostředků Fondu je omezena na určité oblasti. Projekt žádající o finanční prostředky na podporu svojí realizace musí spadat pod jeden z následujících okruhů⁷⁹²: a) vývoj tuzemského kinematografického díla; b) výroba tuzemského kinematografického díla (respektive prvotního záznamu takového díla); c) distribuce kinematografického díla; d) projekt týkající se technického rozvoje a modernizace kinematografie; e) propagace tuzemského kinematografického díla; f) publikační činnost v oblasti kinematografie a činnost v oblasti filmové vědy; g) zachování a zpřístupňování národního filmového dědictví; h) vzdělávání a výchova v oblasti kinematografie; i) filmový festival a přehlídka v oblasti kinematografie; j) ochrana práv ke kinematografickým dílům a jejich záznamům. Publikační činnost v oblasti kinematografie, činnost v oblasti filmové vědy a do jisté míry i vzdělávání a výchova v oblasti kinematografie jsou veskrze novějšími okruhy, které byly dříve velice opomíjeny. Filmová věda jako teoretický filmový obor rozvíjí poznání o teoretických základech filmové tvorby, o historických východiscích národních

790 Ustanovení § 24a ZoA:

„(1) Finančním zdrojem Fondu je každoročně poskytovaná dotace ze státního rozpočtu, jejíž výše odpovídá částce výnosů Fondu z audiovizuálních poplatků za kalendářní rok předcházející kalendářnímu roku, ve kterém se sestavuje rozpočet Fondu na následující kalendářní rok.

(2) Podkladem pro určení částky výnosů podle odstavce 1 je roční účetní závěrka Fondu.“

791 Jako příklad těchto zdrojů lze uvést ustanovení § 26 odst. 2 AZ.

792 Viz ustanovení § 31 odst. 1 ZoA.

kinematografií, o jednotlivých filmových obdobích, stylech, žánrech, osobnostech apod. I tuto část audiovizuálního odvětví je nutné podporovat a oživit její fungování. Kultura může být pestrá a rozvíjet se jedině za podmínek zachování co největšího počtu jejích odvětví a vědních oborů s ní spojených. Stejně tak kvalitní vzdělávání v této oblasti průmyslu by mělo do budoucna přinést kvalitní tvůrce, technické pracovníky a výrobce. Česká republika může kontinuálně navázat na slavná období tuzemské kinematografie a obnovit tak místy zašlou slávu českého filmového průmyslu.

Podpora kinematografie pro jednotlivé projekty je buď ve formě dotace, nebo ve formě dotace s podílem na zisku. Ve druhém případě jsou prostředky poskytnuty tak, že nemusí být vráceny, ale Fond se pak následně podílí (dle sjednané smlouvy) na zisku projektu. Fond vyhlašuje výzvy k podávání žádostí o podporu, a to na základě koncepce Rady. Žádost o podporu kinematografie musí být podána elektronicky prostřednictvím elektronické aplikace evidence a žadatel je povinen uhradit správní poplatek. Obsah žádosti je vymezen jednak základními náležitostmi žádosti podle správního řádu a jednak náležitostmi uvedenými v ustanovení § 34 odst. 3 až 5 ZoA. „*Kancelář Fondu zašle žádost o podporu kinematografie, která splňuje formální náležitosti podle § 34 [ZoA], bez zbytečného odkladu vybraným expertům za účelem vypracování expertních analýz. Kancelář Fondu předá Radě žádost o podporu kinematografie podle věty předchozí a expertní analýzy. Na základě toho Rada zhodnotí žádost o podporu kinematografie podle § 35 odst. 2 [ZoA] a na svém zasedání rozhodne o žádosti o podporu kinematografie.*“⁷⁹³

O podpoře kinematografie tedy rozhoduje Rada Fondu. Rada přihlíží k vypracovaným expertním analýzám, které k jednotlivým projektům byly vyhotoveny, a dále hodnotí to: jak je projekt kvalitní; jak je pro tuzemskou (respektive evropskou) kinematografii přínosný z hlediska jejího rozvoje a její rozmanitosti; jaký má projekt pro tuzemskou kinematografii kulturní význam; jak bude projekt ekonomicky realizovatelný; zda budou do tvorby (především z tvůrčího a technického hlediska) zapojeni mladí a začínající filmoví profesionálové; jak a zda bude projekt přínosný pro ekonomickou životaschopnost a pro posilu nezávislosti a vlastní identity tuzemské kinematografie a, pokud je projekt zaměřen na národnostní tematiku, i to, zda je v této oblasti projekt umělecky či dokumentárně hodnotně zpracován. Rada v případě

793 Ustanovení § 37 odst. 1 ZoA.

dotačního okruhu týkajícího se tvorby tuzemského kinematografického díla hodnotí i předchozí práci autora nebo výrobce. Rada své rozhodnutí na základě předešlých informací pečlivě zváží a zhodnotí. Finanční prostředky nejsou alokovány bez rozmyslu. Na základě zkušeností s problematickými dotačními řízeními a s nedostatkem finančních prostředků pro podporu kinematografie je i nadále snaha o co nejefektivnější a nejprofesionálnější rozdělení vymezených prostředků. Rozhodnutí Rady o podpoře kinematografie vedle obecných náležitostí, které stanovuje správní řád, obsahuje také: formu a výši podpory; účel jejího poskytnutí; podmínky jejího použití; případně i stanovení podmínek pro sjednání podílu (respektive výše podílu) Fondu na zisku projektu; lhůtu pro předložení příslušných dokladů; dobu pro zákonem vymezené podávání hlášení o příjmech a také lhůtu, kdy by měl být projekt dokončen. Rada musí o každé žádosti rozhodnout nejdéle do devadesáti dnů od konce lhůty pro podávání žádostí o podporu kinematografie. Celý výše popsany proces není komplexní bez toho, aniž je uvedeno, že příjemce podpory kinematografie musí sám o sobě splňovat určité předpoklady, mezi nimiž je například to, že musí být bezúhonný, nemělo by vůči němu probíhat insolvenční řízení, neměl by být v likvidaci.⁷⁹⁴ Poskytnuté finanční prostředky mohou být použity pouze v souladu s účelem, který je obsažen v rozhodnutí o podpoře. Příjemce podpory je povinen předložit ve stanovené lhůtě závěrečné vyúčtování finančních prostředků, které mu byly poskytnuty.

Filmové pobídky⁷⁹⁵ jako další z „podpůrných institutů“, které nabízí zákon o audiovizí, mohou být poskytnuty na realizaci⁷⁹⁶ audiovizuálního díla: jež je alespoň

794 Více viz ustanovení § 39 odst. 1 ZoA.

795 Informace o filmových pobídkách lze nalézt např. zde:

<https://www.filmcommission.cz/incentives/key-points/> [cit. dne 7. července 2020].

„Úprava těchto dvou druhů podpory [podpora kinematografie a filmové pobídky] tvoří podstatnou část zákona o audiovizí, a je proto zarážející, že část zákona o audiovizí upravující poskytování filmových pobídek nebyla součástí vládního návrhu zákona, ale dostala se do zákona o audiovizí až v Poslanecké sněmovně přes pozměňovací návrhy. Odůvodnění úpravy poskytování filmových pobídek bychom proto ve zvláštní části důvodové zprávy k zákonu o audiovizí hledali marně. Nicméně podpora formou filmových pobídek není žádnou novinkou, protože filmové pobídky jsou fakticky poskytovány již od roku 2010, a to na základě tzv. Programu podpory filmového průmyslu schváleného vládou České republiky usnesením č. 1043 ze dne 19. října 2009. Účelem tohoto programu bylo poskytnout podporu filmové produkci do doby přijetí řádné legislativní úpravy, která byla realizována právě prostřednictvím zákona o audiovizí.“

Viz článek Jirka, V., Valeková, A.: Zákon o audiovizí a podpora výroby audiovizuálních děl formou filmových pobídek. epravo.cz, 17. července 2013, dostupný na:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-audiovizí-a-podpora-vyroby-audiovizualnich-del-formou-filmovych-pobídek-91682.html> [cit. dne 7. července 2020].

796 Ustanovení § 42 odst. 2 ZoA:

z části realizováno v České republice; jež je hraným / animovaným / dokumentárním filmem či epizodním dílem hraného / animovaného televizního seriálu v zákonem stanovených případech (za zákonem stanovených podmínek); jež splňuje zákonem dané obsahové předpoklady, a jehož celková výše uznatelných nákladů (vynaložených při jeho realizaci na našem území) dosáhne alespoň zákonem stanovené hranice.⁷⁹⁷ Filmové pobídky jsou poskytovány především za tím účelem, aby podpořily tvorbu audiovizuálních děl v České republice a aby zároveň zvýšily a posílily konkurenceschopnost tuzemského filmového průmyslu. Poskytovatelem filmových pobídek je Fond. Jejich forma spočívá například v proplacení 20 % uznatelných nákladů dle zákonem o audiovizuaci stanovených podmínek.⁷⁹⁸ Žadatel podává Fondu žádost o registraci pobídkového projektu. „*Pokud Fond podle odstavce 1 žádost o registraci pobídkového projektu nezastaví nebo nezamítne, předá žádost o registraci pobídkového projektu Komisi pro filmové pobídky (dále jen „Komise“), která ji posoudí z hlediska splnění obsahových předpokladů a stanoviskem určí, zda pobídkový projekt splňuje obsahové předpoklady pro poskytnutí filmové pobídky, a pokud určí, že pobídkový projekt nespĺňuje obsahové předpoklady pro poskytnutí filmové pobídky, své stanovisko zdůvodní. Určí-li Komise ve stanovisku, že pobídkový projekt splňuje obsahové předpoklady pro poskytnutí filmové pobídky, vydá Fond osvědčení o registraci pobídkového projektu a zapíše pobídkový projekt do registračního seznamu pobídkových projektů.*“⁷⁹⁹ Ten, kdo obdržel osvědčení o registraci pobídkového projektu, může podat žádost o evidenci takového projektu dle zákonem stanovených podmínek. Žádost je následně posouzena, zda je úplná a řádně podaná. Následně

„Pro účely filmových pobídek se výrobou audiovizuálního díla rozumí pořízení zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla, což zahrnuje

a) přípravné práce,

b) natáčení, v případě animovaných audiovizuálních děl animační práce a

c) dokončovací práce.“

797 Ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) ZoA.

798 Ustanovení § 43 odst. 4 ZoA:

„Filmová pobídka se poskytuje

a) ve výši odpovídající 20 % uznatelných nákladů podle § 42 odst. 4 písm. a) a c),

b) ve výši odpovídající 66 % z částky daně z příjmů vybrané nebo sražené v České republice z uznatelných nákladů podle § 42 odst. 4 písm. b) a

c) pouze ve vztahu k uznatelným nákladům podle § 42 odst. 4 představujícím v souhrnu nejvýše 80 % celkových nákladů na výrobu audiovizuálního díla; pokud uznatelné náklady podle § 42 odst. 4 přesahují 80 % celkových nákladů na výrobu audiovizuálního díla, vychází se při výpočtu filmové pobídky nejdříve z uznatelných nákladů podle § 42 odst. 4 písm. a), poté z uznatelných nákladů podle § 42 odst. 4 písm. c) a nakonec z uznatelných nákladů podle § 42 odst. 4 písm. b), dokud není uvedené nejvýše přípustné výše uznatelných nákladů dosaženo.“

799 Ustanovení § 45 odst. 2 a část třetího odstavce ZoA.

je vydáno osvědčení o evidenci pobídkového projektu na předpokládanou výši částky filmové pobídky. Ten, kdo obdrží osvědčení o evidenci pobídkového projektu, může do čtyř let od doručení osvědčení podat žádost o filmovou pobídku, neobsahuje-li osvědčení o evidenci pobídkového projektu kratší lhůtu.⁸⁰⁰ Fond posuzuje žádost a rozhodne o poskytnutí filmové pobídky⁸⁰¹, či zamítne žádost o filmovou pobídku. Příjemce filmové pobídky musí splňovat podmínky stanovené zákonem o audiovizí.⁸⁰² Tyto podmínky obsahují mimo jiné i povinnost příjemce filmové pobídky „...*bezúplatně poskytnout Fondu kopii audiovizuálního díla, jehož výroba byla součástí pobídkového projektu, na nosiči zvukově obrazového záznamu, a to do 6 měsíců od prvního zpřístupnění audiovizuálního díla veřejnosti.*“⁸⁰³ Filmová pobídka je Fondem uvolněna a vyplacena žadateli do třiceti dnů ode dne vydání rozhodnutí o filmové pobídce.

Posouzení žádosti o registraci pobídkového projektu z hlediska obsahových náležitostí, vydání stanovisek k těmto žádostem a další činnosti stanovené zákonem či statutem Fondu má na starosti Komise.⁸⁰⁴ Ta má pět členů, již jsou jmenováni

800 K tomuto je pro komplexnost potřeba uvést ustanovení § 48 odst. 3, 4 a 6 ZoA:

„(3) *Je-li součástí pobídkového projektu natáčení audiovizuálního díla v České republice v rozsahu alespoň 10 natáčecích dnů a nejde-li o animované audiovizuální dílo, lze žádost o filmovou pobídku ve vztahu k jednomu pobídkovému projektu podat postupně dvakrát, pokaždé ve vztahu k odlišným uznatelným nákladům. První z obou žádostí lze podat nejdříve po ukončení natáčení audiovizuálního díla v České republice. Ve vztahu k první ze dvou takových postupných žádostí o filmovou pobídku však musí být splněn minimální limit uznatelných nákladů podle § 42 odst. 1 písm. d). Jinak lze žádost o filmovou pobídku ve vztahu k jednomu pobídkovému projektu podat pouze jednou, nebyla-li předchozí žádost zamítnuta nebo řízení o ní zastaveno.*

(4) *Částka odpovídající filmové pobídce podle žádosti o filmovou pobídku může být vyšší než částka předpokládané filmové pobídky uvedená v osvědčení o evidenci pobídkového projektu až o 5 %, nejvýše však o 1000000 Kč. Podává-li žadatel postupně 2 žádosti o filmovou pobídku ve vztahu k témuž pobídkovému projektu podle odstavce 3, platí ustanovení věty první pro součet částek uvedených v obou žádostech o pobídku.*

...
(6) *Součástí žádosti o filmovou pobídku je zpráva auditora, který je oprávněn vykonávat auditorskou činnost podle jiného právního předpisu [ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)] a který má uzavřenou pojistnou smlouvu, jejímž předmětem je pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu své činnosti třetí osobě a limit sjednaného pojistného plnění činí alespoň 100000000 Kč. Náležitosti zprávy auditora, které jsou v souladu se zákonem č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů, a standardy Rady pro mezinárodní auditorské a ověřovací standardy (IAASB), stanoví metodika Fondu.“*

801 Zákon o audiovizí v ustanovení § 49 odst. 2 uvádí k výši filmové pobídky ještě následující: „*Obsahuje-li však žádost o filmovou pobídku částku odpovídající filmové pobídce vyšší, než jak vyplývá z tohoto zákona, Fond žádost nezamítne a v rozhodnutí o filmové pobídce určí výši filmové pobídky v souladu s tímto zákonem.*“

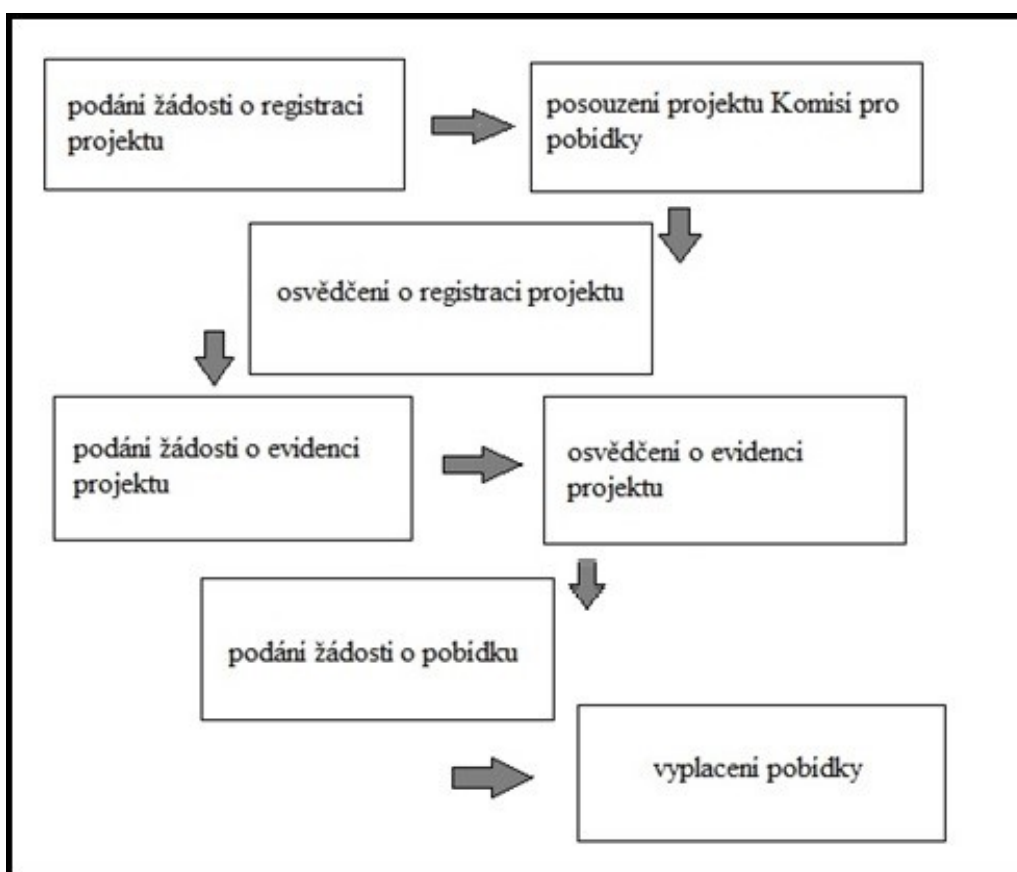
802 Viz ustanovení § 50 ZoA.

803 Ustanovení § 50 odst. 3 písm. e) ZoA.

804 Viz ustanovení § 51 a násl. ZoA.

a odvolávání ministrem kultury a pocházejí z řad uznávaných a zkušených osobností z oblasti audiovizu (navrhují je profesní organizace). Funkční období Komise trvá tři roky. Členem Komise může být bezúhonná svéprávná fyzická osoba.

Lze tedy shrnout, že proces poskytování filmových pobídek je velice složitý a „členitý“. Jelikož z předchozího textu nemusí zcela jasně vyplývat souslednost jednotlivých stupňů procesu poskytování filmových pobídek, je účelné uvést jejich následující „sestavu“: podání žádosti o registraci projektu; posouzení projektu Komisí pro pobídky; osvědčení o registraci projektu; podání žádosti o evidenci projektu; osvědčení o evidenci projektu; podání žádosti o pobídku a vyplacení pobídky. Schéma uvedené níže znázorňuje souslednost stupňů.

O postupu k získání filmové pobídky viz např. článek Jirka, V., Valeková, A.: Zákon o audiovizu a podpora výroby audiovizuálních děl formou filmových pobídek. epravo.cz, 17. července 2013, dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-audiovizi-a-podpora-vyroby-audiovizualnich-del-formou-filmovych-pobidek-91682.html> [cit. dne 7. července 2020].

Podstatným ustanovením zákona o audiovizí je také ustanovení § 57a, jež pojednává o intenzitě veřejné podpory (podpora kinematografie a filmová pobídka)⁸⁰⁵. Postup pro zjišťování a prokazování intenzity veřejné podpory je uveden ve statutu Fondu.⁸⁰⁶ Intenzita veřejné podpory, respektive objem veřejné podpory poskytnuté na projekt, na jehož realizaci byla poskytnuta podpora podle zákona o audiovizí, nesmí přesáhnout v zákoně stanovené procentní hranice (60 % a 50 % pro konkrétní případy vymezené v zákoně). Vyšší procentní hranice (až 90 % celkových nákladů) může být v případě intenzity veřejné podpory poskytnuta pro kulturně náročný projekt⁸⁰⁷, nebo pokud je v rámci projektu realizován vývoj / výroba / distribuce nebo propagace kulturně náročného audiovizuálního díla.

Konsolidované znění nařízení o blokových výjimkách ze dne 17. června 2014⁸⁰⁸ (GBER), jímž dochází v případě určitých kategorií podpory k jejímu prohlášení za slučitelnou s vnitřním trhem, dopadá některými vybranými ustanoveními jak na podporu kinematografie (podpory kinematografie poskytované na základě výzev

805 Definici veřejné podpory upravuje ustanovení § 57a odst. 4 ZoA: „*Za veřejnou podporu se považuje podpora kinematografie a filmová pobídka podle tohoto zákona a veškeré další zdroje mající povahu veřejné podpory [sdělení Komise 2013/C 332/01 o státní podpoře filmů a dalších audiovizuálních děl], poskytnuté na realizaci projektu žadateli o podporu kinematografie nebo žadateli o filmovou pobídku a všem ostatním fyzickým nebo právnickým osobám, které se účastní financování projektu. Za celkové náklady projektu se považují náklady na realizaci celého projektu vynaložené žadatelem o podporu kinematografie, žadatelem o filmovou pobídku nebo jinými osobami účastnicími se realizace projektu. V případě filmových pobídek se pro tento účel projektem rozumí celá výroba audiovizuálního díla, nikoli jen část výroby, realizovaná v rámci pobídkového projektu.*“

806 Ustanovení § 57a odst. 5 ZoA.

807 K tomuto navíc viz ustanovení § 57a odst. 3 ZoA: „*Kritéria pro posouzení kulturní náročnosti projektu nebo audiovizuálního díla podle odstavce 2 stanoví statut Fondu. To, zda příslušný projekt nebo audiovizuální dílo, na jehož realizaci je poskytnuta podpora kinematografie podle tohoto zákona, je kulturně náročným projektem nebo audiovizuálním dílem a to, jaká je v takovém případě nejvyšší intenzita veřejné podpory, stanoví Rada v rozhodnutí o poskytnutí podpory kinematografie, s výjimkou podle následující věty. To, zda audiovizuální dílo, na jehož realizaci je poskytnuta filmová pobídka a ve vztahu ke kterému nebylo ke dni podání žádosti o filmovou pobídku vydáno rozhodnutí o poskytnutí podpory kinematografie v okruhu podle § 31 odst. 1 písm. b), je kulturně náročným audiovizuálním dílem a jaká je v takovém případě nejvyšší intenzita veřejné podpory, určí stanoviskem Komise. Stanovisko Komise je pro Fond závazné při stanovení podmínek poskytnutí filmové pobídky v rozhodnutí o filmové pobídce.*“

808 V případě nařízení Komise (EU) 2017/1084 se jedná o konsolidované znění nařízení Komise (EU) č. 651/2014 (konsolidované znění v podobě úpravy účinné ke dni 10. 7. 2017). Nařízení Komise (EU) 2017/1084 je dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R1084&from=CS> [cit. dne 7. července 2020]. Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 je dostupné zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0651#ntr30-L_2014187CS.01000101-E0030 [cit. dne 7. července 2020].

vyhlášených od 1. ledna 2019)⁸⁰⁹, tak také na filmové pobídky (filmové pobídky poskytované od 1. ledna 2017)⁸¹⁰. I nadále se aplikují ustanovení zákona o audiovizí, nicméně v bodech, které předmětný zákon neupravuje, se aplikují ustanovení GBER. Státní fond kinematografie připravil několik podkladů s uvedením vybraných zásad, které se v případě filmových pobídek přímo aplikují z GBER.⁸¹¹ Zásady musí být státy dodržovány jak v případě podpory kinematografie, tak v případě filmových pobídek, protože při jejich nedodržení by se stát vystavil riziku možných sankcí ze strany EU. Státní fond kinematografie připravil v souvislosti s požadavky plynoucími z GBER úpravu formulářů jednotlivých žádostí pojících se k procesu poskytování filmových pobídek. Se zpracováním změn do formulářů souviselo i posunutí vyhlášení výzev pro rok 2019 až na duben 2019. Ukončení vyhlášení výzev bylo stanoveno na září 2019⁸¹², a to z důvodu, aby bylo ve všech případech rozhodnuto do konce roku 2019. Výzvy vyhlášené od října 2019 (do září 2020) by měly spadat do „*Krátkodobé koncepce 2020*“⁸¹³. Zjednodušení systému pro obě strany (žadatele a Státní fond kinematografie) by měl přinést elektronický systém PORT, jenž byl spuštěn na konci roku 2017⁸¹⁴ nejprve pro účely „odvodu audiovizuálních poplatků“, poté byl doplňován v souvislosti s ustanoveními GBER v době „pomlky“ vyhlášení výzev v roce 2019.⁸¹⁵ Cílem výše uvedených kroků je také sladění krátkodobé koncepce s kalendářním a fiskálním rokem.⁸¹⁶

809 Informace dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/legislativa-a-koncepce/> [cit. dne 7. července 2020].

810 Informace dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/legislativa-a-koncepce/> [cit. dne 7. července 2020].

811 Podklad s názvem „*Od 1. 1. 2017 se poskytování filmových pobídek jakožto veřejné podpory řídí obecným nařízením o blokových výjimkách GBER*“ je dostupný zde: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/Základní%20zásady%20GBER_pobídky.pdf [cit. dne 7. července 2020] a podklad s názvem „*Sdělení ředitele SFKMG žadatelům ke změnám v poskytování podpory kinematografie v souvislosti s GBER*“ je dostupný zde: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/Základní%20zásady%20GBER_podpora%20kinematografie.pdf [cit. dne 7. července 2020].

812 Informace jsou dostupné např. zde: <https://fondkinematografie.cz/informace-ke-kratkodobe-koncepci-2019.html> [cit. dne 7. července 2020].

813 Informace ke „*Krátkodobé koncepci 2020*“ jsou dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/legislativa-a-koncepce/> [cit. dne 7. července 2020].

814 Informace dostupné zde: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/DK_aktualizace_2019.pdf [cit. dne 7. července 2020].

815 Problémy se spuštěním systému PORT jsou patrné např. ze sdělení ředitelky SFK s názvem „*PORT nebude spuštěn začátkem dubna. Výzvy ale nejsou ohroženy*“. Sdělení je dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/sdeleni-reditelky-statniho-fondu-kinematografie.html> [cit. dne 7. července 2020].

816 Dokument s názvem „*Krátkodobá koncepce 2019*“ je dostupný zde:

Pro doplnění informací uvádím, že v důsledku pandemie onemocnění Covid-19, jež se v České republice rozšířila od poloviny března 2020, v důsledku vyhlášení nouzového stavu a v důsledku přijetí opatření pro zamezení šíření nemoci byl nastalou situací dotčen také tuzemský audiovizuální průmysl. Žádný speciální druh podpory nebyl pro audiovizuální sektor vládou navržen.⁸¹⁷ Nicméně subjekty působící v tomto odvětví měly možnost žádat o bezúročné úvěry s názvem „Covid“⁸¹⁸ (na provozní výdaje, a to včetně materiálu, nikoli však například na kompenzaci tržeb; za úvěry ručil stát prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky), dále určité subjekty mohly žádat o ošetřovné po dobu uzavření škol kvůli nastalé situaci⁸¹⁹, zaměstnavatelé mohli žádat o příspěvek z programu s názvem „Antivirus“⁸²⁰ například na náhradu mzdy při překážce v práci na straně zaměstnavatele (kupříkladu v případě sníženého odbytu z důvodu nařízených opatření), živnostníci a další OSVČ mohli žádat o kompenzační bonus s názvem „Pětadvacítka“⁸²¹, v jehož případě bylo za předemné krizové období na základě žádostí vyplaceno dle stanovených pravidel 500 korun českých za den. Audiovizuální sektor kvitoval mimořádné opatření nařízené Ministerstvem zdravotnictví dne 18. května 2020⁸²², na jehož základě mimo jiné nemuseli mít výkonní umělci, kteří neměli v záběru roušku, za splnění určitých podmínek s účinností od 19. května 2020 (00:00) test na přítomnost SARS CoV-2 s negativním výsledkem, což do jisté míry „usnadnilo“ další průběh tvorby audiovizuálních děl. V kapitole 10.4 s názvem „Státní fond kinematografie“ pojednávám také o „Krátkodobé koncepci 2020“ a o vybraných mimořádných

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Koncepce/KK_2019_text-brezen.pdf [cit. dne 7. července 2020].

817 Pro informace o opatřeních na pomoc podnikatelům a živnostníkům viz webové stránky Ministerstva průmyslu a obchodu dostupné zde: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/opatreni-na-pomoc-podnikatelum-a-zivnostnikum--253690/> [cit. dne 7. července 2020].

Další zajímavé informace jsou dostupné na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí: <https://www.mpsv.cz/web/cz/informace-ke-koronaviru> [cit. dne 7. července 2020].

818 Informace dostupné zde: <https://www.cmzrb.cz/podnikatele/uvery/uver-covid/> [cit. dne 7. července 2020] a dále zde: <https://www.cmzrb.cz/podnikatele/zaruky/zaruka-covid-ii/> [cit. dne 7. července 2020].

819 Informace dostupné zde: <https://www.mpsv.cz/web/cz/osetrovne> [cit. dne 7. července 2020].

820 Informace k programu „Antivirus“ jsou dostupné zde: <https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus> [cit. dne 7. července 2020].

821 Informace dostupné zde: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/koronavirus-covid-19/2020/petadvacitka-pro-osvc-38414> [cit. dne 7. července 2020].

822 Mimořádné opatření nařízené Ministerstvem zdravotnictví ze dne 18. května 2020 je dostupné zde: https://mcusercontent.com/17f41aff75bae7cae650390c4/files/4f586b8d-3237-48cd-bfe7-e8ed76b30b52/Mimor_a_dne_opatr_eni_nos_eni_ochranny_ch_prostr_edku_dy_chaci_ch_est_s_vy_jimkami_s_u_c_innosti_od_19_5_2020.pdf [cit. dne 7. července 2020].

a „aktualizovaných“ výzvách v ní obsažených vztahujících se k situaci nastalé v návaznosti na pandemii onemocnění Covid-19.

V Díle 7 ZoA jsou obsažena ustanovení o koprodukčním statutu. Rozbor jeho udělování a dalších náležitostí je z hlediska tématu rigorózní práce jistě zcela na místě. Fond udělí koprodukční statut kinematografickému dílu a tím i potvrdí soulad takového díla s EÚFK⁸²³ nebo jinou mezinárodní smlouvou o filmové koprodukci jen v případě, že dané dílo splňuje podmínky v takovýchto dokumentech obsažené. Zákon zcela jasně stanoví, že koprodukční statut nesmí být udělen takovým dílům, jež jsou pornografické povahy, kinematografickým dílům, která schvalují násilí, nebo takovým dílům, která otevřeně urážejí lidskou důstojnost.⁸²⁴ Koproducent, jenž má místo trvalého bydliště nebo sídlo na území České republiky, podá žádost o udělení koprodukčního statutu⁸²⁵ nejméně dva měsíce před zahájením tvorby předmětného díla uvedeného v koprodukční smlouvě. Fond může udělení koprodukčního statutu zrušit. To se stane tehdy, kdy Fond po vytvoření kinematografického díla zjistí, že toto dílo nekonvenuje s podmínkami stanovenými v EÚFK nebo v jiné mezinárodní smlouvě o filmové koprodukci.

Koprodukce jako jedna z možností výroby prvotního záznamu audiovizuálního díla je ve velké míře zmiňována i v důvodové zprávě k ZoA⁸²⁶. I když tento dokument není nijak právně závazný, je vhodné jej zde (respektive jeho příslušná ustanovení o koprodukcích) z hlediska tématu této práce zmínit. Důvodová zpráva na mě působí

823 Vyhlášena pod č. 26/2000 Sb. m. s.

824 Viz ustanovení § 53 odst. 2 ZoA.

825 K tomuto je nutné uvést ustanovení § 53 odst. 4 a 5 ZoA:

„(4) K žádosti o udělení koprodukčního statutu se přikládá

a) kopie licenční nebo obdobné smlouvy, jíž žádající koproducent nebo jiný koproducent získává oprávnění k užití scénáře kinematografického díla a kinematografického díla,

b) scénář kinematografického díla,

c) seznam technické a umělecké účasti koproducentů z každého státu, podílejících se na výrobě kinematografického díla,

d) souhrn plánovaných nákladů na výrobu kinematografického díla (rozpočet),

e) finanční plán, který zachycuje přehled zdrojů plánovaných pro pokrytí výrobních nákladů kinematografického díla,

f) plánovaný harmonogram výroby kinematografického díla a

g) koprodukční smlouva nebo koprodukční smlouvy splňující podmínky podle Úmluvy nebo jiné mezinárodní smlouvy o filmové koprodukci.

(5) Pokud je finanční příspěvek koproducenta s místem trvalého pobytu nebo sídlem na území České republiky nižší než finanční příspěvek ostatních jednotlivých koproducentů, nerozhodne Fond o udělení koprodukčního statutu dříve, než obdrží sdělení orgánu příslušného pro udělení koprodukčního statutu pro koproducenta s nejvyšší finanční účastí.“

826 Důvodová zpráva ZoA je dostupná na str. 36 a násl. návrhu zákona o audiovizu, který je dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=620&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

dojmem, že koprodukce jsou zcela legitimním a hojně využívaným prostředkem pro tvorbu audiovizuálních děl a pro výrobu jejich prvotních záznamů. Uvádí například, že v České republice je jedním z nejčastějších koproducentů televizní společnost, která díky podílení se na výrobě prvotních záznamů audiovizuálních děl získává programový obsah, jenž může později zhodnotit.⁸²⁷ V případě propadu audiovizuálního díla u diváků ke zhodnocení samozřejmě nemusí vůbec dojít. Koprodukce je (obecně řečeno) skládáním finančních prostředků a věcných plnění jednotlivých koproducentů. Finanční prostředky jsou získávány jak ze soukromých, tak z veřejných (státních) zdrojů. Státní zdroje jsou koprodukci poskytnuty pouze v případě, že splňují podmínky stanovené v EÚFK. Zahraniční (mezinárodní) koprodukce jsou důležitým institutem pro tvorbu nezávislých filmů, jejichž tvorbu by větší filmová studia nikdy nefinancovala. Koproducenti mají v případě koprodukčního projektu přístup k státním financím z minimálně dvou různých států, prvotní záznam audiovizuálního díla je totiž „produktem“ daných zemí. „*To je zejména výhodné pro země s poměrně malým domácím trhem, což znamená, že finanční zdroje na hrané filmy jsou pochopitelně omezené. Koprodukce umožňují producentům plánovat projekty s vyšším rozpočtem, které pak mají možnost uplatnit více komerčních prvků. Pro filmového tvůrce znamená navýšení finančních prostředků lepší šanci na výrobu díla. Všeobecně to znamená, že se výrazně zvýší celkový objem peněz, který je k dispozici národnímu filmovému průmyslu. Zemím s nižší produkční kapacitou je umožněn přístup k fondům, které jsou k dispozici v jiných zemích. Tato dohoda [EÚFK] umožňuje českým tvůrcům spolupráci s tvůrci z dalších evropských zemí na vývoji a výrobě filmových projektů, které jsou vzhledem k účasti evropských koproducentů přitažlivé pro diváky v řadě evropských zemí.*“⁸²⁸ Česká republika dle mého názoru postupně zvyšuje množství realizovaných (mezinárodních) koprodukcí. Tuzemské státní finanční příspěvky na realizaci filmů pozvolna dosahují vyšších částek, a tudíž zahraniční producenti mají zájem na spolupráci s možnými českými koprodukčními partnery.⁸²⁹

827 K definici koproducenta viz také II. *Zvláštní část* důvodové zprávy k ZoA (str. 55 – 56).

Důvodová zpráva ZoA je dostupná na str. 36 a násl. návrhu zákona o audiovizu, který je dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=620&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

828 Důvodová zpráva ZoA, str. 44.

Důvodová zpráva ZoA je dostupná na str. 36 a násl. návrhu zákona o audiovizu, který je dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=620&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

829 K situaci v době přijetí zákona o audiovizu viz např. důvodová zpráva ZoA, str. 48.

10.3 Zákon o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl

Zákon číslo 273/1993 Sb. je v současné době vlivem zákona o audiovizi velice „strohým zákonem“. Přijetím ZoA totiž došlo ke zrušení části I., části III. a v části IV. bylo zrušeno ustanovení § 13. V zákoně o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl tak zůstala ustanovení části II. týkající se změny živnostenského zákona a některá ustanovení části IV., jež obsahuje přechodná a závěrečná ustanovení zákona.

Zákon o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl byl do účinnosti ZoA základním právním pramenem pro oblast audiovize. Nevázal se však v žádném ohledu k oblasti autorskoprávní. Jak již plyne z názvu normy, hlavním cílem, jenž vyplýval ze zákona, bylo zajištění kvalitní a efektivní produkce, exploatace, archivace a konzervace děl, která vznikala jako produkty umělecké činnosti osob.⁸³⁰

Důvodová zpráva ZoA je dostupná na str. 36 a násl. návrhu zákona o audiovizi, který je dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=620&CT1=0> [cit. dne 7. července 2020].

830 Rozbor původního znění zákona číslo 273/1993 Sb.:

Část I. s názvem „*Podmínky výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl*“ byla zcela zásadní částí celého zákona. Ustanovení § 1 vymezovalo základní pojmy, mezi kterými bylo možno nalézt definici výrobce (prvotního záznamu) audiovizuálního díla, českého audiovizuálního díla, audiovizuálního představení, distributora audiovizuálního díla, pořadatele audiovizuálního představení, provozovatele prodejny a půjčovny audiovizuálních děl atd. V kontextu této práce bych rád parafrázoval definici prvních dvou pojmů, a to výrobce (prvotního záznamu) audiovizuálního díla a českého audiovizuálního díla. Za výrobce (prvotního záznamu) audiovizuálního díla se pro účely zákona považovala právnická či fyzická osoba, která dala podnět k prvotnímu pořízení záznamu audiovizuálního díla. Záznam byl pořízen na odpovědnost osoby. Osoba vykonávala k dílu práva dle autorského zákona. Českým audiovizuálním dílem bylo dílo, jehož prvotní záznam vyrobil výrobce, který měl v době zveřejnění audiovizuálního díla sídlo nebo místo trvalého pobytu na území České republiky. Za české audiovizuální dílo bylo považováno též dílo, jehož prvotní záznam vznikl ve výrobním procesu, na kterém se podílel (český) koproducent. Takto byl nazván výrobce, který měl v době zveřejnění díla sídlo nebo místo trvalého pobytu na území České republiky a který se na výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla podílel alespoň 20 % z celkových výrobních nákladů. Současně musela být splněna podmínka výroby prvotního záznamu tohoto díla za české tvůrčí a technické účasti. Ta musela svým rozsahem odpovídat alespoň 20% podílu z celkových nákladů na výrobu.

Pro přehled o tvorbě audiovizuálních děl a množství podnikatelů v oblasti audiovize vedlo ministerstvo evidenci českých audiovizuálních děl, evidenci jiných než českých audiovizuálních děl a evidenci podnikatelů v tomto odvětví. Evidence byla přístupná každému a bylo možno si z ní pořizovat výpisy a opisy. Výrobce prvotního záznamu českého audiovizuálního díla byl na základě evidence nucen zaslat ministerstvu do 10 dnů před zveřejněním díla v České republice jeho evidenční list. Stejnou povinnost měl v případě jiného než českého audiovizuálního díla jeho distributor. Evidenční list měl obsahovat mimo jiné: název audiovizuálního díla; jméno a příjmení

(popřípadě i pseudonym) autora audiovizuálního díla a autorů děl audiovizuálně užitých; jména a příjmení (pseudonym) výkonných umělců; potřebné údaje o výrobcí; rok pořízení prvotního záznamu audiovizuálního díla; obsah audiovizuálního díla; věkovou hranici přístupnosti díla (ta by měla být stanovena výrobcem prvotního záznamu českého audiovizuálního díla nebo distributorem) a stručné zdůvodnění této hranice; údaj o jazykové verzi audiovizuálního díla; stopáž díla a technické parametry. Mezi nezbytné údaje o výrobcí patřily tyto: obchodní firma; sídlo; popřípadě adresa místa trvalého pobytu a místo podnikání výrobce, byl-li zapsán do obchodního rejstříku; nebo jeho název nebo jméno; popřípadě jména, příjmení, sídlo nebo adresa místa trvalého pobytu a místo podnikání, nebyl-li zapsán do obchodního rejstříku. Nezbytnou součástí evidenčního listu českého audiovizuálního díla byl procentuálně vyjádřený podíl výrobců na celkových výrobních nákladech a podíl jejich tvůrčí a technické účasti. Ministerstvo na základě evidenčního listu zapsalo české audiovizuální dílo do evidence českých audiovizuálních děl a jiné než české audiovizuální dílo do evidence jiných než českých audiovizuálních děl do 15 dnů ode dne jeho doručení (při podání neúplného evidenčního listu bylo možné jeho doplnění do 15 dnů ode dne doručení výzvy ministerstva o doplnění evidenčního listu). Jak uvádí autoři komentáře k autorskému zákonu, nejednalo se v případě povinnosti evidence (veřejnoprávní povinnost) dle tohoto zákona o povinnost, jež by přinášela zvláštní autorskoprávní důsledky. Nebyla s ní spojena ani vyvratitelná, či nevyvratitelná právní domněnka pravdivosti údajů pro autorskoprávní účely [K tomuto viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2019, s. 696.].

Označování audiovizuálních děl bylo upraveno v ustanovení § 3. [Výrobce prvotního záznamu českého audiovizuálního díla a popřípadě koproducent byli povinni připojit k prvotnímu záznamu audiovizuálního díla následující informace: název díla; jméno a příjmení (pseudonym) autora/-ů audiovizuálního díla a děl audiovizuálně užitých; stejně tak jména a příjmení výkonných umělců; údaje o výrobcí; rok pořízení prvotního záznamu a dále (pokud je jejich uvádění obvyklé) i jména a příjmení nebo obchodní firmu osob podílejících se na výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla.] Distributor zajišťoval, aby byly všechny rozmnoženiny opatřeny předmětnými údaji. Stejně tak zajišťoval, aby na obalech či průvodních listech rozmnoženin záznamu audiovizuálního díla byly uvedeny údaje shodující se s výše uvedenými údaji v evidenčních listech jednotlivých audiovizuálních děl.

Opatření rozmnoženin skrytými titulky pro potřeby osob sluchově postižených, hranice přípustnosti a ustanovení o reklamě při audiovizuálním představení byly důležitými ustanoveními týkajícími se zpřístupňování audiovizuálních děl a rozšiřování jejich záznamů. Audiovizuální dílo ohrožující tělesný, duševní nebo mravní vývoj dětí muselo být před zveřejněním označeno hranicí přístupnosti dosažením věku 15 nebo 18 let. Tuto hranici stanovoval výrobce či koproducent prvotního záznamu audiovizuálního díla. Společně se stručným odůvodněním omezení přípustnosti sděloval hranici distributorovi. Hranici přípustnosti jiného než českého audiovizuálního díla byl povinen stanovit distributor. V tomto kontextu měl povinnosti i pořadatel audiovizuálního představení, který musel stanovenou hranici a její odůvodnění zveřejnit v souvislosti s oznámením o konání audiovizuálního představení a při konání představení zajišťoval vyloučení účasti osob, u nichž byla přípustnost audiovizuálního díla takto omezena. Stejně tak provozovatel prodejny nebo půjčovny nesměl prodat nebo pronajmout rozmnoženinu záznamu audiovizuálního díla s omezenou přístupností osobám, které této věkové hranici nedosahovaly. Co se týče reklamy při audiovizuálních představeních, byl pořadatel povinen reklamu od ostatního obsahu zřetelně oddělit a označit ji za reklamu. Z výše uvedeného je zřejmé, že instituty týkající se označování audiovizuálních děl (respektive zvukově obrazových záznamů) se v obdobné podobě vyskytují i v nyní účinném zákoně o audiovizu (viz předešlá kapitola).

Další paragrafy zákona se zaměřovaly na oblast archivace audiovizuálních děl. V oblasti audiovize byl (a i dle současného zákona o audiovizu je) speciálním archivem Národní filmový archiv se sídlem v Praze zřízený ministerstvem. Zákon o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl stanovoval, že NFA slouží ke shromažďování, ochraně, vědeckému zpracovávání a k využívání audiovizuálních archiválií. Těmito archiváliemi byly myšleny především ty, jež tvořily a tvoří součást národního kulturního dědictví a dokumentují vznik a vývoj filmu. Archiv dle zákona uzavíral smlouvy s osobami, které vykonávaly práva (dle autorského zákona) k audiovizuálním dílům. Na základě smluv vytvářel fond vybraných audiovizuálních děl, jež nevýdělečně poskytoval k dočasnému užití určitým občanským sdružením, středním, vyšším odborným a vysokým školám filmového zaměření. Archivu také měly být (v rámci tzv. nabídkové povinnosti) výrobcem prvotního záznamu českého audiovizuálního díla nabídnuty ke

Po prostudování původního znění ustanovení zákona o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl lze konstatovat, že zákon o audiovizu do jisté míry převzal koncepci zákona, některé instituty, jejich definice, některé podmínky chodu určitých procesů či orgánů / institucí. Na druhou stranu je však zřejmé, že zákon o audiovizu má kompaktnější ráz, protože nejenže určité instituty rozvádí, ale je v něm obsažena i materie týkající se Státního fondu kinematografie.

10.4 Státní fond kinematografie

Státní fondy jsou určeny pro určité účelové financování, kterým dochází k zajišťování stabilního vývoje oblastí státního zájmu.⁸³¹ Fondy vytvářejí alternativu

koupi dvě nové nepoškozené rozmnoženiny prvotního záznamu českého audiovizuálního díla v kvalitě prvotního záznamu a k němu se vážící propagační materiály. Nabídka měla být učiněna do 60 dnů od zveřejnění díla. Pokud NFA projevil zájem, byl výrobce prvotního záznamu díla povinen nabídnout NFA ke koupi jednu duplikační kopii a jednu rozmnoženinu prvotního záznamu českého audiovizuálního díla a písemné a propagační materiály. Lhůta pro přijetí návrhu činila 6 měsíců ode dne doručení nabídky. V případě českého audiovizuálního díla, které bylo vytvořeno za využití příspěvku Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, byl výrobce jeho prvotního záznamu povinen poskytnout NFA bezplatně k archivování vzorovou nepoškozenou kopii prvotního záznamu českého audiovizuálního díla nebo jeho rozmnoženinu v kvalitě prvotního záznamu. Lhůta zde opět byla 60 dnů od zveřejnění díla. Archiv nenabýval práva kopie veřejně využívat, ale bylo na něj pouze převedeno vlastnictví kopií prvotního záznamu českého audiovizuálního díla. Na druhou stranu měl NFA oznamovací povinnost, která spočívala v povinnosti oznamovat příslušnému krajskému úřadu osoby, které porušily nabídkovou povinnost.

Dohled nad dodržováním povinností dle tohoto zákona vykonával (s určitými výjimkami) ve své přenesené působnosti krajský úřad. Při výkonu dohledu mohli úředníci kraje vstupovat do objektů, zařízení a provozů osob uvedených ve výkladovém ustanovení § 1 písmeno a), d) až g). Úředníci mohli požadovat předložení potřebných dokladů a dalších písemností, dále i potřebná vysvětlení, která souvisela s předmětem dohledu. Osoby, kterých se tento dohled týkal, byly povinny výkon dohledu umožnit. Výjimkou byl dohled nad dodržováním povinností dle ustanovení § 4 odst. 4 a 5 a § 5 (dohled týkající se dodržování přípustnosti audiovizuálních děl na základě stanovené věkové hranice při veřejném předvádění audiovizuálního díla pomocí technického zařízení, při provozování prodejny či půjčovny rozmnoženin záznamů audiovizuálních děl), který vykonával obecní úřad v přenesené působnosti.

Dále se zákon zaměřoval na otázku správních deliktů týkajících se této oblasti. V ustanovení § 10b bylo stanoveno subsidiární využití správního řádu pro řízení a rozhodování vedená dle předmětného zákona. Následující ustanovení § 10c pak uvádělo, že se zákon nevztahoval na díla určená ke zveřejnění prostřednictvím televizního vysílání nebo prostřednictvím informační sítě internet.

Přechodná a závěrečná ustanovení stanovila podmínky obchodního využívání českých kinematografických děl vytvořených v období od 28. srpna 1945 do 31. prosince 1990, u kterých uplynula doba ochrany jejich majetkových autorských práv ke dni účinnosti zákona či u kterých tato doba měla uplynout dnem následujícím po účinnosti. Jejich využití bylo možné jen na základě originálních nosičů. S těmito nosiči byl oprávněn hospodařit nebo dát k takovému hospodaření písemný souhlas NFA. Zisky z provozování děl využíval NFA k pokrytí svých nákladů, zbytek byl povinen odvést Státnímu fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

831 Bakeš, M., Karfiková, M., Kotáb, P., Marková, H. a kol.: Finanční právo. 5. upravené vydání, C.H. Beck, Praha, 2009, s. 115 - 125.

k přímému poskytování dotací. Státní fondy mají jistou míru nezávislosti, jež je dána jejich právní formou a statutem. Jednotlivé zákony určují jejich účel, zdroje financování a okruhy možného využití těchto zdrojů. Při nedostatku prostředků fondu jsou finance dodány ze státního rozpočtu. Naopak při přebytku prostředků fondu je přebytek obhospodařován samotným fondem. Zdroje státních fondů jsou následující: dotace ze státního rozpočtu a výnos specifických rozpočtových zdrojů a majetkových práv. „Podmínky pro existenci fondu“ jsou vždy uvedeny v příslušném zákoně. V České republice existují tyto státní fondy: Státní fond životního prostředí České republiky, Státní fond kinematografie, Státní fond kultury České republiky, Státní zemědělský intervenční fond, Státní fond dopravní infrastruktury a Státní fond rozvoje bydlení. Vedle státních fondů existuje v České republice ještě Národní fond, peněžní fondy jako součásti finančních systémů územních samosprávných celků, netržní fond, zajišťovací a jiné fondy.

Státní fond kinematografie⁸³², působící od ledna 2013, je jedním z finančních podporovatelů vzniku nových tuzemských filmů.⁸³³ Stejně tak je hlavním článkem pro

832 Pro více informací o Státním fondu kinematografie viz <http://www.fondkinematografie.cz/> [cit. dne 7. července 2020].

Výroční zprávy Státního fondu kinematografie jsou dostupné zde:

<https://fondkinematografie.cz/o-fondu/vyrocní-zprava.html> [cit. dne 7. července 2020].

833 Dne 8. ledna 2013 byla na dočasnou dobu vybrána do čela Fondu (než byl ustanoven nový ředitel Státního fondu kinematografie na základě výběrového řízení) H. Bezděk Fraňková¹. Ředitelka Státního fondu kinematografie měla po jeho vzniku nelehký úkol, který se sestával z několika částí.² Nejdůležitější bylo dopracování a předložení statutu Fondu vládě České republiky. S tím byl spojený proces notifikace Státního fondu kinematografie (respektive hlavních otázek spjatých s jeho statutem a s jeho fungováním) Evropskou komisí. Úkolem při vzniku Fondu však bylo i jmenování expertů a zajištění administrativního chodu a všech praktických kroků pro hladké fungování Fondu. Počátek roku 2013 se nesl ve znamení neudílení žádných podpor (dotací) ze strany Fondu. Ten totiž z důvodů výše zmíněných (otázka notifikace, schválení statutu, jmenování expertů, administrativní příprava fungování Fondu atd.) nevyhlašoval výzvy pro podávání žádostí o podporu a tím pádem žádné finanční prostředky ani nerozděloval.³ Během ledna 2013 probíhaly ve Fondu především intenzivní práce na administrativních krocích spojených s jeho vznikem.⁴ „*Státní fond kinematografie obdržel vyjádření Evropské komise, že část zákona upravující filmové pobídky je v souladu s pravidly o ochraně hospodářské soutěže a notifikace zákona se na ně nevztahuje. Aby filmové pobídky podle nového zákona mohly být spuštěny, je nezbytné přijmout tu část Statutu, která se týká filmových pobídek, neboť Statut má obsahovat řadu významných informací a postupů, bez kterých nelze celý proces započít. Statut schvaluje vláda ČR.*“⁵ Dne 27. února 2013 byl vládou České republiky schválen statut Státního fondu kinematografie. Byl však schválen pouze v rozsahu institutů týkajících se poskytování filmových pobídek.⁶ V souladu se schválením odpovídající části statutu bylo již od konce února 2013 možné podávat žádosti o registraci pobídkových projektů. Zájemci o filmové pobídky tak mohli činit v registračním období ode dne 28. února 2013 do 22. března 2013. Fond měl v této době prostředky, s nimiž mohl disponovat, ve výši 168,311.317 Kč.⁷ Částka odpovídala dotaci ze státního rozpočtu na filmové pobídky.

Ke schválení celého statutu nového Fondu vládou došlo na jejím jednání dne 28. srpna 2013.⁸ „*Návrh Statutu s žádostí o předložení ke schválení Vládě ČR předložila Rada Fondu ministru kultury v souladu s § 9 odst. 3 zákona o audiovizí dopisem ze dne 22. srpna 2013.*“⁹ Jednalo se

o významný krok v oblasti podpory tuzemského filmového průmyslu.¹⁰ Fond mohl samostatně fungovat a jeho nová koncepce a zastřešení zákonem o audiovizi zaručovaly růst a vývoj tuzemské kinematografie a spolupráce se zahraničními filmovými producenty a štáby. Statut Fondu obsahoval vedle popisu činnosti Fondu také organizační strukturu a podmínky jeho hospodaření.

Schválení statutu Fondu vládou však předcházelo tzv. notifikační řízení u Evropské komise.¹¹ Fond dne 5. srpna 2013 obdržel od Evropské komise dokument¹², který deklaroval slučitelnost podpory kinematografie a filmového průmyslu (dle ZoA) s vnitřním trhem dle čl. 107 odst. 3 písm. d) Smlouvy o fungování Evropská unie¹³. Evropská komise zároveň nevznesla námitky proti ZoA. Podmínky a požadavky Evropské komise bylo nutné přenést do statutu Fondu. Notifikace Evropské komise byla dlouhodobějším procesem, který trval několik měsíců¹⁴ a který se zaměřoval především na otázky spojené s nově vzniklým systémem veřejně udělované podpory oblasti filmového průmyslu zákonem o audiovizi. Evropská komise udílení podpory v České republice nakonec schválila a dle jejích závěrů byl zároveň doplněn i statut Fondu: „*Schválený materiál Statutu rozvádí jednotlivá ustanovení zákona o audiovizi, zohledňuje postup dle správního řádu a požadavky rozpočtových pravidel a dalších zákonů souvisejících s udělováním dotací, dále pak obsahuje požadavky Rady Fondu na kritéria kulturního charakteru a požadavky Evropské komise vyplývající z textu materiálu Notifikace.*“¹⁵ Teprve po dokončení notifikačního řízení bylo možné vyhlašovat jednotlivé výzvy.¹⁶ Státní fond kinematografie měl několik měsíců na to, aby se připravil na svůj chod, aby připravil svoji koncepci a aby také seznámil žadatele s nově vzniklým systémem rozhodování o žádostech a se systémem podpory projektů (respektive se systémem rozdělování konkrétních finančních prostředků).

- [1] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/jmenovani-reditelky-statniho-fondu-kinematografie-a-prvni-administrativni-ukoly-fondu-162299/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
H. Bezděk Fraňková dosud zastávala pozici ředitelky Odboru médií a audiovize Ministerstva kultury České republiky.
K dalšímu vývoji týkajícímu se pozice ředitele Státního fondu kinematografie viz např. článek s názvem „*Ministr kultury Herman hledá nového ředitele/ředitelku filmového fondu*“, který je dostupný na: <http://www.borovan.cz/11888/ministr-herman-hleda-noveho-reditel-reditelku-filmoveho-fondu> [cit. dne 7. července 2020].
„*Dne 29. dubna [2014] podepsal ministr kultury Daniel Herman jmenovací listinu pro Mgr. Helenu Bezděk Fraňkovou na pozici ředitelky Státního fondu kinematografie. Jmenování nabylo tímto dnem platnosti.*“
Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/mgr--helena-bezdek-frankova-byla-zvolena-reditelkou-statniho-fondu-kinematografie--219313/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
- [2] Více viz podkapitola 10.1 s názvem „*Geneze zákona o audiovizi*“.
- [3] „*Faktické zahájení fungování Fondu ve smyslu vyhlašování výzev a následného rozhodování bude zveřejněno na webových stránkách Fondu a je závislé na procesu notifikace zákona.*“
Dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/jmenovani-reditelky-statniho-fondu-kinematografie-a-prvni-administrativni-ukoly-fondu-162299/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
- [4] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/aktualni-situace-ve-fungovani-statniho-fondu-kinematografie-163809/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
- [5] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/aktualni-situace-ve-fungovani-statniho-fondu-kinematografie-163809/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
- [6] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/schvaleni-statutu-statniho-fondu-kinematografie-vladou-cr-168468/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].
„*Za účelem zajištění konkurenceschopnosti svého filmového průmyslu, zavedla Česká republika systém filmových pobídek, který v současné době funguje v 17 státech EU, a který zaručuje filmovým produkcím vrácení části finančních prostředků prokazatelně utracených při*

výrobě filmu v daném státě a podmiňuje příliv zahraničních investic. ... Dochází rovněž k podpoře regionů, kde se filmová natáčení realizují, k podpoře zaměstnanosti v těchto regionech, k finanční podpoře a zviditelnění památek ve správě státu, v nichž se realizuje filmová výroba, k následné propagaci České republiky v zahraničí a současně k posílení konkurenceschopnosti českého filmového odvětví.“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-dnes-schvalila-navyseni-rozpocetu-statniho-fondu-kinematografie-pro-filmove-pobidky-o-300-mil--kc-pro-letosni-fiskalni-rok-226566/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

- [7] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vyzva-reditele-statniho-fondu-kinematografie-168301/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

- [8] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-schvalila-statut-statniho-fondu-kinematografie-190814/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Informace z webových stránek Fondu a tisková zpráva Fondu k této události jsou dostupné zde: <http://fondkinematografie.cz/aktuality/vlada-schvalila-statut-statniho-fondu-kinematografie.html> [cit. dne 7. července 2020].

- [9] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-schvalila-statut-statniho-fondu-kinematografie-190814/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

- [10] Pro rok 2013 měl Státní fond kinematografie k dispozici 132 milionů korun českých pro účely podpory jednotlivých projektů.

Podpora ze strany Fondu však není jedinou možností, jak získat finanční prostředky pro konkrétní „audiovizuální projekt“. Další možnou cestou je tzv. výběrové dotační řízení na Ministerstvu kultury. Pro více informací viz <https://www.mkcr.cz/granty-a-dotace-36.html> [cit. dne 7. července 2020].

- [11] K notifikaci Evropské komise viz tiskovou zprávu Fondu s názvem „Státní fond kinematografie obdržel od Evropské komise pozitivní notifikaci zákona o audiovizí“. Tisková zpráva je dostupná zde: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/tiskove%20zpravy/tiskova-zprava-notifikace-zakona.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

- [12] Dokument dostupný zde: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/notifikace.pdf> [cit. dne 7. července 2020]. Tisková zpráva k notifikaci Evropskou komisí je dostupná zde: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/tiskove%20zpravy/tiskova-zprava-notifikace-zakona.pdf> [cit. dne 7. července 2020]. Další informace dostupné např. zde: <http://www.borovan.cz/6885/filmovy-fond-dostal-na-rozdelovani-penez-zelenou-od-evropske-komise> [cit. dne 7. července 2020].

- [13] Článek 107 odst. 3 písm. d) Smlouvy o fungování Evropské unie: „... 3. Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být považovány: ... d) podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže v Unii v míře odporující společnému zájmu; ...“.

Text Smlouvy o fungování Evropské unie je dostupný zde: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN> [cit. dne 7. července 2020].

- [14] „Náročnost vyplývala právě z důvodu potřeby definovat míru, proporcionalitu a adekvátnost podpory v oblasti kinematografie, tedy v rámci uměleckých kritérií a potřeb tohoto důležitého segmentu české kultury.“

Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-schvalila-statut-statniho-fondu-kinematografie-190814/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

- [15] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-schvalila-statut-statniho-fondu-kinematografie-190814/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

- [16] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prinosy-noveho-zakona-o-audiovizualnich-dilech-a-podpore-kinematografie--160668/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

vyřizování finančních pobídek pro zahraniční filmové produkce, jejichž zájem o lokality v České republice vzrostl. V předešlém textu zmíněný zákon o audiovizí v několika ustanoveních upravuje Státní fond kinematografie, jenž je jako by „následovníkem“ Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

Statut Státního fondu kinematografie⁸³⁴ je vedle ZoA tím nejpodstatnějším dokumentem pro fungování Fondu. „*Tento Statut Fondu (dále jen „Statut“) ve smyslu §9 odst. 3 zákona upravuje podrobnosti o činnosti Fondu, o vnitřní organizaci Fondu, o hospodaření Fondu, o poskytování podpory kinematografie Fondem, o poskytování filmových pobídek Fondem, a ve věcech, kde tak stanoví zákon.*“⁸³⁵ Přesně jak uvádí předchozí citace, jedná se ve statutu především o upřesnění, rozvedení, doplnění a okomentování jednotlivých ustanovení zákona. Statut vymezuje veškeré procesy, podávání žádostí, informace k formulářům, ustanovení k členům orgánů, procesy podpory a pobídek atd.

Státní fond kinematografie (respektive Rada) stanovuje dle ZoA koncepci a strategii pro oblast podpory kinematografie.⁸³⁶ Rada (dle statutu Fondu) určuje

834 Statut je dostupný na webových stránkách Fondu. Statuty Fondu účinné k 28. srpnu 2013 a k 3. květnu 2017 jsou dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/legislativa-a-koncepce/> [cit. dne 7. července 2020].

835 Ustanovení čl. I. odst. 1.3 statutu Fondu.

836 Pouze pro doplnění uvádím, že pro obraz o Státním fondu kinematografie mělo u veřejnosti zásadní význam hlasování a rozhodnutí týkající se rozdělení finančních prostředků na podporu tuzemské filmové tvorby z konce listopadu 2014 (respektive ze dne 27. listopadu 2014). V této době mělo být Radou mezi tuzemské filmové projekty rozděleno 25 milionů korun českých. O finanční prostředky žádalo více projektů. Díky tajnému hlasování a netransparentnosti celého postupu hlasování byly podpořeny tři projekty, mezi nimiž byl i projekt režiséra F. Renče „*Lída Baarová*“. Významná část Rady se následně od rozhodování o přidělování konkrétních finančních částek distancovala. Film „*Lída Baarová*“ byl nakonec podpořen patnácti miliony korun českých a další dva projekty částkou rovnající se čtyřem a šesti milionům korun českých. Členům Rady, kteří tak učinili, přišel celý postup v tomto případě nestandardní a nepřijatelný. Bylo již zažitou a dohodnutou praxí, že podporovány budou především projekty, jež byly již dříve podpořeny v předchozích fázích jejich vývoje a jež mají jasně stanovenou a připravenou koncepci. Ve výsledku o výši finanční podpory rozhodlo pouze pět členů Rady z celkového počtu dvanácti členů.¹ Na začátku prosince 2014 žádali filmové organizace odtajnění hlasování členů Rady v případě listopadového rozhodování o možnosti podpory předmětných filmových projektů. Filmové organizace (např. Asociace producentů v audiovizí, Asociace režisérů a scénáristů, Filmový a televizní svaz, Česká filmová a televizní akademie, Asociace provozovatelů kin, Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze) v této věci sepsaly otevřené dopisy, jež zaslaly Státnímu fondu kinematografie a dále pak ministru kultury D. Hermanovi.² Rada Státního fondu kinematografie se k otevřenému dopisu, v němž bylo požadováno zveřejnění všech podrobností o hodnocení projektů uvedených ve výzvě 2014-2-7-20 na podporu celovečerních hraných filmů, vyjádřila v tom smyslu, že správním řádem, který upravuje podávání žádostí a rozhodování Rady, neumožňuje zveřejnění všech informací

dlouhodobou koncepci poskytování podpory, jež je stanovována na období šesti let (současná dlouhodobá koncepce platí pro roky 2017 až 2022).⁸³⁷ Současná dlouhodobá

o hodnocení, zveřejněno může být jen „zprůměrované“ hodnocení. Předseda Rady pan Petr Vítek ve vyjádření dále uvedl, že aplikace správného řádu na rozhodování Státního fondu kinematografie není účelná a že je nutná změna. Na toto Rada již upozornila např. usnesením č. 30/2014: „*Rada Státního fondu kinematografie schvaluje záměr veřejného hlasování všech členů Rady v rámci rozhodování o jednotlivých projektech a pověřuje ředitelku Fondu k započetí legislativního procesu novely zákona o audiovizí.*“³ Výše uvedená zmínka o rozhodování Rady v roce 2014 se mi zdá jako podstatná pro znázornění dřívějších netransparentních postupů v případě jednání Rady. Novela zákona o audiovizí (zákon č. 139/2016 Sb.) však předmětnou situaci napravila a obsahuje tedy již ustanovení pojednávající o transparentnosti hlasování Rady.

[1] Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/komentar/rada-filmoveho-fondu-ve-valce> [cit. dne 7. července 2020]. Dále uvádím odkaz na tiskovou zprávu (Kanceláře) Státního fondu kinematografie ze dne 9. prosince 2014 dostupnou zde: <http://fondkinematografie.cz/aktuality/vyjadreni-kancelare-statniho-fondu-kinematografie-k-situaci-v-rade-fondu.html> [cit. dne 7. července 2020].

K této problematické situaci viz dále také např. kritický diskuzní pořad České televize „*Jasná řeč Josefa Chuchmy*“, 8. prosince 2014, část pořadu s názvem „*Státní fond kinematografie*“, hosté V. Janeček a T. Baldýnský. Pořad je dostupný zde: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/214411000180038/video/> [cit. dne 7. července 2020].

[2] Informace dostupné zde:

<http://www.borovan.cz/17875/kaenza-fond-filmove-organizace-zadaji-odtajneni-hlasovani-rencove-filmu> [cit. dne 7. července 2020].

[3] Informace dostupné zde:

<http://fondkinematografie.cz/vyjadreni-rady-k-otevrenemu-dopisu-profesnich-organizaci.html> [cit. dne 7. července 2020].

Nové žádosti o podporu projektů bylo možné podávat do 3. března 2015. Ke konci května 2015 pak bylo rozhodnuto o podpoře projektů, které měly být původně podpořeny již v listopadu 2014. Důvodem mohlo být především nové složení rady Státního fondu kinematografie (působnost „původní rady“ skončila ke dni 4. dubna 2015), která byla zvolena Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky dne 23. ledna 2015, 13. února 2015 a 2. dubna 2015. V každém z termínů byl zvolen určitý počet nových kandidátů navržených profesními organizacemi.

Pro další informace viz <http://fondkinematografie.cz/poslanecka-snemovna-parlamentu-zvolila-vsech-9-clenu-rady-statniho-fondu-kinematografie.html> [cit. dne 7. července 2020].

Části tuzemské filmařské obce byl Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky zaslán apelativní dopis týkající se volby členů rady Státního fondu kinematografie. V dopise bylo (obecně řečeno) apelováno především na to, aby se jednalo o profesionály se zájmem o obor a aby se v osobách radních předešlo jakýmkoliv možným lobbystickým tlakům.

Pro informace viz kritický diskuzní pořad České televize „*Jasná řeč Josefa Chuchmy*“, 2. února 2015, část pořadu s názvem „*Čeští filmaři a jejich apelativní dopis politikům*“, hosté T. Brdečková a P. Hanáková. Pořad je dostupný zde:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180005/video/> [cit. dne 7. července 2020].

837 Statut Fondu ve svém čl. VII. odst. 7.1.4 stanovuje, co obsahuje krátkodobá koncepce:

„... a) předpokládané rozdělení prostředků Fondu pro poskytování podpor mezi jednotlivé dotační okruhy a mezi jednotlivé výzvy k podávání žádostí o podporu v rámci každého dotačního okruhu a zdůvodnění jeho rozdělení,

b) předpokládaný počet výzev k podávání žádostí o podporu v jednotlivých dotačních okruzích a jejich předběžné termíny, jakož i předpokládané užší zaměření výzev k podávání žádostí o podporu v rámci jednotlivých dotačních okruhů s vyznačením změn oproti dlouhodobé koncepci,

c) požadavky na zpracování podkladů dle odst. 3.5.2 písm. m), po konzultaci s ředitelem, a

d) údaje podle § 31 odst. 3 zákona.“

koncepce obsahuje následující priority: a) *kvalitnější a profesionálnější vývoj a výroba filmu a pestřejší filmová nabídka*; b) *posílení českého filmu v distribuční nabídce a posílení všech distribučních kanálů, které pomáhají dostat film k divákovi a diváka k filmu*; c) *účinnější propagace české kinematografie v zahraničí*.⁸³⁸ Na základě dlouhodobé koncepce je však každoročně připravována tzv. krátkodobá koncepce.⁸³⁹ V současné době je aktuální „*Krátkodobá koncepce 2020*“.⁸⁴⁰ V krátkodobé koncepci jsou především stanoveny prioritní otázky pro poskytování podpory, alokace rozpočtových zdrojů Fondu pro poskytování podpor (jak v rámci všech dotačních okruhů, tak i v rámci výzev v jejich působnosti) a její zdůvodnění, data a počet předpokládaných výzev pro dotační okruhy a případně i to, jaké je předpokládané užší zaměření v rámci každého jednotlivého dotačního okruhu. Rada udržuje v krátkodobých koncepcích stabilní počet třiceti výzev. Důvodem je možnost dostatečného posouzení předložených žádostí. Vyhlásování výzev Radou je pravidelné a s konstantní alokací finančních prostředků, a to z důvodu plánování žadatelů, kteří musí často připravovat náročné dlouhodobé projekty.⁸⁴¹ „*Rozpočet Státního fondu kinematografie na podporu kinematografie se v roce 2014 stabilizoval na částce 200 – 220 mil Kč a díky novele zákona se v roce 2016 ustálil na částce cca 350–370 milionů korun*.“⁸⁴² Dle „*Krátkodobé koncepce 2020*“ je pro oblast vývoje českého kinematografického díla alokováno 64 milionů korun českých, pro oblast výroby českého kinematografického díla 243 milionů korun českých, pro oblast distribuce kinematografického díla 20 milionů korun českých, pro oblast propagace českého kinematografického díla 68,5 milionů korun českých, pro oblast publikační činnosti v oblasti kinematografie a činnosti v oblasti filmové vědy 4 miliony korun českých, pro oblast vzdělávání

838 Informace dostupné na:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Koncepce/KK_2020_zmena_kveten_final.pdf
[cit. dne 7. července 2020].

839 Informace o krátkodobých koncepcích dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/legislativa-a-koncepce/> [cit. dne 7. července 2020].

840 Pro informace o krátkodobé koncepci na rok 2020 viz https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Vysledky%20rozhodovani/2019%2011%2001/KK_2020_zmena_listopad_final.pdf [cit. dne 7. července 2020].

841 Informace dostupné na:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Koncepce/KK_2020_zmena_kveten_final.pdf
[cit. dne 7. července 2020].

842 Státní fond kinematografie: *Krátkodobá koncepce 2020*, s. 6.

Dokument dostupný na:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Koncepce/KK_2020_zmena_kveten_final.pdf
[cit. dne 7. července 2020].

a výchovy v oblasti kinematografie 7 milionů korun českých a pro oblast filmový festival a přehlídka v oblasti kinematografie 27 milionů korun českých. Oblasti projekt v oblasti technického rozvoje a modernizace kinematografie, zachování a zpřístupňování národního filmového dědictví a ochrana práv ke kinematografickým dílům a jejich záznamům nemají pro rok 2020 alokovány žádné finanční prostředky. Celkem je pro všechny oblasti alokováno 445,5 milionů korun českých, z čehož 12 milionů korun českých tvoří rezerva. Zajímavostí v „*Krátkodobé koncepci 2020*“ je v případě oblasti vývoje českého kinematografického díla následující mimořádná výzva: „*V květnu 2020 byla kvůli snaze o snížení negativních dopadů epidemie COVID-19 přidána mimořádná výzva Kompletní vývoj celovečerního hraného filmu, dokumentárního filmu nebo hraného seriálu s alokací 20 milionů korun.*“⁸⁴³ Stejně tak například v „*Krátkodobé koncepci 2020*“ ve výzvě distribuce kinematografického díla bylo uvedeno následující: „*Od začátku dubna [2020] byla výzva vyhlášena bez povinnosti podat žádost nejméně 90 dnů před plánovanou premiérou z důvodu nepředvídatelné situace následkem opatření souvisejících s opatřením COVID-19. V květnu 2020 pak byla zbývající alokace výzvy navýšena o 5 milionů korun.*“⁸⁴⁴

V roce 2014 měl Fond na filmové pobídky rozpočet 500 milionů korun českých, stejnou částku měl i v roce 2015, v těchto letech byly však částky vládou navýšeny vždy o 300 milionů korun českých.⁸⁴⁵ V letech 2016 až 2018 se jednalo o částku 800 milionů

843 Státní fond kinematografie: Krátkodobá koncepce 2020, s. 7.

Dokument dostupný na:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Koncepce/KK_2020_zmena_kveten_final.pdf
[cit. dne 7. července 2020].

844 Státní fond kinematografie: Krátkodobá koncepce 2020, s. 8.

Dokument dostupný na:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/H/Koncepce/KK_2020_zmena_kveten_final.pdf
[cit. dne 7. července 2020].

845 Rád bych ještě krátce uvedl několik informací o stavu financí Fondu na filmové pobídky v letech 2011 až 2015. Jelikož od roku 2011 nebyly průběžně dofinancovány jednotlivé projekty, nebylo tak ani možné rozhodovat o financování projektů pro rok 2014. Oblast audiovize byla dosti v ohrožení především z pohledu možného odlivu filmových štábů z České republiky. Polovina roku 2014 se pro oblast Fondu týkající se filmových pobídek nesla ve znamení dobrých zpráv. Vláda totiž, jak již bylo uvedeno, schválila navýšení rozpočtu Fondu pro oblast filmových pobídek pro fiskální rok o celých 300 milionů korun českých, stejně tomu bylo také v roce 2015.¹ Došlo k přesunu prostředků v této výši a finance byly užity k dofinancování celého institutu filmových pobídek (respektive k dofinancování projektů z roku 2012, z roku 2013 a těch, co ukončily výrobu a předložily finální audit do února 2015, jež neobdržely prostředky v odpovídající smluvené výši).

[1] Informace dostupné na: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-dnes-schvalila-navysemi-rozpocetu-statniho-fondu-kinematografie-pro-filmove-pobidky-o-300-mil--kc-pro->

korun českých. V roce 2019 šlo o částku 800 milionů korun českých, která však byla v polovině roku vyčerpána a do 17. listopadu 2019 byl zastaven příjem žádostí o registraci pobídkového projektu.⁸⁴⁶ Tato situace byla vyřešena na základě jednání ředitelky Státního fondu kinematografie a zástupců Asociace producentů v audiovizí, kteří s premiérem A. Babišem, ministryní financí A. Schillerovou a ministrem kultury L. Zaorálkem dojednali navýšení částky pro rok 2019 o dalších 500 milionů korun českých, jež Ministerstvo financí ušetřilo na obsluze státního dluhu.⁸⁴⁷ Pro rok 2020 jsou dle dostupných informací alokovány 1,3 miliardy korun českých.⁸⁴⁸

Květen 2014 byl významným obdobím jak pro Státní fond kinematografie, tak pro Národní filmový archiv. Národnímu filmovému archivu totiž bylo Státním fondem

[letosni-fiskalni-rok-226566/tmplid-228](https://fondkinematografie.cz/aktuality/mimoradne-oznameni-o-dodatecnych-disponibilnich-prostredcich-na-filmove-pobidky.html) [cit. dne 28. listopadu 2015]. Informace dále dostupné také na: <http://fondkinematografie.cz/aktuality/mimoradne-oznameni-o-dodatecnych-disponibilnich-prostredcich-na-filmove-pobidky.html> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.borovan.cz/14317/filmari-si-sahaji-dalsi-stovky-milionu> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.borovan.cz/15186/filmovy-fond-zacal-porcovat-vladni-injekci-300-milionu-koron> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.filmcommission.cz/cs/czech-cesko-da-800-milionu-na-pobidky-pro-zahranicni-filmare/> [cit. dne 7. července 2020]; <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/278997-cesko-da-800-milionu-na-pobidky-pro-zahranicni-filmare/> [cit. dne 7. července 2020].

Protichůdný pohled na filmové pobídky a jejich současné navýšení je obsažen např. zde: <http://www.reflex.cz/clanek/komentare/57886/andrea-holopova-filmove-pobidky-maji-podporit-ekonomiku-ve-skutecnosti-podpori-filmare-na-ukor-jinych.html> [cit. dne 7. července 2020].

„Česko nabízí zahraničním filmařům pobídky od roku 2010. Filmaři mohou získat zpět 20 procent „uznatelných nákladů“, které za výrobu snímku v ČR prokazatelně utratí. Většinou byly pobídky rozebrány už začátkem roku. Ministr kultury Daniel Herman v České televizi upozornil, že se s ministrem financí Andrejem Babišem dohodl, že i na příští rok bude na tomto kontě 800 milionů. Některé okolní země přitom výši pobídek neomezuji.“

Informace dostupné na: <http://www.mkr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/media-o-kulture/na-pobidky-filmarum-pujde-800-milionu-226604/tmplid-228> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

846 Informace jsou dostupné zde: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/Sdeleni_o_opatreny_reditele_SFKMG_012019.pdf [cit. dne 7. července 2020] a zde: https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/Sdeleni_o_opatreni_reditele_SFKMG_022019.pdf [cit. dne 7. července 2020].

847 Informace jsou dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/TZ/Na%20filmov%C3%A9%20pob%C3%ADky%20p%C5%AFjde%20dal%C5%A1%C3%ADch%20500%20milion%C5%AF.pdf> [cit. dne 7. července 2020], zde: <https://eurozpravy.cz/kultura/film-a-tv/cesko-zustane-film-friendly-region-vlada-uvolni-na-pobidky-dalsich-500-milionu.7f127cd9/> [cit. dne 7. července 2020] a také např. zde: <https://eurozpravy.cz/domaci/politika/fond-kinematografie-chce-vice-penez-na-pobidky-i-v-dalsich-letech-rozhodne-vlada.003960e6/> [cit. dne 7. července 2020].

848 Informace dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/TZ/Z%C3%A1stupci%20filmov%C3%A9ho%20pr%C5%AFmyslu%20v%C3%ADtaj%C3%AD%20mo%C5%BEnost%20to%C4%8Dit%20bez%20rou%C5%A1ek%20navrhli%20bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20pravidla.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

kinematografie licenční smlouvou uděleno oprávnění k výkonu práva užít audiovizuální díla vzniklá v letech 1964 až 1991: „*Státní fond kinematografie poskytuje NFA oprávnění k užití československých filmů vyrobených v letech 1965 – 1991 s cílem zajistit poskytování podlicencí jednotlivým zájemcům o užití filmů a dosáhnout tak pro Fond ekonomického zisku, který bude využit na podporu kinematografie.*“⁸⁴⁹ K tomuto také viz podkapitola 10.2 s názvem „*Zákon o audiovizi*“.

10.5 Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie

V této části bych se rád zabýval (dnes již zrušeným) zákonem č. 241/1992 Sb., který konstituoval Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie. Státní fond byl právnickou osobou, která se zapisovala na základě statutu do obchodního rejstříku a byla spravována Ministerstvem kultury (dále jen správce Státního fondu). Jednalo se o mimorozpočtový účelový státní fond. Podle statutu Státního fondu se jednalo o aktivní finanční nástroj podpory české národní kinematografie. V čele Státního fondu stál a jeho jménem zároveň i jednal ministr kultury (v případě jednání za Státní fond mohla být ministrem zmocněna jiná osoba), který zároveň i odpovídal za hospodaření s prostředky Státního fondu. O způsobu a výši čerpání prostředků však byla oprávněna rozhodovat Rada Státního fondu jakožto orgán rozhodující v této oblasti. Česká národní rada (Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky)⁸⁵⁰ volila a odvolávala členy Rady Státního fondu, Rada Státního fondu jí byla také odpovědná. Rada Státního fondu měla nejvíce 13 členů a její funkční období bylo tříleté. Ve statutu Státního fondu pak byly dále stanoveny podrobnosti o organizaci a činnosti Rady Státního fondu, mezi které patřilo posuzování zásadních otázek tvorby

849 Informace dostupné zde:

<http://fondkinematografie.cz/aktuality/statni-fond-kinematografie-a-narodni-filmovy-archiv-uzavreli-licencni-smlouvu.html> [cit. dne 7. července 2020]. Další informace s tímto spojené jsou dostupné zde: <http://www.borovan.cz/13915/nfa-bude-rocne-platit-filmoveho-fondu-70-milionu#content> [cit. dne 7. července 2020] a dále např. zde: <http://www.borovan.cz/19544/filmovy-archiv-shani-distributora-dvd-blu-ray-starych-ceskych-filmu#content> [cit. dne 7. července 2020].

850 Od 1. ledna 1993 se Česká národní rada přeměnila v Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky:

„*Hlava osmá - Přejícná a závěrečná ustanovení*

Článek 106

(1) Dnem účinnosti této Ústavy se Česká národní rada stává Poslaneckou sněmovnou, jejíž volební období skončí dnem 6. června 1996. ...“

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

a užití prostředků Státního fondu, posuzování návrhu ročního rozpočtu příjmů a výdajů Státního fondu a návrh závěrečného účtu Státního fondu a dále ještě rozhodování o žádostech o poskytnutí prostředků Státního fondu.

Finančními zdroji Státního fondu byly dle ustanovení § 7 zákona č. 241/1992 Sb.: finanční výnosy, které byly získány z majetkové účasti České republiky na podnikání právnických osob ve filmovém průmyslu; výnosy z cenných papírů nabytých Státním fondem od jiných subjektů; úvěry od právnických osob; úroky z návratných finančních výpomocí a z půjček poskytnutých Státním fondem žadatelům a úroky z prostředků Státního fondu uložených v bance; splátky půjček a návratných finančních výpomocí poskytnutých Státním fondem žadatelům; smluvní pokuty placené žadateli v případech, v nichž prostředky Státního fondu nebyly použity podle zákonem stanovených podmínek; dary a dědictví pro Státní fond; výnosy z veřejných sbírek a loterií organizovaných Státním fondem; sjednané podíly na příjmech z kinematografických děl, na které byly poskytnuty prostředky Státního fondu; dotace ze státního rozpočtu; příjmy z využití filmových děl, pokud byly na Státní fond převedeny; příjmy z užití kinematografických děl, u nichž Státní fond vykonával práva výrobce, která na něj přešla na základě zvláštního zákona; další zdroje stanovené zvláštními právními předpisy. Příjmem Státního fondu byl ostatně i příplatek k ceně vstupného na veřejnou produkci, který činil 1 Kč.⁸⁵¹ Pokud pořadatel veřejné produkce kinematografického díla se vstupným porušil povinnosti vyúčtování a odvedení příplatku v určené době či pokud porušil povinnost vedení příslušné evidence o pořádaných produkcích a vybraných příplatcích, měl správce Státního fondu možnost této osobě uložit pokutu až do výše 50.000 Kč.⁸⁵² Pokuty byly příjmem Státního fondu a byly vymáhány správcem Státního fondu.

Prostředky Státního fondu bylo dle zákona možné poskytnout na tvorbu českého kinematografického díla a na výrobu jeho prvotního záznamu, na exploataci hodnotného kinematografického díla (v tomto případě nebylo možné žádat o prostředek na distribuci jakéhokoliv díla, ale muselo se jednat pouze o „hodnotné“ dílo) a na propagaci české

851 Po přihlédnutí ke změně životních nákladů mohla vláda České republiky stanovit nařízením jinou výši příplatku.

852 Při stanovení výše pokuty byla samozřejmě zvažována závažnost porušení povinností a přihlíželo se i ke způsobenému následku. U fyzických osob se přihlíželo k míře zavinění. Subjektivní lhůta (pro uložení pokuty) byla jednoletá a plynula od okamžiku, kdy správce Státního fondu zjistil porušení povinnosti. Objektivní lhůta byla tříletá a počínala okamžikem porušení povinnosti.

kinematografie. Dalším účelem, na který měly jít prostředky ze Státního fondu, byl technický rozvoj a modernizace české kinematografie a výroba (prvotních záznamů), distribuce a propagace kinematografických děl národnostních a etnických menšin žijících na území České republiky. Prostředky byly poskytovány ve formě účelových dotací, půjček nebo návratných finančních výpomocí. Důležitou a neopominutelnou zákonnou podmínkou byla možnost poskytnutí účelové dotace pouze do výše jedné poloviny nákladů plánovaných žadatelem. Žadatelem o poskytnutí prostředků Státního fondu byla buď fyzická osoba s trvalým pobytem, nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky. V případě české právnické osoby s majetkovou účastí zahraničních osob bylo možné o prostředky žádat (a je následně poskytnout) pouze v případě, že podíl majetkové účasti zahraniční osoby byl nižší než 50 %. Žadatel podával písemnou žádost správci Státního fondu. V žádosti charakterizoval projekt, na nějž byla podpora určena, uvedl také předpokládanou výši nákladů, údaj o zahraniční účasti, kterou formu podpory a v jaké výši požadoval, případně uvedl označení pohledávky, o jejíž zajištění žádal.⁸⁵³ Rada Státního fondu rozhodovala o poskytnutí prostředků do tří měsíců ode dne doručení žádosti. Rozhodnutí Rady Státního fondu bylo základem pro uzavření smlouvy mezi Státním fondem a žadatelem o výši a podmínkách poskytnutí prostředků Státního fondu nebo o poskytnutí záruky a o případném podílu Státního fondu na příjmech plynoucích z projektu. Smlouva měla být uzavřena do 30 dnů od doručení rozhodnutí Rady Státního fondu. Z podmínek pro poskytování prostředků Státního fondu považují za zásadní podmínku, jež byla uvedena v ustanovení § 11 odst. 5. Tento odstavec stanovil následující: *„Prostředky poskytnuté z Fondu lze použít výhradně ke stanovenému účelu; budou-li použity jinak, zaplatí žadatel Fondu pokutu ve výši a způsobem stanoveným ve smlouvě podle odstavce 4, a to až do celkové částky poskytnutých prostředků. Povinnost vrátit Fondu prostředky užitá v rozporu se smlouvou tím není dotčena.“* Část prostředků, jež nebyla rozdělena (poskytnuta žadatelům), zůstala ve Státním fondu a byla převedena do následujícího kalendářního roku.

⁸⁵³ S podáním žádosti byla spojena i povinnost zaplacení určité částky stanovené statutem Státního fondu (do maximální výše 10.000 Kč) na pokrytí nákladů spojených s posouzením žádosti.

10.6 Podpory filmového průmyslu a filmové pobídky

V této podkapitole, jež svou podstatou navazuje na pojednání o filmových pobídkách v podkapitole 10.2 s názvem „*Zákon o audiovizí*“, bych se rád zaměřil na podporu filmového průmyslu a především na investiční pobídky v tomto odvětví, na jejich formy a na situaci těchto pobídek v České republice. Globalizovaná společnost má vedle ostatních odvětví dopad také na ekonomický sektor, ve kterém subjekty vyhledávají co možná nejnižší náklady na svoji výrobu, distribuci a provoz. Ne jinak je tomu i v případě filmového (audiovizuálního) průmyslu. V souvislosti s rozvojem systému podpor a pobídek produkcí dochází po celém světě k tzv. geoeconomickému turismu⁸⁵⁴ přispívajícímu k tvorbě filmových děl. Filmové financování je v Evropě oproti jiným světadílům zvláštní v tom, že se v určité míře může spolehnout na existenci různorodých veřejných podpor⁸⁵⁵. Dle dokumentu Ministerstva kultury „*Přehled podpor v zemích EU*“ je filmový průmysl financován z jednotlivých národních fondů, regionálních fondů a z ostatních zdrojů. Objemy financí vyčleněné na podpory se před několika lety pohybovaly v rozmezí (v přepočtu na Kč) od 18 milionů (v případě Slovenska) až do 10,5 miliard (v případě Francie)⁸⁵⁶. Fiskální elementy pojící se k filmovému průmyslu jsou důležitým bodem týkajícím se ekonomiky celého evropského audiovizuálního průmyslu. Každá z částí tohoto „výrobního odvětví“ je mnohdy podporována jak na úrovni národní, tak na úrovni Evropské unie. Celkovým cílem je zvýšení toku finančních prostředků do filmového a televizního průmyslu, kterým by došlo ke zlepšení pozice producentů a jejich schopnosti prosadit existenci různých audiovizuálních projektů. Současně tak dochází k vytváření pevných základů a stabilnějších ekonomických podmínek pro celý filmový průmysl. V soukromém sektoru jsou ideálními investory do tohoto odvětví filmoví distributoři a televizní vysílatelé, kteří mají svůj osobní zájem na exploataci dalších audiovizuálních děl. Systém veřejných podpor propojený se soukromými investicemi vede ke komplexnějším a soudržnějším investicím, díky kterým dochází ke zvýšení kvality

854 Profita, G.: Film financing strategies: worldwide view. Entertainment Law Review. Roč. 19., č. 5, 2008, s. 94-99.

855 Priante, A.: Creative financing for films: the role of tax shelters in the European audiovisual industry—opening the debate. Entertainment Law Review. Roč. 15, č. 4, 2004, s. 114-120.

856 Dokument „*Přehled podpor v zemích EU*“ dostupný zde: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/kinematografie/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2011---2016-79977/> [cit. dne 28. listopadu 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

a také kvantitativně vytvořených a prodaných děl. Úloha podpor je patrná také díky podobnosti principů a institutů v jednotlivých státech.

V případě koprodukčních výrobních vztahů je podstatná existence koprodukčních smluv, jež v souvislosti s určitými pravidly oficiálně stanovují podmínky přístupnosti fiskálních systémů jednotlivých smluvních států. Zmíněnými pravidly mohou být mimo jiné i povinnost koprodukčního subjektu přispět do koprodukce určitým finančním obnosem, který zároveň tvoří podíl subjektu na koprodukci, dále se pak např. jedná o závazek poskytnutí technických prostředků či služeb tvůrčího (uměleckého) personálu⁸⁵⁷. Pro efektivnost smluv je na jedné straně nutné vyhnout se „mezistátní konkurenci“, na druhé straně je třeba nalézt základní shody v přístupných podmínkách všech těchto systémů společně s vytvořením společného základu, pomocí něž by byly řízeny a prováděny investice v audiovizuálním výrobním sektoru⁸⁵⁸.

Investiční pobídky ve filmovém průmyslu jsou důležitým ekonomickým institutem, který je jednou z možností zvýšení filmové produkce. Jsou vhodným prostředkem k přilákání zahraničních a koprodukčních společností k výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla v dané zemi či regionu (viz výše zmíněný pojem „geoekonomický turismus“). Filmový průmysl pro jednotlivé země neznamena pouze ekonomický přínos, jedná se především o umělecký přínos pro společnost a její další kulturní rozvoj. Jakékoliv ekonomické prostředky, které jsou v určité zemi ve spojitosti s tvorbou audiovizuálního (konkrétněji filmového) díla a výrobou prvotního záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla proinvestovány, jsou důležitým faktorem pro tvorbu (mnohdy krátkodobějších) pracovních příležitostí a často přispívají ke zvýšení kvalifikace pracovníků v tomto odvětví. Pobídky přináší práci nejen tuzemským filmovým profesionálům, ale i navazujícím odvětvím. Těmi jsou např. dopravci, hoteliéři, telekomunikační společnosti, provozovatelé restaurací či tlumočnických služeb. Radomír Dočekal⁸⁵⁹ v textu „*Investiční pobídky pro filmový*

857 Více k tomuto tématu (především ve vztahu k Velké Británii) viz Alberstat, P.: Trouble in Paradise: the new DMCS guidelines on film coproductions. Entertainment Law Review. Roč. 15, č. 8, 2004, s. 233-236.

858 Více viz Priante, A.: Creative financing for films: the role of tax shelters in the European audiovisual industry – opening the debate. Entertainment Law Review. Roč. 15, č. 4, 2004, s. 114-120.

859 Autor textu byl v roce 2006 (rok zveřejnění článku) výkonným ředitelem Asociace producentů v audiovizuální oblasti.

*průmysl / Proč podporovat filmový průmysl?*⁸⁶⁰ uvádí i další odvětví, ve kterých se projevuje dopad investičních pobídek. Jsou jimi zaměstnanost a turistika. Z hlediska zaměstnanosti je třeba mít na zřeteli fakt, že pokud se v dané zemi rozšiřuje tvorba filmových děl, s nárůstem filmových štábů z tuzemska, ale i z různých zemí zároveň roste i poptávka po kvalitním tuzemském personálu. Tímto personálem mám na mysli především tvůrčí profese (kameramany, střihače, výkonné umělce atd.), ale i technický a řemeslnický personál. Nelze však zapomenout na oblast služeb a oblast postprodukce. Země, které poskytují určitou formu pobídek, zároveň mnohdy filmovým štábům nabízejí komplexní škálu produkčních služeb a pro tuzemská díla zajišťují i následný export pro exploataci na mezinárodním trhu prostřednictvím distribuce v kinech a dalšími prostředky. Ve všech těchto oblastech má daná země svůj odborný personál, a tudíž i zahraniční štáby využívají jeho služeb. Vytváření audiovizuálních děl v určité zemi či lokaci zvyšuje také povědomí o destinaci mezi lidmi téměř po celém světě, ti se jako turisté vydávají někdy i záměrně právě na takováto místa, kde byl např. vytvořen jejich oblíbený film. Filmová díla tvoří jakousi reklamu pro oblast, region či stát, v němž byla vytvořena.

Podpora filmového průmyslu může mít sama o sobě různé formy. V členských státech Evropské unie, ale i v dalších zemích světa se vyskytují nejrozličnější formy podpory. V tomto směru je zajímavý a přínosný článek s názvem „*Film financing strategies: worldwide view*“ autorky Gianni Profita uveřejněný v čísle 5/2008 časopisu „*Entertainment Law Review*“, který uvádí možné způsoby financování filmového průmyslu a výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmových děl. Z textu bych vybral následující způsoby: vedlejší finanční účast na produkci, systém prodeje a zpětného pronájmu, předprodej distribučních práv pro určité oblasti či prostřednictvím určité platformy (filmové kopie, televize, DVD nosiče, internet), prodej práv televizním subjektům, metody sponzorování, využití institutu „product placement“, spojení několika produkčních subjektů do koprodukčního výrobního vztahu, využívání podpory ve formě „provozních daňových pobídek“, daňových úlev, daňových odpočtů, přímých slev na dani, uznání daní k dobru, využití komplexních

860 Dočekal, R.: Investiční pobídky pro filmový průmysl / Proč podporovat filmový průmysl? Cinepur. č. 47, 2006. Článek dostupný zde: <http://cinepur.cz/article.php?article=1103> [cit. dne 7. července 2020].

smíšených systémů, využití grantů a příspěvků atd.⁸⁶¹ U spojení několika produkčních subjektů do koprodukčního výrobního vztahu je z hlediska vyhledávání potenciálních koprodukčních partnerů a z hlediska následné finanční a tvůrčí spolupráce důležité zmínit existenci tzv. koprodukčních trhů. Ty jsou pořádány současně s filmovými festivaly po celém světě. Jsou jimi např. Berlinale Co-Production Market, Connecting Cottbus, CineMart při MFF Rotterdam, Marché du Clermont-Ferrand, New Cinema Network při MFF v Římě a Paris Project. Mezinárodní filmový průmysl je funkční částečně i právě díky těmto trhům, kterými se rozšiřují možnosti pro komerční využití děl, zároveň i dochází k mezinárodnímu šíření děl vzniklých v jednotlivých státech. Obecně může být podpora rozčleněna dle formy na přímou (půjčky, subvence, dotace či prémie) a nepřímou (daňové slevy, daňové úlevy, daňové podpory, výhodné půjčky, záruky na půjčky). Přímá podpora spočívá v poskytování veřejných zdrojů státem na produkci filmových děl. Stát tak „pokryje“ určité (mnohdy zásadní) procento nákladů na tvorbu filmového díla. Podpora v tomto případě plyne přímo produkčnímu subjektu. Nepřímá podpora má podobu daňových úlev či různých výhod při půjčování prostředků. Nepřímou je tak podpořena filmová produkce, i když produkční subjekt nedostává od státu prostředky, kterými by mohl ihned a volně disponovat. Druhým možným dělením je pak dělení podpory dle způsobu jejího poskytování na selektivní (komise většinou posuzuje určitou žádost) a na automatickou (na základě stanovených kritérií se vypočte výše podpory)⁸⁶². Se selektivní formou podpory se lze setkat např. u Dánska, Velké Británie, Francie a Maďarska. Prostředky jsou selektivně poskytovány nejen na základě ekonomického zájmu, ale především na základě zájmu kulturního. Podpora nemusí být ve většině těchto případů navracena. U automatické podpory je tomu trochu jinak. Tento druh podpory je poskytnut na základě obchodního úspěchu filmového díla v kinech, v televizi či na určitém druhu nosičů a musí být splněna podmínka opětovné investice prostředků do tvorby dalších děl. Příkladem států, které shodný či podobný

861 Profita, G.: Film financing strategies: worldwide view. Entertainment Law Review. Roč. 19., č. 5, 2008, s. 94-99.

862 Dělení jsem převzal z článku „Přiblíží se česká kinematografie standardům platným v EU?“ autorky H. Uldrichové. Autorka byla v roce 2006 (rok zveřejnění článku v časopise Cinepur) předsedkyní správní rady České filmové komory.

Uldrichová, H.: Přiblíží se česká kinematografie standardům platným v EU? Cinepur, č. 47, 2006.

Článek dostupný zde: <http://cinepur.cz/article.php?article=1102> [cit. dne 7. července 2020].

system využívají, jsou např. Španělsko⁸⁶³, Německo, ale i Francie. Na hodnotě systém získává především díky své objektivnosti, nehraje zde žádnou roli subjektivní posuzování projektů a rozhodování o jejich podpoře. Státy mívají kombinované systémy podpory a často dochází k vícezdrojovému financování. Z jednotlivých druhů možných forem podpory filmového průmyslu lze ještě uvést např. investiční pobídky, podporu plynoucí od filmových fondů (v ČR se jedná o Státní fond kinematografie), činnost národního filmového orgánu, existenci filmové komise a činnost veřejné televize, která by se měla také podílet na tuzemské produkci a s ní spojených investicích.

Také investiční pobídky mají mnoho forem, ve kterých se vyskytují a které jsou jednotlivými státy výrobcům prvotních záznamů audiovizuálních děl, respektive filmů, nabízeny. Pobídky si kladou za cíl podpořit produkci filmových děl a především přilákat zahraniční štáby. „*Cílem investičních pobídek je podpora domácí filmové produkce a přilákání zahraniční produkce. Zavedení investičních pobídek přináší zemi zvýšenou ekonomickou aktivitu. Řada států v Evropě již dosáhla legálního základu pro tuto formu podpory filmového průmyslu. Zvýšená produkce filmů umožňuje a inspiruje uměleckou kreativitu místních tvůrců ve všech filmových formách a žánrech a pozitivně působí na kulturní identitu národa.*“⁸⁶⁴ Investiční pobídky se v hojně míře rozšířily především v období uplynulých více než patnácti let, ve kterých se objevily jejich různé typy. Dle Radomíra Dočekala se jedná o pobídky související s daněmi a pobídky související s náklady. Mezi daňové pobídky se řadí daňové bonusy, investiční stimuly a zpětný

863 „*V rámci podpory filmové produkce mají španělské filmy právo na pomoc odpovídající 15% jejich hrubého zisku, který přinese příslušný film v prvních dvanácti měsících komerčního promítání na území Španělska. Zároveň producenti mohou, za určitých podmínek, žádat o doplňkovou pomoc odpovídající až 33% z částky investované producentem, pokud film během prvních dvanácti měsíců svého komerčního promítání na území Španělska přinese hrubý zisk vyšší než 330 tisíc eur. Součet všeobecné a doplňkové pomoci nesmí u dlouhometrážních filmů přesáhnout 50% nákladů potřebných na realizaci filmu či 75% investice producenta, v žádném případě však nesmí být vyšší než 900 tisíc eur.*“

Uldrichová, H.: Přiblíží se česká kinematografie standardům platným v EU? Cinepur, č. 47, 2006. Článek dostupný zde: <http://cinepur.cz/article.php?article=1102> [cit. dne 7. července 2020].

864 V poznámce pod čarou autor ještě uvádí následující informace o vztahu Evropské unie k státní podpoře průmyslu: „*Podle směrnice "Evropské komise pro státní pomoc" je povolení státní podpory pro filmový průmysl dostupné mnoha způsoby. Pro filmovou produkci je typickým způsobem vyplnění oznámení podle "Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Ekonomickému a sociálnímu výboru a Výboru pro regiony o jistých právních aspektech ve vztahu ke kinematografickým a jiným audiovizuálním dílům" – také známé jako Směrnice pro podporu filmu (Film Aid Guidelines). Státní podpora průmyslu je v EU striktně omezená, filmový průmysl je díky svému kulturnímu rozměru výjimkou.*“

Dočekal, R.: Investiční pobídky pro filmový průmysl / Proč podporovat filmový průmysl? Cinepur, č. 47, 2006. Článek dostupný zde: <http://cinepur.cz/article.php?article=1103> [cit. dne 7. července 2020].

pronájem. Daňové pobídky spočívají v podpoře produkce formou daňového zvýhodnění určitého soukromého subjektu, jenž je do produkce zapojen. Jedná se o společnost či osobu „stojící“ mimo filmový průmysl. Osoba nemá práva k vznikajícímu filmovému dílu, poskytuje však „pouze“ část své daňové povinnosti (peněz) produkční firmě a tím kompenzuje její náklady na výrobu prvotního záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla. Osoba si současně dává tuto částku do nákladů, a tím si snižuje svoji daňovou povinnost: „*Tento mechanismus všeobecně znamená zrychlený odpis, který je k dispozici filmovým produkcím. Souběžně se přesouvá daňové zvýhodnění filmu na jiné soukromé subjekty se zdanitelným příjmem, a poskytuje jim tak "daňový štít"*“.⁸⁶⁵ Nejedná se tak o přímou státní podporu, ale o podporu pocházející od daňových poplatníků, kteří ji poskytují ze „snížených daní“. Mezi „nákladové pobídky“ patří kompenzace produkčních nákladů, slevy na náklady, slevy na práci a např. i zvýhodněné dohody o pronájmu zařízení. Zde se již jedná o přímý vztah mezi státem a tvorbou filmového díla / výrobou prvotního záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla. Stát může kompenzovat lokálně vynaložené produkční náklady či může např. hradit určitou procentuální část nákladů na výrobu prvotního záznamu díla utracených v dané zemi. Státní správa v tomto odvětví posuzuje podané žádosti o poskytnutí pobídky. Po jejich posouzení stát přímo poskytuje platbu produkčnímu subjektu.

Česká republika nabízí produkčním společnostem a jejich filmovým štábům dobré podmínky pro tvorbu filmových děl. V letech 2002 a 2004 však postupně došlo k jakémusi „uzavření“ naší země vůči zahraničním produkcím, které sice lákaly vhodné lokace a profesionální filmový personál, odrazilo je však fakt, že Česká republika neměla v době do roku 2010 žádnou formu investičních pobídek, a tím ztratila svoji konkurenceschopnost v tomto „ekonomicky zajímavém“ oboru.⁸⁶⁶ Česká republika, a především Praha, byla do této doby hojně vyhledávanou destinací a byla především americkými štáby a produkčními společnostmi označována za „Hollywood východu“.

865 Dočekal, R.: Investiční pobídky pro filmový průmysl / Proč podporovat filmový průmysl? Cinepur. č. 47, 2006. Článek dostupný zde: <http://cinepur.cz/article.php?article=1103> [cit. dne 7. července 2020].

866 Jen pro zajímavost doplňuji přehled některých filmů vytvořených na konci devadesátých let 20. století a na začátku 21. století v České republice: „*Mission: Impossible*“ (1996), „*Aféra s náhrdelníkem*“ (2001), „*Z pekla*“ (2001), „*Agent bez minulosti*“ (2002), „*Blade II*“ (2002), „*Česká spojka*“ (2002), „*xXx*“ (2002), „*Rytíři ze Šanghaje*“ (2003), „*Hellboy*“ (2004), „*Van Helsing*“ (2004).

Okolní státy hojně nabízely rozličné investiční stimuly, a díky tomu se zmíněné produkce přesunuly k nim. Mám na mysli především Maďarsko, které již v roce 2004 zavedlo režim daňové pobídky.⁸⁶⁷ Dalšími státy s rozvinutými systémy pobídek jsou mimo jiné i Velká Británie, Německo (nový systém přijalo v srpnu 2009), Irsko, Lucembursko, Island, Malta a Francie. Uvedené státy nabízejí či nabízely produkčním společnostem podporu v podobě úhrady nákladů ve výši od 10 do 45 % z celkového rozpočtu filmu. V České republice byla zhruba od roku 2009 patrná snaha o vytvoření systému, jenž by byl podobný německému modelu. Ten spočívá ve „zpětné kompenzaci části nákladů“. Část nákladů je stát ochoten kompenzovat pouze tehdy, pokud jsou utraceny v dané zemi, jsou v tomto směru uznatelné, prokazatelné a informace o vynaložení nákladů jsou ověřitelné za pomoci auditu. Prostředky, kterými se určitá část uznatelných nákladů kompenzuje, plynou ze speciálního fondu, který je vytvořen pro tyto účely. Nejde o žádnou formu dotace, ale o navrácení cca pětiny nákladů na produkci. Prostředky jsou vráceny v podstatě až po vytvoření audiovizuálního díla. Vytvořením funkčního pobídkového systému se díky přilákaným zahraničním produkčním subjektům zabrání odlivu českých filmařů, techniky i know-how za hranice (právě do státu s již existujícími systémy)⁸⁶⁸. Dne 19. října 2009 schválila vláda (kabinet premiéra Jana Fischera) usnesením č. 1043 „*Program podpory filmového průmyslu*“⁸⁶⁹. Předpokládalo se, že Program bude spuštěn v okamžiku, kdy bude jisté, že není v rozporu s pravidly Evropské unie o státní podpoře podnikání. Na počátku roku 2010 byl Program představen zástupci Ministerstva kultury členům Evropské komise. Zároveň zástupci požádali o schválení Programu. Evropská komise posuzovala soulad Programu s pravidly hospodářské soutěže a z hlediska možné konkurenční výhody

867 „*Například v Maďarsku je systém jiný. Peníze nevyplácí stát ze státního rozpočtu, ale pocházejí od daňových poplatníků. Systém velice zjednodušeně řečeno funguje tak, že si producent najde maďarskou společnost, jež platí daň z příjmu. Peníze, které by odvedla na daních, místo toho investuje do filmového projektu. Tato investice se jí započte nejen do nákladů, ale zároveň se jí o tuto částku sníží i daňová povinnost.*“

Informace dostupná v článku s názvem „*Pavel Strnad: Filmové pobídky požaduje nejen Hollywood*“, který je dostupný zde:

http://nazory.euro.e15.cz/rozhovory/pavel-strnad-filmove-pobidky-pozaduje-nejen-hollywood-1110778#utm_medium=selfpromo&utm_source=e15&utm_campaign=copylink [cit. dne 6. září 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

868 Vinter, J.: Zahraniční filmový byznys očekává od Česka pobídky. Článek zveřejněn dne 29. 9. 2009. Dostupný zde: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zahranicni-filmovy-byznys-ocekava-od-cr-pobidky/> [cit. dne 7. července 2020].

869 Program byl součástí „*Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2010-2016*“.

pouze pro některé uchazeče. Jednalo se o verzi Programu, která počítala s podporou jak českých, tak zahraničních projektů (jde o podporu audiovizuálních děl hraných, animovaných, dokumentárních i televizních, včetně seriálů). Program byl vystaven na takovém principu, že díky němu mohlo, na základě poskytnuté dotace, dojít k vrácení až 20 % uznatelných nákladů (po jejich ověření auditorem), které byly utraceny na území České republiky v souvislosti s realizací projektu. Uznatelné náklady se dělily na české uznatelné náklady a mezinárodní uznatelné náklady. Dotaci v souvislosti s těmito dvěma kategoriemi bylo možné poskytnout ve výši 20 % českých uznatelných nákladů a ve výši 10 % mezinárodních uznatelných nákladů. Byla získána 80 % hranice realizačního rozpočtu (žadatel totiž mohl utratit nejméně 20 % realizačního rozpočtu v jiném členském státě, což se ovšem neprojeví na výši dotace poskytované z Programu) pro vykalkulování pobídky. Zjednodušeně řečeno, bylo možné, aby výrobce utratil nejméně 20 % filmového rozpočtu v jiných členských státech. Nepřišel tím o část podpory, která mu mohla být v rámci Programu poskytnuta. Poskytovatel byl navíc povinen zjišťovat za splnění „kulturního testu“ způsobilost projektu pro poskytnutí prostředků z Programu.⁸⁷⁰ Pojem „projekt“ bylo dle dokumentu „*Strategie konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu 2011-2016*“ nutno vnímat ne pouze jako dokončenou výrobu prvotního záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla, ale i jako projekt, jehož realizace nebyla zcela dokončena a bude nadále (třeba i v jiné zemi) pokračovat.⁸⁷¹ V červnu 2010 Evropská komise Program finančních pobídek filmovým produkcím schválila⁸⁷² a Česká republika se stala dvanáctou zemí Evropské unie, v níž existují filmové pobídky. Program byl

870 Dle internetových stránek Programu podpory filmového průmyslu bylo možné z Programu podpořit následující díla s minimální výší uznatelných nákladů vynaložených na území České republiky: „a) hraný nebo animovaný film určený pro distribuci v kinech, jehož délka činí minimálně 70 minut (15 mil. Kč), b) dokumentární film určený pro distribuci v kinech, jehož délka činí minimálně 70 minut (3 mil. Kč), c) hraný, dokumentární nebo animovaný film určený pro vysílání v televizi, jehož délka činí minimálně 70 minut (15 mil. Kč), d) epizodní díl hraného nebo animovaného televizního seriálu nebo seriál epizod, přičemž délka každého epizodního dílu činí minimálně 40 minut (10 mil. Kč).“

Program podpory filmového průmyslu (sekce – „Často kladené otázky“) dostupný zde: <http://www.pppf.cz/clanky/faq.html> [cit. dne 5. října 2011; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

871 Dokument „*Strategie konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu 2011-2016*“ dostupný zde: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/kinematografie/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2011---2016-79977/> [cit. dne 5. října 2011; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

872 Viz článek „*Evropa řekla „ano“ na filmové pobídky. Do Česka se mohou vrátit slavné štáby.*“ Článek zveřejněn dne 18. června 2010. Dostupný zde: http://kultura.idnes.cz/evropa-rekla-ano-na-filmove-pobidky-do-ceska-se-mohou-vratit-slavne-staby-14w-/filmvideo.aspx?c=A100618_115708_filmvideo_jaz [cit. dne 7. července 2020].

oficiálně spuštěn dne 21. června 2010. Podporu dle Programu dříve poskytovalo Ministerstvo kultury a administraci vyplácených podpor zajišťoval Odbor médií a audiovize, v dnešní době je toto již úkolem Státního fondu kinematografie. V roce 2010 bylo ze státního rozpočtu na podporu vyčleněno 250 milionů korun českých. Původně se počítalo se 400 miliony korun českých, které však nemohly být uplatněny kvůli pozdějšímu schválení Programu. Částce 250 milionů tak recipročně odpovídal objem v České republice „uplatněného filmového průmyslu“ ve výši 1 miliardy a 250 milionů korun českých. Návrh výše podpor pro rok 2011 činil 300 milionů korun českých. Schválení projektu „Programovou radou“, která byla poradním orgánem Ministra kultury, bylo základním z předpokladů pro vyplacení pobídky. „*Všechny filmy musí v souladu s pravidly Komise (ES) projít kulturním testem, který garantuje, že podpořený film bude mít určité kvality se vztahem k evropské kultuře.*“⁸⁷³ Podpora jako taková byla určena „kulturnímu produktu“. Každý členský stát Evropské unie musel zajistit, aby byl obsah projektu (podporované produkce) „kulturním“ dle vnitrostátních kritérií, která mohla být ověřena. V roce 2011 došlo ke zpracování dokumentu „*Vyhodnocení Programu podpory filmového průmyslu za rok 2010 z hlediska ekonomických přínosů a nákladů spojených s těmito pobídkami*“. Zhodnocení provedla společnost EEIP⁸⁷⁴, která vyhodnotila, do jaké míry byla naplněna očekávání Ministerstva kultury ohledně fungování Programu podpory. Dle dokumentu „*Strategie konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu 2011-2016*“ se na základě usnesení vlády č. 1043 vyhodnotilo plnění Programu podpory. Jelikož se dle tohoto dokumentu jednalo (v případě Programu) o provizorní řešení podpory filmového průmyslu (do doby přijetí legislativního řešení spočívajícího v podstatě v podobě ZoA), stalo se vyhodnocení jeho přínosu podkladem pro přijetí systematictějšího a komplexnějšího řešení.⁸⁷⁵ Zhodnocením současného stavu společností EEIP se mělo především zjistit, zda je potvrzen předpoklad o pozitivních

873 Více informací k Programu podpory filmového průmyslu viz <https://fondkinematografie.cz/filmove-pobidky/program-podpory-filmoveho-prumyslu.html> [cit. dne 7. července 2020].

874 Společnost EEIP, a.s. je poradenskou společností působící v oblastech fúzí a akvizic, restrukturalizací, firemních financí, zabývá se finančně-ekonomickými analýzami a hodnocením dopadů regulace (RIA) pro veřejné i soukromé subjekty. Více informací dostupných zde: <http://www.eeip.cz/> [cit. dne 7. července 2020].

875 Dokument „*Strategie konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu 2011-2016*“ dostupný zde: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/kinematografie/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2011---2016-79977/> [cit. dne 5. října 2011; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

dopadech tohoto institutu na české veřejné rozpočty a na celostátní ekonomiku. Hodnoceny byly následující „okruhy zájmu“: zvýšení zájmu zahraničních produkcí o Českou republiku, pozitivní čisté přínosy pro veřejné rozpočty, přínosy pro propagaci České republiky a vliv exportu služeb v oblasti filmového průmyslu na konkurenceschopnost. Z učiněného průzkumu bylo patrné, že Program přinesl „potvrzení pozitivních očekávání“ a že se zájem o naši republiku po delším období „všeobecného nezájmu“ opět zvýšil⁸⁷⁶. Dle Mariána Oravce z Odboru médií a audiovize Ministerstva kultury se podpora vyplácená Ministerstvem kultury vrátila do veřejných rozpočtů (v souvislosti s náklady utracenými produkcemi při tvorbě filmů) ve výši 118,2 %⁸⁷⁷. Dle střední hranice celkového odhadu Ministerstva kultury činily čisté přínosy ze zavedení Programu v naší republice více než 32 milionů korun českých. Na procentuálním vyjádření bylo patrné, že podpora filmového průmyslu ve formě filmových pobídek byla kladným krokem v oblasti vývoje a zkvalitňování filmového průmyslu, ale i v „širší oblasti“ státní ekonomiky. „*Ze studie společnosti EEIP vedené profesorem Univerzity Karlovy Michalem Mejstříkem vyplývá, že se pobídky vyplatí. V Česku činí výnos osmnáct haléřů na každou investovanou korunu. Podle Ludmily Claussové z České filmové komise to sice není nijak závratný výnos, ale je to důkaz, že pobídky nezatěžují státní rozpočet a pomáhají udržovat odvětví, které má v České republice tradici.*“⁸⁷⁸ Jedním z úskalí Programu podpory, které se ukázalo reálným v červnu 2011, však byla nedostatečná výše vyčleněných prostředků pro podpory. K vyčerpání objemu prostředků podpory pro rok 2011 došlo v první čtvrtině roku a nebylo

876 „*Natáčení filmu Mission Impossible 4 v Praze s Tomem Cruisem v hlavní roli dostalo ČR na několik dní na stránky a weby řady významných zahraničních médií – a tedy zviditelnilo ČR v dobrém smyslu po celém světě (reklama, jakou by ČR nebylo schopno zaplatit); následující Google statistiky ilustrují měřitelné navýšení online informací o Praze a ČR: na dotaz „Tom Cruise Prague“ najde Google 478 000 odkazů, což je 1,7% odkazů, které Google najde v případě, kdy je zadáno pouze heslo „Prague“, na dotaz „Tom Cruise Czech Republic“ najde Google 573 000 odkazů, což je 0,5% všech odkazů, které se objeví při zadání hesla „Czech Republic“, o natáčení v ČR psal Tom Cruise na svém účtu Twitter, který sleduje pravidelně více než 1 milion uživatelů z celého světa, rovněž pochvalné vyjádření o Praze publikované na oficiálním webu Toma Cruise mělo pozitivní dopad na propagaci Prahy a ČR v zahraničí.*“

Článek s názvem „*Vyhodnocení Programu podpory filmového průmyslu.*“ Článek zveřejněn 8. srpna 2011. Dostupný zde: <http://www.eeip.cz/cs/novinky/17> [cit. dne 5. října 2011; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

877 Článek s názvem „*Vláda vyhodnotí filmové pobídky. Budou podporou filmovému průmyslu.*“ Článek zveřejněn 2. května 2011. Dostupný zde: <http://www.parlamentnilisty.cz/parlament/vlada/195944.aspx>, [cit. dne 7. července 2020].

878 Článek s názvem „*Schwarzenberg v Hollywoodu propagoval filmové pobídky.*“ Článek zveřejněn 4. června 2011. Dostupný zde: http://kultura.idnes.cz/schwarzenberg-v-hollywoodu-propagoval-filmove-pobidky-bez-penez-py9-/filmvideo.aspx?c=A110603_165415_filmvideo_tt, [cit. dne 7. července 2020].

možné již dále přilákat další zahraniční produkce, které by měly zájem o „tvůrčí proces“ probíhající na našem území. Objevovaly se názory odborné veřejnosti kritizující existující hranici (strop) pro pobídky a omezení poskytnutých prostředků do Programu podpory na daný kalendářní rok⁸⁷⁹. Produkční společnosti totiž často plánují svoji tvorbu v určitém časovém horizontu a potřebují si být jisty v tom, s jakými prostředky budou při ní moci disponovat. Vyšší částka podpory v Programu pro budoucí roky by zároveň zajistila vyšší potenciální sumu uznatelných nákladů a vyšší výnosy pro veřejné rozpočty. Zároveň bylo nutné se zamyslet nad plánováním filmových projektů a jejich dlouhodobostí. Financování Programu bylo dle tehdejšího systému nutné každoročně řešit v návaznosti na zákon o státním rozpočtu. Tento fakt byl obecně krajně nevhodný pro filmový průmysl, jenž počíná plánování v oblasti financování svých projektů mnoho měsíců před samotnou realizací filmové produkce a výrobou prvotního záznamu audiovizuálního, respektive filmového, díla. Efektivnost a přínos Programu byly těmito „prvky“ dosti omezeny. Spolehlivost Programu mohla být nabízena zahraničním (i českým) produkcím jen s určitou „rezervou“. Pokud bych měl shrnout předešlá konstatování, neměla tehdejší forma podpory i přes celou řadu přínosů pro ekonomiku České republiky a pro tuzemské veřejné rozpočty „systémově čistý a jasný“ a bezchybný způsob poskytování finančních prostředků.

Oblast podpory audiovizuálního sektoru se i v roce 2012 potýkala s určitými rozpočtovými problémy a s tím spojeným nedostatkem finančních prostředků pro tuzemské, ale i pro zahraniční produkce. I přesto se však od roku 2012 do tuzemských lokací ve větším množství vracely zahraniční filmové produkce, a využívaly tak i českých herců, techniků a dalších profesí spojených s tvorbou audiovizuálních děl, respektive děl filmových, a výrobou jejich prvotních záznamů.⁸⁸⁰ Česká republika je tak

879 Článek s názvem „*Schwarzenberg v Hollywoodu propagoval filmové pobídky.*“ Článek zveřejněn 4. června 2011. Dostupný zde: http://kultura.idnes.cz/schwarzenberg-v-hollywoodu-propagoval-filmove-pobidky-bez-penez-py9-/filmvideo.aspx?c=A110603_165415_filmvideo_tt, [cit. dne 7. července 2020].

880 Vzrůstající zájem o tvorbu v České republice v roce 2012 dokládá i článek s názvem „*Zájem o natáčení filmů v ČR roste!*“, který je dostupný na stránkách Generálního konzulátu České republiky v Los Angeles: http://www.mzv.cz/losangeles/cz/obchod_a_ekonomika/archiv_clanku/zajem_o_nataceni_filmu_v_cr_roste.html [cit. dne 7. července 2020].

Pro další informace (k doplnění komplexního pohledu) o současném stavu tuzemské kinematografie viz webové stránky Asociace producentů v audiovizuální oblasti dostupné zde: <http://www.asociaceproducentu.cz> [cit. dne 7. července 2020].

lokalitou, v níž částečně vznikl například francouzský seriál „*Borgia*“, dánská série „*1864*“ či seriál televize BBC „*Mušketýři*“.⁸⁸¹ Nárůst objemu filmové produkce dokládá tato citace z článku s názvem „*Objem filmové a reklamní produkce v Česku vzrostl o 250 milionů*“ z portálu www.borovan.cz: „*Trh filmových a reklamních produkcí v Česku v loňském roce pokračoval v růstu. Celkové investice ve výrobě reklam a českých a zahraničních filmů narostl v roce 2012 na 4,075 miliardy korun, v meziročním srovnání o 256 milionů více. Nejvíce narostly útraty zahraničních producentů – z 1,04 miliardy na 1,56 miliardy korun. Objem produkce českých filmů meziročně vzrostl skoro o 20 procent na 739 milionů korun.*“⁸⁸² Podstatné je také zmínit nárůst objemu zahraničních zakázek: „*Stoupala hlavně výroba zahraničních zakázek – o 82 procent na 2,84 miliardy korun.*“⁸⁸³

Rok 2013 byl již ve znamení enormního zájmu o Českou republiku.⁸⁸⁴ Státní fond kinematografie se v počátcích svého fungování dostal do komplikované situace, kdy na nové projekty (respektive projekty počínající svou tvorbu a výrobu v roce 2013) měl jen omezený rozpočet. Finanční prostředky byly totiž alokovány pro potřeby filmových děl „dotáčejičích“ se z předchozího roku (respektive z předchozích let). Zásadní zprávou pro tuzemský filmový průmysl bylo oznámení tvorby amerického filmu „*Child 44*“ (v režii Daniela Espinosy) amerického producenta (a režiséra) Ridleyho Scotta.⁸⁸⁵ Film se v České republice vytvářel v období od června do září 2013. Objemem předpokládané útraty financí na našem území (cca 940 milionů korun českých; na tuzemské služby a výrobky mělo připadnout cca 550 milionů korun

Pro celistvější pohled na aktuality z tuzemské oblasti kinematografie (především z oblasti distribuce audiovizuálních děl) viz webové stránky Unie filmových distributorů, jež jsou dostupné zde: <http://www.ufd.cz/> [cit. dne 7. července 2020].

881 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/4539/producenti-musi-prepocitat-rozpocety-filmovy-fond-rozdeli-mene-penez> [cit. dne 7. července 2020].

882 Článek je dostupný zde: <http://www.borovan.cz/5935/objem-filmove-a-reklamni-produkce-v-cesku-vzrostl-o-250-milionu> [cit. dne 7. července 2020].

883 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/14814/objem-filmove-reklamni-produkce-cesku-stoupl-miliardu> [cit. dne 7. července 2020].

884 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/4539/producenti-musi-prepocitat-rozpocety-filmovy-fond-rozdeli-mene-penez> [cit. dne 7. července 2020]. Další informace dostupné např. zde: <http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/filmova-produkce-v-cesku-loni-rostla-diky-zahranicnim-filmarum-1099110> [cit. dne 7. července 2020] nebo zde: <http://strategie.e15.cz/zpravy/filmove-pobidky-u-nas-zvedly-zajem-o-nataceni-filmu-o-vice-nez-80-procent-1101992> [cit. dne 7. července 2020].

885 „*Nový hollywoodský film je jedním z nejvýznamnějších projektů, který se točil v Česku. ... Samotné natáčení v létě 2013 trvalo od června do září přes deset týdnů, probíhalo v Praze i na mnoha dalších místech. ... Hollywoodský štáb *Dítěte číslo 44* u nás utratil kolem dvaceti milionů dolarů. ...“
Dítě číslo 44, když je Moskva v Praze. metro, č. 97, 22. května 2015, s. 10.*

českých)⁸⁸⁶ a nákladností tvorby se tento film zařadil na přední příčky mezi filmy vytvořené a „vyráběné“ v tuzemských ateliérech a exteriérech.⁸⁸⁷ Produkci tohoto velkorozpočtového filmu jistě přilákaly i filmové pobídky, jež začal vyhlášovat nově vzniklý Státní fond kinematografie v roce 2013. Producentům filmu bylo na tzv. vratkách přislíbeno navrácení cca 45 milionů korun českých.⁸⁸⁸ V roce 2013 se vedle dokončování výše zmíněných filmů a sérií vytvářel také americký film „*Fallen*“, norský seriál „*The Heavy Water War*“ či německo-francouzsko-americký seriál „*Crossing Lines II*“.⁸⁸⁹ Investice, které se díky filmovým pobídkám (a díky systému tzv. vratek) podařilo v roce 2013 přilákat, dosáhly na částku téměř 4 miliard korun českých, kdežto v roce 2012 to bylo cca 2,3 miliardy korun českých. Objem vratek činil v roce 2012 cca 340 milionů korun českých a v roce 2013 to bylo cca 500 milionů korun českých.⁸⁹⁰

886 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/5370/ridley-scott-zacal-do-ceska-pumpovat-miliardu-korun> [cit. dne 7. července 2020]. K tomuto ještě dále viz <http://www.borovan.cz/14814/objem-filmove-reklamni-produkce-cesku-stoupl-miliardu> [cit. dne 7. července 2020].

887 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/4560/ridley-scott-v-cesku-utrati-skoro-miliardu> [cit. dne 7. července 2020] a zde: <http://www.borovan.cz/12988/nejvetsi-objem-alokaci-fondu-vysosal-y-filmove-projekty-stillkingu> [cit. dne 7. července 2020].

Z informací (k červenci 2014) je vhodné (k výše uvedeným dílům a jejich jednotlivým realizacím) uvést následující: „*Loni se v Česku natáčel především blockbuster v produkci Ridleyho Scotta ... Child 44, filmaři tu za natáčení nechali 650 milionů korun. Dalším významným projektem byla dánská koprodukce společnosti Sirena Film, historický 1864, natáčený jako osmidílný televizní seriál. Během natáčení v Česku zaměstnal 175 filmových profesionálů a do české ekonomiky přinesl téměř 300 milionů korun. Mezi zahraniční a české produkce se z fondu kinematografie loni rozdělovalo 500 milionů korun.*“

Informace dostupná zde: <http://www.borovan.cz/14814/objem-filmove-reklamni-produkce-cesku-stoupl-miliardu> [cit. dne 7. července 2020].

Fakta, která uvádí předchozí citace, a částečně i data uvedená v textu podporuje i následující výrok ředitelky Státního fondu kinematografie z roku 2014: „*Podle ředitelky fondu Fraňkové, která systém pobídek kritizovala dlouhodobě, pobídky vynesou Česku mnohonásobně více. „Je tu absolutní přetlak, máme kapacitu přilákat sem zhruba pět až šest miliard zahraničních investic ročně a je třeba o ně bojovat,” uvedla koncem dubna* [2014].“

Informace dostupné zde: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/media-o-kulture/na-pobidky-filmarum-pujde-800-milionu-226604/tmplid-228> [cit. dne 4. září 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

888 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/4560/ridley-scott-v-cesku-utrati-skoro-miliardu> [cit. dne 7. července 2020].

889 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/4560/ridley-scott-v-cesku-utrati-skoro-miliardu> [cit. dne 7. července 2020]. Další informace dostupné také zde: <http://www.borovan.cz/15715/barrandovske-ateliery-znatelne-navysily-trzby-televiznich-zakazek> [cit. dne 7. července 2020].

890 Pro více informací viz článek s názvem „*Filmové investice do Česka nalijí čtyři miliardy*“, který je dostupný zde: <http://www.borovan.cz/6084/filmove-investice-do-ceska-naliji-ctyri-miliardy> [cit. dne 7. července 2020].

V roce 2014 bylo na filmové pobídky vyčleněno 800 milionů korun českých, což bylo o 300 milionů korun českých více než v roce 2013. Vyčleněné finance pro účely filmových pobídek tak v roce 2014 komplementárně přilákaly objem zahraničních investic „filmové výroby“ přesahující 4 miliardy korun českých.⁸⁹¹ Výsledek to byl uspokojivý, i když se v oblasti filmového průmyslu (a to také v případě zahraničních filmových studií) hovořilo o určité nejistotě spojené s fungováním systému tuzemských filmových pobídek⁸⁹², v němž byla výzva k předkládání žádostí uveřejněna pouze jednou na začátku roku a kde byl celkový objem financí určených pro filmové pobídky mnohdy „nejistý“.⁸⁹³ Rok 2014 byl v České republice z hlediska tvorby ve znamení

891 Benáková, I.: Pobídky k nám vrátí filmaře. metro, č. 131, Praha, 10. červenec 2015, s. 5.

892 „... „Povědomí o možnostech natáčení v Česku je v Hollywoodu dobré, vědí o kvalitě našeho filmového zázemí, o skvělých štábech, krásných lokacích. Ale i přesto jsme u studií téměř zmizeli z mapy, protože si náš pobídkový systém zařadili do kolony nestabilní a nepředvídatelný,“ říká Ludmila Claussová, vedoucí České filmové komise. ... Novela zákona o audiovizí by tak měla napomoci návratu velkých studií. ...“

Benáková, I.: Pobídky k nám vrátí filmaře. metro, č. 131, Praha, 10. červenec 2015, s. 5.

893 V roce 2014 bylo v médiích možné nalézt zmínky o některých státech, které mají velice výhodně nastavený systém filmových pobídek či se snaží takovýto systém postupně nastavit, protože si jsou vědomy ztrát, které by přišly s „houfnějším“ odchodem filmových štábů do zemí s výhodnějšími podmínkami pro filmovou tvorbu a produkci. Pro mě velice překvapivou byla zpráva o pobídkách v USA, kdy si i tato filmová velmoc uvědomila (v případě některých svých států) výše uvedené a „revitalizovala“ svůj pobídkový systém.

„... Snímek, jenž zatím nemá oficiální název, se natočí ve státě Rhode Island. Agentuře AP to potvrdil tamní filmový úřad. Ten filmařům v rámci pobídek vrací 25 procent z částky, kterou ve státě utratí, a to až do výše 5 milionů dolarů. I to mohl být jeden z důvodů, proč se Allen do USA vrací. Právě kvůli obtížím s financováním svých snímků se totiž režisér před lety přesunul do Evropy. ...“

Pobídky přilákaly Woodyho Allena zpět do USA. Natočí film o akademících. kul, art.ihned.cz, 3. června 2014. Článek dostupný zde: <http://art.ihned.cz/c1-62289160-woody-allen-rhode-island> [cit. dne 7. července 2020].

„...Chystaný pátý díl velkorozpočtové filmové ságy Piráti z Karibiku se natočí v Austrálii. Producenty k rozhodnutí přiměly tamní filmové pobídky. Australská vláda v pondělí schválila, že štábu vyčlení prostředky ve výši 426 milionů českých korun. Filmaři je dostanou zpět poté, co tuto částku během natáčení v Austrálii utratí. ... Firma proto doufala, že by přislíbené pobídky využila právě na Piráty z Karibiku 5. Protože jejich rozpočet má být vyšší, dle odhadů nad 4,2 miliardy korun, společnost chtěla dostat zpět až 30 procent proinvestovaných nákladů. Australská vláda na částečné zvýšení pobídek kývla, odsouhlasených 426 milionů korun ale stále nepředstavuje 30 procent rozpočtu, o něž usiloval Disney, tvrdí podle svých zdrojů Hollywood Reporter. Podle australského deníku The Queensland Times situaci navíc komplikovaly nedávné spory o možném zvýšení daní, které by filmaři pocítili. Nyní má ale Disneyho studio vratku slíbenou a může začít s natáčením. ...“

Piráti z Karibiku 5 se natočí v Austrálii. Rozhodly filmové pobídky. kul, art.ihned.cz, 1. září 2014. Článek dostupný zde: <http://art.ihned.cz/c1-62725390-pirati-z-karibiku-pobidky> [cit. dne 7. července 2020].

„Kvůli odlivu filmařů z Hollywoodu se americký stát Kalifornie rozhodl ztrojnásobit filmové pobídky. O daňový odpočet mohou nově žádat projekty s rozpočtem nad 75 milionů dolarů. Celkem stát filmařům ročně vrátí 330 milionů dolarů. Více dává už jen New York. ... Během posledních čtyř let však kalifornská ekonomika přišla dohromady až o 2 miliardy dolarů kvůli tomu, že filmaři se začali přesouvat do okolních států, jak spočítala Kalifornská filmová komise. Nový zákon na příštích pět let zvyšuje objem peněz, které jsou filmovým a televizním produkcím k dispozici, ze 100 milionů dolarů ročně na 330 milionů. Žádost o daňový odpočet mohou nově podat i producenti operující

dánského filmu „*Dina, dcera jasnovidky*“, který měl do naší země „přinést“ cca 100 milionů korun českých.⁸⁹⁴ Mezi dalšími projekty roku 2014 figurovaly např. filmy „*Emperor*“, „*Tordenskiold*“ (tuzemská investice ve výši cca 70 milionů korun českých)⁸⁹⁵, „*Lví žena*“ či film „*Unlocked*“ v hlavní roli s hercem Michaelem Douglasem a v tuzemsku proinvestovanými cca 120 miliony korun českých⁸⁹⁶.

Státní fond kinematografie měl pro rok 2015 na filmové pobídky k dispozici celých 500 milionů korun českých. Tato částka byla (stejně jako v roce 2014) navýšena o dalších 300 milionů korun českých.⁸⁹⁷ Fond také údajně evidoval zájem o filmové pobídky ve výši 1,2 miliardy korun českých.⁸⁹⁸ V tuzemských lokacích bylo opět vytvářeno velké množství filmové a seriálové produkce, např. další díl známé série filmů s názvem „*Underworld: Blood Wars*“, film „*Hory a kameny*“, pokračování francouzské komedie „*Návštěvníci*“⁸⁹⁹, další řada historického seriálu „*Tři mušketýři*“ a norská minisérie „*Nobel*“⁹⁰⁰. V druhé polovině roku 2015 byl v České republice vytvořen koprodukční film Velké Británie, Francie a České republiky s názvem

s rozpočtem nad 75 milionů dolarů. Peníze se nyní také budou přerozdělovat loterijským systémem, který zvýhodní firmy, jež vytvoří nejvíce pracovních příležitostí a nejvíce přispějí do veřejných rozpočtů. Filmové pobídky v Kalifornii se tak nyní stávají druhými nejvyššími v celých Spojených státech, hned po New Yorku, který rozděluje 420 milionů dolarů ročně. ...“

Kalifornie ztrojnásobila filmové pobídky. Filmaři totiž z Hollywoodu utíkali. Reuters, kul, art.ihned.cz, 22. září 2014. Článek dostupný zde: <http://art.ihned.cz/c1-62834960-kalifornie-pobidky-hollywood> [cit. dne 7. července 2020].

894 Informace dostupné zde: <http://www.borovan.cz/fotogalerie/barrandove-vrcholi-nataceni-danskeho-velkofilmu-dina-dcera-jasnovidky> [cit. dne 7. července 2020]. Další informace k tomuto filmu jsou dostupné např. zde: <http://www.filmovamista.cz/clanek/100-Aktualne--dansti-filmari-nataci-v-Ceske-republice-novy-fantasy-film> [cit. dne 7. července 2020].

895 ČTK: Dánští filmaři. V Česku natáčeji historický film. metro, č. 205, Praha, 30. října 2014, s. 25.

896 Informace dostupné zde: <http://www.novinky.cz/kultura/348330-michael-douglas-prijede-do-prahy-natacet-novy-film.html> [cit. dne 7. července 2020], dále také zde: ČTK: Michael Douglas začne na podzim natáčet v Praze nový film. metro, 22. září 2014. Dostupné zde: http://www.metro.cz/michael-douglas-zacne-na-podzim-natacet-v-praze-novy-film-pet-/metro-extra.aspx?c=A140922_144033_co-se-deje_jbs [cit. dne 7. července 2020] a zde: ČTK: V Praze končí natáčení hollywoodského filmu Unlocked s Michaelem Douglasem. metro, 18. prosince 2014. Dostupné zde: http://www.metro.cz/v-praze-konci-nataceni-hollywoodskeho-filmu-unlocked-s-michaelem-douglasem-169-/metro-extra.aspx?c=A141218_132445_metro-extra_jbs [cit. dne 7. července 2020].

897 Malúš, P., Hofmanová, M.: L. Claussová: Filmové pobídky plní důležitou roli při výběru lokace zahraničními producenty. zet.cz, 20. února 2015. Článek dostupný zde: <http://www.zet.cz/tema/l-claussov-filmov-pobdky-pln-dleitou-rol-i-vbru-lokace-zahraninmi-producenty-4053> [cit. dne 14. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupný].

898 Benáková, I.: Pobídky k nám vrátí filmaře. metro, č. 131, Praha, 10. července 2015, s. 5.

899 Kreč, L., Skoupá, A.: Hollywood čeká na české slevy. V tuzemsku se může natáčet i Underworld. byznys.ihned.cz, 13. dubna 2015. Článek dostupný zde: <http://byznys.ihned.cz/c1-63854170-hollywood-ceka-na-ceske-slevy-v-tuzemsku-se-muze-natacet-i-underworld> [cit. dne 7. července 2020].

900 K tomuto viz <http://www.borovan.cz/22692/norove-do-filmovani-v-cesku-vlozi-pres-30-milionu> [cit. dne 7. července 2020].

„Anthropoid“, filmy „*The Zookeeper's Wife*“⁹⁰¹ a „*Mordkommission Berlin I*“⁹⁰² a seriály „*Crossing Lines*“ a „*Legends*“.

Filmové štáby v roce 2015 přinesly do České republiky investice za cca 4,5 miliardy korun českých⁹⁰³. Státní pobídky byly v tomto roce zvýšeny z 500 na 800 milionů korun českých⁹⁰⁴ a v této výši se držely i v následujících letech.

Rok 2015 byl významný také pro Českou filmovou komisi (Czech Film Commission)⁹⁰⁵, protože její zástupci prezentovali v Londýně Českou republiku jako vhodnou destinaci pro tvorbu.⁹⁰⁶ Česká filmová komise představila především tuzemské lokace, infrastrukturu a možnosti filmových pobídek.

901 Norská produkce do filmování v Česku vloží přes 30 milionů. borovan.cz, 4. srpna 2015. Článek dostupný zde: <http://www.borovan.cz/23113/czech-anglo-productions-zacne-vyrabet-americky-velkofilm-the-zookeepers-wife> [cit. dne 7. července 2020].

902 ČTK: Německé štáby vloni v Česku utratily přes 600 milionů korun, točily hlavně dobové filmy. m.ihned.cz, 17. ledna 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65102000-film-pobidky-nemecko> [cit. dne 7. července 2020].

903 ČTK, jsf: Zahraniční filmaři letos v Česku proinvestovali rekordních 4,5 miliardy korun. Více lidí přišlo i do kin. byznys.ihned.cz, 29. prosince 2015. Článek dostupný zde: <http://byznys.ihned.cz/c1-65033880-zahranicni-filmari-letos-v-cesku-proinvestovali-rekordnich-4-5-miliardy-korun-vice-lidi-prislo-i-do-kin> [cit. dne 7. července 2020].

904 Richter, J.: Kraje chtějí těžit z filmařského boomu. Spouštějí vlastní pobídky. ekonom.ihned.cz, 24. května 2018. Článek dostupný zde: <https://ekonom.ihned.cz/c1-66147020-kraje-chteji-tezit-z-filmarskeho-boomu-spousteji-vlastni-pobidky> [cit. dne 7. července 2020].

905 Česká filmová komise byla založena v roce 2004. Součástí Státního fondu kinematografie je od roku 2017, tvoří jedno z jeho oddělení. Obecně řečeno, propaguje Českou republiku z hlediska její filmové atraktivitu, slouží filmovým produkcím a štábům jako zdroj komplexních informací o tuzemském audiovizuálním průmyslu. Pomáhá nalézt zajímavé lokace, poskytuje cenné informace o možnostech získání pobídek, o regionálních filmových kancelářích, na svých stránkách poskytuje adresář rozličných subjektů podstatných pro činnost filmových produkcí a štábů. Více informací je k dispozici zde: <https://www.filmcommission.cz/cs/about/mission/> [cit. dne 7. července 2020] a také zde: <https://fondkinematografie.cz/czech-film-commission.html> [cit. dne 7. července 2020].

Za zmínku taktéž stojí **Czech Film Center**, které existuje od roku 2002 a je také součástí Státního fondu kinematografie. Hlavním úkolem Czech Film Center je prezentace českého filmu. Czech Film Center spolupracuje s domácími a zahraničními festivaly, kde doporučuje tuzemské filmy do programu, pomáhá profesionálům se festivalů účastnit, pořádá různé akce pro oblast audiovizuálního průmyslu v rámci filmových festivalů a věnuje se publikační činnosti prezentující český audiovizuální průmysl na zahraničních filmových festivalech. Czech Film Centre dále působí na filmových trzích (Berlín, Cannes, Toronto, Clermont-Ferrand, Annecy), které se většinou konají při filmových festivalech, na nichž pomáhá tuzemským filmům získat zahraniční koproducenty a upozorňuje na nově vznikající filmové projekty. Jedná se také o poradenský subjekt, jenž se podílí na festivalové strategii tuzemských filmů a s producenty filmů kupříkladu konzultuje strategie prezentace projektu a jeho vývoje.

Informace o Czech Film Centre jsou k dispozici zde: <https://www.filmcenter.cz/> [cit. dne 7. července 2020] a dále např. zde: <https://fondkinematografie.cz/o-fondu/czech-film-center.html> [cit. dne 7. července 2020].

906 „*Zúčastníme se tam prvního ročníku akce Focus – The Location Production Event. Uskuteční se od 14. do 15. prosince a budeme na ní prezentovat zahraničním producentům a filmařům Česko a jeho filmovou infrastrukturu. Podobně činíme i na Evropském filmovém trhu v rámci Berlinale, filmovém trhu v Cannes či lokačním trhu v Los Angeles,*“ řekla zástupkyně komise Nela Cajthamlová. “

Ještě významnější pozici si Česká republika u zahraničních studií a producentů vydobyla v roce 2016, jenž byl velice úspěšným kvůli významným filmovým velmocím, jež se rozhodly pro Českou republiku. Byly jimi země jako USA (film „*Spark*“, historický seriál „*Knighfall*“ a životopisný seriál „*Genius*“)⁹⁰⁷, Velká Británie (historický seriál „*Britannia*“)⁹⁰⁸, Německo (televizní filmy „*Landgericht*“, „*Die Glasbläserin*“ a film „*Zuckersand*“), Švédsko (část filmu „*Borg vs. McEnroe*“), Norsko („*Askeladden – I dovregeubbens hal*“), Hong Kong („*Adventurers*“)⁹⁰⁹ a Indie („*The Ring*“)^{910, 911}.

V roce 2016 utratily zahraniční televizní a filmové štáby v České republice 3,7 miliardy korun českých.⁹¹² Filmové pobídky v roce 2016 dosáhly, jak již bylo uvedeno dříve, 800 milionů korun českých. Ředitelka České filmové komise⁹¹³ paní Ludmila Claussová poskytla v roce 2016 v jednom z rozhovorů následující srovnání objemu

ČTK: Česká filmová komise míří do Londýna, chce posílit zájem zahraničních štábů o Česko. art.ihned.cz, 12. prosince 2015. Článek dostupný zde: <http://art.ihned.cz/c1-64970770-ceska-filmova-komise-londyn-focus> [cit. dne 7. července 2020].

907 Plechatová, M.: Filmová studia na Barrandově loni utržila skoro půl miliardy. mam.ihned.cz, 7. února 2017. Článek dostupný zde: <http://mam.ihned.cz/media/c1-65615720-filmova-studia-na-barrandove-loni-utrzila-skoro-pul-miliardy> [cit. dne 8. dubna 2017; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

ČTK: Oscarový režisér Ron Howard bude natáčet v Karlových Varech, nechá v nich vyrůst Einstein. m.ihned.cz, 11. srpna 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65398700-ron-howard-karlovy-vary-film-nataceni-einstein> [cit. dne 7. července 2020].

ČTK: Ze zahraničí v Česku nejvíc investovaly reklamy a seriály, nejvyšší pobídku dostal film Underworld. art.ihned.cz, 7. července 2017. Článek dostupný zde: <https://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-65792940-film-investice-pobidky-underworld-knightfall-cesko> [cit. dne 7. července 2020].

908 Plechatová, M.: Daňové pobídky na filmaře zabraly. m.ihned.cz, 25. července 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65377640-danove-pobidky-na-filmare-zabraly> [cit. dne 8. dubna 2017; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

909 Spáčilová, M.: Čínská filmová invaze. Už za rok zde bude největší filmový trh světa. kultura.zpravy.idnes.cz, 15. července 2016. Článek dostupný zde: http://kultura.zpravy.idnes.cz/nataceni-cinsky-filmu-u-nas-djl-filmvideo.aspx?c=A160714_131020_filmvideo_ts [cit. dne 7. července 2020].

910 Spáčilová, M.: Čínská filmová invaze. Už za rok zde bude největší filmový trh světa. kultura.zpravy.idnes.cz, 15. července 2016. Článek dostupný zde: http://kultura.zpravy.idnes.cz/nataceni-cinsky-filmu-u-nas-djl-filmvideo.aspx?c=A160714_131020_filmvideo_ts [cit. dne 7. července 2020].

911 Plechátová, M.: V Česku se natáčí výpravné seriály, daňové pobídky na zahraniční filmaře zabírají. m.ihned.cz, 18. července 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65370040-v-cesku-se-nataci-vypravne-serialy-danove-pobidky-na-zahranicni-filmare-zabiraji> [cit. dne 8. dubna 2017; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

912 Zahraniční filmové a TV štáby v Česku utratily téměř 5 miliard korun. borovan.cz, 20. února 2019. Článek dostupný zde: <https://www.borovan.cz/40364/zahranicni-filmove-a-tv-staby-v-cesku-utratily-temer-5-miliard-korun> [cit. dne 7. července 2020].

Plechatová, M.: Česko se vrací na mapu filmařů. Jen to nezkazit. mam.ihned.cz, 13. března 2017. Článek dostupný zde: <http://mam.ihned.cz/c1-65655710-cesko-se-vraci-na-mapu-filmaru-jen-to-nezkazit> [cit. dne 8. dubna 2017; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

913 Webové stránky Czech Film Commission dostupné zde: <http://www.filmcommission.cz/cs/> [cit. dne 7. července 2020].

zahraničních produkcí v České republice oproti předchozímu období: „Počet zahraničních produkcí je na pětinasobku objemu z roku 2009," říká Ludmila Claussová, která vede Českou filmovou komisi, jež sem štáby láká.“⁹¹⁴ Z uvedeného je zřejmé, jak filmové pobídky působily na zahraniční subjekty a jak byla Česká republika v této oblasti čím dál tím více úspěšná. Atraktivitu České republiky pro zahraniční filmové štáby potvrdilo i vydání odborného filmového magazínu (týdeníku *Variety*) dne 21. června 2016, který na téměř 20 stranách přílohy s názvem "*Billion Dollar Location: Czech Republic*" věnoval pozornost tuzemskému filmovému průmyslu a který tak učinil po předchozích přílohách zaměřujících se na oblast americké Louisiany a Nového Mexika.⁹¹⁵ Tím dal i tento odborný časopis najevo, že Česká republika je jednou ze současných nejprogresivnějších lokací pro „tvůrčí proces“ zahraničních produkcí.

Premiér Bohuslav Sobotka v roce 2016 přispěl k rozšíření povědomí americké filmařské obce o České republice jako vhodném partnerovi pro tvorbu audiovizuálních děl. Mimo premiérovo jednání s Chrisem Doddem, hollywoodským lobbistou z Asociace amerických filmařů, došlo také k setkání se zástupci filmových studií v Hollywoodu (Universal, Warner Bros., Disney, 20th Century Fox, Sony Pictures, Paramount).⁹¹⁶ Premiér všem zainteresovaným představil novelu zákona o audiovizí, ustanovení tohoto zákona o filmových pobídkách, další možnosti pro filmové štáby (bezpečnost, atraktivita lokací, zkušenost řemeslníků a dalších profesí zabývajících se tvorbou audiovizuálních děl aj.) a dále pak jednotlivé subjekty vybídl k častějšímu „využití“ českého území.⁹¹⁷

914 Kreč, L.: Díky pobídkám utratí filmaři v Česku miliardy, natáčet sem přijedou De Niro nebo Al Pacino. m.ihned.cz, 13. července 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65364700-film-pobidky-de-niro-pacino-labeouf-de-niro> [cit. dne 7. července 2020].

915 Štěrbá, M.: *Variety*: Česká republika je filmová lokace snů, zaujal Anthropoid i festival ve Varech. m.ihned.cz, 23. června 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65344010-variety-ceska-republika-je-filmova-lokace-snu-zaujal-anthropoid-i-festival-ve-varech> [cit. dne 14. září 2019; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

„Filmový časopis *Hollywood Reporter* zmiňuje Českou republiku jako místo, které díky pobídkám získává "znovu přední příčku coby oblíbená východoevropská natáčecí lokalita".“

Stejskal, T.: Filmový trh v Cannes ovládla Čína, největší pozornost poutal Scorseseho mexický finančník. archiv.ihned.cz, 20. května 2016. Článek dostupný zde: <http://archiv.ihned.cz/c1-65299440-cannes-festival-film-trh-reportaz> [cit. dne 7. července 2020].

916 Kreč, L.: Hlavní lobbista Hollywoodu jednal se Sobotkou o tom, jak dostat víc amerických filmařů do Čech. m.ihned.cz, 31. března 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65229400-hlavni-lobbista-hollywoodu-jednal-se-sobotkou-o-tom-jak-dostat-vic-americky-filmaru-do-cech> [cit. dne 7. července 2020].

917 Kreč, L.: Sobotka lákal americké filmaře zpátky do Česka. Vyzdvihl zkušené řemeslníky, bezpečnost a zmínil Václava Havla. m.ihned.cz, 4. dubna 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1->

Výkonná ředitelka Asociace producentů v audiovizí paní Kateřina Weissová v červenci 2017 uvedla pro portál www.art.ihned.cz následující zhodnocení zahraniční televizní a filmové produkce vytvářené v České republice: „V oblasti zahraniční televizní a filmové zakázky se zastavil trend setrvalého růstu. Obrat překročil 3,5 miliardy, ve srovnání s rokem 2015, který byl nejméně úspěšnější za posledních 12 let, ale poklesl o čtyři procenta, ... To vše se děje navzdory stabilizaci financování filmových pobídek na 800 milionů korun v rámci rozpočtu Státního fondu kinematografie už třetí rok po sobě a po dobré zkušenosti zahraničních štábů z předchozích natáčení v České republice. Současné kapacity českého filmového průmyslu tak zřejmě dosahují limitů v oblasti infrastruktury i kvalifikované pracovní síly, ...“⁹¹⁸ Jak uvedla Kateřina Weissová, Státní fond kinematografie měl v roce 2017 k dispozici pro zahraniční filmové štáby pobídky ve výši 800 milionů korun českých a dále více než milionový přebytek z roku 2016.⁹¹⁹ Zahraniční televizní a filmové štáby v roce 2017 profinancovaly v České republice 3,1 miliardy korun českých.⁹²⁰ Vytvářen zde byl mimo jiné britsko-americký film „*The Aftermath*“, americké filmy „*Ophelia*“, „*Catcher Was a Spy*“, „*The Romanoffs*“, americké seriály „*Carnival Row*“ a „*Genius*“ či německé filmy „*Das Luther-Tribunal – Zehn Tage im April*“, „*Der deutsche Prophet – Die letzte Reise des Karl Marx*“ a „*Die Diplomatin – Geheimsache Prag*“.

Českou republiku pro tvorbu své produkce v roce 2018 vyhledaly štáby amerických seriálů „*Knightfall*“, „*Whiskey Cavalier*“, „*Carnival Row*“, „*Lore*“, „*Haunted*“, německých seriálů „*Das Boot*“ a „*Charité*“, britských seriálů „*World on Fire*“ a „*The Little Drummer Girl*“, amerického filmu „*Spider-Man: Far From Home*“,

[65234130-sobotka-lakal-americke-filmare-zpatky-do-ceska-vyzdvihl-zkusene-remeslniky-bezpecnost-a-zminil-vaclava-havla](https://www.art.ihned.cz/65234130-sobotka-lakal-americke-filmare-zpatky-do-ceska-vyzdvihl-zkusene-remeslniky-bezpecnost-a-zminil-vaclava-havla) [cit. dne 7. července 2020].

Kreč, L., Skoupá, A.: Sobotka se v Hollywoodu sejde s velkou šestkou filmových studií, láká je do Česka. m.ihned.cz, 4. dubna 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65232630-sobotka-hollywood-film-pobidky-nataceni-novela-audiovize> [cit. dne 7. července 2020].

918 ČTK: Ze zahraničí v Česku nejvíc investovaly reklamy a seriály, nejvyšší pobídku dostal film *Underworld*. art.ihned.cz, 7. července 2017. Článek dostupný zde: <https://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-65792940-film-investice-pobidky-underworld-knightfall-cesko> [cit. dne 7. července 2020].

919 Plechatová, M.: Česko se vrací na mapu filmařů. Jen to nezkazit. mam.ihned.cz, 13. března 2017. Článek dostupný zde: <http://mam.ihned.cz/c1-65655710-cesko-se-vraci-na-mapu-filmaru-jen-to-nezkazit> [cit. dne 8. dubna 2017; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

920 ČTK: Zahraniční štáby v Česku loni utratily pět miliard. Pokud zvýšíme pobídky, mohou tu zůstat o dvě miliardy navíc, říká fond kinematografie. art.ihned.cz, 4. října 2018. Článek dostupný zde: <https://art.ihned.cz/c1-66272580-zahraniceni-staby-v-cesku-loni-utratily-pet-miliard-pokud-zvysime-pobidky-muzou-tu-zustat-o-dve-miliardy-navic-rika-fond-kinematografie> [cit. dne 7. července 2020].

německo-amerického filmu „*Jojo Rabbit*“, německých filmů „*Als Hitler das rosa Kanninchen stahl*“ a „*Narziss und Goldmund*“ a také například francouzského filmu „*Edmond*“.⁹²¹ Celkem bylo vytvořeno 40 zahraničních seriálů a filmů. Asociace producentů v audiovizi v roce 2018 uvedla, že zisk státu z filmových pobídek již dva roky za sebou poklesl. Dle APA je tak zřejmé, že zahraniční televizní a filmové zakázky dosáhly maxima v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2015 v roce 2017 poklesly o 15 %, oproti roku 2016 o 12 %).⁹²² Filmové pobídky byly v roce 2018 také ve výši 800 milionů korun českých. Zahraniční štáby v celkovém součtu v České republice utratily téměř 5 miliard korun českých.⁹²³

Září 2018 bylo pro tuzemský filmový průmysl zásadní, protože došlo k jeho prezentaci v Los Angeles pro americké investory, filmové společnosti (Universal Pictures, HBO, Walt Disney, 21st Century Fox, Amazon Video či Netflix). Česká republika byla prezentována jako ideální atraktivní destinace pro realizaci filmových produkcí. Stejně tak byly filmovým producentům představeny chystané novinky v oblasti filmových pobídek. Večerní recepce a pracovní snídaně byla zorganizována Generálním konzulátem České republiky v Los Angeles, Státním fondem kinematografie, Českou filmovou komisí a Asociací producentů v audiovizi.⁹²⁴

V roce 2019 se v České republice vytvářel britský film „*A Boy Called Christmas*“, norský film „*DNA*“, americký seriál „*Whiskey Cavalier*“, druhá série amerického seriálu „*Carnival Row*“, americký seriál „*The Wheel of Time*“, druhá série amerického seriálu „*Miracle Workers - Dark Ages*“, norský seriál „*Atlantic Crossing*“, německý seriál „*Das Boot*“, nizozemský seriál „*The Letter for the King*“ či německo-

921 ČTK: V Česku se loni natočilo 40 zahraničních seriálů a filmů, štáby utratily pět miliard. [zpravy.aktualne.cz](https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zahranicni-filmove-staby-utratily-loni-v-cesku-pet-miliard-n/r~24021da634f11e98b0cac1f6b220ee8/), 20. února 2019. Článek dostupný zde:

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zahranicni-filmove-staby-utratily-loni-v-cesku-pet-miliard-n/r~24021da634f11e98b0cac1f6b220ee8/> [cit. dne 7. července 2020].

922 ČTK. Žádost o filmové pobídky v Česku letos podalo zhruba 30 produkcí. [www.tyden.cz](https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/film/zadost-o-filmove-pobidky-v-cesku-letos-podalo-zhruba-30-produkci_489686.html), 21. července 2018. Článek dostupný zde: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/film/zadost-o-filmove-pobidky-v-cesku-letos-podalo-zhruba-30-produkci_489686.html [cit. dne 7. července 2020].

923 Tisková zpráva Státního fondu kinematografie je dostupná zde: <https://fondkinematografie.cz/2018-zahranicni-filmove-staby-utratily-v-cesku-temer-5-miliard-korun.html> [cit. dne 7. července 2020].

924 Radačič, M.: Česká republika se v Los Angeles představila jako atraktivní destinace pro americký filmový průmysl. [www.businessinfo.cz](https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ceska-republika-se-v-los-angeles-predstavila-jako-115481.html), 5. října 2018. Článek dostupný zde: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ceska-republika-se-v-los-angeles-predstavila-jako-115481.html> [cit. dne 14. září 2019; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Informace také dostupné např. zde: <https://www.filmcommission.cz/cs/cesky-czech-film-commission-v-usa-prezentovala-nasi-zemi-jakozto-idealni-destinaci-pro-filmovou-a-televizni-produkci/> [cit. dne 7. července 2020].

kanadský seriál „*Shadowplay*“.⁹²⁵ Státní fond kinematografie vybízel k tomu, aby se podíl státu na pobídkách, které jsou v současné době na úrovni 20 % (tzn. 20 % nákladů dostanou filmové produkce zpět od státu), navýšil alespoň na úroveň 25 %. Výše státních pobídek by se tak mohla navýšit z 800 milionů korun českých na 1,2 miliardy korun českých⁹²⁶ a Česká republika by mohla lépe konkurovat ostatním zahraničním oblastem.⁹²⁷ Tuzemské filmové štáby jsou v mnoha ohledech pro zahraniční filmaře bezkonkurenčními, a to především z pohledu jejich kreativity, profesionality a jazykové vybavenosti. Většina vedoucích pracovníků jednotlivých oddělení filmové výroby totiž hovoří anglicky, tím pádem mohou být zahraniční produkce téměř zcela zajištěny tuzemským personálem. V roce 2019 měl Fond nakonec k dispozici, jak již bylo detailněji popsáno dříve, o 500 milionů korun českých více, a to díky finančním prostředkům ze státních úspor poskytnutých od Ministerstva financí. Zahraniční štáby v roce 2019 investovaly na území České republiky téměř 9 miliard korun českých.⁹²⁸

925 Informace jsou obsaženy v tiskové zprávě Státního fondu kinematografie ze dne 17. února 2020, jež je dostupná zde:

<https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/TZ/Filmove%CC%81%20pobi%CC%81dky%20pr%CC%8Cita%CC%81hly%20do%20C%CC%8CR%209%20miliard%20korun.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

926 ČTK: Nízké pobídky mohou vést k úpadku českého filmového průmyslu, varuje šéfka fondu. www.lidovky.cz, 30. června 2019. Článek dostupný zde: <https://www.lidovky.cz/kultura/nizke-filmove-pobidky-muzou-vest-k-upadku-ceskeho-filmoveho-prumyslu-varuje-frankova> [cit. dne 14. září 2019; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Pro další informace viz článek Zatloukal, J.: Nová vlna: český filmový průmysl znovu šlape. www.euro.cz, 18. března 2017. Článek dostupný zde: <https://www.euro.cz/byznys/nova-vlna-cesky-filmovy-prumysl-znovu-slape-1335459> [cit. dne 7. července 2020].

927 „*Zahraniční televizní a filmová zakázka dosáhla podle APA svého maxima od zavedení filmových pobídek v roce 2015. Ve srovnání s ním loni zaznamenaly pokles o 15 procent, proti roku 2016 o 12 procent. APA uvádí, že systém pobídek je zaveden ve 24 z 28 členských zemí EU. Pouze čtyři z nich, včetně ČR, mají výši vratky nastavenou na 20 procent. Ve všech ostatních zemích mají zahraniční producenti podmínky k zakázce výrazně vstřícnější, uvádí asociace.*

Výši pobídek stanoví takzvaný zákon o audiovizí, ten by se musel kvůli zavedení vyššího procenta novelizovat. Ředitelka Státního fondu kinematografie Helena Bezděk Fraňková v neděli řekla ČTK, že fond s přípravou návrhu novely počítá. Ve Varech o tom jednala i s ministrem kultury Antonínem Staňkem (ČSSD), který ČTK řekl, že by se pobídky měly dostat aspoň na 25 procent a jejich prokázaná návratnost by měla návrhu otevřít politickou cestu.“

Redakce: Výše zisku z filmových pobídek klesá. talk.youradio.cz, 2. července 2018. Článek dostupný zde: <https://talk.youradio.cz/tema/vyse-zisku-z-filmovych-pobidek-klesa-18195> [cit. dne 14. září 2019; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Dále také viz Tomanka, M.: Filmový průmysl chce o 400 milionů korun víc, mají přitáhnout zahraniční štáby. www.idnes.cz, 26. října 2018. Článek dostupný zde: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/film-prumysl-statni-fond-kinematografie-pobidky-finance-dotace.A181025_200124_ekonomika_mato [cit. dne 7. července 2020].

928 Informace jsou dostupné zde:

<https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/TZ/Filmove%CC%81%20pobi%CC%81dky%20pr%CC%8Cita%CC%81hly%20do%20C%CC%8CR%209%20miliard%20korun.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

Pro rok 2020 má Fond dle dostupných informací rozpočet na filmové pobídky ve výši 1,3 miliardy korun českých.⁹²⁹ Pandemie onemocnění Covid-19, jež do České republiky dorazila v první polovině března 2020, byla důvodem pro vyhlášení nouzového stavu vládou České republiky a pro přijetí mnoha opatření pro zamezení šíření nemoci a pro ochranu obyvatelstva. Celá společnost byla zasažena nejen obavami z onemocnění, ale také náhlým zákazem různých aktivit, omezeními ve fungování státu a společnosti jako takové a s tím souvisejícími problémy. Pandemie zapříčinila těžké problémy v oblasti kulturních a kreativních průmyslů. Zasažen byl také audiovizuální sektor, a to téměř ve všech svých „podobách“.⁹³⁰ Situace dopadla kupříkladu na producenty, jednotlivé profese filmové tvorby, distributory, provozovatele kin či prodejce fyzických nosičů s nahranými audiovizuálními díly. „Podle APA je ve hře pokles filmové výroby o 75 procent do konce roku. V souvislosti s tím je třeba připomenout, že investice do výroby audiovizuálních děl na území ČR směřují pouze ze čtyřiceti procent do filmových profesí, šedesát procent pak putuje do nefilmových odvětví. Svou práci tak kromě producentů, režisérů, kameramanů nebo herců nemůže vykonávat také celá řada nefilmových profesí. Zastavilo se natáčení českých projektů doma i v zahraničí. Přerušeno bylo natáčení rodinného seriálu *Děti od tvůrců seriálů Vyprávěj a První republika*, poté dlouhotrvajících seriálů *Ulice* a *Ordinace v růžové zahradě 2* nebo nejnovějšího celovečerního filmu režiséra Olmo Omerzu, ...“⁹³¹ Celková situace

929 Informace dostupné zde:

<https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/TZ/Z/%C3%A1stupci%20filmov%C3%A9ho%20pr%C5%AFmyslu%20v%C3%ADtaj%C3%AD%20mo%C5%BEnost%20to%C4%8Dit%20bezpe%C5%A1ek%20navrhli%20bezc%C4%8Dnostn%C3%AD%20pravidla.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

930 „...Aktuálně jsou dopady na audiovizuální průmysl obdobné jako na všechny ostatní odvětví, včetně kreativních a kulturních průmyslů. Zasaženy jsou malé a střední podniky. Při výrobě audiovizuálních děl dochází k odběru českých služeb a zboží nejen v oblasti kulturních a kreativních průmyslů, ale i v oblasti pronájmů, řemesel a dalších průmyslových odvětví, včetně ubytovacích a stravovacích služeb. Filmový průmysl je průmyslem průřezovým, proto je potřeba se strategicky připravit na situaci, která nastane po epidemii. Audiovizuální průmysl musí mít možnost ekonomický řetězec odběrů, nákupů, dodávek a subdodávek restartovat,“ uvedla Helena Bezděk Fraňková, ředitelka Státního fondu kinematografie.“

Tisková zpráva Asociace producentů v audiovizuální ze dne 20. března 2020 s názvem „Tuzemský audiovizuální průmysl zažívá největší krizi, netočí se seriál s Orlando Bloomem, Ordinace v růžové zahradě 2, zmizel i dokument V síti.“ dostupná zde: <http://www.asociaceproducentu.cz/prispevek/52> [cit. dne 16. května 2020; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

931 Tisková zpráva Asociace producentů v audiovizuální ze dne 20. března 2020 s názvem „Tuzemský audiovizuální průmysl zažívá největší krizi, netočí se seriál s Orlando Bloomem, Ordinace v růžové zahradě 2, zmizel i dokument V síti.“ dostupná zde: <http://www.asociaceproducentu.cz/prispevek/52> [cit. dne 16. května 2020; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

se dotkla také fungování zahraničních štábů, jež si Českou republiku vybraly pro svoji tvorbu s ohledem na systém finančních pobídek. Byly zastaveny přípravy koprodukčního filmu „*Alma a Oskar*“, realizace druhé série seriálu „*Carnival Row*“, seriálu „*The Wheel of Time*“ či seriálu „*The Falcon and the Winter Soldier*“.⁹³² Obecně řečeno, byly zastaveny filmové a seriálové projekty pro společnosti Netflix, Columbia Pictures, Warner Bros., ZDF, BBC, Amazon, Sony Pictures nebo Studio Disney.

Dne 25. března 2020 vydala Rada Státního fondu kinematografie sdělení, v němž se vyjadřuje k nastalé krizové situaci, vyjadřuje podporu celému audiovizuálnímu sektoru (bez přerušení hodnotí došlé projekty a žádosti o změny) a uvádí, že s ostatními organizacemi a institucemi hledá pomoc pro audiovizuální průmysl.⁹³³ Rada Fondu dne 13. května 2020 vyhlásila tři mimořádné výzvy a uvedla, že na „restart tuzemské kinematografie“ je alokováno 92 milionů korun českých.⁹³⁴

932 „...*U řady zahraničních projektů už se nyní ví, že budou zrušeny, jiné se do České republiky navrátí. Některé země začínají reagovat na krizi tím, že plánují začít zavádět speciální pobídky pro filmaře tak, aby jim filmový business zůstal doma za účelem opětovného nastartování vlastní ekonomiky. Ve Velké Británii už tyto typy pobídek vznikají,*“ říká výkonná ředitelka APA Magdaléna Králová. *Filmové pobídky poskytované Státním fondem kinematografie v loňském roce do České republiky přitáhly téměř 80 zahraničních filmů a seriálů, které přinesly do české ekonomiky investici téměř ve výši devíti miliard korun. Mezi největší zakázkové projekty, které započaly v ČR výrobu v roce 2019, patří druhá série fantasy seriálu společnosti Amazon *Carnival Row* s hollywoodskou megastar Orlandem Bloomem. Tento projekt je i dosavadním rekordmanem, když v tuzemsku utratil téměř 1,7 miliardy korun. Nyní je natáčení přerušeno. Z Česka odcestoval i zahraniční štáb fantasy seriálu společností Amazon a Sony *The Wheel of Time*, do Čech už se možná nevrátí tvůrci seriálu *The Falcon and the Winter Soldier* pro Marvel Studios.“*

Tisková zpráva Asociace producentů v audiovizuální oblasti ze dne 20. března 2020 s názvem „*Tuzemský audiovizuální průmysl zažívá největší krizi, netočí se seriál s Orlando Bloomem, Ordinance v růžové zahradě 2, zmizel i dokument V síti.*“ dostupná zde: <http://www.asociaceproducentu.cz/prispevek/52> [cit. dne 16. května 2020; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

933 Sdělení Rady Státního fondu kinematografie ze dne 25. března 2020 dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/sdeleni-rady-statniho-fondu-kinematografie.html> [cit. dne 7. července 2020].

Další sdělení Rady Fondu ze dne 8. dubna 2020 (s dalšími informacemi ke krizové situaci) je dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/sdeleni-rady-statniho-fondu-kinematografie-2.html> [cit. dne 7. července 2020].

Informace stavu a aktivitách Fondu jsou uvedeny ve sdělení ze dne 4. května 2020, jež je dostupné zde: <https://fondkinematografie.cz/proc-je-zasadni.-abychom-co-nejrychleji-znovu-otevrel-i-kina-a-zahajili-nataceni.html> [cit. dne 7. července 2020].

934 Tisková zpráva Fondu ze dne 13. května 2020 je dostupná zde:

<https://fondkinematografie.cz/assets/media/files/fond/TZ/Rada%20SFKMG%20vyhl%C3%A1sila%20t%C5%99i%20mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9%20v%C3%BDzvy.%20V%20bal%C3%A1D%C4%8Dku%20na%20restart%20kinematografie%20je%2092%20milion%C5%AF%20korun.pdf> [cit. dne 7. července 2020].

Další informace týkající se krizové situace a hledání východisek z ní nabízí např. sdělení APA ze dne 29. dubna 2020 a sdělení APA ze dne 15. května 2020, jež jsou dostupná zde:

<http://www.asociaceproducentu.cz/prispevek/73> [cit. dne 16. května 2020; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Podstatným dokumentem pro komunikaci s vládou a dalšími státními představiteli je dokument s názvem „*Analýza dopadů Covid 19 na audiovizuální průmysl a jejich možná řešení*“⁹³⁵ vypracovaný k 15. dubnu 2020 Asociací producentů v audiovizu, Unii filmových distributorů, Asociací provozovatelů kin, Asociací režisérů a scénáristů a Asociací animovaného filmu. Tento podklad pojednává nejen o dopadech pandemie, ztrátách a aktuálních problémech subjektů v audiovizuálním průmyslu, ale přichází také s konkrétními návrhy na opatření pro tuto oblast. Subjekty chtějí mimo jiné zachovat stávající systém podpory: „*Zachovat stávající systém beze změn, udržet plně financovaný Státní fond kinematografie (dále jen SFKMG) pro domácí tvorbu a filmové pobídky. Audiovize se pohybuje v cyklech dvou až tří let, při snížení prostředků SFKMG v letošním roce by došlo dominovým efektem k rozpadu celého systému financování na několik let dopředu. Je proto důležité zachovat stávající zdroje a neposkytovat slevy na odvodech do SFKMG jednotlivým přispěvatelům, současně tak i zachovat každoroční dotace na podporu kinematografie.*“⁹³⁶ K filmovým pobídkám uvádí, že chtějí: „*Zajistit a garantovat pro roky 2021 a 2022 1,3 mld. Kč na filmové pobídky, tedy udržet jejich současnou výši, navýšit státní příspěvek na výrobu českých filmů o 100 mil. Kč.*“⁹³⁷

Vedle snahy státu o přilákání zahraničních filmových štábů k tvorbě v tuzemských lokacích⁹³⁸ a k využití tuzemských prostředků, techniky a personálu se

<http://www.asociaceproducentu.cz/prispevek/77> [cit. dne 16. května 2020; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

935 Dokument dostupný např. zde:

https://mcusercontent.com/17f41aff75bae7cae650390c4/files/bddd490-b974-4f6e-a0bc-f31010367346/Audiovize_vs_covid19_analyza_dopadu_a_reseni_16042020.pdf [cit. dne 7. července 2020].

936 Viz dokument „*Analýza dopadů Covid 19 na audiovizuální průmysl a jejich možná řešení*“.

Dokument je dostupný např. zde:
https://mcusercontent.com/17f41aff75bae7cae650390c4/files/bddd490-b974-4f6e-a0bc-f31010367346/Audiovize_vs_covid19_analyza_dopadu_a_reseni_16042020.pdf [cit. dne 7. července 2020].

937 Viz dokument „*Analýza dopadů Covid 19 na audiovizuální průmysl a jejich možná řešení*“.

Dokument je dostupný např. zde:
https://mcusercontent.com/17f41aff75bae7cae650390c4/files/bddd490-b974-4f6e-a0bc-f31010367346/Audiovize_vs_covid19_analyza_dopadu_a_reseni_16042020.pdf [cit. dne 7. července 2020].

938 Se vznikem Státního fondu kinematografie a s „nastartováním“ nového procesu poskytování filmových pobídek se (znovu) otevřely dveře pro zahraniční a koprodukční štáby a filmové společnosti, které podobně jako na začátku nového tisíciletí využívají pohostinnosti a filmařské vyspělosti naší země. Za příklad úspěšných snah Ministerstva kultury na poli sjednávání kulturní aj. spolupráce může být považováno jednání s Indickou republikou. Jednání započala v Indii v listopadu 2013. Jedním z témat byla i otázka spolupráce v oblasti kinematografie: „*Ministr pro informační zdroje a vysílání Jiří Balvín představil český filmový průmysl a jeho dlouhodobou tradici*

a vyjádřil naději, že toto setkání podpoří vzájemnou výměnu a sdílení zkušeností mezi filmaři a producenty obou zemí. Ministr také pozval indickou stranu k účasti na Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech, Mezinárodním festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně a Mezinárodním festivalu studentských filmů v Písku. Setkání se zúčastnila také ředitelka Státního fondu kinematografie Helena Bezděk Fraňková s panem Radomírem Dočekalem, předsedou Asociace producentů v audiovizi. ... Hlavním cílem této zahraniční návštěvy je prohloubení vztahů českého a indického filmového průmyslu, proto česká delegace v pátek 8. 11. 2013 navštíví Bombaj a její filmová studia, kde proběhne setkání s předsedou Sdružení filmových a televizních producentů Indie Kulmeetem Makkarem a předsedou Asociace filmových producentů T. P. Agarwalem.¹ Účelem cesty bylo navázání nových kontaktů, které by do České republiky přinesly zajímavé zahraniční projekty. S nimi by našli uplatnění jednak pracovníci v odvětví audiovizuální, jednak by vytvořená díla přilákala určitý počet turistů. Ti totiž, jak již bylo uvedeno, rádi vítají do destinací, které jsou jim z obrazovek známé či alespoň povědomé.² Příkladem je Švýcarsko, jež je díky tvorbě, kterou zde bollywoodské produkce uskutečnily, hojně navštěvovanou destinací ze strany indické veřejnosti.³ Dá se říci, že filmový průmysl v Indii je nejlepším tamním „turistickým propagátorem“. Indie je pro nás velice zajímavým filmovým partnerem či, obecně řečeno, subjektem, jehož ekonomický potenciál je značně vysoký. Státní fond kinematografie je se systémem pobídek pro zahraniční „filmaře“ určitou zárukou příznivých podmínek. Ministerská návštěva v Indii měla mimo jiné za cíl také přípravu na uzavření dohody pro oblast audiovizuálních koprodukcí. Ta by tak byla základním pilířem kooperace v oblasti filmové produkce.⁴ Pět bollywoodských produkcí přislíbilo zájem o tvorbu v tuzemsku, pokud by však byly dostatečně finančně zajištěny filmové pobídky.⁵ Stejně tak však bylo podmínkou, aby ze strany České republiky byly odstraněny některé překážky „česko-indické filmové (aj.) spolupráce“. Jednalo se především o zjednodušení procesu vydávání vstupních víz pro pracovníky indického filmového průmyslu.⁶ V roce 2016 byla v České republice realizována bollywoodská romantická road movie s názvem „The Ring“.⁷ Film s jednou z největších indických hereckých hvězd Shahem Rukhem Khanem byl zárukou úspěchu a velkého zájmu o tuzemské lokace ze strany indické veřejnosti.

[1] Informace dostupná zde:

<http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ministr-kultury-jednal-s-ministry-indicke-republiky-o-kulturni-spolupraci-199347/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

[2] K tomuto viz níže příklad filmu čínské produkce vytvářeného v České republice, který byl přislíben zvýšení počtu čínských turistů v naší zemi.

„Podle agentury CzechTourism by měl nový čínský film „Jen my víme kde“, který se natáčel v Praze, přivést do české metropole vyšší počet čínských turistů. „Myslím, že reálně lze očekávat nárůst v řádu desítek procent oproti dnešnímu stavu,“ tvrdí projektový manažer agentury CzechTourism pro filmovou turistiku Jiří Dužár. Nejdůležitějším faktorem, který vede agenturu k předpokladu, že nový film ovlivní budoucí počty čínských turistů v Česku je, že „ve filmu Praha hraje Prahu, což nebývá až tak obvyklé. Ve většině filmů totiž české lokace zaskakují za jiná místa ve světě,“ řekl pro Zet Dužár. Velvyslanectví České republiky v Pekingu uvádí, že Číňané už týden před oficiální distribuční premiérou, která se uskuteční 10. února, skoupili na film přes půl milionu vstupenek. „K nejvyššímu nárůstu počtu turistů dochází většinou v období jednoho až dvou let od premiéry,“ řekl Dužár. Například rok po premiéře úspěšného korejského seriálu Milenci v Praze, který přinášel pohled do exteriérů historické části českého hlavního města, se podle Dužára zvýšil počet jihokorejských turistů v metropoli až o 60 procent. Číňané patří mezi cestovatele, kteří v Praze utratí nejvíce peněz na osobu. Mohou tak částečně nahradit pokles návštěvníků z Ruska, jejichž počet za první tři čtvrtletí loňského roku klesl o více než 9 procent v souvislosti s propadem rublu a dopady hospodářských sankcí.“

Maluš, P.: Čínský film natočený v Praze přitáhne nové turisty, říká manažer CzechTourism. zet.cz, 6. února 2015. Článek dostupný zde: <http://www.zet.cz/tema/nsk-film-natoen-v-praze-pithne-nov-turisty-k-manaer-czechtourism-3893> [cit. dne 14. srpna 2015; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

[3] Informace dostupné zde: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/bollywood-potvrdil-zajem-o-nataceni-v-ceske-republice-200740/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

CzechTourism (česká centrála cestovního ruchu / Institut turismu ČR)⁹³⁹ snažil od druhé poloviny roku 2013 „odstartovat“ projekt zaměřující se na filmovou turistiku.⁹⁴⁰ Cíl projektu byl následující: „... reagovat na aktuální marketingovou situaci v oblasti filmového turismu ve světě a využítuje doposud nevyužitý potenciál filmové a seriálové tvorby v Česku pro rozvoj domácího a příjezdového cestovního ruchu.“⁹⁴¹ V centru zájmu této instituce bylo vytvoření informačního portálu, jenž by turisty ze všech koutů světa zval do České republiky a do jejích jednotlivých regionů. Mělo se jednat o místa, kde byly vytvářeny známé velkofilmové a „trháky“. Z takovýchto (zahraničních) filmů, které byly vytvořeny v České republice, lze zmínit např. následující: „Amadeus“, „Blade 2“, „Casino Royale“, „Edith Piaf“, „G. I. Joe“, „Mission Impossible“, „Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň“, „Letopisy Narnie: Princ Kaspian“, „xXx“. Turisté však měli být především upozorňováni na „poklady“ tuzemské kinematografie, zahraniční díla ale měla být také samozřejmě obsažena. Mělo se jednat o různé trasy, při nichž by turisté mohli zavzpomínat na konkrétní filmové sekvence a příběhy. Projekt byl náročný především z hlediska získání svolení k užití konkrétních děl (respektive jejich částí). Turisty měla po českých a moravských krajích provázet speciálně vytvořená mobilní aplikace⁹⁴² - v roce 2015 vznikla aplikace s názvem

[4] Informace dostupné zde: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ministr-kultury-predstavil-indickym-filmarum-vyhody-nataceni-v-ceske-republice--199471/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

[5] K informacím o realizaci bollywoodských produkcí v České republice viz <http://zpravy.e15.cz/byznys/technologie-a-media/v-cesku-bude-opet-natacet-indicky-bollywood-1038888> [cit. dne 7. července 2020]; další informace jsou dostupné např. zde: http://prazsky.denik.cz/kultura_region/praha-je-hollywood-stredni-evropy-laka-staby-z-usa-i-ciny-20140903.html [cit. dne 7. července 2020].

[6] Informace dostupné zde: <http://www.mkcr.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/bollywood-potvrdil-zajem-o-nataceni-v-ceske-republice-200740/tmplid-228> [cit. dne 28. srpna 2014; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

[7] Bollywoodské hvězdy natáčejí v Praze. www.filmcommission.cz, 25. srpna 2016. Článek dostupný zde: <https://www.filmcommission.cz/cs/bollywood-stars-shooting-in-prague/> [cit. dne 7. července 2020].

939 Webové stránky CzechTourism jsou dostupné zde: <http://www.czechtourism.cz/institut-turismu/> [cit. dne 7. července 2020]. Obliba České republiky jako hojně navštěvované destinace je patrná i ze zprávy s názvem „Cestování po Česku na vzestupu“, která je dostupná zde: <http://www.czechtourism.cz/pro-media/tiskove-zpravy/cestovani-po-cesku-na-vzestupu/> [cit. dne 7. července 2020].

940 Informace o projektu jsou dostupné zde: <http://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/kampane/> [cit. dne 7. července 2020].

941 Informace částečně dostupné v oddíle s názvem Kampaně – „Produktová kampaň: Filmový turismus“, jenž je dostupný zde: <http://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/kampane/> [cit. dne 7. července 2020].

942 Pro další informace viz:

„Czech Film Trips“⁹⁴³, jež je dostupná ke stažení z portálu www.zemefilmu.cz a která obsahuje desítky filmů a stovky lokací. V menu je možné si vybrat buď konkrétní destinaci, film nebo připravený „filmový“ výlet.⁹⁴⁴ Aplikace tak umožňuje turistům objevovat krásy tuzemských filmových lokací.

Regiony v České republice se rovněž snaží o prosazení své popularity mezi filmovými štáby. Mnoho z nich investuje do propagace toho, co může příslušná destinace nabídnout k využití. První subjekt typu „film office“ vznikl v České republice v roce 2011 jako součást Magistrátu města Ostravy a nese název Moravskoslezská filmová kancelář. V roce 2015 získala Filmová kancelář Jeseníky ocenění *Film Friendly 2014*⁹⁴⁵, které je udělováno právě od roku 2014 Asociací producentů v audiovizí, Českou filmovou komisí, Českou lokační unií (asociace lokačních manažerů a skautů) a agenturou CzechTourism.⁹⁴⁶ V roce 2016 tuto cenu (*Film Friendly 2015*) získal Karlovarský kraj (respektive Karlovarská filmová kancelář), v roce 2017 (*Film Friendly 2016*) Filmová kancelář v Liberci, v roce 2018 (*Film Friendly 2017*) Ústecký kraj, respektive Filmová kancelář Ústeckého kraje, a v roce 2019 byla cena *Film Friendly 2018* udělena zlínské filmové kanceláři Zlín Film Office. Uvedené tuzemské destinace byly oceněny pro vstřícnost, asistenci filmovým štábům a studiím a pro schopnost propagace destinace právě díky „tvůrčímu filmovému procesu“. V roce 2019 existovalo celkem jedenáct tuzemských filmových kanceláří.⁹⁴⁷

<http://www.borovan.cz/8629/czechtourism-vypsal-filmovy-tendr-s-ultrakratkou-lhutou> [cit. dne 7. července 2020].

943 Aplikace je dostupná zde: <https://www.ceskozemepribehu.cz/downloads/> [cit. dne 7. července 2020] a zde: <http://www.zemefilmu.cz/cz/?desktop=true> [cit. dne 7. července 2020].

944 Andres, J.: Aplikace Czech Film Trips: Průvodce filmového fanouška po Česku. www.ttg.cz, 15. července 2015. Článek dostupný zde: <http://www.ttg.cz/aplikace-czech-film-trips-pruvodce-filmoveho-fanouska-po-cesku/> [cit. dne 7. července 2020].

945 Pro více informací o ocenění „*Film Friendly*“ viz <https://www.filmcommission.cz/cs/regions/film-friendly/> [cit. dne 7. července 2020].

946 Plechatová, M.: Titul Film Friendly 2015 získaly Karlovy Vary. m.ihned.cz, 22. dubna 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65261900-titul-film-friendly-2015-ziskaly-karlovy-vary> [cit. dne 9. dubna 2017; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

Plechatová, M.: Kdo získá titul "Film Friendly 2015"? Vítěz bude znám na festivalu Finále Plzeň. m.ihned.cz, 26. února 2016. Článek dostupný zde: <http://m.ihned.cz/c1-65182610-kdo-ziska-titul-film-friendly-2015-vitez-bude-znam-na-festivalu-finale-plzen> [cit. dne 9. dubna 2017; k 7. červenci 2020 již nedostupné].

947 Přehled všech filmových kanceláří je dostupný zde:

<https://www.filmcommission.cz/cs/regions/regional-film-offices/> [cit. dne 7. července 2020].

V prosinci 2016 zahájila činnost například filmová kancelář ve Zlínském kraji (Zlín Film Office), která tak navázala na město Zlín jako centrum filmového průmyslu ve 30. letech minulého století. Kancelář nabízí jak standardní podporu filmové kanceláře, tak také možnost získat podporu místních

Také Praha zavedla speciální fond s názvem „*Praha ve filmu (Prague Film Fund)*“, z něhož podporuje filmové produkce.⁹⁴⁸ Fond byl založen v roce 2016, svou první výzvu zveřejnil v květnu 2017. Do fondu bylo v letech 2016 a 2017 z rozpočtu hlavního města Prahy vloženo 10 milionů korun českých a v roce 2018 30 milionů korun českých.⁹⁴⁹ Výzvy byly předmětným fondem vypisovány i v roce 2019 a také v první čtvrtině roku 2020.⁹⁵⁰ Podpořeny byly prozatím kupříkladu následující produkce: indický film „*Jab Harry met Sejal*“, francouzský film „*Tout le monde*

fondů. Za úkol si vytyčila přivést do regionu filmové štáby a tím propagovat místní lokality, podpořit tradiční řemesla a umožnit praxi pro studenty filmových oborů.

Martykánová, K.: Filmový průmysl znovu dobývá Zlínský kraj. novinky.cz, 1. prosince 2016. Článek dostupný zde: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/zlin/2251-41502-filmovy-prumysl-znovu-dobyva-zlinsky-kraj.html> [cit. dne 7. července 2020].

V roce 2017 proběhla ve Zlínském kraji tzv. location tour, kdy si desítka filmařů prohlédla místní lokace pro jejich případnou tvorbu.

Martykánová, K.: Zlínský kraj si přijela prohlédnout desítka filmařů. novinky.cz, 3. dubna 2017. Článek dostupný zde: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/zlin/2251-43553-zlinsky-kraj-si-prijela-prohlednout-desitka-filmaru.html> [cit. dne 7. července 2020].

V roce 2017 několik měst (Holešov, Kroměříž, Rožnov pod Radhoštěm, Uherské Hradiště, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Vsetín a Zlín) ve Zlínském kraji získalo označení „filmová obec“, a to z důvodu, že jsou ochotna poskytovat filmovým štábům výhodnější podmínky pro tvorbu. „*Po prvních zkušenostech s filmaři jsme zjistili, že producenty čeká v rámci příprav natáčení vždy stejný úkol: zajistit záborny, svoz odpadu a spojit se s místními hasiči, policií a záchrannou službou. V naší kanceláři vznikla myšlenka tyto položky na jednotlivých úřadech předjednat a přístup do regionu tak filmařům ještě víc usnadnit, ...*”

Martykánová, K.: Ve Zlínském kraji vznikají Filmové obce – unikátní projekt na podporu filmového průmyslu. novinky.cz, 3. července 2017. Článek dostupný zde: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/zlin/2251-45358-ve-zlinskem-kraji-vznikaji-filmove-obce-unikatni-projekt-na-podporu-filmoveho-prumyslu.html> [cit. dne 7. července 2020].

Pro další informace viz

Hladká, M.: Filmová kancelář Zlínského kraje oslavila první rok činnosti. novinky.cz, 25. ledna 2018. Článek dostupný zde: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/zlin/5642-48207-filmova-kancelar-zlinskeho-kraje-oslavila-prvni-rok-cinnosti.html> [cit. dne 7. července 2020].

Hladká, M.: Zlínský kraj a město Zlín podpoří činnost místní filmové kanceláře. novinky.cz, 19. března 2018. Článek dostupný zde: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/zlin/5642-49457-zlinsky-kraj-a-mesto-zlin-podpori-cinnost-mistni-filmove-kancelare.html> [cit. dne 7. července 2020].

Hladká, M.: Zlínská filmová kancelář slaví 2. výročí. Fond kinematografie podpoří její činnost i v příštím roce. novinky.cz, 12. prosince 2018. Článek dostupný zde: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/zlin/5642-53700-zlinska-filmova-kancelar-slavi-2-vyroci-fond-kinematografie-podpori-jeji-cinnost-i-v-pristim-roce.html> [cit. dne 7. července 2020].

948 „*Vznik fondu Praha ve filmu Prague Film Fund schválilo Zastupitelstvo hlavního města Prahy 15. září 2016 a do rejstříku byl fond zapsán 16. prosince 2016.*“

Více informací dostupných zde: <http://praguefilmfund.eu/> [cit. dne 7. července 2020].

Další informace dostupné také zde kul, ČTK: V Dolanově snímku se setkají Jon Snih a Natalie Portmanová. Praha na film přispěje z nového fondu. art.ihned.cz, 22. srpna 2017. Článek dostupný zde: <https://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-65853510-death-life-john-donovan-portman-harington-praha-fond-nataceni> [cit. dne 7. července 2020].

949 Informace jsou dostupné např. zde: <https://www.filmcommission.cz/cs/regions/funding/> [cit. dne 7. července 2020].

950 Informace jsou dostupné zde: <https://praguefilmfund.eu/vyzvy/> [cit. dne 7. července 2020].

debout“, německý televizní film „*Ein Sommer in Prag*“, kanadský film „*The Death and Life of John F. Donovan*“, americký film „*Spider-Man: Far From Home*“ a české filmy „*Jan Palach*“, „*Pražské orgie*“, „*Na střeše*“, „*Modelář*“, „*Zátopek*“ či „*Šarlatán*“. Podporovány jsou filmy, které reprezentují a představují Prahu jako atraktivní destinaci, a ty filmy, v nichž Praha hraje významnou (například dějotvornou) roli. Dalším z kritérií je zahraniční distribuce a její rozsáhlost. Prostředky poskytnutými z fondu má být dosaženo také podpory zaměstnanosti a lokálních dodavatelů z oblasti filmového průmyslu v Praze.

Z výše uvedeného je patrné, že také jednotlivé regiony dbají o svoji propagaci a rozvoj možností tvorby audiovizuálních děl. Zásahu na tom mají jak jednotlivé místní úřady a kanceláře, tak také profesionální aparát zaměstnanců a síť kontaktů.

11. Závěr

Audiovizuální díla jako zásadní světový element a fenomén si za velice krátkou dobu své existence vydobyla uznání na poli svébytných druhů umění, zároveň s rozvojem společnosti a technologií získala některá pravidla a určité meze, především pokud jde o ochranu této oblasti a vymezení všech jejích podstatných náležitostí. Tato multidisciplinární oblast zasahující do oblasti vědy (v podobě využití nejrůznějších technologií), společenských vztahů (s tím spojených otázek sociálních), ekonomie, práva atd. je nejen oblastí generující značné zisky, ale také oblastí vytvářející nové pracovní příležitosti. V případě audiovize nejde (tak trochu okleštěně) hovořit jen o jejím partikulárním územním významu. Je třeba ji nahlížet v „širším záběru“, tudíž celosvětově. To, co je pro určitou zemi podstatné z hlediska ekonomického, společenského a kulturního (a např. z hlediska konkrétního druhu audiovizuálních děl - pro kinematografii takové země), může ve světovém měřítku ovlivňovat obrovské masy obyvatelstva a vytvářet mravní, společenské aj. hodnoty a mantinely. Stejně tak audiovize může díky mezinárodní kooperaci dosahovat zlepšení možností pro tvorbu konkrétních děl a výrobu jejich prvotních záznamů, a to především díky finančním podporám a úlevám, jež se napříč státy filmovým (aj.) produkcím dostávají. Dále např. díky lokacím a, obecně řečeno, místním zdrojům, jež tvůrci a štáby mohou využít. Mezinárodní spolupráce a usnadnění tvorby audiovizuálních děl není jedinou devízou kooperace různých států. Další neodmyslitelnou výhodou je snazší přístup k digitálnímu audiovizuálnímu obsahu, jenž je díky technologiím, ekonomickým a právním podmínkám konzumenty snadněji užíván. Není tedy již výjimkou, že v jednu chvíli mohou diváci v mnoha zemích sledovat premiéru svého oblíbeného seriálu či nový film, jenž má premiéru tzv. on-line. Pirátství spojené s digitálním obsahem všeho druhu je stále rozsáhlé a „vyhledávané“. Na druhou stranu je třeba říci, že díky masivnímu rozvoji digitálních služeb s vypořádanými právy dochází k nárůstu počtu těch uživatelů, kteří dají přednost lehce dostupnému oprávněně zpřístupněnému obsahu před nepřehlednou masou obsahu od různých uživatelů, která má mnohdy velice „kolísavou“ kvalitu a tím pádem i hodnotu a význam. Práce teoreticky pojala několik právních oblastí, s nimiž je možné se při detailnějším průzkumu audiovizuální oblasti setkat.

I díky nim je zapříčiněno, že se audiovizuální díla mohla stát a i nadále stávají takovým fenoménem.

Historický vývoj je neodlučitelnou součástí dnešního úspěchu tohoto oboru. Své kořeny má samozřejmě také právní oblast týkající se děl audiovizuálních (respektive děl filmových). Autorskoprávní úprava se vyvíjí jak pojmoslovně (právo původské bylo dříve označením pro právo autorské), tak hlavně z hlediska jednotlivých institutů. Podstatu autorskoprávních institutů a pojmů je možno rozkrýt díky historické literatuře (a to nejen té knižní, ale i díky odborné časopisecké literatuře). Preferovaná systematika dřívějších autorů na poli autorskoprávní literatury je detailně rozebrána ve třetí kapitole, díky tomu lze shrnout, že je pozornost odjakživa věnována především původci (autorovi) filmového díla, podmínkám ochrany díla, jeho povaze, povaze vzniklého zvukového filmu, postavení umělců, uměleckým výkonům apod. Časopisecká literatura v podobě časopisu „*Soutěž a tvorba*“ (z období 40. a 50. let minulého století) dotváří pohled na tehdejší právní uvažování o filmovém díle (zejména pak o zvukovém filmu, jenž revolučně změnil pohled nejen na tento druh umění, ale také na jeho „právní nazírání“), o různých náležitostech filmové tvorby a o autorskoprávní ochraně nově vzniklých děl. Z „mladší filmové literatury“ stojí za zmínku kniha z roku 2015 „*Filmové právo. Autorskoprávní perspektiva*.“ I. Davida. Kniha se čtivým způsobem věnuje mnoha institutům filmového práva a filmu jako takovému. Autor knize vtiskl odbornost a pestrost také díky svému vzdělání v oboru filmové vědy.

Mezinárodní právní dokumenty a dokumenty Evropské unie hrají nezastupitelnou roli ve všech oblastech práva. V případě autorskoprávní oblasti tomu není jinak. Jednotlivé mezinárodní smlouvy, nařízení a směrnice Evropské unie jsou v případě audiovizuální oblasti vcelku strohé. Nutno však podotknout, že při jejich podrobnějším studiu lze nalézt potřebné pasáže vztahující se k tématu. Jedním z „novějších“ mezinárodních právních dokumentů je Pekingská úmluva o ochraně uměleckých výkonů v audiovizi z roku 2012, jež se netýká konkrétně audiovizuálních děl jako takových či zvukově obrazových záznamů, takže by se mohlo zdát, že do tématu práce nenáleží. Uvedl jsem ji však jako „zástupkyni“ novější mezinárodní smlouvy, jež svým významem částečně dopadá do řešené problematiky a této oblasti. Samostatnou část jsem věnoval Úmluvě o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl, jež mimo jiné stanovuje vyvratitelnou domněnku pravdivosti zapsaného prohlášení

o audiovizuálních dílech a právech k nim. V případě mezinárodních dokumentů a dokumentů Evropské unie mohou být jednotlivá ustanovení (týkající se smluvních států) vhodným „vodítkem“ pro pochopení naší vlastní právní úpravy. Mnohdy totiž byla jednotlivá ustanovení do našeho právního řádu transponována či byla alespoň jeho inspiračním zdrojem, je tak patrné, že se ustanovení v mnoha bodech shodují se současnou tuzemskou autorskoprávní úpravou.

V části týkající se „aktuální legislativy“ Evropské unie jsem se zaměřil na nařízení a směrnice, jež svým obsahem a cíli „spadají“ do plánů Evropské unie směřujících k vytvoření jednotného digitálního trhu. Vytvoření takového trhu je nelehkým úkolem, jenž se postupně rodí na světlo světa (místy ve značných porodních bolestech) a jehož kompletace, z mého pohledu, zabere legislativcům ještě mnoho let. Oblast jednotného digitálního trhu začalo v roce 2017 (respektive s účinností od 1. dubna 2018) „vymezovat“ Nařízení o portabilitě, jež umožňuje přeshraniční přenositelnost digitálních služeb s autorskoprávně chráněným obsahem na vnitřním trhu. Hlavní roli zde hraje možnost pro uživatele užívat předplacenou službu i v jiném členském státě, a to za podmínek ztotožňování uživatelů. Nařízení o geoblokaci (účinné od 3. prosince 2018) se částečně dotýká problematiky „zeměpisného blokování“, které zakazuje ve vztahu k neodůvodněným praktikám při on-line prodeji (diskriminace z důvodů státní příslušnosti, místa bydliště nebo kvůli místu podnikání). Nařízení se prozatím nevztahuje na služby s digitálním autorskoprávně chráněným obsahem, nicméně bude revidováno a dle výsledků předmětného zhodnocení dojde k jeho případné úpravě. V případě aktuálních směrnic Evropské unie jsem pojednal o novelizaci Směrnice o audiovizuálních mediálních službách (ze dne 14. listopadu 2018), jež je z mého pohledu zásadní pro oblast audiovize, co se týká pravidel pro technologický vývoj, prostředí pro nová audiovizuální média, pro kulturní diverzitu (a také pluralismus) a dále například pro ochranu uživatelů (především dětí). Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 (ze dne 17. dubna 2019) by měla především zjednodušit vypořádání práv pro vysílací organizace, aby měly případně snadněji dostupné své pořady on-line (formou souběžného vysílání, nebo formou služby zpětného zhlédnutí). Princip zásady země původu je sice z pohledu vysílatelů usnadněním procesu licencování, na druhou stranu v něm spatřuji jistá úskalí, která by se mohla dotknout nositelů práv (především se jedná o oblast odměňování

za předmětný druh užití s ohledem na množství území, pro něž bude licence udělena). V případě Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu (ze dne 17. dubna 2019) jsem v textu uvedl především její článek 17, jenž se zaměřuje na platformy pro sdílení autorskoprávně chráněného obsahu on-line a jasně vymezuje, že takovéto aktivní platformy sdělují obsah veřejnosti a jako takové musí mít vypořádaná příslušná práva. V případě, že k tomuto nedojde, musí platformy učinit opatření, aby nadále veřejnosti nesdělovaly předmětný neoprávněně zpřístupňovaný obsah. Směrnice zavádí (ve vztahu k aktivním platformám) systém „notice and stay down“, jenž je odlišným modelem opatření než je ten, který přinesla Směrnice o elektronickém obchodu ve vztahu k „pasivním“ platformám (systém „notice and take down“). V případě Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu a systému „notice and stay down“ se jedná o to, že jednou nahlášený obsah (zaslaný na platformu ke smazání) již nebude možno na platformě dohledat, respektive na ni nahrát. Závěrem předmětné části jsem také stručně pojednal o Směrnici o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb (ze dne 20. května 2019) a Směrnici o některých aspektech smluv o prodeji zboží (ze dne 20. května 2019), které jsou taktéž součástí strategie pro jednotný digitální trh.

K výkladu jednotlivých autorskoprávních institutů slouží mimo jiné judikatura SDEU, v jejímž přehledu jsem se zaměřil na několik vybraných rozhodnutí. V prvním z nich (rozsudek SDEU C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi) se vyskytuje mnoho institutů podstatných pro tuto práci. Těmi jsou osoba autora, osoba producenta, právo na rozmnožování, právo na vysílání pomocí družice, další práva na sdělování díla veřejnosti, domněnka převodu práv na producenta a autorův nárok na odměnu v případě institutu výjimky pro pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu. Další uvedená rozhodnutí jsou podstatná pro oblast on-line užití audiovizuálních děl a zaměřují se kupříkladu na sdělování veřejnosti [s ohledem na způsob poskytování a správu platformy, torrentového portálu, The Pirate Bay (rozsudek SDEU C-610/15 Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV); s ohledem na multimediální přehrávač s funkcionalitou volného přístupu k autorskoprávně chráněnému obsahu bez svolení nositelů práv (rozsudek SDEU C-527/15 Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi)], na odpovědnost provozovatele místního nezabezpečeného wi-fi připojení (rozsudek SDEU C-484/14 Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment

Germany GmbH), na požadavek blokování přístupu k webovým stránkám, prostřednictvím nichž jsou veřejnosti zpřístupňovány zvukově obrazové záznamy s audiovizuálními díly bez svolení nositelů práv (rozsudek SDEU C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH) nebo na institut hyperlinků (odkazů) a tzv. embedovaných odkazů (rozsudky SDEU C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB; rozsudek SDEU C-160/15 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker a usnesení SDEU C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch).

Stěžejní část s „autorskoprávním hlediskem“ přináší informace, jež jsou zcela odlišné oproti jejich historickému pojetí. Výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla, respektive filmového díla, dnes není autorem díla, tímto autorem je dle současného tuzemského autorského zákona režisér. Autorské právo „nezapomnělo“ na tvůrčí povahu práce režiséra a autorství díla ponechalo „v jeho rukou“. Z mého pohledu se jedná o velký přínos pro autorskoprávní teorii. Stejně tak již nelze definovat a rozebírat pouze díla filmová, s rozvojem technologií a digitalizace se rozvíjí např. skupina děl televizních a dalších audiovizuálních děl, která mají charakter experimentu či vizualizace jiného uměleckého díla. Samostatným institutem, jenž je vhodné uvést, je doba ochrany (majetkových) práv v případě audiovizuálních děl. Ta není stanovena pouze v návaznosti na smrt autora takového díla (tedy režiséra). Do řady „relevantních“ osob bude spadat i autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvlášť vytvořené pro užití v rámci audiovizuálního díla. Doba ochrany se bude počítat od smrti posledního přeživšího z nich. Tvůrčí hledisko při vzniku audiovizuálního díla doplňuje osoba výrobce (respektive výrobce zvukově obrazového záznamu / výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla), který organizuje a hospodářsky mnohdy zajišťuje chod celé mašinerie, jež se v tomto druhu „uměleckého průmyslu“ vyskytuje. Výrobce je velice podstatným subjektem pro fungování tvůrčího a výrobního zázemí a je jedno, zda se jedná o produkční společnost, filmová studia, televizní společnost apod. Vždy bude muset obstarat finanční prostředky, bez nichž se žádné audiovizuální dílo (až na doma vytvořená díla apod.) neobejde a v zásadě prakticky ani nemůže vzniknout. Prostředky výrobce nezískává pouze od soukromých subjektů (sponzorů či partnerů

projektu), ale také díky subvencím státu a různých mezinárodních organizací a subjektů. Pro zlepšení finanční situace (a potažmo také situace výrobní) bude výrobce mnohdy volit i formu tzv. koprodukčního výrobního vztahu, v němž je s vyšším počtem zapojených subjektů poměrně „rozprostřeno“ finanční, technické, personální aj. „zatížení“ konkrétní výroby prvotního záznamu audiovizuálního díla. Zajímavým institutem je vyvratitelná domněnka udělení licence výrobci prvotního záznamu audiovizuálního díla (§ 63 odst. 3 AZ a § 64 odst. 2 AZ), nicméně pakliže by výše uvedená ustanovení byla nahlížena z praktického hlediska, je zřejmé, že budou uplatňována spíše sporadicky, protože mezi subjekty podílejícími se na tvorbě audiovizuálního díla (a děl audiovizuálně užitých) a na výrobě prvotního záznamu audiovizuálního díla se budou většinou uzavírat smlouvy s přesně vymezenými podmínkami tvůrčího a výrobního vztahu. Ustanovení § 79 a násl. AZ jsou dle mého názoru celkem dostačující úpravou institutu zvukově obrazového záznamu a institutu výrobce zvukově obrazového záznamu (respektive výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla) a jeho práv.

Novela autorského zákona účinná ode dne 7. listopadu 2014 přináší především ustanovení týkající se osiřelých děl a tzv. prodloužení doby ochrany v případě výkonů výkonných umělců a v případě výrobců zvukových záznamů a další doplňující instituty. Osiřelým dílem může být i dílo audiovizuální či se může osiřelým stát i zvukově obrazový záznam jako takový, je však třeba, aby byly vždy splněny všechny podmínky stanovené zákonem. Mezi ně v podstatě patří důsledné vyhledávání informací o díle / záznamu a zjišťování toho, zda ve výsledku je opravdu dílem / záznamem osiřelým, či nikoliv. K snazšímu vyhledávání jsou nápomocny seznamy zdrojů, v nichž je nutné vyhledávat, což sjednocuje postup a do jisté míry i metodiku takového „pátrání“. Nová zákonná licence obsažená v ustanovení § 37a AZ týkající se možnosti užití osiřelých děl slouží pro vybrané subjekty k tomu, aby je mohly rozmnožovat pro vymezené účely a dále pak zpřístupňovat veřejnosti způsobem, že k nim kdokoliv může mít přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou nebo obdobnou sítí. Tato „výjimka“ se mi jeví jako vhodná pro zachování kulturního dědictví a pro technologicky vyspělejší způsoby archivování a ukládání předmětných děl. Nejedná se tak v žádném případě o „ziskově orientované“ užití děl a jiných předmětů ochrany. Různá doba ochrany v případě výkonů výkonných umělců zaznamenaných na zvukový

či na zvukově obrazový záznam není pro obor autorského práva ničím přínosným. Parcelace a různorodost úpravy v případě podobných institutů a dob ochrany vede jen a pouze k zmatení veřejnosti. Stejně tak je škoda, že nedošlo k prodloužení doby ochrany i v případě dalších práv s autorským právem souvisejících. Novela „přinesla“ ještě další instituty pojící se k této úpravě. Celkově však přináší nejasnosti a některé rozpory, a tak se s delším časovým odstupem uvidí, do jaké míry jsou jednotlivá ustanovení uplatňována a „respektována“.

Další novelou autorského zákona byl zákon č. 102/2017 Sb., jenž mimo transpozice ustanovení o kolektivní správě vycházejících ze Směrnice o kolektivní správě práv přinesl ustanovení o zákonné licenci pro karikaturu a parodii, do ustanovení § 64 AZ byl vložen nový (první) odstavce zavádějící legální definici pojmu „dílo audiovizuálně užití“ (jasné vymezení děl audiovizuálně užitých, jimiž jsou jakákoliv díla, jež byla zařazena do díla audiovizuálního) a dále byla rozšířena úprava osiřelých děl (možnost poskytování oprávnění k výkonu práv k užití osiřelých děl a dalších předmětů ochrany osobami kolektivních správců). Novela také stanovila, že Státní fond kinematografie vykonává majetková práva v případě děl audiovizuálních a také v případě děl audiovizuálně užitých, jež stát zdědí či mu připadnou jako odúmrť. Novelizace pravděpodobně v tomto případě dopadá na audiovizuálně užitá díla, pakliže se jedná o jejich užití v rámci audiovizuálního díla (respektive v konkrétně „zfilmované“ podobě).

Poslední zmíněnou novelou (zákon č. 50/2019 Sb.) byla do autorského zákona transponována směrnice, dle níž byla vymezena zákonná licence pro určitá užití díla ve prospěch osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení, a autorský zákon byl také přizpůsoben Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563.

Koprodukční výroba prvotních záznamů audiovizuálních děl ve své šíři zasahuje do mnoha oborů a odvětví. K tomuto způsobu výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl jsem nastínil základní pojmy a instituty, jež je třeba dále analyzovat a jež mohou sloužit k přehlednějšímu „uchopení“ tohoto tématu. Další analýza koprodukčních vztahů by byla jistě vítána, protože mojí prací nedošlo ani zdaleka k vyčerpání možností pro studium této otázky. Teoretický přístup ke koprodukcím slouží jak pro jejich následné praktické uchopení, tak však také pro hlubší zamyšlení

se nad jejich významem a aktuálním směřováním. Historický vývoj tohoto významného organizačně-hospodářského institutu doznal jistých změn, ale ve výsledném pohledu je v mnoha oblastech beze změny. Bilaterální smlouvy, jež mezi sebou uzavíraly jednotlivé státy, se staly hodnotným pramenem pro poznání koprodukčních vztahů ze „státního úhlu pohledu“. Další oblastí pramenů poznání o institutu koprodukčních vztahů jsou individuální partikulární smlouvy mezi konkrétními subjekty v případě vlastní tvorby audiovizuálních děl a výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl. I přes omezený okruh zdrojů poznání o historickém vývoji koprodukcí jako takových není třeba zoufat, protože dostupné zdroje obsahují vcelku komplexní přehled o náležitostech, podílech, vztazích a postupech, jež se při koprodukčních vztazích vytvářejí, uplatňují a „objevují“. V uvedených smlouvách lze též sporadicky nalézt ustanovení týkající se autorských práv a práv s autorským právem souvisejících. Formálně má koprodukční výrobní vztah nejčastěji podobu tzv. společnosti, jejíž úprava se nalézá v zákoně č. 89/2012 Sb., osobně se mi zdá komplexní a přehledná. Zákon pojednává o podstatné náležitosti společnosti, tedy o sjednaném účelu. Dále se pak také věnuje: sdruženým osobám ve společnosti; vzniku společnosti; jednání za společnost; povinnostem smluvních stran; věcem, právům a činnostem, jež jsou poskytovány společníkem pro účel společnosti; majetku, jenž je získán při výkonu společné činnosti; zániku účasti společníka ve společnosti; zániku společnosti atd. Úprava společnosti obsažená v občanském zákoníku umožňuje, aby se ve společnosti sdružovala také fyzická osoba, jež pro účely společnosti poskytne své autorské dílo (respektive „možnost užití předmětného práva“). Koprodukční vztah má mnoho jednotlivých složek. Mezi ně patří ustanovení a „náležitosti“ týkající se autorskoprávní oblasti. Zásadní otázkou je spoluautorství jako takové, jež se v případě koprodukcí (a v prostřednictvím koprodukcí vytvářených audiovizuálních dílech) může vyskytovat. Koprodukční týmy mohou nominovat několik režisérů, kteří budou na látce tvůrčím způsobem pracovat dohromady, v tuto chvíli se pak všichni stávají spoluautory předmětného díla. Nejde o častý jev, ale v minulosti se již vyskytl. Tak trochu speciálním institutem je dabing např. filmových děl, jenž není zrovna příznačným prvkem pro koprodukce jako takové, slouží však k snadnější distribuci děl mezi širokou veřejností. Dabingový režisér není autorem, jak by se mohlo zdát, je považován za výkonného umělce, jenž nastuduje (pomocí dalších výkonných umělců) slovesné

dílo, které je následně převáděno do zvukové složky konkrétního díla. Koprodukce jako jeden ze způsobů výroby prvotních záznamů audiovizuálních děl mají mnohdy mezinárodní prvek. Základním mezinárodním pramenem práva v této oblasti je Evropská úmluva o filmové koprodukci z roku 1992, jež se vztahuje na multilaterální koprodukce, protože na bilaterální koprodukční výrobní vztahy se vztahuje nesčetné množství mezistátních smluv a dohod. EÚFK obecně vymezuje podmínky pro určení koprodukčního statutu vytvářených děl. Stejně tak je významná pro ustanovení pojednávající o stanovování podmínek a prvků, jež musí být stranami koprodukčního vztahu dodrženy a naplněny. V roce 2017 představila Rada Evropy novou Úmluvu o filmové koprodukci, jež navazuje na úspěch EÚFK a „ztělesňuje“ svou podstatou aktuální a flexibilnější právní a finanční rámec pro koprodukce, jež mají být i nadále především přístupné, účelné a mají být zrcadlem aktuálních oborových změn. Česká republika však bohužel novou Úmluvu o filmové koprodukci dosud neratifikovala a řídí se prozatím původní EÚFK. Další podstatnou částí textu o koprodukcích je zmínka o Evropském fondu na podporu koprodukce a distribuce kinematografických a audiovizuálních děl (Eurimages). Tento fond je důležitou podporou pro evropské koprodukce, distribuci děl a fungování kin. Fond je financován z prostředků jednotlivých členských států. Producenti a tvůrci tak vedle lokálních zdrojů pro fungování výrobního vztahu mohou využít i uvedeného evropského fondu, jenž přináší další možnost pro diverzifikaci využití možných zdrojů financování. Vedle EÚFK a fondu Eurimages nelze v případě části zabývající se „mezinárodním prvkem“ neuvést mezinárodní právo soukromé. Uvedený právní obor je pro koprodukční výrobní vztahy zásadní z hlediska určení rozhodného práva pro konkrétní závazkové vztahy. U zahraničních koprodukčních vztahů je jistě snadné setkat se s mezinárodním prvkem. Je tak vhodné doporučit volbu rozhodného práva, aby se předešlo případným budoucím nejasnostem. Další metodou pro určení právního řádu, jímž se předmětný vztah řídí, je kolizní metoda. Tato však bude zvolena v případě, že k volbě rozhodného práva nedošlo. Pro určení konkrétního právního řádu slouží také tzv. přímé normy neboli mezinárodní smlouvy uzavřené jednotlivými státy s cílem obsáhnout normy určující stranám jejich práva a povinnosti v případě jejich smluvního vztahu s mezinárodním prvkem. Pro výrobní vztahy, na základě nichž je „vyprodukován“ prvotní záznam audiovizuálního díla, a pro jejich smluvní vztahy (a z nich plynoucí práva a povinnosti)

jsou rozhodné mezinárodní smlouvy. Po pojednání o mezinárodním právu soukromém jsem se částečně věnoval souvisejícímu Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel I bis, Římské úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a jejich obsahu a některým ustanovením. V případě Římské úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a Nařízení Řím I jsem se věnoval také tomu, kdy budou tyto „normy“ užity na jednotlivé (právní) vztahy. V práci jsem nemohl opomenout tuzemskou právní normu, jež nahradila původní zákon č. 97/1963 Sb. Jedná se o zákon č. 91/2012 Sb. (účinný od 1. ledna 2014), jenž je „aktuální podobou“ legislativy objevující se v tomto právním odvětví.

Užití díla může být nahlíženo z několika úhlů, i co se týče jednotlivých právních možností. Bez svolení příslušných nositelů práv mohou být užita díla, jež jsou vyňata z autorskoprávní ochrany. Předmět ochrany, u kterého uplynula doba ochrany (majetkových práv), lze taktéž užít zcela volně. Bez svolení nositelů práv mohou být dále užita také díla a jiné předměty ochrany dle možností stanovených v ustanoveních týkajících se tzv. výjimek a omezení (respektive volných užití a zákonných licencí). Volná užití nabízí možnosti, kdy je možné užít předmět ochrany či si pořídit jejich záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu bez svolení nositele práv. V každém z případů, kdy dojde k užití předmětů ochrany dle výjimek a omezení, a v případě předmětů ochrany, u nichž uplynula doba ochrany, je však nutné dbát na osobnostní práva a na tzv. postmortální ochranu. To ale pouze v případě autorů a výkonných umělců. Stejně tak nesmí být opomenut třístupňový test, jenž je určitým korektivem pro uplatňování výjimek a omezení. Práce poskytuje příkladný výčet zákonných licencí, jež je možné uplatnit v případě audiovizuálních děl (např. citace). Text je doplněn také o pasáž o zaměstnaneckém díle, v jehož případě zaměstnavatel vykonává autorova majetková práva k dílu svým jménem a na svůj účet, autor dílo vytvořil ke splnění pracovněprávních / služebních povinností. V textu jsem si dovolil uvést také kratičké pojednání o (ne)možnosti převodu majetkových autorských práv a o (ne)možnosti sjednání smluvního výkonu majetkových práv. Úvahy nad nastíněnými insituty mohou čtenáře dovést ke zvážení možnosti novelizace autorského zákona, jež by případně umožňovala převod výkonu majetkových práv / převod majetkových práv po smrti autora. Jako jeden z argumentačních bodů pro tyto úvahy uvádím majetkový charakter předmětných práv a jejich možné hospodářské zhodnocení. Smluvním typem k užití

předmětů ochrany je licenční smlouva, jejíž právní úprava se s účinností od 1. ledna 2014 nachází v zákoně č. 89/2012 Sb. Právní úprava v sobě pojímá ustanovení o licenčních smlouvách jak pro předměty ochrany spadající do odvětví práv průmyslových (na tyto se vztahují v podstatě obecná ustanovení o licenční smlouvě), tak také ustanovení o licenčních smlouvách k předmětům chráněným autorským právem, dále zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou a ustanovení týkající se práv souvisejících s právem autorským a práv pořizovatele databáze. Systematické zařazení právní úpravy licenčních smluv do občanského zákoníku je účelné a rozumné. V případě autorů děl audiovizuálních a děl audiovizuálně užitých se může ve vztahu k výrobcům prvotního záznamu audiovizuálního díla (v souvislosti s § 63 a § 64 AZ) užit licenční smlouva.⁹⁵¹ V práci jsem uvedl rozbor jednotlivých institutů a ustanovení k licenční smlouvě se pojících, a to pro komplexnost pohledu na obecné vymezení oprávněného užití předmětů ochrany a dále pak, protože v případě užití zvukově obrazových záznamů, na nichž je zachyceno audiovizuální dílo, se tento smluvní typ uplatní v hojné míře. Celou kapitolu jsem doplnil bohatým citačním aparátem, v němž jsem uvedl vybrané citace, doplňující literaturu, odkazy na užitou literaturu a vybraná ustanovení zákona. Text týkající se licenční smlouvy by totiž sám o sobě stačil na značně rozsáhlou samostatnou práci. Za ustanovení podkapitol pojednávajících o možnostech oprávněného užití předmětů ochrany jsem zařadil text s přehledem digitálních služeb s vypořádanými právy, jelikož i v případě audiovizuálních děl (respektive zvukově obrazových záznamů se zaznamenanými audiovizuálními díly) se v posledních letech rozmáhá sdělování těchto děl veřejnosti především prostřednictvím sítě internet [tedy (dle litery zákona) jde o zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoliv může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí]. Široká veřejnost již nemá obecně platnou „výmluvu“ užívanou v počátcích rozvoje „digitální společnosti“, jež spočívala v tom, že nebyl dostatek zdrojů zpřístupňovaného digitálního obsahu s vypořádanými právy, pirátství v oblasti tohoto obsahu se postupně rozrůstalo a v dalších letech slavilo svůj triumf. Výrobci zvukových a zvukově obrazových záznamů (slovy médií) „zaspali dobu“ a přišli s kvalitními digitálními platformami, jež

951 Tůma, P.: Smluvní licence v autorském právu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 62.

David, I.: *Filmové právo. Autorskoprávní perspektiva*. 1. vydání. Praha: Nová beseda, z. s., 2015, s. 140.

obsahují velké množství různorodého hudebního či audiovizuálního obsahu, až v posledních přibližně deseti letech. „Životnost“ některých lokálních servisů je mnohdy nejistá, ale vyvinulo se několik silných jak zahraničních, tak tuzemských „hráčů“ na tomto trhu, kteří mají již rozsáhlou uživatelskou obec. S povědomím o oprávněných možnostech dostupnosti předmětů ochrany (tím mám na mysli předměty chráněné právem autorským a právy s autorským právem souvisejícími) je spjata schopnost a možnost seznámení se s nabídkou, již ta která digitální služba nabízí. Ve změní informací nabízených na internetu je to dosti obtížné a z hlediska dlouhodobé ekonomické koncepce a výhledu na finanční zisky mnohdy až nemožné. V protikladu k předešlému je nutno zmínit, že ve velké míře stále dochází k užití předmětů ochrany bez příslušných oprávnění a bez ohledu na další možnosti jejich mimosmluvního užití. Palčivým problémem je již delší dobu situace v oblasti úložišť s bez příslušných oprávnění uživatelsky nahrávaným chráněným obsahem. Veřejnosti se prostředí těchto úložišť jeví jako bezproblémové a právně jisté bez výhrad. Opak je však pravdou. V jejich prostředí dochází nejen k porušování autorských práv a práv s autorským právem souvisejících, ale podle mého názoru provozovatelé úložišť jednají v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona o některých službách informační společnosti. O obsahu, jenž je nahráván na jejich servery, vědí, mnohdy i uživatelé podporují v nahrávání dalšího obsahu a nahrané soubory třídí do různých kategorií, což jsou všechno činnosti, u nichž se domnívám, že ve své komplexnosti již překračují smysl uvedené zákonné úpravy.

Ochranu autorských práv a práv s autorským právem souvisejících jsem v textu rozdělil (do dvou podkapitol) na ochranu soukromoprávní a veřejnoprávní. V případě prvně zmíněné ochrany jsem se dle relevantních ustanovení autorského zákona zaměřil především na ustanovení § 40 a násl. AZ. To nejpodstatnější, a to demonstrativně uvedené jednotlivé nároky, jichž se může určitý nositel práv domáhat v případě, že bylo do jeho práv neoprávněně zasazeno nebo vůči těmto právům hrozí neoprávněný zásah, obsahuje ustanovení § 40 AZ. Jak jsem již uvedl v textu samotném, za přínosnou považuji možnost nositele práv domoci se zákazu poskytování služby, jež je třetími osobami využívána k porušování nebo ohrožování autorských práv a práv s autorským právem souvisejících. Četnost uplatnění tohoto nároku v praxi mi není známa, z hlediska možnosti zásahu proti některým webům parazitujícím na určitém duševním

vlastnictví mi přijde jako vysoce vhodný a účelný. V textu jsem dále pojednal o tom, že příslušnými soudy pro rozhodování sporů o nárocích vycházejících z autorského zákona (a o dalších nárocích) jsou jako soudy prvního stupně soudy krajské. Zmínil jsem se také o institutu aktivní legitimace a o požadavcích, jež může příslušný nositel práv vznášet vůči celním orgánům a orgánům vykonávajícím státní statistickou službu. V případě veřejnoprávní ochrany (respektive v případě podkapitoly pojednávající o trestných činech a přestupcích v odvětví audiovizí) je podstatné vyzdvihnout pozměnění systémového zařazení hospodářských trestných činů ve zvláštní části trestního zákoníku. Tyto jsou s účinností ode dne 1. ledna 2010 obsaženy v Hlavě VI. (oproti původní Hlavě II. trestního zákona). Dostaly se až za (obecně řečeno) ochranu základních lidských práv a svobod jedince, což lze jediné kvitovat, protože tímto se do jisté míry projevuje (ve své komplexnosti) právní stát jako takový. Pro autorskoprávní oblast je v účinném trestním zákoníku zásadní ustanovení § 270. Pachatel, jenž neoprávněně zasáhne (nikoliv nepatrně) do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán až dvouletým odnětím svobody, zákazem činnosti či propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Trestní zákoník pak vymezuje kvalifikované skutkové podstaty spojené s „přísnějšími tresty“. Ode dne 1. ledna 2012 je účinný zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, jenž umožňuje trestněprávní postih právnických osob, což do doby jeho přijetí nebylo možné. Trestným činem, za jehož spáchání bude právnická osoba odpovědná, je právě také „porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi“ (jedná se o § 270 trestního zákoníku). Rok 2006 byl mimo jiné ve znamení novely, jež do Hlavy VI. AZ zařadila ustanovení týkající se správních deliktů. Autorský zákon se tak (alespoň z mého pohledu) stal komplexnějším. Veřejnost jistě kvituje, že se o jednotlivých skutkových podstatách (jako je tomu i u řady dalších zákonů) dočítá přímo v autorském zákoně. Přestupkové právo prošlo v uplynulých několika letech řadou změn. „Stěžejním“ zákonem je zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jenž nabyl účinnosti dne 1. července 2017 a jímž byl nahrazen původní přestupkový zákon. V případě novel autorského zákona a jejich dopadu do oblasti („autorskoprávních“) přestupků jsou stěžejními zákon č. 102/2017 Sb., díky němuž byla do AZ zařazena ustanovení o přestupcích

kolektivních správců a nezávislých správců práv, a zákon č. 183/2017 Sb., kterým došlo hlavně ke sjednocení pojmů, jež jsou obsaženy v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s relevantními ustanoveními AZ (pojem „přestupek“ nahradil původní sousloví „správní delikt“). Skutkové podstaty konkrétních přestupků lze nalézt jednak v zákoně o některých přestupcích a jednak ve zvláštních zákonech, mezi něž se samozřejmě řadí i autorský zákon (§ 105a a násl. AZ). V souvislosti s uvedeným textem jsem podkapitoly doplnil o přehled vybraných subjektů zabývajících se ochranou práv k duševnímu vlastnictví. Činnost podobných subjektů je jistě potřebná, protože jednotliví nositelé práv často nemají finanční a jiné prostředky pro účelnou obranu a hájení svých práv a oprávněných zájmů. V předmětné kapitole jsem také pojednal o vybrané tuzemské judikatuře, a to jak o judikatuře z oblasti práva soukromého, tak o judikatuře z oblasti práva veřejného, respektive práva trestního. Soudních rozhodnutí týkajících se oblasti audiovizize není mnoho a lze shrnout, že judikatura pojící se k tomuto odvětví není doposud v zásadě sjednocena. Uvedené judikáty pojednávají o zpřístupňování předmětů ochrany na internetu, o problematice embedovaných odkazů a o fungování file-sharingových služeb s autorskoprávně chráněným obsahem sdíleným bez příslušných oprávnění.

Pojednání o kolektivní správě (jako o jednom z veřejností nejdiskutovanějších „institutů“ obsažených v tuzemském autorském zákoně), o jejich institutech a o dopadech do autorskoprávní oblasti musí být v podobné práci, jako je tato, taktéž obsaženo. Nutno opět říci, že i tato problematika (podobně jako text týkající se licenčních smluv a kapitola pojednávající o možnostech ochrany) by mohla být samostatně rozebrána a zanalyzována ve formě diplomové aj. práce, proto jsem i zde uvedl bohatý citační aparát. V práci jsem nastínil různorodé postavení výrobce zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla, jenž má nejen právo výrobce zvukově obrazového záznamu, ale může být také zaměstnavatelem (§ 58 AZ) či může být nabyvatelem výhradní licence k některým dalším předmětům ochrany (na dobu trvání majetkových práv, alespoň pro území České republiky, s právem poskytnout podlicenci) a v návaznosti na to se může také lišit druh kolektivní správy (povinná, rozšířená, dobrovolná), respektive kolektivně spravovaných práv. Dále jsem pojednal o tom, jací kolektivní správci práv v současné době zasahují do možnosti užití či tvorby audiovizuálních děl a výroby zvukově obrazových záznamů. Obecně řečeno, díky

kolektivní správě dochází v určité míře k zpřístupnění některých předmětů ochrany pro veřejnost. Na druhou stranu mohou být kolektivní správci zařazeni do jedné skupiny společně se subjekty zabývajícími se ochranou práv k duševnímu vlastnictví, protože kolektivní správci výkonem kolektivní správy práv dohlížejí na užití předmětů ochrany a na ochranu práv jejich jednotlivých nositelů. Díky mnohokrát zmiňovanému zákonu č. 102/2017 Sb. byla do tuzemské legislativy transponována Směrnice o kolektivní správě práv, předmětný zákon tak novelizoval AZ (především) v oblasti týkající se kolektivní správy práv a učinil z ní rozsáhlou materii. Osobně vítám novelizaci ustanovení AZ o kolektivní správě práv, jež je odrazem SKS a také určitým východiskem z neutěšeného stavu kolektivní správy práv v České republice. Kapitulu o kolektivní správě práv začínám právě textem o SKS a jejím vzniku. Jsem velmi rád, že se podařilo přijmout dokument, jímž SKS je. Na základě předmětné směrnice bylo do tuzemského autorského zákona začleněno několik desítek nových paragrafů, jež mimo jiné jasněji nastavily organizační strukturu kolektivních správců, podmínky jejich činnosti, větší efektivnost výkonu kolektivní správy, práva nositelů práv ve vztahu ke kolektivním správcům, podmínky správy vybraných příjmů atp. Ke zpřehlednění situace týkající se kolektivních správců slouží např. ustanovení o transparentnosti a s tím se pojící otázky střetu zájmů členů jednotlivých orgánů a osob ve vedení kolektivních správců. Ustanovení o kolektivní správě práv obsažená v autorském zákoně „postihují“, jak je patrné z předešlého textu, mnoho institutů. Z těch, dle mého názoru, hlavních bych kupříkladu zmínil instituty udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy práv Ministerstvem kultury, ustanovení týkající se struktury a fungování kolektivních správců, tzv. povinné a rozšířené kolektivní správy práv, smlouvy uzavírané s uživateli (např. hromadné a kolektivní licenční smlouvy) a v neposlední řadě např. možnost dohledu nad výkonem kolektivní správy práv ze strany Ministerstva kultury.

Veřejnoprávní problematiku jsem se dotkl nejen v případě ochrany autorských práv a práv s autorským právem souvisejících, ale také v případě desáté kapitoly, jež se především týká zákona o audiovizí, Státního fondu kinematografie a podpory filmového průmyslu a filmových pobídek. Zákon o audiovizí (a také jeho pozdější novelizace) byl pečlivě připravován a prošel mnoha jednáními, jichž se účastnila početná odborná obec, protože se jedná, obecně řečeno, o předpis, u nějž se očekávalo,

že celou oblast znatelně (pozitivně) „zasáhne“ a že díky němu bude toto odvětví průmyslu a kultury „vzkvétat“. Návrh zákona o audiovizi byl přijat na konci roku 2012 díky přehlasování prezidentského veta Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky, účinnosti nabyl dne 1. ledna 2013. Jedná se o normu, jejíž aplikace v praxi je postupně „rozkrývána“. Zákon o audiovizi do sebe „pojal“ oblast týkající se Státního fondu kinematografie nahradivšího (dle ustanovení zákona) Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, dále pak další podstatnou materii týkající se výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl. Došlo tím k nahrazení poněkud zastaralých předpisů, které již nebyly pro situaci v audiovizuální oblasti dostačující. Pro celistvý přehled jsem se v práci věnoval i těmto dvěma původním zákonům. Zákon o audiovizi se může bez obav označit za komplexní zákon zaměřující se na zefektivnění a podporu fungování audiovizuálního odvětví (v podstatě i filmového průmyslu jako takového). Pomyslné institucionální zastřešení audiovizuální oblasti v podobě Státního fondu kinematografie (jenž stojí mimo Ministerstvo kultury) a Národního filmového archivu a s tím spojené zvyšování konkurenceschopnosti tuzemského audiovizuálního odvětví díky určitým finančním podporám a subvencím (včetně na zahraniční štáby zaměřených filmových pobídek) napomáhá dalšímu rozvoji a růstu tohoto odvětví, které nabízí mnoho pracovních míst a výsledky své činnosti formuje společnost jako takovou. Státní fond kinematografie spravuje audiovizuální a jiné poplatky, vede evidenci pro oblast audiovize, podporuje kinematografii, přiděluje dílům koprodukční statut, poskytuje filmové pobídky a vykonává ještě další četné činnosti. Orgány a aparát Státního fondu kinematografie zahrnují ředitele, Radu, Výbor a dále pak kancelář Fondu. Celá koncepce Fondu byla inovována a díky tomu došlo k zajištění jeho efektivního a přehledného fungování. Základem pro pojednání o podporách a subvencích, s nimiž Fond nakládá a jež „uděluje“, je fakt určitého „vnitřního“ a „vnějšího“ rozdělení této oblasti. Onou „vnitřní částí“ mám na mysli podporu tuzemské kinematografie, o níž rozhoduje Rada. Podporou směřující pomyslně ven jsou dle mého názoru filmové pobídky, které, ačkoliv zajišťují „přiliv“ zahraničních investic do České republiky v podobě štábů z cizích zemí, jež zde chtějí vytvářet filmová aj. díla, znamenají určitou formu „úlevy“ pro zahraniční subjekt (i když je jasné, že tyto pobídky jsou do jisté míry kompenzovány právě v tuzemsku investovanými prostředky zahraničních produkcí/koprodukcí). Rok 2016 byl pro zákon o audiovizi zásadní v tom

smyslu, že došlo k jeho prozatím nejrozsáhlejší novelizaci zákonem č. 139/2016 Sb. Předmětným zákonem došlo k zefektivnění poskytování podpory a k zajištění pravidelného příspěvku na podporu kinematografie. Také filmové pobídky doznaly změny, a to především v možnosti podávání žádostí - ty mohou být podávány průběžně během celého roku a ne jen jednou ročně. Na podporu kinematografie (podpory kinematografie poskytované na základě výzev vyhlášených od 1. ledna 2019) a filmových pobídek (filmové pobídky poskytované od 1. ledna 2017) dopadá Konsolidované znění nařízení o blokových výjimkách ze dne 17. června 2014 (GBER), jímž dochází v případě určitých kategorií podpory k jejímu prohlášení za slučitelnou s vnitřním trhem. V současné době jsou nadále aplikována ustanovení zákona o audiovizí a v tímto zákonem neupravených oblastech se aplikuje příslušná část GBER. Státní fond kinematografie připravil přehled zásad, jež se v případě filmových pobídek přímo aplikují z GBER, a dále také nabízí relevantní informace v rámci svého elektronického systému PORT. Pakliže mám shrnout výše uvedené, musím konstatovat, že přínos Státního fondu kinematografie vidím v podpoře tuzemské kinematografie a v poskytování pobídek pro zahraniční produkce. Fond je v podstatě také podporovatelem aktivit spojených s audiovizuálním odvětvím, podporovatelem exploatace hodnotných děl a propagátorem tuzemského filmového průmyslu jak „doma“, tak za hranicemi. Jedná se o nezastupitelnou instituci, kterou by si přála i ostatní odvětví kulturního a kreativního průmyslu.

Všudypřítomná problematika nedostatku finančních prostředků se samozřejmě objevuje také při tvorbě audiovizuálních děl a při výrobě prvotních záznamů audiovizuálních děl. Koprodukční výrobní vztah je v případě nedostatku financí vcelku vhodným řešením, protože se díky němu diverzifikuje náročnost získání financí, personálu, techniky apod. mezi více subjektů. Vzhledem k pojmu „geoekonomický turismus“ je jasné, že koprodukční výrobní vztah „bude vyhledávat“ lokace, v nichž využije „kvalitu tamní legislativy“ týkající se podpor, subvencí a pobídek a dále pak např. profesionalitu tamního odborného personálu. Uvedené produkce čelí nutnosti snižování nákladů na výrobu, a tak se snaží nalézt co možná komplexně nejpříjemnější východisko. Od roku 2004 v podstatě dochází k vyhledávání nejvhodnějších států pro tvorbu audiovizuálních, respektive filmových, děl různými zahraničními produkcemi, protože mnoho států nabízí možnost tzv. investičních pobídek a finančních podpor, kdy

se produkční společnosti realizující určité audiovizuální dílo vrátí část (v dané zemi do výroby prvotního záznamu audiovizuálního díla) investovaných prostředků. Česká republika přijala systém možných podpor a subvencí až v roce 2010, kdy však již bylo velice pozdě, byli jsme jedním z posledních států, které tak učinily. V důsledku toho zhruba od roku 2004 vyhledávaly zahraniční filmové produkce jiné země (např. Maďarsko), jež měly systém finanční podpory již zřízen. Systém pobídek nastavený zákonem o audiovizu a administrovaný Státním fondem kinematografie je kvalitnějším způsobem jednání se zahraničními produkcemi. Na druhou stranu je potřeba zmínit neustále řešený problém určitého finančního stropu (v závislosti na státním rozpočtu), jemuž se souhrn pobídek může případně vyrovnat (v posledních několika letech se jednalo o částku 800 milionů korun českých, nově je částka navýšena o dalších 500 milionů korun českých). Limitace by v tomto případě neměla existovat (a když ano, tak v nijak zásadní míře), protože přínos zahraničních štábů a produkcí na našem území je neodmyslitelný. Přidanou hodnotou, jež jde s tímto ruku v ruce, je snížení nezaměstnanosti, profesionalizace tuzemského odborného personálu a rozvoj dalších oblastí spojených s tvorbou audiovizuálních děl a výrobou prvotních záznamů audiovizuálních děl. V souvislosti s „tvůrčím procesem“ zahraničních produkcí v naší republice bych závěrem dodal, že se centrála CzechTourism snažila o přilákání co největšího počtu turistů, a to také právě na lokace odpovídající místům ze známých tuzemských a zahraničních filmů, jež byly v tuzemsku vytvářeny. Filmová turistika se v zahraničí těší oblibě a pro naši zemi by tak mohla být potenciálním zdrojem příjmů a dalších příležitostí.

V práci jsem nemohl opomenout situaci způsobenou pandemií onemocnění Covid-19, jež Českou republiku zasáhla v první polovině března 2020 a v jejímž důsledku došlo v České republice k vyhlášení nouzového stavu a k přijetí opatření pro zamezení šíření nemoci, která významně zasáhla celý „audiovizuální sektor“ na období několika měsíců. Došlo k významnému poklesu tvorby audiovizuálních děl a výroby zvukově obrazových záznamů se zaznamenanými audiovizuálními díly. Omezení dopadla nejen na tuzemské štáby, ale také na zahraniční produkce. Restart fungování audiovizuálního průmyslu bude pozvolný a náročný, nicméně kupříkladu Státní fond kinematografie je určitou zárukou pomoci a podpory tohoto významného kulturně-

kreativního odvětví. Vše má do jisté míry v rukou vláda, jež by měla přijít s konstruktivním řešením dopadů nastalé situace.

Seznam vybraných zkratek:

APA	Asociace producentů v audiovizí
BSA	Business Software Alliance
CD	Compact Disc
ČNS IFPI	Česká národní skupina Mezinárodní federace hudebního průmyslu
ČPU	Česká protipirátská unie
ČSFD	Česko-Slovenská filmová databáze

Doporučení 2005/737/ES / Doporučení

Doporučení Komise o kolektivní přeshraniční správě autorského práva a práv s ním souvisejících pro zákonné on-line hudební služby (2005/737/ES)

DVD	Digital Video Disc
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie

EÚFK / Evropská úmluva o filmové koprodukci

Evropská úmluva o filmové koprodukci ze dne 2. října 1992, přijatá ve Štrasburku

EUIPO

European Union Intellectual Property Office (Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví); pod původním názvem Office for Harmonization in the Internal Market (OHIM) - (Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu)

EURIMAGES

European Fund of the Support of Co-production and Distribution of Creative Cinematographic and Audiovisual Works (Evropský fond na podporu koprodukce a distribuce kinematografických a audiovizuálních děl)

FACT	Federation Against Copyright Theft Ltd.
FAPAV	Federazione per la Tutela dei Contenuti Audiovisivi e Multimediali
Fond	Státní fond kinematografie
GVU	Gesellschaft zur Verfolgung von Urheberrechtsverletzungen e.V.
Komise	

Komise pro filmové pobídky

Marrákešská smlouva

Smlouva o usnadnění přístupu k vydaným dílům pro osoby nevidomé, zrakově postižené nebo s jinou poruchou čtení ze dne 27. června 2013, přijatá v Marrákeši

mezinárodní rejstřík

Mezinárodní rejstřík audiovizuálních děl

MPFF Mezinárodní filmový festival

ministerstvo / Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury České republiky

MPAA The Motion Picture Association of America

Nařízení Brusel I

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Brusel I bis

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 1295/2013

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1295/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2014-2020) a zrušují rozhodnutí č. 1718/2006/ES, č. 1855/2006/ES a č. 1041/2009/ES

Nařízení Komise (EU) 651/2014

Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem

Nařízení Komise (EU) 2017/1084

Nařízení Komise (EU) č. 2017/1084 ze dne 14. června 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 651/2014, pokud jde o podporu na přístavní a letištní infrastrukturu, prahové hodnoty oznamovací povinnosti pro podporu na kulturu a zachování kulturního dědictví a pro podporu na sportovní

a multifunkční rekreační infrastrukturu a režimy regionální provozní podpory pro nejvzdálenější regiony, a mění se nařízení (EU) č. 702/2014, pokud jde o výpočet způsobilých nákladů

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 / Nařízení o portabilitě

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1563 o přeshraniční výměně formátově přístupných rozmnoženin některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími mezi Unií a třetími zeměmi ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/302 / Nařízení o geoblokaci

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/302 ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES

Nařízení Řím I

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Nařízení Řím II

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy

návrh Směrnice o kolektivní správě práv

Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu

Nejvyšší soud

Nejvyšší soud České republiky

NFA / archiv

Národní filmový archiv

o. z. / občanský zákoník / zákon č. 89/2012 Sb.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

obč. zák. / zákon č. 40/1964 Sb.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OSA Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.

o. s. ř. / zákon č. 99/1963 Sb.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

OSVČ Osoba samostatně výdělečně činná

Pekingská smlouva

Pekingská smlouva o ochraně uměleckých výkonů v audiovizí

Program / Program podpory

Program podpory filmového průmyslu

Rada

Rada Státního fondu kinematografie

Rada Státního fondu

Rada Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie

Rejstřík

Mezinárodní seznam audiovizuálních děl, jenž je veden Mezinárodním rejstříkem audiovizuálních děl

rozsudek SDEU C-324/09 / rozsudek SDEU C-324/09 L'Oréal SA and Others proti eBay International AG and Others

Rozsudek SDEU C-324/09 L'Oréal SA and Others proti eBay International AG and Others ze dne 12. červenec 2011

rozsudek SDEU C-70/10 / rozsudek SDEU C-70/10 Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et  diteurs SCRL (SABAM)

Rozsudek SDEU C-70/10 Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et  diteurs SCRL (SABAM) ze dne 24. listopadu 2011

rozsudek SDEU 277/10 / rozsudek SDEU C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi

Rozsudek SDEU C-277/10 Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi ze dne 9. února 2012

rozsudek SDEU C-360/10 / rozsudek SDEU C-360/10 Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Netlog NV

Rozsudek SDEU C-360/10 Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Netlog NV ze dne 16. února 2012

rozsudek SDEU C-510/10 / rozsudek SDEU C-510/10 DR, TV2 Danmark A/S proti NCB – Nordisk Copyright Bureau

Rozsudek SDEU C-510/10 DR, TV2 Danmark A/S proti NCB – Nordisk Copyright Bureau ze dne ze dne 26. dubna 2012

rozsudek SDEU C-314/12 / rozsudek SDEU C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH

Rozsudek SDEU C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH ze dne 27. března 2014

rozsudek SDEU C-435/12 / rozsudek SDEU C-435/12 ACI Adam BV a další proti Stichting de ThuisKopie, Stichting Onderhandelingen ThuisKopie vergoeding

Rozsudek SDEU C-435/12 ACI Adam BV a další proti Stichting de ThuisKopie, Stichting Onderhandelingen ThuisKopie vergoeding ze dne 10. dubna 2014

rozsudek SDEU C-463/12 / rozsudek SDEU C-463/12 Copydan Båndkopi proti Nokia Danmark A/S

Rozsudek SDEU C-463/12 Copydan Båndkopi proti Nokia Danmark A/S ze dne 5. března 2015

rozsudek SDEU C-466/12 / rozsudek SDEU C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB

Rozsudek SDEU C-466/12 Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB ze dne 13. února 2014

rozsudek SDEU C-484/14 / rozsudek SDEU C-484/14 ve věci Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH

Rozsudek SDEU C-484/14 Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH ze dne 15. září 2016

rozsudek SDEU C-160/15 / rozsudek SDEU C-160/15 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker

Rozsudek SDEU C-160/15 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker ze dne 8. září 2016

rozsudek SDEU C-527/15 / rozsudek SDEU C-527/15 Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi (účastnícímu se v řízení též pod jménem „Filmspeler“)

Rozsudek SDEU C-527/15 Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi (účastnícímu se v řízení též pod jménem „Filmspeler“) ze dne 26. dubna 2017

rozsudek SDEU C-610/15 / rozsudek SDEU C-610/15 Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV

Rozsudek SDEU C-610/15 Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV ze dne 14. června 2017

rozsudek SDEU C-476/17 / rozsudek SDEU C-476/17 Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas proti Ralfu Hütterovi, Florianu Schneider-Eslebenovi

Rozsudek SDEU C-476/17 Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas proti Ralfu Hütterovi, Florianu Schneider-Eslebenovi ze dne 29. července 2019

RÚB / Revidovaná úmluva bernská

Bernská Úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (ve znění rozhodnutí Shromáždění Unie ze dne 28. září 1979), uveřejněná pod č. 133/1980 Sb., ve znění vyhl. č. 19/1985 Sb. (Revidovaná úmluva bernská)

Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980

SAFE Schweizerische Vereinigung zur Bekämpfung der Piraterie

Sb. Sbírka zákonů České republiky

Sdělení Komise 2013/C 332/01

Sdělení Komise 2013/C 332/01 o státní podpoře filmů a dalších audiovizuálních děl

SDEU Soudní dvůr Evropské unie

Směrnice Rady 93/83/EHS

Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu

Směrnice Rady 93/98/EHS

Směrnice Rady 93/98/EHS ze dne 29. října 1993 o harmonizaci doby ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES / Směrnice o elektronickém obchodu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES / Informační směrnice

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Informační směrnice)

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti

duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (kodifikované znění)

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/116/ES

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU / Směrnice o audiovizuálních mediálních službách

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU / Směrnice o prodloužení doby ochrany práv výrobců a výkonných umělců

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění Směrnice č. 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU / Směrnice o některých povolených způsobech užití osiřelých děl

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU / Směrnice o kolektivní správě práv / SKS

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl on-line na vnitřním trhu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564 o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808 ze dne 14. listopadu 2018, kterou se mění směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) s ohledem na měnící se situaci na trhu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 / Směrnice o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 / Směrnice o některých aspektech smluv o prodeji zboží

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS

Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu / Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

Smlouva o fungování Evropské unie / Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování Evropské unie

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie 2012/C 326/01

Státní fond

Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie

Úmluva o filmové koprodukcí

Úmluva Rady Evropy o filmové koprodukcí (revidovaná) ze dne 30. ledna 2017, přijatá v Rotterdamu

Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl / Úmluva

Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl ze dne 18. dubna 1989, přijatá v Ženevě

Unie Unie pro mezinárodní zápis audiovizuálních děl

usnesení SDEU C-348/13 / usnesení SDEU C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch

Usnesení SDEU (devátého senátu) ve věci C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch ze dne 21. října 2014

ÚOHS Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Ústavní soud

Ústavní soud České republiky

VAP Verein für Antipiraterie der Film- und Videobranche

VHS Video Home System

VOD Video on Demand

Všeobecná úmluva o autorském právu

Všeobecná Úmluva o autorském právu revidovaná v Paříži 24. července 1971 (uveřejněná pod č. 134/1980 Sb.)

Výbor

Dozorčí výbor Státního fondu kinematografie

WIPO World Intellectual Property Organization (Světová organizace duševního vlastnictví)

zákon č. 197 ř. z. z 26. prosince 1895

Zákon č. 197/1895 ř.z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým

zákon č. 218/1926 Sb.

Zákon č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 115/1953 Sb.

Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů (autorský zákon)

zákon č. 140/1961 Sb. / trestní zákon / TZ

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 141/1961 Sb. / trestní řád / TR

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

zákon č. 35/1965 Sb.

Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 200/1990 Sb. / přestupkový zákon / PřesZ

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 455/1991 Sb. / živnostenský zákon

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 483/1991 Sb.

Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi

zákon č. 513/1991 Sb. / obchodní zákoník / ObchZ

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 563/1991 Sb. / zákon o účetnictví

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 241/1992 Sb.

Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 586/1992 Sb.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 273/1993 Sb. / zákon o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl

Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/1995 Sb.

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 237/1995 Sb.

Zákon č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů

zákon č. 121/2000 Sb. / autorský zákon / AZ

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 143/2001 Sb. / zákon o ochraně hospodářské soutěže

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže)

zákon č. 231/2001 Sb.

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 257/2001 Sb. / knihovní zákon

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 480/2004 Sb. / zákon o některých službách informační společnosti

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 500/2004 Sb. / správní řád

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 348/2005 Sb.

Zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích

zákon č. 216/2006 Sb.

Zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

zákon č. 40/2009 Sb. / trestní zákoník / NTZ

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 93/2009 Sb. / zákon o auditorech

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 132/2010 Sb. / zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání

Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání)

zákon č. 302/2011 Sb.

Zákon č. 302/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

zákon č. 418/2011 Sb. / zákon o trestní odpovědnosti právnických osob

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

zákon č. 90/2012 Sb. / zákon o obchodních korporacích

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

zákon č. 91/2012 Sb. / zákon o mezinárodním právu soukromém / ZMPS

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

zákon č. 202/2012 Sb. / zákon o mediaci

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

zákon č. 255/2012 Sb. / kontrolní řád

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)

zákon č. 496/2012 Sb. / zákon o audiovizi / ZoA

Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi)

zákon č. 303/2013 Sb.

Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva

zákon č. 304/2013 Sb. / zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

zákon č. 228/2014 Sb.

Zákon č. 228/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 139/2016 Sb.

Zákon č. 139/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi), a zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 250/2016 Sb. / zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

zákon č. 251/2016 Sb. / zákon o některých přestupcích

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

zákon č. 102/2017 Sb.

Zákon č. 102/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 183/2017 Sb.

Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích

zákon č. 50/2019 Sb.

Zákon č. 50/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Seznam literatury:

- Český hraný film III. 1945 – 1960.* Praha: Národní filmový archiv, 2001.
- Český hraný film IV. 1961 – 1970.* Praha: Národní filmový archiv, 2004.
- Velký slovník naučný a/l. Encyklopedie Diderot.* 1. vydání. Praha: Diderot, 1999.
- Bakeš, Milan; Karfíková, Marie; Kotáb, Petr; Marková, Hana a kol. *Finanční právo.* 5. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2009.
- Bernard, Jan; Frýdlová, Pavla. *Malý labyrint filmu.* Praha: Albatros, 1988.
- Boguszak, Jiří; Čapek, Jiří; Gerloch, Aleš. *Teorie práva.* 2., přepracované vydání. Praha: ASPI, 2004.
- David, Ivan. *Filmové právo. Autorskoprávní perspektiva.* 1. vydání. Praha: Nová beseda, z. s., 2015.
- Eliáš, Karel a kolektiv autorů. *Občanský zákoník (Velký akademický komentář, úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008)* 2. svazek § 488 – 880. Praha: Linde Praha, a. s., 2008.
- Eliáš, Karel; Havel, Bohumil. *Osnova občanského zákoníku, Osnova zákona o obchodních korporacích.* Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk, 2009.
- Gerloch, Aleš; Tomášek, Michal et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. II. Teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2010.
- Hartmanová, Dagmar. *Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským.* Praha: Linde Praha a.s., 2000.
- Hendrych, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
- Holcová, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019.
- Hora, Jiří. *Filmové právo.* Praha: Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1937.
- Humlák, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

- Jelínek, Jiří a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice - bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013.
- Jelínek, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2006.
- Jelínek, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. vydání. Praha: Leges, Praha, 2010.
- Jelínek, Jiří; Herczeg, Jiří. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2013.
- Jelínek, Jiří; Herczeg, Jiří. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013.
- Knap, Karel. *Autorské právo*. Praha: Orbis-Praha, 1960.
- Knap, Karel. *Autorský zákon a předpisy souvisící. Komentář*. 3. podstatně doplněné a přepracované vydání. Praha: Panorama, 1982.
- Knap, Karel. *Přehled práva filmového*. Praha: Knihovna Filmového kurýru, 1945.
- Knap, Karel. *Smluvní vztahy v právu autorském*. Praha: Orbis, 1967.
- Knap, Karel; Kunz, Otto. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981.
- Knappová, Marta; Švestka, Jiří; Dvořák, Jan a kol. *Občanské právo hmotné*. 3. 4., aktualizované a doplněné vydání, Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2007.
- Kordač, Jiří; Železný, Oldřich. *Autorské právo, film a televize*. 1. vydání. Praha: SPN, 1967.
- Kučera, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé. (7. opravené a doplněné vydání)* Brno-Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, 2009.
- Kučera, Zdeněk, Pauknerová, Monika, Růžička, Květoslav a kolektiv. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.
- Kříž, Jan. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. Praha: Linde Praha a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 1999.
- Kříž, Jan; Holcová, Irena; Kordač, Jiří; Křesťanová, Veronika. *Autorský zákon a předpisy související. Komentář*. 2. vydání. Praha: Linde, 2005.

- Forejt, Petr; Habarta, Petr; Trešlová, Lenka. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem*. 1. vydání. Praha: Linde, 2012.
- Löwenbach, Jan. *Novela k zákonu o právu autorském*. Praha: Nakladatelství Československý kompas, 1937.
- Löwenbach, Jan. *Právo autorské*. Praha: Nakladatelství Československý kompas, 1927.
- Luby, Štefan. *Autorské právo*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej Akadémie Vied, 1962.
- Matějčíný, Tomáš. *Kolektivní správa autorských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014.
- Matonoha, Jan (ed.). *Život je jinde ... ? Česká literatura, kultura a společnost v sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století. (Materiály z mezinárodní mezioborové konference pořádané Ústavem pro českou literaturu AV ČR 13. - 15. června 2001 v Praze.)* Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2002.
- Monaco, James. *Jak číst film. Svět filmů, médií a multimédií*. Praha: Nakladatelství Albatros, a.s., 2004.
- Myška, Matěj; Polčák, Radim; Šavelka, Jaromír; Kyncl, Libor; Sviráková, Iveta. *Veřejné licence v České republice. Verze 2.0*. Brno: Masarykova univerzita, 2014.
- Pauknerová, Monika; Růžička, Květoslav. *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014.
- Prchal, Petr. *Osiřelá díla*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a. s., 2013.
- Procházka, Jindřich. *Film v právu původském*. Praha: Československé filmové nakladatelství, 1947.
- Sadoul, Georges. *Dějiny filmu. Od Lumiéra až do doby současné*. Praha: Nakladatelství Orbis, 1958.
- Sczapanik, Petr; Anděl, Jaroslav. *Stále kinema. Antologie českého myšlení o filmu 1904 – 1950*. Praha: Národní filmový archiv, 2008.
- Scheinflug, Karel. *Problém kinematografie v autorském právu*. Praha: Československý kompas, 1945.
- Sládeček, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009.
- Srstka, Jiří a kol. *Autorské právo a práva související. Vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019.

- Šalomoun, Michal. *Ochrana názvu, postav a příběhů uměleckých děl*. Praha: C. H. Beck, 2003.
- Švestka, Jiří; Dvořák, Jan a kol. *Občanské právo hmotné – 3. díl (5. jubilejní aktualizované vydání)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009.
- Švestka, Jiří; Dvořák, Jan; Fiala, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014.
- Švestka, Jiří; Spáčil, Jiří; Škárová, Marta; Hulmák, Milan a kol. *Občanský zákoník II. § 460 – 880. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008.
- Telec, Ivo. *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2015.
- Telec, Ivo; Tůma, Pavel. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007.
- Telec, Ivo; Tůma, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.
- Telec, Ivo; Tůma, Pavel. *Přehled práva duševního vlastnictví – Česká právní ochrana (2)*. Brno: Nakladatelství Doplněk, 2006.
- Tůma, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007.
- Thompson, Kristin; Bordwell, David. *Dějiny filmu. Přehled světové kinematografie*. Praha: Akademie múzických umění v Praze / Nakladatelství Lidové noviny, 2007.
- Winterová, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha akciová společnost, 2011.

Seznam cizojazyčné literatury:

- Barrett, Margreth. *Intellectual Property*. Aspen, New York: The Emanuel Law Outlines Series, 2004.
- Blumler, G., Jay; Nossiter, Johnson, Thomas (eds.). *Broadcasting finance in transition: a comparative handbook*. New York: Oxford University Press, Inc., 1991.
- Cornish, William. *Cases and Materials on Intellectual Property*. Fifth edition. London: Sweet and Maxwell, 2006.
- Crawford, Tad. *Legal Guide for the Visual Artist*. Fourth edition. New York: Allworth Press, 1999.

- Johnston, Carla B. *International Television Co-Production: From Access to Success*. Stoneham: Focal Press, 1992.
- Ladas, Stephen P. *The International Protection of Literary and Artistic Property (Volume I: International Copyright and Inter-american Copyright)*. New York: The Macmillan Company, 1938.
- Leaffer, Marshall A. *Understanding Copyright Law*. 5th edition. United States: LexisNexis, 2010.
- Matthews, Duncan. *Globalising Intellectual Property Rights – The TRIPS Agreement*. New York: Routledge / Warwick Studies in Globalisation, 2002.
- Newby, Julian. *Inside Broadcasting*. London: Routledge, 1997.
- Nordemann, Wilhelm; Vinck, Kai; Hertein, W., Paul; Meyer Gerald. *International Copyright and Neighboring Rights Law. Commentary with special emphasis on the European Community*. Second edition. New York: Oxford University Press, 2004.
- Stokes, Simon. *Digital Copyright, Law and Practice*. Third edition. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2009.

Seznam kapitol z kolektivních monografií:

- Andruško, Alena. *Práva k duševnímu vlastnictví ve světle nového občanského zákoníku*. In Kříž, J. a kol.: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013.
- Císařová, Zuzana. *Elektronická data a cloud computing z pohledu autorského práva a ochrany osobních údajů*. In Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012.
- Císařová, Zuzana. *Pasivní legitimace (host) providerů v případech porušování autorských práv na internetu a rozsudky L'Oréal/Ebay a Scarlet/SABAM*. In Kříž, J. a kolektiv: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011.
- Císařová, Zuzana. *Pojem „nová veřejnost“ v rozhodovací praxi SDEU a slučitelnost s mezinárodními úmluvami v oblasti autorského práva*. In Kříž, J. a kolektiv:

- Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014.
- Císařová, Zuzana. *Porušení licenčních podmínek k ochranné známce a autorskému dílu jako nezávislý delikt a otázka vyčerpání práva*. In Kříž, J. a kol.: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010.
- Císařová, Zuzana; Kroftová, Barbora. *Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu*. In Kříž, J. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2009.
- Faladová, Adéla; Žikovská, Malá, Petra. *Problematika osiřelých děl*. In Kříž, J. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010.
- Holcová, Irena. *Subsidiarita občanského zákoníku a obchodního zákoníku coby obecných právních předpisů v souvislosti s tvorbou autorského díla a jeho užitím*. In Kříž, J. a kol.: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2009.
- Holcová, Irena; Křesťanová, Veronika. *Lze podle ustanovení § 1109 a násl. občanského zákoníku nabýt autorskou licenci od neoprávněného?* In Kříž, J. a kol.: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014.
- Holcová, Irena; Křesťanová, Veronika. *Sazebníky v režimu novelty autorského zákona č. 102/2017 Sb.* In Dobřichovský, T. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2017.
- Křesťanová, Veronika. *Některé otázky k transpozici čl. 13 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví – alternativní výpočet výše majetkových nároků při porušení práv duševního vlastnictví*. In Kříž, J. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011.
- Lašková, Barbora. *Právní úprava osiřelých děl v Evropské Unii a České republice*. In Kříž, J. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014.

- Mikita, Peter. *Licence Creative Commons v prostředí českého právního řádu*. In Kříž, J. a kol.: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010.
- Smitkiewicz, Janine. *Právo kolektivní správy v sousedících evropských státech Německu, Rakousku a Česku*. In Kříž, J. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2008.
- Telec, Ivo; Tůma, Pavel. *Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku*. In Jakl, L. (ed.): Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví. Praha: Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., 2012.
- Žikovská, Malá, Petra; Wunschová, Pujmanová, Alexandra. *Neoprávněné užití autorských děl na internetu a role poskytovatelů připojení – aktuální informace*. In Kříž, J. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2009.
- Žikovská, Petra; Kříž, Jan; Bednář, Leoš. *Některé připomínky k Směrnici o prodloužení doby ochrany práv výrobců a výkonných umělců a její implementaci*. In Kříž, J. a kolektiv: Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013.

Seznam právnických článků:

- Cibák, Ondřej; Toma, Petr. *Veřejná evidence právnických osob – stručný přehled odsouzených právnických osob*. epravo.cz, 23. 7. 2015.
- Forman, Pavel. *Zvukofilmová práva k literárnímu dílu*. Soutěž a tvorba, roč. XV., č. 8, říjen 1942, s. 109 – 110.
- Holcová, Irena; Nerudová, Veronika. *Oprávnění výrobce k výkonu autorského práva*. Strategie, č. 5, 1999, s. 84.
- Jelínek, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob jako předmět zkoumání*. mvcr.cz, 1-2008.
- Jirka, Vladislav; Valeková, Anna. *Zákon o audiovizí a podpora výroby audiovizuálních děl formou filmových pobídek*. epravo.cz, 17. 7. 2013.
- Konečná, Petra. *Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I*. epravo.cz, 25. 7. 2013.

- Košík, Petr. *Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví (současný stav podle Nového Občanského zákoníku)*. epravo.cz, 12. 9. 2014.
- Kříž, Jan. *Autorství k filmovému dílu a jeho konstrukce v československém autorském právu*. Právník, roč. 1977, s. 723 - 724.
- Kříž, Jan. *Televizní díla jako zvláštní kategorie děl autorských*. Právník, ročník CXXI., č. 1, 1982, s. 1009 - 1021.
- Kříž, Jan; Holcová, Irena; Kordač, Jiří. *Problematika ochrany autorských práv u děl filmových a vyjádřených podobným způsobem*. Průmyslové vlastnictví, č. 9, 1994, s. 257 - 261.
- Míkita, Peter. *Reforma kolektivní správy autorských práv z perspektivy vnitřního trhu EU*. Studentská vědecká odborná činnost PF UK (doktorské studium) – VI. ročník SVOČ, Praha, 2013.
- Myška, Matěj. *Vybrané aspekty licenční smlouvy v novém občanském zákoníku*. Revue pro právo a technologie, č. 5, 2012, s. 9.
- Nerudová, Veronika. *Autorství k filmovému dílu*. Strategie, č. 10, 1999, s. 83.
- Nerudová, Veronika. *Ochrana filmového díla*. Strategie, č. 4, 1999, s. 77.
- Nerudová, Veronika; Holcová, Irena. *Oprávnění výrobce k výkonu autorského práva*. Strategie, č. 5, 1999, s. 85.
- Pištejová, Ľuboslava. *Licenční smlouva podle nového občanského zákoníku*. epravo.cz, 3. 7. 2013.
- Procházka, Jindřich. *O zfilmování literárních děl*. Soutěž a tvorba, roč. XVIII., č. 4, duben 1947, s. 66 – 67.
- Procházka, Jindřich. *Ochrana titulu filmového díla (1. část)*. Soutěž a tvorba, roč. XVIII., č. 7, červenec 1947, s. 126 – 128.
- Procházka, Jindřich. *Ochrana titulu filmového díla (2. část)*. Soutěž a tvorba, roč. XVIII., č. 8 - 9, srpen - září 1947, s. 147 – 149.
- Procházka, Jindřich. *Ochrana výkonných umělců (herců a zpěváků) při dubování zvukových filmů*. Soutěž a tvorba, roč. XVIII., č. 1, leden 1947, s. 5 – 7.
- Procházka, Jindřich. *Pohotovost zpravodajství a autorské právo (1. část)*. Soutěž a tvorba, roč. XXI., č. 2, únor 1950, s. 9 - 14.
- Procházka, Jindřich. *Pohotovost zpravodajství a autorské právo (2. část)*. Soutěž a tvorba, roč. XXI., č. 3, březen 1950, s. 31.

- Sommerová, Klára. *Autorské právo a „noví uživatelé“*. epravo.cz, 4. 7. 2014.
- Telec, Ivo. *Výklad audiovizuálního práva*. Časopis pro právní vědu a praxi, Ročník IV, číslo 2, 1996, s. 287 - 324.
- Vítek, Dominik. *Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví dle NOZ*. epravo.cz, 26. 3. 2014.

Seznam cizojazyčných článků:

- Alberstat, Philip. *Trouble in Paradise: the new DMCS guidelines on film coproductions*. Entertainment Law Review, roč. 15, č. 8, 2004, s. 233-236.
- Drexl, Josef; Nérison, Sylvie; Trumpke, Felix; Hilty M. Reto. *Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property and Competititon Law on the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing of rights in musical works for online uses in the internal market COM (2012)372**. Max Planck Institute for Intellectual Property and Competititon Law Research Paper No. 13-04, 16. 1. 2013.
- Priante, Allesandra. *Creative financing for films: the role of tax shelters in the European audiovisual industry – opening the debate*. Entertainment Law Review, roč. 15, č. 4, 2004, s. 114-120.
- Profita, Gianni. *Film financing strategies: worldwide view*. Entertainment Law Review, roč. 19., č. 5, 2008, s. 94-99.
- Quintais, Pedro, Joao. *Proposal for a Directive on Collective Rights Management and (some) Multi-territorial licensing. (Part I)*. Institute for Information Law (IViR), 19. 7. 2012.
- Quintais, Pedro, Joao. *Proposal for a Directive on Collective Rights Management and (some) Multi-territorial licensing. (Part II)*. Institute for Information Law (IViR), 24. 7. 2012.

Ostatní články:

- Benáková, Iveta. *Pobídky k nám vrátí filmaře*. metro, č. 131, Praha, 10. červenec 2015, s. 5.
- Dítě číslo 44, když je Moskva v Praze*. metro, č. 97, 22. května 2015.
- Dočekal, Radomír. *Investiční pobídky pro filmový průmysl / Proč podporovat filmový průmysl?* Cinepur, č. 47, 2006.
- ČTK. *Česká filmová komise míří do Londýna, chce posílit zájem zahraničních štábů o Česko*. art.ihned.cz, 12. prosince 2015.
- ČTK. *Dánští filmaři. V Česku natácejí historický film*. metro, č. 205, Praha, 30. října 2014, s. 25.
- ČTK. *Německé štáby vloni v Česku utratily přes 600 milionů korun, točily hlavně dobové filmy*. m.ihned.cz, 17. ledna 2016.
- ČTK. *Nízké pobídky mohou vést k úpadkům českého filmového průmyslu, varuje šéfka fondu*. www.lidovky.cz, 30. června 2019.
- ČTK. *Michael Douglas začne na podzim natáčet v Praze nový film*. metro, 22. září 2014.
- ČTK. *Oscarový režisér Ron Howard bude natáčet v Karlových Varech, nechá v nich vyrůst Einsteinu*. m.ihned.cz, 11. srpna 2016.
- ČTK. *V Česku se loni natočilo 40 zahraničních seriálů a filmů, štáby utratily pět miliard*. zpravy.aktualne.cz, 20. února 2019.
- ČTK. *V Praze končí natáčení hollywoodského filmu Unlocked s Michaelem Douglasem*. metro, 18. prosince 2014.
- ČTK. *Zahranční štáby v Česku loni utratily pět miliard. Pokud zvýšíme pobídky, mohou tu zůstat o dvě miliardy navíc, říká fond kinematografie*. art.ihned.cz, 4. října 2018.
- ČTK. *Ze zahraničí v Česku nejvíc investovaly reklamy a seriály, nejvyšší pobídku dostal film Underworld*. art.ihned.cz, 7. července 2017.
- ČTK. *Žádost o filmové pobídky v Česku letos podalo zhruba 30 produkcí*. www.tyden.cz, 21. července 2018.
- ČTK, jsf. *Zahranční filmaři letos v Česku proinvestovali rekordních 4,5 miliardy korun. Více lidí přišlo i do kin*. byznys.ihned.cz, 29. prosince 2015.

- Hladká, Magdaléna. *Filmová kancelář Zlínského kraje oslavila první rok činnosti*. novinky.cz, 25. ledna 2018.
- Hladká, Magdaléna. *Zlínská filmová kancelář slaví 2. výročí. Fond kinematografie podpoří její činnost i v příštím roce*. novinky.cz, 12. prosince 2018.
- Hladká, Magdaléna. *Zlínský kraj a město Zlín podpoří činnost místní filmové kanceláře*. novinky.cz, 19. března 2018.
- Kalifornie ztrojnásobila filmové pobídky. Filmaři totiž z Hollywoodu utíkali*. Reuters, kul, art.ihned.cz, 22. září 2014.
- kul, ČTK. *V Dolanově snímku se setkají Jon Sníh a Natalie Portmanová. Praha na film přispěje z nového fondu*. art.ihned.cz, 22. srpna 2017.
- Kreč, Luboš. *Díky pobídkám utratí filmaři v Česku miliardy, natáčet sem přijedou De Niro nebo Al Pacino*. m.ihned.cz, 13. července 2016.
- Kreč, Luboš. *Hlavní lobbista Hollywoodu jednal se Sobotkou o tom, jak dostat víc amerických filmařů do Čech*. m.ihned.cz, 31. března 2016.
- Kreč, Luboš. *Sobotka lákal americké filmaře zpátky do Česka. Vyzdvihl zkušené řemeslníky, bezpečnost a zmínil Václava Havla*. m.ihned.cz, 4. dubna 2016.
- Kreč, Luboš; Skoupá, Adéla. *Hollywood čeká na české slevy. V tuzemsku se může natáčet i Underworld*. byznys.ihned.cz, 13. dubna 2015.
- Kreč, Luboš; Skoupá, Adéla. *Sobotka se v Hollywoodu sejde s velkou šestkou filmových studií, láká je do Česka*. m.ihned.cz, 4. dubna 2016.
- kul. *Piráti z Karibiku 5 se natočí v Austrálii. Rozhodly filmové pobídky*. art.ihned.cz, 1. září 2014.
- kul. *Pobídky přilákaly Woodyho Allena zpět do USA. Natočí film o akademících*. art.ihned.cz, 3. června 2014.
- Maluš, Pavel. *Čínský film natočený v Praze přitáhne nové turisty, říká manažer CzechTourism*. zet.cz, 6. února 2015.
- Maluš, Pavel; Hofmanová, Michaela. *L. Claussová: Filmové pobídky plní důležitou roli při výběru lokace zahraničními producenty*. zet.cz, 20. února 2015.
- Martykánová, Kateřina. *Filmový průmysl znovu dobývá Zlínský kraj*. novinky.cz, 1. prosince 2016.
- Martykánová, Kateřina. *Ve Zlínském kraji vznikají Filmové obce – unikátní projekt na podporu filmového průmyslu*. novinky.cz, 3. července 2017.

- Martykánová, Kateřina. *Zlínský kraj si přijela prohlédnout desítka filmařů*. novinky.cz, 3. dubna 2017.
- Norská produkce do filmování v Česku vloží přes 30 milionů*. borovan.cz, 4. srpna 2015.
- Plechátová, Martina. *Česko se vrací na mapu filmařů. Jen to nezkazit*. mam.ihned.cz, 13. března 2017.
- Plechátová, Martina. *Daňové pobídky na filmaře zabraly*. m.ihned.cz, 25. července 2016.
- Plechátová, Martina. *Filmová studia na Barrandově loni utržila skoro půl miliardy*. mam.ihned.cz, 7. února 2017.
- Plechátová, Martina. *Kdo získá titul "Film Friendly 2015"? Vítěz bude znám na festivalu Finále Plzeň*. m.ihned.cz, 26. února 2016.
- Plechátová, Martina. *Titul Film Friendly 2015 získaly Karlovy Vary*. m.ihned.cz, 22. dubna 2016.
- Plechátová, Martina. *V Česku se natáčí výpravné seriály, daňové pobídky na zahraniční filmaře zabírají*. m.ihned.cz, 18. července 2016.
- Radačič, Marino. *Česká republika se v Los Angeles představila jako atraktivní destinace pro americký filmový průmysl*. www.businessinfo.cz, 5. října 2018.
- Redakce. *Výše zisku z filmových pobídek klesá*. talk.youradio.cz, 2. července 2018.
- Richter, Jan. *Kraje chtějí těžit z filmařského boomu. Spouštějí vlastní pobídky*. ekonom.ihned.cz, 24. května 2018.
- Spáčilová, Mirka. *Čínská filmová invaze. Už za rok zde bude největší filmový trh světa*. kultura.zpravy.idnes.cz, 15. července 2016.
- Stejskal, Tomáš. *Filmový trh v Cannes ovládla Čína, největší pozornost poutal Scorseseho mexický finančník*. archiv.ihned.cz, 20. května 2016.
- Štěrba, Martin. *Variety: Česká republika je filmová lokace snů, zaujal Anthropoid i festival ve Varech*. m.ihned.cz, 23. června 2016.
- Tomanka, Marek. *Filmový průmysl chce o 400 milionů korun víc, mají přitáhnout zahraniční štáby*. www.idnes.cz, 26. října 2018.
- Uldrichová, Helena. *Přiblíží se česká kinematografie standardům platným v EU?* Cinepur, č. 47, 2006.
- Vinter, Jan. *Zahraniční filmový byznys očekává od Česka pobídky*. podnikatel.cz, 29. září 2009.

Zahraniční filmové a TV štáby v Česku utratily téměř 5 miliard korun. borovan.cz, 20. února 2019.

Zatloukal, Jiří. *Nová vlna: český filmový průmysl znovu šlape.* www.euro.cz, 18. března 2017.

Zprávy a strategie Evropské unie:

Dokument Evropské komise s názvem „Communication from the Commission of the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A Digital Single Market Strategy for Europe“ pod označením COM(2015) 192 final, {SWD(2015) 100 final} ze dne 6. 5. 2015

Dokument Evropské komise s názvem „Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Towards a modern, more European copyright Framework“ pod označením COM(2015) 626 final ze dne 9. 12. 2015.

Zpráva o cestě k obnovenému konsensu o prosazování práv duševního vlastnictví: akční plán EU. (2014/2151(INI)) poslance (zpravodaje) P. Svobody (z Výboru pro právní záležitosti) ze dne 18. 5. 2015.

Zpráva o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. (2014/2256(INI)) poslankyně (zpravodajky) J. Redy (z Výboru pro právní záležitosti) ze dne 24. 6. 2015.

Zpráva o strategii ochrany a prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích. (2014/2206(INI)) poslankyně (zpravodajky) A. M. Moscy (z Výboru pro mezinárodní obchod) ze dne 13. 5. 2015.

Seznam právních předpisů:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 488/2006 Sb., kterou se stanoví typy přístrojů k zhotovování rozmnoženin, typy nenahraných nosičů záznamů a výše paušálních odměn.

Vyhláška č. 408/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 488/2006 Sb., kterou se stanoví typy přístrojů k zhotovování rozmnoženin, typy nenahraných nosičů záznamů a výše paušálních odměn.

Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 10. července 1961 o Dohodě o kulturní spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou č. 81/1961 Sb.

Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 14. září 1966 o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Polské lidové republiky o kulturní spolupráci č. 79/1966 Sb.

Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 21. září 1965 o Dohodě o kulturní spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou č. 103/1965 Sb.

Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 17. května 1968 o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Italské republiky o filmové spolupráci č. 76/1968 Sb.

Vyhláška ministerstva zahraničních věcí ze dne 27. prosince 1968 o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Francouzské republiky o koprodukcii a výměně filmů č. 21/1969 Sb.

Zákon č. 197/1895 ř.z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým.

Zákon č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů (autorský zákon).

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů. (+ Důvodová zpráva k aktuálnímu návrhu novely autorského zákona.)

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže).

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích.

Zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání).

Zákon č. 302/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. (+ Důvodová zpráva k zákonu č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. (+ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ANAG, Olomouc, 2012.)

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci).

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi).

Zákon č. 156/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Zákon č. 228/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 151/1997 Sb.,

o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 139/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi), a zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Zákon č. 102/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Zákon č. 50/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Seznam mezinárodních smluv a předpisů Evropské unie (nařízení, směrnice a doporučení):

Bernská Úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (ve znění rozhodnutí Shromáždění Unie ze dne 28. září 1979), uveřejněná pod č. 133/1980 Sb., ve znění vyhl. č. 19/1985 Sb. (Revidovaná úmluva bernská).

Dohoda o koprodukci mezi Francouzskou republikou a Belgickým královstvím (francouzská komunita) ze dne 20. 12. 1962.

Dohoda o koprodukci mezi Španělským královstvím a Brazílskou federativní republikou ze dne 2. 12. 1963.

Dohoda o koprodukcii mezi Spolkovou republikou Německo a Belgickým královstvím (francouzská komunita) ze dne 27. 7. 1964.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Švédským královstvím ze dne 13. 10. 1965.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Egyptem (Sjednocenou arabskou republikou) ze dne 28. 12. 1965.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Socialistickou republikou Rumunsko ze dne 22. 4. 1966.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Svazem sovětských socialistických republik ze dne 8. 7. 1967.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Bulharskou lidovou republikou ze dne 29. 7. 1967.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Socialistickou republikou Rumunsko ze dne 8. 8. 1967.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávie ze dne 20. 1. 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Československou socialistickou republikou a Francouzskou republikou ze dne 6. 3. 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Československou socialistickou republikou a Italskou republikou ze dne 25. 3. 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Republikou Rakousko ze dne 24. 4. 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Italskou republikou a Švédským královstvím ze dne 24. 7. 1968.

Dohoda o koprodukcii mezi Francouzskou republikou a Brazílskou federativní republikou ze dne 6. 2. 1969.

Doporučení Komise o kolektivní přeshraniční správě autorského práva a práv s ním souvisejících pro zákonné on-line hudební služby (2005/737/ES).

Evropská úmluva o filmové koprodukcii ze dne 2. 10. 1992, přijatá ve Štrasburku.

Konsolidované znění nařízení o blokových výjimkách ze dne 17. června 2014 (GBER), jímž dochází v případě určitých kategorií podpory k jejímu prohlášení za slučitelnou s vnitřním trhem.

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie
2012/C 326/01.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007
o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Nařízení Řím II).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008
o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Nařízení Řím I).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012
o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských
a obchodních věcech (Nařízení Brusel I bis).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1295/2013 ze dne 11. prosince 2013,
kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2014-2020) a zrušují rozhodnutí
č. 1718/2006/ES, č. 1855/2006/ES a č. 1041/2009/ES.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1128 ze dne 14. června 2017
o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci
vnitřního trhu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1563 ze dne 13. září 2017
o přeshraniční výměně formátově přístupných rozmnoženin některých děl a jiných
předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími mezi Uníí
a třetími zeměmi ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením
nebo osob s jinými poruchami čtení.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. (EU) 2018/302 ze dne 28. února 2018
o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace
založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků
v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394
a směrnice 2009/22/ES.

Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu
s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné
s vnitřním trhem.

Nařízení Komise (EU) č. 2017/1084 ze dne 14. června 2017, kterým se mění nařízení
(EU) č. 651/2014, pokud jde o podporu na přístavní a letištní infrastrukturu,
prahové hodnoty oznamovací povinnosti pro podporu na kulturu a zachování
kulturního dědictví a pro podporu na sportovní a multifunkční rekreační

- infrastrukturu a režimy regionální provozní podpory pro nejvzdálenější regiony, a mění se nařízení (EU) č. 702/2014, pokud jde o výpočet způsobilých nákladů.
- Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I).
- Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.
- Směrnice Rady Evropských společenství 93/98/EHS ze dne 29. října 1993 o harmonizaci ochranné doby práva autorského a některých práv příbuzných.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“).
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Informační směrnice).
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (kodifikované znění).
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání (tzv. Směrnice o audiovizuálních mediálních službách).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států

upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění Směrnice č. 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012, o některých povolených způsobech užití osiřelých děl.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014, o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl on-line na vnitřním trhu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564 o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808 ze dne 14. listopadu 2018, kterou se mění směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) s ohledem na měnící se situaci na trhu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES.

Smlouva o ochraně uměleckých výkonů v audiovizí ze dne 26. června 2012, přijatá v Pekingu.

Smlouva o usnadnění přístupu k vydaným dílům pro osoby nevidomé, zrakově postižené nebo s jinou poruchou čtení ze dne 27. června 2013, přijatá v Marrákeši.

Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl ze dne 18. dubna 1989, přijatá v Ženevě.

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980.

Úmluva Rady Evropy o filmové koprodukci (revidovaná) ze dne 30. ledna 2017, přijatá v Rotterdamu.

Všeobecná Úmluva o autorském právu revidovaná v Paříži 24. července 1971 (uveřejněná pod č. 134/1980 Sb.).

Seznam judikatury SDEU:

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. červenec 2011 ve věci C-324/09, v řízení L'Oréal SA and Others proti eBay International AG and Others.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011 ve věci C-70/10, v řízení Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM), za přítomnosti: Belgian Entertainment Association Video ASBL (BEA Video), Belgian Entertainment Association Music ASBL (BEA Music), Internet Service Provider Association ASBL (ISPA).

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 9. února 2012 ve věci C-277/10, v řízení Martin Luksan proti Petrusi van der Letovi.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012 ve věci C-360/10, v řízení Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Netlog NV.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 26. dubna 2012 ve věci C-510/10, v řízení DR, TV2 Danmark A/S proti NCB – Nordisk Copyright Bureau.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, v řízení Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd proti Retriever Sverige AB.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 27. března 2014 ve věci C-314/12, v řízení UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014 ve věci C-435/12, v řízení ACI Adam BV a další proti Stichting de Thuis kopie, Stichting Onderhandeligen Thuis kopie vergoeding.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. března 2015 ve věci C-463/12, v řízení Copydan Båndkopi proti Nokia Danmark A/S.

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, v řízení GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. září 2016 ve věci C-484/14, v řízení Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH.

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 26. dubna 2017 ve věci C-527/15, v řízení Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi (účastnícímu se v řízení též pod jménem „Filmspeler“).

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 14. června 2017 ve věci C-610/15, v řízení Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 29. července 2019 ve věci C-476/17, v řízení Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas proti Ralfu Hütterovi, Florianu Schneider-Eslebenovi.

Usnesení Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 21. října 2014 ve věci C-348/13, v řízení BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch.

Seznam tuzemské judikatury:

Nález Ústavního soudu ze dne 12. února 1998, ve věci sp. zn. IV. ÚS 295/96.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. března 2020, ve věci sp. zn. I. ÚS 249/19.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2013, ve věci sp. zn. 8 Tdo 137/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2013, ve věci sp. zn. 5 Tdo 271/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2017, ve věci sp. zn. 5 Tdo 211/2017.

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2011, ve věci sp. zn. 31 C 72/2011.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. března 2017, ve věci sp. zn. 7 TO 79 / 2017.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, ve věci sp. zn. 34 C 5/2017.

Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, ve věci sp. zn. 33 T 54/2016.

Seznam vybraných internetových zdrojů:

Definice pojmu „runaway productions“:

<http://dictionary.sensagent.com/runaway+production/en-en/>

Dlouhodobá koncepce 2017 – 2022:

<https://fondkinematografie.cz/aktuality/dlouhodobá-koncepce-2017.html>

Dokument Evropské komise s názvem „Bilaterální koprodukční dohody v audiovizuálním sektoru uzavřené mezi členskými státy a třetími zeměmi“:

http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/reg/tvwf/eu_works/bilateral_coprod.pdf

Evropská úmluva o filmové koprodukci :

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=147&CL=ENG>

Evropský fond na podporu koprodukce a distribuce kinematografických a audiovizuálních děl – Eurimages:

http://www.coe.int/t/dg4/eurimages/default_en.asp.

<http://www.mkcr.cz/media-a-audiovize/eurimages/default.htm>

<http://www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/eurimages/01-Pravidla-pro-poskytovani-podpory-koprodukovany-filmum.pdf>

Informace k dabingu:

<http://www.dabingovasekce.com/dabingovasekce.com/index.html>

<http://www.dabingovasekce.com/dabingovasekce.com/index.html>

Informace k problematice poplatků za rozhlasové a televizní vysílání:

http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/7238?docid=349

Informace k programu MEDIA:

<http://www.mediadeskcz.eu/>

Informace k zákonu o audiovizi, Státnímu fondu kinematografie a filmovým pobídkám:

<http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-64253190-film-pobidky-statni-fond-kinematografie>

<http://www.borovan.cz/komentar/rada-filmoveho-fondu-ve-valce>

<http://www.borovan.cz/4539/producenti-musi-prepocitat-rozpocety-filmovy-fond-rozdeli-mene-penez>

<http://www.borovan.cz/4560/ridley-scott-v-cesku-utrati-skoro-miliardu>

<http://www.borovan.cz/5370/ridley-scott-zacal-do-ceska-pumpovat-miliardu-korun>

<http://www.borovan.cz/6084/filmove-investice-do-ceska-naliji-ctyri-miliardy>

<http://www.borovan.cz/6671/nova-a-prima-odstartovaly-proces-plateb-do-filmoveho-fondu>

<http://www.borovan.cz/6885/filmovy-fond-dostal-na-rozdelovani-penez-zelenou-od-evropske-komise>

<http://www.borovan.cz/7374/filmovy-fond-se-otevre-za-nekolik-dni-zacne-hra-o-123-milionu>

<http://www.borovan.cz/11888/ministr-herman-hleda-noveho-reditelareditelku-filmoveho-fondu>

<http://www.borovan.cz/12830/filmovy-fond-ziskal-prodeje-starych-filmu-podporených-projektu-pres-80-milionu>

<http://www.borovan.cz/12988/nejvetsi-objem-alokaci-fondu-vysosaly-filmove-projekty-stillkingu>

<http://www.borovan.cz/13915/nfa-bude-rocne-platit-filmoveho-fondu-70-milionu#content>

<http://www.borovan.cz/14317/filmari-si-sahaji-dalsi-stovky-milionu>

<http://www.borovan.cz/15186/filmovy-fond-zacal-porcovat-vladni-injekci-300-milionu-korun>

<http://www.borovan.cz/17875/kauza-fond-filmove-organizace-zadaji-odtajneni-hlasovani-rencove-filmu>

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/278997-cesko-da-800-milionu-na-pobidky-pro-zahranicni-filmare/>

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1538020-novela-zakona-o-audiovizi-dotace-od-statu-a-transparentnost>

<http://cinepur.cz/article.php?article=1103>

<http://cinepur.cz/article.php?article=1102>

<http://domaci.ihned.cz/c1-63981980-cesko-chce-prilakat-cizi-filmare-pobidky-muzeme-zvysit-na-800-milionu-tvrdi-babis>

<http://www.eeip.cz/cs>

<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-audiovizi-a-podpora-vyroby-audiovizualnich-del-formou-filmovych-pobidek-91682.html>

<https://eurozpravy.cz/domaci/politika/fond-kinematografie-chce-vice-penez-na-pobidky-i-v-dalsich-letech-rozhodne-vlada.003960e6/>

<http://fondkinematografie.cz/aktuality/mimoradne-oznameni-o-dodatecných-disponibilních-prostředcích-na-filmové-pobidky.html>

<http://www.indiefilm.cz/2010/06/19/aktualne-filmove-pobidky-pro-zahranicni-staby/>

http://kultura.idnes.cz/evropa-rekla-ano-na-filmove-pobidky-do-ceska-se-mohou-vratit-slavne-staby-14w-/filmvideo.aspx?c=A100618_115708_filmvideo_jaz

http://kultura.idnes.cz/schwarzenberg-v-hollywoodu-propagoval-filmove-pobidky-bez-penez-py9-/filmvideo.aspx?c=A110603_165415_filmvideo_tt
http://kultura.idnes.cz/brad-pitt-bude-zklamany-na-filmove-pobidky-pujde-asi-jen-300-milionu-1cd-/filmvideo.aspx?c=A111004_125549_filmvideo_tt
<http://life.ihned.cz/c1-46419810-na-filmove-pobidky-by-pristi-rok-mohlo-jit-az-300-milionu-korun>
http://magazin.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/novela-zakona-o-audiovizi-pomuze-ceskemu-filmu-mini-premier/1229047&id_seznam=322
http://nazory.euro.e15.cz/rozhovory/pavel-strnad-filmove-pobidky-pozaduje-nejen-hollywood-1110778#utm_medium=selfpromo&utm_source=e15&utm_campaign=copylink
<https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Ministr-Herman-Filmove-pobidky-jsou-diky-novele-zakona-efektivnejsi-488923>
<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/168350.aspx>
<http://www.parlamentnilisty.cz/parlament/vlada/195944.aspx>
<http://www.podnikatel.cz/clanky/zahranicni-filmovy-byznys-ocekava-od-cr-pobidky/>
<http://www.podnikatel.cz/clanky/utracejte-cast-penez-dostanete-zpet/>
<http://www.reflex.cz/clanek/komentare/57886/andrea-holopova-filmove-pobidky-maji-podporit-ekonomiku-ve-skutecnosti-podpori-filmare-na-ukor-jinych.html>
http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/podkuzi/_zprava/590673
http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/680083
http://www.rozhlas.cz/zpravy/spolecnost/_zprava/728248
http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezelezitosti/_zprava/748209
http://www.rozhlas.cz/zpravy/spolecnost/_zprava/749527
http://www.rozhlas.cz/zpravy/film/_zprava/783189
http://www.rozhlas.cz/zpravy/rokvkulture2010/_zprava/827815
http://www.rozhlas.cz/zpravy/film/_zprava/887921
<http://strategie.e15.cz/zpravy/filmove-pobidky-u-nas-zvedly-zajem-o-nataceni-filmu-o-vice-nez-80-procent-1101992>
http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/cesti-filmari-se-raduji-z-prislibu-danovych-pobidek_144095.html
http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/film/vlada-da-filmovym-produkcim-300-milionu-stejne-jako-letos_213766.html
<http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/filmova-produkce-v-cesku-loni-rostla-diky-zahranicnim-filmarum-1099110>
<http://zpravy.e15.cz/byznys/technologie-a-media/filmove-pobidky-prinesou-miliardy>

Informace o digitálních službách s vypořádanými právy, odkazy na digitální služby s vypořádanými právy:

www.pro-music.org
<http://ulozto.cz/live/31s>
<http://www.aerovod.cz/>
<https://www.amazon.com/music/unlimited>
<https://www.apple.com/cz/>
<http://audioteka.cz/>
<http://bandzone.cz/>
<http://www.deezer.com/en/>

<http://dafilms.cz/>
<https://edisonline.cz/vod>
<http://www.emusic.com/home/home.html>
<http://www.filmboxlive.com/cz>
<http://www.hbogo.cz/>
<https://play.google.com/store/music?hl=cs>
<http://www.apple.com/cz/itunes/>
<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>
<http://www.last.fm/>
<http://www.musicjet.cz/MJDefault.aspx>
<http://www.upc.cz/televize/myprime/>
<http://www.netflix.com/cz/>
<http://tv.nova.cz/>
<http://novaplus.nova.cz/>
<http://hudba.o2active.cz/hudba.php>
<http://www.o2tv.cz/>
<http://ocko.tv/archiv/>
<http://play.iprima.cz/iprima>
<https://www.spotify.com/cz/>
<http://www.supraphonline.cz/>
<https://www.televizeznam.cz/>
<http://www.barrandov.tv/video/>
<http://tv.blesk.cz/>
<https://www.vivala.cz/>
<https://galerie.vodafone.cz/>
<http://voyo.nova.cz/>
<http://www.yourradio.cz/>
<http://www.youtube.com/>

Informace o licencích Creative Commons:

www.creativecommons.cz
<http://creativecommons.org/>

Informace o společnosti EEIP, a.s.:

<http://www.eeip.cz/cs/homepage>

Informace o vzdělávacím programu „Filmová/Audiovizuální výchova pro gymnázia“:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/GK/9953/FILMOVAAUDIOVIZUALNI-VYCHOVA-PRO-GYMNAZIA.html/>

Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie 2011 – 2016:

<http://www.mkcr.cz/assets/zpravodajstvi/zpravy/Koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-2011--2016.pdf>

Krátkodobá koncepce 2019:

<https://fondkinematografie.cz/kratkodoba-koncepce-2019.html>

Krátkodobá koncepce 2020:

<https://fondkinematografie.cz/legislativa-a-koncepce/>

Ostatní informace:

<http://www.borovan.cz/fotogalerie/barrandove-vrcholi-nataceni-danskeho-velkofilmu-dina-dcera-jasnovidky>

<http://www.borovan.cz/5094/prodej-starych-filmu-miri-k-narodnimu-filmovemu-archivu>

<http://www.borovan.cz/5935/objem-filmove-a-reklamni-produkce-v-cesku-vzrostl-o-250-milionu>

<http://www.borovan.cz/7648/ziskove-ateliery-bonton-zlin-ceka-radikalni-zestihleni>

<http://www.borovan.cz/8629/czechtourism-vypsal-filmovy-tendr-s-ultrakratkou-lhutou>

<http://www.borovan.cz/10118/stare-ceske-filmy-bude-prodavati-narodni-filmovy-archiv>

<http://www.borovan.cz/14814/objem-filmove-reklamni-produkce-cesku-stoupl-miliardu>

<http://www.borovan.cz/15715/barrandovske-ateliery-znatelne-navysily-trzby-televiznich-zakazek>

<http://www.borovan.cz/19544/filmovy-archiv-shani-distributora-dvd-blu-ray-starych-ceskych-filmu#content>

<http://www.borovan.cz/22692/norove-do-filmovani-v-cesku-vlozi-pres-30-milionu>

<https://eurozpravy.cz/kultura/film-a-tv/cesko-zustane-film-friendly-region-vlada-uvolni-na-pobidky-dalsich-500-milionu.7f127cd9/>

<http://www.filmovamista.cz/clanek/100-Aktualne--dansti-filmari-nataci-v-Ceske-republice-novy-fantasy-film>

<http://www.novinky.cz/kultura/348330-michael-douglas-prijede-do-prahy-natacet-novy-film.html>

http://prazsky.denik.cz/kultura_region/praha-je-hollywood-stredni-evropy-laka-staby-z-usa-i-ciny-20140903.html

<http://zpravy.e15.cz/byznys/technologie-a-media/v-cesku-bude-opet-natacet-indicky-bollywood-1038888>

Protipirátské organizace:

Webové stránky BREIN: <http://www.anti-piracy.nl/>.

Webové stránky ČNS IFPI: <http://ifpicr.cz/>.

Webové stránky ČPU: <http://www.cpufilm.cz/new/www/index.html>.

Webové stránky FACT: <http://www.fact-uk.org.uk/>.

Webové stránky FAPAV: <http://www.fapav.it/>.

Webové stránky GVV: http://www.gvu-online.de/1_Startseite.htm.

Webové stránky MPAA: <http://www.mpa.org/>.

Webové stránky SAFE: <http://www.safe.ch/index.php>.

Webové stránky VAP: <http://www.vap.cc/>.

Přehled organizací oprávněných k výkonu kolektivní správy práv + přehled oprávnění ke kolektivní správě práv:

<https://www.mkcr.cz/organizace-opravnenne-k-vykonu-kolektivni-spravy-prav-692.html>

<https://www.mkcr.cz/opravneni-ke-kolektivni-sprave-prav-691.html>

Rejstřík trestů právnických osob:

<https://eservice-po.rejtr.justice.cz/public/odsouzeni.jsessionid=A1752B19E29E4DC6329279B33BD6A583.pocluster11?0>.

Strategie konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu 2011 – 2016:

<http://www.mkcr.cz/assets/zpravodajstvi/zpravy/Strategie-konkurenceschopnosti-ceskeho-filmoveho-prumyslu-2011---2016.pdf>

Studie vývoje českého hraného kinematografického díla:

https://fondkinematografie.cz/assets/media/publikace/studie_vyvoj_hrany_final.pdf

Support for co-production. Feature-length fiction, animation and documentary films (Pravidla pro poskytování podpory koprodukovaným celovečerním hraným filmům, animovaným filmům a dokumentům):

<https://rm.coe.int/eurimages-support-for-co-production-feature-length-fiction-animation-a/168076e918>

Tuzemské rozsudky týkající se oblasti audiovizí:

<http://www.cpufilm.cz/new/www/rozsudky.html>

Vybrané odkazy týkající se „podpůrných programů“ v případě pandemie onemocnění Covid-19:

<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/opatreni-na-pomoc-podnikatelum-a-zivnostnikum--253690/>

<https://www.mpsv.cz/web/cz/informace-ke-koronaviru>

<https://www.cmzrb.cz/podnikatele/uvery/uver-covid/>

<https://www.cmzrb.cz/podnikatele/zaruky/zaruka-covid-ii/>

<https://www.mpsv.cz/web/cz/osetrovne>

<https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus>

<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/koronavirus-covid-19/2020/petadvacitka-pro-osvc-38414>

[https://mcusercontent.com/17f41aff75bae7cae650390c4/files/4f586b8d-3237-48cd-bfe7-](https://mcusercontent.com/17f41aff75bae7cae650390c4/files/4f586b8d-3237-48cd-bfe7-e8ed76b30b52/Mimor_a_dne_opatr_eni_nos_eni_ochranny_ch_prostr_edku_dy)

[e8ed76b30b52/Mimor_a_dne_opatr_eni_nos_eni_ochranny_ch_prostr_edku_dy_chaci_ch_cest_s_vy_jimkami_s_u_c_innosti_od_19_5_2020.pdf](https://mcusercontent.com/17f41aff75bae7cae650390c4/files/4f586b8d-3237-48cd-bfe7-e8ed76b30b52/Mimor_a_dne_opatr_eni_nos_eni_ochranny_ch_prostr_edku_dy_chaci_ch_cest_s_vy_jimkami_s_u_c_innosti_od_19_5_2020.pdf)

Aktuální otázky audiovizuálních děl s přihlédnutím k filmovým koprodukcím včetně otázek týkajících se jejich financování

Abstrakt:

Rigorózní práce se zaměřuje na audiovizuální díla, jež jsou podstatnou součástí naší společnosti. Jedná se o multidisciplinární oblast zasahující do mnoha sfér našich životů. Na toto hospodářské, sociální, společenské a kulturní odvětví je třeba nahlížet z několika perspektiv. Tvorba audiovizuálních děl a výroba prvotních záznamů audiovizuálních děl může být nazírána například z hlediska práva, historie, filmové vědy či financování. Mezinárodní prvek často přítomný při realizaci audiovizuálních děl napomáhá k rozvoji nejen multikulturních, ale především mezistátních vztahů.

Práce zpočátku poskytuje vymezení sousloví „audiovizuální dílo“, které je třeba pojmout z interdisciplinárního hlediska. V další části je pojednáno o historii rozebíraného tématu. Oblast filmového průmyslu a filmové tvorby je vyobrazena díky právní úpravě v jednotlivých původských (autorskoprávních) zákonech a díky knižním a časopiseckým publikacím ze 30. a 40. let 20. století pojednávajícím o filmovém právu.

Ve čtvrté části je prostor věnován mezinárodním dokumentům a dokumentům Evropské unie upravujícím oblast audiovize (především jde o autorskoprávní dokumenty) a také vybraným rozhodnutím SDEU. Následující pátá část pojednává o současné autorskoprávní úpravě vztahující se k audiovizuálním dílům. Audiovizuální díla jsou rozdělena na jednotlivé dílčí podskupiny, dále je rozebrána osoba autora audiovizuálních děl, díla audiovizuálně užitá a osoba výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla (respektive výrobce zvukově obrazového záznamu). Hlavní zdrojovou literaturou pro tuto kapitolu byly především komentáře k autorskému zákonu, autorskoprávní knihy a články z časopisů.

V šesté kapitole jsou nastíněny některé otázky související s koprodukční tvorbou audiovizuálních děl a s výrobou prvotních záznamů těchto děl. Text se snaží podat co nejkomplexnější obraz o „koprodukcích“. Zároveň však mohou jednotlivé myšlenky uvedené v textu sloužit pro další analýzu koprodukčních vztahů. Koprodukční výrobu prvotních záznamů audiovizuálních děl lze nahlížet nejen z praktického hlediska, ale také z hlediska teorie některých právních odvětví. V práci je vymezen pojem

koprodukce (významný organizačně-hospodářský institut) a jsou definovány také další způsoby tvorby audiovizuálních děl ve spolupráci několika subjektů. Následně je prostor věnován „stavu koprodukcí“ v letech 1945 až 1970 v našich zemích, dále je popsána nejčastější právní podoba koprodukčních vztahů, dochází k zařazení koprodukčního filmového díla do systému autorského práva a jsou uvedeny některé související autorskoprávní instituty. Závěrem kapitoly je zmíněno několik poznámek k mezinárodním aspektům koprodukcí.

Sedmá kapitola přináší vhled do možností užití audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů. Prostor je vymezen jak pro užití oprávněné, tak pro užití neoprávněné. Z hlediska oprávněného užití se práce nejvíce soustředí na institut licenční smlouvy a na její současnou a předchozí právní úpravu. Čtenář je upozorněn také na vybrané digitální služby s vypořádanými právy, jež poskytují rozličný obsah, a to na základě získaných oprávnění.

V další kapitole se práce zabývá ochranou autorských práv a práv s autorským právem souvisejících. Jako první je rozebrána soukromoprávní ochrana, jež je vymezena především v ustanovení § 40 autorského zákona. Dále je pozornost zaměřena na veřejnoprávní ochranu (konkrétně na trestné činy a přestupky v odvětví audiovize). Opomenuta není ani vybraná tuzemská judikatura týkající se oblasti audiovize.

Pojednání o kolektivní správě a o jejích institutech tvoří devátou kapitolu práce. Jedná se o zásadní institut obsažený v autorském zákoně, který nesmí být (jako jeden z veřejností nejdiskutovanějších „institutů“ uvedených v tuzemském autorském zákoně) v takovéto práci vynechán. Zjednodušeně řečeno, kolektivní správa práv je podstatná například kvůli možnosti užití některých předmětů ochrany veřejností, kterou kolektivní správci práv zajišťují. V práci je také pojednáno o kolektivní správě v oblasti audiovize v České republice.

Poslední kapitola je vyčleněna pro veřejnoprávní úpravu audiovize. Tato oblast je zaměřena na zákon o audiovizi, Státní fond kinematografie a dále například na podporu filmového průmyslu a na institut filmových (investičních) pobídek. Podstata koprodukčních výrobních vztahů nás totiž může v úvahách dovést až k otázce řešení nedostatku finančních (výrobních) prostředků. Díky koprodukčním výrobním vztahům dochází ke zpestření výrobně-kulturních schémat stanovených spolupracujícími zeměmi a také k rozšíření povědomí o kvalitách, schopnostech, přístupu a profesionalitě

personálu tvůrčích štábů a dílčích výrobních jednotek daných zemí. Pojem „geoeconomický turismus“ do jisté míry objasňuje podstatu, důležitost a „směr“ koprodukcí, kterým se v dnešní době finanční nejistoty často vydávají.

V závěru rigorózní práce jsou shrnuty předešlé informace a myšlenky, dále je čtenáři poskytnut autorův názor na dané téma a jsou mu nabídnuty i možné úvahy k dalšímu zamyšlení a rozboru předmětné problematiky.

Klíčová slova:

Audiovizuální díla

Autorské právo

Filmové koprodukce

Current issues of audiovisual works with reference to film co-productions including issues of their financing

Abstract:

This rigorous thesis focuses on audiovisual works, which are an essential part of our society. This is a multidisciplinary area affecting many spheres of our lives. This economic, social and cultural sector has to be looked at from several perspectives. Creation of the audiovisual works and production of the first fixation of the audiovisual works can be looked at for example in terms of law, history, film studies, financing. The international element often presented in the process of the creation of the audiovisual works contributes to the development of not only multicultural but mostly interstate relationships.

The rigorous thesis provides a definition of the phrase "audiovisual work" that needs to be understood from an "interdisciplinary" perspective. The next chapter of the thesis deals with the history of the analysed topic. The area of the film industry and film-making is depicted through the copyright law journals and publications dealing with audiovisual (film) works from the 30s and 40s of the 20th century.

The fourth chapter is aimed at the international documents and European Union documents (especially copyright documents) regarding the audiovisual area and at the selected CJEU decisions. The following (fifth) chapter discusses the audiovisual works in terms of the current copyright law. Audiovisual works are divided to the particular subsections. The fifth chapter deals for example with a topic of the author of audiovisual works, works which are the basic components of the audiovisual works (works used audiovisually) and producer of the first fixation of the audiovisual work (respectively the producer of the audiovisual fixation). Commentaries on the Copyright Act, books and various magazine articles on copyright are the main literature for this chapter.

In the sixth chapter there are outlined some issues related to the co-production creation of audiovisual works and production of the first audiovisual fixations (recordings) of these works. The text attempts to provide the most comprehensive overview of the "co-productions". The individual ideas presented herein are also basis for further analysis of the co-production relationships. Co-production of the first

fixation of the audiovisual works can be seen not only in terms of practice as such but also in terms of the theory of some branches of law. The term co-production (significant organizational and economic institute) and also other ways of creating of audiovisual works in cooperation of several entities are defined in the sixth chapter. Then the thesis also deals with the situation of co-productions between 1945 and 1970 in our country, the most common legal form of co-production relationships, film co-production work in the system of copyright and some related copyright institutes. There are a few comments on international aspects of co-productions in the final part of this chapter.

The seventh chapter provides insight into the possibilities of the use of audiovisual works and audiovisual fixations (recordings). There is (generally) defined authorized and unauthorized use. The biggest part of the respective chapter focuses on the institute of the licence agreements (current and previous legislation) regarding the authorized use. The seventh chapter also refers to the chosen legal digital services (based on proper approvals from right holders) which provide various content.

Thesis deals with the protection of copyright and rights related to copyright in the next chapter. Firstly, the private law protection is mentioned (primarily mentioned in the article 40 of the Czech Copyright Act) and secondly, the public law protection is depicted (the eighth chapter focuses especially on crimes and minor offenses in the audiovisual sector). The eighth chapter also deals with selected national case law concerning the audiovisual sector.

The text dealing with the topic of collective management of rights and the institutes related to this topic constitutes the ninth chapter of this thesis. It is essential and the most discussed institute included in the Czech Copyright Act. Generally speaking, collective management of rights is essential due to the possibility of collecting societies to grant the approval to various entities and people in order to allow the use of the copyright protected material (content). The thesis also discusses the collective management in the field of audiovisual sector in the Czech Republic.

The last chapter deals with the public law legislation regarding the audiovisual sector. This chapter focuses on the Czech Audiovisual Act, the State Fund for Cinematography and further for example on the possibilities of financial support of the film industry and on institute of the film (investment) incentives. The nature of the co-production relationships can (in fact) lead us to the reflection on how to tackle the lack

of production (financial) resources. The co-production relationships diversify production and cultural schemes provided by the cooperating countries and also raise awareness of the qualities, skills, approach and professionalism of the staff of the film crews and of the production “units” of the particular country. The term "geo-economic tourism" explains the nature, importance and "direction" of the co-productions (i.e. direction of the co-productions in the time of the financial uncertainty).

In the conclusion of the rigorous thesis there is summarization of the previous information and ideas. There are also mentioned author’s comments and offered possible considerations for further analysis of this topic.

Keywords:

Audiovisual works

Copyright

Film co-productions